

ÚZEMNĚ ANALYTICKÉ PODKLADY

SO ORP LIBEREC

6. úplná aktualizace 2024

TEXTOVÁ ČÁST

POŘIZOVATEL:

Magistrát města Liberec, Náměstí Dr. E. Beneše 1, 460 59 Liberec

ZPRACOVATEL:

Odbor územního plánování, Oddělení ÚAP a GIS,

Mgr. Jan Jaksch – grafická a textová část

Mgr. Marie Cviková – grafická a textová část

Ing. Pavel Přenosil – grafická a textová část

ODBORNÁ SPOLUPRÁCE:

Odbor územního plánování, Oddělení ÚAP a GIS

Ing. Lubor Franců – záměry a problémy města Liberec

Odbor územního plánování, Oddělení samosprávných vyjadřování

Ing. Vladislav Rozsypal – doprava, problémy města Liberec

Technická univerzita v Liberci, Fakulta Ekonomická, Katedra podnikové ekonomiky,
Studentská 2, Liberec

prof. Ing. Miroslav Žížka, Ph.D., doc. Ing. Petra Rydvalová, Ph.D. –
Ekonomický pilíř pro správní obvod ORP Liberec

Ing. arch. Jan Sedlák, aut. architekt ČKA 21, Purkyňova 11, 110 00 Praha 1 –
urbanismus – metoda vyhodnocení urbanistických a architektonických hodnot

Obsah

A	ÚVOD.....	8
A 1	Postup zpracování.....	9
B	PODKLADY PRO ROZVOJ UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ.....	12
B 1	Širší územní vztahy.....	13
B 1.1	Charakteristika řešeného území v širších souvislostech.....	14
B 2	Prostorové a funkční uspořádání území	17
B 2.1	Prostorová struktura a uspořádání území	19
B 2.2	Politika územního rozvoje ČR	19
B 2.3	Zásady územního rozvoje	21
B 2.4	Funkční struktura území	24
B 2.5	Záměry na provedení změn v území.....	25
B 3	Struktura osídlení.....	26
B 3.1	Historický vývoj osídlení	26
B 3.2	Současná sídelní struktura.....	29
B 3.3	Katalog sídel.....	35
B 4	Sociodemografické podmínky a bydlení	36
B 4.1	Základní charakteristika území z hlediska obyvatelstva.....	36
B 4.2	Vývoj pohybu obyvatel	36
B 4.3	Struktura obyvatelstva	39
B 4.4	Migrace	41
B 4.5	Kvalita života.....	42
B 4.6	Bytová výstavba a využití bytů.....	43
B 4.7	Celková charakteristika území z hlediska bydlení a bytového fondu	46
B 4.8	Záměry na provedení změn v území.....	49
B 5	Kulturní a urbanistické hodnoty území.....	50
B 5.1	Ochrana kulturních památek a územní ochrana kulturního dědictví.....	50
B 5.2	Kulturně historické a architektonické hodnoty území.....	52
B 5.3	Urbanistické a krajinné hodnoty území.....	61
B 5.4	Záměry na provedení změn v území.....	64
B 6	Příroda a krajina	66
B 6.1	Zvláštní ochrana přírody a krajiny	66
B 6.2	Obecná ochrana přírody a krajiny	74
B 6.3	Biogeografické členění.....	83
B 6.4	Památné stromy	84
B 6.5	Migračně významná území.....	85

B 6.6	Biotop vybraných zvláště chráněných druhů velkých savců.....	86
B 6.7	Smluvně chráněná území.....	87
B 6.8	Koeficient ekologické stability	87
B 6.9	Záměry na provedení změn v území.....	89
B 7	Vodní režim a horninové prostředí	90
B 7.1	Hydrologické podmínky	90
B 7.2	Vodní toky.....	90
B 7.3	Vodní díla	92
B 7.4	Podzemní vody	93
B 7.5	Chráněné oblasti přirozené akumulace vod	93
B 7.6	Zranitelné oblasti.....	94
B 7.7	Povodňová charakteristika	94
B 7.8	Doporučená opatření ke zlepšení vodního režimu krajiny	95
B 7.9	Horninové prostředí	96
B 7.10	Geomorfologie	100
B 7.11	Záměry na provedení změn v území	102
B 8	Kvalita životního prostředí	104
B 8.1	Kvalita ovzduší	104
B 8.2	Kvalita vody.....	104
B 8.3	Půdní radon	105
B 8.4	Staré ekologické zátěže a kontaminované plochy.....	105
B 8.5	Hluk.....	108
B 8.6	Odpadové hospodářství.....	110
B 8.7	Záměry na provedení změn v území.....	112
B 9	Zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkcí lesa.....	113
B 9.1	Stav a vývoj území	113
B 9.2	Zemědělský půdní fond	114
B 9.3	Doporučení pro řešení protierozní ochrany	119
B 9.4	Pozemky určené k plnění funkcí lesa (PUPFL)	121
B 9.5	Vývoj půdního fondu v SO ORP Liberec.....	124
B 9.6	Záměry na provedení změn v území.....	124
B 10	Občanská vybavenost včetně její dostupnosti a veřejná prostranství.....	125
B 10.1	Sociální péče.....	126
B 10.2	Zdravotnictví.....	127
B 10.3	Vzdělávání	129
B 10.4	Kulturní zařízení.....	133

B 10.5	Sport a volný čas.....	134
B 10.6	Dostupnost občanské vybavenosti.....	136
B 10.7	Záměry na provedení změn v území	148
B 11	Dopravní infrastruktura včetně její dostupnosti.....	149
B 11.1	Silniční doprava	149
B 11.2	Železniční doprava.....	151
B 11.3	Tramvajová doprava.....	152
B 11.4	Letecká doprava	153
B 11.5	Lanová doprava	153
B 11.6	Turistické a cyklistické trasy	154
B 11.7	Hraniční přechody	154
B 11.8	Záměry na provedení změn v území	155
B 12	Technická infrastruktura včetně její dostupnosti	160
B 12.1	Zásobování pitnou vodou.....	160
B 12.2	Odkanalizování	163
B 12.3	Zásobování elektrickou energií	164
B 12.4	Zásobování zemním plynem.....	167
B 12.5	Zásobování tepelnou energií.....	169
B 12.6	Zásobování jinými produkty	169
B 12.7	Spoje a telekomunikace	169
B 12.8	Záměry na provedení změn v území v oblasti vodního hospodářství.....	170
B 12.9	Záměry na provedení změn v území v oblasti energetika a spoje	174
B 13	Ekonomické a hospodářské podmínky	177
B 13.1	Struktura ekonomické základny	177
B 13.2	Charakteristika hospodářských odvětví a jejich rozmístění	180
B 13.3	Ekonomický potenciál obcí.....	189
B 13.4	Čistý peněžní příjem obyvatel SO ORP Liberec v širších souvislostech	201
B 13.5	Vyjíždka a dojíždka mezi obcemi ORP Liberec	207
B 13.6	Záměry na provedení změn v území	216
B 14	Rekreace a cestovní ruch	217
B 14.1	Turistické oblasti a nejvýznamnější turistické cíle	217
B 14.2	Střediska cestovního ruchu	220
B 14.3	Turistická informační centra.....	221
B 14.4	Pěší a cyklistické turistické trasy	221
B 14.5	Rekreační zařízení.....	223
B 14.6	Lázeňství.....	224

B 14.7	Rekreace u vody	224
B 14.8	Rekreační potenciál	224
B 14.9	Záměry na provedení změn v území	225
B 15	Bezpečnost a ochrana obyvatel	227
B 15.1	Objekty pro ochranu a bezpečnost státu	227
B 15.2	Objekty Policie ČR, civilní obrany, požární ochrany	228
B 15.3	Zóna havarijního plánování	229
B 15.4	Krizové řízení SO ORP Liberec	229
B 16	Přehled záměrů na provedení změn v území a jejich vyhodnocení.....	230
B 16.1	Záměry nadmístního významu ze ZÚR a ÚAP LK.....	230
B 16.2	Významné záměry z územní studie krajiny SO ORP Liberec.....	236
B 16.3	Významné záměry od obcí a záměry předané poskytovateli.....	237
C	ROZBOR UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ.....	238
C 1	Zjištění a vyhodnocení pozitiv a negativ v území.....	238
C 1.1	Širší územní vztahy	238
C 1.2	Prostorové a funkční uspořádání.....	238
C 1.3	Struktura osídlení	239
C 1.4	Sociodemografické podmínky a bydlení.....	239
C 1.5	Příroda a krajina.....	240
C 1.6	Vodní režim a horninové prostředí.....	241
C 1.7	Kvalita životního prostředí.....	241
C 1.8	Zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkcí lesa	242
C 1.9	Občanská vybavenost včetně její dostupnosti	242
C 1.10	Dopravní a technická infrastruktura včetně jejich dostupnosti	243
C 1.11	Ekonomické a hospodářské podmínky.....	244
C 1.12	Rekreace a cestovní ruch.....	245
C 1.13	Bezpečnost a ochrana obyvatel	245
C 2	Vyhodnocení územních podmínek a potenciálů pilířů udržitelného rozvoje	246
C 2.1	Hodnocení kvality životního prostředí obcí ORP Liberec	246
C 2.2	Hodnocení ekonomického potenciálu obcí ORP Liberec.....	255
C 2.3	Hodnocení soudržnosti společenství obyvatel obcí ORP Liberec	271
C 3	Vyhodnocení vazeb jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje a trendů vývoje území	278
C 4	Určení problémů k řešení v územně plánovacích dokumentacích	282
C 4.1	Závady v území	283
C 4.2	Problémy v území	284
C 4.3	Střety záměrů na provedení změn v území	284

C 4.4	Rizika v území	285
D	DATABÁZE ÚAP	286
E	PŘÍLOHY.....	287
F	GRAFICKÁ ČÁST ÚAP.....	288
	Seznam obrázků	289
	Seznam tabulek.....	291
	Seznam grafů	295

A ÚVOD

Šestá úplná aktualizace územně analytických podkladů pro správní obvod obce s rozšířenou působností Liberec byla pořízena v souladu s ustanovením § 28 odst. (1) a (2) a ustanovením § 27 odst. (2) zákona č. 183/2006 Sb., zákon o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Požizovatel územně analytických podkladů: Magistrát města Liberec.

- Zpracovatel územně analytických podkladů: Odbor územního plánování, Oddělení ÚAP a GIS
- Územně analytické podklady správního obvodu obcí s rozšířenou působností Liberec byly zpracovány v souladu s požadavky:
  - Zákona č.183/2006 Sb., zákon o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů (stavební zákon).
  - Prováděcí vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti.

Při zpracování třetí úplné aktualizace byly využity doporučení a závěry z výkladového semináře pořádaného Ministerstvem pro místní rozvoj ve spolupráci s Ústavem územního rozvoje (19. 6. 2012 Praha) a další podklady metodické návody zpracované Ústavem územního rozvoje během let 2012 - 2020.

A 1 Postup zpracování

První ÚAP ORP Liberec byly pořízeny a zpracovány k 31. 12. 2008 pracovníky Magistrátu města Liberec za odborné pomoci externích subjektů. První aktualizace byla zpracována k 31. 12. 2010, přičemž byla nastavena nová struktura dokumentu. Druhá aktualizace zachovala původní strukturu dokumentu, byly jen rozšířeny některé kapitoly. Ve výkresové části byl zvolen nový klad listů dle Základní mapy ČR 1:10 000. Dílo bylo dokončeno k 31. 12. 2012.

Při třetí úplné aktualizaci jsme se snažili pokračovat v nastaveném zaměření z předchozích zpracování. Základem je co nejuplněnější a nejaktuálnější databáze jevů ÚAP, i když i zde, jak je uvedeno dále, jsme se setkali s neprofesionálním přístupem některých poskytovatelů. Nejvíce úsilí jsme věnovali těm částem dokumentace a výkresů, které mají praktické využití v územním plánování a které se nám v předchozím období osvědčily. Hlavní body třetí úplné aktualizace:

- Podrobnější a systematické zpracování hodnot území. Pokračování v terénním průzkumu území okolních obcí, ale i města Liberec, studiu odborné literatury (spolupráce s NPÚ – územní pracoviště Liberec). Identifikace přes 3000 hodnotných objektů. Zpracování fotodokumentace urbanistických problémů a architektonických hodnot (Obrazová příloha G).
- Aktualizace a zpřesnění lokalizace jevů v gesci úřadů územního plánování (funkční využití území, brownfields) a jevů vykazujících značné nedostatky (výrobní elektřiny).
- Doplnění a aktualizace systematicky zpracovaných problémů k řešení v ÚPD o nové kategorie problémů i nové problémy rizika a střety. Nové problémy vycházející z dotazníkového šetření, průzkumu území a hlavně z následného projednání s obcemi, které probíhá od roku 2016 vždy v létě v roce úplné aktualizace formou konzultací se starosty jednotlivých obcí.
- Doplnění všech výkresů o polohopis okolí ORP Liberec v podobě černobílých orotofotomap, pro lepší znázornění vazeb s okolím.

V neposlední řadě jsme opravili drobné nedostatky, na které jsme byli upozorněni v rámci konzultací na Krajském úřadu Libereckého kraje.

Ve 4. úplné aktualizaci jsme se drželi zásad a postupů vytyčených v přechozím zpracování. Největší důraz byl kladen na aktualizaci jevů, které úřady územního plánování sami spravují. Bylo dokončeno plošné mapování urbanistických a architektonických hodnot, která nyní pokrývá celé správní území. V textové části PRURÚ došlo k aktualizaci a revizi všech kapitol s tím, že zásadnějších změn doznala témata, jejichž údaje se dynamicky mění a ke kterým jsou dostupná aktuální data. Do dokumentace byly promítnuty výstupy z Aktualizace č. 1 PÚR 2015 a z ÚAP LK 2015. Ještě větší pozornost byla věnována části RURÚ, včetně identifikace problémů k řešení v ÚPD, což je obecně hlavním výstupem ÚAP. Problémy a záměry byly konzultovány s představiteli všech obcí a na základě jejich vyjádření aktualizovány.

V současné 5. úplné aktualizaci došlo k zásadním změnám ve struktuře dokumentu vyvolané novelou vyhlášky 500/2006 Sb. V části Podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území je definováno nově 13 tematických okruhů. V části Rozbor udržitelného rozvoje území jsou na místo SWOT analýzy sledována pozitiva a negativa v jednotlivých tematických okruzích a velký důraz je kladen na potenciály a trendy vývoje území v jednotlivých pilířích udržitelného rozvoje. Změnil se také seznam sledovaných jevů v příloze 1A vyhlášky 500/2006 Sb.

Důležitým podkladem pro zpracování 5. úplné aktualizace je Územní studie krajiny SO ORP Liberec (8/2019).

Přístup ke zpracování dokumentace se od první aktualizace nezměnil. Nadále jsme se drželi vytýčených zásad:

1. ÚAP mají sloužit především jako podklad pro tvorbu nových ÚP, čemuž je přizpůsobena struktura díla
2. Dokumentace ÚAP má být otevřeným systémem s jasně definovanými a dostupnými vstupy a procesem vyhodnocení pro následné aktualizace
3. Systém je nastaven tak, aby byl jednoduše srozumitelný a bylo ho možné spravovat čistě v režii pořizovatele
4. Základem dalších aktualizací bylo doplnění a zkvalitnění datové základny, která zvláště v některých tematických oblastech byla (je) na území celé ČR neúplná

Při aktualizaci datové základny jsme se zaměřili podobně jako v předchozích aktualizacích na tyto jevy:

- Jevy vycházející z územních plánů (funkční využití, zastavěné území a zastavitelné plochy, VPS, veřejná prostranství, ÚSES,...)
- Údaje, jejichž poskytovatelem je veřejná správa (památné stromy a VKP registrované, ochranná pásma vodních zdrojů)
- S vysokou dynamikou vývoje a jevy zjišťované průzkumem (technická infrastruktura, záměry a problémy obcí, urbanistické a architektonické hodnoty)

Z výše uvedeného přehledu vyplývá, že jsme se při aktualizaci datové základny soustředili převážně na jevy zajišťované průzkumem území nebo jevy vycházející z ÚPD nebo podkladů spravovaných veřejnou správou. Data od poskytovatelů byla upravována převážně pro potřeby výkresů, v textové části se projevily pouze zaznamenané změny. Snahou bylo, i přes velkou chybovost a nepřesnosti některých dat, zachovat jejich původní datovou strukturu. K datům od poskytovatelů si dovolíme jednu poznámku. V roce 2014 se situace u některých „velkých“ poskytovatelů nezlepšila. Severočeské vodovody a kanalizace poskytují data nadále bez potřebných atributů o druhu zařízení a dalších technických informacích. Stále je v řešeném území mnoho poskytovatelů, zvláště z oblasti elektronických komunikací, kteří ani přes opakované výzvy nepředávají data (např. a-net). Data použitá ve výkresech jsou většinou z léta 2024, **aktualizace databáze** použitá ve výkresech byla **ukončena k 30. 9. 2024**. Taktéž územní plány vydané po tomto datu již nejsou ve výkresech zohledněny. Poslední úprava dat záměrů k provedení změn a problémů k řešení v ÚPD proběhla po obdržení připomínek z projednání ÚAP v 1/2025.

Postup šesté úplné aktualizace probíhal v těchto krocích:

1. Výzva k aktualizaci dat ÚAP poskytovatelům dat – 3/2024
2. Dopis s žádostí o spolupráci jednotlivým obcím v ORP (4/2024)
3. Dotazníkové šetření ve všech obcích ORP Liberec (4/2024 – 6/2024) – osobní konzultace se zaměřením na záměry a problémy k řešení v ÚPD tedy ve formě projednání ÚAP.
4. Projedná záměrů a problémů města Liberec s vedoucími samosprávných odborů (6-8/2024)
5. Odevzdání ekonomického potenciálu obcí Ekonomickou fakultou Technické univerzity Liberec- 9/2024
6. Dokončení aktualizace dat ÚAP – 10/2024
7. Zpracování výkresů a textové části PRURÚ – 12/2024
8. Zpracování návrhu karet obcí – 12/2024
9. Zpracování návrhu RURÚ a problémového výkresu – 12/2024
10. Zveřejnění návrhu 6. Úplné aktualizace ÚAP na webu města a výzva všem obcím ve správním obvodu k zaslání připomínek 12/2024
11. Projednání návrhu 6. Úplné aktualizace ÚAP v Radě města Liberec
12. Zpracování protokolu o projednání ÚAP včetně vyhodnocení připomínek (bude doplněno)

13. Úprava dokumentace RURÚ, Problémového výkresu a karet obcí, dle zaslaných připomínek – (bude doplněno)

Zásady stanovené v úvodu kapitoly byly naplněny.

1. Proto, aby ÚAP mohly dobře sloužit jako podklad pro tvorbu nových ÚP, především pro jejich zadání slouží:
  - Karty obcí, kde jsou uceleně popsány základní podmínky řešeného území, záměry a hlavní problémy obcí, tak jak je vidí jejich vedení
  - Ekonomický potenciál obcí posuzující dynamiku rozvoje obcí
2. Pro budoucí snadnou aktualizaci byla navržena struktura dokumentu rozdělené do modulů, které na sebe navzájem navazují.
  - PRURÚ a RURÚ má stejnou základní osnovu rozdělenou do 13 tematických okruhů, které se následně skládají do pilířů udržitelného rozvoje území.
  - Všechny podrobné údaje za obce jsou v přílohách. Záměry a problémy obcí, jakožto nejdůležitější část výstupů ÚAP ORP jsou jak samostatně v kartách obcí, tak v souhrnných tabulkách za cele ORP.
  - Všechny záměry a problémy s prostorovým průmětem jsou zobrazeny v grafické části.

B PODKLADY PRO ROZVOJ UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ

Podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území zahrnují v každém tematickém okruhu (kapitole) zjištění a vyhodnocení stavu a vývoje území, jeho hodnot a limitů využití území. Jednotlivé hodnoty a limity jsou v textu průběžně popsány. Zda se u jednotlivých jevů ÚAP dle přílohy 1A vyhlášky 500/2006 Sb. v platném znění jedná o limit či hodnotu, lze vyčíst z přehledu, který je dostupný v příloze E.1.

Na konci jednotlivých tematických kapitol jsou popsány všechny dostupné záměry na provedení změn v území. Celkový přehled důležitých záměrů včetně jejich vyhodnocení je pak vložen do kapitoly B16.

B 1 Širší územní vztahy

Správní obvod obce s rozšířenou působností Liberec (dále jen SO ORP Liberec, případně ORP Liberec) se rozkládá v severní části České republiky a tvoří jádro Libereckého kraje.

- Severní hranice území ORP je současně hranicí Libereckého kraje a hranicí České republiky s Německem (Sasko) a Polskem
- V rámci Libereckého kraje hraničí se správními obvody obcí s rozšířenou působností Frýdlant, Jablonec nad Nisou, Turnov, Česká Lípa a Nový Bor
- Jižní cíp území ORP Liberec tvoří hranici Libereckého a Středočeského kraje. Sousedícím územím ORP ve Středočeském kraji je ORP Mnichovo Hradiště.

Obr. 1: Lokalizace ORP Liberec v rámci Libereckého kraje

Tab. 1: Přehled SO ORP Libereckého kraje, zdroj: ČSÚ

PŘEHLED SO ORP LIBERECKÉHO KRAJE				
Kód ORP	Název ORP	Počet obyvatel k 31. 12. 2023	Celková výměra (ha)	Počet obyvatel/km ²
5101	Česká Lípa	77 233	87 199,0	88,6
5102	Frýdlant	24 641	34 936,2	70,5
5103	Jablonec nad Nisou	58 012	15 680,6	370,0
5104	Jilemnice	22 002	27 859,7	79,0
5105	Liberec	150 432	57 840,2	260,1
5106	Nový Bor	26 277	20 088,7	130,8

PŘEHLED SO ORP LIBERECKÉHO KRAJE				
Kód ORP	Název ORP	Počet obyvatel k 31. 12. 2023	Celková výměra (ha)	Počet obyvatel/km ²
5107	Semily	25 574	23 007,2	111,2
5108	Tanvald	20 464	19 060,6	107,4
5109	Turnov	33 786	23 264,8	145,2
5110	Železný Brod	12 307	7 405,8	166,2
	Liberecký kraj	443 690	316 342,6	142,5

B 1.1 Charakteristika řešeného území v širších souvislostech

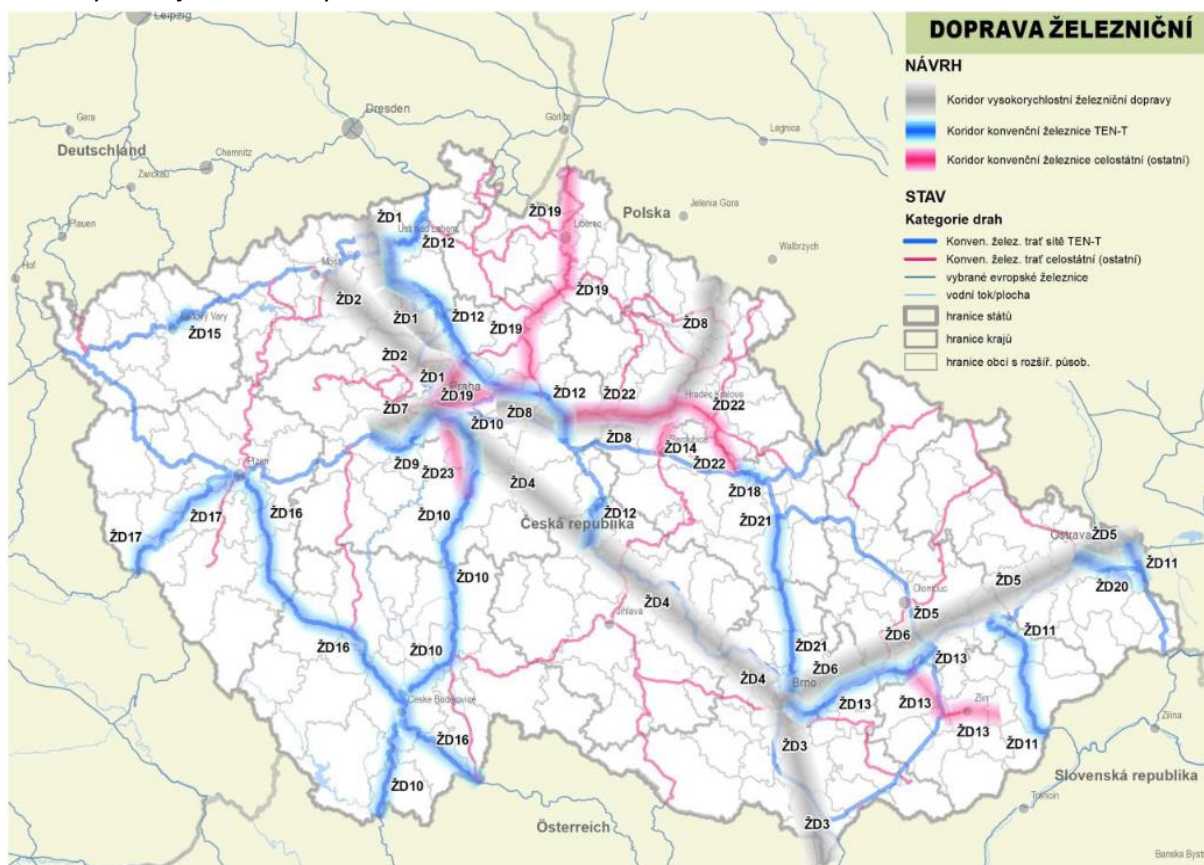
Území ORP Liberec je součástí Libereckého kraje, který zahrnuje území 10 správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Liberecký kraj je společně s Královéhradeckým a Pardubickým krajem součástí regionu NUTS II Severovýchod o rozloze 12 440 km² a s počtem 1 538 237 obyvatel (k 31. 12. 2023).

Severní část území ORP Liberec tvoří státní hranici ČR s Německem (Sasko) a Polskem (Dolnoslezské vojvodství). Z východu a západu je ORP Liberec obklopena SO ORP Libereckého kraje z jihu pak SO ORP Mnichovo Hradiště, které spadá do Středočeského kraje.

SO ORP Liberec je 2. největším a nejlidnatějším obvodem Libereckého kraje. Z hlediska hustoty obyvatel zaujímá 2. místo za SO ORP Jablonec nad Nisou.

Po přistoupení k Schengenskému protokolu a otevření státních hranic se území ORP Liberec dostává do relativně výhodnější polohy v blízkosti rozvíjejících se hlavních evropských tahů a to zejména dopravního koridoru Dresden–Wrocław, kam navazuje rozvojová a dopravní osa Liberec – Hrádek nad Nisou – Bautzen. Příhraniční poloha přináší výhody v podobě mezinárodní kooperace, která se úspěšně rozvinula v rámci příhraničního komunálního sdružení Euroregionu Nisa. V rámci tohoto sdružení bylo realizováno nebo podpořeno mnoho rozvojových projektů v pohraničí. Další významným dopravním koridorem, který si zaslouží pozornost a je také sledován v Úplném znění PÚR ČR po 7. aktualizaci (2024) je železniční koridor v úseku (Zawidów–) hranice Polsko/ČR–Liberec–(Turnov)–Mladá Boleslav a vybraná spojení v úseku Mladá Boleslav–Praha - **ŽD19**. Tento tzv. 5. železniční koridor je zásadní pro rychlé železniční spojení Liberce s hlavním městem Prahou. Nejsložitějším úsekem bude trať Liberec – Turnov, kde bude nutné vybudovat několik dlouhých tunelů, které umožní zkrátit jízdní dobu z dnešních 40 minut na pouhých 15 minut. Nové vedení koridoru a s tím související aktualizace Zásad územního rozvoje je řešena v roce 2024.

V prostoru severu Čech, východní části Saska a jihozápadní části Polska lze identifikovat rozvojové osy evropského významu (makroregionální) v území podél trasy dálnice A4, A17 a D8, které kopírují evropské multimodální koridory III. a IV a republikové osy s mezinárodním přesahem. Přes území ORP Liberec směřuje od Frýdlantu a dále k severu do Polska přeshraniční osa sledující silnici I/13 (záměry na její úpravy) a celostátní železniční trať (koridor ŽD19 viz výše) s napojením v prostoru Zgorzelce na III. multimodální koridor – větev III.A. Rozvojová osa má zásadní význam pro posílení atraktivity území a možný rozvoj ekonomických aktivit na území ORP Liberec.

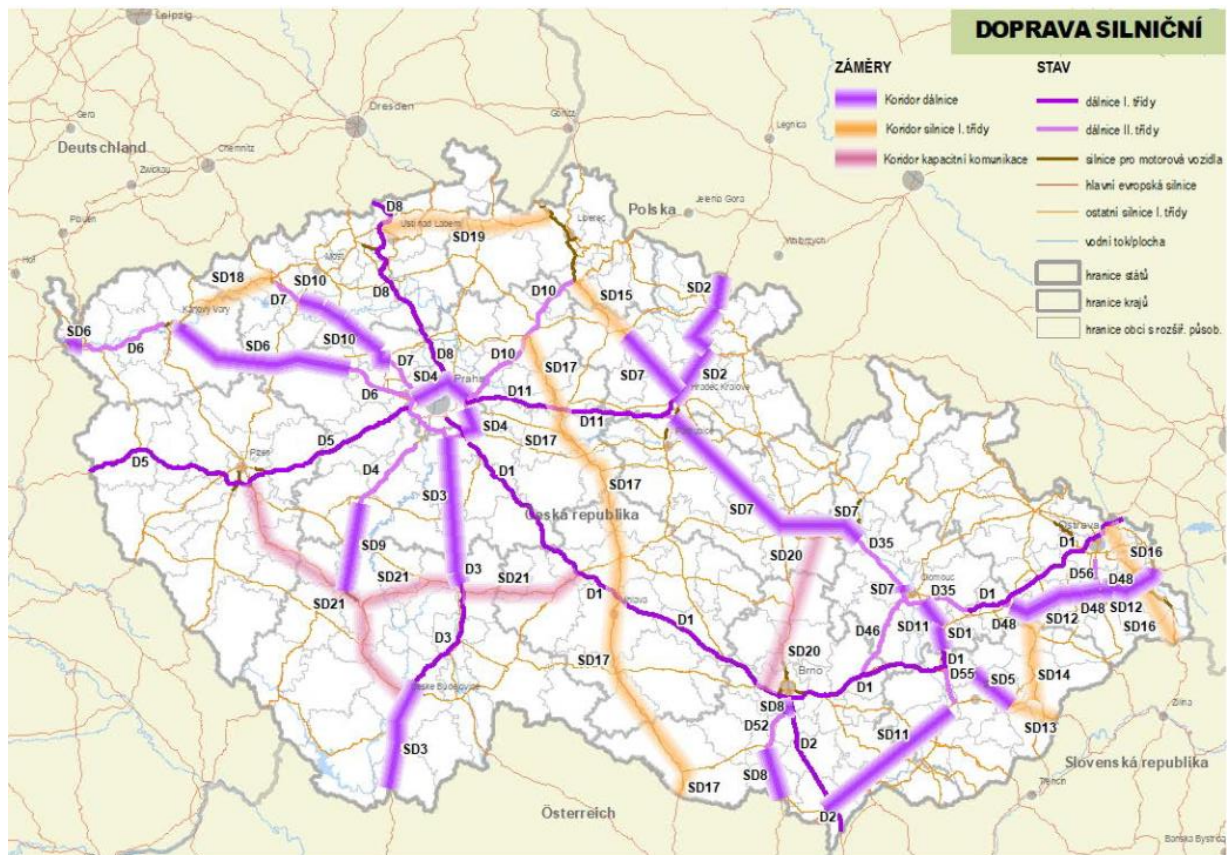

Obr. 2 Koridory železniční dopravy vymezené v Úplném znění PÚR ČR po 7. aktualizaci (2024), zdroj: MMR

Z hlediska dopravních a s tím souvisejících ekonomických a rozvojových vazeb s „vnitrozemím“ má pro ORP Liberec největší význam dvouproudá silnice I/35 do Turnova, která dále pokračuje jako silnice D10 na Prahu. Druhou významnou dopravní tepnou spojující Liberecký a Ústecký kraj je silnice I/13 se záměrem na její zkapacitnění zakotveným v Úplném znění PÚR ČR (2024) pod označením **SD19**. Problematické zůstává dopravní spojení na Hradec Králové, které vede přes Český ráj. V dokumentaci PÚR ČR (2024), kde je dopravní koridor silnice I. třídy označen jako SD15 i Úplném znění Zásad územního rozvoje Libereckého kraje (označení koridru S5_D01C) je vymezena tzv. severní varianta, která vede mezi 2 částmi CHKO Český ráj a v roce 2021 získala kladné posouzení EIA. Aktuální plán počítá se zahájením stavby v roce 2029. V rámci Libereckého kraje má poté velký význam spojení mezi městy Liberec a Jablonec nad Nisou komunikací I/14. V posledních letech je po etapách budováno zkapacitnění této komunikace, které je z převážné části již hotové. Dobré dopravní spojení je v rámci Libereckého kraje vzhledem k silným ekonomickým a sociálním vazbám obou měst zcela zásadní.

V Libereckém kraji jsou významné zásoby pitné vody, ze kterých by mohly v případě vybudování příslušné infrastruktury být zásobovány i okolní regiony. Samotné ORP Liberec je zčásti zásobováno z vlastních převážně podzemních zdrojů a zčásti z povrchových zdrojů (nádrží) v Jizerských horách. Do čistírny odpadních vod Jablonné v P. jsou přiváděny odpadní vody ze SRN (Lückendorf). Liberecký kraj

i ORP Liberec jsou energeticky absolutně nesoběstačné. Média jsou v dostatečném množství dodávána do ORP nadřazenými tahy. Elektrina je do území rozváděna dvěma elektrickými stanicemi přenosové soustavy: Babylon (400/110kV) a Bezděčín (400/220/110kV – na území ORP Plyn je dodáván hlavně z VTL plynovodů Hospozín – Liberec (JZ větev).

Obr. 3 Koridory silniční dopravy vymezené v Úplném znění PÚR ČR po 7. aktualizaci (2024), zdroj: MMR

Kromě dopravních a s nimi spojených rozvojových vazeb je třeba také sledovat socioekonomické vazby. Město Liberec, jakožto centrum nadregionálního významu je vzhledem k nabídce práce i vyšší občanské vybavenosti přirozeným spádovým centrem pro celý Liberecký kraj, ale také pro sousední kraje. Naopak z hlediska pracovních příležitostí a vyššího vzdělávání jsou silné vazby ORP Liberec na Středočeský kraj (Škoda auto Mladá Boleslav) a na Prahu. Příhraniční poloha dává příležitost pracovního uplatnění také v Německu, což je také využíváno. Vazby mezi ORP Liberec Německem a Polskem jsou ale silnější v oblasti obchodu, cestovního ruchu a kultury.

Z hlediska přírody a krajiny mají nadmístní význam CHKO Jizerské a Lužické hory, které velkou částí své rozlohy zasahují do SO ORP Liberec. Zvláště Jizerské hory jsou společně s Krkonošemi, na které navazují významným nadregionálním (mezinárodním) turistickým cílem sloužícím hlavně pro zimní rekreaci a zimní sportovní aktivity.

B 2 Prostorové a funkční uspořádání území

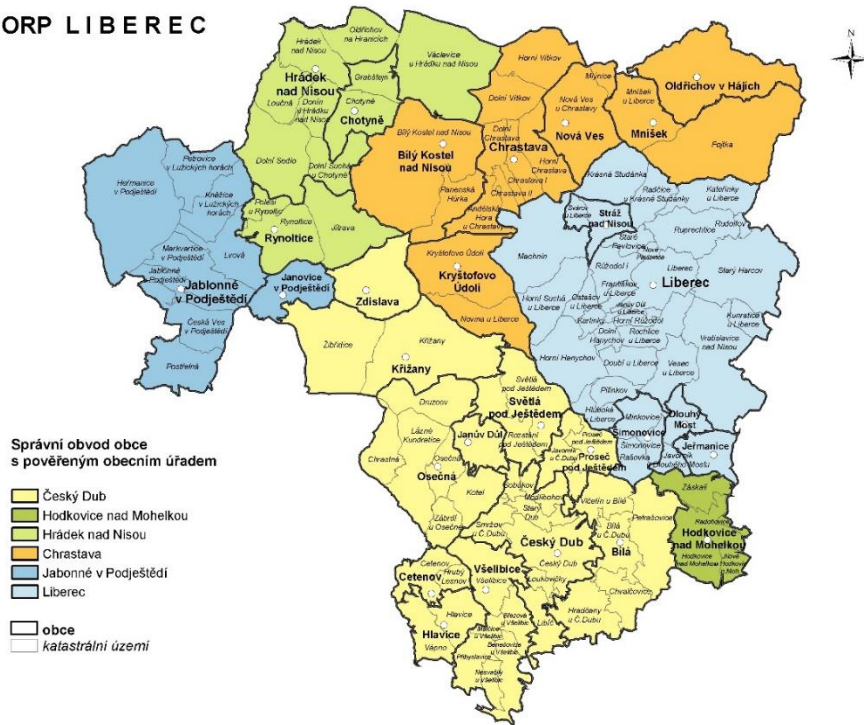
Správní obvod SO ORP Liberec:

- je správním obvodem Libereckého kraje,
- zahrnuje 28 obcí,
- rozloha 57 841 ha,
- je druhým největším obvodem Libereckého kraje,
- počet obyvatel k 31.19. 2023 – 150 432 obyvatel,
- je nejlidnatějším obvodem Libereckého kraje,
- hustota osídlení je 260 obyvatel na km²,
- 6 Správních obvodů obce s pověřeným obecním úřadem a 7 obvodů stavebních úřadů.

Tab. 2 Základní charakteristika obcí ORP Liberec, zdroj: ČSÚ (počet obyvatel k 31. 12. 2023), databáze SÚÚP ORP Liberec
Vysvětlivky: SM/O III – statutární město/obec s rozšířenou působností, M II – město s pověřeným úřadem, M I – město, O I – obec

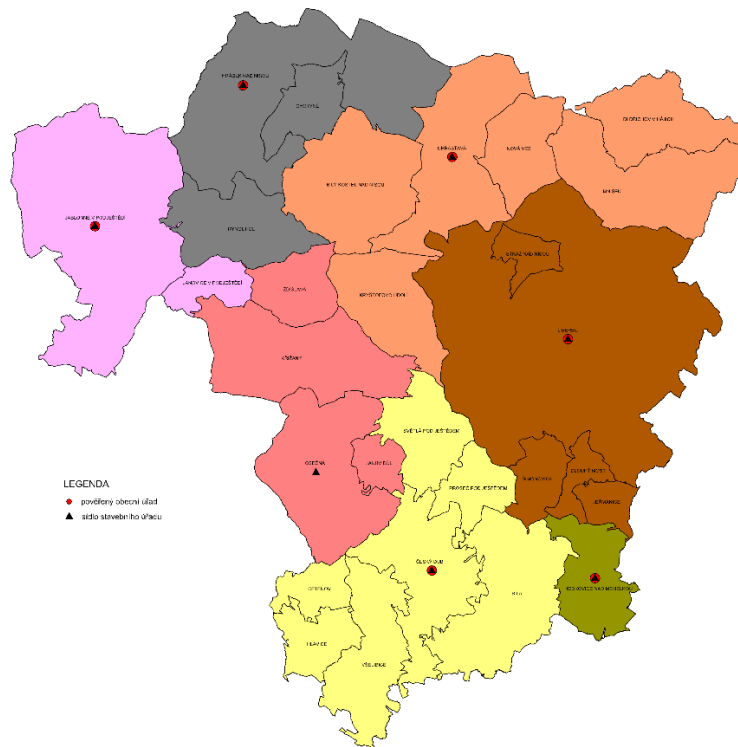
ZÁKLADNÍ CAHRAKTERISTIKA OBCÍ SO ORP LIBEREC							
Název obce	Status	Obvod SÚ	Počet obyvatel (31. 12. 2023)	Rozloha (ha)	Územní plán		
					Stav	Datum vydání	Datum právního stavu
Liberec	SM/O III	Liberec	107 982	10 609	ÚP + změny	24. 2. 2022	5. 10. 2024
Dlouhý Most	O I		996	444	ÚP + změny	16. 3. 2015	30. 6. 2022
Jeřmanice	O I		656	438	ÚP, změna 1,2	14. 12. 2011	18. 4. 2023
Šimonovice	O I		1 500	719	ÚPO + změny	10. 10. 2003	12/2014
Stráž nad Nisou	O I		2 400	453	ÚPO + změny	25. 10. 2001	
Hodkovice nad Mohelkou	M II	Hodkovice n. Moh.	3 002	1 349	ÚP	25. 9. 2024	12. 10. 2024
Český Dub	M II	Český Dub	2 923	2 257	ÚP + změny	13. 9. 2011	19. 7. 2022
Světlá pod Ještědem	O I		979	1 320	ÚP	1. 12. 2014	
Proseč pod Ještědem	O I		450	838	ÚP, změna 1	8. 5. 2009	21. 8. 2017
Bílá	O I		965	2 630	ÚP + změny	28. 3. 2012	19. 5. 2021
Všelibice	O I		643	1 845	ÚP + změny	13. 7. 2013	22. 4. 2022
Hlavice	O I		231	827	ÚP + změny	13. 1. 2014	14. 3. 2023
Cetenov	O I		117	605	ÚP + změna 1	16. 5. 2011	5. 4. 2017
Osečná	M I	Osečná	1 199	2 805	ÚP + změna 1	29. 9. 2014	26. 7. 2022
Janův Důl	O I		179	455	ÚP + změna 1	26. 6. 2014	12. 12. 2023
Křížany	O I		854	2 858	ÚPO + změny	15. 3. 2022	
Zdislava	O I		269	980	ÚP + změna 1	9. 9. 2014	24. 5. 2024
Jablonné v Podještědí	M II	Jablonné v Podještědí	3 741	5 787	ÚP + změna 1	28. 11. 2018	2. 10. 2023
Janovice v Podještědí	O I		90	634	ÚP + změna 1	24. 9. 2010	24. 6. 2023
Hrádek nad Nisou	M II	Hrádek nad Nisou	7 932	4 855	ÚP + změny	10. 7. 2020	1. 11. 2023
Chotyně	O I		1 070	904	ÚP + změna 1	23. 7. 2009	15. 7. 2016
Rynoltice	O I		851	1 772	ÚPO + změny	23. 2. 2005	18. 5. 2017
Chrastava	M II	Chrastava	6 340	2 746	ÚP + změny	6. 10. 2014	12. 5. 2023
Nová Ves	O I		929	1 234	ÚPO + změny	19. 7. 2000	
Mníšek	O I		1 780	2 544	ÚP + změny	27. 8. 2014	28. 6. 2024
Oldřichov v Hájích	O I		844	1 625	ÚP	6. 10. 2014	
Kryštofovo údolí	O I		417	1 734	ÚP + změna 1	21. 2. 2018	25. 11. 2023
Bílý Kostel nad Nisou	O I		1 093	2 573	ÚP + změna 1	22. 9. 2014	16. 8. 2022
CELKEM ORP Liberec	X		X	150 432	57 841	X	X

SO ORP LIBEREC

Obr. 4 Správní členění SO ORP Liberec, zdroj: ČSÚ

PŮSOBNOST ORP LIBEREC

Obr. 5 Působnost stavebních úřadů SO ORP Liberec, zdroj: vlastní zpracování

B 2.1 Prostorová struktura a uspořádání území

Prostorová kompozice a struktura zástavby území SO ORP Liberec byla předurčena přírodními podmínkami, hlavně geomorfologií území. Na území ORP se zachovaly rozličné typy a tvary sídel dokumentující na jedné straně převážně české a na druhé straně dříve převážně nebo původně německé osídlení a hospodaření v nížinném, podhorském i horském prostředí. Větší část severočeské oblasti patří k mladšímu sídelnímu území. I proto jsou kromě návesních typů zástavby, které se vyskytují řídko, ve značném rozsahu zastoupeny údolní lánové půdorysy, případně vsi hromadné. Při prohlídce vesnice nemusí být tato struktura na první pohled čitelná, protože v mladším období se zástavba zahušťovala chudšími chalupami a domky právě v údolí, uvnitř prostoru vymezeného volnými řetězci usedlostí. Zvláště zajímavá (hodnotná) jsou území v blízkosti dřívější národnostní hranice, venkovská sídla s dochovanými objekty lidového stavitelství a městská sídla dokumentující rozvoj a prosperitu průmyslu, ale i různé projevy rozvoje a úrovně bydlení. Prostorová struktura jednotlivých obcí (sídel) je popsána v **příloze E.2 – Karty obcí, případně v Územní studii krajiny ORP Liberec**.

Při celkovém pohledu na území ORP hraje v prostorovém uspořádání území hlavní roli podobně jako u struktury zástavby reliéf (geomorfologie) území. Osídlení je koncentrováno do Žitavské pánve, kterou protéká Lužická Nisa. Hlavní urbanizační osy ORP Liberec kopírují staré zemské obchodní stezky, které jsou nyní silnicemi I. třídy (I/13, I/14, I/35) a jsou součástí os nadmístního významu:

- Praha – Turnov – Liberec – Hrádek nad Nisou
- Liberec – Liberec – Bílý Kostel nad Nisou – Jablonné v Podještědí – Děčín
- Liberec – Jablonec nad Nisou – Tanvald

Takto vymezené urbanizační osy se víceméně shodují s hlavními rozvojovými osami stanovenými v Úplném znění PÚR ČR (2024) a upřesněnými v Úplném znění ZÚR LK (2024). Rozvojové oblasti a rozvojové osy a specifické oblasti jsou dalším ukazatelem prostorového uspořádání území ORP Liberec. Rozvojové oblasti a osy, které zasahují na území ORP Liberec jsou podrobněji popsány v následujících kapitolách.

Základ pro správné prostorové a funkční využití území je pořízení územně plánovacích dokumentací (dále jen ÚPD) v nadregionální a regionální úrovni. Jedná se o významné nástroje územního plánování, které řeší zásady uspořádání území a jeho využití. Vytváří předpoklady pro udržitelnost rozvoje území a jeho vyvážený vztah mezi soudržností obyvatel, životního prostředí a hospodářským rozvojem.

B 2.2 Politika územního rozvoje ČR

Politika územního rozvoje České republiky je nástrojem územního plánování s celostátní působností závazným pro pořizování a vydávání územně plánovacích dokumentací krajů a obcí a pro rozhodování v území. Je to koncepční dokument strategického charakteru, jehož hlavním účelem je koordinace územně plánovací činnosti krajů, resp. obcí, a koordinace resortních politik a koncepcí s průmětem do území.

Dokument Politika územního rozvoje ČR (PÚR ČR) určuje požadavky na konkretizaci úkolů územního plánování v republikových, mezinárodních, nadregionálních a přeshraničních souvislostech, určuje strategii a základní podmínky pro naplňování těchto úkolů a stanovuje republikové priority územního plánování pro zajištění udržitelného rozvoje území. V Politice územního rozvoje se rovněž vymezují oblasti se zvýšenými požadavky na změny v území, které svým významem přesahují území jednoho kraje, a dále stejně významné oblasti se specifickými hodnotami a se specifickými problémy a koridory a plochy dopravní a technické infrastruktury. Pro vymezené oblasti, koridory a plochy se stanovují kritéria a podmínky pro rozhodování o možnostech změn v jejich využití.

Politika územního rozvoje ČR je závazná pro pořizování a vydávání zásad územního rozvoje, územních plánů, regulačních plánů a pro rozhodování v území.

Politika územního rozvoje České republiky 2008 byla schválena usnesením vlády ze dne 20. července 2009 č. 929. Následně byla provedeny aktualizace č. 1, 2 a 3. V roce 2019 Ministerstvo pro místní rozvoj zajistilo vyhotovení a zveřejnění v souladu s § 35 odst. 6 a 7 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, **úplné znění Politiky územního rozvoje České republiky, ve znění Aktualizací č. 1, 2 a 3.**

MMR dále pořídilo Aktualizaci č. 5 Politiky územního rozvoje České republiky (PÚR ČR) z důvodu naléhavého veřejného zájmu za účelem přípravy výstavby vodního díla Kryry a dalších opatření v rámci komplexního řešení sucha v oblasti Rakovnicka na základě § 35 odst. 5 stavebního zákona z podnětu Ministerstva zemědělství. Vláda tuto aktualizaci PÚR ČR schválila dne 17. srpna 2020 usnesením vlády č. 833.

Od poslední úplné aktualizace ÚAP v roce 2020 byly zpracovány a schváleny aktualizace č. 4 a č. 6 PÚR ČR včetně Úplného znění. Aktualizace č. 4 se zabývala vymezením specifických oblastí, ve kterých se projevuje aktuální problém ohrožení území suchem.

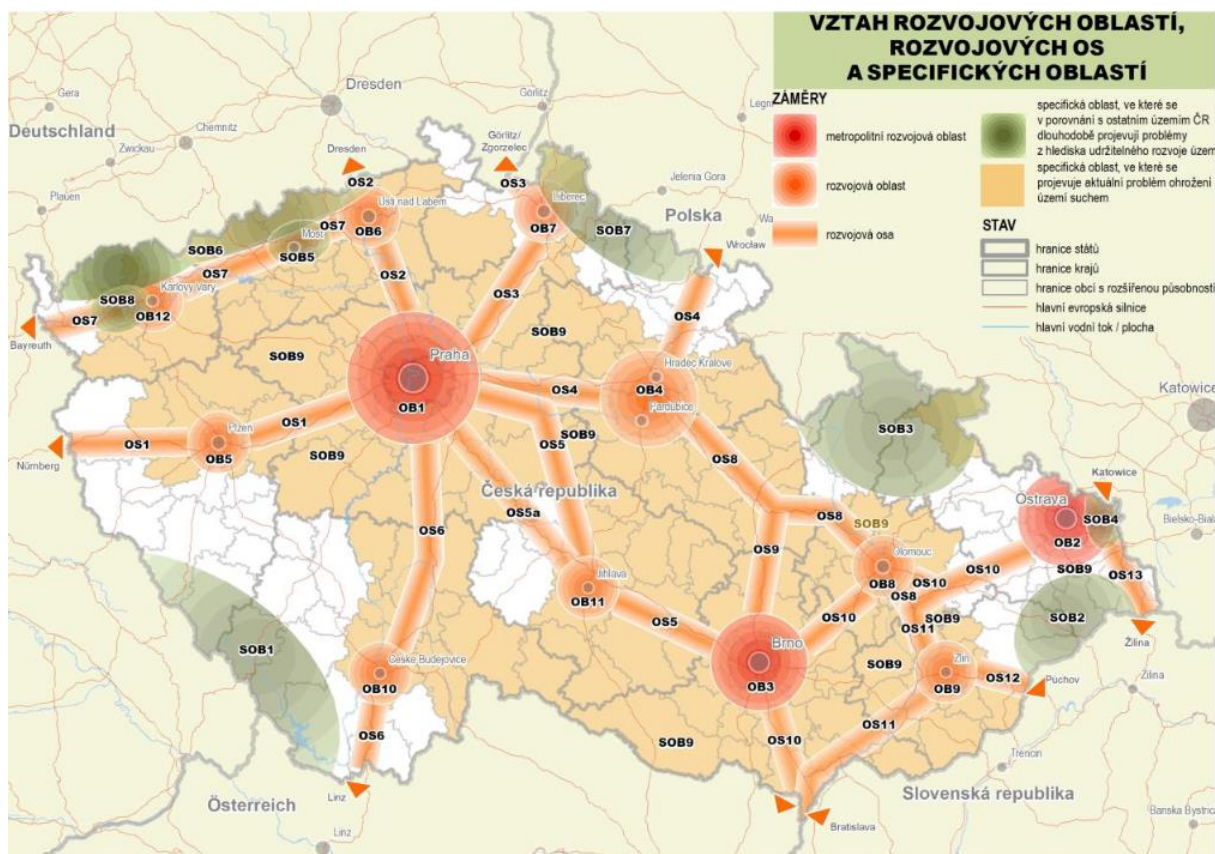
Dne 29. února 2024 vyšlo pod č. 46/2024 ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv Sdělení MMR o schválení Aktualizace č. 7 Politiky územního rozvoje ČR, z toho vyplývá, že v souladu s § 31 odst. 4 stavebního zákona je **Aktualizace č. 7 Politiky územního rozvoje ČR závazná od 1. března 2024**. Tato aktualizace se území ORP Liberec netýká (zrušení plavebního kanálu Dunaj – Odra – Labe).

Úplné znění Politiky územního rozvoje České republiky po aktualizaci č. 7 (závazné od 1. 3. 2024) je dostupné zde:

https://mmr.gov.cz/getmedia/8b439565-efdc-4b13-a41c-e655cbb3d9bb/Uplne_zneni_PUR_CR_zavazne_od_1-3-2024_1.pdf.aspx?ext=.pdf

Z Úplného znění PÚR ČR (2024) byly do dokumentace ÚAP ORP Liberec převzaty vymezené rozvojové oblasti a osy, specifické oblasti a koridory dopravní a technické infrastruktury. Území ORP Liberec se týká:

- rozvojová oblast Liberec **OB7** (upřesněna v AZÚR LK (2024) – Liberec, Stráž nad Nisou, Dlouhý Most, Jeřmanice, Šimonovice, Kryštofovo Údolí, Chrastava, Nová Ves, Bílý Kostel nad Nisou, Hrádek nad Nisou, Chotyně a Hodkovice nad Mohelkou)
- rozvojová osa **OS3** Praha – Liberec – hranice ČR/Německo, Polsko – (Görlitz/Zgorzelec)
- specifická oblast Krkonoše – Jizerské hory **SOB7** (Oldřichov v Hájích, Mníšek)
- koridor konvenční železniční dopravy **ŽD19** hranice Polsko/ČR–Liberec–(Turnov)–Mladá Boleslav a vybraná spojení v úseku Mladá Boleslav–Praha pro vytvoření podmínek pro zvýšení rychlosti, zlepšení spojení a elektrifikaci tratí Praha – Mladá Boleslav a prověření úseku trati Mladá Boleslav–(Turnov)–Liberec–hranice ČR/Polsko.
- koridor kapacitní silnice **SD19** pro převedení zvýšeného dopravního zatížení mezi Ústeckým krajem a Libereckým krajem, a to také ve vztahu k příčným spojení se Svobodným státem Sasko v úseku D8 – Děčín – Česká Lípa – Svor – Bílý Kostel nad Nisou
- elektroenergetický koridor **E10** pro vedení 400 kV Výškov – Chotějovice – Babylon a dále zdvojení stávajících vedení 400 kV v trasách V450 Výškov – Babylon a V451 Babylon – Bezděčín, včetně souvisejících ploch pro rozšíření elektrických stanic

Obr. 6 Rozvojové a specifické oblasti, rozvojové osy vymezené v Úplném znění PÚR ČR (2024)

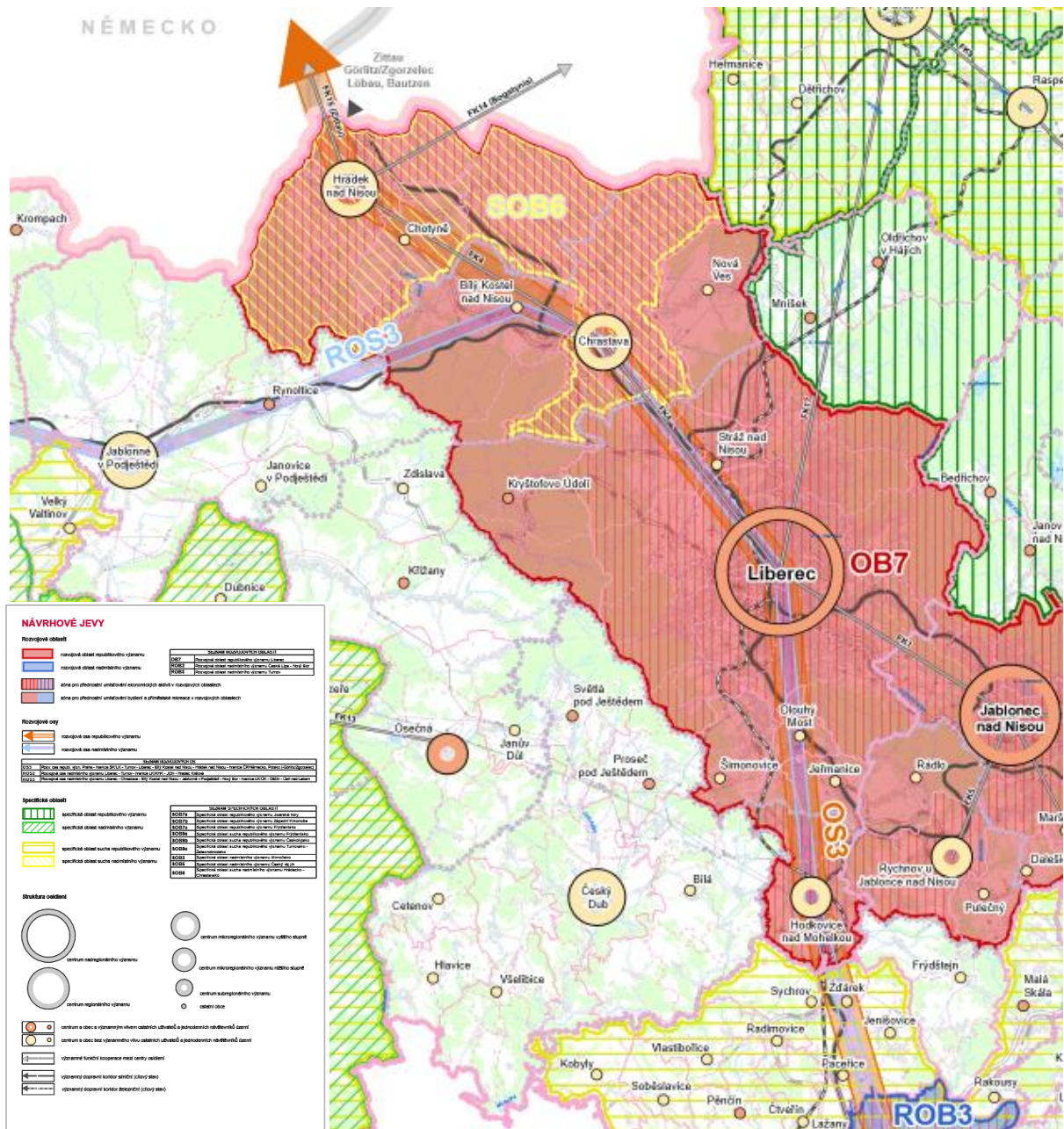
B 2.3 Zásady územního rozvoje

ÚPD nadregionální úrovně ORP Liberec jsou Zásady územního rozvoje Libereckého kraje (dále jen ZUR LK). ZUR LK v nadmístních souvislostech území kraje zpřesňují a rozvíjejí cíle a úkoly územního plánování v souladu s politikou územního rozvoje, určují strategii pro jejich naplňování a koordinují územně plánovací činnost obcí. ZUR LK se pořizují pro celé území kraje, vydávají se formou opatření obecné povahy podle správního řádu a jsou závazné pro pořizování a vydávání územních plánů, regulačních plánů a pro rozhodování v území.

Zastupitelstvo Libereckého kraje rozhodlo o vydání Zásad územního rozvoje Libereckého kraje usnesením č. 466/11/ZK dne 13. 12. 2011. Od vydání ZÚR LK proběhly 2 aktualizace. Aktualizace č. 1 ZÚR LK byla Zastupitelstvem Libereckého kraje vydaná 30. 3. 2021 a Aktualizace č. 2 ZÚR LK byla vydaná 28. 11. 2023. Úplné znění Zásad územního rozvoje Libereckého kraje po aktualizaci č. 1 a 2 (dále jen AZÚR LK) nabylo účinnosti 3. 1. 2024.

V současné době je pořizována Aktualizace č. 3 ZÚR LK. Návrh Aktualizace č. 3 ZÚR LK byl veřejně projednán dne 10. 7. 2024. Tato aktualizace se týká úpravy trasy železničního koridoru Liberec – Mladá Boleslav – Praha, který se zásadně dotýká také SO ORP Liberec (podrobněji popsáno dále).

ZÚR LK stanovují priority územního plánování, příznivého životního prostředí, hospodářského rozvoje území, sociální soudržnosti obyvatel území. Vymezují rozvojové plochy a oblasti, specifické oblasti, vymezují plochy a koridory dopravní a technické infrastruktury, vymazují plochy pro rozvoj průmyslových aktivit, vymezují nadregionální a regionální ÚSES, stanovují koncepci ochrany přírodních, kulturních a civilizačních hodnot a vymezují oblasti se shodným krajinným typem. ZÚR LK koordinují územně plánovací činnost obcí.

Obr. 7 Rozvojové osy a oblasti ZÚR LK

Tab. 3: Rozvojové osy a oblasti AZÚR LK, zdroj: Zásady územního rozvoje Libereckého kraje 2011

ROZVOJOVÉ OSY A OBLASTI ZÚR LK		
Kód	Funkce	Název
OS3	Rozvojová osa	Praha - hranice SK/LK - Turnov - Liberec - Bílý Kostel nad Nisou - Hrádek nad Nisou - hranice ČR/Německo, Polsko (-Görlitz/Zgorzelec)
ROS3		Liberec - Chrastava - Bílý Kostel nad Nisou - Jablonné v Podještědí - Nový Bor - hranice LK/ÚK - Děčín - Ústí nad Labem, týká se obcí Jablonné v Podještědí, Rynoltice

ROZVOJOVÉ OSY A OBLASTI ZÚR LK		
Kód	Funkce	Název
OB7	Rozvojová oblast	Liberec (Liberec, Stráž nad Nisou, Dlouhý Most, Jeřmanice, Šimonovice, Kryštofovo údolí, Chrastava, Nová Ves, Bílý Kostel nad Nisou, Hrádek nad Nisou, Chotyně a Hodkovice nad Mohelkou ¹), upřesnění OB7 z PÚR ČR
SOB7a	Specifická oblast	Jizerské hory (Mníšek a Oldřichov v Hájích – centrum osídlení), upřesnění SOB7 z PÚR ČR
SOB6	Specifická oblast	Specifická oblast sucha Hrádecko - Chrastavsko

Z nadřazené ÚPD byly do ÚAP SO ORP Liberec převzaty všechny záměry v podobě veřejně prospěšných staveb a veřejně prospěšných opatření. Ve většině případů se jedná o koridory pro vymezení a upřesnění těchto staveb v územních plánech nebo k prověření územní studií. Koridory vymezené v AZÚR byly zpracovateli předány včetně stanovené šíře. Kromě koridorů DI a TI jsou součástí koridorů také prvky nadřazeného ÚSES.

Jednotlivé záměry z AZÚR LK jsou podrobně popsány v kapitole B 16.1. Součástí kapitoly je také posouzení, zda je daný záměr upřesněn v ÚP obcí, nebo zda je s AZÚR v rozporu.

V šesté úplné aktualizaci byly využity podklady pro Aktualizaci ZÚR LK č. 3. Jedná se o nové vymezení železničního koridoru ŽD19 (nyní ŽD8) Liberec – Mladá Boleslav – Praha na podkladu Studie proveditelnosti schválené centrální komisí Ministerstva dopravy. Tento koridor zasahuje do zastavěného území a může zásadně ovlivnit současné obyvatelstvo a budoucí rozvoj několika obcí v ORP (Liberec, Dlouhý Most, Jeřmanice a Hodkovice nad Mohelkou). Tento koridor je veden v ÚAP ORP Liberec jako záměr a jsou zde vyhodnoceny případné dopady v podobě střetů s hodnotami, limity a záměry dotčených obcí.

ÚAP LIBERECKÉHO KRAJE 2021

Nová dokumentace ÚAP LK (2021) aktualizuje ÚAP LK (6/2017) zejména o nové údaje o území poskytnuté ve smyslu stavebního zákona od poskytovatelů údajů a o poznatky z procesu pořizování ZÚR LK. Aktuální data jsou dále průběžně ukládána do databáze ÚAP Libereckého kraje. Data z této databáze byla použita jako zdroj pro aktualizaci záměrů nadmístního významu jak v grafické tak textové části.

ÚAP ORP Liberec vychází z dokumentace ÚAP LK, především v části PRURÚ je vazba na nadřazenou dokumentaci, v které jsou zohledněny všechny poznatky z procesu pořizování ZÚR LK, velmi silná. Bylo dbáno především o to, aby z ÚAP LK 2021 byly převzaty všechny:

- Záměry na provedení změn v území mající význam pro ÚAP (ÚPD) obcí
- Vymezené rozvojové oblasti a osy (koridory funkčních kooperací)
- Hodnoty území

Všechny aktuální záměry z ÚAP LK jsou podrobně popsány v jednotlivých tematických kapitolách tohoto dokumentu a zobrazeny v grafické části – ve výkresu záměrů na provedení změn. Přehled záměrů nadmístního významu je také promítnut do karet jednotlivých obcí.

¹ Centra osídlení a tučně vyznačené obce tvoří zónu pro přednostní umístování ekonomických aktivit, ostatní obce tvoří zónu přednostního umístování bydlení a příměstské rekreace

Pro přehlednost zde uvádíme seznam koridorů funkčních kooperací pro území ORP Liberec vymezené v ÚAP LK 2017, které nejsou v dalším textu zmiňovány. Funkční vazby a kooperace mezi centry osídlení (dále jen FK) jsou definovány jako prostory, v nichž probíhá intenzivnější pohyb uživatelů území (za prací, do škol, nákupy, službami, využitím volného času apod.) a materiálových toků, a které se s rostoucí mobilitou obyvatel, firem a kontaktů budou zpravidla dále zvyšovat a budou pro posilování logických vazeb vyžadovat zabezpečení odpovídající dopravní a technické služby území. FK zachycují i vazby center osídlení na území LK s centry osídlení za jeho hranicí, a to jednak v rámci ČR a jednak i v rámci přeshraniční spolupráce.

Tab. 4: Funkční kooperace mezi centry osídlení v LK, zdroj ÚAP LK 2021

FUNKČNÍ KOOPERACE	
Označení	Vymezení funkční kooperace
FK1	Liberec + Jablonec n. N. (ORP Jablonec n. N.)
FK4	Liberec + Chrastava + Hrádek n. N.
FK13	Osečná – Stráž p. R.
FK14	Hrádek n. N. + Bogatynia (Polsko)
FK15	Hrádek n. N. + Zittau (SRN)
FK17 (záměr)	Liberec + Frýdlant (ORP Frýdlant)

B 2.4 Funkční struktura území

Urbanistickou a funkční strukturu území představuje souhrn vztahů mezi prvky/funkcemi a způsob organizace systému/území obce v nejširším slova smyslu. Důraz je kladen na vzájemnou souvztažnost všech prvků a na jejich roli a fungování v systému struktury obce. K pochopení funkční struktury obce je třeba atomizovat a popsat jednotlivé prvky.

Nezastavitelné území tvoří téměř 88 % rozlohy území SO ORP Liberec. V členitém reliéfu je výměra lesních pozemků jen o málo nižší než výměra zemědělské půdy navíc s poměrně nízkým zorněním. Z celkové rozlohy ZPF je cca 21 % orné půdy a stejný podíl je trvalých travních porostů.

V zastavěném území obcí převládá funkce bydlení v malých obcích s rekreačním potenciálem pak bydlení rekreační. Plochy občanské vybavenosti nadmístního významu jsou lokalizovány pouze v centru osídlení ORP v Liberci. Významné výrobní areály (průmyslové zóny) jsou opět v hlavním městě Liberci, dále pak na hlavní dopravní a rozvojové ose Hodkovice nad Mohelkou, Liberec, Chrastava, Hrádek nad Nisou. Vymezenými funkcemi zastavitelného území obcí jsou bydlení, ekonomické aktivity, občanské vybavení, sport a rekreace, veřejná infrastruktura. V rámci funkce rekreační má rozvojový potenciál druhé bydlení. V malých obcích převažuje funkce bydlení.

Typické pro strukturu území SO ORP Liberec jsou území s rozptýlenou podhorskou zástavbou a architekturou roubených a hrázděných chalup v podhůří Jizerských a Lužických hor, ale i v jiných oblastech mimo hlavní dopravní tepny (Podještědí). Tato území mají velký rekreační potenciál. Rekreační využití území odpovídá charakteru území. Území nabízí široké sportovní vyžití: cykloturistika, pěší turistika, lyžování, horolezectví. Přírodní podmínky umožňují rekreaci krátkodobou i pobytovou, charakteru rodinné rekreace a nenáročných sportovně rekreačních aktivit, tj. chalupaření, cykloturistika a také zázemí pro vrcholové sportovce. Rozvíjející se sportovně rekreační aktivitou regionálního charakteru je golf (Liberec, Chotyně, Světlá pod Ještědem.).

Specifickými plochami v území jsou přírodní chráněná území a území přírodních parků. Zejména CHKO Jizerské hory, Lužické hory a Přírodní park Ještěd představují potenciál pro rozvoj rekreační funkce. Dopravní infrastrukturu lze obecně hodnotit jako vyhovující. Problematické je pouze dopravní napojení Liberce se sídly v Podještědí.

B 2.5 Záměry na provedení změn v území

Pro účely ÚAP SO ORP Liberec jsou sledovány výše popsané záměry ve formě rozvojových os a oblastí a specifických oblastí. Z platné ÚPD jsou pak do výkresu záměrů převzaty všechny plochy změn využití území (jev A001b).

B 3 Struktura osídlení

B 3.1 Historický vývoj osídlení

Nálezy v Liberci – Růžodole I i na jiných místech v ORP Liberec dokládají přítomnost lidí již v mladší době kamenné tj. asi před 5000 lety. Tehdejšího člověka sem lákala hojnost zvěře. Na počátku letopočtu už existuje spojovací cesta z Čech do Slezska. Nasvědčují tomu nálezy římských mincí. Hornatá území byla těžko přístupná a tak stezky procházely údolím řek Jizery, Mohelky a Nisy. Území Liberce však nebylo trvale obydleno. V okolí Liberce se usídlovali v průběhu dějin různé kmeny od Keltů, Slovanů – Charvátů až po Lužické Srby.

Doložená Historie území SO ORP Liberec spadá již do 12. století našeho letopočtu. První písemná zpráva o městě Český Dub je totiž datována rokem 1115. Ze 13. století jsou známy první informace o sídlech Hrádek nad Nisou (1288) a Jablonné v Podještědí (1249). Za nejvíce obcí (třináct) pocházejí první písemné zmínky ze 14. století, např. z roku 1352 za Liberec, Bílý Kostel nad Nisou, Hlavici, Hodkovice nad Mohelkou, Chrastavu, Křižany, Osečnou, Rynoltice. Za nejmladší lze považovat obec Janův Důl, o němž první písemná zpráva pochází z roku 1602.

Nejprve zemědělský charakter obcí se u měst postupně měnil na průmyslový a to v první fázi především vlivem těžby a zpracování nerostných surovin (Chrastava, Hrádek nad Nisou). Velký rozmach měst byl zaznamenán v souvislosti s rozvojem zejména textilního průmyslu na konci 18. a v 19. století. Později se přidává i strojní průmysl a Liberec se stává průmyslovým i administrativním centrem.

Celkově z hlediska vývoje osídlení bylo území ORP Liberec zásadně poznamenáno poválečným uspořádáním s novým vymezením státních hranic po roce 1945, výměnou obyvatelstva a následnou hospodářskou stagnací.

Popis historického vývoje měst dokládá vývoj osídlení v SO ORP Liberec.

LIBEREC

Jeho historie sahá do doby, kdy těmito místy vedly obchodní cesty. Liberec vznikl jako otevřená tržní obec pro obchodníky se zbožím. Malá osada byla poprvé zmiňovaná roku 1352, od té doby byla ve vlastnictví mnoha pánů a procházela rychlým rozvojem. Důležitým datem městské historie byl rok 1577, ve kterém byl Liberec císařem Rudolfem II. povýšen na město. V této době zde byly položeny základy textilní výroby, velký rozmach soukenictví byl zaznamenán za vlády Albrechta z Valdštejna. Na konci 16. století vznikaly první kamenné stavby, které na dlouhou dobu určily charakteristický ráz města. Průmyslový a obchodní rozvoj nastal zejména koncem 18. století. Význam Liberce v textilním průmyslu přinesl již roku 1850 městu zvláštní statut samostatného města. Druhé největší město v Čechách se tak i ze správního hlediska zařadilo v důležitosti za Prahu. Rozvoj průmyslu a obchodu přinášel i rozvoj průmyslové architektury a vznik řady reprezentativních budov, což městu dodávalo charakteristický vzhled. Liberec je průmyslovým střediskem s tradicí strojírenské, elektrotechnické výroby i zpracování plastických hmot. Tradiční textilní průmysl byl však v posledních letech téměř utlumen. Trvale silné zastoupení má ve městě stavebnictví. Město je rovněž centrem vzdělanosti celokrajské působnosti. Vedle řady středních škol zde má sídlo jediná vysoká škola v kraji – Technická univerzita v Liberci. Liberec je často také nazýván „městem pod Ještědem“, jehož vrchol ve výšce 1 012 m zdobí moderní věž, která je dominantou celého kraje a její architekt Ing. Arch. Karel Hubáček byl za projekt oceněn Perretovou cenou. Vedle přírodních krás se zájem návštěvníků města zaměřuje především na historické centrum s budovami radnice, Divadla F. X. Šaldy, spořitelny, muzea, obchodní komory i postupně rekonstruované vilové čtvrti z přelomu 19. a 20. století.

ČESKÝ DUB

Patří k nejstarším sídlům v severních Čechách, jeho historie sahá až do románského období. První písemná zpráva pochází z roku 1115. Město vzniklo na kupecké stezce jako tržní osada. V roce 1237 se novým majitelem stal Markvartic Havel z Lemberka se svojí ženou Zdislavou z Lemberka. Právě tito majitelé dali souhlas rytířskému řádu Johanitů k vybudování komendy s kaplí sv. Jana Křtitele a jejímu pojmenování Nová Světlá. Ve špitále sousedního románského kostela sv. Ducha příležitostně léčila sv. Zdislava. Na komendu Johanitů postupně navázalo ohrazené město, u něhož se vyskytuje pojmenování „Dub, jinak Světlá“. Během 16. století udělili majitelé panství městu různá privilegia a urychlili tak jeho rozvoj. Město bylo neblaze poznamenáno pobytům švédských vojsk, několika požáry i morovou epidemií, kterou připomíná mariánský sloup z roku 1723. V průběhu 18. století se pro město vžilo označení Český Dub. Známým majitelem dubského panství byl kníže Kamil Rohan, jehož rod vybudoval zámek Sychrov. Významným centrem kulturního a společenského života se stalo Podještědské muzeum Karolíny Světlé. Turistickou zajímavostí jsou prostory johanitského kláštera.

HODKOVICE NAD MOHELKOU

V latinských textech (Hodcouicz, Libenow; v německých Liebenau) jsou známy již od roku 1352, kdy jimi procházely obchodní stezky z Lužice do vnitrozemí a dále pak přes Prahu na jih. Na místě, kde se obě cesty spojovaly, vznikla osada, která se stala hospodářským centrem panství Frýdštejnského. O tomto faktu svědčí i dochované zápisy v knihách papežských desátků. Zemská stezka sehrála významnou úlohu v dějinách Hodkovic. V dobách mírových tudy projížděli obchodníci, z obchodního ruchu město mělo nemalý užitek. Zato v dobách válečných, kdy po této stezce procházela vojska spojenců i nepřátel, utrpělo město značné škody. Také za třicetileté války nebyly Hodkovice ušetřeny válečných škod. V 16. století došlo k důležité změně, která ovlivnila další vývoj Hodkovic na celá staletí. Po nezdařeném stavovském odboji roku 1547 byly Hodkovice konfiskovány Adamovi z Vartemberka a spojeny se sousedním panstvím českodubským. Město po dobu své existence podléhalo téměř čtyřiceti vrchnostem, posledním majitelem byl Alain Rohan ze sychrovského zámku až do roku 1945. Centrum města s řadou pozoruhodných památek bylo v roce 1995 prohlášeno městskou památkovou zónou. Historickému středu vévodí barokní kostel sv. Prokopa, pozoruhodnými objekty čtvercového náměstí jsou např. novorenesanční radnice, barokní sousoší s Mariánským sloupem či stará kašna obnovená na původním místě v roce 1997.

HRÁDEK NAD NISOU

Původní slovanské rodové hradiště na místě keltského osídlení se rozvinulo na středověké sídlo na obchodní stezce. Roku 1260 pánové z Donína povýšili tuto starou slovanskou osadu na město. Ve 14. století patřil Hrádek mezi nejvýznamnější střediska obchodních cest z Prahy na sever k Baltu a přesahoval svým významem Liberec. Velký rozvoj města pokračoval v 16. století udělením tržního práva, rozšířením těžby stříbra a drahých kovů. V 18. století se začal těžit lignit a v 19. století byla založena řada strojírenských a chemických továren. Dominantou celého Hrádecka je hrad Grabštejn se zámeckým parkem. Původní hrad založili ve 13. století pánové z Donína. V roce 1704 získali Grabštejn i s panstvím Gallasové, aby jej připojili ke svým severočeským držávám se střediskem na Liberecku. Několika přestavbami dolního předhradí získal novou podobu i dnešní Nový zámek. Ten dnes slouží jako kasárny a je zde výcvikový prostor pro služební psy. Horní část s hradním jádrem, tzv. Starý zámek, byl v roce 1992 po půlstoleté odmlce opětovně zpřístupněn, ačkoliv zde stále probíhají rozsáhlé opravy. Pozornosti návštěvníků se těší zejména zámecká kaple sv. Barbory, která je vyzdobena vzácnými freskami z 16. století. Město Hrádek nad Nisou tvoří přirozené centrum rekreační oblasti a jeho turistický význam vzrostl po roce 1989 otevřením hraničních přechodů do Polska a Německa a členstvím v Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa.

CHRASTAVA

Má dlouhou historii – první písemná zmínka o její existenci je v knize o placení desátků z roku 1352. Rozvoj města souvisel s osídlováním území horníky ze saského města Pirna, kteří zde začali těžit měď, cín, olovo, stříbro a železo. Po vyčerpání dolů nastal od 18. století rozvoj průmyslu, zejména textilního. V roce 1855 se Chrastava stala okresním městem a v roce 1870 zde začal působit okresní soud. Rychlému rozvoji průmyslu, ale i dalších oblastí, napomohlo v roce 1859 otevření železniční trati Liberec–Žitava. V současnosti je město významným průmyslovým střediskem s úzkou vazbou na město Liberec. Dopravně je napojena na železniční trať Liberec–Varnsdorf a na silniční dálkové komunikace Liberec–Ústí nad Labem a Liberec–Praha. Ve městě je celá řada historických památek. Dominantou je kostel sv. Vavřince, který byl přestaven v letech 1866–1868 do dnešní novogotické podoby. Dále lze uvést barokní pískovcovou kašnu z roku 1707 a vedle ní barokní mariánské sousoší, tzv. morový sloup z roku 1732. Technickou zajímavostí je železný secesní most přes řeku Jeřici, zničený při bleskové povodni v srpnu 2010 a unikátní Muzeum hasičské techniky zpřístupněné v roce 1997.

JABLONNÉ V PODJEŠTĚDÍ

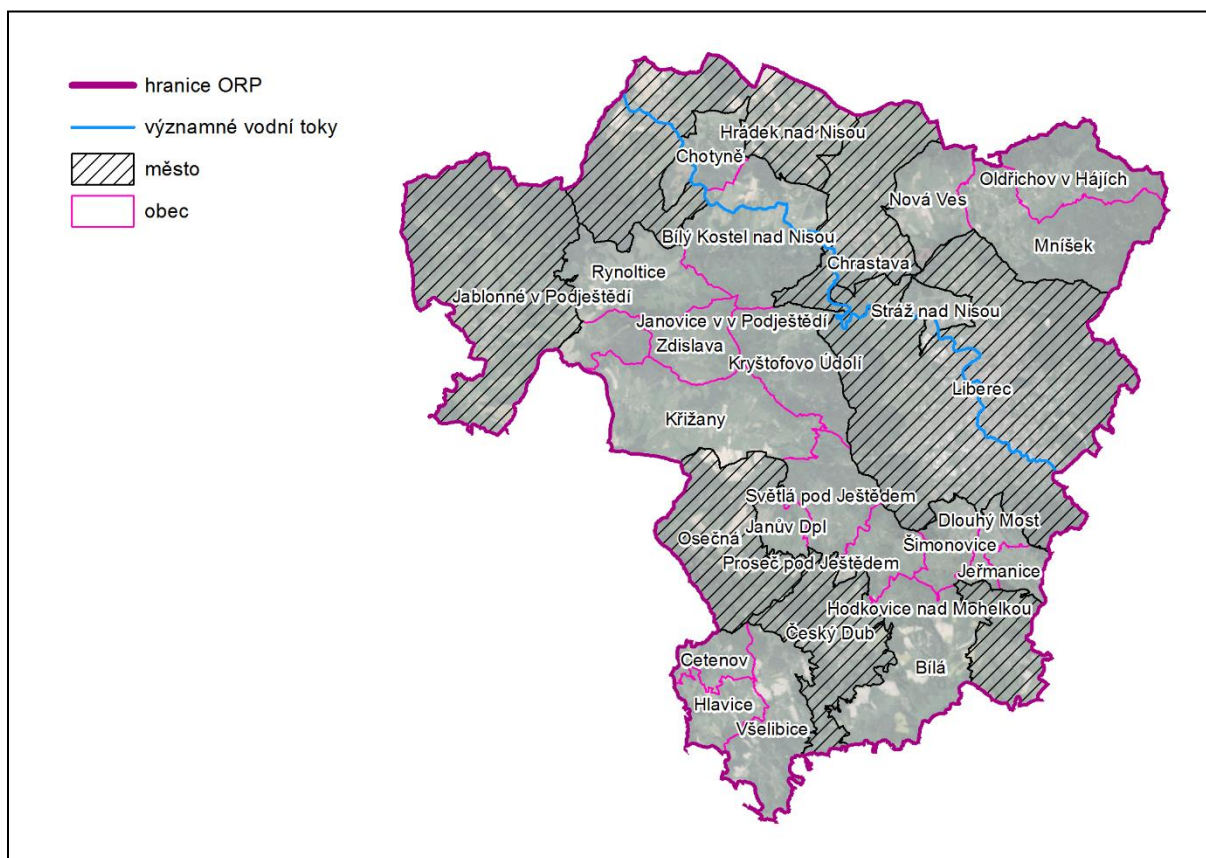
Založení města souvisí s příchodem německých kolonistů kolem roku 1240, kdy pronikal rod Markvarticů do Podještědí. Významnou postavou tohoto rodu byl Havel z Lemberka se svojí manželkou Zdislavou. Díky výhodné poloze na obchodní cestě ze Žitavy do Prahy se město na několik staletí stalo významným obchodním i celním místem – dokonce zde krátce existovala i mincovna, ve které se razily tzv. brakteáty. V této době zakládá Havel z Lemberka raně gotický hrad, dnešní zámek Lemberk, a v Jablonném klášter dominikánů. Roku 1364 udělil Havel z Lemberka Jablonnému městská privilegia. Počátkem 18. století je podle návrhu J. L. Hildebrandta zchátralý dominikánský klášter přestavěn na velkolepý klášterní chrám sv. Vavřince. Tato bazilika minor sv. Vavřince a sv. Zdislavy je i v dnešní době nejznámější stavbou města, z dalších památek lze uvést barokní morový sloup na náměstí z roku 1686, gotickou kapli sv. Wolfganga, rokokový zámeček Pachtů z Rájova z doby kolem roku 1770. Zámek Lemberk prošel rozsáhlými rekonstrukcemi a od roku 1992 je zpřístupněn veřejnosti. Trvale je spjat s postavou Zdislavy z Lemberka, která projevovala na svou dobu neobyčejné sociální cítění a byla v roce 1995 prohlášena za svatou.

OSEČNÁ

Pravděpodobně bylo založeno některým Vartenberkem v první polovině 13. století na zemské obchodní stezce mezi Českým Dubem a hradem Děvín, první písemná zpráva pochází z roku 1352. V roce 1565 zde byl Karlem Biebersteinem postaven kostel. V roce 1576 povýšil Rudolf II. na přímluvu svobodného pána von Oppersdorf Osečnou na město se znakem orla se zlatou korunkou a s nápisem Sigilium oppidi ossensis 1576. Od roku 1870 měla Osečná četnickou stanici a od roku 1890 zde byly farnost sv. Víta, četnická stanice, pětiletá škola, záložna, tři mlýny, výrobní bačkor a pantoflí a tkalcovna. Konaly se zde pravidelně výroční trhy. Nevýhodná poloha Osečné způsobila, že obec nedosáhla nikdy zvláštního významu. Výstavba silnic byla započata až v druhé polovině minulého století. Pošta v Osečné byla založena v roce 1862, v roce 1895 byl zaveden telegraf a po roce 1922 telefon. Elektrifikace se uskutečnila v letech 1920–1921 napojením na dálkové vedení. Součástí městečka Osečná jsou Lázně Kundratice, které vznikly roku 1881 a patří mezi nejstarší lázně v Čechách. Přírodním léčivým zdrojem slatinou se zde léčí především nemoci pohybového ústrojí a některá přidružená onemocnění.

B 3.2 Současná sídelní struktura

V zájmovém území ORP Liberec je sídelní struktura značně ovlivněna fyzikogeografickými podmínkami (geomorfologie a reliéf) a uspořádáním cestní sítě. Tyto dva faktory jsou klíčové pro uspořádání sídel v krajině. Rozsah urbanizace (osídlení) je na **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**

Obr. 8: Města a obce na území ORP Liberec, zdroj ÚSK ORP Liberec (2019)

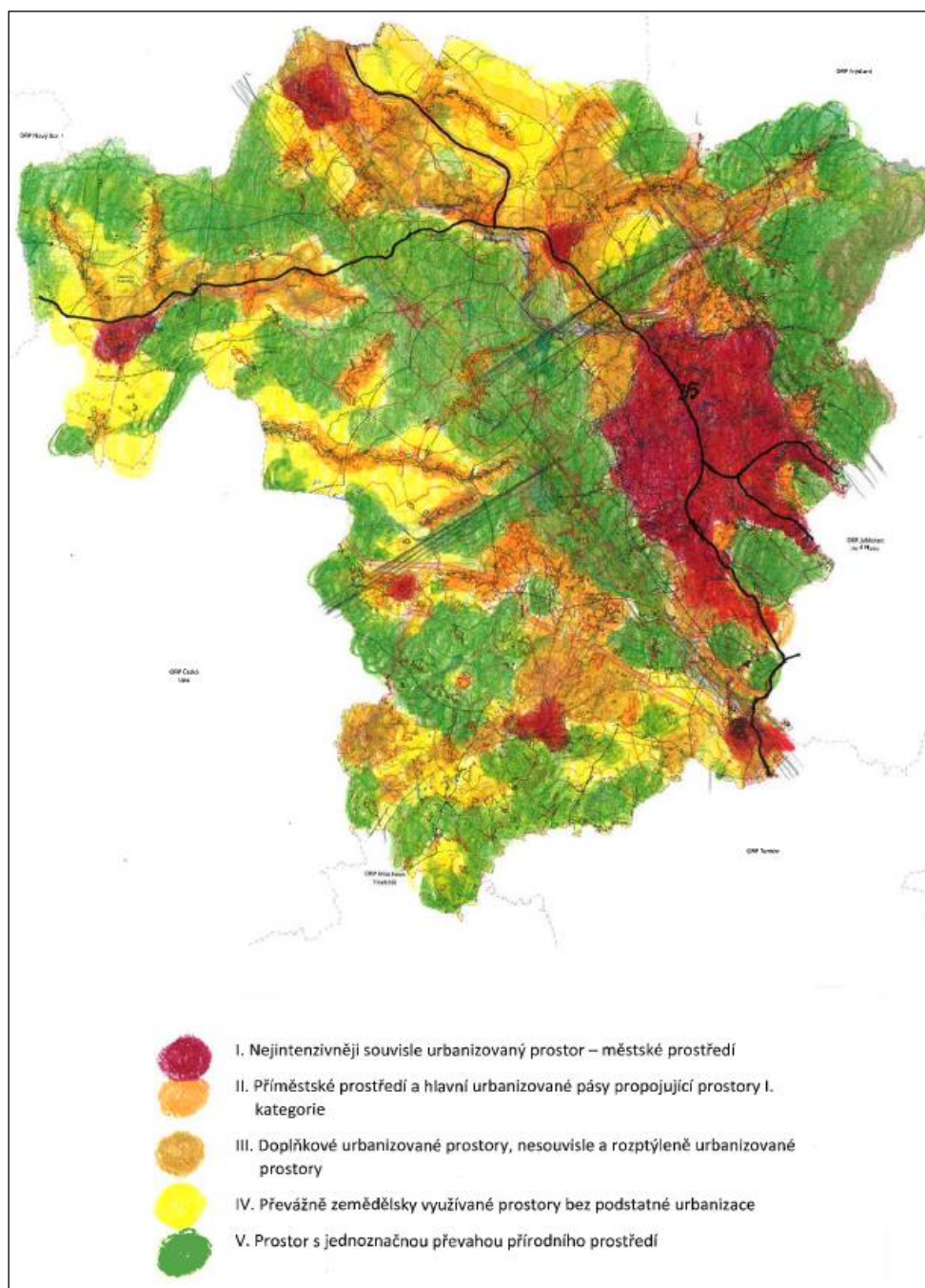
Urbanizační vývoj je v zájmovém území významně ovlivněn přítomností masivu Jizerských hor a Ještědsko-kozákovského hřbetu, které tvoří zásadní bariéry urbanizačního rozvoje. Mezi těmito masivy se nachází hlavní rozvojová a sídelní osa vycházející z Hodkovic nad Mohelkou vedoucí směrem na sever a severozápad (Hodkovice nad Mohelkou – Liberec – Chrastava – Hrádek nad Nisou – Zittau). Tato osa je vázána na nejvýznamnější komunikaci v ORP, silnici I/35. Podružná rozvojová osa, která propojuje Liberec se souměstím Česká Lípa – Nový Bor, prochází přes Jablonné v Podještědí v trase silnice I/13. Za součást této osy lze považovat i pokračování silnice I/13 směrem na Frýdlant.

Nejvýznamnějším městem řešeného území je Liberec, který je současně spádovým městem pro okolní obce i celou ORP, potažmo však i sousední ORP Jablonec nad Nisou. Vzhledem k propojení Liberce a Jablonce nad Nisou lze hovořit o tzv. Liberecko-Jablonecké aglomeraci. Město se nachází sevřené mezi Jizerskými horami a Ještědsko-kozákovským hřbetem, prochází jím významná dopravní komunikace I/35, spolu s železnicí nadmístního významu č. 30. Poloha města způsobuje, že urbanizace dosahuje západním i východním směrem hranic terénních limitů. Urbanizace pokračuje jižním směrem na Šimonovice, Dlouhý Most a Jeřmanice. Podstatné možnosti rozvoje liberecké aglomerace jsou také severním směrem na Stráž nad Nisou a Chrastavu. Je nutno počítat i s expanzí směrem na sever k Mníšku.

Hrádek nad Nisou je významným centrem díky své hraniční poloze. Pro okolní obce (Chotyně, Bílý Kostel nad Nisou) představuje centrum dojíždky. Velmi blízké jsou vazby na německé město Zittau (Žitava).

Městská centra Český Dub a Osečná jsou spádovými středisky pro obce západní a jihozápadní části ORP, odloučeného a hůře přístupného území za Ještědsko-kozákovským hřbetem. Jablonné v Podještědí je poté spádovým střediskem pro obce severozápadního okraje ORP.

Vztah sídel ke krajinnému rámcu, charakter jejich zástavby a řadu dalších informací o sídlech obsahuje katalog sídel zpracovaný v rámci Územní studie krajiny SO ORP Liberec, část Průzkumy a Rozbory, který je dostupný: <https://www.liberec.cz/uzemni-studie-krajiny/>.

Obr. 9 Náčrt vztahu urbanizace a krajinného zázemí na území ORP Liberec, zdroj ÚSK ORP Liberec (2019)

Hodnocení sídelní struktury je převzato z ÚAP LK 2011 a 2017. Struktura osídlení je tvořena sídly, základními sídelními jednotkami, které se liší velikostí, významem a funkcemi ve struktuře osídlení. Pro potřeby ORP Liberec je základní územní jednotkou hodnocení obec. Hodnocení struktury osídlení podle základních sídelních jednotek (části obce, jednotlivá sídla) by bylo přesnější, protože správné území obce často zahrnuje městské útvary a přičleněná venkovská sídla (městský a venkovský prostor), pro hodnocení území ORP jako celku, je však takováto regionalizace dostačující. Kategorizace jednotlivých sídel a částí obce z hlediska typů zástavby a funkčního uspořádání je blíže popsána v **příloze E.2 – Karty obcí, případně v Územní studii krajiny ORP Liberec**.

Sídelní struktura území ORP Liberec je silně poznamenána jeho značnou výškovou členitostí a rozmanitou geomorfologií s výraznými horskými hřbety, podhorskými kotlinami a údolními zářezy, jak je popsáno výše. K výrazné odlišnosti typu sídel a do vývoje osídlení se promítly a stále promítají také pohraniční poloha, existence a vliv dřívější česko-německé národnostní hranice, rozvoj nebo úpadek prosperujících odvětví průmyslu, a trvale stoupající využití území pro rekreaci, sport a druhé bydlení.

Výrazným zásahem do sídelní struktury bylo období po roce 1945, v němž došlo k vylidnění a osidlování pohraničí po odsunu většiny německého obyvatelstva, uvolnění rozsáhlého území pro vytvoření vojenského výcvikového prostoru k rozsáhlé bytové výstavbě sídlištního typu. Výsledkem bylo soustředování trvale bydlících obyvatel do měst, vylidňování a mnohde i úpadek venkova, a s tím související výrazné změny ve využívání krajiny, sídel a jejich původního domovního a bytového fondu. Po roce 1991 dochází ke zvyšování počtu obyvatel v menších obcích v závislosti na jejich poloze. Dochází ke zvýšení zájmu o bydlení v malých obcích v okolí velkých měst (tzv. suburbanizace).

VELIKOSTNÍ STRUKTURA OBCÍ

Území správního obvodu je rozděleno na 111 katastrálních území (28 obcí), nejnižše položenou obcí je Hrádek nad Nisou v nadmořské výšce 255 m, naopak nejvýše položenou je Světlá pod Ještědem 545 m n. m. Z celkové rozlohy správního obvodu zaujímá zemědělská půda necelých 47 % a lesní pozemky pak více než 41 %.

Podle počtu obyvatel převládají malé obce s počtem 0–500 obyvatel (7 obcí) a 501–1 000 obyvatel (9 obcí), které tvoří celkem cca 57 % všech sídel, v kterých ovšem žije jen 9 470 obyvatel což je pouze 6,3 % obyvatel v SO ORP Liberec. V dalších 2 kategoriích žije okolo 10 % obyvatel ORP: v kategorii středních obcí 1 001–5 000 obyvatel je 9 obcí ORP (o 1 více než při poslední aktualizaci v roce 2020) a v kategorii velkých obcí 5 001–10 000 obyvatel jsou 2 obce. Dominantní postavení vykazuje město Liberec s více než 100 000 obyvateli (71,9 % obyvatel v ORP). Podíl počtu obyvatel města Liberec na počet obyvatel SO ORP se v posledních letech snižuje (za poslední 8 let o 0,7 %), je ale stále dominantní. Hlavním důvodem je vyšší zájem o výstavbu RD a nedostupnost vhodných pozemků v Liberci, což vede k suburbanizaci.

Tab. 5: Velikostní kategorizace obcí SO ORP Liberec, zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

KATEGORIZACE OBCÍ			
Velikostní kategorie	Počet obcí v kategorii	Počet obyvatel	Podíl obyvatel v ORP
Obce malé	16	0–1 000	6,3
Obce střední	9	1 001–5000	12,4
Obce velké	2	5 001–10 000	9,5
Liberec	1	> 100 000	71,8

Struktura osídlení pro potřeby územního, ale i hospodářského a regionálního rozvoje musí odrážet rostoucí mobilitu a tím i měnící se počty a koncentrace tzv. uživatelů území bez ohledu na místo jejich

trvalého bydliště. Místo kategorie trvale bydlící obyvatelstvo a jejich hustoty na km² území obce je proto pro hodnocení struktury osídlení využito též „potenciálních uživatelů území (PUÚ)“ a jejich hustoty zpravidla na km² zastavěného území, jež lépe vyjadřují faktické a možné zátěže území a z toho vyplývající potřeby územně plánovacího a územně technického charakteru. Území nelze posuzovat podle počtu trvale bydlících obyvatel, ale musí být v územně plánovací činnosti hodnoceno a dimenzováno podle maximální velikosti potenciálních uživatelů území a dále i s ohledem na význam jednodenní návštěvnosti, pro kterou však chybí potřebná datová základna (PUÚ = trvale bydlící obyvatelstvo + saldo denního pohybu za prací a do škol + sezónní uživatelé dle počtu lůžek v objektech individuální a hromadné rekreace).

Vzhledem k tomu, že pro přesné určení PUÚ je nedostatek aktuálních informací byly výpočty PUÚ včetně ploch zastavěného území převzaty z rozpracovaných ÚAP LK 2025 (data z roku 2023 a SLDB 2021 – více v kapitole B. 4). Hodnocení struktury osídlení počtem a hustotou potenciálních uživatelů je zpracováno za jednotlivé obce v Příloze E. 6 a také v následující **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**

Tab. 6: Hustota obyvatel osídlení v ORP Liberec, zdroj rozpracované ÚAP LK 2025

Vysvětlivky: PUÚ = počet potenciálních uživatelů území, TBO = počet trvale bydlících obyvatel, zast. území = zastavěné území z dat jevu ÚAPO_001 z 2016

HUSTOTA OBYVATEL OSÍDLENÍ V ORP LIBEREC								
Obec	PUÚ 2023	TBO 2023	Rozloha obce (km ²)	Plocha zast. území obce (km ²)	TBO / rozloha obce (obyv/km ²)	TBO / plocha zast. území (obyv/km ²)	PUÚ / rozloha obce (obyv/km ²)	PUÚ/ plocha zast. území (obyv/km ²)
Bílá	820	965	26,39	1,27	36,6	759,5	31,1	645,4
Bílý Kostel nad Nisou	674	1 093	25,73	1,17	42,5	937,0	26,2	577,8
Cetenov	102	117	6,02	0,25	19,4	463,2	16,9	403,8
Český Dub	3 526	2 923	22,57	2,47	129,5	1 182,5	156,2	1 426,4
Dlouhý Most	633	996	4,43	0,66	224,8	1 501,7	142,9	954,4
Hlavice	310	231	8,26	0,54	28,0	429,2	37,5	576,0
Hodkovice n. Moh.	2 931	3 002	13,49	1,01	222,5	2 957,7	217,3	2 887,7
Hrádek nad Nisou	7 911	7 932	48,54	5,16	163,4	1 537,7	163,0	1 533,6
Chotyně	840	1 070	9,04	1,01	118,4	1 057,7	92,9	830,4
Chrastava	5 828	6 340	27,46	3,84	230,9	1 649,8	212,2	1 516,5
Jablonné v Podještědí	3 835	3 741	57,88	4,49	64,6	833,7	66,3	854,7
Janovice v Podještědí	98	90	6,35	0,22	14,2	401,8	15,4	437,5
Janův Důl	154	179	4,56	0,32	39,3	567,7	33,8	488,5
Jeřmanice	468	656	4,38	0,85	149,8	771,1	106,8	550,1
Kryštofovo Údolí	813	417	17,33	0,59	24,1	705,2	46,9	1 375,0
Křižany	719	854	28,57	1,99	29,9	428,2	25,2	360,5
Liberec	126 310	107 982	106,09	39,76	1 017,8	2 716,1	1 190,6	3 177,1
Mníšek	1 335	1 780	25,44	1,82	70,0	979,4	52,5	734,6
Nová Ves	632	891	12,34	0,58	72,2	1 537,1	51,2	1 090,3
Oldřichov v Hájích	799	844	16,25	0,95	51,9	885,0	49,2	837,8
Osečná	1 578	1 199	28,06	1,44	42,7	831,8	56,2	1 094,7
Proseč pod Ještědem	482	450	8,30	0,63	54,2	711,5	58,1	762,1
Rynoltice	1 166	851	17,73	1,12	48,0	762,8	65,8	1 045,2
Stráž nad Nisou	3 411	2 400	4,53	1,31	529,8	1 835,9	753,0	2 609,3
Světlá pod Ještědem	1 184	979	13,20	1,31	74,2	745,9	89,7	902,1
Šimonovice	766	1 500	7,19	2,13	208,6	705,6	106,5	360,3
Všelibice	667	643	18,49	1,27	34,8	508,0	36,1	526,9
Zdílava	200	269	9,80	0,49	27,4	549,3	20,4	408,4
ORP Liberec	168 192	150 394	578	74,4	260	2 021	291	2 261

REGIONALIZACE – CENTRA OSÍDLENÍ

V této podkapitole jsou popsána centra osídlení jejich spádové oblasti vazby mezi jednotlivými sídly a hodnocení jednotlivých oblastí (regionů) a jejich rozvoj.

Spádové obvody center osídlení vymezené v ZÚR LK 2011 byly převzaty z konceptu ÚP VÚC LK s tím, že jejich hranice byly upraveny tak, aby odpovídaly také hranicím a skladebnosti do správních obvodů ORP v jejich vymezení k 1. 1. 2007.

Spádové obvody center osídlení jsou vymezovány jako území s vnitřní sounáležitostí, s převažujícím nebo přirozeným spádem z příslušných obcí k centru osídlení za základními službami a vybaveností tak, aby byl respektován princip celistvosti území (pohyb za prací tomuto požadavku vždy neodpovídá). Hierarchizace center osídlení a jejich spádových obvodů vychází již z převažujícího spádu za prací, do škol a vyššími službami. Regionální význam center osídlení byl určován nikoliv podle počtu trvale bydlících obyvatel, nýbrž podle výpočtu potenciálních uživatelů území, který lépe vyjadřuje atraktivitu a tzv. nasávací efekt území z hlediska jeho pracovní, oblužné (vybaveností), ale i rekreační funkce.

Území kraje bylo v ÚAP LK 2008 a ZÚR LK 2011 rozděleno z hlediska struktury osídlení na 38 spádových obvodů center osídlení respektujících hranice kraje a s výjimkou 2 obvodů také hranice správních obvodů ORP.

V ÚAP LK 2021 (převzato ÚAP LK 2010 a ZUR LK 2011) byla vymezena tzv. nesporná centra osídlení, která byla podle velikosti potenciálních uživatelů území rozdělena do pěti hierarchizovaných kategorií (řazeno sestupně):

1. Centrum nadregionálního významu

Na území ORP Liberec plní funkci centra nadregionálního významu pouze jeho krajské město Liberec. Toto město je přirozeným centrem celého SO ORP Liberec a s výjimkou spádových obvodů České Lípy a Jilemnice i celého Libereckého kraje.

2. Centrum regionálního významu

Plní funkci center regionálního významu. Na území SO ORP Liberec se nevyskytuje, nejbližším sídlem se kterým má ORP Liberec významné vazby je město Jablonec nad Nisou, které se podílí na „metropolitní funkci“ Liberce a patří do jeho spádového obvodu

3. Centrum mikroregionálního významu – vyššího stupně

Plní funkci center mikroregionálního významu vyššího stupně a na území ORP Liberec se nevyskytuje. Nejsilnější vazby jsou zřejmě Libercem a jeho spádovou oblastí

4. Centrum mikroregionálního významu – nižšího stupně

Na území ORP Liberec plní funkci center mikroregionálního významu nižšího stupně celkem 4 města (v pořadí podle velikosti jejich maximálního regionu počtem potenciálních uživatelů území v roce 2001): Hrádek nad Nisou, Český Dub, Chrastava, Jablonné v Podještědí,

5. Centrum subregionálního významu

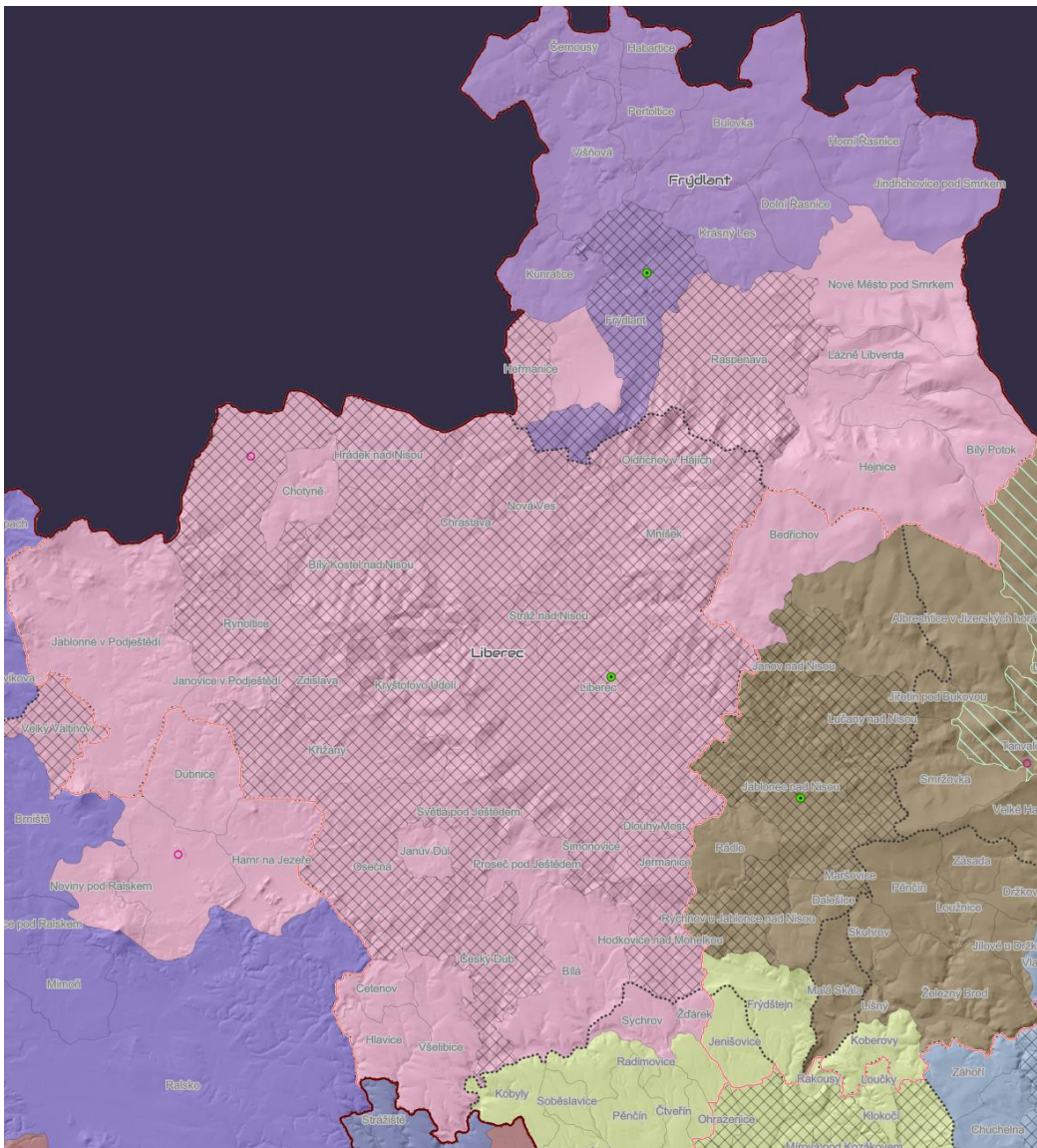
Na území ORP Liberec plní funkci subregionálních center (nejnižšího významu) celkem 2 města: Hodkovice nad Mohelkou a Osečná

Ostatní obce (nestřediskové) jsou všechny obce, které neplní funkci nesporných center osídlení. Ostatní obce jsou tedy poslední nejnižší kategorií v kategorizaci center osídlení. V ORP Liberec je tedy 7 nesporných center osídlení a 21 ostatních obcí. Mezi ostatními obcemi lze vyčlenit ještě lokální centra, do kterých spádují ostatní obce za základní občanskou vybaveností (MŠ, ZŠ, lékařská péče). Jedná se o obce, Křížany a Rynoltice.

Příslušnost obcí ke spádovým obvodům na nejnižší úrovni se opírá o koncept ÚP VÚC LK (SAUL Liberec 2003) a spádovost na vyšší úrovni se opírá o výsledky nejnovější sociogeografické regionalizace České republiky rozlišující na území ČR celkem 144 regionů a jejich spádových území (obvodů) hierarchizovaných do pěti úrovní. Výhledově není předpokládána žádná změna regionálního významu nesporných center osídlení na území ORP Liberec.

Jiný pohled na správní členění území na mikroregionální úrovni poskytuje projekt Ministerstva vnitra o pohybu obyvatel v ČR zpracovaný na základě Geolokačních dat mobilních operátorů. Data o denním intenzivním i sezónním pohybu obyvatel je dostupný na webu <https://www.kamdojizdime.cz/>.

Součástí projektu je také regionalizace odvozená z denního pohybu obyvatel za prací a do škol. Regionalizace ČR na mikroregionální úrovni na základě geolokačních dat mobilních operátorů dobře ukazuje skutečnou přirozenou spádovost do města Liberec, která výrazně překračuje hranice ORP, zvláště na severovýchodě z oblasti Frýdlantska a obce Bedřichov a také na západě území z ORP Česká Lípa (Dubnice, Hamr na Jezeře, Noviny pod Ralskem, Ralsko a Velký Valtinov). Na jihu pak do ORP Liberec spádují obce Sychrov a Žďárek.

Obr. 10 Regionalizace ČR na mikroregionální úrovni na základě geolokačních dat, zdroj: MV ČR

B 3.3 Katalog sídel

V rámci Územní studie krajiny SO ORP Liberec, část Průzkumy a rozborů (2018) byl zpracován Katalog sídel. Katalog je členěn na několik částí a je řazen dle jednotlivých obcí. Katalog sídel obsahuje informace za jednotlivé obce a za sídla, které administrativně k dané obci náležejí. Výjimkou je město Liberec, které je z tohoto katalogu vyjmuto, problematika města je řešena samostatně.

Katalog sídel je vytvořen s využitím informací uvedených v ÚAP ORP Liberec, které také obsahují karty obcí, obsahuje proto pouze vlastní výstupy zpracovatelského kolektivu ÚSK.

Členění katalogu sídel ORP Liberec

- Obec
  - Grafická lokalizace;
  - Základní informace o obci (rozloha, počet obyvatel, stav ÚPD, administrativní členění atd.);
  - Vybrané hodnoty (odstupňovaná ochrana krajinného rázu, dochovanost historických krajinných struktur, fragmenty osových vazeb a kompozice, segmenty krajiny a lokality se soustředěnými krajinářsko-estetickými hodnotami, lokality s dochovaným členěním historických plužin);
  - Vybrané problémy a rizika (ohrožení povodněmi, eroze, migrační prostupnost území, nedostatky ve vymezení ÚSES, brownfields, ekologické zátěže atd.);
  - Požadavky ZÚR Libereckého kraje.
- Sídlo
  - Grafická lokalizace;
  - Tabelární hodnocení sídla (charakter sídla, typologie sídla, charakter zástavby, ad.)

Celkové vyhodnocení sídel na základě 4 kritérií (dochovaná urbanistická i půdorysná struktura, objekty lidové architektury, zapojení sídla do krajinného rámce, úměra navrženého rozvoje, celkové hodnocení).

Výstupy z katalogu sídel jsou propsány do karet jednotlivých obcí (Příloha E.2), identifikované hodnoty sídel jsou pak popsány v kapitole B.5 Kulturní a urbanistické hodnoty. Zde je také tabulka s celkovým hodnocením sídel.

B 4 Sociodemografické podmínky a bydlení

Sociodemografické podmínky území jsou odrazem demografického vývoje, který chápeme v první řadě dle počtu, druhu pohlaví a věkové struktury obyvatel různých územních celků. V České republice a jejich územních součástech jsou změny ve struktuře obyvatelstva, v posledních dvou desetiletích, určovány dynamickým vývojem všech tří dílčích složek, tj. plodnosti, úmrtnosti a migrace, přičemž velmi významnou roli hraje také podoba věkové struktury obyvatelstva a zejména její nepravidelnosti.

Vzhledem ke skutečnosti, že mnoho podrobných statistických dat za nejnižší územní jednotky potřebných pro ucelené zhodnocení sociodemografických podmínek nejsou aktuální, soustředíme se v této kapitole pouze na stručnou charakteristiku obyvatelstva, jeho struktury a na migraci, která má významný dopad na rozvoj území.

B 4.1 Základní charakteristika území z hlediska obyvatelstva

Ve správním obvodu ORP Liberec k 31. 12. 2023 žilo celkem 150 432 obyvatel, tj. 33,4 % obyvatel Libereckého kraje. V centru ORP, městě Liberci bylo přitom evidováno 107 982 obyvatel což je 71,8 % všech obyvatel v řešeném území.

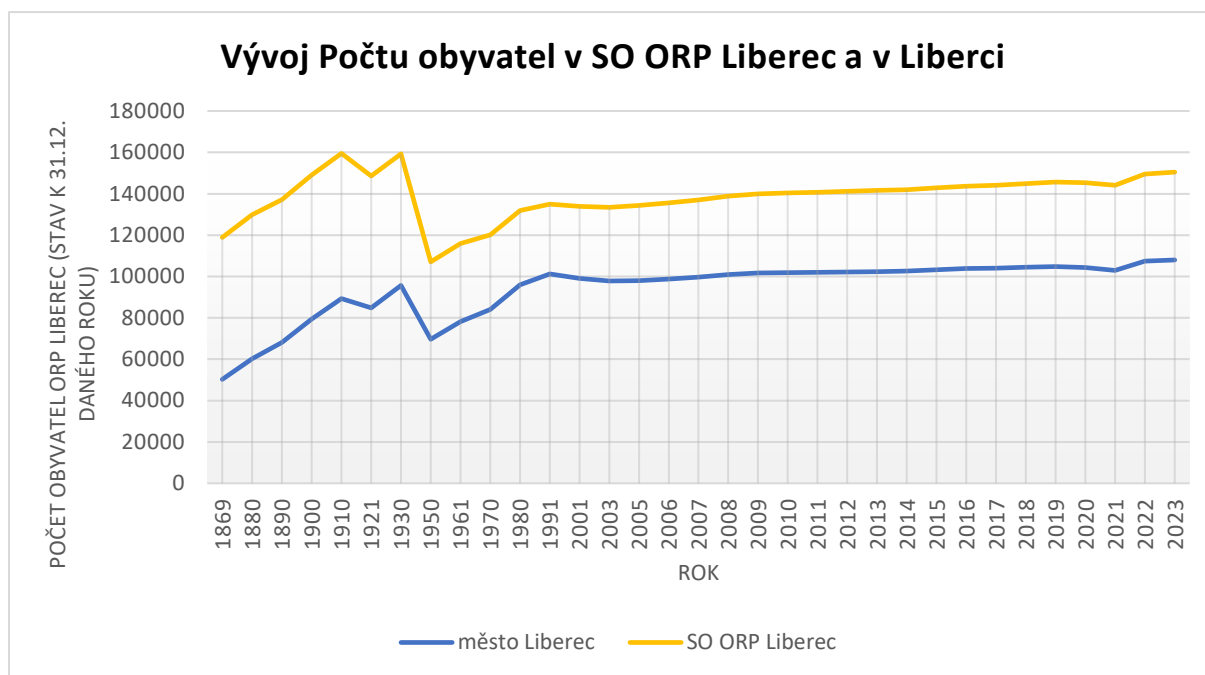
Za posledních 20 let (2003–2023) se počet obyvatel v SO ORP Liberec zvýšil celkem o 17 062 obyvatel. Ze struktury vnitřního stěhování (jen v rámci České republiky) je zřejmé, že stěhování se týká převážně mladších obyvatel, a to jak u vystěhovalých tak i přistěhovalých.

Věková struktura obyvatel správního obvodu není v rámci kraje nejpříznivější. Jednoznačně i zde převažuje se 63,3 % skupina obyvatel ve věku 15–64 let (pozn. údaj 2023), což znamená třetí nejvyšší podíl mezi správními obvody kraje. Na devátou příčku řadí správní obvod podíl 19,8 % nejstarších obyvatel ve věku 65 a více let. Podíl nejmladší generace ve věku 0–14 let činil 16,8 % a byl tak nejvyšším z deseti správních obvodů kraje. Tyto skutečnosti se souhrnně promítají do průměrného věku obyvatel, který v roce 2023 dosáhl 42,3 roku a byl tak shodný s průměrným věkem v SO ORP Česká Lípa a zároveň nejnižší v rámci Libereckého kraje, jehož průměrný věk je 42,9 roku. V jednotlivých obcích se průměrný věk obyvatel pohyboval v intervalu od 37,5 let (obec Šimonovice) do 49,8 let (obec Janovice v Podještědí).

K základní charakteristice území z hlediska obyvatelstva je nutné zahrnout i informace o počtu uživatelů území, které mnohem lépe než počet trvale bydlících obyvatel vyjadřuje zatížení území a z toho vyplývající potřeby územně plánovacího charakteru. Zatímco počet trvale bydlících obyvatel (TBO) se mění jen velmi zvolna a nevýrazně v případě uživatelů území se jedná o změny velmi výrazné a časté. V **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.** je vyjádřen počet potenciálních uživatelů území (PÚÚ) pro rok 2023, včetně vysvětlení výpočtu. Počet PÚÚ je za celé ORP o téměř 18 tisíc obyvatel vyšší než počet TBO (pro rok 2023). Nejvýraznější navýšení je co do počtu PÚÚ v Liberci a to o téměř 18,5 tisíce obyvatel. Je potřeba si uvědomit, že PÚÚ představuje modelovanou hodnotu maximálního možného počtu uživatelů území přes den, kde je počet objektů individuální rekreace suplován neobydlenými byty.

B 4.2 Vývoj pohybu obyvatel

Údaje o počtu obyvatel a jejich struktuře dávají jen omezenou informaci o stavu obyvatelstva. Z pohledu demografie je důležité sledovat vývoj populace. Pro zodpovědné zhodnocení současného stavu obyvatelstva by bylo potřeba sledovat územní diferenciaci uvedeného vývoje za posledních bezmála sto let, která v sobě také odráží populační a tím také sociální, ekonomickou a politickou historii země. V příloze E6 – Tab. 1 je vývoj počtu obyvatel od roku 1869. Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel je znázorněn též v grafu č. 1, viz níže.

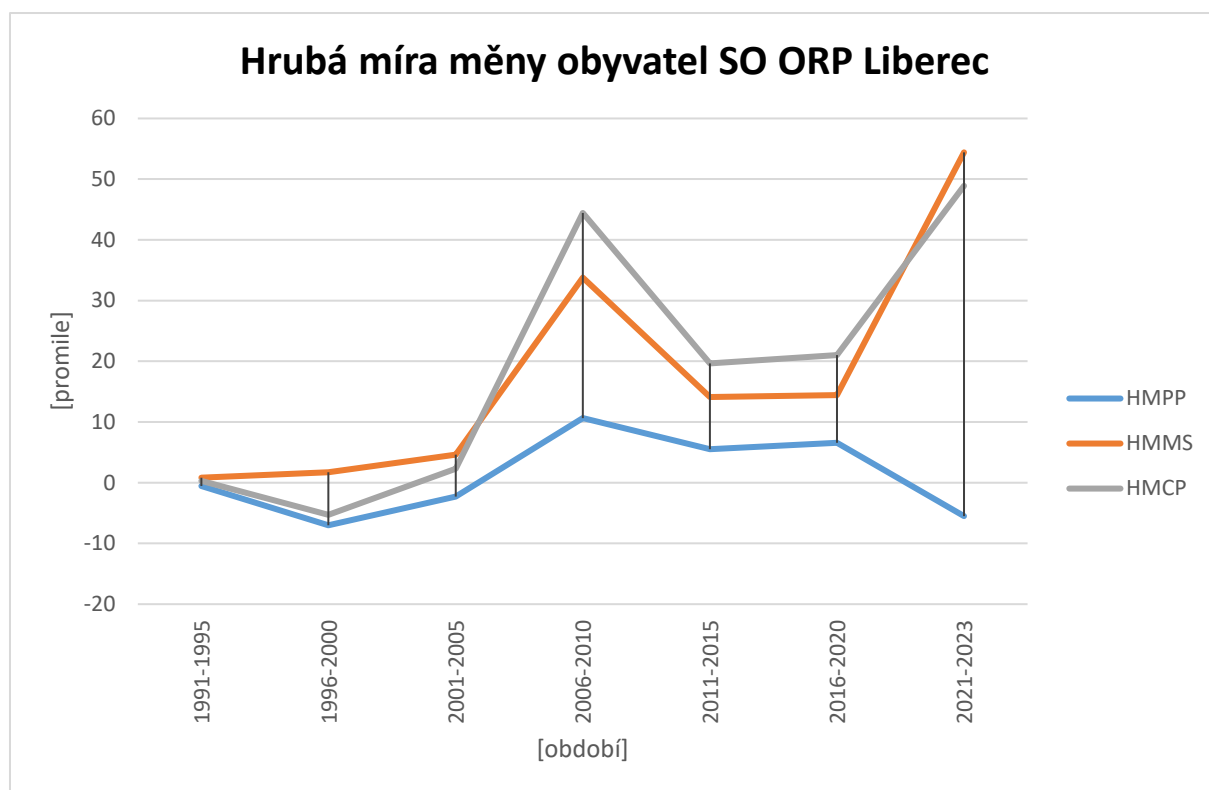
Graf 1: Vývoj počtu obyvatel (k 31. 12.) SO ORP Liberec mezi lety 1869–2023. zdroj dat: ČSÚ, Běžná evidence obyvatelstva

Z dlouhodobého hlediska je patrné, že počet obyvatel SO ORP po 2. světové válce, kdy došlo k razantnímu poklesu počtu obyvatel kvůli nucenému odsunu Němců, který byl nejcitelnější právě v pohraničí, stále roste. Výjimku tvoří přelom tisíciletí, kdy došlo k mírnému poklesu počtu obyvatel v řešeném území a též rok 2021, který ovšem poznamenán pandemií COVID-19 a úpravou dat s výsledky SLDB 2021, které lze považovat za nestandardní.

Pro účely ÚAP je detailněji sledován pouze vývoj obyvatel v posledním období, protože aktuální vývoj obyvatel a jeho prognózy mají zásadní průřez do územního plánování.

Obecně lze říci, že až na výjimky, počet obyvatel ve všech obcích SO ORP Liberec roste. Přes nezanedbatelný vzestup významu složek přirozené reprodukce je rozhodující složkou vývoje početního stavu populace prakticky všech sledovaných územních jednotek migrace. Dlouhodobý znatelný úbytek obyvatel v SO ORP Liberec není v žádné obci. Obce Cetenov a Jablonné v Podještědí vykazuje dlouhodobě největší stagnaci. Pokles počtu obyvatel v posledních 10 letech byl zaznamenán u obcí Cetenov a především Zdislava s celkově negativním trendem. Dynamického populačního růstu naopak dosahují obce v sousedství centra osídlení Liberce: Šimonovice, Dlouhý Most, Kryštofovo Údolí, Mníšek, což je dáno stěhováním mladých rodin do zázemí města s dostupnými stavebními pozemky. Také ostatní obce v dobré dopravní dostupnosti od Liberce vykazují poměrně značný relativní nárůst počtu obyvatel: Bílý Kostel nad Nisou, Jeřmanice, Oldřichov v Hájích a Proseč pod Ještědem.

Vývoj pohybu obyvatel v posledních 20 letech je obsažen v Grafu 2 a Tab. 7, podrobnější charakteristika vývoje pohybu obyvatel s rozlišením přirozené změny a migrace je v příloze E6. Tab. 3.

Graf 2: Ukazatele demografického vývoje SO ORP Liberec, zdroj dat: ČSÚ, Běžná evidence obyvatelstva).
 Pozn.: Hrubá míra přirozeného přírůstku hmpp = (NAROZENÍ - ZEMŘELI) / ss * 1000. Hrubá míra migračního salda hmms = (PRISTEH - VYSTEH) / ss * 1000. Hrubá míra celkového přírůstku hmcp = hmpp + hmms. SS je střední stav obyvatelstva vypočítaný jako průměr středních stavů počtu obyvatel k 1. 7. daného roku v daném časovém období

Tab. 7: Počet obyvatel a jeho vývoj v obcích SO ORP Liberec mezi lety 2003–2023. zdroj dat: ČSÚ, Běžná evidence obyvatelstva, stavy k 31. 12. daného roku

Pozn.: relativní změna = (stav 2023 – stav 2013) / stav 2018 * 100

Obec	VÝVOJ POČTU OBYVATEL V OBCÍCH					
	Rok			Rozdíl mezi lety 2013 a 2023		2003 a 2023
	2003	2013	2023	Absolutně	Relativně (%)	Relativně (%)
Bílá	812	902	965	63	6,6	17,0
Bílý Kostel nad Nisou	811	927	1 093	166	16,3	30,4
Cetenov	119	123	117	-6	-5,1	-1,6
Český Dub	2 698	2 742	2 923	181	6,6	8,2
Dlouhý Most	627	816	996	180	20,1	45,2
Hlavice	210	233	231	-2	-0,9	9,0
Hodkovice n. Mohelkou	2 659	2 836	3 002	166	5,6	12,1
Hrádek nad Nisou	7 327	7 651	7 932	281	3,6	7,9
Chotyně	853	970	1070	100	9,8	22,4
Chrastava	6 051	6 217	6 340	123	2,0	4,6
Jablonné v Podještědí	3 699	3 672	3 741	69	1,9	1,1
Janovice v Podještědí	80	91	90	-1	-1,1	11,0
Janův Důl	141	153	179	26	15,9	24,8
Jeřmanice	346	481	656	175	32,6	64,4

Obec	VÝVOJ POČTU OBYVATEL V OBCÍCH					
	Rok			Rozdíl mezi lety 2013 a 2023		2003 a 2023
	2003	2013	2023	Absolutně	Relativně (%)	Relativně (%)
Kryštofovo Údolí	241	356	417	61	16,8	49,4
Křížany	657	822	854	32	3,8	24,0
Liberec	97 770	102 301	107 982	5681	5,4	10,0
Mníšek	1 133	1 476	1 780	304	19,4	43,8
Nová Ves	714	813	929	116	13,5	26,4
Oldřichov v Hájích	501	733	844	111	14,6	46,8
Osečná	1 004	1 070	1 199	129	11,6	18,2
Proseč pod Ještědem	275	327	450	123	31,1	53,5
Rynoltice	734	781	851	70	8,9	15,0
Stráž nad Nisou	1 877	2 263	2 400	137	5,8	23,1
Světlá pod Ještědem	835	937	979	42	4,4	15,4
Šimonovice	417	1 033	1 500	467	37,6	104,8
Všelibice	522	536	643	107	19,3	22,6
Zdislava	257	293	269	-24	-8,9	4,1
SO ORP Liberec	133 370	141 555	150 432	8 877	6,1	12,1

B 4.3 Struktura obyvatelstva

Směr, rozsah a časování vývoje počtu a demografické struktury každé územně vymezené populace jsou v podstatné míře předurčeny její věkovou strukturou. Věkovou strukturu obyvatel Česka v její současné podobě můžeme označit za značně nepravidelnou. Tato skutečnost platí i pro území SO ORP Liberec. Nepravidelnosti věkové struktury mají či budou mít ve větší či menší míře určující vliv na aktuální, resp. budoucí populační vývoj. Vzestup a pokles hodnot ročních počtů narozených a zemřelých totiž významně koreluje s postupným nasouváním se málo početných či naopak početnějších generací obyvatel do věku intenzivní plodnosti, resp. úmrtnosti.

Věková struktura obyvatel žijících v SO ORP Liberec v současnosti (2023) zhruba odpovídá věkové struktuře obyvatel Libereckého kraje. V ORP Liberec je o 0,3 % vyšší podíl dětské složky a zároveň o 0,6 % vyšší podíl obyvatel v produktivním věku (15–64 let), což znamená nižší podíl seniorů (65+) v populaci o cca 1% oproti Libereckému kraji a 0,7% oproti ČR. Rozdíly v jednotlivých věkových kategoriích se oproti roku 2001 nejprve snížily, v posledním 10letí se naopak rozdíly zvyšují s posunem do lepších hodnot pro ORP Liberec oproti Libereckému kraji. I zde ovšem platí celorepublikový trend zhoršování věkové struktury obyvatel, který je dán nízkým přirozeným přírůstkem a posunem silné generace do seniorského věku. Dokladem toho je vývoj indexu stáří, který se v SO ORP Liberec zvyšuje, podobně jako v celé ČR. Jeho růst je ovšem o něco pomalejší než v rámci celé ČR i Libereckého kraje. Při pohledu na jednotlivé obce, které vzhledem ke své velikosti často nejsou reprezentativním statistickým vzorkem pro vyhodnocení pohybu obyvatel lze vysledovat jasnou vazbu mezi obcemi ležících v rozvojové oblasti s dobrým ekonomickým potenciálem, nebo ležících v území atraktivním pro výstavbu. Do této skupiny spadají především obce v zázemí v Liberci a dále pak obce Bílý Kostel nad Nisou, Oldřichov v Hájích a Proseč pod Ještědem. Do kategorie s negativním věkovým složením obyvatel patří obce Hlavice, Český Dub, Světlá pod Ještědem, Janův Důl, Zdislava a Janovice v Podještědí, kde je index stáří nejvyšší 385,7 a za posledních 10 let nejrychleji vzrostl. (je to ovšem dáno velikostí obce). Město Liberec ve srovnání všech obcí ORP zaujímá průměrné postavení a věková struktura a její vývoj koreluje s hodnotami průměru za celou ČR.

Tab. 8: Charakteristiky věkové struktury obyvatelstva (k datu SLDB 2001 a 31. 12. 2019), relativní ukazatele v %, zdroj: ČSÚ

CHARAKTERISTIKY VĚKOVÉ STRUKTURY OBYVATELSTVA												
Obec	0–14			15–64			65+			index stáří – C/A		
	2001	2011	2023	2001	2011	2023	2001	2011	2023	2001	2011	2023
Bílá	18,2	17,1	20,1	66,3	70,5	59,5	15,6	12,4	20,4	86	72,3	101,5
Bílý Kostel nad Nisou	15,8	15,8	17,9	73,7	70,8	65,1	10,5	13,5	16,9	66	85,5	94,4
Cetenov	10,8	18,0	19,7	66,7	61,5	57,3	22,5	20,5	23,1	208	113,6	117,4
Český Dub	14,8	12,6	14,7	66,5	67,9	62,5	18,7	19,4	22,7	126	154,1	154,1
Dlouhý Most	19,3	17,7	18,2	68,6	70,7	65,6	12,1	11,7	16,3	63	65,9	89,5
Hlavice	10,0	10,8	18,6	64,6	63,7	51,9	25,3	25,6	29,4	253	237,5	158,1
Hodkovice nad Mohelkou	16,6	15,6	15,1	70,8	70,0	64,8	12,6	14,4	20,1	76	91,9	132,6
Hrádek nad Nisou	17,6	16,5	16,1	69,4	68,8	64,3	13,0	14,7	19,5	74	88,7	121,3
Chotyně	18,8	17,6	17,9	69,7	70,0	63,2	11,5	12,4	19,0	61	70,1	106,3
Chrastava	19,6	16,6	16,1	68,7	70,3	65,3	11,7	13,1	18,6	60	78,8	115,8
Jablonné v Podještědí	17,1	16,0	15,9	70,5	70,6	64,9	12,4	13,4	19,2	73	84,1	120,5
Janovice v Podještědí	17,9	11,5	7,8	71,4	74,7	62,2	10,7	13,8	30,0	60	120,0	385,7
Janův Důl	16,1	14,0	14,0	69,3	72,0	64,2	14,6	14,0	21,8	91	100,0	156,0
Jeřmanice	15,3	17,1	19,5	71,4	73,0	68,1	13,3	9,9	12,3	87	58,2	63,3
Kryštofovo Údolí	16,0	17,4	20,6	68,5	70,3	61,4	15,5	12,4	18,0	97	71,2	87,2
Křižany	17,5	16,4	18,9	67,3	69,1	61,1	15,2	14,6	20,0	87	88,9	106,2
Liberec	15,4	15,0	15,9	71,0	68,8	63,9	13,6	16,2	20,2	88	107,9	127,2
Mníšek	16,8	18,3	20,3	72,2	70,8	65,9	11,0	11,0	13,8	65	60,2	68,1
Nová Ves	17,1	16,1	17,7	72,7	71,4	64,3	10,2	12,5	18,1	60	78,0	102,4
Oldřichov v Hájích	14,1	17,9	20,6	72,9	68,3	63,6	13,0	13,8	15,8	92	77,0	76,4
Osečná	18,5	16,7	16,1	70,2	68,2	64,1	11,3	15,2	19,8	61	90,9	122,8
Proseč pod Ještědem	14,9	15,6	22,2	66,9	67,9	60,7	18,2	16,5	17,1	122	105,9	77,0
Rynoltice	16,5	12,7	17,5	70,9	72,3	60,3	12,6	15,0	22,2	76	118,4	126,8
Stráž nad Nisou	17,1	16,8	19,0	72,1	71,6	62,3	10,8	11,6	18,8	63	68,8	98,9
Světlá pod Ještědem	14,9	16,1	14,8	67,5	64,7	63,9	17,6	19,2	21,2	118	119,2	143,4
Šimonovice	12,1	22,0	20,9	74,9	70,0	68,9	13,0	8,0	10,2	107	36,6	48,7
Všelibice	16,2	11,9	16,2	65,9	73,9	63,1	18,0	14,2	20,7	111	118,8	127,9
Zdílava	17,1	18,8	13,4	70,2	65,2	61,7	12,7	16,0	24,9	74	85,5	186,1
ORP Liberec	15,7	14,7	16,2	70,8	70,0	63,9	13,5	14,9	19,8	86	101,1	122,5
Liberecký kraj	16,6	14,9	15,9	70,6	69,7	63,3	12,8	15,0	20,8	77	100,5	131,3
Česká republika	15,9	14,3	15,9	70,3	69,6	63,6	13,8	15,8	20,5	87	110,5	129,5

Věková struktura se dá hodnotit i z hlediska produkční složky obyvatelstva, která je důležitá zvláště při posuzování ekonomického potenciálu obcí. Podíl obyvatel v produktivním věku je nejvyšší v obcích Šimonovice a Jeřmanice, přes 68%, což je o 5% více, než je průměr za Liberecký kraj. Naopak nejméně obyvatel v produktivním věku je v obcích Cetenov (57,3%) a Hlavice (51,9%), kde je hodnota oproti Libereckému kraji nižší o více než 11%.

Strukturu obyvatel je možno kromě věku posuzovat podle vzdělání (o vzdělanosti je pojednáno v kapitole C4 a B1) a národnostního složení. Obyvatelstvo podle národnosti můžeme hodnotit dle výsledků SLDB 2021. V březnu 2021 žilo na území správního obvodu Liberec 144 998 obyvatel, z nichž se 63,4 % přihlásilo k české národnosti. Z dalších zjišťovaných národností uvedly výraznější skupiny obyvatel národnost slovenskou – 2 170 osob (1,5 %) a ukrajinskou – 2 047 osob (1,4 %). Hodnoty jsou ve skutečnosti rozhodně vyšší, protože zhruba 1/3 obyvatel národnost v dotazníkovém šetření neuvědla. Při pohledu na výsledky SLDB 2001 za zemí správního obvodu Liberec se 93,1 % obyvatel

přihlásilo k české národnosti, národnost slovenskou uvedlo 3 081 osob (2,3 %) a německou 1 094 osob (0,8 %). Je zde patrný nárůst obyvatel ukrajinské národnosti, který ve skutečnosti bude ještě vyšší a to vzhledem k neúplným údajům a zvláště pak k silné vlně migrace vyvolané válkou na Ukrajině, která se do dat ze SLDB ještě nepromítla.

B 4.4 Migrace

Migrace jakožto určující složka vývoje obyvatelstva ve sledovaném území si zaslouží detailnější pozornost. V období po roce 2002 pozorujeme intenzivní vzestup významu migrace pro demografický vývoj regionálních a lokálních populací na území České republiky. Jak již naznačily údaje prezentované v rámci předcházející bilance vývoje obyvatelstva SO ORP Liberec, došlo zejména v posledním období (2006–2009) k dynamickému oživení tohoto procesu, až na stagnaci v letech 2010 – 2012 vykazuje migrace kladné hodnoty. Objem migrace v ORP Liberec oproti roku 2001 výrazně vzrostl a svého maxima dosáhl v roce 2007, kdy počet přistěhovalých byl 3594 osob. Číslo za ORP v sobě odráží saldo migrace do centra osídlení Liberce (3338 přistěhovalých v roce 2007). Po již zmiňované stagnaci se saldo migrace po roce 2013 drží v kladných číslech a svého dalšího maxima dosáhlo v roce 2022, kdy se do regionu přistěhovalo 5 746 obyvatel. Tento migrační vrchol byl způsoben přílivem Ukrajinců prchajících před ruskou vojenskou agresí na Ukrajině, takže se jedná o nestandardní jev. Vývoj měny obyvatel v SO ORP Liberec je přehledně znázorněn v grafu 2, který zobrazuje hrubou míru sada migrace v 5letých intervalech. Z grafu krásně vystupují vrcholy migrace ve výše zmiňovaných obdobích.

Vývoj migrace v Liberci je poměrně zajímavý od roku 1991 až do roku 2002 počet vystěhovalých převyšuje počet přistěhovalých, poté počet přistěhovalých začíná převládat a v roce 2008 saldo migrace dosáhlo nejvyšší hodnoty 915 obyvatel. Poté saldo migrace postupně klesá a v roce 2010 a 2012 dosáhlo dokonce záporných hodnot. V letech 2014 až 2019 došlo k mírnému zvýšení salda migrace. V roce 2020 počet vystěhovalých překročil počet přistěhovalých a následně saldo migrace výrazně vzrostlo až rekordní hodnotě v roce 2022 - 4 657 obyvatel, která je ovšem mimořádným jevem, jak popsáno výše. Při odhlédnutí od válečných migrantů se saldo migrace v posledních letech ve městě Liberec drží na vysoké úrovni s předpokládaným pozitivním trendem vývoje.

Důvodů pro oživení a stagnaci procesu migrace může být více. Pro spolehlivé vyhodnocení těchto důvodů chybí zpracovateli údaje o tom, odkud se obyvatelé stěhují a kam se vystěhovávají o věkové struktuře migrujících atd. Domníváme se, že hlavním hybatelem je vnitřní migrace, migrace ze zahraničí v ORP Liberec nedosahuje takových hodnot, i když je také významná. To neplatí o mimořádné migraci z Ukrajiny převážně v roce 2022. Do Liberce se stěhují lidé především za prací, což je podmíněno širokou nabídkou pracovních příležitostí. Významné jsou přitom vazby nejen uvnitř ORP Liberec, ale automobilový průmysl přitahuje kvalifikované síly z širšího okolí. Podíl vystěhovalých z města Liberec je nižší. I zde je dominantní stěhování za prací a to především za širokou a specializovanou pracovní nabídkou do Prahy. Druhým významným trendem je stěhování mladých rodin do zázemí města Liberce, za dostupným bydlením.

Z kvantitativního hlediska patrně nejvýznamnější ukazatel migrace – celkové migrační saldo SO ORP Liberec vzrostlo mezi obdobími 2002–2003 a 2007–2008 nerovnoměrným vývojem přibližně šestkrát a přiblížilo se hranici 1,5 tis. osob ročně, což představuje jen z titulu tohoto procesu roční míru populačního růstu ve výši téměř 1 %. Vývoj salda migrace je přitom značně rozkolísaný a je podmíněn vývojem migrace v městě Liberec. Nejvyšších hodnot hrubé míry salda migrace (saldo migrace na 1000 obyvatel středního stavu) dosáhlo řešené území v 5letém období 2006-2010 a poté v posledních 3 letech.

Pro obce v SO ORP Liberec mimo hlavního města platí tyto hlavní trendy. Po roce 2001 se výrazně zvýšil podíl přistěhovalých na 1000 obyvatel ve všech obcích v sousedství nebo v dobré dopravní dostupnosti

do Liberce (Šimonovice, Jeřmanice, Dlouhý Most, Kryštofovo Údolí, Mníšek, Nová Ves, Oldřichov v Hájích). Při pohledu na všechny obce lze konstatovat, že není v SO ORP Liberec území, odkud by se lidé ve větší míře vystěhovali. Tento trend platí i po roce 2020, kdy se u většiny okolních obcí hrubá míra migrace opět zvýšila.

Ucelený pohled na vývoj migrace v jednotlivých obcích je patrný z tabulky 3 umístěné v příloze E.6. V této tabulce jsou pro srovnání údaje o migraci, přirozené změně a celkovém pohybu obyvatel v 8 časových intervalech v období 1991–2023. V období nejsilnější migrace 2006–2010 všechny obce kromě Janova Dolu a Cetenova vykázaly kladné saldo. Nejvyšší hodnoty hrubé míry salda migrace vykázala obec Šimonovice v období 2001–2005 (381‰). Naopak nejnižší hodnoty hrubé míry salda migrace po roce 2001 bylo dosaženo v obci Zdislava v období 2011–2015 (-79‰). V období 2016–2020 vykazovaly všechny obce kladnou hodnotu hrubé míry salda migrace až na Jablonné v Podještědí a Zdislavu. V posledních 3 letech je tato hodnota záporná pouze u obcí Bílá a Zdislava, kde se neprojevila ani migrace z Ukrajiny. Nejvyšší hrubá míra migračního salda v tomto období byla v obci Jeřmanice (127 ‰).

B 4.5 Kvalita života

V roce 2016 zpracoval RNDr. František Murgaš, Ph.D. z KGE TUL Kvalitu života v obci Liberec. V rámci České republiky je kvalita života mužů a žen bydlících v Liberci nadprůměrně vysoká, plyne to ze všech otázek. Je potěšující, kolik lidí v Liberci se cítí na deset z možností 0–10. Odpověď „deset“ se považuje za vyjádření, že člověk je šťastný. Obyvatelé na otázku, co jim chybí, vyslovili očekávané odpovědi. Kromě potřeb, které nejsou v kompetenci MML ani v jeho možnostech, Liberečané v závislosti od věku vyslovili potřebu věnovat se dětským hřištím, možnostem pro hry dětí, starší obyvatelé touží po zlepšení služeb v lokalitě, opravě chodníků, řešení problematiky MHD a klidových zónách. Prakticky to znamená rozšiřování parků. Údržba a zkvalitňování zelených ploch a opravy chodníků jsou v kompetenci MML, zřizování obchodů, provozování kaváren, nebo jiných služeb ne. MML může ovšem oslovit obyvatelé těch místních částí, ve kterých byla deklarována potřeba podobných zařízení. Když v anketě obyvatelé potvrdí jejich potřebu, může iniciovat jejich vznik a podpořit zřízení odpuštěním místních daní na určitou dobu nebo jinak.

Velké množství lidí zároveň odpovědělo, že jim nechybí nic. U kolika z nich se jedná o vyjádření lhostejnosti k lokalitě, ve které bydlí a u kolika vyjádření absolutní spokojenosti se životem, kterému už nechybí nic, je otázkou pro psychology.

Výzkum kvality života v obci Liberec přinesl především její kvantifikaci v jednotlivých místních částech a v součtu za celý Liberec, a tím zkvalitnění podkladů pro rozbor udržitelného rozvoje území (podklady RURÚ) a pro vyhodnocení sociálního pilíře ÚAP ORP Liberec. Cílem regionální politiky je zlepšování materiálních podmínek pro dobrý a tím i kvalitní život. Pokud se decizní sféra a z ní především vedení MML s tímto cílem ztotožňuje a nejen se k němu deklarativně hlásí, tak výsledky zjištěné tímto výzkumem mají velkou výpovědní hodnotu.

V dalších aktualizacích ani v 6. úplné aktualizaci se další dotazníkové šetření na téma kvality života nekonalo. Tato metoda je časově i finančně náročná a nepřináší kýžené výstupy vhodné k aplikaci v územním plánování.

DOPORUČENÍ PRO PŘÍŠTÍ DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Provedený výzkum subjektivní kvality života v Liberci se opírá o deklarované hodnoty, výsledky jsou srovnatelné s výzkumem Hotové (2013). Validitu dosažených výsledků za jednotlivé místní části potvrdí nebo vyvrátí zopakování výzkumu v budoucnosti podle stejného dotazníku. Doporučujeme, aby v budoucnu nejnižší počet dotazníků za každou místní část byl nejméně tři za muže a tři za ženy,

tj. spolu nejméně šest, co eliminuje možnou nahodilost. Zároveň doporučujeme zkoumání kvality života v Liberci opakovat s pravidelnou periodicitou. Výzvou je zpracovat kvalitu života pro celé ORP Liberec. V Územně analytických podkladech Libereckého kraje – Rozbor udržitelného rozvoje území, aktualizace červen 2015 by kvalita života mohla být zakomponována do části 2.5 Vyhodnocení URÚ pro všechny 3 pilíře.

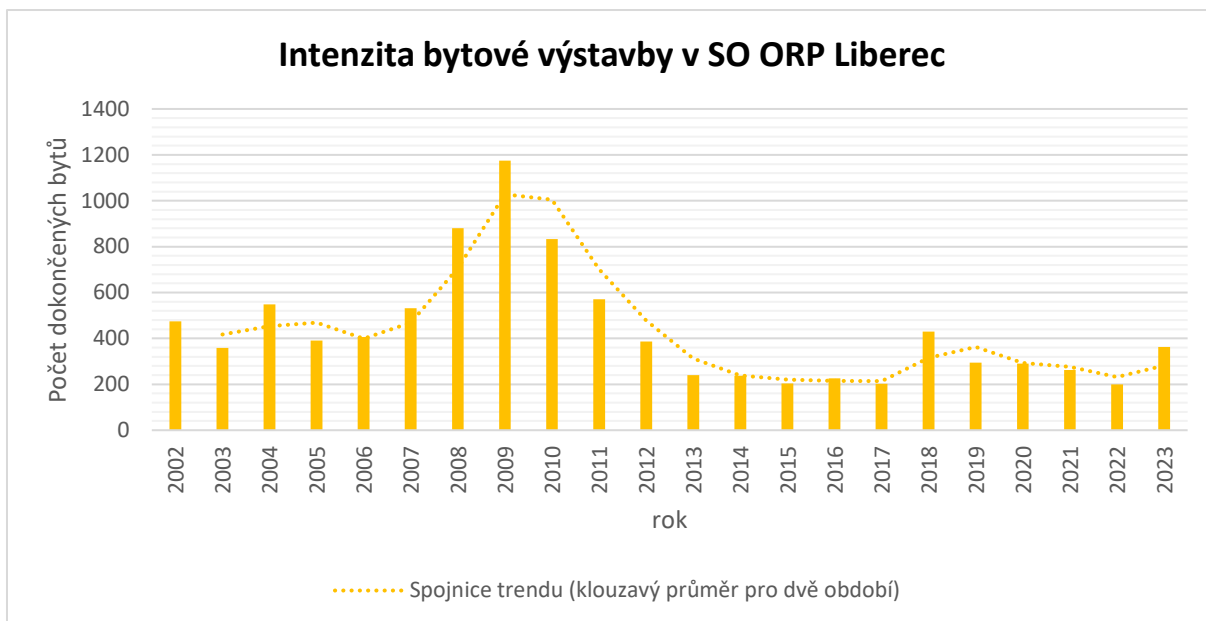
B 4.6 Bytová výstavba a využití bytů

POČET DOKONČENÝCH BYTŮ K 31. 12. KAŽDÉHO ROKU

Za období 2003–2023 se na území SO ORP dokončilo 9029 bytů, z toho většina 6121 byla postavena na území města Liberec. Z následující tabulky a grafu je patrné, že počet dokončených bytů od roku 2006 do roku 2009 rostl (v roce 2009 vrcholných 1175 dokončených bytů). Od roku 2010 až do roku 2017 nastal klesající trend počtu dokončených bytů (v roce 2017 pouze 201 dokončených bytů v ORP Liberec). Poté intenzita výstavby mírně vzrostla, i když je dost rozkolísaná, takže nelze mluvit o pozitivním trendu. Na rozkolísanost intenzity výstavby mělo vliv několik událostí: pandemie COVID-19, energetická krize, válka na Ukrajině, které měly vliv na růst inflace a odrazily se také ceně stavebních materiálů. Trend počtu dokončených bytů v ČR je po roce 2015 až na stagnaci v letech 2020–21 rostoucí, což zcela nekoresponduje se situací v ORP Liberec. V současné době se intenzita výstavby začala opět zvyšovat a pozitivní je také zvýšení počtu projektů velkých bytových domů.

Tab. 9: Počet dokončených bytů v obcích v ORP Liberec v letech 2003–2023, zdroj ČSÚ

DOKONČENÉ BYTY V OBCÍCH																						
Obec	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Celkem
Bílá	6	2	1	5	4	-	-	13	4	3	-	-	2	2	2	6	3	0	2	0	0	55
Bílý Kostel n. N.	1	5	-	2	6	2	4	12	12	1	7	8	4	4	8	10	7	5	6	1	3	108
Cetenov	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	0	0	1	0	2	0	0	0	6
Český Dub	5	5	2	2	2	2	6	8	4	4	5	1	2	4	4	3	3	7	3	4	2	78
Dlouhý Most	5	7	7	2	14	14	6	6	10	3	4	4	4	7	0	7	11	5	5	9	7	137
Hlavice	-	-	-	-	-	-	-	2	-	0	1	1	3	0	0	0	0	0	0	1	1	9
Hodkovice n. M.	4	3	51	6	8	20	4	11	6	14	9	9	4	7	17	10	7	6	6	5	8	215
Hrádek nad Nisou	-	6	10	5	-	55	65	30	14	12	7	1	5	4	3	4	5	5	12	32	13	288
Chotyně	5	1	1	-	-	4	8	8	0	2	1	-	1	1	1	0	2	5	4	3	3	50
Chrastava	57	10	12	12	18	14	11	17	16	5	12	16	9	8	16	7	16	2	11	8	9	286
Jablonec v Podj.	3	32	4	1	6	22	14	11	10	15	8	9	5	5	16	6	6	19	5	3	17	217
Janovice v Podj.	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	0	0	1	0	0	1	1	1	7
Janův Důl	-	1	-	1	-	-	-	-	2	1	-	-	-	1	0	0	3	0	1	4	3	17
Jeřmanice	4	2	4	3	12	4	8	16	4	7	2	2	-	4	2	6	7	8	5	5	10	115
Kryštofovo Údolí	1	-	1	-	-	-	-	4	2	1	1	2	1	2	0	0	0	3	0	3	1	22
Křižany	-	-	1	2	4	-	6	3	7	5	1	4	6	2	3	8	2	5	0	0	4	63
Liberec	239	442	259	333	388	670	861	534	366	239	133	126	121	125	81	307	164	170	144	191	228	6121
Mnišek	6	5	7	3	10	14	24	16	9	12	7	8	6	10	21	10	16	8	6	7	7	212
Nová Ves	1	2	5	2	6	4	6	10	2	7	2	7	3	2	6	5	4	8	2	3	8	95
Oldřichov v Hájích	-	3	1	1	2	6	2	14	10	2	4	3	1	2	1	2	3	2	2	3	5	69
Osečná	3	1	-	5	-	-	12	2	1	9	5	7	3	5	2	3	4	2	2	8	2	76
Proseč p. Ještědem	3	-	-	1	-	6	6	8	2	1	1	3	1	0	1	1	2	0	4	1	0	41
Rynoltice	-	-	-	-	-	2	2	22	-	2	0	-	-	1	3	0	2	4	4	2	1	45
Stráž nad Nisou	7	8	3	2	4	18	90	28	30	14	7	5	6	4	2	11	6	9	11	8	6	279
Světlá p. Ještědem	1	2	2	3	6	6	2	4	6	1	3	1	5	5	3	4	2	1	6	1	1	65
Šimonovice	4	10	19	14	42	16	24	46	50	25	17	17	11	18	8	14	16	12	16	12	23	414
Všelibice	1	1	1	-	-	2	8	6	2	1	1	1	1	3	1	2	3	1	4	1	0	40
Zdislava	2	-	-	-	-	-	6	2	-	-	-	1	-	0	0	2	1	1	0	2	0	17
Počet bytů v ORP	358	548	391	406	532	881	1175	833	571	386	240	237	204	226	201	430	295	290	262	200	363	9029

Graf 3 Počet dokončených bytů SO ORP Liberec (2002–2023), zdroj: ČSÚ

Tab. 10: Intenzita bytové výstavby v obcích SO ORP Liberec, zdroj: ČSÚ

INTENZITA BYTOVÉ VÝSTAVBY			
OBEC	POČET DOKONČENÝCH BYTŮ (2014-2023)	STŘEDNÍ STAV POČTU OBYVATEL	INTENZITA BYTOVÉ VÝSTAVBY*
Bílá	17	948	17,9
Bílý Kostel n. N.	48	1 017	47,2
Cetenov	3	117	25,6
Český Dub	32	2 752	11,6
Dlouhý Most	55	895	61,5
Hlavice	5	233	21,5
Hodkovice n. M.	70	2 944	23,8
Hrádek nad Nisou	83	7 722	10,7
Chotyně	20	1 019	19,6
Chrastava	86	6 281	13,7
Jablonné v Podještědí	82	3 622	22,6
Janovice v Podještědí	4	92	43,5
Janův Důl	12	164	73,2
Jeřmanice	47	537	87,5
Kryštofovo Údolí	10	363	27,5
Křižany	30	851	35,3
Liberec	1 531	104 445	14,7
Mníšek	91	1 571	57,9
Nová Ves	41	861	47,6
Oldřichov v Hájích	21	761	27,6
Osečná	31	1 116	27,8
Proseč p. Ještědem	10	395	25,3
Rynoltice	17	784	21,7
Stráž nad Nisou	63	2 370	26,6
Světlá p. Ještědem	28	950	29,5
Šimonovice	130	1 243	104,6
Všelibice	16	554	28,9
Zdílava	6	271	22,1
SO ORP Liberec	2 471	144 878	17,1

* INTENZITA BYTOVÉ VÝSTAVBY – počet dokončených bytů na 1000 obyvatel

Při detailním pohledu na jednotlivé obce SO ORP se intenzita bytové výstavby (počet dokončených bytů na 1000 obyvatel) výrazně liší. Jak již bylo popsáno výše, k nejintenzivnější výstavbě převážně rodinných domů dochází v obcích v zázemí Liberce s dobrou dopravní dostupností do města. Nejvyšší intenzita výstavby byla za posledních 10 let v obcích Šimonovice (104,6) a Jeřmanice (87,5). Naopak nejnižší intenzita výstavby byla v obcích Český Dub (11,6) a Hrádek nad Nisou (10,7), kde je vzhledem k charakteru města velmi nízká výstavba bytů v bytových domech. Město Liberec s intenzitou výstavby 14,7 je zhruba na průměru Libereckého kraje a vzhledem statusu regionálního centra, by bylo dobré intenzitu výstavby zvýšit.

POČET NEOBYDLENÝCH BYTŮ CELKEM – Z TOHO VYUŽÍVANÝCH PRO DRUHÉ BYDLENÍ

Z celkového počtu 5686 neobydlených bytů zjištěných při SLDB 2001 bylo 1475 (2,5 %) bytů využíváno pro tzv. druhé bydlení. Zbývajících 4211 (7,3 %) bytů bylo neobydlených z jiných důvodů a ty představují další důležitý stavební potenciál neobydlených domů/bytů v území, s nímž je potřebné se zabývat. Z údajů dostupných ze SLDB 2011 vyplývá, že počty neobydlených bytů stále rostou (7082). Významné počty těchto „neobydlených a nevyužívaných“ bytů byly umístěny ve větších sídlech: Liberec, Hrádek nad Nisou, Chrastava. Vysoký počet neobydlených bytů / domů je i v obcích Kryštofovo Údolí, kde je to však dané velmi vysokým podílem rekreačního využívání objektů. V roce 2011 bylo v ORP Liberec z celkového počtu 63 780 bytů 7 082 neobydlených, což je 11,1 %. Z toho vyplývá potřeba ve zvýšené míře se zabývat rozmístěním a možnými vlivy neobydlených bytů.

Výsledky SLDB 2021 potvrdily rostoucí počet neobydlených bytů v SO ORP Liberec, kterých bylo evidováno 8 222, což je 11,3%. Za poslední dekádu se tak podíl neobydlených bytů zvýšil jen nepatrně (o 0,2%), což značí zpomalení až zastavení negativního trendu zvyšování neobydlenosti bytů. Ve městě Liberec podíl neobydlených bytů mezi lety 2021 a 2011 zvýšil o 0,5%.

V celkem 13 obcích byl v roce 2011 zjištěn podíl trvale neobydlených domů (TND) vyšší než 25 % počtu trvale obydlených domů. Relativně nejvyšším podílem TND se na území SO ORP vyznačovaly obce: Kryštofovo Údolí, Cetenov, Oldřichov v Hájích, Proseč pod Ještědem, Světlá pod Ještědem, Hlavice, Všelibice. Tedy obce s významným potenciálem pro rozvoj tzv. druhého bydlení, rekreace a cestovního ruchu. K těmto údajům je ovšem nutné připočítat ještě počty tzv. objektů individuální rekreace (OIR) vyjmutých z bytového / domovního fondu, bohužel dostupné a nepřiliš spolehlivé údaje jsou z roku 2011. Na území SO ORP bylo v roce 2011 zjištěno odhadem 1451 OIR. Tento počet bude však v současné době vyšší.

Ze SLDB 2021 vyplynulo, že počet obcí s podílem TND nad 25 % se snížil na 10. Nejvyšší podíl TND je nadále v rekreačních oblastech Kryštofovo Údolí (51,7%) a Hlavice (48,1%). Nejmenší podíl neobydlených domů je naopak v Liberci a Stráži nad Nisou (5%). Obce kde se výrazně zvýšil podíl obydlených domů mezi lety 2011 a 2021 jsou Janův Důl (+8,59%) a Kryštofovo Údolí (+8,1%). Jedná se o obce, kde dříve hodně domů sloužily především k rekreaci, ale vzhledem nedostatku dostupných RD a pozemků určených k bydlení v Liberci a nejbližším okolí bylo mnoho domů adaptováno k trvalému bydlení. K výraznému snížení podílu obydlených domů došlo pouze u obce Cetenov (-10,51%), což svědčí i nízké atraktivitě místa k trvalému bydlení.

Zjišťování údajů o počtu objektů individuální rekreace (OIR) se vzhledem k změně otázek u SLDB 2021 ještě ztížilo. Nebyl již sledován důvod neobydlenosti domů, takže ani u TND zahrnutých do domovního fondu nelze určit jeho funkci. Ucelený a věrohodný údaj o počtu objektů sloužících k rekreaci tak neexistuje. Pro výpočet potenciálních uživatelů území byl využit údaj o počtu neobydlených bytů, který hodně nepřesně doplňuje též počet OIR (viz výše). Aktuální údaj o počtu OIR v ORP Liberec bude podobný nebo spíše něco nižší než v roce 2011, tedy okolo 1400 OIR.

TECHNICKÁ VYBAVENOST DOMŮ / BYTŮ

Téměř ve všech trvale obydlených domech byl zaveden vodovod (92 %), na kanalizační síť bylo napojeno 76 % domů a na plyn cca 50 % trvale obydlených domů. Nejčastějším způsobem používaným k vytápění bytů je ústřední topení. Dle SLDB 2021 bylo 99,7% obydlených bytů s vodovodem v bytě. S plynem zavedeným do bytu bylo 55,8% bytů a s připojením na kanalizaci 73,2% bytů v SO ORP Liberec. U většiny ukazatelů, tak došlo za poslední dekádu k zlepšení až na odkanalizování. Zde je ovšem nutné podotknout, že ukazatele za rok 2011 a 2021 vycházejí z jiného základu (domy x byty), a tak jejich srovnání není přesné.

B 4.7 Celková charakteristika území z hlediska bydlení a bytového fondu

DOMOVNÍ FOND

Při sčítání v roce 2011 bylo ve správním obvodu sečteno celkem 24 735 domů, z toho 19 965 trvale obydlených. Příčinou neobydlenosti domů je ve většině případů jejich rekreační charakter – z 2525 neobydlených domů jich 1451 (57,5 %), sloužilo k rekreaci. Ve struktuře trvale obydlených domů z 89,8 % převažovaly rodinné domy a na domy bytové připadlo 10,2 %. Obce bez bytových domů: Cetenov, Kryštofovo Údolí, Zdislava. Na opačné straně pomyslného žebříčku stanula obec Liberec (74,8 % – rodinné domy). Nejmladší trvale obydlený domovní fond měli v obci Šimonovice a ve Stráži nad Nisou z důvodu vysokého počtu výstavby v období posledních několika let. Nejstarší domy se nacházejí v Oldřichově v Hájích (průměrný věk domů 77 let). Ve struktuře domovního fondu převažovaly trvale obydlené domy s jedním bytem a 1–2 nadzemními podlažími. Technická vybavenost domů je různorodá. Nejvíce je zaveden vodovod téměř v 99,7 % (v roce 2001 to bylo 98 %) domů, oproti tomu je nejméně objektů napojeno na kanalizaci. Vlastníkem trvale obydlených domů byly z 65 % soukromé fyzické osoby (převážně rodinné domy), přibližně 9 % domů vlastnil stát nebo obec a vlastníkem 0,5 % místních bytů byla bytová družstva. Nájemní byty tvoří cca 30 % z celkového počtu bytů.

Při sčítání v roce 2021 bylo ve správním obvodu sečteno celkem 22 490 domů, z toho 22 241 trvale obydlených. Důvod neobydlení nebyl sledován. Ve struktuře trvale obydlených domů z 80,2 % převažovaly rodinné domy a na domy bytové připadlo 17,4 %. Obce bez bytových domů jsou stejné Cetenov, Kryštofovo Údolí, Zdislava. Nejvyšší podíl bytových domů je stále v Liberci 25,3% (71,9 % RD). Nejmladší trvale obydlený domovní fond měli v obci Šimonovice a v Jeřmanicích z důvodu vysokého počtu výstavby v období posledních několika let. V obci Šimonovice je 77% domů postavených po roce 2001, ve srovnání s městem Liberec (25%), je to 3krát tolik. Podle hrubého výpočtu se nejstarší domy se nacházejí v Janovicích v Podještědí (průměrný věk domů 75 let) a v Rynolticích. Ve struktuře domovního fondu nadále převažovaly trvale obydlené domy s jedním bytem a 1–2 nadzemními podlažími. Vlastníkem trvale obydlených domů byly z 83 % soukromé fyzické osoby (převážně rodinné domy), přibližně 1,2 % domů vlastnil stát nebo obec, vlastníkem 0,7 % místních bytů byla bytová družstva a 2,4% jiná právnická osoba. Další významnou skupinou bylo spoluvlastnictví vlastníků bytů, které tvoří 11,7%. U vlastnictví se za posledních 10 let posílilo soukromé vlastnictví domů téměř o 20% a naopak snížil podíl domů ve vlastnictví státu/obce. K podílu nájemních bytů se nepodařilo získat relevantní data.

Tab. 11 Počet domů a jejich obydlenost v obcích SO ORP Liberec, zdroj: ČSÚ - SLDB 2011, 2021

POČET DOMŮ A JEJICH OBYDLENOST										
Obec	2011					2021				Rozdíl podílu obydl. domů (2021-2011) %
	počet domů	bytové domy	rodinné domy	domy obydlené	objekty k rekreaci	počet domů	bytové domy	rodinné domy	domy obydlené	
Bílá	334	8	321	232	78	347	8	247	258	4,89
Bílý Kostel nad Nisou	257	58	293	234	9	317	8	281	293	1,38
Cetenov	58	0	58	42	14	63	0	39	39	-10,51
Český Dub	751	72	654	578	140	774	64	528	610	1,85
Dlouhý Most	212	9	198	183	14	270	8	241	252	7,01
Hlavice	123	6	115	63	49	131	4	62	68	0,69
Hodkovice n. M.	590	76	498	515	21	651	62	494	570	0,27
Hrádek nad Nisou	1535	168	1326	1413	39	1 641	164	1 320	1 510	-0,04
Chotyně	217	27	179	191	9	257	21	203	232	2,25
Chrastava	1128	172	928	1059	31	1 231	152	976	1 162	0,51
Jablonné v Podještědí	934	115	801	829	57	992	96	752	866	-1,46
Janovice v Podještědí	47	1	45	31	12	53	1	33	35	0,08
Janův Důl	66	2	63	42	22	72	2	50	52	8,59
Jeřmanice	137	5	130	120	11	183	5	162	169	4,76
Kryštofovo Údolí	291	1	285	117	160	296	0	138	143	8,10
Křížany	265	7	250	201	50	304	6	217	232	0,47
Liberec	12253	3231	8639	11544	130	13214	3 173	9 027	12 556	0,81
Mníšek	383	20	355	343	22	519	14	445	467	0,42
Nová Ves	226	9	213	197	16	286	8	234	244	-1,85
Oldřichov v Hájích	281	5	274	205	67	313	2	236	240	3,72
Osečná	357	12	338	275	71	397	10	308	321	3,83
Proseč pod Ještědem	192	1	188	117	77	207	0	134	137	5,25
Rynoltice	281	9	268	196	70	318	8	220	230	2,58
Stráž nad Nisou	534	29	497	514	1	624	27	557	593	-1,22
Světlá pod Ještědem	450	2	441	279	162	478	5	298	307	2,23
Šimonovice	248	6	239	228	10	436	5	396	405	0,95
Všelibice	229	9	216	136	86	243	7	148	158	5,63
Zdílava	111	0	111	81	23	118	0	90	92	4,99
Celkem SO ORP	22490	4060	17923	19965	1451	24735	3860	17836	22241	1,14

BYTOVÝ FOND

K 26. 3. 2011 bylo ve správním obvodu sečteno 56 693 trvale obydlených a 7082 neobydlených bytů. Část neobydlených bytů, tj. 20,5 % sloužila k rekreaci. O vysoké kvalitě bydlení svědčí skutečnost, že mezi trvale obydlenými byty převažovaly byty se základním příslušenstvím. V souvislosti s privatizací v průběhu 90. let došlo ke změnám z hlediska právního užívání bytu a vznikly také některé nové právní formy užívání bytu. Většina bytů (45,2 %) se nacházela ve vlastním domě, v osobním vlastnictví pak bylo 6,6 % bytů. Nájemní byty představovaly 30 % všech trvale obydlených bytů. Technická vybavenost bytů zhruba kopíruje technickou vybavenost domů. Podle posledních dostupných údajů ze SLDB 2011 bydlelo na území SO ORP pouze cca 73,1 % obyvatel v bytech připojených na veřejnou kanalizaci (v roce 2001 to bylo 45 %), z toho jen v obcích Český Dub, Hodkovice nad Mohelkou, Hrádek nad Nisou, Chrastava, Jablonné v Podještědí, Liberec a Stráž nad Nisou se dá mluvit o systému veřejné kanalizace. Naopak v devíti obcích – Cetenov, Dlouhý Most, Hlavice, Janovice, Janův Důl, Jeřmanice, Kryštofovo Údolí, Křížany, Oldřichov v Hájích a Zdílava žádná veřejná kanalizace neexistuje. Zbytek území je odkanalizován pouze žalostně. Na plyn je připojeno 54,7 % obyvatel v obydlených bytech. Z těchto údajů vyplývá, že území SO ORP patří z hlediska technické infrastruktury k průměrně vybaveným.

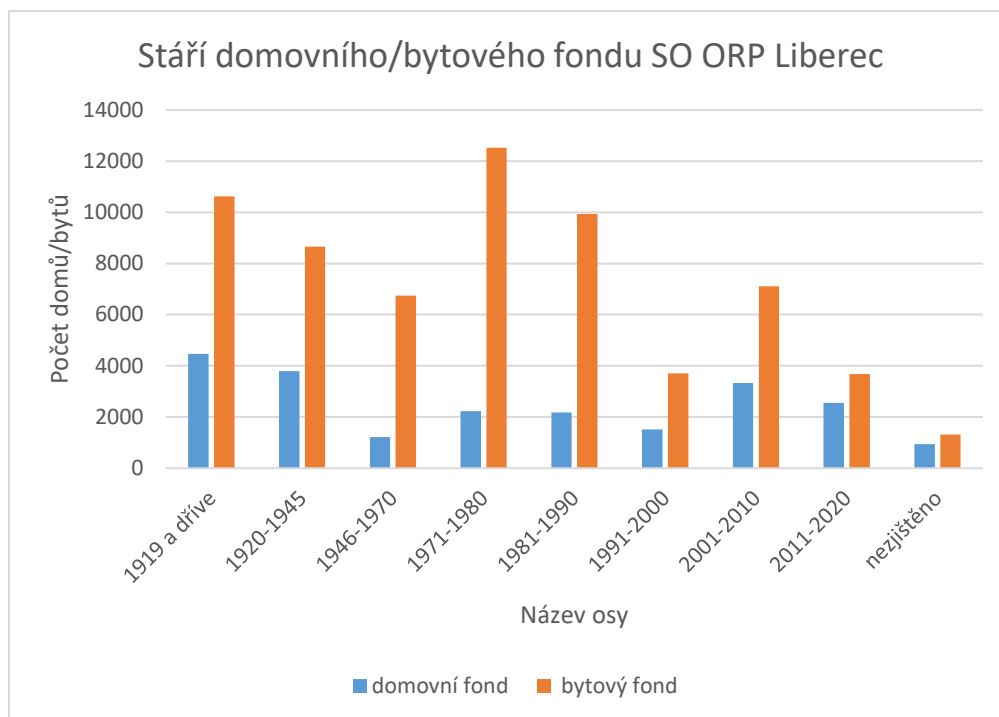
Tab. 12 Počet bytů a jejich obydlenost v obcích SO ORP Liberec, zdroj: ČSÚ - SLDB 2011, 2021

POČET BYTŮ A JEJICH OBYDLENOST									
Obec	2011				2021				Rozdíl podílu obydl. bytů (2021-2011) %
	počet bytů	obydlené byty	neobydlené byty	podíl obydl. bytů	počet bytů	obydlené byty	neobydlené byty	podíl obydl. bytů	
Bílá	440	303	132	68,9	466	336	130	72,1	3,2
Bílý Kostel nad Nisou	357	312	45	87,4	440	380	60	86,4	-1,0
Cetenov	62	46	16	74,2	68	40	28	58,8	-15,4
Český Dub	1327	1047	280	78,9	1 406	1 120	286	79,7	0,8
Dlouhý Most	293	240	53	81,9	393	354	39	90,1	8,2
Hlavičice	149	80	69	53,7	163	88	75	54,0	0,3
Hodkovice n. M.	1319	1132	187	85,8	1 484	1 239	245	83,5	-2,3
Hrádek nad Nisou	3308	2835	473	85,7	3 782	3 213	569	85,0	-0,7
Chotyně	366	314	52	85,8	447	371	76	83,0	-2,8
Chrastava	2571	2302	269	89,5	2 774	2 489	285	89,7	0,2
Jablonné v Podještědí	1664	1428	236	85,8	1 797	1 506	291	83,8	-2,0
Janovice v Podještědí	59	33	26	55,9	62	41	21	66,1	10,2
Janův Důl	83	57	26	68,7	90	67	23	74,4	5,8
Jeřmanice	176	146	30	83,0	234	211	23	90,2	7,2
Kryštofovo Údolí	305	121	184	39,7	310	152	158	49,0	9,4
Křižany	346	264	82	76,3	403	307	96	76,2	-0,1
Liberec	46683	42679	4004	91,4	52 985	48 201	4 784	91,0	-0,5
Mníšek	522	458	64	87,7	688	589	99	85,6	-2,1
Nová Ves	321	271	50	84,4	405	333	72	82,2	-2,2
Oldřichov v Hájích	311	229	82	73,6	366	279	87	76,2	2,6
Osečná	475	366	109	77,1	543	440	103	81,0	4,0
Proseč pod Ještědem	218	132	86	60,6	242	156	86	64,5	3,9
Rynoltice	365	269	96	73,7	422	312	110	73,9	0,2
Stráž nad Nisou	807	743	64	92,1	970	871	99	89,8	-2,3
Světlá pod Ještědem	523	334	189	63,9	586	382	204	65,2	1,3
Šimonovice	307	274	33	89,3	527	479	48	90,9	1,6
Všelibice	303	191	112	63,0	325	227	98	69,8	6,8
Zdislava	120	87	33	72,5	133	106	27	79,7	7,2
celkem	63780	56693	7082	88,9	72511	64289	8222	88,7	-0,2

Dle SLDB 2021 bylo ve správním obvodu sečteno 64 289 trvale obydlených a 8 222 neobydlených bytů. Část neobydlených bytů (11,3 %) sloužila k rekreaci, i když tento údaj není blíže specifikován. V souvislosti s privatizací v průběhu 90. let došlo ke změnám z hlediska právního užívání bytu a vznikly také některé nové právní formy užívání bytu. V roce 2021 se nacházela jen část bytů (27,1 %) ve vlastním domě, v osobním vlastnictví pak bylo 27,4 % bytů, což oproti roku 2011 představuje zvýšení o cca 20 %. Nejvíce bytů v osobním vlastnictví bylo zaznamenáno v Liberci (32,1%). Nájemní byty představovaly 24,3 % všech trvale obydlených bytů, což je o zhruba 5% méně než v roce 2011. Nejvyšší podíl nájemních bytů byl zaznamenán v Liberci (27,2%), žádné byty v pronájmu naopak nejsou v obci Cetenov. Technická vybavenost bytů zhruba kopíruje technickou vybavenost domů. Podle posledních dostupných údajů ze SLDB 2021 bydlelo na území SO ORP pouze cca 73,2 % obyvatel v bytech připojených na veřejnou kanalizaci (v roce 2011 to bylo 73,1% a v roce 2001 45 %). Za poslední dekádu byl kanalizační systém vybudován, nebo posílen v obcích Mníšek, Osečná a Šimonovice. Obce bez splaškové kanalizace zůstávají téměř stejné – Bílá, Cetenov, Hlavičice, Janovice, Janův Důl, Kryštofovo Údolí, Křižany, Rynoltice a Zdislava. Nejvyšší podíl obyvatel v obydlených bytech napojených na kanalizační síť je ve městě Liberec (83,1 %). Na plyn je připojeno 55,8 % obyvatel v obydlených bytech a na vodovod 99,7%. Nadále platí, že území SO ORP patří z hlediska technické infrastruktury k průměrně vybaveným.

STÁŘÍ DOMOVNÍHO/BYTOVÉHO FONDU

Graf 4 Stáří domovního/bytového fondu v SO ORP Liberec, zdroj: SLDB 2021

Domovní fond v SO ORP Liberec je poměrně mladý, rozhodně mladší než v celém Libereckém kraji, kde je nejvyšší podíl domů postavených před rokem 1919. V ORP Liberec jsou 2 nejčtenější skupiny, a to domy postavené do roku 1945 (cca 37%) a mezi lety 2001 - 2020 (cca 26%). Nejmladší domovní fond je v Šimonovicích a nejstarší naopak v Janovicích v Podještědí.

U bytového fondu je situace jiná. I zde platí, že v ORP Liberec je poměrně mladý bytový fond. Nejvyšší podíl postavených bytů je ovšem z období 1971-1980, kdy vrcholila na území města Liberce a dalších větších městech ORP výstavba panelových sídlišť. Na toto období připadá 1/5 všech obydlených bytů v SO ORP. V Liberci je tento podíl ještě vyšší a na období výstavby 1971-1990 připadá podíl dokonce 38% obydlených bytů.

NOVÁ VÝSTAVBA

Ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Liberec probíhala nová výstavba bytů poměrně vysokým tempem. V roce 2008 bylo dokončeno 881 nových bytů, v roce 2009 bylo dokončeno 1175 bytů. V roce 2010 to bylo 833 a v roce 2011 571 bytů. V letech 2013 – 2017 následoval útlum výstavby. V roce 2017 bylo dokončeno na území ORP Liberec už pouhých 202 bytů. Následovalo oživení stavebnictví, které přibrzdžovaly vnější faktory jako např. pandemie COVID – 19, nebo energetická krize. V posledních letech se intenzita výstavby opět zvýšila. V roce 2023 bylo v ORP Liberec dokončeno 363 bytů, přičemž v městě Liberec to bylo 228 bytů, což je nejvíce od roku 2018. Vzhledem k přípravě a realizaci mnoha velkých developerských projektů lze u intenzity bytové výstavby předpokládat pozitivní trend.

B 4.8 Záměry na provedení změn v území

V tomto tématu nejsou známy žádné záměry na provedení změn v území.

B 5 Kulturní a urbanistické hodnoty území

B 5.1 Ochrana kulturních památek a územní ochrana kulturního dědictví

Nejcennější hodnotou území je historické a kulturní dědictví, s krajinným rámcem zemědělské, podhorské a horské krajiny, s četným výskytem objektů lidové architektury a místy i zachovalou strukturou kompaktních sídel. Prioritou v péči o kulturní dědictví na území SO ORP Liberec je ochrana historického stavebního fondu, průměrné až nadprůměrné hodnoty.

Zákonem stanovenou ochranu kulturního dědictví lze rozdělit na ochranu konkrétních památek a ochranu územní. Ochrana konkrétních památek je zajištěna stanovením nemovitých kulturních a národních kulturních památek. Ochrana územní je dána stanovením památkových zón a památkových rezervací.

Typy památkové péče:

- I. **kulturní památky (KP)**
- II. **národní kulturní památky (NKP)**
- III. **památkové rezervace (městská – MPR, vesnická – VPR, archeologická)**
- IV. **památkové zóny (městská – MPZ, vesnická – VPZ, krajinná – KPZ)**

Na území ORP Liberec se nenachází žádná památková rezervace.

PAMÁTKOVÉ ZÓNY

Byly vyhlášeny Ministerstvem kultury pro ochranu území sídelního útvaru nebo jeho části s menším podílem kulturních památek, historické prostředí nebo části krajinného celku, které vykazují významné kulturní hodnoty. Na území ORP Liberec se celkem nachází 5 městských památkových zón (MPZ), jedna vesnická památková zóna (VPZ) a jedna krajinná památková zóna (KPZ).

Tab. 13 Památkové zóny na území ORP Liberec, zdroj: databáze SÚÚP Liberec 2024

PAMÁTKOVÉ ZÓNY				
TYP	KÓD	NÁZEV	OBEC	VYHLÁŠKA
MPZ	2160	Jablonné v Podještědí	Jablonné v Podještědí	MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9.1992
MPZ	2401	Hrádek nad Nisou	Hrádek nad Nisou	MK ČR č. 108/2003 Sb. ze dne 1. 4. 2003
MPZ	2172	Liberec	Liberec	MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9.1992
MPZ	2170	Český Dub	Český Dub	MK ČR č. 476/1992 Sb. ze dne 10. 9.1992
MPZ	2360	Hodkovice nad Mohelkou	Hodkovice nad Mohelkou	MK ČR č. 250/1995 Sb. ze dne 22. 9.1995
VPZ	2447	Kryštofovo Údolí	Kryštofovo Údolí	MK ČR č. 413/2004 Sb. ze dne 24. 6. 2004
KPZ	2385	Lembersko	Jablonné v Podještědí	MK ČR č. 208/1996 Sb. ze dne 1. 7. 1996

V dalším textu je stručná charakteristika jednotlivých památkových zón.

MPZ Český Dub

Předmětem ochrany je historické jádro města s částmi zachovaných městských hradeb. Nejvýznamnějšími památkami jsou pozdně románský dvoupodlažní palác a johanitský klášter s kaplí českodubské johanitské komendy. Další pozoruhodný archeologický nález románské svatyně z 12. století (1995), kterou interpretujeme jako hradební kostel dosud nelokalizovaného hradu Vladislavice knížete Vladislava I. z let 1109–1115, otevřel nové světlo na kolonizační procesy severních Čech a dále zdůraznil oprávněnost vzniku MPZ.

MPZ Hodkovice nad Mohelkou

Předmětem ochrany je historické jádro města. Zóna tvoří dva významné kompoziční celky – sakrální soubor, tvořený areálem kostela sv. Prokopa s hřbitovem a profánní soubor, tvořený centrálním blokem kolem náměstí TGM s dominantou novorenesanční radnice.

MPZ Hrádek nad Nisou

Předmětem ochrany je historické jádro města tvořené Horním náměstím s měšťanskými domy a dominantou chrámem Pokoje, který se nalézá východně od náměstí.

MPZ Jablonné v Podještědí

Jablonné v Podještědí je jedno z historicky nejstarších měst českého severu se zbytky hradebního opevnění města a torzem jižní brány. Historickou dominantou města i památkové zóny je poutní chrám sv. Vavřince a sv. Zdislavy. Pod úrovní kostela se rozkládají rozsáhlé katakomby. V jeho sousedství se rozkládá areál dominikánského kláštera. Stavebně nejstarší je původně gotická kaple sv. Volfanga, která dnes slouží jako smuteční síň.

MPZ Liberec

Historické jádro města s unikátním souborem architektury převážně 19. a 20. století. V památkové zóně se nachází na 50 objektů památkově chráněných. Předmětem ochrany na území zóny jsou:

- historický půdorys a jemu odpovídající prostorová a hmotová struktura se zachovanými charakteristickými městskými interiéry a osnovou středověkých cest napojujících řadu původně samostatných osad, situovaných v členitém terénním reliéfu
- části území zóny odstupňované podle památkového významu – těžiště dvou náměstí s kostely, radnicí, divadlem a areálem zámku, Kristiánovo město z 18. století, areály veřejných objektů a vilové čtvrti s množstvím zeleně z přelomu 19. a 20. století určující charakter města
- jednotlivé nemovitě kulturní památky a objekty dotvářející charakter památkové zóny

VPZ Kryštofovo Údolí

Vesnice novověkého založení, situovaná v lesnatém prostoru mezi CHKO Lužické a Jizerské hory. Hluboké údolí Rokytky podmínilo protáhlý údolní charakter obce, jejíž založení souvisí s těžbou dřeva a rud. Vedle obytných a hospodářských staveb roubené i hrázděné konstrukce zde proto naležeme i řadu technických staveb, např. pily. Nechybí ani kostel a drobné sakrální stavby podél cest.

KPZ Lembersko

Území s ochranou dochované kulturní krajiny bez výraznějších negativních zásahů do přírodního prostředí nebo urbanistické struktury sídel: v předhradí, mimo areál zámku stojí vedle sebe tři patrové hrázděné domky ze 17. století. Dům č. p. 5 je původní hospoda s prostorným klenutým sklepem z roku 1680. Dále směrem k jihozápadu stojí patrový ranně barokní zámeček Bredovských s kamenným portálem (č. p. 11), postavený po roce 1674. Za ním je rozlehlá zahrada, do ní se vchází portálem se znakem Bredů. Na okraji zahradní terasy jsou torza mytologických soch různého původu a barokní plastiky připisované Matyáši B. Braunovi. V parku jsou též dvě fontány ze 17. a 18. století. Navazující chráněná lipová alej vede k ohrazenému bývalému hřbitůvku s neudržovanou, tzv. Zdislavinou kaplí s věžičkou a náhrobníky. Další dvě chráněné aleje jsou pod návrším u Lvové.

KULTURNÍ PAMÁTKY

Byly vyhlášeny vládou ČR (v případě NKP), nebo Ministerstvem kultury (v případě KP). Na území SO ORP Liberec je zachována řada historických objektů, které vytváří ucelený soubor nebo jsou rozptýleny volně ve stávající zástavbě. Historicky cenné stavby byly dle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, prohlášeny za kulturní památku a zapsány do Ústředního seznamu kulturních památek.

Podle údajů Národního památkového ústavu, který je oficiálním poskytovatelem dat, se na území ORP Liberec nachází **408** nemovitých kulturních památek. Ochranné pásmo je vyhlášeno pouze u zámku a zemědělského dvora Grabštejn a u křížku v Hodkovicích nad Mohelkou. Seznam těchto památek včetně OP je v příloze E. 6.

Kulturní památky, které tvoří nejvýznamnější součást kulturního bohatství národa, prohlašuje vláda České republiky nařízením za **národní kulturní památky** a stanoví podmínky jejich ochrany. V SO ORP Liberec jsou evidovány 4 národní kulturní památky.

Tab. 14: Národní kulturní památky v SO ORP Liberec, zdroj: databáze SÚÚP Liberec 2024

NÁRODNÍ KULTURNÍ PAMÁTKY			
NÁZEV	KÓD	OBEC	OD ROKU
Zámek Lemberk	263	Jablonné v Podještědí	2001
Horský hotel a televizní vysílač Ještěd u Liberce	297	Liberec	2006
Hrad Grabštejn	322	Chotyně	2008
Kostel sv. Vavřince a Zdislavy v Jablonném v Podještědí	323	Jablonné v Podještědí	2008
Radnice města Liberec	502	Liberec	2024

ÚZEMÍ ARCHEOLOGICKÝCH NÁLEZŮ

V neposlední řadě jsou předmětem památkové péče archeologické lokality. Jedná se o místa, na nichž se vyskytují nebo se mohou odůvodněně vyskytovat archeologické nálezy. Vymezení těchto oblastí slouží pro zabezpečení archeologického dědictví a jako podklad pro plnění oznamovací povinnosti stavebníka podle §22 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči. Za „území s archeologickými nálezy“ lze označit místa, kde již byly jakékoliv archeologické nálezy movité či nemovité povahy identifikovány a kde je možné vzhledem k přírodním podmínkám či dosavadnímu historickému vývoji tyto nálezy s vysokou pravděpodobností očekávat. Území s archeologickými nálezy (ÚAN) jsou rozdělena do čtyř kategorií. Význam pro územní plánování mají především první dvě kategorie, které jsou zobrazeny ve výkrese limitů:

- UAN I – území s pozitivně prokázaným a dále bezpečně předpokládaným výskytem archeologických nálezů;
- UAN II – území, na němž nebyl doposud pozitivně prokázán výskyt archeologických nálezů, ale určité indicie mu nasvědčují; pravděpodobnost výskytu archeologických nálezů 51–100 %.

Na území ORP Liberec se nachází 47 lokalit UAN I a 102 lokalit UAN II.

B 5.2 Kulturně historické a architektonické hodnoty území

Posouzení toho, co je považováno za hodnotu území a co již ne, je poměrně nesnadné. Platí to o všech hodnotách v kontextu územního plánování obecně i o rozdělení hodnot do kategorií. Článek „Hodnoty v územně analytických podkladech obcí s rozšířenou působností“ definuje hodnoty takto: „hodnota v územním plánování je taková hodnota, která má územní průmět a o níž existuje společenský konsenzus, který umožní její společenskou kodifikaci právním, nebo jiným dokumentem.“

Vymezení urbanistických a architektonických hodnot, pro které neexistuje jednotná kategorizace a definice, nebo ucelená charakteristika jednotlivých kategorií, je pro pracovníky ÚÚP poměrně náročný úkol. Vzhledem k tomu, že urbanistické hodnoty nejsou právně chráněny, jsme se k výše uvedené problematice jejich vymezení rozhodli spolupracovat s *Ing. arch Sedlákem*, který zpracoval metodiku „Doplňení územně analytických podkladů o urbanistické a architektonické hodnoty v území“.

V metodice je rozlišeno celkem 16 kategorií hodnot, které jsou blíže specifikovány a které lze sledovat ve třech úrovních detailu (v rámci katastru, obce a pozemku). Metoda vymezení hodnot byla vyzkoušena na území obce Zdislava. Pro aktualizaci ÚAP byl použit základ této metodiky a jednotlivé sledované kategorie upraveny dle aktuálních potřeb a výskytu jevů v území ORP Liberec.

Poskytovatel jevů uvedených v této kapitole neexistuje. Jevy byly identifikovány na základě terénních průzkumů, při kterých byla důkladně prozkoumána zhruba 95 % území SO ORP Liberec. Dále byly čerpány informace z doplňujících průzkumů a rozborů území (PRURU), z odborné literatury a internetových zdrojů. Při 3. úplné aktualizaci ÚAP v roce 2014 byly jevy doplněny o data z podkladů Národního památkového ústavu (NPU) – územního odborného pracoviště (ÚOP) v Liberci. Konkrétně byly zpracovány data z podkladů J. Vochomůrky – drobné sakrální památky, L. Lukuvky – Plošný průzkum architektonického dědictví 19. a 20. století Liberec, podkladů zpracovaných M. Kolkou a P. Freiwillem – Dokumentace průmyslového dědictví okresu Liberec, M. Pospíšila – Památkové zhodnocení centra města Liberec, P. Šternovou – Plošný průzkum architektonického dědictví 19. a 20. století. V této 4. úplné aktualizaci v roce 2016 jsme doplnili hodnoty o objekty vymezené terénním šetřením. V 5. úplné aktualizaci byly kulturně historické hodnoty doplněny v rámci Územní studie krajiny SO ORP Liberec, která byla dokončena k 31. 8. 2019. Kromě krajinných hodnot byly doplněny také urbanistické hodnoty a architektonicky cenné stavby se zaměřením na drobné architektonicky cenné stavby v krajině. Současně s novelou vyhlášky 500/2006 Sb., došlo ke změně sledovaných jevů ÚAP definovaných v příloze 1A této vyhlášky. U kulturně historických hodnot došlo ovšem spíše k přeskupení jevů, a tak nastavené členění necháváme beze změny. V 6. úplné aktualizaci byla zahájena revize architektonicky cenných staveb vymezených v průzkumech území (2013 -2015). Vzhledem k rozsahu území se povedlo zaktualizovat zhruba 1/3 řešeného území. Počet cenných objektů se spíše snižuje z důvodu nevhodných přestaveb nebo dokonce asanací.

Do kapitoly kulturně historické a urbanistické hodnoty území jsme zahrnuli tyto sledované jevy:

- I. **architektonicky cenné stavby**
- II. **historicky významné stavby**
- III. **místa významných událostí**
- IV. **urbanistické hodnoty**
- V. **vizuální hodnoty**

ARCHITEKTONICKY CENNÉ STAVBY

V řešeném území se nachází velmi mnoho architektonicky cenných staveb. Pro potřeby ÚAP bylo vymezeno 9 typů architektonicky cenných staveb:

- venkovský dům
- městský dům samostatně stojící
- městský dům v blokové zástavbě
- industriální stavba
- hospodářská stavba
- technická stavba
- kulturní stavba
- sakrální stavba
- drobné umělecké dílo

Tab. 15 Kategorizace a definice pojmů architektonicky cenných staveb, zdroj: vlastní zpracování

KATEGORIZACE POJMŮ ARCHITEKTONICKY CENNÝCH STAVEB			
Architektonicky cenná stavba	Typ	Venkovský dům	Roubený, hrázděný, zděný vesnického typu, tzn. původní stavba obdélníkového půdorysu, hřeben střechy je rovnoběžný s boční stranou, vchod zpravidla z boku, šikmá sedlová, valbová či mansardová střecha
		Městský dům samostatně stojící	Zpravidla zděný dům většího měřítka, půdorys není omezen, střecha různého typu
		Městský dům v blokové zástavbě	Městský dům v řadové zástavbě
		Hospodářská stavba	Stodola, kolna
			Sýpka
		Industriální stavba	Továrna, strojovna, kotelna, administrativní tovární budova
		Technická stavba	Mosty, lávky, náhony
			Hasičské zbrojnice
			Zvonice
			Mlýny, kovárny
			Nádraží
		Sakrální stavba	Kostel
			Kaple, kaplička
	Křížek, kříž		
	Boží muka		
	Socha, sousoší		
	Morový sloup		
	Drobné umělecké dílo	Moderní plastiky, sochy, kašny	
	Kulturní stavba	Zámek, hrad, letohrádek	
		Radnice	
Divadlo, knihovna			
Význam	Slohově čistá stavba	Stavba reprezentující konkrétní umělecký sloh	
	Stavba navržená významným architektem	Architektonicky zdařilé stavby navržené významným architektem. Většinou se jedná o stavby atypické, poutající pozornost.	
	Výjimečná stavba	Stavba v dané oblasti jedinečná, jedná se především o architektonicky zdařilé pozůstatky tradiční zástavby.	
	Modelová stavba	Vybraná stavba reprezentující původní vzhled staveb konkrétní lokality.	
	Vzorová stavba	Vzorové stavby typické pro dané území se zachovanými tradičními prvky a rozměrovými parametry.	

V rámci terénních průzkumů území bylo snahou zmapovat především objekty lidové architektury. Prioritou bylo zmapovat území přednostně v obcích, kde se v nejbližší době bude zpracovávat nový územní plán. Podrobný terénní průzkum byl proveden v Oldřichově v Hájích, Mníšku, Nové Vsi, Křížanech, Proseči pod Ještědem, Dlouhém Mostě a Hodkovicích nad Mohelkou. V rámci 3. úplné aktualizace ÚAP ORP Liberec dále v Bílé, Bílém Kostele nad Nisou, Hlavici, Chrastavě, Jablonném v Podještědí, Janovicích v Podještědí, Osečné, Rynolticích, Světlé pod Ještědem, Všelibicích, Zdislavě

a částečně i na území města Liberce (Františkov, Horní Růžodol, Janův Důl, Jeřáb, Kateřinky, Kristiánov, Nové Město, Nové Pavlovice, Perštýn, Staré Město, Radčice, Ruprechtice, Růžodol I, Starý Harcov, Vesec, Vratislavice nad Nisou). U obcích, kde neexistovaly data z terénních průzkumů, byly výchozím podkladem tzv. doplňující průzkumy a rozborů území, ÚPD a odborná literatura. Ve zbylých částech ORP byl průzkum proveden ve 4. úplné aktualizaci v roce 2016.

Na území ORP Liberec se prolíná výskyt roubených a hrázděných domů, často s uplatněním podstávky (někdy se v odborné literatuře mluví o unikátní architektuře tzv. **podstávkových domů**). Hrázděné domy jsou rozšířeny především v S a SZ části území, kde do 2. světové války převládalo obyvatelstvo německé národnosti. Nejzajímavější a nejhodnotnější hrázděné domy se nachází v Heřmanicích v Podještědí, na Panenské Hůrce, Chrastavě, Kryštofově Údolí, ve Václavicích a Jítravě.

Podstávka se skládá ze sloupku, pásku a ližiny (vaznice), obvykle segmentovitě vykrojené, obepíná dům zpravidla z 2 až 4 stran a nese hrázděné nebo roubené patro. Tektonická funkce podstávky jako podnože patra časem ustupovala estetickým zřetelům, takže mladší podstávky u průčelních stěn jsou často bohatě vyřezávané, někde i barevně odlišené. Pro území severních Čech je typická tzv. „lužická podstávka“, kde sloupy podstávky stojí převážně na nízké kamenné podezdívce. Rozšíření těchto budov je na styku hrázděné a roubené konstrukce, nejvíce jich najdeme na území Euroregionu Nisa (obce Křižany, Rynotlice, Zdislava, Hrádek nad Nisou, Jablonné v Podještědí, Kryštofovo Údolí).

K venkovským stavbám lidové architektury neodmyslitelně patří hospodářské budovy (stodoly, kolny, sýpky), z těchto staveb byly zaevidovány a zakresleny především kamenné, pilířové či roubené stodoly.

Prostředí vesnic dokreslují významné technické památky, mezi které řadíme například hasičské zbrojnice, zvonice, nádražní budovy, mosty či mlýny a kovárny.

Dalšími kategoriemi jsou převážně historické, architektonicky cenné budovy a soubory postavené v jednotném slohu. Jedná se především o objekty (vily, administrativní budovy, sakrální stavby, budovy občanské a technické vybavenosti, továrny) a jejich areály v Liberci a menších městech.

Vedle objektů lidové architektury byly mapovány prvky drobné sakrální architektury, mezi které patří dřevěné kříže, křížky, smírčí kříže, boží muka, sochy, kaple a kapličky. V 5. úplné aktualizaci byla doplněna také drobná umělecká díla ve veřejném prostoru (sochy, plastiky) evidované ve městě Liberec.

Pro přehlednost byly mezi architektonicky cenné stavby ve výkrese hodnot zařazeny pouze objekty, které nejsou památkově chráněné. Domníváme se, že vyhlášení objektu za kulturní památku, vypovídá o historických i architektonických hodnotách stavby. Počet zjištěných cenných objektů je úměrný velikosti obce, zároveň závisí na míře průzkumu daného území.

Tab. 16 Výskyt architektonicky cenných staveb v ORP Liberec, zdroj: databáze SÚUP Liberec 2024

VÝSKYT ARCHITEKTONICKY CENNÝCH STAVEB			
OBEC	POČET STAVEB	POČET DROBNÝCH PAMÁTEK	HLAVNÍ ZDROJ
Bílá	157	26	Průzkumy a rozborů území, odborná literatura, terénní průzkum, ÚSK
Bílý Kostel nad Nisou	55	12	Průzkumy a rozborů území, terénní průzkum, ÚSK
Cetenov	26	8	Územní plán, terénní průzkum, ÚSK
Český Dub	130	16	Územní plán, průzkumy a rozborů území, ÚSK
Dlouhý Most	19	7	Terénní průzkum, ÚSK
Hlavice	35	8	Průzkumy a rozborů území, ÚSK

VÝSKYT ARCHITEKTONICKY CENNÝCH STAVEB			
OBEC	POČET STAVEB	POČET DROBNÝCH PAMÁTEK	HLAVNÍ ZDROJ
Hodkovice nad Mohelkou	98	37	Terénní průzkum, ÚSK
Hrádek nad Nisou	227	26	Odborná literatura, terénní průzkum, ÚSK
Chotyně	45	4	Průzkumy a rozborů území, ÚSK
Chrastava	239	13	Územní plán, terénní průzkum, ÚSK
Jablonné v Podještědí	407	42	Odborná literatura, terénní průzkum, ÚSK
Janovice v Podještědí	31	6	Terénní průzkum, ÚSK
Janův Důl	18	8	Terénní průzkum, ÚSK
Jeřmanice	21	2	Terénní průzkum, ÚSK
Kryštofovo Údolí	140	7	Odborná literatura, terénní průzkum, ÚSK
Křižany	173	20	Terénní průzkum, ÚSK
Liberec	1 127	255	Odborná literatura, terénní průzkum, ÚSK
Mníšek	67	11	Terénní průzkum, ÚSK
Nová Ves	42	8	Terénní průzkum
Oldřichov v Hájích	36	3	Terénní průzkum, ÚSK
Osečná	139	36	Odborná literatura, terénní průzkum, ÚSK
Proseč pod Ještědem	32	6	Terénní průzkum, průzkumy a rozborů území, ÚSK
Rynoltice	215	21	Průzkumy a rozborů území, ÚSK
Stráž nad Nisou	31	4	Terénní průzkum, ÚSK
Světlá pod Ještědem	109	16	Terénní průzkum, odborná literatura, ÚSK
Šimonovice	20	6	Terénní průzkum, ÚSK
Všelibice	114	7	Územní plán, ÚSK
Zdílava	92	5	Terénní průzkum
CELKEM	3 823	587	

HISTORICKY VÝZNAMNÉ STAVBY

Mezi kulturně historické hodnoty území patří též historicky významné stavby. Pod tento termín jsme zařadili tyto kategorie:

- pomník, památník, pamětní kámen nebo pamětní deska (41 objektů v rámci ORP)
- stavba spjatá s významnou osobností (90 objektů v rámci ORP)
- stavba spjatá s významnou událostí (10 objektů v rámci ORP)
- stavba významná z hlediska historie (7 objektů v rámci ORP)
- vojenský hřbitov (4 objektů v rámci ORP)
- významný hrob (vyjma vojenských, 2 objektů v rámci ORP)

Tab. 17 Definice pojmů historicky významných staveb

DEFINICE POJMŮ HISTORICKY VÝZNAMNÝCH STAVEB		
Historicky významná stavba	Památníky, pomníky, pamětní kameny, pamětní desky	Objekty vystavěné na památku významné události či významné osobnosti, jejichž poloha nemusí být s jejich významem v souvislosti.
	Stavba spojená s významnou událostí	Budova nebo soubor staveb významné svou minulostí např. dějiště historické události, dějiště románu.
	Stavba spojená s významnou osobností	Budova nebo soubor staveb významné svou minulostí např. spojené s narozením či pobytem známé osobnosti.

DEFINICE POJMŮ HISTORICKY VÝZNAMNÝCH STAVEB	
Stavba významná z hlediska historie státu	Budova nebo objekt významný v historických souvislostech, poukazující na historický vývoj oblasti.

Při lokalizaci budov spjatých s významnou osobností byla použita odborná literatura (6,7). V první fázi byly vybrány jen nejznámější historické osobnosti. Seznam není konečný, počítáme s tím, že bude dále doplňován.

Tab. 18 Významné osobnosti na území SO ORP Liberec spojení s historicky významnou stavbou, zdroj: databáze ÚAP Liberec 2024

Vysvětlivky: UDÁLOST - 1. Narození, 2. Úmrtí, 3. Život, tvorba, 4. Učení, studia, 5. Vyučování, 6. Aktivní působení, 7. Dílo, stavba, 8. Zakládání, 9. Hrobka, hrob (pohřbení)

VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI SPOJENÉ S HISTORICKY VÝZNAMNÝMI STAVBAMI					
ID	JMÉNO	PŘÍJMENÍ	UDÁLOST	OBEC	POPIS
1	Napolen	Bonaparte	0	Jablonné v Podještědí	pobyt v loveckém zámečku 19. 8. 1813, 17.–18. 9. 1779 zde pobýval císař Josef II.
2	Jan	Kameník	1	Liberec	česká básnička píšící pod pseudonymem
3	Josef Vaclav	Scheybal	6	Liberec	zaměstnání – Severočeské muzeum
4	Harald	Kreutzberg	1	Liberec	na místě rodného domu
5	Karel	Vacek	1	Liberec	rodný dům
6	Jaroslav	Tomsa	5	Liberec	ředitelem Střední průmyslové školy v Liberci
7	Ferdinand	Porsche	4	Liberec	studium na Průmyslové škole v Liberci
8	Heinrich	Prade	6	Liberec	Pradeho vila v Masarykově ulici v Liberci
9	Jaroslav	Tomsa	4	Liberec	vystudoval na českém gymnáziu v Liberci
10	Josef	Matouschek	10	Oldřichov v Hájích	hrob na hřbitově v Oldřichově v Hájích
11	Josef	Riedel	8	Nová Ves	stará sklárna v Nové Vsi
12	Kateřina	Šliková z Redernu	3	Nová Ves	letní sídlo/panství, lokalizováno k obecnímu úřadu
13	Jaroslav	Tomsa	1	Liberec	rodiště Jaroslava Tomsy v Liberecké ulici
14	Milan	Uherek	7	Liberec	zakladatel dětského pěveckého sboru Severáček
15	Josef	Führich	7	Chrastava	Farní kostel Sv. Vavřince – oltářní obraz Madonna v zeleném
16	Josef	Führich	1	Chrastava	Rodný dům Josefa Führicha v Chrastavě
17	Josef	Führich	1	Chrastava	Rodný dům Josefa Führicha v Chrastavě
18	Karolína	Světlá	3	Světlá pod Ještědem	Antošův statek, letní sídlo v letech 1853–1865, dějiště románu
19	Karel	Hubáček	7	Liberec	Vysílač a restaurace na Ještědu
20	Josef	Führich	7	Hodkovice nad Mohelkou	oltářní obraz – kostel Sv. Prokopa
21	Gustav	Leutelt	3	Liberec	žil zde mezi lety 1922–1925
22	Johann	Liebig	3	Liberec	Liebiegovo město – nám. Pod Branou
23	Johann	Liebieg	3	Liberec	Liebiegovo město – Klicperova ulice
24	Jaroslav	Řídký	1	Liberec	v této ulici na Františkově se narodil
25	Vladimír	Svatý	6	Liberec	dlouholetý pracovník ve výzkumném technologickém ústavu v Liberci

VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI SPOJENÉ S HISTORICKY VÝZNAMNÝMI STAVBAMI					
ID	JMÉNO	PŘÍJMENÍ	UDÁLOST	OBEC	POPIS
26	Kamillo	Horn	1	Liberec	V této ulici ve vedlejším objektu, který už neexistuje, se narodil a zemřel tento hudební skladatel
27	Johann	Liebig	3	Liberec	Liebiegova zámeček v Liberci
28	Karel	Hubaček	5	Liberec	zakládání a vyučování – Školka a spolek SIAL
29	Josef	Čapek	6	Liberec	působení ve spolku Česká beseda
30	Kateřina	Šliková z Redernu	2	Liberec	Liberecký zámek
31	Vlasta	Burian	3	Liberec	Zde žil, než se přestěhoval s rodinou do Prahy
32	Jakob	Ginzel	1	Liberec	místo narození významného romantického malíře
33	Kateřina	Šliková z Redernu	6	Liberec	Liberecký zámek
34	Václav	Šamánek	3	Liberec	ordinace a místo úmrtí Dr. Šamánka v ul. Na Svahu
35	Václav	Šamánek	9	Liberec	Založil Matiční školu pro českou menšinu v ul. Na Svahu
36	Johann	Liebig	3	Liberec	Liebiegova vila v Liberci
37	Vlasta	Burian	1	Liberec	narodil se v Lucemburské ulici č. p. 36 – objekt již neexistuje
38	Max	Kühn	3	Liberec	vila, kterou navrhl a kde žil
39	Josef	Matouschek	4	Liberec	studium na obchodní škole v Liberci
40	Josef	Matouschek	9	Liberec	zakladatel turistiky na Liberecku
41	Milan	Uherek	6	Liberec	aktivně působil v opěře libereckého divadla
42	Josef	Matouschek	3	Liberec	žil v domě ve Fučíkově ul. v Liberci
43	Karl	Kostka	6	Liberec	starosta města Liberce
44	Johann	Liebig	8	Liberec	místo Liebiegovy tkalcovny – bývalá Textilana v Dolním Harcově
45	Bedřich	Smetana	3	Český Dub	dům kde pobýval B. Smetana a žila jeho matka
46	Karolína	Světlá	4	Šimonovice	škola kam chodila Karolína Světlá
47	Karolína	Světlá	0	Hodkovice nad Mohelkou	I. česká škola (1890) – zásluhou K. Světlé
48	Zdislava	z Lemberka	3	Jablonné v Podještědí	Zámek Lemberk
49	Hans	Scholz	3	Liberec	Šolcův Dům
50	František	Šalda	1	Liberec	Rodný dům Františka Xavera Šaldy
51	Anežka	Čermáková-Sluková	1	Světlá pod Ještědem	Rodný dům spisovatelky Anežky Čermákové-Slukové, pobývala zde Karolína Světlá
52	Jetřich	Slatinský	3	Český Dub	Jetřich Slatinský ze Slatinky a Hostovic – Hejtman a úředník Českosudobského panství
53	Václav	Havel	1	Český Dub	Rodný dům Václava Havla (1886–1965), významný folklorista, muzejník, řídicí učitel
54	Josef	Huttary	3	Český Dub	Český malíř
55	František	Hikisch	3	Český Dub	Malíř a kreslíř
56	František	Havlina	3	Český Dub	Stavitel, autor kostela sv. Prokopa v Hodkovicích
57	Petr	Dilinger	3	Český Dub	Český malíř, grafik a ilustrátor

VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI SPOJENÉ S HISTORICKY VÝZNAMNÝMI STAVBAMI					
ID	JMÉNO	PŘÍJMENÍ	UDÁLOST	OBEC	POPIS
58	Franz	Stross	3	Liberec	Víla průmyslníka a obchodníka Franze Strosse
59	Bedřich	z Bibrštejna	7	Liberec	Zřícenina hradu Hamrštejn
60	Jan	z Donína	7	Bílý Kostel nad Nisou	Zřícenina hradu Raimund
61	Ferdinand	Unger	3	Hodkovice nad Mohelkou	Obchodník se skleněným zbožím
62	Bohumil	Zajíček	3	Hodkovice nad Mohelkou	Akademický malíř
63	Konrad	Henlein	1	Liberec	Sudetoněmecký politik a vůdce separatistického hnutí, rodný dům
64	Eduard	Petzold	7	Český Dub	Schittův zámek, významný továrník a textilní magnát. Stavitel Eduard Petzold, architekt evropského významu. Dnes domov důchodců
65	Franz	Schitt	7	Český Dub	Blaschkova vila, dnes Podještědské muzeum. Pro svého zetě Konrada Blaschkeho nechal vilu postavit významný podnikatel Franz Schmitt.
66	Willy	Sitte	3	Chrastava	Významný německý malíř, zde žil do roku 1946
67	František	Křelina	5	Český Dub	Český spisovatel, v letech 1929–1938 zde učil.
68	Theodor	von Liebieg	8	Liberec	Reichenberger Automobil Fabrik (RAF), dnes továrna již neexistuje. Spoluzakladatel Theodor von Liebieg – majitel prvního automobilu v Čechách (1893)
69	Ferdinand	Porsche	1	Liberec	Rodný dům
70	Josef	Suchý	5	Hrádek nad Nisou	První ředitel Masarykovy školy v Hrádku n. N., vedoucí ochotnického div. souboru, zástupce Čechů v městské radě
71	Josef	Škoda	5	Proseč pod Ještědem	Řídící učitel, vlastenec. Zemřel v Osvětimi.
72	Franz	Scholz	7	Liberec	Kostel sv. Vincenze z Paoli, stavitel
73	Marcus	de Lanza	7	Liberec	Kostel sv. Antonína, stavitel
74	Marcus	Canevalle	7	Liberec	Kostel sv. Kříže, stavitel
75	Marcus	Canevalle	7	Liberec	Kostel nejsvětější trojice
76	Ignaz	Ginzkey	8	Liberec	Významný český továrník a podnikatel, výroba koberců
77	Ignaz	Ginzkey	8	Liberec	Významný český továrník a podnikatel, spoluzakladatel Vratislavického pivovaru
78	Marta	Ginzkeyová	8	Liberec	Založila manželka podnikatele Ginzkeye
79	Rudolf	Fuksa	3	Chrastava	Účastník protikomunistického odboje, jeho dům, popraven 9. 8. 1958
80	Napoleon	Bonaparte	0	Jablonné v Podještědí	Bývalá celnice v Petrovicích, 19. 8. 1813 se zde zastavil Napoleon při cestě do Jablonného. Prohlížel si zde mapy.
81	Božena	Němcová	3	Liberec	Dům u dvou sfing. Zde roku 1850 žila se svým manželem, finančním respicientem.
82	Ludwig	Hlasiwetz	8	Liberec	Botanická zahrada, zakladatel zahrady, představitel spolku "Přátel přírody".
83	Erich	Sluwa	8	Liberec	Zoologická zahrada, spoluzakladatel, první ředitel. Nejstarší ZOO na území ČR.
84	Bohumil	Hansa	5	Chrastava	Ředitel menšinové školy, zastávce české menšiny, vězněn v koncentračním táboře. Zřídil zdejší muzeum
85	Antonín	Šámal	6	Proseč pod Ještědem	Historická budova, hostinec U Šámalů

VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI SPOJENÉ S HISTORICKY VÝZNAMNÝMI STAVBAMI					
ID	JMÉNO	PŘÍJMENÍ	UDÁLOST	OBEC	POPIS
86	Hubert	Tille	8	Liberec	Appeltův dům, mecenáš Hubert Tille zde založil první libereckou reálku, jedna z prvních mimopražských škol tohoto druhu.
87	Johann	Liebieg	8	Liberec	Oblastní galerie v Liberci, dříve vila Johanna Liebiega mladšího
88	August	Corda	1	Liberec	Rodný dům. Světoznámý mykolog a fytopaleontolog
89	Miklós	Radnóti	4	Liberec	Maďarský básník, zde studoval
90	Miklós	Radnóti	3	Liberec	Maďarský básník, zde pobýval
91	Otto	von Bismarck	3	Liberec	Za prusko-rakouské války roku 1866 zde pobýval
92	Karel	Baier	3	Liberec	Spisovatel, zde žil
93	Oscar	Soyk	3	Liberec	Velkoobchodník s vínem a likérem
94	Max	Kühn	7	Liberec	Kostel U Obrázku, architekt
95	Kryštof	Breda	7	Jablonné v Podještědí	Letohrádek Bredovských, majitel panství
96	Petr	Mužák	1	Světlá pod Ještědem	Dnes objekt již neexistuje, bývalá rychta U Mužáků. Rodný dům manžela Karolíny Světlé, učitel hudby, profesor kreslení
97	Walther	Wiener	3	Hrádek nad Nisou	Světoznámý ornitolog. Zde se za II. světové války skrýval před nacisty.

Mezi historicky významné stavby mohou být zařazeny též památníky padlým a válečné hroby, přestože jejich umístění často neodpovídá přímo místu významné (tragické) události. Tyto objekty jsou v centrální evidenci Ministerstva obrany pod názvem vojenské hroby a pietní místa a v novele vyhlášky 500/2006 Sb. byly zařazeny do jevu 113a (Pohřebiště, krematoria, válečné hroby a pietní místa).

V SO ORP Liberec je evidováno 78 válečných hrobů a pietním míst, které se váží zejména k 3 událostem:

- Prusko-rakouská válka vedená v roce 1866
- 1. světová válka
- 2. světová válka

MÍSTA VÝZNAMNÉ UDÁLOSTI

Jevy A013 (historicky významná stavba) a A020 (místo významné události) se vzájemně doplňují. Hodnotou je v tomto případě lokalita nebo i rozsáhlejší území spojené s historicky významnou událostí (např. bojiště, poutní místa, místa národopisných slavností, místa, která inspirovala umělecká díla). Památná místa spojená s historickou událostí významně ovlivňující vývoj správního území ORP Liberec. Hlavní rozdíl oproti jevu A013 je ten, že se jedná o lokality, nikoliv o konkrétní objekt nebo budovu.

Tomuto jevu, který nemá velký význam pro územní plánování, zatím nebyla věnována větší pozornost. Bylo zmapováno jen několik lokalit, které jsou uvedeny v následující tabulce.

Tab. 19 Místa významných událostí v SO ORP Liberec, zdroj databáze ÚAP Liberec 2024

VÝZNAMNÉ UDÁLOSTI V SO ORP LIBEREC	
OBEC	POPIS
Hlavice	poutní místo (útěk před morem)
Jablonné v Podještědí	Zajatecký tábor
Liberec	Sovětská okupace, 1968
Liberec	Bývalá ilegální tiskárna
Liberec	Zajatecký tábor
Liberec	Bitva u Liberce, 1757
Liberec	Potyčka pruské a rakouské armády

VÝZNAMNÉ UDÁLOSTI V SO ORP LIBEREC	
OBEC	POPIS
Proseč pod Ještědem	Tábor lidu, 1870
Světlá pod Ještědem	dějiště románu: Kříž u potoka
Světlá pod Ještědem	Pád letadla, 20. 8. 1948
Světlá pod Ještědem	dějiště románu: Skalák

B 5.3 Urbanistické a krajinné hodnoty území

Urbanistické a krajinné hodnoty jsou popsány sledovaným jevem ÚAP s označením A011. K původně urbanistickým hodnotám přibýly po novele vyhlášky 500/2006 Sb. také krajinné hodnoty. V dalším textu je zachováno původní členění na urbanistické a krajinné (vizuální) hodnoty.

URBANISTICKÉ HODNOTY

Ve čtvrté úplné aktualizaci jsme k urbanistickým hodnotám řadily tyto jevy:

- jedinečný urbanistický soubor,
- zachovalá cenná urbanistická struktura,
- lokální centra historických obcí,
- urbanistické kompoziční osy.

V páté úplné aktualizaci s významným přispěním Územní studie krajiny SO ORP Liberec byl okruh sledovaných jevů rozšířen o tyto kategorie:

- region lidové architektury (pouze slovní popis),
- sídla s cennou lidovou architekturou (vymezená v ÚSK a zařazená do kategorie LA1, LA2).

Zdrojem dat v této kategorii byly ÚPD obcí, odborná literatura (v případě cenných urbanistických souborů), mapy stabilního katastru – tzv. Císařské otisky (v případě lokálních historických center obcí) a terénní průzkum a ortofoto mapy (v případě vyhodnocení urbanistických kompozičních os). Dalším významným zdrojem byla Územní studie krajiny SO ORP Liberec (viz výše). Příklady urbanistických hodnot, vymezených na základě dostupných podkladů, jsou uvedeny v následující tabulce.

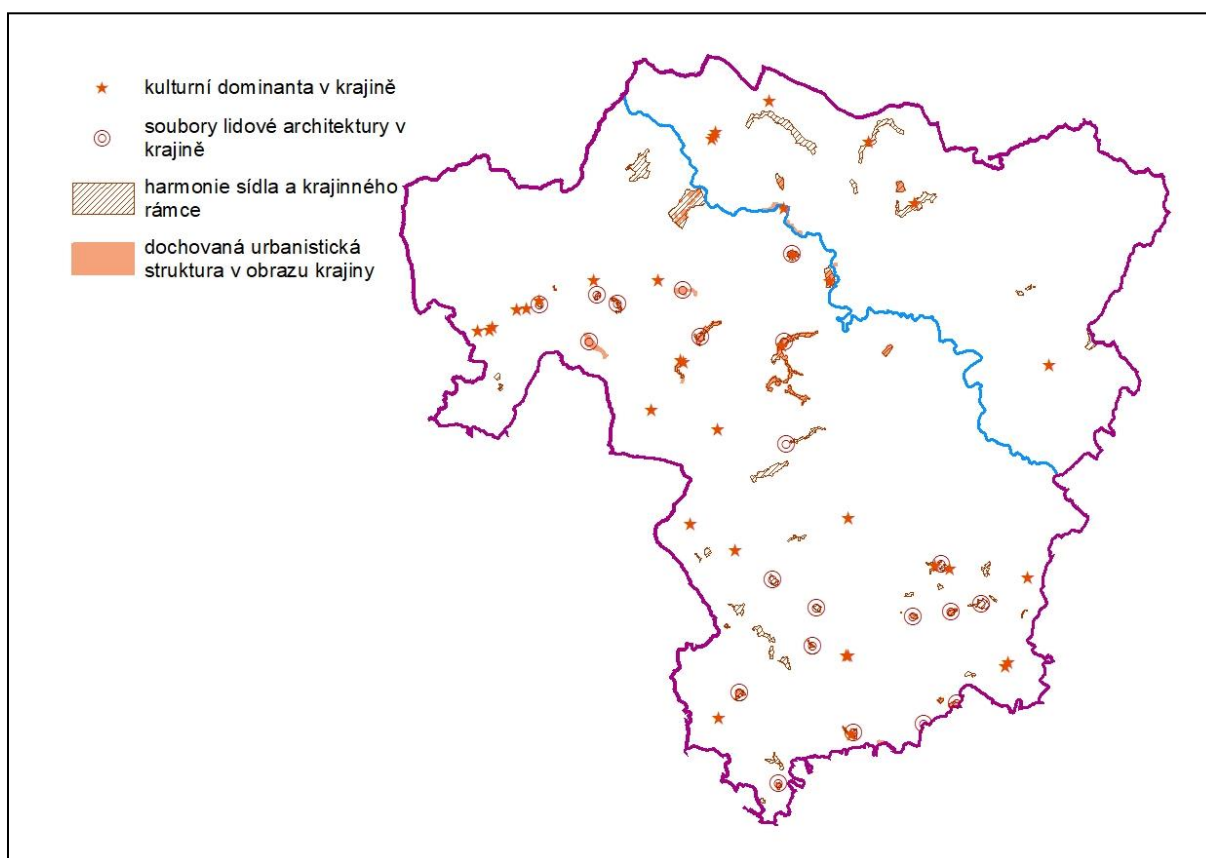
Tab. 20 Přehled urbanistických hodnot v SO ORP Liberec, zdroj: databáze ÚAP Liberec 2024

URBANISTICKÉ HODNOTY V SO ORP LIBEREC		
Urbanistická hodnota	Charakteristika	Příklady
Jedinečné urbanistické soubory	Urbanisticky cenné obytné celky složené z architektonicky významných a pro danou oblast typických staveb, často stavěné podle nějaké urbanistické nebo zastavovací studie	Areál Technické univerzity v Liberci, Liebiegovo městečko, Kateřinské údolí, sídliště Jeřáb, Kristiánov v Liberci, vilové čtvrti v okolních obcích
Zachovalá cenná urbanistická struktura	Nenarušená původní urbanistická struktura osídlení	Karlov pod Ještědem – Českolipská ul., sídla Zábrdí (Osečná), Benešovice (Všelibice), Letařovice (Bílá)
Lokální historická centra obcí	Zachovalá, dobře čitelná a pro danou lokalitu typická historická jádra obcí.	Návsi, náměstí, veřejná prostranství
Urbanistické kompoziční osy	Významné, historickým vývojem vzniklé nebo záměrně založené linie uvnitř zástavby, nebo urbanizovaného prostoru, soustřeďující funkční aktivity a prostorové senzací, které záměrně organizují, nebo orientují okolní urbanistickou strukturu.	Lokální rozvojové osy kopírující významné vodní toky údolních lesních lánových vsí

URBANISTICKÉ HODNOTY V SO ORP LIBEREC		
Urbanistická hodnota	Charakteristika	Příklady
Region lidové architektury	území se zvýšeným výskytem hodnotných objektů lidové architektury, dochovaných ve svém tradičním výrazu v rámci hmotové a urbanistické skladby nebo materiálové charakteristiky	
Sídla s cennou lidovou architekturou	Sídla s vysokým výskytem hodnotných objektů lidové architektury citlivě umístěných do krajinného rámce	Jítrava (Rynoltice), Kněžičky a Heřmanice v Podještědí (Jablonné v Podještědí)

Regiony lidové architektury, které jsou určovány především typy lidové architektury, lze na Liberecku vymezit pouze velmi zhruba, protože se tyto typy prolínají – hranice nejsou zřetelné. V zásadě je možno vymezit na Liberecku část severozápadní – dle Mencl² oblast západoevropského hrázděného domu v severozápadních Čechách. Jedná se zejména o Jablonecko, Hrádecko, část Ještědského hřbetu a Chrastavsko, kde se vyskytují objekty lidové architektury s hrázděným patrem.

Další částí je jihozápad Liberecka – Českodubsko a okraj Českolipska, pro kterou je charakteristický patrový roubený dům s hodnotnými lomenicemi, podstávkami a pavlačemi. Patrový i přízemní roubený dům s podstávkou se však vyskytuje i v jiných částech Liberecka s výjimkou východního okraje, kde se již nejčastěji objevuje přízemní roubený dům s lomenicí.

Obr. 11: Vybrané vymezené estetické a urbanistické hodnoty území, zdroj: ÚSK ORP Liberec 2019

KRAJINNÉ A VIZUÁLNÍ HODNOTY

² Mencl, V. (1980): Lidová architektura v Československu (ACADEMIA Praha)

V rámci aktualizace ÚAP byly vymezeny vizuální hodnoty, mezi které byly zařazeny jevy:

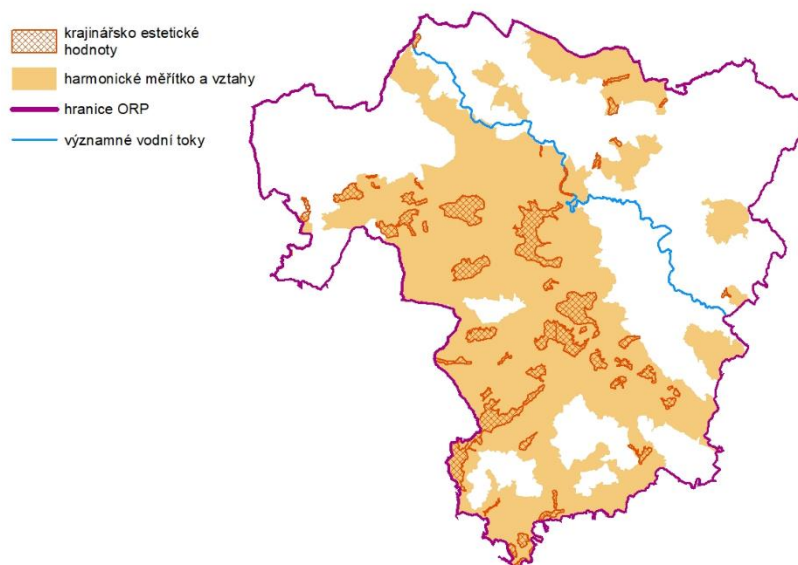
- A015 – významná stavební dominanta,
- A020 – významný vyhlídkový bod, který byl dále specifikován.

Jevy ÚAP byly dále doplněny na základě výstupů z ÚSK ORP Liberec o další sledované hodnoty:

- krajinná dominanta (nejvyšší body hor a kopců, které dominují v prostoru),
- terénní dominanta (menší, ale výrazné výšiny, projevující se významně v obrazu krajiny a vytvářející jedinečnost a rozlišitelnost krajinné scény),
- liniová zeleň v krajině a sídle (aleje, stromořadí, větrolamy),
- horizont (významné prostorové předěly, které tvoří optický horizont pro pozorovatele),
- pohledově exponované plochy,
- fragmenty osových vazeb a kompozic,
- segmenty krajiny s dochovaným členěním plužiny,
- segmenty krajiny s krajinářsko-estetickými hodnotami,
- harmonie sídla a krajinného rámce.

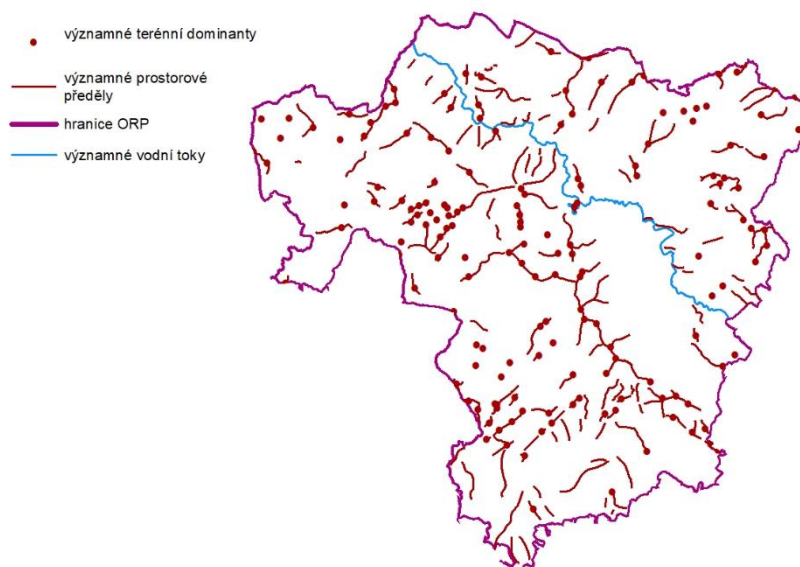
Tab. 21 Přehled vizuálních a krajinných hodnot v SO ORP Liberec, zdroj: vlastní zpracování

VIZUÁLNÍ A KRAJINNÉ HODNOTY			
Významný vyhlídkový bod	Místo významného pohledu na sídlo	Významný pohled na sídlo a kulturní dominanty	
	Místo dalekého výhledu	Veřejně přístupné místo, jehož vyvýšené umístění v terénu (vrchol kopce, úbočí) nebo v rámci stavby (rozhledna, věž) umožňuje přehlédnout významnou a atraktivní část okolního území.	
	Místo panoramatického rozhledu	Veřejně přístupné místo umožňující rozhled do všech směrů	
Významná dominanta	Dominanta kulturně historická	Pohledově převládající významný prvek v urbanistické kompozici. Objekt nebo skupina objektů kulturně historického charakteru, které svým významem, polohou, hmotou nebo rozsahem přesahují úroveň svého okolí a tvoří lokální identitu místa.	Př. zámek Grabštejn, zámek Lemberk, kostel sv. Kateřiny Alexandrijské ve Stráži nad Nisou, Palmeho dvůr v Jablonném v Podještědí
	Dominanta technická	Pohledově převládající významný prvek v urbanistické kompozici. Objekt nebo skupina objektů technického charakteru, které svým významem, polohou, hmotou nebo rozsahem přesahují úroveň svého okolí a tvoří lokální identitu místa.	Př.: vodárenská věž areálu Chotyňské strojírny a slévárny, železniční most v Kryštofově Údolí, zauhlovací a vodárenská věž v Liberci, těleso hráze vodní nádrže Fojtka
	Krajinná dominanta	Nejvyšší body hor a kopců, které dominují v prostoru.	
	Terénní dominanta	Vrcholové partie kopců, hor a horských hřbetů, které dominují v prostoru	
	Horizont	Významné prostorové předěly, které tvoří optický horizont pro pozorovatele	
	Pohledově exponované plochy	Místa dobře viditelná (častých pohledů), místa v pohledové ose; mohou, ale nemusí být zdůrazněna dominantou	
	Krajinné hodnoty	Segmenty krajiny s dochovaným členěním plužiny	Lokality s dochovaným členěním historických plužin – liniová zeleň a liniové struktury, výjimečně i výrazné členění pozemků bez mimolesní zeleně.
Segmenty krajiny s krajinářsko-estetickými hodnotami		Segmenty krajiny a lokality se soustředěnými krajinářsko-estetickými hodnotami (harmonie prostorových vztahů, harmonie měřítka)	
Harmonie sídla a krajinného rámce		Lokality se zástavbou sídel s harmonickým zapojením do krajinného rámce (význam siluety a rozhraní zástavby a krajiny).	
Fragmenty osových vazeb a kompozic		Fragmenty osových vazeb a kompozic v krajině (cesty, aleje, důležité vizuální vazby)	
	Liniová zeleň v krajině a sídle	Aleje, stromořadí, větrolamy dotvářející jedinečnost krajiny	

Obr. 12: Krajinařsko-estetické hodnoty a harmonické měřítko a vztahy v krajině, zdroj: ÚSK ORP Liberec 2019

Místa významných událostí v SO ORP Liberec, zdroj databáze ÚAP Liberec 2024

Obr. 13: Prostorové členění – prostorové předěly a terénní dominanty, zdroj: ÚSK ORP Liberec 2019

B 5.4 Záměry na provedení změn v území

Objekty, které představují nějakou hodnotu v území, již existují a jsou tedy v časovém horizontu stav. Mezi záměry tak můžeme zařadit pouze objekty či lokality, které jsou navrhovány k památkové ochraně.

1. Památkové zóny

- MPZ Liebiegovo městečko, obytné sídliště z období pozdní secese v duchu zahradních měst je urbanisticky a architektonicky cenným celkem na severním svahu tzv. Hrnčířského kopce v liberecké městské části Perštýn
- MPZ Chrastava – historické jádro města v okolí náměstí 1. máje.

- VPZ Dehtáry
- 2. Kulturní památky
  - Jeřmanice – pomník na hřišti
  - Jeřmanice – pomník na křižovatce
  - Jeřmanice – pomník u kostela
  - Lanovka na Ještěd

B 6 Příroda a krajina

Ochrana přírody a krajiny je na území SO ORP Liberec uplatňována následujícími instituty:

Krajský úřad Libereckého kraje – odbor životního prostředí a zemědělství, Magistrát města Liberce – odbor životního prostředí, Orgány ochrany přírody na úrovni obcí s pověřeným obecním úřadem pro výkon státní správy (Český Dub, Hodkovice nad Mohelkou, Jablonné v Podještědí, Hrádek nad Nisou, Chrastava), dále Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky (AOPK ČR), která je specializovanou organizační složkou České republiky zajišťující odbornou i praktickou péči o přírodu prostřednictvím Správy CHKO Jizerské hory a Správy CHKO Lužické hory.

Orgány ochrany přírody a krajiny vymezují, evidují a chrání: památné stromy, lokality zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, migračně významná území, významné krajinné prvky a územní systémy ekologické stability. Krajinný ráz části území s významnými přírodními a estetickými hodnotami je chráněn vyhlášením přírodního parku Ještěd. Kategorie zvláště chráněných území jsou následující: chráněné krajinné oblasti, přírodní rezervace (PR), národní přírodní rezervace (NPR), přírodní památky (PP), národní přírodní památky (NPP). Ze soustavy NATURA 2000 to je evropsky významná lokalita (EVL) a ptačí oblast (PO).

B 6.1 Zvláštní ochrana přírody a krajiny

Zvláštní ochrana přírody a krajiny lze rozdělit na zvláštní ochranu územní a zvláštní ochranu druhovou.

ZVLÁŠTNÍ OCHRANA DRUHOVÁ

Jedná se o zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů, uvedené v přílohách k vyhlášce č. 395/1992 Sb. Jsou rozděleny do třech kategorií: ohrožené, silně ohrožené a kriticky ohrožené.

Jev A036 sleduje lokality výskytu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů. Na území SO ORP Liberec je v databázi ÚAP evidováno 31 lokalit zvláště chráněných druhů živočichů a 22 lokalit zvláště chráněných druhů rostlin. Poskytovatelem těchto dat je AOPK ČR a Správa CHKO Jizerské hory.

Tab. 22 Přehled lokalit zvláště chráněných druhů rostlin v SO ORP Liberec, zdroj: Koncepce ochrany přírody a krajiny Libereckého kraje

LOKALITY VÝSKYTU ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÝCH ŽIVOČICHŮ			
latinský název	český název	kategorie	lokalita
<i>Ceruchus chrysomelinus</i>	roháček jedlový	§1	Oldřichov v Hájích
<i>Spermophilus citellus</i>	sysel obecný	§1	Hodkovice nad Mohelkou
<i>Lyrurus tetrix</i>	tetřívka obecná	§2	Mníšek u Liberce
<i>Gallinago gallinago</i>	bekasina otavní	§2	Oldřichov v Hájích
<i>Phengaris nausithous</i>	modrásek bahenní	§2	Oldřichov v Hájích, Mníšek u Liberce, Liberec
<i>Bubo bubo</i>	výr velký	§3	Jablonné v Podještědí

Tab. 23 Přehled lokalit zvláště chráněných druhů rostlin v SO ORP Liberec, zdroj: Koncepce ochrany přírody a krajiny Libereckého kraje

LOKALITY VÝSKYTU ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÝCH ROSTLIN			
latinský název	český název	kategorie	lokalita
<i>Gentianella campestris</i> subsp. <i>baltica</i>	hořeček ladní baltský	§1	Ještědský hřbet
<i>Vigna dioica</i>	tuřice dvoudomá	§1	Lázně Kundratice
<i>Carex hostiana</i>	ostřice lemovaná	§2	Lázně Kundratice
<i>Cephalanthera rubra</i>	okrotice červená	§2	Karlovské bučiny

LOKALITY VÝSKYTU ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÝCH ROSTLIN			
latinský název	český název	kategorie	lokality
<i>Corallorhiza trifida</i>	korálice trojklanná	§2	Karlovske bučiny
<i>Crocus albiflorus</i>	šafrán bělokvěť	§2	Ještědský hřbet (Hoření Paseky)
<i>Epipactis microphylla</i>	kruštík drobnolistý	§2	Karlovske bučiny
<i>Epipactis palustris</i>	kruštík bahenní	§2	Zdслава, Lázně Kundratice
<i>Iris sibirica</i>	kosatec sibiřský	§2	Jablonné v Podještědí
<i>Orchis ustulata</i> subsp. <i>ustulata</i>	vstavač osmahlý	§2	Ještědský hřbet (Hlubocký hřbet, Rašovka)
<i>Taxus baccata</i>	tis červený	§2	Fojtka, Harcov a jinde v Jizerských horách
<i>Aconitum variegatum</i>	oměj pestrý	§3	Lázně Kundratice, Luž. Nisa pod Libercem
<i>Anemone sylvestris</i>	sasankovka lesní	§3	Světlá pod Ještědem, Bohumileč u Č. Dubu, Pelíkovice u Hodkovic
<i>Arnica montana</i>	prha arnika	§3	Česko-dubsko, Hoření Paseky
<i>Arum maculatum</i>	áron plamatý	§3	ve vlhčích lesích na živních substrátech porůznu (Ještědský hřbet)
<i>Calla palustris</i>	dáblík bahenní	§3	rybníky v okolí Jablonného, Panenský potok tamtéž, dále Liberec – Karlínský rybníček (vysazena)
<i>Cephalanthera damasonium</i>	okrotice bílá	§3	Karlovske bučiny, Česko-dubsko (Bohumileč)
<i>Dactylorhiza longibracteata</i>	prstnatec listenatý	§3	ve vyšších polohách na prameništích a přechodových rašelinách dosud roztr. (Ještědský hřbet)
<i>Dactylorhiza majalis</i> subsp. <i>majalis</i>	prstnatec májový	§3	na vlhkých loukách v podhorských polohách (Ještědský hřbet)
<i>Gentiana asclepiadea</i>	hořepník tolitovitý	§3	Ještěd
<i>Gentiana cruciata</i>	prostřelenec křížatý	§3	vzácně Ještědský hřbet
<i>Gymnadenia conopsea</i> subsp. <i>conopsea</i>	pětiprstka žežulník	§3	vzácně v Ještědském hřbetu
<i>Huperzia selago</i>	vranec jedlový	§3	Černá hora u Ještědu
<i>Leucojum vernum</i>	bledule jarní	§3	Ještědský hřbet
<i>Lilium martagon</i>	lilie zlatohlavá	§3	Ještědský hřbet
<i>Lunaria rediviva</i>	měsíčnice vytrvalá	§3	Ještědský potok, hor. Křížany, machnínská průrva Luž. Nisy
<i>Orchis mascula</i> subsp. <i>signifera</i>	vstavač mužský znamenáný	§3	Vápenice v Ještědském hřbetu
<i>Oxycoccus palustris</i>	klikva bahenní	§3	Lázně Kundratice
<i>Platanthera bifolia</i>	vemeník dvoulistý	§3	Ještědský hřbet
<i>Platanthera chlorantha</i>	vemeník zelenavý	§3	nelesní enklávy v Ještědském hřbetu, Minkovice, Fojtka
<i>Salix repens</i>	vrba plazivá	§3	Niva Ploučnice od Lázní Kundratice, Krásná Studánka, Minkovice a Vesec v Liberecké kotlině
<i>Trollius altissimus</i>	upolín nejvyšší	§3	jižně od Jablonného v Podještědí
<i>Vignea davalliana</i>	tuřice Davallova	§3	Lázně Kundratice, Zdслава, řada prameništ v Ještědském hřbetu (Pláně, Rašovka, Záskalí, Hodkovice)

ZVLÁŠTNÍ OCHRANA ÚZEMÍ

Spočívá ve vymezení zvláště chráněných území (ZCHÚ), která se dále dělí na maloplošná chráněná území (MCHÚ) a velkoplošná chráněná území (VCHÚ). Zároveň sem řadíme lokality chráněné evropskou směrnicí NATURA 2000.

Tab. 24 Přehled zvláště chráněných území, zdroj: databáze ÚAP (úplná aktualizace 2020)

ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ		
Velkoplošné chráněné území	Chráněná krajinná oblast	CHKO Jizerské hory
		CHKO Lužické hory
Maloplošné chráněné území	Národní přírodní rezervace	NPR Jizerskohorské bučiny
		NPR Karlovske bučiny
		NPR Jezevčí vrch
	Přírodní rezervace	PR Hamrštejn
		PR Dlouhá hora
		PR Velký Vápenný
	Národní přírodní památka	NPP Čertova zeď
		PP Bílé kameny
	Přírodní památka	PP Stříbrník
		PP Terasy Ještědu
		PP Panský lom
		PP Fojtecký mokřad
PP Pod dračí skálou		
PP U Rozmoklé žáby		

CHRÁNĚNÉ KRAJINNÉ OBLASTI

CHKO JIZERSKÉ HORY

Byla vyhlášena na přelomu let 1967–1968. Zahrnuje území Jizerských hor a jejich podhůří (s výjimkou Černostudničního hřebene) přibližně mezi městy Liberec, Frýdlant, Nové Město pod Smrkem, Kořenov, Tanvald a Jablonec nad Nisou. Na východě sahá ke státní hranici s Polskem a dále hraničí s Krkonošským národním parkem. Na území SO ORP Liberec se nachází v obcích Nová ves, Oldřichov v Hájích, Mníšek u Liberce a Liberec.

Rozkládá se na ploše 368 km², lesnatost území je 73 % (269 km²), což bylo také jedním z důvodů jejího vyhlášení. Nejnižší bod CHKO (325 m n. m.) leží u Raspenavy. Nejvyšší horou české části Jizerských hor je Smrk (1124 m n. m.). Významným vrcholem je rovněž Bukovec (1005 m n. m.) – nejvyšší čedičová kupa ve střední Evropě. CHKO Jizerské hory patří k velmi kontrastním územím. Na jedné straně stojí rozsáhlé plochy imisních holin a poškozených lesních porostů, na straně druhé naopak mimořádně hodnotná území se zachovalými přirozenými společenstvy, zejména rozsáhlý komplex bučin na severních svazích hor, zbytky klimaxových smrčín a unikátní společenstva rašelinišť se vzácnou flórou a faunou. Významnou součástí CHKO je nelesní krajina s převažujícími loukami a pastvinami a s dochovanými stavbami tradiční lidové architektury. Vedle problémů lesnického charakteru (mj. i vysoké stavy zvěře) se v době nedávné objevila hrozba degradace podhorských luk a pastvin způsobená útlumem zemědělství. Pro tuto oblast je vypracován Plán péče CHKO Jizerské hory na období 2021–2030.

CHKO LUŽICKÉ HORY

Byla vyhlášena v roce 1976 na území o rozloze 270 km² k zajištění ochrany harmonické krajiny v pískovcovém území České křídové tabule. Krajina vyniká výrazným reliéfem, vysokou lesnatostí a celkový ráz oblasti dokresluje lužická lidová architektura. K přírodovědecky nejhodnotnějším částem

Lužických hor patří zbytky přirozených lesních porostů ve vrcholových partiích, vlhké horské a podhorské louky s výskytem vzácných druhů rostlin, nivy potoků a význačné geomorfologické útvary.

Chráněná krajinná oblast Lužické hory leží mezi Šluknovským a Frýdlantským výběžkem, při hranici se SRN. Západní část spadá pod Ústecký, východní pak pod Liberecký kraj. Jejím sousedem jsou další velkoplošná chráněná území – Národní park České Švýcarsko, CHKO České středohoří a CHKO Labské pískovce. Na území SO ORP Liberec zasahuje do obcí Jablonné v Podještědí, Rynoltice a Hrádek nad Nisou.

Je zde vyhlášeno celkem 18 maloplošných chráněných území a 19 památných stromů. Pro tuto oblast je vypracován Plán péče CHKO Lužické hory pro období 2015–2024 a plány péče o jednotlivá MCHÚ.

NÁRODNÍ PŘÍRODNÍ REZERVACE

NPR JIZERSKOHORSKÉ BUČINY

Je největším chráněným územím v Jizerských horách a také patří mezi několik největších NPR v České republice. Vlastní rezervace sestává ze šesti segmentů o celkové rozloze 950,93 ha, navzájem propojených ochranným pásmem o výměře 1750,41 ha. Celé území s plochou přes 27 km² je součástí 1. zóny CHKO Jizerské hory. Současná NPR byla vyhlášena v roce 1999 a vznikla sloučením a velkorysou arondací původních sedmi NPR, vyhlášených na severních úbočích hor již roku 1960 (Špičák, Stržový vrch, Poledník, Štolpichy, Frýdlantské cimbuří, Paličnick, Tišina). Chráněné území se rozprostírá v dlouhém pásu (cca 15 km) od Oldřichova v Hájích po Bílý Potok pod Smrkem a zahrnuje lesní porosty na strmých severních svazích Jizerských hor v nadmořských výškách 420 m (OP 350 m) až 1006 m. Předmětem ochrany je největší komplex přírodě blízkého smíšeného lesa s převahou buku v Čechách, který poskytuje prostředí k životu mnoha vzácným živočišným a rostlinným druhům. Také je součástí Ptačí oblasti Jizerské hory a je Evropsky významnou lokalitou v soustavě Natura 2000. Roku 2021 byly Bučiny v Jizerských horách zařazeny, jakožto první česká přírodní památka, na **seznam UNESCO**.

NPR KARLOVSKÉ BUČINY

S rozlohou 43,78 ha byla vyhlášena v roce 1972 na severních svazích Ještědského hřbetu (v oblasti tzv. Kryštofových hřbetů). Nachází se mezi Libercem (Karlovy pod Ještědem) a Kryštofovým Údolím. Tvar je značně nepravidelný a protažený ve směru V–Z. Území leží v nadmořské výšce 360–580 metrů, svahy jsou mírné až extrémně strmé. Ve východní části jsou orientovány na JZ, v západní části pak na SZ–Z. NPR se nachází přibližně 0,5 km od železniční stanice Karlovy na trati Liberec – Česká Lípa. Je ohraničeno lesními cestami, jeho středem prochází turisticky značená pěšina. Území je prořezáno železniční tratí, která ovšem podchází vlastní rezervaci tunelem. Předmětem ochrany je ekosystém květnatých bučin na krystalických vápencích se zachovalou kalcifilní květenou, který v širším regionu nemá obdobu.

Vyhláškou 22/2016 Sb. s nabytím účinnosti 1. 2. 2016 byla tato rezervace včetně ochranných pásem přestavována (rozšířena). V současnosti má NPR rozlohu 58,28 ha. Předmětem ochrany jsou přirozené lesní ekosystémy bučin a biotop vzácného a ohroženého druhu rostliny kruštíku drobnolistého (*Epipactis microphylla*), včetně jeho populace.

NPR JEZEVCÍ VRCH

V roce 1967 byla zřízena státní přírodní rezervace Jezevčí vrch o rozloze 79,16 ha. V roce 1992 byla přehlášena na národní přírodní rezervaci. Hlavním předmětem ochrany je uchování typického smíšeného lesa charakteru květnatých bučin a suťových lesů s bohatým podrostem na znělcovém podkladě s výskytem řady chráněných druhů rostlin a živočichů. Jezevčí vrch (665 m n. m., dříve nazývaný také Jílový vrch, Limberg nebo Dachsberg), dominanta jihovýchodní části Lužických hor, je

poměrně rozložitá znělcová kupa s vložkami čedičů, nižší partie jsou tvořeny turonskými písčými a pískovci. Jezevčí vrch se nachází v geomorfologickém celku Ralská pahorkatina, v okrsku Cvikovská pahorkatina. Od vlastních Lužických hor, od kry Hvozdu a Sokola, je kra Jezevčího vrchu oddělena Heřmanickým zlomem. Na území SO ORP Liberec se nachází v Jablonném v Podještědí.

PŘÍRODNÍ REZERVACE

PR HAMRŠTEJN

Byla vyhlášena v roce 1972. Rozkládá se na ostrohu obtékaném Lužickou Nisou a přilehlé enklávě smíšeného a listnatého lesa kolem zříceniny hradu Hamrštejn v okrese Liberec západně od liberecké čtvrti Machnín. Zaujímá rozlohu 27,26 ha. Chrání v rámci Ještědsko-kozákovského hřbetu ojedinělá společenstva teplomilných druhů, jejichž výskyt zde souvisí jak s propojením této oblasti s teplejšími oblastmi Lužice, tak také s jejím středověkým odlesněním. Mezi zdejšími lesními společenstvy lze nalézt dubohabřiny, květnaté a acidofilní bučiny, suťový les a fragmenty lesa lužního. Roste zde jatník podléška, pižmovka obecná, zvonek broskvolistý, árón plamatý, oměj pestrý, lilie zlatohlavá, a měsíčnice vytrvalá, udatna lesní a zvonek širokolistý. Žije zde mlok skvrnitý, zmiže obecná a sýček obecný.

PR DLOUHÁ HORA

Byla vyhlášena v roce 1972. Nachází se na území obce Chrastava a Bílý Kostel. Zaujímá rozlohu 13,45 ha. Komplex společenstev bukových lesů od vrcholové, klimaticky exponované kyselé bučiny s bikou bělavou, přes kapradinové typy na hlubších balvanitých půdách až po suťový les s jasanem, javorem a jilmem, místy s lokálním ovlivněním povrchovou či podzemní vodou. K význačnějším podrostním druhům patří lilie zlatohlavá, česnek medvědí, bledule jarní, árón plamatý, kyčelnice devítilistá nebo kokořík přeslenitý. V úžlabním suťovém lese dominuje měsíčnice vytrvalá, avšak pouze tam, kde je oplocením chráněna před zvěří. V břehu drobného toku roste mokřýš vstřícnicolistý. Ostrov bučin uprostřed okolní smrkové monokultury je útočištěm mnoha ptačích druhů. Hnízdí tu např. holub doupňák, skřivan lesní a lejsek malý.

PR VELKÝ VÁPENNÝ

Byla vyhlášena v roce 1972 a rozšířena v roce 1997. Nachází se na území obce Rynoltice a Bílý Kostel nad Nisou. Zaujímá rozlohu 24,65 ha. Zahrnuje společenstva původního horského kleno-bukového lesa ve vrcholové poloze Velkého Vápenného (770–790 m n. m.) a společenstvo květnatých bučin na devonských vápencích. Na lokalitě žije velké množství zákonem chráněných druhů živočichů – jmenujme např. holuba doupňáka, kraujce obecného, slepýše křehkého nebo ještěrku živorodou. Nejzajímavějšími druhy měkkýšů jsou skelnička karpatská a blyštivka skleněná, v minulosti tu byla nalezena vřetenatka šedavá. V rezervaci jsou chráněny i podzemní krasové prostory a povrchové krasové či pseudokrasové jevy. Jeskyně Západní patří k nejvýznamnějším krasovým jeskyním severních Čech a současně je důležitým zimovištěm netopýrů, např. silně ohroženého netopýra velkého, netopýra ušatého nebo kriticky ohroženého vrápence malého, v jehož případě se jedná o nejsevernější výskyt v ČR. Vrstva grafitického fylitu ve větším ze dvou lomů je významným paleontologickým nalezištěm.

NÁRODNÍ PŘÍRODNÍ PAMÁTKY

NPP ČERTOVA ZEĎ

Byla vyhlášena v roce 1964. Nachází se mezi městy Osečná a Český Dub v severozápadním podhůří Ještědského hřbetu. Celková výměra území je 18,85 ha. Její tvar je s ohledem na podstatu předmětu

ochrany výrazně protáhlý ve směru SV–JZ. Nadmořská výška lokality je 450–494 metrů. Základním předmětem ochrany je fragment zcela unikátního geologického jevu – rozsáhlé čedičové žíly vypreparované z druhohorních pískovců. Jedná se o zeď, která je složena z vodorovně uložených čedičových sloupků o šíři 2–3 metry, výšce až 20 metrů a o celkové délce neuvěřitelných 28 kilometrů od Mazovy horky na úpatí Ještědu až po Bělou pod Bezdězem. Čedičová žíla bývala svojí výškou a délkou tak mocná, že pro její překonání bylo nezbytné ji na řadě míst prorazit, a to i tunely (někdejší Čertova brána). Dnes je chráněn poslední zbytek Čertovy zdi včetně těžebních jam v délce několika málo stovek metrů.

PŘÍRODNÍ PAMÁTKY

PP BÍLÉ KAMENY

Skupina skal o rozloze 0,66 ha při hlavní silnici z Liberce do Nového Boru, u osady Jitrava. Za přírodní památku byla vyhlášena v roce 1968. Jedná se o skály z jemného, stejnoměrně zrnitého pískovce, které byly vymodelovány do tvarů, díky kterým získaly lidový název Sloní kameny. Na vrcholové části se nachází skalní mísa s odtokovým kanálkem, pod vrcholem pak několik pseudokrasových jeskyněk. Květena lokality je mimořádně chudá, na skalách se vyskytuje pouze brusnice brusinka, vřes obecný, mechorosty, lišejníky a pouze místy se uchytily borovice lesní a bříza bělokorá. Bílé kameny leží na naučné stezce Lužické a Žitavské hory.

PP STRÍBRNÍK

Je kopec nacházející se v Ralské pahorkatině, který spadá do katastru Žibřidice, obce Křížany. Jsou zde čedičová skaliska se sloupcovitou odlučností, vytvářející ve svém průřezu jakési nepravidelné mnohohrany. Za přírodní památku byl vyhlášen v roce 1968 a zabírá rozlohu 0,77 ha. Díky geologickému podkladu tvoří ostrůvek druhově pestré teplomilné vegetace uprostřed okolní floristicky chudé krajiny. Roste tu zvonek broskvolistý, jahodník truskavec nebo plicník tmavý. Na vrcholové skále je svým keřovitým vzhledem nápadný jalovec obecný – jedná se o jedinou známou přírodní lokalitu tohoto druhu v okolí. V prostoru památky se zdržuje chráněný výr velký a krkavec velký.

PP TERASY JEŠTĚDU

Nacházejí se na území obce Kryštofovo Údolí, Světlá pod Ještědem a Liberec. Jako přírodní památka byly vyhlášeny v roce 1972 a zabírají území o rozloze 120,9 ha.

Jedná se o zachovalý komplex bukových lesů na západních svazích Ještědského hřebtu. Vegetace je tvořena vápnomilnými bučinami přecházejícími do květnatých bučin, na exponovaných místech se vyskytují bučiny acidofilní a suťové lesy. V porostech buku jsou přimíšeny javor klen, jasan ztepilý, smrk ztepilý a lípa malolistá. V podrostu se ze zvláště chráněných druhů vyskytuje okrotice červená, okrotice bílá, korálice trojklanná, kruštík drobnolistý, árón plamatý, lilie zlatohlavá a další. V bučinách hnízdí hýl obecný, datel černý a strakapoud velký.

PP PANSKÝ LOM

Vlastní chráněné území tvoří opuštěný vápencový lom o výměře 1,65 ha, v severovýchodním úbočí Hlubockého hřebtu (k.ú. Hluboká u Liberce), zvaný též Michlerův. Stěny lomu jsou kolmé, místy až 35 m vysoké, při úpatí překryté osypovými kužely. Významnou součástí lomu je hluboká puklinová jeskyně známá jako „Hanychovská“, která začíná asi 9 m hlubokou propástkou a pokračuje složitým puklinovým systémem v délce asi 130 m. Podstatná část jeskyně byla však v minulosti odtěžena a rovněž bývalá krápníková výzdoba byla zničena ještě v době, kdy vchod do jeskyně nebyl pro veřejnost uzavřen. Jeskynní systém je významným zimovištěm netopýrů v oblasti Ještědského hřebtu – z celkem 13 zde

zjištěných druhů jsou tři silně ohrožené, dva ohrožené. Prostor lomu se vyznačuje bohatou květenou, vázanou zde na otevřené vápencové skalní stěny a mělké půdy při okraji lomu, např. skupinu kaprad'orostů zastupuje sleziník červený a doubravník vápencový, dále tu roste hruštica jednostranná, hruštička menší a okrouhlolistá, kociánek dvoudomý a na vlhkém osypu ohrožený prstnatec Fuchsův. Na prostor lomu navazuje květnatá bučina s bohatou populací kyčelnice devítilisté, žindavy evropské či se vzácnou kapradinou laločnatou. K význačným zde zjištěným zástupcům živočišných druhů kromě netopýrů patří ohrožený mlok skvrnitý a ropucha obecná, na skalní římse hnízdí krkavec velký. Průzkum bezobratlých prokázal výskyt několika reliktních druhů (např. drabčičků či střevlíka a tím dotvrdil značnou zachovalost území a její přírodovědnou hodnotu. Jako přírodní památka byl vyhlášen v roce 2005.

PP FOJTECKÝ MOKŘAD

Jedná se o členitý a poměrně rozsáhlý mokřad nacházející se na soutoku několika drobných vodních toků, svým charakterem ojedinělý v Jizerských horách. Nachází se na katastru Fojtky u Liberce. Zaujímá rozlohu 1,53 ha. Jako přírodní památka byl vyhlášen roku 2002.

Nejzajímavější část lokality se nachází ve středu mokřadu v místě pravděpodobně zaneseného rybníčku. Mokřadní porosty jsou tvořeny zábělníkem bahenním a vachtou trojlistou, podél přítoků se nachází porosty přesličky poříční. Do přírodní památky jsou zahrnuty i okolní mokřadní louky s výskytem prstnatce májového a srstnatce Fuchsova. Z obratlovců se zde vyskytují zvláště chránění ptáci – chřástal polní a bramborníček hnědý a obojživelníci – čolek horský, čolek obecný a ropucha obecná.

PP POD DRAČÍ SKÁLOU

Byla vyhlášena v roce 1977 pro ochranu hojného výskytu tisu červeného. Tato dřevina je dnes jak v Jizerských horách, tak v celé České republice vzácná a zákonem chráněná. V tomto chráněném území se ve smíšeném bukovo-smrkovém porostu na ploše 0,5 hektaru vyskytuje přibližně 500 jedinců různého stáří, z nichž nejstarší dosahují věku okolo 400 let. Oploceným chráněným územím prochází krátká naučná stezka seznamující návštěvníky s rozšířením a ekologickými nároky tisů a dalších rostlin vyskytujících se v chráněném území.

PP U ROZMOKLÉ ŽÁBY

PP U Rozmoklé žáby, ležící ve výšce 380 m n. m. v mělkém údolí poblíž Zámeckého vrchu při silnici na trase Heřmanice v Podještědí – Mařenice, byla vyhlášena v roce 2011. Lokalita zaujímající rozlohu 1,53 ha. Hlavním důvodem vyhlášení PP je zachování významných mokřadů a rašelinných lesů s nálezy cenných druhů vlhkomilných rostlin a hub. Z rostlinných společenstev je nejvýznamnější vachta trojlistá, dále se zde nalézají například sítina ostrokvětá a cibulkatá, suchopýr úzkolistý a pochvatý, přeslička říční, rosnatka okrouhlolistá a vzácně i prstnatec májový. Zároveň nelze opomenout řada vzácných druhů hub, mezi které patří například voskovečka Schulzerova, jejíž výskyt na území ČR byl naposledy doložen v roce 1938, kyjanka zakouřená, pavučinec chřapáčovitý či voskovka ledková. Mezi zdejší chráněné živočichy patří čolek horský a obecný, blatnice skvrnitá, ropucha obecná, skokan hnědý, užovka obojková, zmije obecná, ještěrka živorodá nebo i silně ohrožená vážka jasnoskvrnná.

Za hranicí SÚ ORP Liberec leží PP LUKÁŠOV a PP RÁDLO.

SOUSTAVA NATURA 2000 – EVROPSKY VÝZNAMNÉ LOKALITY

JIZERSKOHORSKÉ BUČINY

Na území SO ORP Liberec zabírají přibližně polovinu rozlohy obce Oldřichov v Hájích a nepatrně zasahují na území obce Mníšek u Liberce. Celková rozloha 3537 ha. Rozkládají se na příkrých a skalnatých severních svazích Jizerských hor. Představují svou rozlohou i zachovalostí jedinečný lesní komplex s dominancí přírodě blízkých bukových porostů. Na daném území převažují zejména acidofilní a horské klenové bučiny, staré květnaté bučiny a suťové lesy. Ve vegetační mozaice jsou též zastoupena další společenstva, např. horské třtinové a papratkové smrčiny, a různé typy vegetace skal a drolin.

LUČNÍ POTOK

Vyskytuje se na katastru Vesec u Liberce a Dlouhý Most. Zaujímá rozlohu 1,1835 ha. Nachází se zde chráněný druh mihule potoční.

VÁPENICE-BASA

Lokalita se nachází na katastrech Proseč pod Ještědem, Javorník u Českého Dubu a Světlá pod Ještědem. Zabírá území o rozloze 137,9 ha. Vyskytuje se zde chráněný druh netopýr černý a velkouchý.

ČESKÝ DUB – ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA

Území o rozloze 0,0545 ha. Nachází se zde chráněný druh netopýra velkého.

ZDISLAVA – KOSTEL

Území o rozloze 0,0558 ha. Nachází se zde chráněný druh netopýra velkého.

JANOVICKÉ RYBNÍKY

Jedná se o trojici slunečných lesních rybníků se stojatou vodou o hloubce od 30 do 50 centimetrů. Rybníky zabírají rozlohu 1,8591 ha. Nachází se zde chráněný druh vážky jednoskrvné.

LEMBERK – ZÁMEK

Území o rozloze 0,25 ha. Nachází se zde chráněný druh živočicha vrápence malého.

JEZEVČÍ VRCH

Území o rozloze 95,9994 ha, které se nachází na katastrálních územích Heřmanice v Podještědí, Kunratice u Cvikova a Mařenice. 1/3 území spadá do SO ORP Liberec a 2/3 do SO ORP Nový Bor. Jedná se o homolovitý kopec, který horopisně patří pod Lužické hory. Předmětem ochrany je zde především přirozený smíšený les, typický pro Lužické hory. Lesní porost tvoří především suťové lesy a květnaté bučiny, často pralesovitého charakteru. Další významnou rostlinou zde chráněnou je měsíčnice vytrvalá.

HORNÍ PLOUČNICE

Území o rozloze 837,3537 ha, které se z větší části nachází na území ORP Česká Lípa. V SO ORP Liberec zasahuje na území obce Křižany (k.ú. Žibřidice a Křižany) a města Jablonného v Podještědí (k.ú. Česká Ves, Jablonné v Podještědí a Markvartice). Vyskytují se zde přírodní stanoviště otevřených trávníků kontinentálních dun s paličkovcem a psinečkem, přirozené eutrofní vodní nádrže s vegetací typu *Magnopotamion* nebo *Hydrocharition*, nížinné až horské vodní toky s vegetací svazů *Ranunculion fluitantis* a *Callitricho-Batrachion*, bezkolencové louky na vápnatých, rašelinných nebo hlinito-jílovitých půdách, vlhkomilná vysokobylinná lemová společenstva nížin a horského až alpského stupně,

přechodová rašeliniště a třasoviště, rašelinný les, smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy. Z chráněných druhů živočicha se zde nachází klínatka rohatá, losos atlantský, modrásek bahenní, modrásek očkovaný, přástevník kostivalový a vydra říční.

ROKYTKA

Lokalita, jež zaujímá rozlohu 0,8442 ha, zahrnuje vodní tok Rokytku (Údolský potok) od jejího soutoku s Lužickou Nisou směrem do Kryštofova Údolí. Údolský potok je malým vodním tokem pstruhového pásma v povodí Odry s významným výskytem vranky obecné (*Cottus gobio*), která je zároveň předmětem ochrany této lokality.

SOUSTAVA NATURA 2000 – PTAČÍ OBLAST

JIZERSKÉ HORY

Území se nachází při hranicích s Polskem a leží mezi obcemi Bílý Potok, Oldřichov v Hájích a Josefův Důl. Navržená oblast leží ve středové části CHKO Jizerské hory a zaujímá zhruba 1/3 její rozlohy. Celkově je území přibližně 20 km dlouhé a 10 km široké. Ptačí oblast zahrnuje náhorní plošinu, severní svahy Jizerských hor strmě spadající do údolí říčky Smědé a část jižních svahů nad údolím Kamenice.

Cílovými druhy této oblasti jsou tetřev obecný (*Tetrao tetrix*) a sýc rousný (*Aegolius funereus*). Nacházejí se zde také tetřev hlušec, jeřábek lesní, sýkora uhelníček, parukářka, kos horský, linduška luční, čečetka zimní, bramborníček hnědý, moták pilich, bekasina otavní, jeřáb popelavý, čáp černý, lejsek malý, včelojed lesní, holub doupňák, datel černý, žluna šedá, kulíšek nejmenší, sokol stěhovavý a výr velký.

B 6.2 Obecná ochrana přírody a krajiny

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, rozlišuje obecnou ochranu přírody a krajiny ve třech úrovních – obecná ochrana územní, obecná ochrana druhová a obecná ochrana neživé části přírody a krajiny.

Obecná ochrana druhová chrání všechny druhy rostlin a živočichů před zničením, poškozováním a dalšími činnostmi, které by mohly vést k ohrožení těchto druhů na bytí. Dalšími, neméně důležitými nástroji obecné ochrany druhové je ochrana volně žijících ptáků a ochrana dřevin rostoucích mimo les.

Obecná ochrana neživé části přírody a krajiny poskytuje ochranu jeskyním, přírodním jevům na povrchu, které s jeskyněmi souvisejí (např. krasové závrtvy, škrapy, ponory, vývěry krasových vod) a paleontologickým nálezům.

Obecná ochrana územní využívá několika nástrojů – územní systémy ekologické stability, významné krajinné prvky, krajinný ráz a přírodní park a přechodně chráněné plochy.

Na území ORP Liberec je vymezen Přírodní park Ještěd a jedna přechodně chráněná plocha ve správním území obce Hrádek nad Nisou.

PŘÍRODNÍ PARK JEŠTĚD

Byl vyhlášen v roce 1995 za účelem ochrany rázu krajiny, v níž se nacházejí významné estetické a přírodní hodnoty, a za účelem obnovení poškozených ekosystémů při umožnění přiměřeného turistického využití a urbanizace krajiny. Hodnotné jsou především lesní porosty, vodní toky s nádržemi, mozaika dřevin rostoucí mimo les, ale také charakteristické struktury zemědělských kultur s přírodně cennými loukami a pastvinami, zároveň nelze opomenout významná lidská sídla s jedinečnými objekty lidové architektury. Jeho rozloha je 9360 hektarů. Délka parku od Jitřavského

sedla po údolí Mohelky je asi 22 km, maximální šířka hřbetu je kolem sedmi kilometrů. Výškové rozpětí od hladiny řeky Nisy po vrchol Ještědu činí 727 metrů. Střední výška pohoří je asi 546 metrů. Z celkové plochy přírodního parku připadá 6479 hektarů na lesní půdu. Lesy tedy pokrývají 67,3 % plochy parku, zbytek připadá na louky, ornou půdu, bezlesí a zastavěné plochy. Převážnou plochu lesů (75,4 %) zaujímají jehličnaté porosty, většinou druhotné smrkové monokultury, zbývající čtvrtinu lesů obsadil listnatý či smíšený les se silnou převahou buku. Nejhodnotnější tzv. květnaté bučiny na vápencových půdách jsou chráněny v samostatných přírodních nebo dokonce národních přírodních rezervacích.

Přírodní park Ještěd zasahuje nebo přímo pokrývá území 15 obcí a to: Liberec, Chrastava, Bílý Kostel nad Nisou, Rynoltice, Kryštofovo Údolí, Zdislava, Křižany, Světlá pod Ještědem, Český Dub, Proseč pod Ještědem, Bílá, Hodkovice nad Mohelkou, Jeřmanice, Dlouhý Most a Šimonovice.

OBLAST KRAJINNÉHO RÁZU

Následující členění vychází z Územní studie krajiny SO ORP Liberec, která upřesnila původní oblasti krajinného rázu od Brychtové (2009). Vychází z preventivního hodnocení krajinného rázu.

Na území Libereckého kraje je vyřešena diferenciací krajiny typologická (typy krajin) a individuální (ObKR) – v těchto dvou polohách jsou krajinné typy (vlastní krajiny) zakotveny v ZÚR. Protože se v této územní studii krajiny jedná o individualitu krajiny, používáme jako hranici vlastních krajin ObKR, upřesňujeme je a v jejich rámci vymezujeme krajinné okrsky (KrO).

Oblasti krajinného rázu na území Libereckého kraje byly rámcově zpracovány v rámci studie Vymezení oblastí krajinného rázu Libereckého kraje (Brychtová, 2009). Tato studie přebírá základní vymezení oblastí a podoblastí, což je nutné pro koordinaci a návaznosti v rámci celého kraje. Podrobně se pak zabývá jen oblastmi či částmi oblastí náležících ORP Liberec, které dále člení na místa krajinného rázu.

V rámci preventivního hodnocení jsou použity upřesněné hranice oblastí krajinného rázu (Brychtová, 2009) ObKR (a zde mají skutečně svůj význam jako ObKR) a místa krajinného rázu (MKR) jsou vymezena v hranicích krajinných okrsků (KrO), resp. rozdělením KrO.

Je evidentní, že pojetí definic krajinných okrsků (KrO) a míst krajinného rázu, resp. krajinných prostorů (MKR/KP) je velmi podobné a bylo by možné tyto hranice ztotožnit. V některých typech krajiny a v některých konkrétních situacích je to nejenom možné, ale také neoddiskutovatelné. Hranice KrO a MKR/KP mohou být v některých úsecích nebo u celých segmentů totožné.

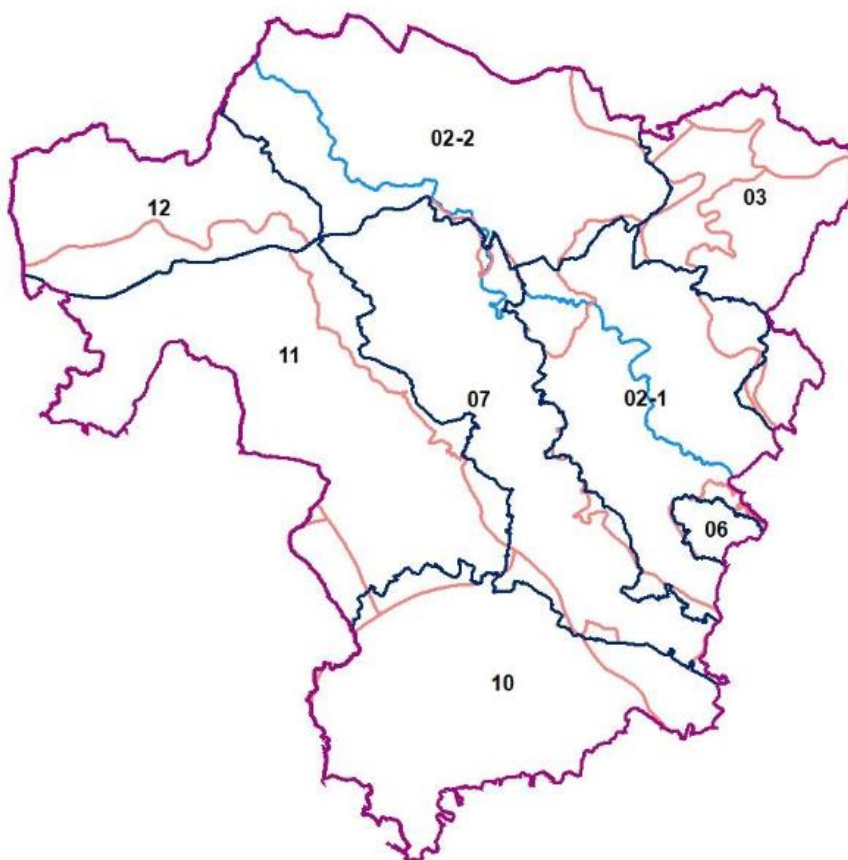
Rozdíly ve vymezení KrO a MKR/KP však musí vyplývat z cíle, ke kterým jsou určeny. KrO jsou vymezovány jakožto členění (segmentace) krajiny pro účely definování kvalit, hodnot a tendencí rozvoje v těchto segmentech a s následným definováním cílových vizí krajiny právě pro tyto krajinné okrsky. Naproti tomu MKR jsou vymezovány z důvodů identifikace hodnot krajinného rázu ve smyslu § 12 zák. č. 114/1992 Sb. s následným stanovením podmínek ochrany krajinného rázu v těchto segmentech krajiny.

Území chráněných krajinných oblastí CHKO Jizerské hory a CHKO Lužické hory jsou v rámci ÚSK ORP Liberec vymezeny jako samostatné vlastní krajiny a jejich cílové kvality se budou odvozovat od platných plánů péče. Z hlediska preventivního hodnocení krajinného rázu je třeba brát v úvahu, že obě CHKO mají zpracována podrobná preventivní hodnocení, která jsou průběžně aktualizována. Tato preventivní hodnocení vymezují v rámci CHKO jako oblasti, tak i místa krajinného rázu. V rámci ÚSK budou údaje z CHKO převedeny do formy ostatních ObKR a to včetně hranic MKR a identifikace znaků a hodnot.

Na území správního obvodu ORP Liberec vymezeno 8 oblastí krajinného rázu (ObKR).

OBKR 02_1	LIBERECKÁ KOTLINA
OBKR 02_2	HRÁDECKO – CHRATAVSKO
OBKR 03	JIZERSKÉ HORY
OBKR 06	ŽELEZNOBRODSKO – RYCHNOVSKO
OBKR 07	JEŠTĚDSKÝ HŘBET
OBKR 10	ČESKODUBSKO – HODKOVICKO
OBKR 11	ZÁPADNÍ PODJEŠTĚDÍ
OBKR 12	LUŽICKÉ HORY

- oblasti krajinného rázu Libereckého kraje
- oblasti krajinného rázu upřesněné

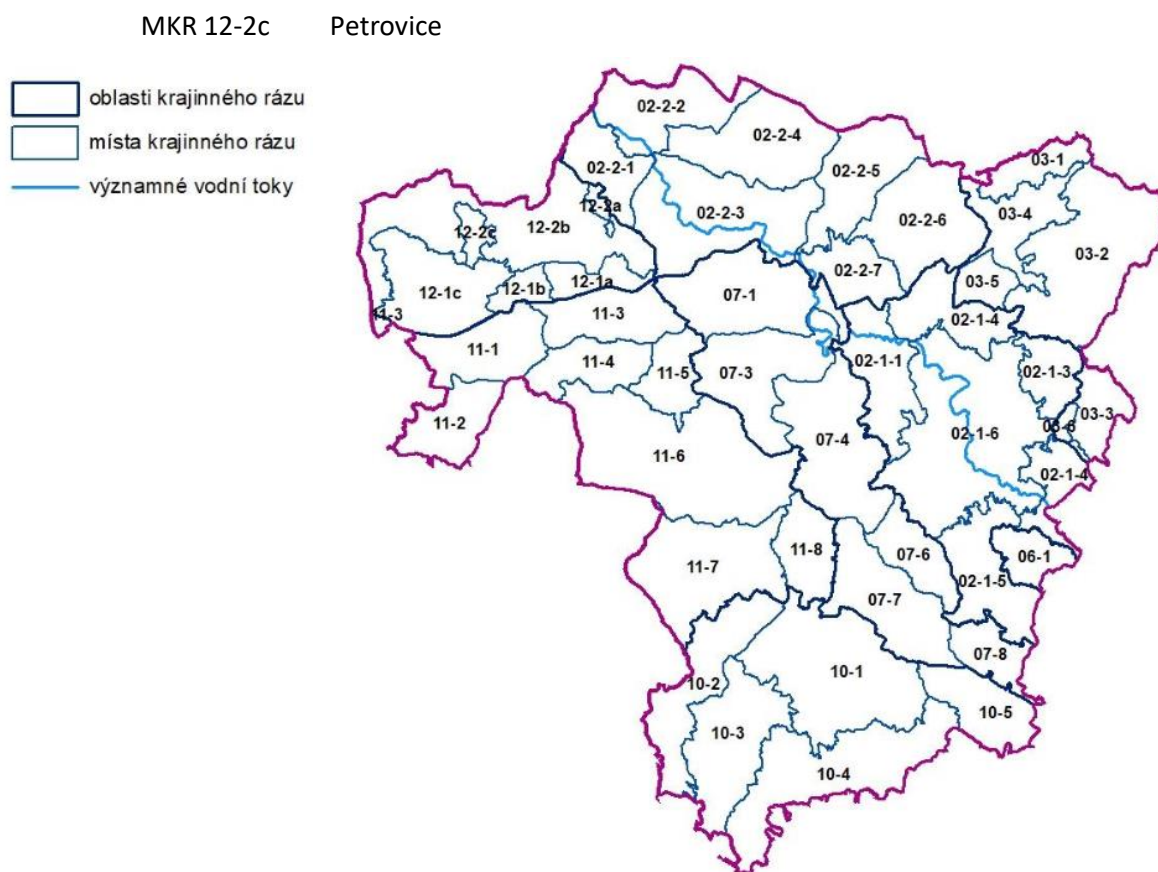
Obr. 14: Upřesnění hranic Oblastí krajinného rázu Libereckého kraje na správním území obce s rozšířenou působností Liberec, zdroj: USK SO ORP Liberec

V rámci jednotlivých oblastí krajinného rázu (ObKR) je vymezeno 35 míst krajinného rázu (MKR).

OBKR 02_1	LIBERECKÁ KOTLINA
MKR 02-1-1	Machnín – Ostašov
MKR 02-1-2	Krásná Studánka
MKR 02-1-3	Žulový vrch
MKR 02-1-4	Prosecký hřeben

	MKR 02-1-5	Dlouhý Most
	MKR 02-1-6	Liberec
OBKR 02_2	HRÁDECKO – CHRASTAVSKO	
	MKR 02-2-1	Dolní Sedlo
	MKR 02-2-2	Hrádek nad Nisou
	MKR 02-2-3	Žulový vrch
	MKR 02-2-4	Václavice
	MKR 02-2-5	Vítkov
	MKR 02-2-6	Nová Ves
	MKR 02-2-7	Chrastava
OBKR 03	JIZERSKÉ HORY (CHKO)	
	MKR 03-1	Jizerskohorské bučiny
	MKR 03-2	Kateřinky
	MKR 03-3	Prostřední hřeben
	MKR 03-4	Oldřichov-Mníšek
	MKR 03-5	K Radčicům
OBKR 06	ŽELEZNOBRODSKO – RYCHNOVSKO	
	MKR 06-1	Císařský kámen
OBKR 07	JEŠTĚDSKÝ HŘBET	
	MKR 07-1	Kryštofovy hřbety – sever
	MKR 07-2	SZ svahy Kryštofových hřbetů
	MKR 07-3	Kryštofovo údolí
	MKR 07-4	Ještědský hřbet
	MKR 07-5	Světlá pod Ještědem
	MKR 07-6	Šimonovice
	MKR 07-7	Proseč od Ještědem
	MKR 07-8	Záskalí
OBKR 10	ČESKODUBSKO – HODKOVICKO	
	MKR 10-1	Český Dub
	MKR 10-2	Údolí Zábrdky
	MKR 10-3	Údolí Malé Mohelky

	MKR 10-4	Údolí Mohelky
	MKR 10-5	Hodkovická kotlina
OBKR 11	PODJEŠTĚDÍ	
	MKR 11-1	Jablonné
	MKR 11-2	Postřelná
	MKR 11-3	Rynoltice
	MKR 11-4	Janovice
	MKR 11-5	Zdislava
	MKR 11-6	Křižany
	MKR 11-7	Osečná
	MKR 11-8	Rozstání
OBKR 12	LUŽICKÉ HORY (CHKO)	
	MKR 12-1a	Rynoltice-Polesí
	MKR 12-1b	Židovice-Lvová
	MKR 12-2a	Horní a Dolní Sedlo
	MKR 12-2b	Lesní celky I.
	MKR 12-1c	Kněžice-Heřmanice-Kunratice

Obr. 15: Schéma oblastí a míst krajinného rázu na správním území obce s rozšířenou působností Liberec, zdroj dat: USK SO ORP Liberec

Na území Libereckého kraje je vyřešena diferenciacie krajiny typologická (typy krajin) a individuální (ObKR) – v těchto dvou polohách jsou krajinné typy (vlastní krajiny) zakotveny v ZÚR. Protože se v této územní studii krajiny jednalo o individualitu krajiny, použila se jako hranice vlastních krajin ObKR, ta byla upřesněna a v jejich rámci byly vymezeny krajinné okrsky (KrO).

Dle ZÚR LK spadá území ORP Liberec do krajinného celku KC 02 – LIBERECKO, KC 03 – JIZERSKÉ HORY, KC 07 – JEŠTĚSKÝ HŘBET, KC 10 ČESKODUBSKO-HODKOVICKO, 11 ZÁPADNÍ PODJEŠTĚDÍ, KC 12 – LUŽICKÉ HORY a KC 13 RALSKO, v rámci nichž spadá do krajin:

KC 02 LIBERECKO:

02-1 Liberecká kotlina

02-2 Hrádecko a Chrastavsko

KC 03 JIZERSKÉ HORY

03-1 Jizerské hory – centrální část

03-2 Jizerskohorské bučiny

03-7 Okraj Liberce

03-8 Krásná Studánka – Oldřichov v Hájích

03-9 Albrechtické sedlo

KC 07 JEŠTĚSKÝ HŘBET

07-1 Ještěd – Vápenný

07-2 Javorník

KC 10 ČESKODUBSKO-HODKOVICKO

07-1 Českodubsko

07-3 Hodkovicko a Paceřicko

KC 11 ZÁPADNÍ PODJEŠTĚDÍ

11-1 Jablonsko

KC 12 LUŽICKÉ HORY

12-1 Lužické hory východ

KC 13 RALSKO

13-1 Ralsko – lesní celky

VÝZNAMNÉ KRAJINNÉ PRVKY

Za významné krajinné prvky (dále jen VKP) lze považovat ty části krajiny, které by měly být určitým způsobem chráněny pro svou jedinečnost a důležitost v krajině. Rozlišujeme tak dva druhy VKP: tzv. „ze zákona“, které jsou přímo vyjmenovány v zákoně č. 144/1992, o ochraně přírody a krajiny, a dále VKP registrované.

V rámci ÚAP jsou pak obě kategorie spravovány jako jev 23a.

VKP ZE ZÁKONA

Jsou to lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera a údolní nivy. Na rozdíl od rašelinišť nejsou údolní nivy přesně ohraničeny. Jejich vymezení závisí na několika různých faktorech, které je nutno vzájemně vhodně zkombinovat. Jsou to např. geomorfologie terénu, půdní substrát, vegetační pokryv, nebo hydrický režim. Díky tomu je vymezení údolní nivy složité a diskutabilní. Pro území ORP Liberec tak byla pro vymezení údolních niv stěžejní data poskytnutá společnostmi T-Plan, VRV a AOPK ČR, která společně tvoří ucelený komplex a formují základ pro jejich následnou ochranu.

VKP REGISTROVANÉ

Jsou v území registrovány příslušnými orgány ochrany přírody, v tomto případě obecními úřady obcí s rozšířenou působností a na zvláště chráněných územích zejména Agenturou ochrany přírody a krajiny či krajskými úřady. Na území ORP Liberec bývají nejčastěji registrovány solitérní stromy, skupiny stromů, aleje a stromořadí, dále i parky, lomy, sady nebo i skalní útvary. V případě solitérních dřevin jde zejména o stromy cenné svým stářím, habitem, ale i původem, neboť jsou sem zahrnuty různé kultivary či alochtonní dřeviny. Na rozdíl od VKP ze zákona řadíme mezi registrované VKP často prvky, které vznikly kulturní činností člověka v krajině.

Tab. 25 Přehled registrovaných VKP v SO ORP Liberec Zdroj: databáze ÚAP 2024

REGISTROVANÉ VÝZNAMNÉ KRAJINNÉ PRVKY		
obec	typ	registrovaný VKP
Liberec	lesoparky	lesoparky Purkyňova a Fibichova, Ruprechtické buky, Coloseum, Zámecký vrch (4ha)
	hřbitovy	bývalý hřbitov – Kateřinky, zajatecký hřbitov
	parky	Park „U Spořitelny“, „U Kostela sv. Kříže“, „Štefánikovo náměstí“, „Sukovo náměstí“, park Prokopa Holého, park Petra Bezruče Lidové sady, park Přemyslova, park Na Rybníčku, parčík u lékárny, park Jablonecká, park Cyrila a Metoděje, Park Budyšínská, Park Clam-Gallasů
	aleje	alej 21 lip – Elišky Krásnohorské, zahrada – březová alej, alej lip Masarykova, císařská alej Dlouhý Most – Vesec, alej 26 ks platanů – třída 1. Máje, alej jírovců a dub U Obrázku, alej lip malolistých v ulici Rychtářská
	lesíky	Ruprechtický lesík, lesík „U Letiště“, lesík „U letiště 2“ (2016)
	vodní plochy	rybník „Textilana“, prameniště za hokejkou, bývalý lom Jablonecká x Kunratická, bývalý lom – Na Výběžku
	solitérní stromy	Liliovník tulipánokvětý u soudu, jinan dvoulaločný – Matoušova, lípa malolistá – Riegrova, jilm horský – Klášterní, jasan – Na Zápraží, jasan – Ještědská, lípa – Jizerská, jírovec maďal – Jizerská, borovice rumelská – Vítězná, olše lepkavá – Raspenavská, lípa – Ke Sluji, lípa – Ke Sluji x V Rokli, lípa – Selská, lípa – Divoká, lípa – Baltská, lípa – Novorudská, dub letní – Novorudská, lípa – Irkutská, skupina 4 lip
solitérní stromy spjaté se sakrální architekturou či pomníkem	3 lípy a kříž – Horská, 2 lípy u křížku a studánky na křižovatce cest Pod Dračím kamenem a U Lesního divadla, 2 lípy a kaplička – Selská, lípa a kříž U Sila, lípa a kříž – Tulipánová x Nad Strání, 4 lípy srdčité u pomníku Franze von Panze	
Bílá	aleje	jednostranná alej v Petrašovicích
	solitérní stromy a skupiny stromů	lípy v Bohdánkově, lípa ve Vesci, lípa ve Vlčetíně
Český Dub	aleje	Struha – alej Karoliny Světlé
	park	městský park
	solitérní stromy	lípa v Malém Dubu
	bylinné porosty	Vápenice – vzácná květena
Hodkovice nad Mohelkou	solitérní stromy a skupiny stromů	stromy a skupiny stromů v areálu MONROO, lípa na p. p. č. 261/2, 6 jírovců maďalů na p. p. č. 1130, lípa na p. p. č. 2343/1, platan javorolistý, lípa na p. p. č. 23 v Radoňovicích, vzrostlé dřeviny u kostela a hřbitova, dub letní na p. p. č. 1467/4
	parky	park Mlýnská ulice
	aleje	březová alej do Boženic, stromořadí podél Císařské silnice
	skalní útvar	Kozí brada
Hrádek nad Nisou	parky	park u 1. ZŠ, Městský park
	aleje	alej u závodu SeVa, alej Žitavská ulice, alej u Zvláštní školy Loučná, alej Uhelná (25 ks lip a jírovců)
	solitérní stromy a skupiny stromů	pás zeleně v Doníně, tis u Totha
Jablonné v Podještědí	aleje	Dubová alej (62 ks pyramidálních dubů)
	parky	Zámecký park
	solitérní stromy	lípa srdčitá – Postřelná 15
Světlá pod Ještědem	stromy	lípy v Doleních Pasekách
Šimonovice	hřbitovy	hřbitov na Rašovce

REGISTROVANÉ VÝZNAMNÉ KRAJINNÉ PRVKY		
obec	typ	registrovaný VKP
Všelibice	stromy	lípy v Malčicích
Zdílava	bylinné porosty	mokřadní společenstva – zákonem chráněný kruštík bahenní

ÚZEMNÍ SYSTÉM EKOLOGICKÉ STABILITY (ÚSES) – aktualizace dat z ÚP

ÚSES je vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, který udržuje přírodní rovnováhu. Základní prvky jsou biocentra a biokoridory na třech významových stupních (nadregionální, regionální a lokální úroveň ÚSES). V SO ORP Liberec se nachází hustá síť lokálních biocenter a biokoridorů. V následujících tabulkách jsou uvedeny významnější biocentra a biokoridory regionálního a nadregionálního významu:

Tab. 26 Seznam nadregionálních prvků ÚSES

NADREGIONÁLNÍ BIOCENTRA			
kód	název	zdroj	poznámka
NC84	Jizerskohorské bučiny	KOP	
NADREGIONÁLNÍ BIOKORIDORY			
kód	vegetační typ	zdroj	poznámka
K19H	horský	KOP	
K19MB	mezofilně bučinný	KOP	
K34B	borový	KOP	

Tab. 27 Seznam regionálních prvků ÚSES

REGIONÁLNÍ PRVKY ÚSES		
kód	název	poznámka
RC02	Čertova zeď	
RC05	Nad Betlémem	trasa K19MB
RC06	Tlustec	
RC13	Bezděčinské skály	
RC143	Vysoká	
RC387	Karlovske bučiny	trasa K19MB
RC388	Jezevčí vrch	trasa K19MB
RC1247	Údolí Mohelky	
RC1259	Chrastenský vrch	trasa K34B
RC1260	Prameny Ploučnice (Jenišovský mlýn)	
RC1267	Lukášov, Harcovské bučiny	trasa K19MB
RC1268	Javorový vrch	trasa K19MB
RC1270	Stříbrník	trasa K34B
RC1271	Dlouhá hora	trasa K19MB
RC1272	Vápenný	trasa K19MB
RC1273	Loupežnický vrch	trasa K34B, K19MB
RC1274	Hvozd	trasa K19MB
RC1361	Ještěd	trasa K19MB
RC1667	Milíř	
RC1790	Boreček	
RC1792	Janovice	trasa K34B
RC1794	Zourov	
RC1913	Novoveský vrch	
RC1978	Padouchov	trasa K19MB

Seznam regionálních biokoridorů v SO ORP Liberec:

RK05, RK06, RK07, RK638, RK639, RK640, RK641, RK642, RK643, RK646, RK661, RK662, RK666, RK668.

Grafické znázornění všech skladebných částí nadregionálního ÚSES je ve výkresu záměrů na provedení změn v území. Regionální ÚSES [upřesněný v ÚP obcí](#) je pak ve výkresu limitů.

B 6.3 Biogeografické členění

Dle biogeografického členění ČR (Culek, 1994) náleží území SO ORP Liberec do biogeografické podprovincie Hercynské, v rámci které jsou vymezeny bioregiony Ralský, Železnobrodský, Žitavský, Lužickohorský, Jizerský.

CHARAKTERISTIKY BIOREGIONŮ

- Ralský bioregion – pískovcové plošiny s borovými doubravami, rašeliništi, luhy, olšinami a neovulkanickými suky s květnatými bučinami; část bioregionu má pokryv spraší a vegetačně je charakterizována dubohabrovými háji.
- Železnobrodský bioregion – členitý reliéf údolí Jizery a jejich přítoků s bikovými bučinami na plochých vršcích a s květnatými bučinami a suťovými lesy v údolích; přírodně nezajímavou část tvoří jihovýchodní výběžek bez údolních zářezů, tvořící přechod k ploššímu Podkrkonošskému bioregionu (1.37).
- Žitavský bioregion – členitá kotlina s výplní neogenních sedimentů, neovulkanitů a glaciáluálních sedimentů a s acidofilními doubravami, dubohabrovými háji, bikovými bučinami a menšími ostrovy květnatých bučin včetně fragmentů suťových lesů; méně hostinná část je tvořena uzavřenou chladnou Libereckou kotlinou a vyššími kopci, tvořícími přechod k Jizerským horám.
- Lužickohorský bioregion – měkké křídové sedimenty s měkkým reliéfem proraženým kyselými neovulkanity tvořícími vysoké kupy. Převažující vegetační jednotkou jsou květnaté bučiny; část je tvořena kyselými křídovými pískovci se skalními městy s bikovými bučinami a okraji s acidofilními doubravami.
- Jizerský bioregion – centrální část Jizerských hor (tvořená převážně žulami) s vrcholovými plošinami se smíšenými horskými bučinami, klimaxovými smrčínami a rašeliništi. Dále typická část bioregionu zahrnuje strmé okrajové svahy s jedlinami a smíšenými horskými bučinami; část bioregionu zahrnuje nižší samostatné kopce a hřbety na jihu a západě bioregionu včetně Ještědského hřbetu, tvořené převážně metamorfity.

BIOREGION

Je individuální jednotka na regionální úrovni. V rámci bioregionu se vyskytuje identická vegetační stupňovitost. Biocenózy bioregionu jsou ovlivněny jeho polohou a mají charakteristické chorologické rysy, dané zvláštnostmi postglaciální flóry a fauny. V rámci bioregionu se tak většinou nevyskytují jiné rozdíly v potenciální biotě než rozdíly způsobené odlišným ekotopem. Bioregion je vždy vnitřně heterogenní, zahrnuje charakteristickou mozaiku nižších jednotek – biochor a skupin typů geobiocénu. Zpravidla se také vyznačuje charakteristickým georeliéfem, mezoklimatem a půdami. Bioregion je převážně jednotkou potenciální bioty, nevychází tedy z aktuálního stavu krajiny, zpravidla však má specifický typ a určitou intenzitu antropogenního využívání. V ČR bylo vymezeno 91 bioregionů.

BIOCHORA

Je vyšší typologická (opakovatelná) jednotka členění bioregionu. Má heterogenní ráz a vyznačuje se svébytným zastoupením, uspořádáním, kontrastností a složitostí kombinace skupin typů geobiocénu.

Tyto vlastnosti jsou podmíněny kombinací vegetačního stupně, substrátu a reliéfu. Biochora tedy vychází z potenciálních podmínek krajinné sféry, zpravidla se však vyznačuje i svébytným zastoupením aktuálních biocenóz. V ČR bylo vymezeno 366 typů biochor. V LK leží více než 90 typů biochor.

B 6.4 Památné stromy

Tab. 28 Seznam památných stromů, zdroj: databáze AOPK

PAMÁTNÉ STROMY			
Název	Počet	Katastrální území	Popis
Markvartický dub	1	Markvartice	Na vstupu do bývalé pískovny od hlavní silnice z Mimoně
Dub u Františkova	1	Česká Ves	U silnice ve svahu po pravé straně silnice z Valtinova do Jablonného
Borovice lesní v Žibřidicích	1	Žibřidice	Po pravé straně silnice do Zdislavy, v louce
Dub červený – Františka Josefa I.	1	Bílý Kostel nad Nisou	V obci, poblíž lávky přes Nisu u fotbalového hřiště
Dub u Bílého Kostela	1	Bílý Kostel nad Nisou	JJZ od obce Bílý Kostel, v alluviu Křížového potoka
Lípa srdčitá	1	Novina u Liberce	U stavení čp. 158, u serpentiny v horní části obce, vlevo od silnice
Lípa v Doleních Pasekách	1	Rozstání pod Ještědem	Na zahradě rodinného domu čp. 12, který byl letním sídlem Karoliny Světlé v letech 1867–1887
Lípa Karoliny Světlé	1	Světlá pod Ještědem	Uprostřed obce
Skupina 6 lip srdčitých	6	Osečná	Podél hřbitova
Lípy v Kotli	2	Kotel	Uprostřed osady
Lípy v Horním Vlachovém	2	Zábrdí u Osečné	U zemědělské usedlosti čp. 517, vpravo od objektu
Lípa na Těšnově	1	Cetenov	U pískovcového monolitu
Lípy na Těšnově	2	Cetenov	Na rozcestí dvou cest jako doprovod sakrální stavby
Lípa ve Všelibicích	1	Všelibice	v SV části obce
Lípa v Modlibohově	1	Modlibohov	Uprostřed obce, u křižovatky hlavních komunikací
Buk lesní u Padouchova	1	Javorník u Českého Dubu	V Ještědském pohoří v lese u vytěženého vápencového lomu, přes jehož stěnu přepadá vodopád
Lípa malolistá v Padouchově	1	Javorník u Českého Dubu	V Padouchově vpravo od cesty směr Basa
Lípa velkolistá v Padouchově	1	Javorník u Českého Dubu	V Padouchově vlevo od cesty směr Basa
Javor klen u gavora (Kotků)	1	Rašovka	jižně v blízkosti stavení Rašovka 9, bývalé rychty a hospody U Šámalů
Lípy v Hradčanech	2	Hradčany u Českého Dubu	Na návsi v centru části Hradčany u průjezdní komunikace
Lípy u kostela v Letařovicích	12	Hradčany u Českého Dubu	Kolem hřbitova u kostela sv. Jakuba v Letařovicích
Lípa srdčitá v Trávníčku	1	Hradčany u Českého Dubu	Na křižovatce hlavní silnice
Liliovník tulipánokvětý	1	Chrastava I	V obci na travnatém prostranství před hřbitovem
Schillerův dub	1	Stráž nad Nisou	Na křižovatce ulic U Kina a Hakenova, zasazen v r. 1905 k výročí úmrtí Friedricha Schillera
Javor v Krásné Studánce	1	Krásná Studánka	V Liberci v Dětrichovské ulici
Machnínská lípa	1	Machnín	V poli u cesty Hrádecká
Alej v Machníně	78	Machnín	Alej lemující polní cestu (odbočka u ulice Tolstého) od bývalého panského dvora Maierhofu (u domu čp. 3) k Hamrštejnu; záznam již při I. vojenském mapování r. 1764–1768
Lípa srdčitá Na Mlýнку	1	Staré Pavlovice	ppč. 785/1 v k. ú. Staré Pavlovice
Strážní dub za Ruprechtickým lesíkem	1	Ruprechtice	Za Ruprechtickým lesíkem, parc. č. 1108, v zahradě u čp. 1218 ulice Strážní

PAMÁTNÉ STROMY			
Název	Počet	Katastrální území	Popis
Císařské duby letní	2	Liberec	V severní části parku na Sukově náměstí; vysazeny při příležitosti stříbrné svatby císařského páru a svatby korunního prince Rudolfa
Buk ve Frýdlantské	1	Liberec	Na dvoře (terase) v historické zástavbě centra
Lípa malolistá, ul. Šrámkova	1	Ostašov u Liberce	Na soukromé zahradě v JZ rohu, Šrámkova č. p. 24
Dub letní v Horním Růžodolu	1	Horní Růžodol	Blízko křižovatky ulic Příční a Palmová
Podještědská lípa	1	Dolní Hanychov	Na kraji ulice Erbenova
Javor klen ve Vesci	1	Vesec/ Vratislavice	Ul. Nad strání u křižovatky
Dub na Orlí louce	1	Vratislavice nad Nisou	Na louce se sklonem na jihozápad cca 15 m od okraje lesního porostu stranou od zástavby
Karolinka	1	Javorník u Českého Dubu	Na parcele č. 752/14
Židovská lípa	1	Liberec	V blízkosti městské knihovny na travnaté ploše mezi komunikací, betonovou plochou a přístupovou cestou do prodejny starožitnictví
Lípa srdčitá	1	Bílý kostel nad Nisou	Na kraji svahu nad potokem v soukromé zahradě
Svobodův jasan	1	Františkov u Liberce	V Uralské ulici v zahradě u čp. 19
Lípa srdčitá v ulici Žitná	1	Rochlice u Liberce	V Žitné ulici v zahradě čp. 343
Jítravský kaštan	1	Jítrava	Jírovec maďal na parcele č. 1380/5
Lípa srdčitá v Dolním Vítkově	1	Dolní Vítkov	Asi 4 m od místní komunikace u pomníčku se sochou a křížem
Dub letní v Chrastavě	1	Chrastava I	V obci v blízkosti školy
Lípa srdčitá v Ostašově	1	Ostašov u Liberce	V ulici Šrámkova v zahradě u čp. 44
Památné stromy „U Klingerů“ (Javor klen (2x), lípa srdčitá)	3	Šimonovice	Na okraji obce u silnice ze Šimonovic na Rašovku
Jírovec stěhovavý (jírovec maďal)	1	Liberec – Staré město	Na okraji menšího parku mezi ulicemi Náchodská a U Jezu jihovýchodně od domu kultury
Donínský jilm (jilm horský)	1	Donín u Hrádku nad Nisou	V bývalé zahradě školní družiny v nivě řeky Nisy cca 25 m od levého břehu
Dub u mlýna (dub letní)	1	Liberec – Horní Hanychov	V obci na Puškinově ulici u bytového domu č. 24 (parc. č. 599/1 Horní Hanychov)
Lípy u sv. Ambrože (lípy srdčité)	3	Liberec – Staré Pavlovice	Na travnatém pozemku v ulici Selská u kapličky s obrázkem Svatého Ambrože (parc. č. 668/3)
Lípa Skautů (lípa malolistá)	1	Chrastava I	Uprostřed travnatého prostranství na autobusovém nádraží
Lípa v Mostní ulici (lípa malolistá)	1	Chrastava I	Mezi Mostní ulicí a nábřežní zdí Jeřice nedaleko limnigrafické stanice
Dub u koupaliště (dub letní)	1	Kryštofovo Údolí	V sousedství Vlčího potoka cca 20 m od koupaliště
Jedle u Jirásků	1	Starý Harcov	Zahrada u rodinného domu č. p. 417 ul. Wolkerova
Jasan v Muzejní ulici	1	Chrastava I	Pozemek 360/1
Myslivcova lípa	1	Proseč pod Ještědem	Na hranici k.ú. u silnice na rozhraní parcel č. 229/3 a č. 241/1
Buk na Vysoké	1	Horní Chrastava	Na okraji lesa na parc. č. 539/8
Buky Hermanna Schuberta	2	Hrádek nad Nisou	U Vily Hermanna Schuberta při Václavské ulici
Dub ZŠ a MŠ Loučné	1	Loučná	U ZŠ a MŠ na křižovatce Hartavská x Na Hrázi
Lípa srdčitá v Cihlářské ulici	1	Chrastava I	V zahradě u domu č. p. 14 (parc. č. st. 390)

B 6.5 Migračně významná území

Nachází se na celém území SO ORP Liberec. Jedná se o území, ve kterém dochází k migraci losa evropského, rysa ostrovida, vlka obecného a medvěda hnědého.

B 6.6 Biotop vybraných zvláště chráněných druhů velkých savců

Podklad je AOPK ČR od ledna 2020 poskytován ve formě jedné spojité polygonové GIS vrstvy (shp) jako územně analytický podklad (ÚAP) dle novelizované vyhlášky 500/2006 Sb. o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a o způsobu evidence územně plánovací činnosti **jako jev 36B**.

Tento podklad nahradil tři vrstvy: migračně významná území, dálkové migrační koridory a bariérová místa dálkových migračních koridorů, poskytované v minulosti v rámci ÚAP jako jevy 119 B, C a D.

Biotop se vztahuje na následující vybrané druhy velkých savců: vlka obecného, rysa ostrovida, medvěda hnědého a losa evropského. Všechny tyto druhy mají specifické nároky na svůj biotop a součástí jejich životní strategie jsou migrace na velké vzdálenosti, které jsou nezbytné pro jejich přežití na našem území. Biotop předmětných druhů byl vymezen v nezbytném (minimálním) rozsahu zajišťujícím jejich trvalou existenci na našem území. Vrstva biotopu je z důvodu potřeby diferencované ochrany vnitřně členěna na:

1. **Jádrová území** – jde o oblasti, které svojí rozlohou a biotopovými charakteristikami umožňují rozmnožování minimálně jednoho z vybraných zvláště chráněných druhů velkých savců. Minimální rozloha jádrových území proto vychází z údajů o velikosti domovských okrsků předmětných druhů, měla by činit alespoň 300 km² (pokud jedno jádrové území tvoří funkční celek se sousedním územím, může se jejich plocha sčítat). **Součástí jádrových území nejsou zastavěná území** (zastavěné území je z plochy jádrových území vyjmuto i v případech, kdy měřítko zpracování neumožňuje zastavěné území graficky vyčlenit). S ohledem na svoji rozlohu zahrnují jádrová území jak plochy přírodního charakteru, tak i zemědělsky využívanou krajinu. Proto mohou být tato území dále vnitřně členěna tak, aby bylo možné zajistit jejich diferencovanou ochranu.

2. **Migrační koridory** – představují nedílnou součást biotopu vybraných zvláště chráněných druhů velkých savců. Propojují oblasti vhodné pro rozmnožování (jádrová území) tak, aby umožnily migrační spojení, a to v minimální míře, která ještě zajistí dlouhodobé přežití jejich populací.

3. **Kritická místa** – jde o místa, která jsou součástí migračních koridorů nebo jádrových území, kde je zároveň průchodnost biotopu významně omezena, nebo kde hrozí, že k omezení průchodnosti může v blízké budoucnosti dojít. V případě jádrových území jsou kritická místa vymezena tam, kde hrozí ztráta konektivity uvnitř jádrového území. Negativní zásah do kritického místa může znamenat přerušení celého dílčího úseku migračního koridoru nebo významné omezení funkčnosti jádrového území.

Zdroj: <http://www.ochranaprirody.cz/druhova-ochrana/biotop-vybranych-zvlaste-chranenych-druhu-velkych-savcu/>

Negativní dopad fragmentace biotopů na populace volně žijících živočichů by v migračně významných územích měl být důsledně řešen v rámci vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území (v rámci SEA). Další hodnocení a omezení nárůstu míry fragmentace a narušení konektivity biotopů by v migračně významných územích mělo být podmínkou pro následné rozsáhlejší změny využití krajiny a mělo by být součástí hodnocení u záměrů podléhajících posouzení vlivů na životní prostředí (v rámci hodnocení vlivu na flóru, faunu a ekosystémy)

Na území SO ORP Liberec jsou v rámci biotopu vybraných zvláště chráněných druhů živočichů zastoupena jádrová území (CHKO Lužické hory, CHKO Jizerské hory, západní část obce Osečná), migrační koridory vedoucí ze severní části území až do Osečné a Hodkovic nad Mohelkou a kritická místa v Hrádku nad Nisou, Chotyni, Bílém Kostele nad Nisou, v Chrastavě a v Hodkovicích nad Mohelkou.

B 6.7 Smluvně chráněná území

Smluvně chráněná území jsou specifickou kategorií územní ochrany přírody v České republice, kdy vznikají na základě dohody mezi vlastníkem nebo správcem pozemku a příslušným orgánem ochrany přírody. Na rozdíl od zákonem vyhlášených chráněných území (např. národní parky, chráněné krajinné oblasti, přírodní rezervace) jsou smluvně chráněná území založena na dobrovolné dohodě, která stanoví konkrétní podmínky ochrany dané lokality.

V rámci území ORP Liberec se tak jedná o Janovické rybníky v Janovicích v Podještědí, které byly za smluvně vyhlášené území vyhlášeny 26. 3. 2009. Předmětem ochrany je zde výskyt vážky jasnoskvrnné (*Leucorrhinia pectoralis*), která patří mezi ohrožené druhy v České republice. Janovické rybníky představují významné stanoviště pro rozmnožování této vážky, a proto jsou opatření ochrany zaměřena na udržení vhodných podmínek v podobě čisté vody, dostatečné vegetace a zachování přirozeného vodního režimu. Lokalita je zároveň důležitým biotopem pro další vzácné druhy vodních a mokřadních organismů.

B 6.8 Koeficient ekologické stability

Koeficient ekologické stability (KES) je důležitým ukazatelem stavu krajiny. Tento koeficient vyjadřuje poměr mezi plochami relativně stabilních ekosystémů (jako jsou lesy, vodní plochy, trvalé travní porosty, pastviny, mokřady, sady a vinice) a plochami nestabilních ekosystémů (například orná půda, zastavěná území, haldy, lomy a chmelnice). I když má tato metoda určité nepřesnosti, KES umožňuje rychlé a přehledné srovnání ekologické stability území různých obcí.

obec	Koeficient ekologické stability (k 31. 12. 2019)	Koeficient ekologické stability (k 31. 12. 2023)
Bílá	1,274	1,275
Bílý Kostel nad Nisou	3,442	3,457
Cetenov	1,715	1,714
Český Dub	2,245	2,309
Dlouhý Most	2,500	3,121
Hlavice	1,301	1,301
Hodkovice nad Mohelkou	1,612	1,647
Hrádek nad Nisou	1,158	1,159
Chotyně	0,727	0,720
Chrastava	1,737	1,764
Jablonné v Podještědí	2,463	2,628
Janovice v Podještědí	3,269	3,259
Janův Důl	1,888	1,894
Jeřmanice	1,723	2,199
Kryštofovo Údolí	27,112	27,019

obec	Koeficient ekologické stability (k 31. 12. 2019)	Koeficient ekologické stability (k 31. 12. 2023)
Křížany	6,442	6,456
Liberec	2,113	2,105
Mníšek	15,285	15,159
Nová Ves	2,141	2,437
Oldřichov v Hájích	19,072	18,891
Osečná	1,585	1,857
Proseč pod Ještědem	3,741	3,737
Rynoltice	1,912	1,899
Stráž nad Nisou	1,490	1,488
Světlá pod Ještědem	6,110	6,125
Šimonovice	1,890	1,908
Všelibice	1,695	1,694
Zdislava	5,690	5,684
ORP Liberec	2,33	2,38
Liberecký kraj	2,5	2,39

	<i>KES < nebo = 0,1: území s maximálním narušením přírodních struktur, základní ekologické funkce musejí být trvale nahrazovány technickými zásahy</i>
	<i>0,1 < KES < nebo = 0,3: území nadprůměrně využívané, se zřetelným narušením přírodních struktur, základní ekologické funkce musejí být soustavně nahrazovány technickými zásahy</i>
	<i>0,3 < KES < nebo = 1,0: území intenzivně využívané, zejména zemědělskou velkovýrobou, oslabení autoregulačních pochodů v ekosystémech způsobuje jejich značnou ekologickou labilitu</i>
	<i>1,0 < KES < 3,0: vcelku vyvážená krajina, v níž jsou technické objekty relativně v souladu s dochovanými přírodními strukturami</i>
	<i>KES > nebo = 3,0: přírodní a přírodě blízká krajina s výraznou převahou ekologicky stabilních struktur s nízkou intenzitou využívání krajiny člověkem</i>

Pro ORP Liberec je koeficient ekologické stability (KES) 2,33, kdy se tak řadí k vcelku vyvážené krajině, v níž jsou technické objekty relativně v souladu s dochovanými přírodními strukturami. Zastoupení druhů pozemků je charakterizováno rozmístěním obcí v rámci správního obvodu, kdy v obcích náležících do CHKO Lužické hory a CHKO Jizerské hory významně převažuje počet lesních ploch a jsou zde výrazně zastoupeny i trvalé travní porosty. Naopak obce, jež disponují minimálním počtem přírodních hodnot vykazují KES nižší (nejnižší v obci Chotyně = 0,720 s mírně klesajícím trendem). Nejvyšší koeficient však vykazuje obec Kryštofovo Údolí (KES = 27) rozkládající se v údolí říčky Rokytky,

kteřá je obklopena velkými plochami lesů zaujímajících 87,9 % plochy z její celkové výměry. Její ekologická stabilita pak téměř 18x převažuje nad hodnotou KES ORP Liberec i celého Libereckého kraje. Hodnotu KES odpovídající přírodní a přírodě blízké krajině pak vykazuje dalších 8 obcí ORP, jimiž jsou Zdislava, Světlá pod Ještědem, Oldřichov v Hájích, Mníšek, Křižany, Janovice v Podještědí a Bílý Kostel nad Nisou.

Koeficient ekologické stability správního obvodu pak vykazuje téměř totožnou hodnotu jako Liberecký kraj (KES = 2,38) a zaznamenává mírné zlepšení ve srovnání s rokem 2019.

B 6.9 Záměry na provedení změn v území

V tomto tématu nejsou známy žádné záměry na provedení změn v území.

B 7 Vodní režim a horninové prostředí

B 7.1 Hydrologické podmínky

Území SO ORP Liberec se nachází na hlavním evropském rozvodí, které odděluje úmoří Baltského moře (povodí Odry) a Severního moře (povodí Labe). Hranice rozvodí probíhá hřebenovými partiemi Lužických hor (Hvozdký hřbet), Ještědského hřbetu a centrální částí Jizerských hor. A to tak, že území Žitavské pánve a přilehlá část Jizerských hor je odvodňováno přes řeku Odru do Baltského moře. Zbývá část území SO ORP Liberec (oblast Podještědí) patří do úmoří Severního moře, kam je voda odváděna Labem.

Mezi nejvodnatější toky SO ORP Liberec patří Lužická Nisa, která tvoří páteřní řeku území od Jablonce přes Liberec, Chrastavu a Hrádek nad Nisou. Jejimi významnými přítoky jsou Černá Nisa a Jeřice. K povodí Jizery náleží říčka Mohelka, která se svými přítoky odvodňuje jižní část SO ORP Liberec. Podještědská pahorkatina je odvodňována Ploučnicí a jejími přítoky Ještědským a Panenským potokem.

V rámci povodí Odry na území ORP zasahuje povodí č. 2-04-07 Lužická Nisa po Mandavu.

V rámci povodí Labe se na území ORP uplatňuje povodí č. 1-05-01 Jizera.

Díky velkému relativnímu převýšení a převládající synoptické situaci s přibližně Z větrným prouděním (typ WC) patří oblast Jizerských hor v rámci ČR k územím s nejvyšším množstvím srážek (roční úhrn až > 1 600 mm).

B 7.2 Vodní toky

POVODÍ ODRY

Lužická Nisa (2-04-07-001) – pramení nad obcí Lučany nad Nisou, ústí zleva do Odry na území Polska, státní hranici překračuje u Hrádku nad Nisou ve výšce 235 m n. m.; plocha povodí je 375,3 km², délka toku 55,1 km na území ČR s průměrným průtokem u státní hranice 5,4 m³.s⁻¹. Vodácký využívaný je pouze úsek z Liberce do Chrastavy. Horní část toku se nachází na území CHKO Jizerské hory. V minulosti byla většina toku silně znečištěna. Nyní se úsek mezi Jabloncem nad Nisou a Chrastavou nachází v I. a II. třídě čistoty, níže pak ve III. třídě.

Černá Nisa (2-04-07-016) – pramení východně od Olivetské hory ve výšce 820 m n. m., ústí zprava do Lužické Nisy ve Stráži n. N. ve výšce 330 m n. m. Plocha povodí je 27,0 km², délka toku 14,2 km a průměrný průtok u ústí činí 0,57 m³.s⁻¹. Řadí se stejně jako Lužická Nisa a spousta dalších toků k vodohospodářsky významným tokům. Vodácký je využívaný úsek od Rudolfova po Kateřinky. Tok má převážně bystřinný charakter s velkým spádem a balvanitým řečištěm. Na horním toku je zbudována vodní nádrž Bedřichov („Černá Nisa“), další menší nádrž se nachází v Rudolfově pod vodní elektrárnou napájenou podzemním kanálem z přehrady Bedřichov. Vodní síly bylo v minulosti využíváno pro množství průmyslových podniků v Kateřinkách (staré náhony).

Jeřice (2-04-07-024) – pramení JV od Poledníku v Jizerských horách v nadmořské výšce 815 m, ústí zprava do Lužické Nisy u Chrastavy ve 300 m n. m. Plocha povodí je 77,8 km², délka toku 19,4 km a průměrný průtok u ústí 1,03 m³.s⁻¹. Horní část spadá na území CHKO Jizerské hory. Tok je většinou přirozeného rázu, v horní části bystřinný s peřejemi a drobnými vodopády, na průtoku Mníškem částečně regulovaný, výraznější regulace přichází až na konci toku v Chrastavě. Mimo zástavbu se v březích nachází přirozená vegetace – lesní porosty nebo alespoň stromové doprovody.

POVODÍ LABE

Ještědka (1-05-02-041) – pramení 0,5 km JZ od Světlé pod Ještědem ve výšce 518 m n. m. a ve 265 m n. m. ústí u Libíče zprava do Mohelky. Plocha povodí je 43,6 km², délka toku 11,7 km a průměrný průtok u ústí 0,50 m³.s⁻¹. Tok je relativně přirozeného rázu, v horní části protéká otevřenou krajinou (stromové kulisy), v dolní části pak výrazným údolím se zalesněnými svahy, na průtoku Českým Dubem je regulovaný.

Zábrdka (1-05-02-052) – pramení 1,5 km J od Osečné ve výšce 391 m n. m. a ve 219 m n. m. ústí u obce Klášter Hradiště nad Jizerou zprava do Jizery. Plocha povodí je 71,3 km², délka toku 23,9 km a průměrný průtok u ústí 0,46 m³.s⁻¹. Úsek nad Novým Mlýnem spadá do pásma hygienické ochrany (PHO) vodárenských zdrojů. Tok je přirozeného charakteru s převážně zalesněným údolím, protékající velmi řídko obydleným územím. Její voda je bez viditelného znečištění.

Ploučnice (1-14-03-001) – pramení na JZ svahu Ještědu ve výšce 654 m n. m., ve 122 m n. m. ústí v Děčíně zprava do Labe. Plocha povodí je 1193,9 km², délka toku 106,2 km a průměrný průtok u ústí 8,60 m³.s⁻¹ (v České Lípě 4,89 m³.s⁻¹). Vodácky je využíván úsek od Stráže pod Ralskem po Malou Veleň. Tok se vyznačuje významným napájením z podzemních vod. Čistota vody po soutok se Svitavkou je ve 3. třídě, od soutoku dále v 2. třídě jakosti. Z velké části je přirozeného charakteru s meandrujícími úseky v široké zachovalé nivě, zejména mezi Mimoní a Českou Lípou. Od Stráže pod Ralskem po Mimoň je Ploučnice regulována v souvislosti s těžbou uranu, což vedlo k nevratnému poškození jedinečných mokřadních biotopů s množstvím ohrožených a vzácných druhů organismů. V nedávné minulosti byla pod Mimoní v naplaveninách zjištěna radioaktivní kontaminace z těžby uranu.

Ještědský potok (1-14-03-003) – pramení na SZ svahu Ještědu ve výšce 798 m n. m., je pravostranným přítokem Ploučnice ve Stráži pod Ralskem ve 305 m n. m. Plocha povodí je 48,9 km², délka toku 18,4 km a průměrný průtok u ústí 0,46 m³.s⁻¹. Na průtoku zastavěným územím (Křižany, Žibřidice) je nenásilně regulovaný, v ostatním území je s vysokou krajinářskou hodnotou.

Panenský potok (1-14-03-015) – pramení 0,5 km V od Jitavy v Z úbočí Vápenného v cca 650 m n. m., v Mimoní ve výšce 275 m n. m. ústí zprava do Ploučnice. Plocha povodí je 133,2 km², délka toku 28,8 km a průměrný průtok u ústí 1,10 m³.s⁻¹. Reguovaná část toku až po Jablonné v Podještědí byla rekultivována odstraněním původních konstrukcí a změlčením za účelem tvorby tůní a výsadbou vhodných břehových dřevin. Účelem rekultivace bylo také zpomalení povodňové vlny. Níže má tok relativně přirozený průtok se zachovalou nivou se zbytky vlhkých luk, zčásti opuštěných. Břehové doprovody dřevin jsou nesouvislé, místy pravidelně vyřezávané.

VÝZNAMNÉ VODNÍ TOKY

Vodní toky můžeme rozčlenit na významné vodní toky a drobné vodní toky. Řada vodních toků byla MZe ve spolupráci s MŽP vyhláškou č. 333/2003 Sb., kterou se stanoví seznam významných vodních toků a způsob provádění činnosti souvisejících se správou vodních toků, zařazena mezi tzv. významné vodní toky. Seznam významných vodních toků včetně jejich čísla hydrologického pořadí je v **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**

Tab. 29 Seznam významných vodních toků v SO ORP Liberec, zdroj: povodnovyportal.kraj-lbc.cz, 2020

VÝZNAMNÉ VODNÍ TOKY			
Povodí I. řádu	Povodí III. řádu	Významný vodní tok	Číslo hydrologického pořadí
Odra	Lužická Nisa po Mandavu	Albrechtický potok	2-04-07-029
		Černá Nisa	2-04-07-016
		Fojtka	2-04-07-027
		Harcovský potok	2-04-07-014
		Janovodolský potok	2-04-07-015
		Jeřice	2-04-07-024
		Lužická Nisa	2-04-07-001
		Oldřichovský potok	2-04-07-038
		Slunný potok	2-04-07-012
		Spojovací potok	2-04-07-015
Labe	Ploučnice	Ještědský potok	1-14-03-005
		Panenský potok	1-14-03-015
		Ploučnice	1-04-03-001
	Jizera od Kamenice po Klenici	Mohelka	1-05-02-034
		Zábrdka	1-05-02-052

B 7.3 Vodní díla

Na území SO ORP Liberec se nachází několik údolních nádrží, které byly původně vybudovány za účelem ochranným a vodárenským. Některé z nich byly postaveny již počátkem 20. století, a to především v povodí Lužické Nisy. Na vodních tocích Jeřici a Lužické Nise snižují v důsledku manipulace s vodou nádrže Harcov, Mlýnice a Fojtka možnosti povodní v Liberci a v níže položených obcích. Malé nádrže a rybníky se vyskytují v celém SO ORP Liberec. Mezi největší případně nejnámější se řadí rybník Chrastná u obce Osečná, zatopený povrchový důl Kristýna v Hrádku nad Nisou, Markvartický rybník v Jablonném pod Ještědí a Vesecký rybník v Liberci. V posledních letech se v návaznosti na sucho budují i nové rybníky, příkladem je nový rybník v Křižanech a Žibřidicích.

Tab. 30 Charakteristiky nejvýznamnějších vodních nádrží SO ORP Liberec, zdroj: povodnovyportal.kraj-lbc.cz, 2024

VÝZNAMNÉ VODNÍ NÁDRŽE				
Název	Vodní tok	Účel	Objem (tis. m ³)	Zprovoznění
Fojtka	Fojtka	retenční	390	1906
Mlýnice	Albrechtický potok	akumulační	241	1906
Harcov	Harcovský potok	rekreační	350	1904

CHARAKTERISTIKA VÝZNAMNÝCH VODNÍCH NÁDRŽÍ

Harcov – nádrž postavená na Harcovském potoce v Liberci, má tížní zděnou hráz vysokou 19 m s délkou v koruně 157 m. Max. vodní plocha měří 14 ha, max. hloubka 13,1 m. Stálý objem nádrže je 0,05 mil. m³, zásobní objem 0,35 mil. m³ a celkový objem 0,68 mil. m³. Max. hladina je ve výšce 373,4 m n. m. Nádrž byla postavena jako ochrana před povodněmi. Dalšími funkcemi jsou akumulace vod pro průmysl a rekreační využití. Stavba byla dokončena v r. 1904.

Fojtka – nádrž postavená na potoce Fojtka, její zděná hráz je 16 m vysoká a délka v koruně činí 146,2 m. Max. vodní plocha zaujímá 7 ha s max. hloubkou 10,6 m. Stálý objem nádrže je 0,025 mil. m³, zásobní objem 0,124 mil. m³ a celkový objem 0,323 mil. m³. Výška max. hladiny dosahuje 393,0 m n. m. Využívá se pro akumulaci vod pro průmysl, pro ochranu před velkými vodami a k rekreaci. Stavba byla ukončena v r. 1906.

Mlýnice – nádrž vybudovaná na Albrechtickém potoce, má tížní zděnou hráz vysokou 22 m s délkou v koruně 159 m. Max. vodní plocha měří 5,2 ha, max. hloubka 14,5 m. Stálý objem nádrže činí 0,02 mil. m³, zásobní objem 0,092 mil. m³ a celkový objem 0,27 mil. m³ s maximální hladinou ve výšce 393,9 m n. m. Slouží jako ochrana před velkými vodami, k rekreaci a chovu ryb.

Tab. 31 Přehled základních vlastností jednotlivých vodních nádrží, zdroj: Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka

ZÁKLADNÍ VLASTNOSTI VODNÍCH NÁDRŽÍ							
Vodní nádrž	Druh vodní nádrže	Typ hráze	Výška hráze [m]	Délka koruny hráze [m]	H _{max} [m]	S _{max} [ha]	V _{max} [m ³]
Harcov	přehrada	zděná	19	157	13,1	14	35 × 10 ⁸
Fojtka	přehrada	zděná	16	146,2	10,6	7	32,3 × 10 ⁸
Mlýnice	přehrada	zděná	22	159	14,5	5,2	27 × 10 ⁸

KOUPACÍ OBLASTI

Oblasti povrchových vod využívaných ke koupání („koupací oblasti“) jsou vodním zákonem definovány jako povrchové vody využívané ke koupání osob pro vyhovující jakost vody, které obvykle používá ke koupání větší počet osob. Ministerstvo životního prostředí spravuje informační systém veřejné správy pro evidenci oblastí povrchových vod užívaných ke koupání (viz § 22 odst. 4 písm. g) zákona o vodách). Jedná se o přírodní koupaliště provozované na povrchových vodách a další povrchové vody, kde lze očekávat, že se v nich bude koupat velký počet osob.

Na území ORP Liberec jsou tak Ministerstvem zdravotnictví vymezeny celkem tři koupací plochy – Koupaliště Český Dub, Koupaliště Hoření Paseky ve Světlé pod Ještědem a Koupaliště Kristýna v Hrádku nad Nisou.

B 7.4 Podzemní vody

Území SO ORP Liberec lze považovat za vodohospodářsky velmi významné z hlediska přirozené akumulace vod. Zásobami podzemní vody patří kraj k nejbohatším v ČR. Liberecká kotlina se nachází v regionu II B 5 charakterizovaném nejvyššími stavy v období březen–duben a nejnižšími v období září–listopad a průměrným specifickým odtokem podzemních vod v rozmezí 1,51–2,00 l. s⁻¹.km⁻². Oblast Lužických hor, jejich podhůří, včetně severní a severovýchodní části Ralské pahorkatiny, Jizerské hory a Krkonoše se nachází v regionu II G 6. Ten je charakterizován nejvyššími stavy v období květen–červen a nejnižšími v období prosinec–únor a nejvyšším průměrným specifickým odtokem podzemních vod v rozmezí 2,01–5,00 l. s⁻¹.km⁻² a více. Zbývající část LK se nachází v regionu II E s nejvyššími stavy v období květen–červen a nejnižšími v období září–listopad.

ÚTVARY PODZEMNÍ VODY NACHÁZEJÍCÍ SE V SO ORP LIBEREC

Bazální křídový kolektor od Hamru po Labe, krystalinikum Jizerských hor v povodí Lužické Nisy, křída Horní Ploučnice, kvartér a miocén Žitavské pánve, kvartér Liberecké kotliny.

B 7.5 Chráněné oblasti přirozené akumulace vod

Na území kraje zasahují celkem 2 Chráněné oblasti přirozené akumulace vod (dále jen CHOPAV), které pokrývají zhruba 60 % plochy SO ORP Liberec. Jsou to CHOPAV Severočeská křída a CHOPAV Jizerské hory, jejichž rozlohy jsou v následující tabulce.

Tab. 32 Charakteristika CHOPAV v Libereckém kraji, zdroj: GIS ÚÚP Liberec

CHRÁNĚNÁ OBLAST PŘIROZENÉ AKUMULACE VOD			
Název	Plocha celkem [km ²]	Plocha v LK [km ²]	Podíl plochy z LK [%]
Severočeská křída	3 713	1 590	50
Jizerské hory	371	371	12

B 7.6 Zranitelné oblasti

Zranitelné oblasti jsou území, kde se vyskytují:

- povrchové nebo podzemní vody, zejména využívané nebo určené jako zdroje pitné vody, v nichž koncentrace dusičnanů přesahuje hodnotu 50 mg/l nebo mohou této hodnoty dosáhnout, nebo
- povrchové vody, u nichž v důsledku vysoké koncentrace dusičnanů ze zemědělských zdrojů dochází nebo může dojít k nežádoucímu zhoršení jakosti vody.

Dle nařízení vlády č.262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí je na území SO ORP Liberec dle přílohy tohoto nařízení vymezeno 18 zranitelných oblastí vymezených dusičnany podle hranic na území obcí Osečná, Cetenov, Hlavice, Všelibice, Český Dub a Bílá.

Dle §33 odst. 2 se ve vymezených zranitelných oblastech upraví používání a skladování hnojiv a statkových hnojiv, střídání plodin a provádění protierozních opatření (dále jen "akční program"). Akční program a vymezení zranitelných oblastí podléhají přezkoumání a případným úpravám v intervalech nepřesahujících 4 roky. Přezkoumání se provádí na základě vyhodnocení účinnosti opatření vyplývajících z přijatého akčního programu.

B 7.7 Povodňová charakteristika

ZÁPLAVOVÁ ÚZEMÍ A ZÁPLAVY

Záplavová území jsou administrativně určená území, která mohou být při výskytu přirozené povodně zaplavena vodou. Jejich vymezení pomůže předcházet a snižovat škody způsobené povodněmi. Záplavové území je povinen stanovit příslušný vodoprávní úřad (vodoprávní úřad SO ORP Liberec a krajský vodoprávní úřad u významných vodních toků) na návrh správce vodního toku. Záplavová území jsou vymezena prakticky na všech větších vodních tocích v SO ORP Liberec. Aktivní zóna záplavového území je vymezena na Ještědském, Jeřmanickém, Panenském, Václavickém, Vítkovském, Údolském, Slunném, Oldřichovském, Ostašovském, Janovodolském, Františkovském, Doubském a Harcovském potoce, dále na Mohelce, Ploučnici, Jeřici, Černé Nise v celé délce toku a na Lužické Nise na menší části horního toku u Jablonce nad Nisou. Dále jsou na území SO ORP Liberec vymezena dvě území zvláštní povodně pod vodními díly Černá Nisa, Fojtka, Mlýnice, Harcov a Mšeno. Po intenzivních deštích na počátku srpna 2010 byly postiženy zásadním způsobem obce ležící zejména na vodních tocích Jeřice a Lužické Nisy (Oldřichov v Hájích, Mníšek, Nová Ves, Chrastava, Bílý Kostel nad Nisou, Chotyně a Hrádek nad Nisou). Zaplavené byly ale i obce Janův Důl a Osečná. Škody napáchané v obcích v SO ORP Liberec činí podle odhadů několik miliard korun. Do budoucna je nutné zabývat se problematikou záplavových území a důsledně trvat na zákazu výstavby v záplavových oblastech. Dále je nutné upřesnit průběh záplavového území podle reálného modelu. Zaplavené oblasti často neodpovídaly vymezeným plochám (dle informací z Osečny). Jako podstatné se jeví vymezit oblasti určené k rozlivům a tím omezit případné budoucí škody páchané rozbouřenými vodními toky.

POVODŇOVÉ OHROŽENÍ

Ministerstvem životního prostředí byl vytvořen nový závazný limit využití území č.4.1.121 Povodňové riziko. Povodňové riziko bylo na území ORP Liberec vymezeno na toku Lužická Nisa a Mohelka. Nejvyšší stupeň rizika zhruba odpovídá aktivní zóně záplavového území.

KRITICKÉ BODY POVODÍ

Povodně z přívalových srážek (přívalové povodně) jsou způsobeny krátkodobými intenzivními srážkami, které zasáhnou poměrně malé území. Tyto povodně proto představují sice lokální ohrožení, které ale může mít pro zasaženou lokalitu katastrofální důsledky. Většinou jde o místní události zejména ve sklonitých územích na malých vodních tocích, ale i mimo trvalou říční síť.

V rámci uvedeného problému se vytipovávají:

- **kritické body povodí**, které jsou určeny jako průsečík linie dráhy soustředěného odtoku s velikostí přispívající plochy $\geq 0,3 \text{ km}^2$ a hranice zastavěného území obce (intravilánu), který byl analýzou vyhodnocen jako kritický (bylo u něj identifikováno zvýšené nebezpečí povodní z přívalových srážek).
- **přispívající plocha povodí**, jehož uzávěrový (koncový) profil je tvořen příslušným kritickým bodem. V praxi to znamená, že povrchový odtok ze srážky, která dopadne na území přispívající plochy, dotече do profilu kritického bodu (a pokračuje dále do intravilánu obce).

Na území SO ORP Liberec bylo vytipováno celkem 107 kritických bodů s přispívajícími plochami kritického bodu, kde je potenciální riziko zvýšeného nebezpečí negativních následků z lokálních přívalových srážek. Kritické body spolu s jejich povodími se nachází na území všech obcí ORP a svou celkovou plochou pokrývají přibližně třetinu území.

ÚZEMÍ ZVLÁŠTNÍ POVODNĚ POD VODNÍM DÍLEM

V zájmovém území byla stanovena území zvláštní povodně pod vodním dílem pro VD Harcov, VD Fojtka a VD Mlýnice. Do oblasti pak zasahuje rovněž území zvláštní povodně pro VD Bedřichov a VD Mšeno v Jablonci nad Nisou.

OBJEKTY A ZAŘÍZENÍ PROTIPOVODŇOVÉ OCHRANY A ÚZEMÍ URČENÁ K ŘÍZENÝM ROZLIVŮM POVODNÍ

V rámci protipovodňové ochrany byla na území ORP vymezena řada opatření. Mezi ně patří zejména rekonstrukce rybníků a vodních nádrží (Dvorní rybník, Pivovarský rybník, Vesecký rybník, hráz VD Harcov, hráz VD Fojtka) a agrotechnická opatření na útvary povrchových vod na řece Ploučnici a na Panenském potoce. Územní plán Liberce pak rovněž vymezuje územní rezervu protipovodňové štoly v centru Liberce, jejímž účelem je odvodnění Lužické Nisy. ÚP pak rovněž vymezuje linie se statutem veřejně prospěšné stavby pro technickou infrastrukturu na řece Lužická Nisa pro snižování ohrožení v území povodněmi a jinými přírodními katastrofami. V rámci studie Posouzení ekonomické efektivity velkých protipovodňových opatření v sídlech Hrádek n. N., Chotyně, Chrastava a Bílý Kostel n. N. bylo vymezeno vodní dílo Andělská hora u Lužické Nisy, jenž má sloužit jako suchá nádrž pro retenci vody v krajině.

B 7.8 Doporučená opatření ke zlepšení vodního režimu krajiny

Opatření vycházejí z ÚZEMNÍ STUDIE KRAJINY PRO SPRÁVNÍ OBVOD OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ LIBEREC (<https://www.liberec.cz/uzemni-studie-krajiny/>). Zde uvedené opatření jsou pouze vybraná.

RETENCE VODY V KRAJINĚ

Cílem opatření je zadržet vodu v krajině v případě povodní, ale i pro případ sucha. Jedná se tedy jak o opatření k vytváření volných retenčních prostorů, které budou zaplněny v případě významných srážkových událostí, tak o vytváření zásob vody v krajině.

Vybraná opatření:

obnova a budování mokřadů; obnova a budování MVN; obnova a iniciace podmáčených luk; změna vegetačního pokryvu; retenční – vsakovací jímky, průlehy a příkopy; zlepšování vlastností půdy a lepší

technologie obhospodařování; omezování zpevněných ploch v povodí; omezování odtoku ze zpevněných ploch v povodí; budování vodních nádrží; budování suchých nádrží; budování poldrů; budování soustav vodních nádrží; omezování zastavěnosti niv.

SUCHO

Cílem opatření je především zajistit zásobu vody v krajině a její infiltraci do půdy = doplňování zásob podzemních vod nebo akumulace vody v nádržích pro její následné využití. Kompenzací následků sucha v zemědělství může být jednak aplikace závlah (v případě dostupných zdrojů vody), dále pak změny v technologii pěstování plodin a nakonec změna v osevních postupech s preferencí plodin s nižšími nároky na vláhu.

Vybraná opatření:

závlahy; změna osevních postupů a pěstovaných plodin resp. odrůd; změna způsobu obhospodařování (technologie); omezení (regulace) odvodnění; ochrana pramenišť a vsakovacích oblastí; omezení zpevněných ploch; zlepšování vlastností půd; revitalizace toků + obnova nivy; limitovat a snižovat odběry z toků; nalepšování z VN a MVN; omezení plošného odvodnění zemědělských půd; budování vodních nádrží a jejich soustav; budování vodárenských sítí – připojování obyvatelstva na centrální vodovodní řady; adaptační opatření; snižování ztrát v distribučních sítích.

DOPORUČENÁ OPATŘENÍ K UDRŽENÍ PŘIROZENÝCH PODMÍNEK PRO VODNÍ A MOKŘADNÍ EKOSYSTÉMY

Ochrana pramenišť a vsakovacích oblastí.

DOPORUČENÍ PRO ŘEŠENÍ PROTIPOVODŇOVÉ OCHRANY

Vymezení záplavového území; opatření v územních plánech; tvorba povodňových plánů; zajištění aktuálních informací (předpovědní a hlásná povodňová služba); povodňové prohlídky; revize a náprava stávajícího stavu opatření; opatření na zatrubněných vodních tocích; řešení míst omezujících odtokové poměry; intravilánová protipovodňová opatření

B 7.9 Horninové prostředí

Horninovým prostředím rozumíme svrchní část litosféry v dosahu lidské činnosti. Proto jsou do této kapitoly zařazeny údaje týkající se využívání a možného využití horninového bohatství pro lidskou potřebu a také údaje o možných rizicích spojených s geologickými procesy a těžební činností člověka, někdy též nazývané jako „geohazardy“. Je zde patrný přesah do ekonomického pilíře.

Ložiska nerostných surovin jsou významným ekonomickým potenciálem území SO ORP Liberec. Jsou rozmístěna po celém řešeném území. V oblasti Jizerských hor jsou významná ložiska žuly vhodná pro kamenickou výrobu a stavební činnost, v Žitavské pánvi jsou především zásoby štěrkopísků, okrajově se vyskytují i ložiska hnědého uhlí. Na území Ralské pahorkatiny jsou to opět ložiska štěrkopísků a cihlářských surovin. Na východě v okolí města Osečná na území SO ORP Liberec zasahují ložiska nejvýznamnější suroviny Libereckého kraje: uranové rudy. Další významné, ač v současnosti netěžené, jsou karbonátové suroviny, které tvoří čočky a pruhy krystalických vápenců až dolomitů v horninách krkonošsko-jizerského krystalinika, zvláště na Ještědském hřbetu.

Tab. 33 Výhradní ložiska nerostů na území SO ORP Liberec (odpovídá zobrazení ve výkresech), zdroj: databáze ÚAP, aktualizace 2024

VÝHRADNÍ LOŽISKA NEROSTŮ				
Název Ložiska	Číslo ložiska	Obec	Surovina	Těžba
Grabštejn	3000100	Chotyně, Hrádek n. N.	Štěrkopísky	dřívější povrchová
Chotyně	3000201	Chotyně, Hrádek n. N.	Štěrkopísky	dřívější povrchová
Chotyně 2 – Václavice	3000300	Chotyně, Hrádek n. N., Bílý Kostel n. N.	Štěrkopísky	dřívější povrchová
Bílý Kostel	3000600	Bílý Kostel n. N.	Štěrkopísky	dřívější povrchová
Luhov-Brniště-Tlustec	3018600	Jablonné v Podj.	Stavební kámen	dřívější povrchová
Rašovka	3038100	Šimonovice	Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu, Vápenec	dosud netěženo
Jablonné v Podještědí-Dubnice	3089200	Jablonné v Podj., Janovice v Podj.	Štěrkopísky	současná povrchová
Rochlice	3101700	Liberec	Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu	dřívější povrchová
Ruprechtice	3101800	Liberec	Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu	současná povrchová
Pilínkov	3131700	Liberec, Světlá p. J., Proseč p. J.	Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu, Vápenec	dřívější povrchová
Hodkovice n. Mohelkou-Bezděčín	3186400	Hodkovice n. M.	Cihlářská surovina	dosud netěženo
Kryštofovo Údolí	3195300	Kryštofovo Údolí, Liberec	Dolomit, Stavební kámen, Vápenec	dřívější povrchová
Jítrava	3195900	Rynoltice, Bílý Kostel n. N.	Vápenec	dřívější povrchová
Machnín - Karlov pod Ještědem	3196000	Liberec, Kryštofovo Údolí	Dolomit, Vápenec	dosud netěženo
Křižany	3196100	Křižany	Vápenec	dřívější povrchová
Hluboká u Liberce-Minkovice	3196200	Liberec	Vápenec	dosud netěženo
Světlá pod Ještědem	3196300	Světlá p. J., Proseč p. J.	Vápenec	dřívější povrchová
Janovice-Dubnice	3207400	Jablonné v Podj., Janovice v Podj.	Cihlářská surovina	dosud netěženo
Dubnice pod Ralskem	3228100	Jablonné v Podj., Janovice v Podj.	Cihlářská surovina	dosud netěženo
Hamr pod Ralskem	3240500	Osečná	Radioaktivní suroviny, Stopové a vzácné prvky	dřívější postupně růz. způsoby
Břevniště pod Ralskem	3240700	Osečná, Křižany	Radioaktivní suroviny, Stopové a vzácné prvky	dřívější hlubinná
Osečná-Kotel	3240800	Osečná, Janův Důl	Radioaktivní suroviny	dosud netěženo
Jítrava	3242700	Rynoltice, Bílý Kostel n. N.	Stavební kámen	dřívější povrchová

Tab. 34 Prognózní zdroje nerostných surovin, zdroj: databáze ÚAP (aktualizace 2024)

PROGNÓZNÍ ZDROJE NEROSTNÝCH SUROVIN				
Název Ložiska	Číslo ložiska	Obec	Surovina	Těžba
Tlustecký blok	9034800	Jablonné v Podj., Rynoltice, Hrádek nad Nisou, Křižany	Radioaktivní suroviny	dosud netěženo
Křižany	9417700	Křižany	Radioaktivní suroviny	dosud netěženo
Holičky	9417800	Osečná	Radioaktivní suroviny, Stopové a vzácné prvky	dosud netěženo
Hodkovice n. Mohelkou-Bezděčín	9412200	Hodkovice n. M.	Cihlářská surovina	dosud netěženo
PROGNÓZNÍ ZDROJE NEROSTNÝCH SUROVIN – DIAMO				
Název Ložiska	Číslo ložiska	Obec	Surovina	Těžba
Břevniště pod Ralskem		Osečná, Křižany	Radioaktivní suroviny	dřívější hlubinná
Osečná-Kotel		Osečná, Janův Důl, Český Dub	Radioaktivní suroviny	dosud netěženo
Hamr pod Ralskem		Osečná	Radioaktivní suroviny	dřívější hlubinná

Tab. 35 Chráněná ložisková území (CHLÚ) na území SO ORP Liberec, zdroj: databáze ÚAP (aktualizace 2024)

CHRÁNĚNÁ LOŽISKOVÁ ÚZEMÍ			
Název CHLÚ	Kód CHLÚ	Obec	Surovina
Václavice III	00010003	Hrádek n. N., Chotyně	Štěrkopísky
Světlá pod Ještědem I.	19630001	Světlá p. J., Proseč p. J.	Vápenec-karbonáty pro zemědělské účely
Chotyně	00020100	Chotyně, Hrádek n. N.	Štěrkopísky
Jítrava	19590000	Rynoltice, Bílý Kostel n. N.	Vápenec-karbonáty pro zemědělské účely
Markvartice v Podještědí	20740000	Jablonné v Podj. Janovice v Podj.	Cihlářská surovina
Hluboká u Liberce	19620000	Liberec, Šimonovice	Vápenec – karbonáty pro zemědělské účely
Machnín	19600000	Liberec, Kryštofovo Údolí	Dolomit
Ruprechtice	10180000	Liberec	Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu
Kryštofovo Údolí	19530000	Liberec, Kryštofovo Údolí	Dolomit, Vápenec – karbonáty pro zemědělské účely
Bílý Kostel I.	00060002	Bílý Kostel n. N.	Štěrkopísky
Křižany II.	19610000	Křižany	Vápenec – karbonáty pro zemědělské účely
Bílý Kostel	00060001	Bílý Kostel n. N., Hrádek n. N.	Štěrkopísky
Hodkovice n. Mohelkou-Bezděčín	18640000	Hodkovice n. M.	Cihlářská surovina
Pílíňkov	13170000	Liberec, Světlá p. J., Proseč p. J.	Vápenec – vápence ostatní, Vápenec – karbonáty pro zemědělské účely
Rašovka	03810000	Šimonovice	Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu
Osečná-Kotel	24080000	Osečná, Janův Důl, Český Dub, Světlá p. J.	radioaktivní suroviny – uran
Stráž pod Ralskem	24060000	Osečná, Křižany	radioaktivní suroviny – uran – kov
Dubnice	08920000	Jablonné v Podještědí	štěrkopísek
Václavice II.	00010004	Hrádek n. N., Chotyně	štěrkopísky
Grabštejn	00010005	Hrádek n. N., Chotyně	štěrkopísky

Luhov	01860000	Jablonné v. Podještědí, (Brniště)	stavební kámen
Václavice I.	00030000	Hrádek n. N., Chotyně, Bílý Kostel n. N.	štěrkopísky
Rochlice	10170000	Liberec	Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamennou výrobu

Tab. 36 Dobývací prostory (DP) na území SO ORP Liberec, zdroj: databáze ÚAP (aktualizace 2024)

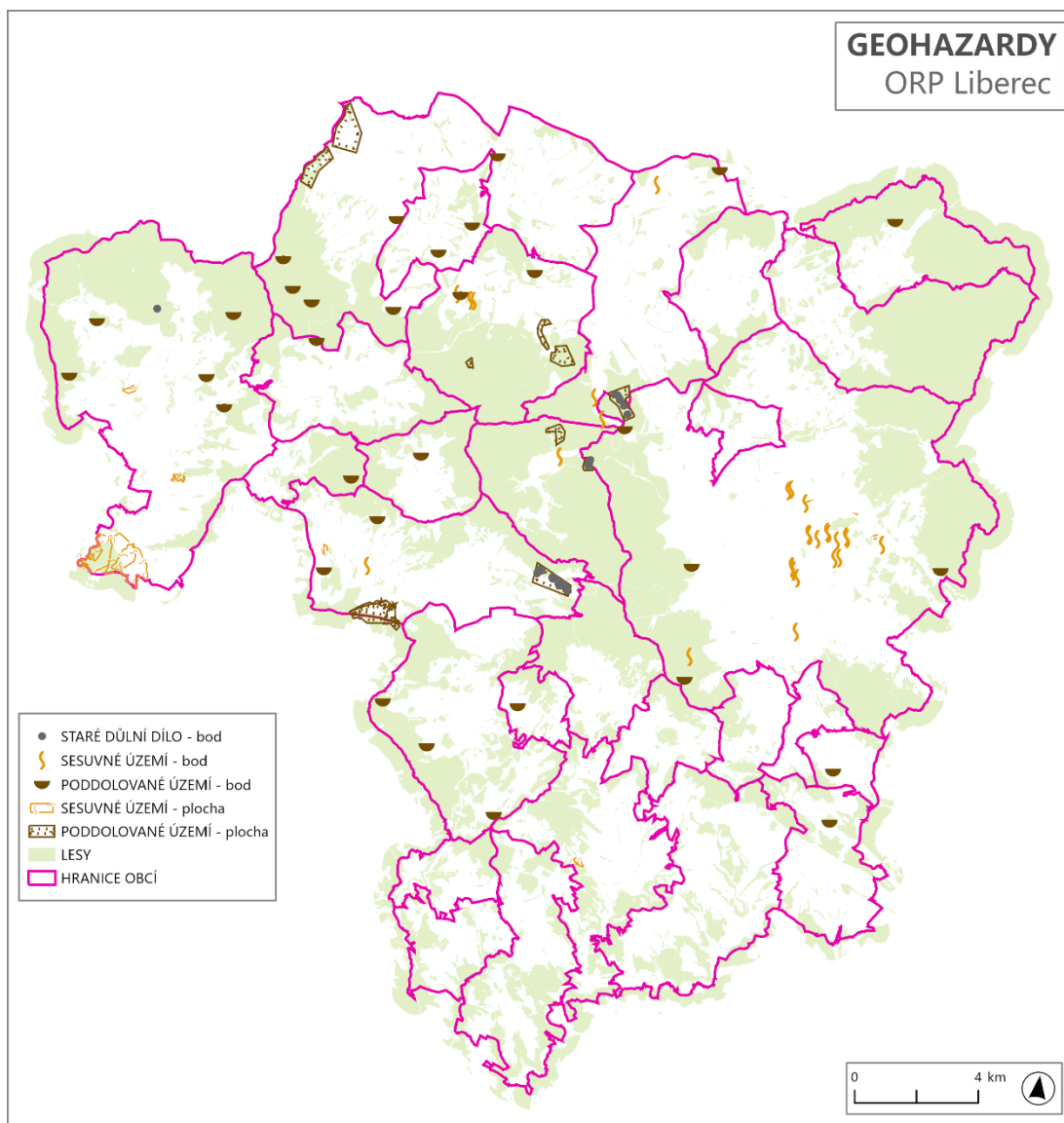
DOBÝVACÍ PROSTORY					
Název DP	Kód DP	Obec	Surovina	Využití	Organizace
Křížany II	1/0073	Křížany, Osečná	uran	ukončená těžba	Diamo s. p.
Hamr pod Ralskem III	1/0072	Osečná	uran	ukončená těžba	Diamo s. p.
Grabštejn	7/0057	Chotyně, Hrádek n. N.	štěrkopísky	ložisko těžené	Pískovny Hrádek a. s.
Hrádek n. N.	7/0642	Hrádek nad Nisou	cihlařská surovina	ložisko těžené	CIPO, spol. s r. o. (likvidace)
Rochlice	7/0087	Liberec	žula	zastavená těžba	LIGRANIT a. s.
Ruprechtice	7/0088	Liberec	žula	ložisko těžené	LIGRANIT a. s.
Václavice I	7/0895	Hrádek n. N., Chotyně, Bílý Kostel n. N.	štěrkopísek	ložisko těžené	Pískovny Hrádek a. s.
Václavice II	7/1015	Hrádek nad Nisou, Chotyně	štěrkopísek	ložisko těžené	Pískovny Hrádek a. s.
Bílý Kostel		Bílý Kostel	štěrkopísek	ložisko netěžené	Pískovny Hrádek a. s.
Luhov	7/0500	Luhov	čedič	zastavená těžba	GO Point a. s.
Dubnice I	7/0910	Dubnice	štěrkopísek	ložisko těžené	Tarmac CZ a. s.
Dubnice II	7/0705	Dubnice	štěrkopísek	zastavená těžba	Obec Dubnice pod Ralskem

Mezi „geohazardy“ jsou do této kapitoly zařazena poddolovaná území, stará důlní díla a sesuvná území.

Do první skupiny lze zařadit lokality, kde probíhá nebo v minulosti probíhala těžba nerostných surovin. Jsou zde patrné povrchové projevy hlubinné těžby, přičemž kromě různě čitelných vyústění štol a šachet, které byly ale většinou zasypány, jsou nejvýraznějšími doklady dolování odvaly, haldy, propady apod. **Poddolovaná území a stará důlní díla** jsou koncentrována do SZ části řešeného území. Jedná se o pozůstatky hlubinné těžby rud, uranu (obce Osečná a Křížany), okrajově i paliv.

Poddolovaná území a stará důlní díla se v grafických datech často doplňují. Stará důlní díla představují často konkrétní části důlního systému: štoly, šachty, komíny, které mají navíc vymezené ochranné pásmo ve formě stavební uzávěry. Vymezená poddolovaná území zahrnují území s více či méně známými systémy důlních děl, čímž zahrnují širší prostor, než byla vlastní dobývka.

Území náchylná a postižená sesouváním hornin, **sesuvná území**, se vyskytují především v okolí Jablonného v Podještědí a místy v celé Ralské pahorkatině, kde převládají kvádrové pískovce, nad nimiž leží turonské až coniacké jílovce, slínovce a spraše. Takto uspořádané podloží je potenciální k sesuvům. ČGS v území eviduje celkem 15 sesuvných území, z čehož je pouze 1 aktivní (k.ú. Horní Hanychov).

Obr. 16: Přehled geohazardů v SO ORP Liberec

Detailní informace o geologické stavbě oblasti poskytuje podrobná [Geovědní mapa 1:50 000](#), zpracována Českou geologickou službou (ČGS). Její úplná verze pak zobrazuje rozložení horninových jednotek, tektonické struktury, geohazardy, vodní charakteristiky a další geologické fenomény oblasti, které ovlivňují její krajinný ráz a využití území.

Geologická mapa je cenným podkladem pro územní plánování, inženýrskou geologii, hydrogeologii a ochranu přírodního prostředí, jelikož umožňuje lepší porozumění geologickým podmínkám a potenciálním geohazardům, jako jsou sesuvy či eroze.

B 7.10 Geomorfologie

Z hlediska geomorfologického členění (Demek et al. 1987) se území SO ORP Liberec nalézá v provincii Česká vysočina, na rozhraní dvou soustav: Česká tabule a Krkonošsko-jesenická soustava. Tyto 2 soustavy od sebe odděluje významný orografický celek: Ještědsko-kozákovský hřbet.

Dle geomorfologické regionalizace se řešené území dále dělí na tyto celky, podcelky a okrsky:

Tab. 37 Geomorfologické členění území SO ORP Liberec

SOUSTAVA ČESKÁ TABULE			
Oblast	Celek	Podcelek	Okrsek
Severočeská tabule	Ralská pahorkatina	Zákupská pahorkatina	Podještědská pahorkatina
			Cvikovská pahorkatina
			Strážská kotlina
	Jičínská pahorkatina	Turnovská pahorkatina	Kotelská vrchovina
			Českodubská pahorkatina
Hodkovičská kotlina			
KRKONOŠSKO-JESENICKÁ SOUSTAVA			
Oblast	Celek	Podcelek	Okrsek
Krkonošská podsoustava	Lužické hory	Lužický hřbet	Hvozdecký hřbet
	Ještědsko-kozákovský hřbet	Ještědský hřbet	Kryštofovy hřbety
			Hlubocký hřbet
			Kopaninský hřbet
	Žitavská pánev	Hrádecká pánev	Oldřichovská pánev
		Liberecká kotlina	Chrastavská kotlina
			Vratislavická kotlina
	Jizerské hory	Jizerská hornatina	Jablonecká kotlina
			Albrechtické vrchovina
			Oldřichovská vrchovina
			Soušská hornatina
Krkonošské podhůří	Železnobrodská vrchovina	Tanvaldská vrchovina	
		Maršovická vrchovina	
Rychnovská kotlina			

Reliéf území SO ORP Liberec je velice členitý a pestrý. Ralská a Jičínská pahorkatina se vyznačuje zvláště mírně svažitém reliéfem s roztroušenými vrcholy třetihorních vulkanitů (Stříbrník) a čedičových žil (Čertova zed'), v některých místech rozbrázděna do hlubokých údolí místních vodotečí. Charakteristické jsou pro tento celek také pískovcové skály, skalní města a jiné umělé pískovcové útvary (Krkavčí skály – „Vajoletky“, Skalákovna, Janovická poustevna). Pro nejsevernější část území, Lužické hory, které jsou vlastně pokračováním Ještědsko-kozákovského hřbetu, jsou typické protáhlé hřbety a výrazné kuželovité nebo kupovité vrchy sopečných hornin s občasnými suťovými poli. Na území SO ORP Liberec se nacházejí skalní města tvrdých křídových pískovců (Horní skály, Krkavčí skály a Popova skála) a odlišné Sloní kameny.

Ještědský hřbet je dominantní pro celé řešené území, tvoří přirozený předěl mezi hornatinami na SZ a Českou tabulí na JV. Je tvořen dlouhými táhlými hřebeny ve směru JV–SZ, dělený meandrujícím tokem Mohelky a jednotlivými sedly. Vzhledem k pestré geologické stavbě zde najdeme mnoho zajímavých geomorfologických útvarů. Jmenujme vrch Vápenný, na jehož SZ svahu najdeme čochku devonských vápenců a krasovou Západní jeskyni. Další jeskyně: Loupežnická, Hanychovská a Malá a Velká Basa. V nejvyšších částech Ještědského hřbetu najdeme zajímavé křemencové skalní výchozy (Dánské kameny, Kamenná vrata, Vířivé kameny, Tetřeví skály). Nejvyšším bodem Ještědského hřbetu a celého SO ORP Liberec je vrchol Ještědu (1012 m n. m.) se stejnojmenným hotelem a vysílačem, který je technickou a architektonickou památkou.

V Žitavské pánvi, u Hrádku nad Nisou, kde opouští Lužická Nisa území ČR, najdeme nejnižší bod řešeného území. Žitavská pánev je sníženina mezi dvěma horskými celky – Ještědským hřbetem a Jizerskými horami. Jedná se o údolní mírně svažité území podél Lužické Nisy, ve které leží největší město SO ORP Liberec. Sníženina je v některých místech rozbrázděna hlubokými zářezy místních

vodotečí a tokem Lužické Nisy (Machnínská průrva) a tak tvoří poměrně členitý terén. Ve východní části pánve se zvedá Prosečský hřeben.

Jizerské hory zabírají V část řešeného území a projevují se zde především výraznými a často příkrými západními a jižními svahy s rozestými žulovými balvany a skalami, které jsou umocněny ostrými zářezy vodních toků (údolí Černé Nisy, Jeřice s přítoky). Na území je několik výrazných vrcholů, které dotvářejí panorama celého území (Stržový vrch, Špičák, Javorový vrch, Žulový vrch).

Posledním celkem, který na území zasahuje jen okrajově je Krkonošské podhůří, které je zde zastoupeno poměrně hlubokým údolím říčky Mohelky v tzv. Rychnovské kotlině.

Neživá příroda v SO ORP Liberec je velice zajímavá, najdeme zde ojedinělé geomorfologické útvary, krásné hory a dramatická údolí. Téměř celé území je turisticky zajímavé a má velký rekreační potenciál.

B 7.11 Záměry na provedení změn v území

Mezi záměry v tomto tématu lze zařadit pouze prognózní zdroje nerostných surovin, které nejsou schválené a u nichž je aktuální záměr na zahájení těžby. Jedná se o ložiska uranových rud, která poskytla těžební společnost DIAMO s. p. Údaje o prognózních zdrojích jsou uvedeny v tabulce 31.

Záměry z dokumentace ÚAP LK:

- **T01** – záměr znovuoobnovení otvírky v optimalizované variantě na ložisku čediče Luhov – Brniště – Tlustec s dobývacím prostorem Luhov. Jedná se o ložisko velmi kvalitní suroviny. Ložisko má velmi dobrou strategickou polohu, 90 % produkce se předpokládá přepravovat po železniční vlečce – aktuálně v posledních letech diskutováno obnovení těžby, MŽP v roce 2024 potvrdilo výjimku pro obnovení těžby, občané okolí Tlustce (Jablonné atd.) s tím nesouhlasí
- **DP02** – záměr změny (zvětšení) dobývacího prostoru Václavice II, nutnost náhrady za postupně dotěžovaná ložiska (platnost do 1. 4. 2014)
- **DP03** – záměr stanovení dobývacího prostoru Bílý Kostel pro dobývání výhradního ložiska štěrkopísku Bílý Kostel (platnost do 31. 10. 2018)
- **SN6** – Plochy suchých nádrží – poldrů, Andělská hora (var. Horní nádrž), zdroj AZÚR LK

Záměry z ÚP:

- Bílá - Návrh vodní nádrže na Oharce
- Cetenov - Z54, Z55 – návrh vodní nádrže, obnova rybníka, KZ.101 – výstavba tůň
- Dlouhý Most – RP.22, RP.23 – vybudování vodních ploch
- Hodkovice nad Mohelkou – záměr na obnovení vodní plochy (rybníka) mezi Jílovým a I/35, výstavba vodní plochy (rybníka) u „Nových Hodkovic“ – tůně, prognózní zdroj nerostných surovin – cihlářská hlína (DIAMO)
- Janův Důl – nový ÚP – snížení vysychání potoka (Ploučnice) v Důni
- Liberec – návrh 3 nových vodních ploch na Nise (Slovan, Za teplárnou, Poštovní náměstí) a Broumovská
- Oldřichov v Hájích – nové vodní plochy, suchý poldr nad železniční tratí na Jeřici
- Zdislava – vybudování drobných vodních ploch (tůň), V1 a V2

Záměry z ÚSK:

- Snížení rizika sucha – návrh vodní nádrže, obnova rybníka v Bílé, Bílém Kostele nad Nisou, v Českém Dubu, v Dlouhém Mostu, v Hlavici, v Hrádku nad Nisou, Chotyni, v Chrastavě, v Jablonném v Podještědí, v Janově Dole, v Jeřmanicích, V Křižanech, Mníšku, v Oldřichově

v Hájích, v Osečné, v Proseči pod Ještědem, v Rynolticích, Ve Stráži nad Nisou, ve Všelibici, ve Zdislavě

- Retenční prvek typu zdrž, přehrážka, tůň v Bílém Kostele nad Nisou, v Českém Dubu, v Hrádku nad Nisou, Chotyni, v Jablonném v Podještědí, v Janově Dole, v Křížanech, Mníšku, v Oldřichově v Hájích, v Proseči pod Ještědem, ve Všelibici

Další záměry obcí

- Bílý Kostel nad Nisou - SR.1 - Svah Velkého Vápenného vrchu, nad Panenskou Hůrkou
- Liberec – protipovodňová štola, retenční nádrže na Ostašovském potoce (přítok Kunratického potoka), SROV.12 – víceúčelová vodní nádrž v Machníně na potoce pod Karlovem, SROV.19 – protipovodňový park WINTROVA, OKRUŽNÍ
- Jablonné v Podještědí - SR.5 – vybudování protipovodňových opatření na Panenském potoce, SR.13 - vybudování poldrů pro snížení škod v případě povodní
- Křížany – KZ.36 – vybudování vodní nádrže jako přírodního koupaliště (KPÚ)
- Mníšek – KZ.39 – vybudování tůní u Jeřice
- Oldřichov v Hájích – vybudování soustavy tůní a 6 nových vodních ploch (SR.8), částečně realizováno
- Rynoltice – obnova vodních ploch, zvýšení retence krajiny
- Šimonovice – KZ.47 vybudování tůní pro obojživelníky
- Všelibice – návrh vodních ploch, retenční nádrž

B 8 Kvalita životního prostředí

B 8.1 Kvalita ovzduší

Kvalita ovzduší je ovlivňována jednak dálkovým přenosem imisí z polské tepelné elektrárny Turów, dále je ovzduší ovlivňováno lokálními zdroji (spalování nekvalitních paliv v domácnostech). Záměrem EU je v blízké době úplně ukončit výrobu energie spalováním uhlí, nicméně polská strana se tomuto zatím velmi brání. Imisní situace je v průměru hodnocena dobře, avšak lokální situace v centrech měst a v místech, kde dochází ke spalování nekvalitních paliv (po takzvaných kotlíkových dotacích se situace výrazně zlepšuje), může být špatná a to i závislosti na rozptylových podmínkách. V SO ORP Liberec se nenachází žádný těžký průmysl. Hlavní zdroj emisí tak představuje především zpracovatelský průmysl (lakovny, výtopny, zemědělské podniky...). Těchto středních emisních zdrojů znečištění je v SO ORP Liberec okolo čtyř desítek. Hlavní z nich jsou soustředěny na území města Liberce. Dalším podstatným zdrojem znečištění je vzrůstající doprava v SO ORP Liberec.

Ministerstvo životního prostředí prostřednictvím ČHMÚ poskytuje data v kilometrových čtvercích v pětiletém sledovaném období. V letech 2018–2022 nebyl překročen cílový imisní limit u žádné ze znečišťujících látek a došlo tak i k výraznému zlepšení koncentrace benzo(a)pyrenu napříč správním obvodem, kdy jeho koncentrace oproti předchozímu měřicímu období nepřekračuje limitní hranici. Jediný výskyt emisí, jenž byl v oblasti identifikován, je výskyt troposférického ozónu, jehož nadlimitní hodnoty se vyskytují na celém území ORP vyjma centrálních částí obcí. Kvalita ovzduší je tak přijatelná a z dostupných dat vyplývá, že se neustále zlepšuje. Oproti letem 2015 – 2019 došlo k výraznému zlepšení a ve sledovaném období 2018 – 2022 se s nižší koncentrací znečišťujících látek v ovzduší drží na úrovni představující nižší riziko pro zdraví obyvatel i vegetace.

Aktuální rozsah znečištění je zobrazen v problémovém výkrese (jev v ÚAP A065 – oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší). Jedná se však pouze o orientační údaje – data jsou tvořena čtvercovou sítí o rozteči 1 x 1 km.

B 8.2 Kvalita vody

V SO ORP Liberec se monitoruje kvalita vody pouze na Lužické Nise, Ploučnici, Jeřici a Oldřichovském potoce. V rámci Lužické Nisy se v průběhu let kvalita vody zlepšila zejména po zprovoznění ČOV Liberec. V letech 1991–1992 byla voda v Lužické Nise z hlediska kvality hodnocena jako velmi silně znečištěná (nejhorší možné hodnocení). V letech 1999–2000 byla hodnocena jako silně znečištěná a v současné době lze konstatovat zlepšení na „pouze“ znečištěnou vodu. Ploučnice pak v průběhu 90. let 20. století zaznamenávala stejný vývoj a byla klasifikována jako velmi silně znečištěná voda v důsledku znečištění z těžební činnosti v dobývacím prostoru ve Stráži pod Ralskem (ORP Česká Lípa). Roku 2017 se však její kvalita vody výrazně zlepšila a řeka se tak vyšplhala na úroveň kategorie II. třídy – znečištěná voda, jejíž stav si stabilně udržovala i k poslednímu datu vyhodnocení (2020–2021). Jeřice, jejíž profil sledování se nachází v Chrastavě, pak zaznamenává dobré výsledky, kdy se její jakost pohybuje mezi I. a II. třídou jakosti. V posledních 5 letech však eviduje mírně se zhoršující tendenci, kdy se ve vybraných měřicích ukazatelích projevuje horší třídou jakosti (výskyt amoniakálního dusíku). SO ORP Liberec je prameništění oblastí (Jizerské Hory, Lužické Hory a Ještědský Hřbet). U ostatních vodních toků není žádný podstatný zdroj znečišťování. Lze předpokládat kvalitu vody o stupeň lepší a tedy jako neznečištěnou nebo mírně znečištěnou vodu. Jako možný původce znečištění malých vodních toků jsou septiky a jímky na vybírání, které jsou v místě drobných sídel svedené do těchto toků. Znečištění dále způsobuje hospodaření na zemědělských pozemcích (nadměrné hnojení).

Tab. 38 Největší znečišťovatelé SO ORP Liberec ohlašující úniky škodlivin do vody za rok 2022, zdroj: irz.cz

ZNEČIŠŤOVATELÉ OHLAŠUJÍCÍ ÚNIKY ŠKODLIVIN DO VODY			
Organizace	Provozovna	Unikající látka	Množství [kg/rok]
Severočeské vodovody a kanalizace, a. s.	Liberec ČOV	Celkový dusík	127 172
		Celkový fosfor	6324
		Celkový organický uhlík (TOC)	173 323

Hodnoty znečištění dusíkem Severočeskými vodovody a kanalizacemi, a. s. za rok 2022 byly nižší než v roce 2019 (**Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**). Naopak u znečištění fosforem došlo k jeho zvýšení, kdy v roce 2019 nebylo zaznamenáno žádné a roku 2022 činil jeho únik do vody již 6324 kg/rok. Z hlediska celkového organického uhlíku jeho hodnota v průběhu let kolísá a neudrhuje se na jedné rovině. Ačkoliv se oproti roku 2019 jeho množství ve vodě zvýšilo o 10 000 kg/rok, rok předtím (2021) byla jeho hodnota ještě vyšší a v jednoletém období se jeho množství naopak snížilo (o 6 000 kg/rok). Z důvodu kolísání naměřených hodnot tak nelze jednoznačně určit, zdali dochází ke snížení či zvýšení znečištění vody v Lužické Nise. Ačkoli se kvalita vody v řece v dlouhodobém horizontu výrazně zlepšila, je stále patrné, že se kvalita vody v řece nevyvíjí lineárně. Kolísání hodnot celkového organického uhlíku a fosforu naznačuje, že na kvalitu vody mohou působit různé externí vlivy, jako jsou sezónní změny, technologické úpravy či provozní výkyvy v čistírnách odpadních vod. Přestože byla v minulých letech zaznamenána zlepšení v některých ukazatelích, je nezbytné nadále sledovat vývoj znečištění a přizpůsobovat opatření pro zajištění dlouhodobé udržitelnosti a ochrany vodních ekosystémů v regionu. Závěrem je důležité zaměřit se na komplexní přístup k řízení kvality vody, zahrnující nejen technologické, ale i environmentální a legislativní nástroje, které mohou přispět k dalšímu zlepšení stavu Lužické Nisy.

B 8.3 Půdní radon

Výskyt radonu v podloží správního obvodu ORP Liberec je charakterizován nízkým, středním i vysokým rizikem, což odpovídá rozmanitosti geologické stavby oblasti. Nejvyšší koncentrace radonu v půdním prostředí jsou typicky spojeny s výskytem vyvěřelých a přeměněných hornin, jako jsou například žuly. Vzhledem k tomu, že žula je v podloží Liberecka značně zastoupena a v některých lokalitách je dokonce těžena, zvýšené hodnoty radonového indexu v regionu nejsou neočekávané. Obzvláště výrazné jsou tyto hodnoty v severovýchodní části správního obvodu, směrem k Jizerským horám, kde výskyt těchto hornin dominuje.

B 8.4 Staré ekologické zátěže a kontaminované plochy

Za starou ekologickou zátěž se považuje závažná kontaminace horninového prostředí, podzemních nebo povrchových vod, ke které došlo nevhodným nakládáním s nebezpečnými látkami v minulosti (zejména se jedná např. o ropné látky, pesticidy, PCB, chlorované a aromatické uhlovodíky, těžké kovy apod.). Zjištěnou kontaminaci můžeme považovat za starou ekologickou zátěž pouze v případě, že původce kontaminace neexistuje nebo není znám.

Na území SO ORP Liberec je dle databáze SEKM 78 lokalit starých ekologických zátěží území. Jedná se zejména o staré černé skládky, opuštěné výrobní areály, nevyužívané plochy apod.

Tab. 39 Staré ekologické zátěže území a kontaminované plochy v ORP Liberec

ID zátěže	Název	Priorita	Popis	Obec	Úkol
14471002	Jižní okraj obce	P4.1	skládky TKO	Rynoltice	NIKM2
15639004	Skládka Svárov-Liberec	P4.1	skládky TKO	Svárov u Liberce	NIKM2
12779002	Skládka Lázně Kundratice	N2.1	skládky TKO	Lázně Kundratice	NIKM2

ÚAP SO ORP Liberec – 6. úplná aktualizace

ID zátěže	Název	Priorita	Popis	Obec	Úkol
5621003	Skládka Kněžice	P4.1	skládka TKO	Kněžice v Lužických horách	NIKM2
388001	Skládka Bílá	P4.1	průmyslová skládka	Hradčany u Českého Dubu	NIKM2
8203002	Skládka Růžodol	P4.1	jiné	Růžodol I	NIKM2
4739002	Kristýna - Hrádek	P2.3	skládka TKO	Hrádek nad Nisou	NIKM2
4623003	Skládka Maryškův lom	P4.1	skládka TKO	Bílý Kostel nad Nisou	NIKM2
82438001	Kateřinky u Liberce - pozemek p.č. 753	N2.1	skládka TKO	Kateřinky u Liberce	MF ČR
14471004	U hřbitova	P4.1	skládka TKO	Rynoltice	NIKM2
462006	Chrastava za Elitexem	P4.1	skládka TKO	Bílý Kostel nad Nisou	NIKM2
8203001	Skládka Vesec	P4.1	skládka TKO	Vesec u Liberce	NIKM2
44689001	Skládka Jítrava	P4.1	skládka TKO	Jítrava	NIKM2
56216001	Deponie pneumatik Jablonné	P4.0	jiné	Jablonné v Podještědí	NIKM2
22842002	Český Dub - bývalá plynárna	P4.1	kontaminovaný areál - průmyslová či komerční lokalita	Český Dub	OEREŠ
7650003	Žibřidice - hřbitov	P4.0	skládka TKO	Žibřidice	NIKM2
66939001	Skládka škváry	P4.1	skládka TKO	Kněžice v Lužických horách	NIKM2
53811001	Skládka Škvárovna	P4.1	skládka TKO	Machnín	NIKM2
12787001	Skládka v lese	P4.1	skládka TKO	Osečná	NIKM2
87159002	Skládka Malčice	P4.1	skládka TKO	Malčice u Všelibic	NIKM2
60579001	Skládka Dolení Paseky	P4.1	skládka TKO	Rozstání pod Ještědem	NIKM2
92560001	Skládka Zdislava	P4.1	skládka TKO	Zdislava	NIKM2
87132002	Skládka U Krastiny	P4.1	skládka TKO	Malčice u Všelibic	NIKM2
53543001	Chotyně - Skládka TKO	P2.1	skládka TKO	Chotyně	NIKM2
462001	Bílý Kostel obalovna	P4.1	výroba/skládování/manipulace s ropnými látkami	Bílý Kostel nad Nisou	OEREŠ
87159005	Skládka Borek	P4.1	skládka TKO	Všelibice	NIKM2
12779001	Čerpací stanice PHM Lázně Kundratice	P4.1	výroba/skládování/manipulace s ropnými látkami	Lázně Kundratice	NIKM2
76501001	DIAMO, s.p., Důl Křižany I	N2.1	ukončený hlubinný důl	Křižany	OEREŠ
5621031	Markvartice v Podještědí - skládka sutí	A2.3	skládka TKO	Markvartice v Podještědí	OEREŠ
82039001	PRECIOSA, a.s.	A3.2	kontaminovaný areál - průmyslová či komerční lokalita	Pilínkov	OEREŠ
82039002	Liberec - bývalá plynárna Liebig and Comp	P4.1	kontaminovaný areál - průmyslová či komerční lokalita	Liberec	OEREŠ
97818001	Starý Dub 1 - bývalý sklad POR	P4.1	kontaminovaný areál - průmyslová či komerční lokalita	Modlibohov	OEREŠ
97605002	Mníšek u Liberce - skládka Mníšek-Cihelna	A2.2	průmyslová skládka	Mníšek u Liberce	OEREŠ
5621030	Markvartice v Podještědí - bývalá kotelna	N2.0	výroba/skládování/manipulace s ropnými látkami	Markvartice v Podještědí	OEREŠ
97605003	Mlýnice, Mníšek	P4.2	průmyslová skládka	Mníšek u Liberce	OEREŠ
8203064	Machnín obalovna drtě	P3.3	výroba/skládování/manipulace s ropnými látkami	Machnín	NIKM2
97605001	Březový vrch, Mníšek	P3.2	průmyslová skládka	Mníšek u Liberce	OEREŠ

ÚAP SO ORP Liberec – 6. úplná aktualizace

ID zátěže	Název	Priorita	Popis	Obec	Úkol
8203005	RWE GasNet, s.r.o. Liberec	A1.1	kontaminovaný areál - průmyslová či komerční lokalita	Liberec	MF ČR
8203006	Stavomontáže Liberec s.p.	N2.1	výroba/skladování/manipulace s ropnými látkami	Kateřinky u Liberce	MF ČR
8203004	Benzina s.r.o. ČSPHM Liberec	N2.0	výroba/skladování/manipulace s ropnými látkami	Liberec	MF ČR
4739005	Pískovny Hrádek a.s.	N2.0	výroba/skladování/manipulace s nebezpečnými látkami (mimo ropných)	Václavice u Hrádku nad Nisou	MF ČR
8203066	Kovošrot a.s. Liberec	N2.1	kontaminovaný areál - průmyslová či komerční lokalita	Ostašov u Liberce	MF ČR
5621001	Skládka Valdov	P4.1	skládka TKO	Česká Ves v Podještědí	NIKM2
5621002	Skládka Lvová	P4.1	skládka TKO	Lvová	NIKM2
82209001	Zlaté návrší - skládka TKO	P2.1	skládka TKO	Růžodol I	OEREŠ
35728002	Benešovice u Všelibic - Lísky	P4.1	skládka TKO	Benešovice u Všelibic	NIKM2
35728001	Benešovice u Všelibic - Benešovice	P4.1	skládka TKO	Benešovice u Všelibic	NIKM2
8203012	Textilana Liberec	P4.1	jiné	Liberec	OEREŠ
5384002	V zatáčce silnice	A1.1	skládka TKO	Dolní Vítkov	NIKM2
8203065	Teplárna Liberec	A2.0	kontaminovaný areál - průmyslová či komerční lokalita	Liberec	OEREŠ
53853001	Kotelna Vzduchotechnik Chrastava	P4.1	kontaminovaný areál - průmyslová či komerční lokalita	Chrastava II	NIKM2
47390013	Bývalá Kolora Hrádek nad Nisou	P4.1	výroba/skladování/manipulace s nebezpečnými látkami (mimo ropných)	Hrádek nad Nisou	NIKM2
82209002	Růžodol - Letiště	P4.1	skládka TKO	Růžodol I	NIKM2
56216002	Preciosa závod 17	P4.2	kontaminovaný areál - průmyslová či komerční lokalita	Jablonné v Podještědí	NIKM2
42457001	Areál bývalého zemědělského družstva Janův Důl	P4.1	výroba/skladování/manipulace s ropnými látkami	Janův Důl	NIKM2
8203011	NORD servis	P4.0	kontaminovaný areál - průmyslová či komerční lokalita	Liberec	OEREŠ
26660001	Skládka Dlouhý most	P4.1	skládka TKO	Dlouhý Most	NIKM2
22842001	Český Dub - DTS	P4.1	havárie jiných nebezpečných látek (mimo ropných)	Český Dub	OEREŠ
2284007	Skládka u křížku	P2.1	skládka TKO	Český Dub	NIKM2
10016003	Skládka lom Oldřichov	P4.1	skládka TKO	Oldřichov v Hájích	NIKM2
96697001	Autovraky Žibřidice	P4.1	jiné	Žibřidice	NIKM2
75991001	Skládka lom Václavice	P4.1	skládka TKO	Václavice u Hrádku nad Nisou	NIKM2
97605007	Zavezený lom Mníšek	P4.1	skládka TKO	Mníšek u Liberce	NIKM2
10008001	Skládka lom Uhelná	P4.1	skládka TKO	Oldřichov na Hranicích	NIKM2
53535001	Hospodářský dvůr Grabštejn	P4.1	jiné	Grabštejn	NIKM2
82314003	Skládka ve svahu Otavská	P4.0	skládka TKO	Rochlice u Liberce	NIKM2
17636006	Skládka v poli Cetenov	P4.1	skládka TKO	Cetenov	NIKM2
22842005	Skládka Český Dub	P4.1	skládka TKO	Český Dub	NIKM2
89823001	Skládka - statek Machnín	P4.2	skládka TKO	Machnín	NIKM2

ID zátěže	Název	Priorita	Popis	Obec	Úkol
33229001	Areál Proseč pod Ještědem	P4.2	kontaminovaný areál - průmyslová či komerční lokalita	Javorník u Českého Dubu	NIKM2
76501002	Skládka pneumatik Křižany	P4.1	skládka TKO	Křižany	NIKM2
82144001	Ligranit a.s.	N0.0	průmyslová skládka	Ruprechtice	OEREŠ
4739003	Důl Barborka	P3.3	průmyslová skládka	Loučná	NIKM2
47390001	Bývalá přádelna Bekon	P2.1	kontaminovaný areál - průmyslová či komerční lokalita	Hrádek nad Nisou	OEREŠ
97605004	Areál bývalé chemičky J.G.Heusser	A2.3	kontaminovaný areál - průmyslová či komerční lokalita	Mníšek u Liberce	OEREŠ
4739001	Tanex - Kortan a.s.	A3.3	kontaminovaný areál - průmyslová či komerční lokalita	Loučná	OEREŠ
8203003	Benzina s.r.o. DSPHM 860 Liberec	A2.3	výroba/skládování/manipulace s ropnými látkami	Rochlice u Liberce	MF ČR

B 8.5 Hluk

Mezi nejvýznamnější z negativních vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví je v řešeném území doprava na pozemních komunikacích. Hlavním problémem je tak **hluková zátěž** venkovního prostoru v okolí tras pozemních komunikací vedených přes zastavěná území.

Největšími zdroji hluku jsou hlavní dopravní tahy silnicemi I. třídy a některými úseky silnic II. třídy, které vykazují nejvyšší intenzity dopravy a jejichž trasy prochází přes území zástavby. U staveb a chráněných prostor situovaných podél těchto významně dopravně zatížených silničních tahů, dochází k překračování hygienických limitů hluku pro hluk z dopravy, zejména v noční době.

Hluk způsobený dopravou je ovlivněn několika faktory, jako jsou množství, druh a rychlost vozidel, plynulost provozu, sklon vozovky, povrch a stav silnice, typ okolní zástavby, charakter terénu a různé překážky, které mohou zvuk stínit nebo odrážet. Orientačně lze říci, že při hustotě dopravy přibližně 3 000 vozidel denně, s podílem 20 % nákladních aut, je během dne překročena úroveň hluku 70 dB ve vzdálenosti 7 metrů od středu komunikace. Pro snížení hlučnosti pod 60 dB je třeba vzdálit se od vozovky na přibližně 30 až 50 metrů.

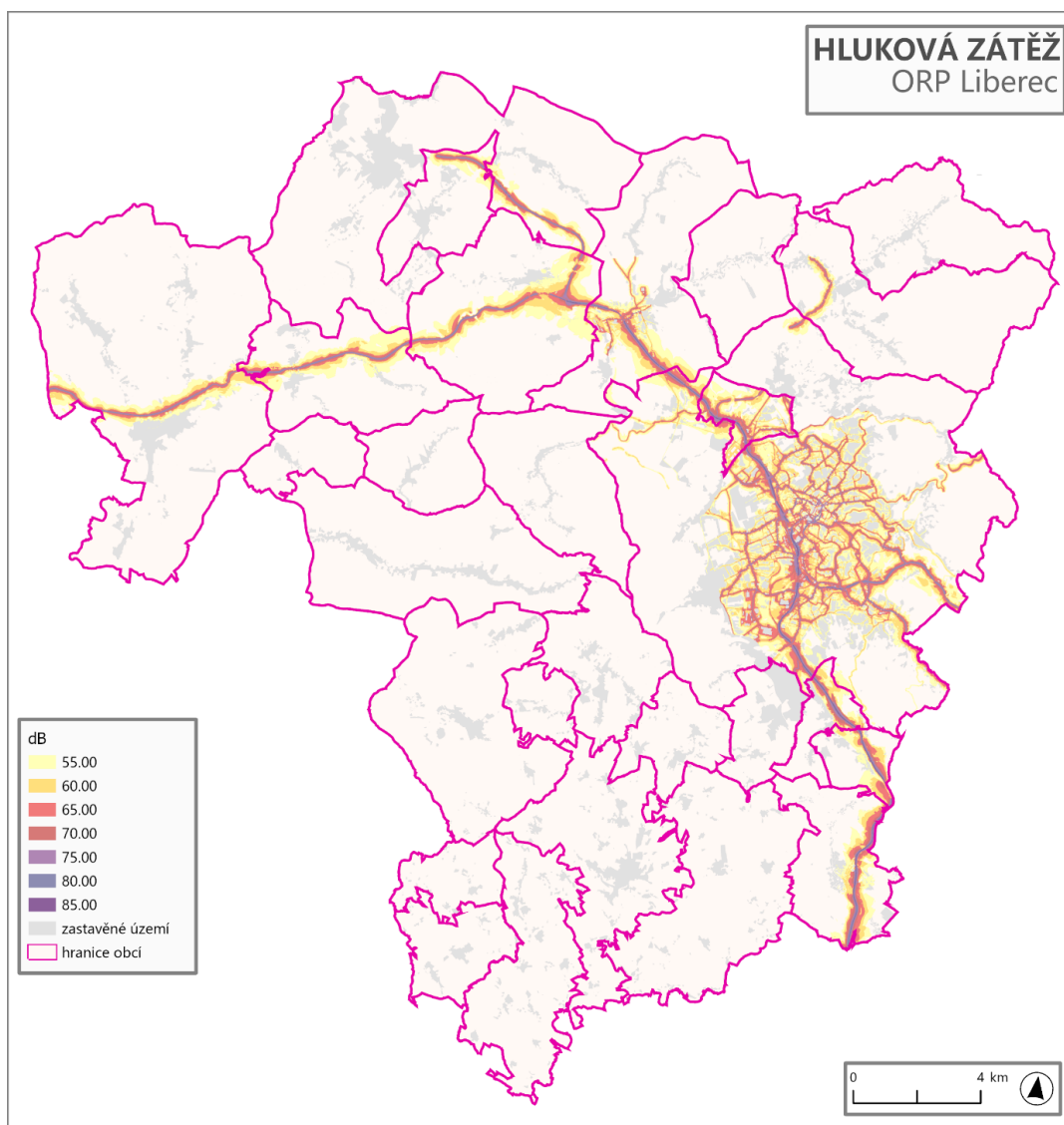
Na území ORP je hlavním zdrojem hlukové zátěže venkovního prostoru právě výše zmíněná silniční a železniční doprava. V rámci Nařízení vlády č. 433/2022 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 272/2011 Sb., o ochraně zdraví před nepříznivými účinky hluku a vibrací, ve znění pozdějších předpisů, došlo ke zmírnění hlukových limitů a jejich navýšení o 5–13 dB. Oproti předchozímu nařízení, které pro hluk z pozemní dopravy v chráněném venkovním prostoru stanovovalo ekvivalentní hladinu akustického tlaku na hodnotu 60 dB pro denní dobu (6:00–22:00) a 50 dB pro noční dobu (22:00–6:00), je v rámci nového nařízení limit stanoven takto:

Tab. 40 Základní hlukové hygienické limity

Základní hlukové hygienické limity	NV č. 433/2022 Sb. Účinné od 1. července 2023	
	[dB] den Laeq, 16 h	[dB] noc Laeq, 8 h
Dálnice, silnice I. a II. třídy, místní komunikace I. a II. třídy umístěné a povolené před 1. lednem 2001	68	58
tramvajové a trolejbusové dráhy na silnicích I. a II. třídy a místních komunikacích I. a II. třídy, umístěné a povolené	68	63

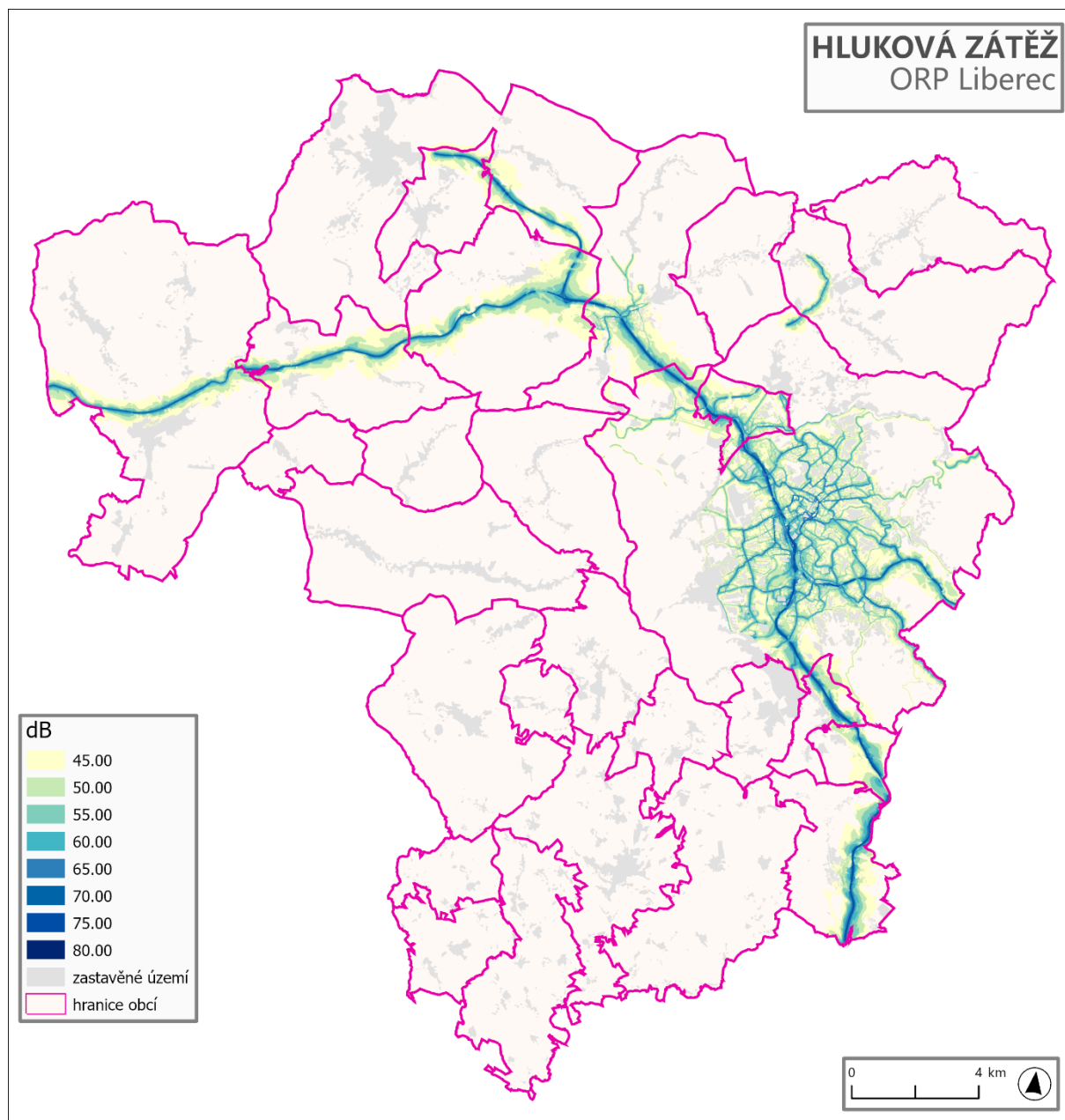
Základní hlukové hygienické limity	NV č. 433/2022 Sb. Účinné od 1. července 2023	
Silnice III. třídy, místní komunikace III. třídy, účelové komunikace, umístěné a povolené před 1. lednem 2001	68	58
silnice III. třídy, místní komunikace III. třídy, účelové komunikace, umístěné a povolené po 1. lednu 2001	60	50
Dráhy umístěné před 1. lednem 2001 (po sloučení limitů v ochranném pásmu a mimo něj)	68	63
Dráhy umístěné po 1. lednu 2001 (po sloučení limitů v ochranném pásmu a mimo něj) – např. novostavby VRT	60	55

Pro území republiky je Ministerstvem zdravotnictví zpracována strategická Hluková mapa (2022), která znázorňuje hlukovou zátěž aglomerací, silnic a železnic pouze pro území velkých měst a podél hlavních dopravních komunikačních tahů. Jedná se o modelové výpočty, které vycházejí především z intenzity a druhu dopravy. V těchto mapách byly provedeny také výpočty počtu obyvatel zasažených hlukem o různé intenzitě. Ve velkých městech je zcela jednoznačně nejvýznamnějším zdrojem nadměrného hluku působícího na velký počet obyvatel doprava, a to v převážné většině automobilová. Mezi další zdroje hluku se řadí průmysl, stavební činnost, hudba, hluk spojený s bydlením, rekreační hluk. V SO

Obr. 17 Hluková zátěž v ORP Liberec, denní, zdroj: vlastní zpracování z dat ÚAP 2024

ORP Liberec se jedná zejména o hluk z komunikace I/35 a z dalších komunikací I. třídy (I/13). Kritickými se hlukové emise stávají především v průjezdných úsecích silnic obytným územím.

Obr. 18 Hluková zátěž v ORP Liberec, noční, zdroj: vlastní zpracování z dat ÚAP 2024

B 8.6 Odpadové hospodářství

SKLÁDKY (JEV A085)

Seznam skládek v SO ORP Liberec je uveden v následující tabulce. V současnosti jsou v SO ORP Liberec provozovány celkem 2 skládky, což je způsobeno přítomností spalovny v Liberci. Jedná se o skládky společnosti GESTA a. s. Rynoltice (na území obcí Osečná a Chotyně). Skládka na území obce Chotyně v současné době už nepřijímá odpad.

Tab. 41 Provozané a uzavřené skládky v území SO ORP Liberec, zdroj: Krajský úřad Libereckého kraje, odbor životního prostředí a zemědělství

PROVOZOVANÉ A UZAVŘENÉ SKLÁDKY					
Provozovatel	Umístění skládky	Obec	Rozloha (m ²)	Kapacita (m ³)	Předpokládané ukončení provozu / rekultivace
PROVOZOVANÉ SKLÁDKY					
GESTA a. s. Rynoltice	k.ú. Chotyně p. č. 1065/1, 581/1, 592/6, 604/3	Chotyně	36000	380000	Provoz ukončen
GESTA a. s. Rynoltice	k.ú. Družcov p. č. 543, 552, 587	Osečná	21400	130000	2026
UZAVŘENÉ SKLÁDKY					
ASANO spol. s r. o.	k.ú. Český Dub, p. č. 1882/2, 1882/3, 1882/4, 1882/5, 1884/2, 1885/2, 1923/6, 1923/8, 1923/2, 1923/3, 1884/3	Český Dub	300 000	31 154	2007
ASANO spol. s r. o.	k.ú. Krásná Studánka p. č. 589/2, 590/8, 591/3	Liberec	30 000	14 413	2006
Josef Pecl	k.ú. Krásná Studánka p. č. 591/1, 691/2, 636, 653/1, 1157/1, 1157/2, 705/5, 705/1, 655/1, 1229	Liberec	60 000	23 500	2000
Technické služby Hrádek n. N.	k.ú. Hrádek nad Nisou, p. č. 1551/1, 1560, 1563	Hrádek nad Nisou	305 000	30 250	1999
Technické služby města Liberce a. s.	k.ú. Chotyně, p. č. 581/1, 592/1, 592/6, 670/3, 587/1, 587/7, 587/8, 587/9, 1053, 1056	Chotyně	550 000	82 000	2000
Ing. Zdeněk Brožek	k.ú. Ruprechtice, p. č. 799/1	Liberec	28 000	6 724	2000

SPALOVNY (JEV A086)

V SO ORP Liberec se nachází 2 klasické spalovny a několik bioplynových stanic. Nejvýznamnějším subjektem v této oblasti je spalovna komunálního odpadu společnosti TERMIZO, a. s. v Liberci. Využívá odpadu způsobem obdobným jako paliva nebo jiným způsobem k výrobě energie. Je moderním zařízením pro energetické využití odpadů a jsou v ní spalovány všechny spalitelné odpady kategorie „O“ (ostatní odpad). Kapacita spalovny (96 000 t/rok) je od začátku využita z 95–100 %. Vyrobené teplo se dodává jako jeden z rozhodujících zdrojů do SCZT Liberec. Efektem spalovny je nejenom snižování podílu odpadu kategorie „O“ odvážených na skládky, ale i zvyšování podílu obnovitelných zdrojů na energetické bilanci LK. Energetické využívání odpadů řadí SO ORP Liberec na přední místo v ČR. Obdobné spalovny komunálního odpadu jsou v ČR pouze v Praze a v Brně. Další spalovnou je NELI servis, s. r. o. v areálu Nemocnice v Liberci pro spalování ostatních a nebezpečných odpadů s důrazem na zdravotnický odpad s kapacitou 400 t/rok.

ZAŘÍZENÍ NA ODSTRAŇOVÁNÍ NEBEZPEČNÉHO ODPADU (JEV A087)

Seznam zařízení na odstraňování nebezpečného odpadu, které eviduje KÚLK je v následující tabulce. V SO ORP Liberec mezi tato zařízení patří zejména zařízení pro silicifikaci, neemulgační stanice odpadních vod a čistírny zaolejovalých van.

Tab. 42 Seznam zařízení na odstraňování nebezpečného odpadu v SO ORP Liberec, zdroj: Krajský úřad Libereckého kraje, odbor životního prostředí a zemědělství

ZAŘÍZENÍ NA ODSTRAŇOVÁNÍ NEBEZPEČNÉHO ODPADU			
Provozovatel	Obec	Typ zařízení	Umístění
GESTA a. s. Rynoltice	Rynoltice	D9 solidifikace	p. č. 1534/5 k.ú.Rynoltice
AXA trans, s. r. o.	Liberec 6	D9 deemulgační stanice OV	p. č. 838/3 k.ú. Rochlice u Liberce
GESTA a. s. Rynoltice	Rynoltice	D9 čistírna zaolejovaných vod	p. č. 1534/9, 447, 496 k.ú. Rynoltice

TŘÍDĚNÍ ODPADU

Ve všech obcích SO ORP Liberec probíhá třídění odpadu a jeho následný svoz do sběrných dvorů. Největším objemovým podílem se na tříděném odpadu podílí papír (24 %), následuje sklo (10 %) a plasty (5 %).

B 8.7 Záměry na provedení změn v území

V tomto tématu nejsou známy žádné záměry na provedení změn v území.

B 9 Zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkcí lesa

B 9.1 Stav a vývoj území

Toto téma obsahuje posouzení půd a ploch, které jsou neobnovitelným strategickým zdrojem. Jedná se o plochy přímo ekonomicky využívané a současně poskytující významné ekosystémové služby.

PEDOLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA

V závislosti na morfologii terénu, geologickém podloží, klimatu a dalších faktorech se v území vyvinuly různé typy půd. Půdy jsou řazeny do půdních typů dle stejných diagnostických horizontů.

V jižní části území a na Hrádecku mají značné zastoupení asociace hnědých půd, a to včetně zkulturněných zemědělských forem. V liberecké kotlině a v okolí Jablonného se nachází ilimerizované půdy a hnědozemě, které jsou převážně zemědělsky využívány. Tyto půdy s vysokým produkčním potenciálem se vyvíjejí v méně svažitéch územích, zpravidla na podloží sprašových hlín. Na žulách a na pískovcovém podloží horských a pohorských oblastí vznikly podle stupně zvětrávání nevyvinuté mělké až středně hluboké kyselé hnědé půdy (kambizemě). V případě mělkých půd se jedná o plochy s nejnižším produkčním potenciálem (zrnitostně lehké skeletovité půdy), vhodné zejména jako trvalé trvaní porosty. Vyšší polohy zaujímá hnědá půda podzolovaná, v nadmořské výšce 800–900 m přecházející do podzolové půdy.

Aluviální naplaveniny jsou štěrkovité, písčité, hlinitopísčité a někdy i hlinité půdy s podložím štěrků. Pokud štěrky vystupují k povrchu, vznikají produkčně chudší vysychavé půdy. V depresních polohách podél vodotečí s nivními uloženinami – hydromorfní půdy, na prameništích a v nivách menších vodotečí jsou rozšířeny především gleje.

Lokálně se vyskytují na zvětralinách silikátových hornin rankery, rendziny na zvětralinách karbonátových hornin a pararendziny na vápnatých pískovcích.

STRUKTURA PŮDNÍHO FONDU SO ORP LIBEREC – ÚHRNNÉ HODNOTY DRUHŮ POZEMKŮ

Struktura půdního fondu ORP je popisována na základě údajů z tzv. úhrnných hodnot druhů pozemků, které spravuje ČÚZK a poskytuje je i ČSÚ. Dále je využitelná Statistická ročenka půdního fondu ČR, kterou každoročně vydává ČÚZK. Tyto údaje odpovídají právnímu stavu z katastru nemovitostí, ale velmi často neodpovídají skutečnosti v terénu. Celková výměra SO ORP Liberec: 57 838 ha.

Zemědělská produkce je soustředěna v nižších polohách. Vzhledem ke členitému reliéfu není míra zornění příliš velká. Zemědělská půda zaujímá 46,0 % rozlohy SO ORP Liberec. Lesní půda zabírá 41,7 % z celkové rozlohy.

Následující souhrnné tabulky uvádějí výměru jednotlivých druhů pozemků v ha a jejich odpovídající podíl na celkové výměře SO ORP Liberec.

Tab. 43 Struktura zemědělských pozemků v SO ORP Liberec k 31. 12. 2023, zdroj: ČSÚ (data ÚAP k 31. 12. 2023)

	DRUH POZEMKU				
	orná půda	ovocné sady	zahrady	TTP	ZPF celkem
výměra [ha]	10 494	107	2214	13 790	26 605
podíl z celkové výměry ORP (v %)	18,1	0,2	3,8	23,8	46,0

Tab. 1: Struktura nezemědělských pozemků v SO ORP Liberec k 31. 12. 2023, zdroj: ČSÚ (data ÚAP k 31. 12. 2023)

	DRUH POZEMKU				
	lesní pozemky	vodní plochy	zastavěné plochy	ostatní plochy	nezemědělské pozemky celkem
výměra [ha]	24 113	518	1 353	5 251	31 235
podíl z celkové výměry ORP (v %)	41,7	0,9	2,3	9,1	54,0

Tab. 44: Struktura zemědělských pozemků v jednotlivých obcích ORP Liberec k 31. 12. 2023, zdroj: ČSÚ (data ÚAP k 31. 12. 2023)

STRUKTURA ZEMĚDĚLSKÝCH POZEMKŮ V OBCÍCH					
OBEC	DRUH ZEMĚDĚLSKÉHO POZEMKU				Celkem [ha]
	Orná půda [ha]	zahrady[ha]	Ovocné sady [ha]	TTP [ha]	
Bílá	991,9	58,7	3,3	573,4	2 630,0
Bílý Kostel nad Nisou	414,6	47,9	0,3	310,6	2 573,4
Cetenov	187,5	15,7	1,0	134,4	605,1
Český Dub	461,0	81,3	18,8	601,3	2 257,3
Dlouhý Most	46,6	44,0	1,7	234,2	443,6
Hlavice	301,3	24,1	5,7	174,8	827,0
Hodkovice n. Mohelkou	261,5	55,8	2,5	400,3	1 349,3
Hrádek nad Nisou	1 694,7	187,0	-	931,1	4 854,6
Chotyně	354,9	24,4	-	173,1	904,3
Chrastava	682,3	94,4	4,6	950,8	2 746,4
Jablonné v Podještědí	1 134,5	82,2	3,4	1 527,7	5 787,1
Janovice v Podještědí	124,0	3,4	-	118,9	633,7
Janův Důl	132,4	13,6	0,5	127,3	455,5
Jeřmanice	55,4	27,6	-	204,2	437,8
Kryštofovo Údolí	0,7	30,3	-	113,6	1 733,8
Křižany	147,0	63,2	2,3	1 440,4	2 857,5
Liberec	792,0	909,0	2,5	1 944,3	10 608,7
Mníšek	43,9	24,8	3,5	543,9	2 544,1
Nová Ves	294,0	29,7	-	432,2	1 234,4
Oldřichov v Hájích	5,4	19,2	-	338,6	1 624,6
Osečná	789,1	44,1	26,1	453,8	2 805,2
Proseč pod Ještědem	101,2	43,3	4,7	363,5	838,0
Rynoltice	480,2	40,8	3,7	444,0	1 772,4
Stráž nad Nisou	46,3	67,9	-	108,2	453,2
Světlá pod Ještědem	109,5	66,7	13,4	277,3	1 319,7
Šimonovice	173,3	27,7	-	261,5	719,0
Všelibice	584,7	67,8	8,7	322,2	1 844,5
Zdislava	83,3	19,8	-	284,6	980,2

B 9.2 Zemědělský půdní fond

Zemědělský půdní fond (dále jen ZPF) zahrnuje ornou půdu, ovocné sady, zahrady, chmelnice a trvalé travní porosty (dále jen TTP), tedy porosty luk a pastvin. Celková výměra pozemků ZPF v SO ORP Liberec je 26 605 ha, což tvoří 46,0 % rozlohy.

Nejméně zemědělské půdy se nachází v zalesněných částech ORP (hornaté oblasti: Jizerské hory, Ještědský hřbet, Lužické hory). S tím souvisí i nejmenší podíl orné půdy z plochy zemědělské půdy v obcích v těchto oblastech (zejména obce: Kryštofovo Údolí, Oldřichov v Hájích, Mníšek). V Jizerských

horách a jejich podhůří se nachází i největší podíl trvalých travních porostů ze zemědělské půdy. Zatravnění je poměrně vysoké, činí 51,8 % ze zemědělské půdy.

BONITOVANÁ PŮDNĚ EKOLOGICKÁ JEDNOTKA (BPEJ)

Bonitovaná půdně ekologická jednotka (BPEJ) zemědělských pozemků je popsána pětimístným číselným kódem. Tento kód vyjadřuje hlavní půdní a klimatické podmínky, které mají vliv na produkční schopnost zemědělské půdy a její ekonomické ohodnocení. Informace o BPEJ slouží především pro zemědělské účely, ale lze je využít i při zpracování projektu komplexních pozemkových úprav, případně pro další účely. Bonitace je provedena pro zemědělskou půdu tj. pro ornou půdu a pro louky a pastviny, (les není ohodnocen).

První číslice kódu značí příslušnost ke klimatickému regionu (0–9). Druhá a třetí číslice vymezuje příslušnost k určité hlavní půdní jednotce. Čtvrtá číslice stanoví kombinaci svaživosti a expozice pozemku ke světovým stranám. Pátá číslice určuje kombinaci hloubky půdního profilu a jeho skeletovitosti.

Z hlediska bonitní kvality půdy jsou nejcennější území v oblastech naplavenin podél větších vodních toků. Dále jsou rozsáhlejší oblasti s kvalitní půdou I. třídy ochrany v Hrádku nad Nisou, v Bílé, ve Všelbicích, v Křižanech. Tyto cenné půdy jsou zastoupené i v dalších obcích. Je žádoucí tyto kvalitní půdy chránit a zamezit záborům pro výstavbu v plochách I. třídy ochrany.

Celkovou plochu jednotlivých tříd ochrany ZPF v ORP ukazuje následující **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**

Tab. 45 Zastoupení tříd ochrany ZPF v SO ORP Liberec, zdroj: databáze ÚAP (aktualizace 2024)

ZASTOUPENÍ TŘÍD OCHRANY ZEMĚDĚLSKÉHO PŮDNÍHO FONDU						
Třída ochrany ZPF	I. třída	II. třída	III. třída	IV. třída	V. třída	celkem
Výměra [ha]	2 982,5	10 804,9	7 215,6	3 317,4	9 742,4	34 062,8
Podíl z výměry ZPF [%]	8,8	31,7	21,2	9,7	28,6	100

INVESTICE DO PŮDY ZA ÚČELEM ZLEPŠENÍ PŮDNÍ ÚRODNOSTI (JEV A43)

Značná část zemědělských pozemků byla v minulosti zainventována za účelem zvýšení úrodnosti (v SO ORP Liberec se jedná zejména o provedená meliorační opatření plošným drenážním odvodněním). Zemědělská vodohospodářská správa eviduje množství těchto pozemků, avšak již bez údajů o funkčnosti jednotlivých zařízení. Lze předpokládat, že část těchto melioračních úprav je za zenitem své funkčnosti.

Podrobné informace o půdě v ORP Liberec se pak nachází na geoportále Státního pozemkového úřadu: <https://geoportal.spucr.cz/>.

EROZE

Nový jev UAP, který byl vymezen Územní studií krajiny SO ORP Liberec: Jev UAP 42a – plochy vodní a větrné eroze.

Eroze je společně s utužováním půd, snižováním obsahu organických látek a kontaminací půd považována za hlavní degradační proces poškozující půdu. Poškození půd uvedenými procesy má kromě toho za následek nejen vliv na půdu samotnou, ale i na koloběh a kvalitu vody.

Větrná eroze

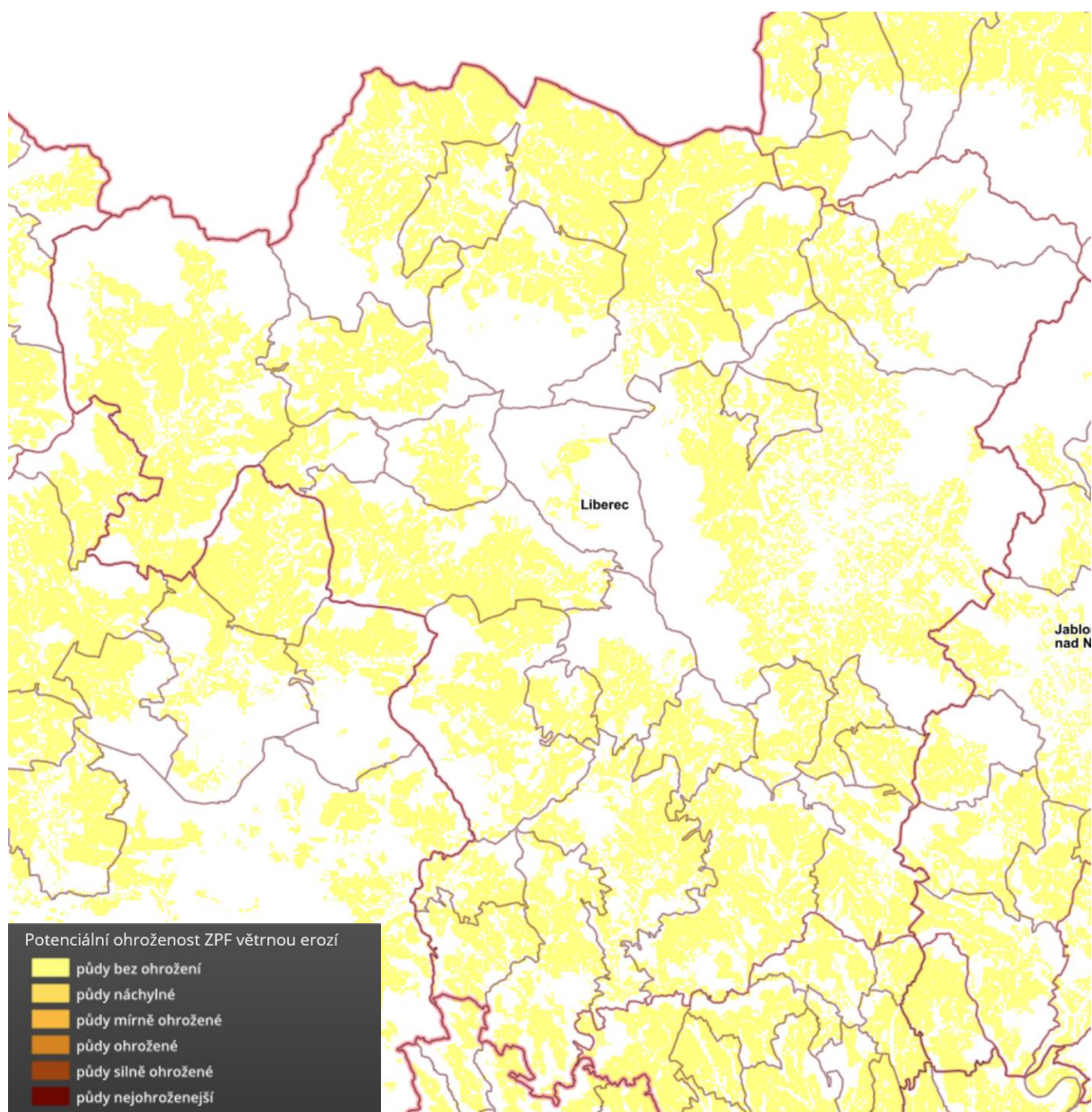
Větrná eroze je přírodní jev, při kterém vítr mechanicky unáší půdní částice z jejich původního místa a ukládá je na jiném místě. Tento proces je ovlivněn především klimatickými faktory, jako jsou intenzita, směr a frekvence větru, a dále strukturou a vlhkostí půdy či povrchu půdy. K větrné erozi často dochází na rozsáhlých polích s monokulturami a v oblastech, kde chybí větrolamy, například přírodní či umělé aleje a remízky. Také absence vegetačního pokryvu snižuje stabilitu půdy a zvyšuje náchylnost k erozi.

Větrná eroze se zkoumá jako součást územního plánování, přičemž Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy (VÚMOP) vypracoval mapu oblastí ohrožených tímto jevem. Jev obsahuje informace o potenciální erozní ohroženosti půd vyjádřené dvěma vrstvami, vodní a větrnou erozí. VÚMOP předal dokument s názvem „**Mapa oblastí potenciálně ohrožených větrnou erozí na podkladě půdně-klimatických faktorů**“, který popisuje způsob vyhodnocení oblastí potenciálně ohrožených větrnou erozí

Mapa oblastí potenciálně ohrožených větrnou erozí kategorizuje míru ohrožení do 6 stupňů:

- bez ohrožení
- půdy náchylné
- půdy mírně ohrožené
- půdy ohrožené
- půdy silně ohrožené
- půdy nejohroženější

Na území SO ORP Liberec nebyly dle dat VÚMOP identifikovány oblasti s půdami ohroženými větrnou erozí.

Obr. 19 Větrná eroze v ORP Liberec, zdroj VÚMOP

Vodní eroze

Vodní eroze je proces, při kterém dochází k narušení a odplavení vrchních vrstev půdy vlivem povrchově tekoucí vody, přičemž splavená půda se často usazuje v nižších polohách. Informace o vodní erozi jsou důležitým podkladem pro územní plánování. VÚMOP vytvořil dokument s názvem „Potenciální ohroženost zemědělské půdy vodní erozí – vyjádřená dlouhodobým průměrným smyvem půdy (G)“, který popisuje metodiku hodnocení rizik vodní eroze.

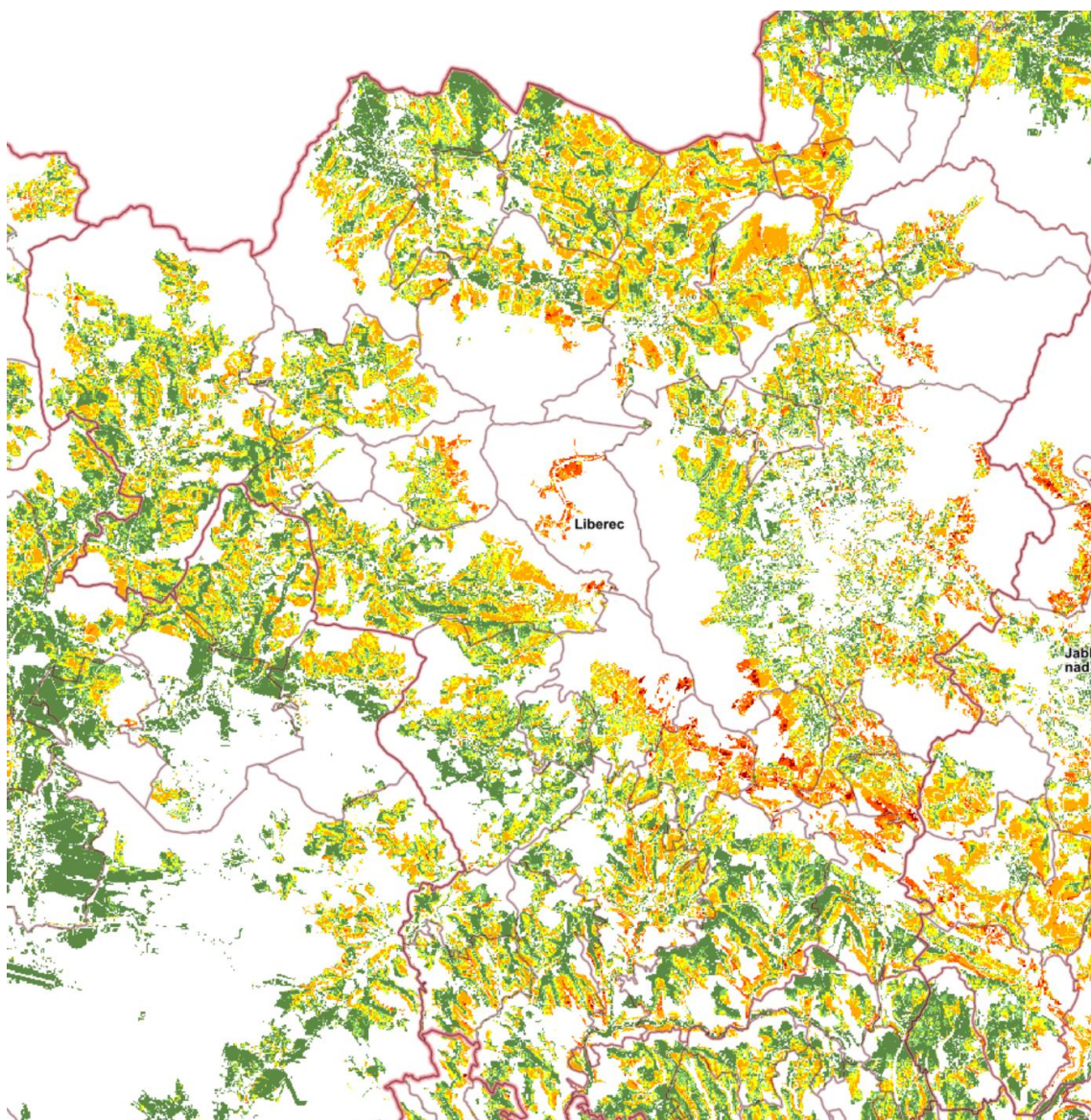
Dalším ukazatelem je zjednodušený přístup vytvořený společností VÚMOP v rámci koncepce DZES, který zahrnuje Mapy erozní ohroženosti půd ČR vodní erozí. Kromě těchto metodik se VÚMOP věnuje také monitoringu erozních procesů v terénu, kde se zaznamenávají konkrétní události eroze. V dané oblasti však nebyla v poslední době hlášena žádná významná erozní událost ani svahové pohyby, což naznačuje, že půdy jsou zde relativně stabilní díky převážně rovinnatému terénu. Více informací je dostupných prostřednictvím monitoringu na stránkách VÚMOP: https://me.vumop.cz/.

Vymezení erozní ohroženosti pro potřeby DZES 5 vychází z analýzy maximální přípustné hodnoty faktoru ochranného vlivu vegetace a protierozních opatření (Cp.Pp), který vyjadřuje maximální hodnotu faktoru C (faktor ochranného vlivu vegetace), která by neměla být překročena. V případě, že se tak stane, měla by být eliminována protierozními opatřeními. Výpočet Cp.Pp vychází z univerzální rovnice ztráty půdy USLE (Wischmeier, Smith 1978). V rámci DZES 5 jsou vymezeny tři kategorie erozní ohroženosti:

- silně erozně ohrožené půdy,
- mírně erozně ohrožené půdy,
- neohrožené půdy.

Podmínky pěstování erozně nebezpečných plodin na erozně ohrožených plochách jsou definovány v NV 129/2018 Sb.

V řešeném území se nacházejí pozemky ohrožené vodní erozí zejména v severní části (okolí Chrastavy a Hrádku nad Nisou) a jižní části obvodu ORP (Český Dub, Hodkovice nad Mohelkou). Tyto ohrožené plochy lze řešit následujícími protierozními doporučeními, které je vhodné kombinovat. Konkrétní návrhy vhodných protierozních opatření pro jednotlivé okrsky jsou uvedeny v jejich kartách.

Obr. 20 Vodní eroze v ORP Liberec, zdroj: VÚMOP

Protierozní ochrana proto bude mít dopad jak na zajištění ochrany půdy, jakožto neobnovitelného zdroje před jeho nevratnou degradací, tak na ochranu kvalit vody, která je ohrožována půdními částicemi a na nich vázanými chemickými látkami, které jsou erozními procesy transportovány ze zemědělských pozemků do hydrografické sítě.

Cílem opatření pak je zamezit samotnému vzniku erozních procesů na pozemku (zamezit kontaktu velkých dešťových kapek s velkou kinetickou energií během přivalových srážek s povrchem půdy), omezit vznik plošného a soustředěného povrchového odtoku, udržet vodu na pozemku nebo ji bezeškodně odvést a ochránit vodní toky před vstupem erozních splavenin.

B 9.3 Doporučení pro řešení protierozní ochrany

Z Územní studie krajiny SO ORP Liberec vzešly návrhy na zlepšení kvality půd a protierozní ochranu. Eroze je společně s utužováním půd, snižováním obsahu organických látek a kontaminací půd považována za hlavní degradační proces poškozující půdu. Poškození půd uvedenými procesy má kromě toho za následek nejen vliv na půdu samotnou, ale i na koloběh a kvalitu vody. Protierozní ochrana proto bude mít dopad jak na zajištění ochrany půdy, jakožto neobnovitelného zdroje před jeho nevratnou degradací, tak na ochranu kvalit vody, která je ohrožována půdními částicemi a na nich vázanými chemickými látkami, které jsou erozními procesy transportovány ze zemědělských pozemků do hydrografické sítě. Cílem opatření je pak zamezit samotnému vzniku erozních procesů na pozemku (zamezit kontaktu velkých dešťových kapek s velkou kinetickou energií během přivalových srážek s povrchem půdy), omezit vznik plošného a soustředěného povrchového odtoku, udržet vodu na pozemku nebo ji bezeškodně odvést a ochránit vodní toky před vstupem erozních splavenin. V řešeném území se nacházejí pozemky ohrožené vodní erozí zejména v severní části (okolí Chrastavy a Hrádku nad Nisou) a jižní části obvodu ORP (Český Dub, Hodkovice nad Mohelkou). Tyto ohrožené plochy lze řešit následujícími protierozními doporučeními, které je vhodné kombinovat. Konkrétní návrhy vhodných protierozních opatření pro jednotlivé okrsky jsou uvedeny v jejich kartách: Agrotechnická opatření (změny technologií směrem k bezorebným, změny osevních postupů, zavádění meziplodin, krycích plodin, půdo-ochranné technologie, zlepšování vlastností půdy); organizační opatření (pásové hospodaření, dělení pozemků, ochranné pásy podél vodních toků a nádrží); technická opatření (záchytná – retenční, záchytná – odváděcí, zachycování erozních splavenin, opatření sloužící k revitalizaci krajiny)

Komplexní pozemkové úpravy

Pozemkové úpravy se zabývají prostorovým a funkčním uspořádáním pozemků, které zahrnuje jejich scelování nebo dělení, zajištění přístupu k nim a úpravu hranic tak, aby umožňovaly efektivní hospodaření pro vlastníky půdy. V rámci těchto procesů se rovněž upravují vlastnická práva a související věcná břemena. Kromě toho přispívají ke zlepšení životního prostředí, ochraně a zvýšení úrodnosti půdy, vodnímu hospodářství a ekologické stabilitě krajiny. Výstupy pozemkových úprav jsou využívány při obnově katastrálních operátů a slouží jako závazný podklad pro územní plánování. Tyto úpravy se provádějí v souladu se zákonem č. 139/2002 Sb. o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů.

Tab. 46 Přehled stavu zpracování pozemkových úprav v obcích SO ORP Liberec, zdroj: Pozemkový úřad

Obec	k. ú.	Typ	stav	fáze	datum
Bílý Kostel nad Nisou	Bílý Kostel nad Nisou	JPÚ	ukončeno	Datum zapsání do KN	22.1.2002
	Bílý Kostel nad Nisou	JPÚ	ukončeno	Datum zapsání do KN	15.2.2001

Obec	k. ú.	Typ	stav	fáze	datum
	Bílý Kostel nad Nisou	JPÚ	Ukončeno	Datum zapsání do KN	15.8.2003
	Bílý Kostel nad Nisou	KPÚ	neukončeno	Datum zahájení	
Chrastava	Dolní Vítkov	JPÚ	Ukončeno	Datum zapsání do KN	21.5.2002
	Dolní Vítkov	KPÚ	neukončeno	Datum zahájení	19.7.2023
	Horní Vítkov	KPÚ	neukončeno		
	Horní Chrastava	KPÚ	Neukončeno	Datum zahájení	6.2.2020
Osečná	Druzcov	KPÚ	Neukončeno	Datum zahájení	17.8.2018
	Lázně Kunderatice	KPÚ	Neukončeno	Datum zahájení	25.5.2024
	Osečná	KPÚ	Neukončeno	Datum zahájení	25.5.2024
	Kotel	KPÚ	Ukončeno	Datum zapsání do KN	11.10.2022
Mníšek	Fojtka	JPÚ	Ukončeno	Datum zapsání do KN	22.12.2005
	Fojtka	JPÚ	Ukončeno	Datum zapsání do KN	5.2.2003
Chotyně	Grabštejn	KPÚ	Neukončeno	Datum zahájení	
	Chotyně	JPÚ	Ukončeno	Datum zapsání do KN	3.2.2000
	Chotyně	KPÚ	Neukončeno	Datum zahájení	
Jablonné v Podještědí	Heřmanice v Podještědí	JPÚ	Ukončeno	Datum zapsání do KN	3.5.2006
	Heřmanice v Podještědí	JPÚ	Ukončeno	Datum zapsání do KN	3.5.2006
	Heřmanice v Podještědí	JPÚ	Ukončeno	Datum zapsání do KN	4.12.2008
	Heřmanice v Podještědí	JPÚ	Ukončeno	Datum zapsání do KN	28.6.2003
	Kněžice v Lužických horách	KPÚ	ukončeno	datum zapsání do KN	13.7.2022
	Lvová	KPÚ	ukončeno	Datum zapsání do KN	16.12.2003
	Markvartice v Podještědí	JPÚ	ukončeno	datum zapsání do KN	30.11.2002
	Markvartice v Podještědí	KPÚ	neukončeno		
	Postřelná	JPÚ	ukončeno	Datum zapsání do KN	30.11.2001
Hlavice	Hlavice	JPÚ	ukončeno	datum zapsání do KN	26.3.2010
Hodkovice nad Mohelkou	Hodkovice nad Mohelkou	JPÚ	ukončeno	datum zapsání do KN	6.8.2003
	Záskalí	JPÚ	ukončeno	datum zapsání do KN	30.9.200
Janovice v Podještědí	Janovice v Podještědí	JPÚ	Ukončeno	Datum zapsání do KN	20.10.2002
Janův Důl	Janův Důl	KPÚ	neukončeno	Datum zahájení	3.6.2020
Jeřmanice	Jeřmanice	JPÚ	Ukončeno	Datum zapsání do KN	4.5.2006
	Jeřmanice	KPÚ	ukončeno	Datum zapsání do KN	12.12.2017
Rynoltice	Jítrava	JPÚ	Ukončeno	Datum zapsání do KN	28.5.1998
	Jítrava	KPÚ	Ukončeno	Datum zapsání do KN	25.4.2019
	Rynoltice	KPÚ	neukončeno	Datum zahájení	13.6.2018
Liberec	Karlinky	JPÚ	Ukončeno	Datum zapsání do KN	11.10.1996

Obec	k. ú.	Typ	stav	fáze	datum
	Ostašov	JPÚ	Ukončeno	Datum zapsání do KN	26.6.1998
	Machnín	JPÚ	Ukončeno	Datum zapsání do KN	7.1.2002
	Kateřinky u Liberce	JPÚ	Ukončeno	Datum zapsání do KN	16.4.2002
	Starý Harcov	JPÚ	Ukončeno	Datum zapsání do KN	27.2.2001
	Vesec u Liberce	JPÚ	Ukončeno	Datum zapsání do KN	27.7.2003
	Vesec u Liberce	JPÚ	Ukončeno	Datum zapsání do KN	3.6.1998
Křižany	Křižany	KPÚ	ukončeno	Datum zapsání do KN	19.9.2011
	Křižany	JPÚ	ukončeno	Datum zapsání do KN	2.6.2004
	Křižany	JPÚ	Ukončeno	Datum zapsání do KN	22.8.2005
	Křižany	JPÚ	Ukončeno	Datum zapsání do KN	10.3.2016
	Žibřidice	JPÚ	Ukončeno		
Šimonovice	Minkovice	JPÚ	Ukončeno	Datum zapsání do KN	18.8.1998
Nová Ves	Nová Ves	KPÚ	neukončeno		
Hrádek nad Nisou	Oldřichov na Hranicích	JPÚ	Ukončeno	Datum zapsání do KN	15.5.2009
	Oldřichov na Hranicích	KPÚ	neukončeno		
	Václavice	KPÚ	neukončeno	Datum zahájení	7.3.2022
Oldřichov v Hájích	Oldřichov v Hájích	JPÚ	Ukončeno	Datum zapsání do KN	18.9.1997
	Oldřichov v Hájích	KPÚ	neukončeno		
Stráž nad Nisou	Stráž nad Nisou	JPÚ	Ukončeno	Datum zapsání do KN	16.6.1996
Zdislava	Zdislava	KPÚ	Ukončeno	Datum zapsání do KN	6.10.1996

B 9.4 Pozemky určené k plnění funkcí lesa (PUPFL)

Podle údajů z ÚHÚL je zřejmé, že výměra lesů v ORP Liberec od roku 2005 mírně roste. Podle údajů z ÚHÚL činila porostní plocha lesa k 31. 12. 2023 v SO ORP Liberec 23589,60 ha, což je zhruba o 98 ha více než tomu bylo v roce 2015, o 353 ha více než v roce 2009 (celkem 23237,1 ha) a o 306 ha více než v roce 2005 (23283,63ha). Z dat ÚHÚL je zároveň zřejmé, že se podíl hospodářských lesů neustále zvyšuje na úkor ostatních kategorií lesů. Celkový podíl zalesnění je v SO ORP Liberec 41,5 %, což je vysoko nad celorepublikovým průměrem (34 % k 31.12.2023). To je dáno hlavně přítomností rozsáhlých lesních porostů Jizerských a Lužických hor a dále velkého podílu zalesnění na celém Ještědském hřebetu. Dle sledovaných jevů ÚAP se lesy dělí na následující typy:

JEV UAP – LESY, JEJICH KATEGORIZACE A VZDÁLENOST 50 M OD OKRAJE LESA (A037A)

LESY OCHRANNÉ – zahrnují lesy na mimořádně nepříznivých stanovištích (kde les je na hranici svých existenčních možností) a lesy kolem horní hranice lesa, kde stabilizují půdu (chrání ji před erozí, sesuvy či lavinami) a mají ochranný vliv na níže položené hospodářsky využívané plochy (např. hospodářské lesy). V SO ORP Liberec jsou tyto lesy zastoupeny ve větší míře na terasách Ještědu, dále v CHKO Jizerské Hory a na kopci Tlustec. Z celkové plochy lesů zahrnují v SO ORP Liberec cca 2,8 %.

LESY ZVLÁŠTNÍHO URČENÍ – jsou ze zákona lesy, nacházející se na území národních přírodních rezervací, v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů I. stupně a v ochranných pásmech zdrojů přírodních minerálních vod; do uvedené kategorie mohou být řazeny i jiné lesy, u nichž lze doložit oprávněný veřejný zájem na plnění mimoprodukčních funkcí (např. lesy potřebné pro zachování biodiverzity). V SO ORP Liberec jsou to zejména lesy v těsné blízkosti města Liberec, dále okrajové lesy

v Jizerských horách, rozsáhlejší území jsou ještě v obci Bílý kostel nad Nisou. Tyto lesy se nachází i v okolí řeky Zábrdky (západně od Hlavice a Cetenova). Z celkové plochy zaujímají cca 13,3 % plochy.

LESY HOSPODÁŘSKÉ – jsou určitým protipólem přirozených nebo původních lesů. Jejich primární funkcí je produkce dřeva, ale pochopitelně i zajišťování ostatních důležitých funkcí lesa (půdo-ochranná, vodo-ochranná, klimatická, krajinnotvorná, rekreační...). Jedná se o nejčastější typ lesa a jeho podíl v SO ORP Liberec na lesní půdě je cca 83,9 %.

Tab. 47 Zastoupení jednotlivých kategorií lesů v ORP Liberec k 31. 12. 2023, zdroj: databáze ÚAP (aktualizace 2024)

	KATEGORIE LESA		
	Lesy ochranné	Lesy zvláštního určení	Lesy hospodářské
Porostní plocha [ha]	733,5	3 484,6	21 920,6
Zastoupení v rámci lesních ploch [%]	2,8	13,3	83,9

Tab. 48 Lesnatost obcí v SO ORP Liberec k 31. 12. 2023, zdroj: databáze ÚAP (aktualizace 2024)

PODÍL ZEMĚDĚLSKÉHO PŮDNÍHO FONDU A POZEMKŮ URČNÝCH K PLNĚNÍ FUNKCE LESA V OBCÍCH					
OBEC	ROZLOHA [ha]	ZPF [ha]	ZPF [%]	PUPFL [ha]	ZALESNĚNÍ [%]
Bílá	2 630,0	1 627,3	61,9	822	31,3
Bílý Kostel nad Nisou	2 573,4	773,4	30,1	1 615	62,7
Cetenov	605,1	338,6	56,0	218	36,0
Český Dub	2 257,3	1 162,4	51,5	855	37,9
Dlouhý Most	443,6	326,5	73,6	54	12,1
Hlavice	827,0	505,9	61,2	256	31,0
Hodkovice nad Mohelkou	1 349,3	720,1	53,4	369	27,3
Hrádek nad Nisou	4 854,6	2 812,9	57,9	1 440	29,7
Chotyně	904,3	552,4	61,1	165	18,3
Chrastava	2 746,4	1 732,1	63,1	666	24,3
Jablonné v Podještědí	5 787,1	2 747,9	47,5	2 476	42,8
Janovice v Podještědí	633,7	246,3	38,9	359	56,7
Janův Důl	455,5	273,8	60,1	154	33,8
Jeřmanice	437,8	287,2	65,6	68	15,5
Kryštofovo Údolí	1 733,8	144,7	8,3	1 525	87,9
Křižany	2 857,5	1 652,9	57,8	945	33,1
Liberec	10 608,7	3 647,7	34,4	4 241	40,0
Mníšek	2 544,1	616,0	24,2	1 802	70,8
Nová Ves	1 234,4	756,0	61,2	403	32,6
Oldřichov v Hájích	1 624,6	363,2	22,4	1 176	72,4
Osečná	2 805,2	1 313,1	46,8	1 270	45,3
Proseč pod Ještědem	838,0	512,8	61,2	246	29,3
Rynoltice	1 772,4	968,7	54,7	661	37,3
Stráž nad Nisou	453,2	222,4	49,1	90	19,8
Světlá pod Ještědem	1 319,7	467,0	35,4	776	58,8
Šimonovice	719,0	462,4	64,3	181	25,1

PODÍL ZEMĚDĚLSKÉHO PŮDNÍHO FONDU A POZEMKŮ URČNÝCH K PLNĚNÍ FUNKCE LESA V OBCÍCH					
OBEC	ROZLOHA [ha]	ZPF [ha]	ZPF [%]	PUPFL [ha]	ZALESNĚNÍ [%]
Všelibice	1 844,5	983,5	53,3	757	41,0
Zdislava	980,2	387,7	39,6	525	31,3

PŘÍRODNÍ LESNÍ OBLASTI

SEVEROČESKÁ PÍSKOVCOVÁ PLOŠINA A ČESKÝ RÁJ (JIŽNÍ ČÁST ORP – PODJEŠTĚDÍ)

V současných porostech zcela převažují borové typy, někdy smíšené se smrkem a břízou. Asi na 25 % plochy zaujímají smrkové porosty, v nejnižších polohách porosty dubové, ve vyšších polohách bukové porosty malé rozlohy, vázané na vrcholy a svahy vyvřelých kup. Borovice jako převládající dřevina je v oblasti přirozeně rozšířena na rozsáhlých plošinách s chudou písčitou, propustnou půdou podprůměrné produkce. Jsou tu podmínky pro výběr porostů kvalitní valdštejské (dokské) borovice do genových základů vhodných ekotypů pro tuto oblast.

LUŽICKÁ PÍSKOVCOVÁ VRCHOVINA (JABLONNÉ V PODJEŠTĚDÍ, HRÁDEK NAD NISOU, RYNOLTICE)

Lesnatost této přírodní oblasti dosahuje 74 % a je oproti republikovému průměru více než dvojnásobná. Nejrozšířenější je jedlobukový vegetační stupeň. Pro oblast je typicky vysoký podíl intrazonálních společenstev (borů) a inverzních poloh v chladných vlhkých údolích. V druhové skladbě se dnes nejvýznamněji uplatňuje smrk. V současných porostech převažují smrkové monokultury, borová porostní stadia zaujímají asi 25 procent plochy, bukové porosty jsou soustředěny na nevelké ploše. Smrkové porosty jsou většinou provenienčně nevhodné (vrškové zlomy, bajonetové vršky). V obvodech borů zaujímá část údolních svahů a dna roklin vyhraněný ekotyp smrku. Buk vytváří čisté porosty většinou na čedičových a znělcových kupách, na sutích k němu přistupuje jasan a javor.

JIZERSKÉ HORY A JEŠTĚD (NACHÁZÍ SE PRAKTICKY NA CELÉM ÚZEMÍ SO ORP LIBEREC)

Zastoupení lesních vegetačních stupňů sahá od jedlobukového až po smrkový při převaze smrkobukového. Převládají kyselá společenstva, živná řada tvoří necelou čtvrtinu lesních ploch. V oblasti jsou nejvíce rozšířeny kyselé smrkové bučiny, kyselé jedlové bučiny a svěží smrkové bučiny. V přirozené skladbě byly vysoce a v úhrnu rovnoměrně zastoupenými dřevinami smrk a buk, velmi hojná byla jedle. Hospodaření se v nedávné minulosti orientovalo na protěžování smrku v jedlobukovém a smrkobukovém vegetačním stupni. Původní kvalitní ekotypy smrku se dochovaly jen na náhorních plošinách a na rašelinistích. Hospodářsky přestárlé bukové porosty převládají hlavně na strmých severních svazích hor na drovinách a sutích, kde nejsou vhodné podmínky pro růst smrku (nedostatek vláhy v horních vrstvách půdy). Na Ještědu v obvodu krystalických vápenců jsou autochtonní bukové porosty.

Celá oblast byla postižena průmyslovým znečištěním z energetických zdrojů spalujících hnědé uhlí z Žitavské pánve, které jsou umístěny v blízkosti severního úpatí na trojmezí s Německem a Polskem. V důsledku imisí oslabené smrkové porosty byly druhotně napadeny v 70. letech 20. století obalečem modřínovým, který započal jejich zkázu. Poté nastalo hromadné odumírání smrkových porostů ve smrkovém, bukosmrkovém, později i smrkobukovém vegetačním stupni. Nevhodnou exploatační těžbou, uskutečňovanou pod heslem záchrany dřevní hmoty, a přibližováním dříví těžkými mechanizačními prostředky došlo na humusových podzolech k obnažení mělkých drovinovitých půd a k tvorbě erozních rýh, někde v takovém rozsahu, že hodnota vytěženého dříví nepokryla ani náklady spojené s hrazením a stabilizací těchto strží. Po více než dvacetiletém úsilí lesníků o nápravu neutěšeného stavu začínají Jizerské hory zarůstat novým lesem.

Rychlé odumírání lesů ohrozilo funkční způsobilost vodohospodářských děl a často zhoršuje kvalitu produkované pitné vody vysokým obsahem huminových látek, vyplavovaných z devastovaných lesních půd. Péče o vodohospodářskou funkci lesů Jizerských hor se stala požadavkem nadřazeným všem ostatním funkcím.

K ochraně lesa je pak stanoveno jeho příslušné ochranné pásmo. Na základě podnětu Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů z hlediska problematiky sledovaného jevu č. 37a v návaznosti na novelizaci zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů (lesní zákon) zákonem č. 149/2023 Sb., došlo s účinností k 1. 1. 2024 ke změně § 14 odst. 2 tohoto zákona z hlediska možnosti stanovení podmínek v zájmu ochrany lesa na pozemky do vzdálenosti 30 m od okraje lesa (do 31. 12. 2023 byla v lesním zákoně tato vzdálenost stanovena na 50 m).

B 9.5 Vývoj půdního fondu v SO ORP Liberec

Na základě porovnání statistických údajů od roku cca 1996 dochází (statisticky a globálně):

- k mírnému nárůstu výměry lesních ploch – postupné zalesňování nelesních pozemků (i za podpory státu) a aktualizace katastru nemovitostí,
- k poklesu výměry orné půdy,
- k většímu nárůstu ploch TTP – zatravňování orné půdy (cíleně za podpory státu i živelně opouštěním orné půdy a následným převodem do TTP),
- k mírnému poklesu výměry ploch ovocných sadů
- k nárůstu mimoprodukčních funkcí lesa – postupné navyšování zejména lesů kategorie zvláštního určení z důvodu zájmů obecné i zvláštní ochrany přírody,
- k významnému nárůstu nevyužívané a ladem ležící půdy.

B 9.6 Záměry na provedení změn v území

Konkrétní požadavky na provedení změn v území – záměry v rámci tematického okruhu půdní fond nebyly vzneseny.

B 10 Občanská vybavenost včetně její dostupnosti a veřejná prostranství

Občanská vybavenost je významnou složkou osídlení, která dotváří celkové uspořádání obce, odpovídá rozmístění a koncentraci obyvatelstva a ovlivňuje spádové poměry v území. Struktura zařízení občanské vybavenosti v území ORP Liberec odpovídá současným potřebám.

Mezi veřejnou občanskou vybavenost se počítá zejména zařízení a budovy sloužící pro zdravotnictví, školství, sociální péči. Dále to jsou ale i zařízení pro chod státní správy a samosprávy (obecní úřady, městské úřady a krajský úřad), s nimiž se často pojí i knihovny s veřejným přístupem k internetu.

Z hlediska poptávky (a tedy i nabídky občanského vybavení) je zásadním hlediskem skutečnost, že na území ORP Liberec je 7 obcí s počtem do 500 obyvatel. Další 9 obcí má počet obyvatel do 1000. Tyto obce tvoří cca 60 % spádového území ORP Liberec. Obyvatelé proto musí za specifickou vybaveností a nabídkou služeb dojíždět do větších měst. Nejmarkantnější dojíždka je do Liberce, dále do Chrastavy, Hrádku nad Nisou, Jablonného v Podještědí. Za prací, zdravotnictvím a vzděláváním se dojíždí i mimo území ORP (Jablonec nad Nisou, Mladá Boleslav, Praha, Stráž pod Ralskem, Česká Lípa, Turnov).

Existence alespoň základní vybavenosti (tj. ZŠ, MŠ, ordinace lékaře, obchod, pohostinství) je výrazem jisté svébytnosti obce. Udržení současné nabídky je tedy měřítkem udržitelnosti rozvoje území.

Základní složkou občanského vybavení je tzv. sociální infrastruktura, tj. školství, zdravotnictví, sociální péče. Nezbytnou nadstavbu tvoří infrastruktura volnočasová, tj. kultura, sport, částečně rekreace, které jsou popsány v samostatných kapitolách.

Základní celkový přehled vybavení území ORP Liberec občanským vybavením poskytuje následující tabulka:

Tab. 49 Vybavení obcí ORP Liberec občanskou vybaveností

OBEC	Sociální zařízení	Zdravotnické zařízení/lékař	lékárna	Veřejná knihovna	Mateřská škola	Základní škola	obchod	Restaurační zařízení	pošta	Kulturní zařízení	Sportovní zařízení
Bílá	ne	ne	ne	ano	ano	ne	ne	ano	ne	ano	ano
Bílý Kostel nad Nisou	ne	ne	ne	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano
Cetenov	ne	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ano	ne
Český Dub	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano
Dlouhý Most	ne	ne	ne	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano
Hlavice	ne	ne	ne	ano	ano	ano	ne	ano	ne	ano	ano
Hodkovice nad Mohelkou	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano
Hrádek nad Nisou	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano
Chotyň	ano	ne	ne	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano
Chrastava	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano
Jablonné v Podještědí	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano
Janovice v Podještědí	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ano	ne	ano	ano
Janův Důl	ne	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ano	ano
Jeřmanice	ne	ne	ne	ano	ne	ne	ano	ano	ne	ano	ano
Kryštofovo Údolí	ne	ano	ne	ano	ne	ne	ne	ano	ne	ano	ano
Křížany	ne	ano	ne	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano
Liberec	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano
Mníšek	ne	ano	ne	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano
Nová Ves	ano	ne	ne	ano	ano	ano	ano	ne	ne	ano	ano

OBEC	Sociální zařízení	Zdravotnické zařízení/lékař	lékárna	Veřejná knihovna	Materská škola	Základní škola	obchod	Restaurační zařízení	pošta	Kulturní zařízení	Sportovní zařízení
Oldřichov v Hájích	ano	ne	ne	ano	ne	ne	ano	ano	ne	ano	ano
Osečná	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano
Proseč pod Ještědem	ne	ne	ne	ano	ne	ne	ano	ano	ne	ano	ano
Rynoltice	ne	ano	ne	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano
Stráž nad Nisou	ano	ano	ne	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano
Světlá pod Ještědem	ne	ano	ne	ano	ano	ne	ano	ano	ano	ano	ano
Šimonovice	ano	ne	ne	ano	ano	ne	ano	ano	ne	ano	ano
Všelibice	ne	ne	ne	ano	ano	ne	ano	ano	ano	ano	ano
Zdislava	ne	ano	ne	ano	ne	ne	ano	ne	ne	ano	ano

Další údaje o občanské vybavenosti obcí jsou uvedeny v kartách obcí (viz příloha 2).

B 10.1 Sociální péče

Zařízení sociální péče nabývají na významu v souvislosti s probíhajícím stárnutím obyvatelstva a větším výskytem tělesných a mentálních handicapů v populaci. V některých typech sociální péče o mládež má ORP významné postavení v rámci nadregionální působnosti. S přibývajícím počty obyvatel využívající zařízení sociální péče se dá očekávat i nadále růst výstavby nebo rekonstrukcí těchto zařízení s cílem zvýšení jejich kapacity.

Za hlavní představitele zařízení sociální péče je možné považovat domovy důchodců, domovy – penziony pro důchodce a ústavy sociální péče. Mimo tato zařízení existuje ještě řada ostatních zařízení sloužících k trvalému či přechodnému bydlení – např. zařízení pro výkon pěstounské péče, domovy pro matky s dětmi, azylové domy, chráněné bydlení a řada dalších.

PLOCHY OBČANSKÉHO VYBAVENÍ – SOCIÁLNÍ PÉČE

V rámci datového skladu ÚAP úřad územního plánování sleduje plochy občanského vybavení v jednotlivých kategoriích podle domluveného standardu s KÚLK. Plochy občanského vybavení jsou pro tuto tematiku rozděleny na plochy zdravotnictví a sociální péče a dále na plochy veřejné vybavenosti. Většina těchto dat je pořízena z údajů vedených v územně plánovacích dokumentacích a z terénních průzkumů.

SOCIÁLNÍ SLUŽBY

V rámci jevu ÚAP – sociální služby jsou spravovány informace o lokalitách, ve kterých jsou poskytovány sociální služby. V jedné budově může být poskytováno více sociálních služeb. Spravovány jsou výhradně sociální služby z Registru poskytovatelů sociálních služeb Ministerstva práce a sociálních věcí, který je zřízen na základě zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách (dále jen zákon), s účinností od 1. 1. 2007.

Tab. 50 Registrovaná zařízení sociální péče v SO ORP Liberec ke dni 31. 10. 2024. Zdroj: GIS ÚP LK z dat Registru poskytovatelů sociálních služeb MPSV

ZAŘÍZENÍ SOCIÁLNÍ PÉČE	
SLUŽBA	POČET ZAŘÍZENÍ
azylové domy	5
centra denních služeb	2

ZAŘÍZENÍ SOCIÁLNÍ PÉČE	
SLUŽBA	POČET ZAŘÍZENÍ
chráněné bydlení	6
denní stacionáře	4
domovy pro osoby se zdravotním postižením	5
domovy pro seniory	7
domovy se zvláštním režimem	8
domy na půl cesty	1
intervenční centra	1
kontaktní centra	1
nízkoprahová denní centra	1
nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	1
noclehárny	1
odborné sociální poradenství	23
odlehčovací služby	5
osobní asistence	6
pečovatelská služba	10
podpora samostatného bydlení	2
průvodcovské a předčitatelské služby	1
raná péče	2
služby následné péče	1
sociální rehabilitace	11
sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	7
sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	9
sociálně terapeutické dílny	3
Sociální rehabilitace	9
telefonická krizová pomoc	1
terapeutické komunity	1
terénní programy	8
tlumočnické služby	4
týdenní stacionáře	0
celkem	146

V ORP Liberec bylo ke dni 31. 10. 2024 registrováno v Registru poskytovatelů sociálních služeb 146 zařízení poskytujících sociální služby, což je oproti 31. 12. 2019 (s počtem 133) výrazný nárůst a tedy i zlepšení. Počet zařízení sociální péče se bude v krátkodobém výhledu v ORP Liberec ještě zvyšovat, kdy se k lednu roku 2025 počítá se zahájením provozu odlehčovacích služeb v novém Domově důchodců v Hrádku nad Nisou a se zavedením sociálně terapeutických dílen v Jedličkově ústavu v Liberci.

Registrované zařízení dle typu služeb a jejich počty jsou pak uvedeny v **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**

B 10.2 Zdravotnictví

Síť zdravotnických zařízení je v ORP Liberec ustálená. V ORP Liberec zajišťuje lůžkovou zdravotnickou péči nemocnice – Krajská nemocnice Liberec, která měla k roku 2023 k dispozici celkem 906 lůžek. Vedle toho je v ORP Liberec ještě 1 lázeňská léčebna (lázně Kundratice) s kapacitou 175 lůžek. Nejvýznamnějším zdravotním zařízením je zmíněná Krajská nemocnice Liberec, kde je umístěna specializovaná péče v centrech, jako jsou: kýlní, komplexní onkologické, kardiovaskulární,

diabetologické, chirurgické, traumatologické, centrum anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny – CARIM (dříve ARO), neurocentrum a centrum zobrazovacích metod. V současné době pak probíhá stavba a rozšiřování zdravotního zařízení, ke kterému dle harmonogramu k roku 2026 přibude nové Centrum urgentní medicíny. K 31. 10. 2024 bylo v ORP Liberec registrováno 489 zdravotnických zařízení a pracovišť. Nepříznivá je nerovnoměrná věková skladba lékařů. Nejvýraznější je problém u zubních lékařů, u kterých je plná jedna polovina ve věku 50–59 let.

Tab. 51 Počet zdravotnických pracovišť v SO ORP Liberec dle druhu (2024)

ZDRAVOTNICKÁ PRACOVIŠTĚ	
Druh	Počet
nemocnice	1
lázeňská léčebna	1
sdružené ambulantní zařízení – velké	1
sdružené ambulantní zařízení – malé	4
zdravotnické středisko	4
samostatná ordinace praktického lékaře pro dospělé	74
samostatná ordinace praktického lékaře pro děti a dorost	28
samostatná ordinace praktického lékaře stomatologa	89
samostatná ordinace praktického lékaře gynekologa	23
samostatná ordinace lékaře specialisty	120
samostatná zařízení psychologa	8
samostatná zařízení logopeda	3
domácí zdravotnická péče	6
samostatná zařízení nelékaře rehabilitační	36
samostatná zařízení nelékaře jiné	10
samostatná stomatologická laboratoř	26
samostatná odborná laboratoř	2
ostatní ambulantní zařízení	1
kojenecký ústav s dětským domovem	1
doprava raněných, nemocných a rodiček	4
zdravotnická záchranná služba	6
ostatní zvláštní zdravotnická zařízení	1
lékárna	32
ústavní lékárna	1
výdejna zdravotnických prostředků	4
krajská hygienická stanice	1
zdravotní ústav	1
ostatní zdravotnická zařízení	1
celkem	489

Tab. 52 Zdravotnická zařízení v obcích SO ORP Liberec

ZDRAVOTNICKÁ ZAŘÍZENÍ	
OBEC	ZAŘÍZENÍ (ano/ne)
Bílá	ne
Bílý Kostel nad Nisou	ne
Cetenov	ne
Český Dub	ano
Dlouhý Most	ne
Hlavice	ne
Hodkovice nad Mohelkou	ano
Hrádek nad Nisou	ano

ZDRAVOTNICKÁ ZAŘÍZENÍ	
OBEC	ZAŘÍZENÍ (ano/ne)
Chotyně	ne
Chrastava	ano
Jablonné v Podještědí	ano
Janovice v Podještědí	ne
Janův Důl	ne
Jeřmanice	ne
Kryštofovo Údolí	ano
Křižany	ano
Liberec	ano
Mníšek	ano
Nová Ves	ne
Oldřichov v Hájích	ne
Osečná	ano
Proseč pod Ještědem	ne
Rynoltice	ano
Stráž nad Nisou	ano
Světlá pod Ještědem	ano
Šimonovice	ne
Všelibice	ne
Zdislava	ano

LÁZEŇSKÁ MÍSTA A AREÁLY

Podmínky pro rozvoj lázeňství, které je perspektivní nejen z hlediska zdravotnictví, ale zejména cestovního ruchu, jsou v ORP Liberec vcelku příznivé. Na území obce Osečná se nacházejí **Lázně Kundratice**.

Vzhledem k atraktivitě území a řadě klimaticky příznivých lokalit má ORP Liberec potenciál i pro ozdravné, regenerační a rehabilitační pobyty. Pro tyto aktivity, které jsou zatím málo využívanou formou cestovního ruchu, jsou podmínky hlavně v oblastech CHKO (Jablonné v Podještědí, Rynoltice, Oldřichov v Hájích, Mníšek...) mimo velká turistická centra.

PŘÍRODNÍ LÉČIVÝ ZDROJ, ZDROJ PŘÍRODNÍ MINERÁLNÍ VODY

V území ORP Liberec se vyskytují přírodní léčivé zdroje – peloidy v Lázních Kundratice a zdroj přírodní minerální vody ve zřídelní oblasti Vratislavice nad Nisou (Vratislavická kyselka I a Vratislavická kyselka II).

B 10.3 Vzdělávání

Školství je ve správním obvodu zastoupeno sítí základních škol – především se jedná o 48 základních škol (většina z nich je umístěna na území Liberce), kde je zajištěna i speciální výuka, a rovněž výukou na uměleckých školách. Střední všeobecné vzdělání umožňují 3 gymnázia (jedno soukromé) a 14 dalších středních odborných škol. Pro děti předškolního věku je ve správním obvodu v provozu 70 mateřských škol, zřizovaných často ve spojení se základní školou.

Vyjíždka do škol (poslední údaje SLDB 2021, data mobilních operátorů) převažovala v rámci SO ORP do Liberce (základní, střední školství a vysoká škola). Mimo ORP dojíždějí studenti do Varnsdorfu, Turnova,

Jablonce nad Nisou, Mnichova Hradiště a České Lípy (střední školství). Na vysoké školy studenti dojíždějí do škol po celé ČR.

Na území SO ORP bylo na konci roku 2023 celkem 132 zařízení pro školství a vzdělávání. Tento počet je tvořen ze 70 mateřských škol (MŠ), 48 základních škol (ZŠ - 36 úplných a 12 malotřídních), 14 středních škol a středních či odborných učilišť (SŠ). Z toho 74 školských zařízení bylo soustředěno na území města Liberec. Do celkového počtu je pak zařazeno celkem 5 zvláštních škol a 6 základních uměleckých škol (ZUŠ). ORP Liberec rovněž disponuje i ostatními zařízeními, jakými jsou Dětský diagnostický ústav, Výchovný ústav, Domy dětí a mládeže a Domovy mládeže, Pedagogicko-psychologická poradna a Centrum vzdělanosti Libereckého kraje. Na území správního obvodu je celkem 8 obcí – Cetenov, Proseč pod Ještědem, Zdislava, Janovice v Podještědí, Jeřmanice, Janův Důl, Oldřichov v Hájích a Kryštofovo Údolí – kde není žádné zařízení pro školství a vzdělávání.

K rozvoji regionu významně přispívá přítomnost vysoké školy – Technické univerzity v Liberci a dvě vyšší odborné školy (též v Liberci), jež přitahují studenty nejen z okolních krajů, ale i z jiných částí celé České republiky.

Počet mateřských a základních škol se na území ORP Liberec drží od roku 2017 na stabilní úrovni, kdy se mimo mírné kolísání (nárůst MŠ v roce 2021 a jejich pokles v roce 2023, pokles o 1 ZŠ v roce 2023) neprojevuje skokovými meziročními rozdíly. Z hlediska počtu žáků pak region zaznamenává pozitivní vývoj, kdy se počet žáků ve všech typech školských zařízení od roku 2019 postupně zvyšuje. Jejich nárůst však pro území správního obvodu může představovat jisté riziko tlaku na kapacity školských zařízení. Vzhledem k demografickým trendům oblasti tak mohou školy čelit nedostatečnými prostorovými a personálními kapacitami, které za stávajícího stavu nebudou schopny děti pojmout. Taková situace pak vyžaduje včasné řešení související s plánováním a strategiemi pro zkvalitnění a zajištění dostupnosti vzdělání pro všechny potenciální žáky a studenty. Pro rozvoj území je velmi důležitá stabilizace sítě ZŠ a středních škol SŠ, zvýšení nabídky studijních příležitostí na SOŠ a s ohledem na ekonomický profil ORP Liberec zvláště na SOU.

ŠKOLSKÁ ZAŘÍZENÍ DLE ZŘIZOVATELE

Následující obce mají zřízené základní a mateřské školy: Liberec, Český Dub, Chrastava, Dlouhý Most, Hlavice, Hodkovice nad Mohelkou, Hrádek nad Nisou, Jablonné v Podještědí, Křižany, Mníšek, Nová Ves, Osečná, Rynoltice, Světlá pod Ještědem, Bílý Kostel nad Nisou, Stráž nad Nisou, Chotyně, Bílá (jen MŠ), Všelibice (jen MŠ) a Šimonovice (jen MŠ).

Krajský úřad zřizuje následující střední školy a školská zařízení: Gymnázium F. X. Šaldy, Gymnázium a Střední odborná škola pedagogická – Jeronýmova, Obchodní akademie a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Střední průmyslová škola stavební, Střední průmyslová škola strojní a Vyšší odborná škola, Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Střední škola a Mateřská škola Na Bojišti, Střední škola strojní, stavební a dopravní, Střední škola gastronomie a služeb, Střední odborná škola – Jablonecká, Základní a mateřská škola logopedická, Základní škola a Mateřská škola pro tělesně postižené, Základní škola a Mateřská škola při nemocnici, Dětský domov – Jablonné v Podještědí, Domov mládeže – Liberec, Dům dětí a mládeže Větrník, Pedagogicko-psychologická poradna, Dětské centrum Liberec, Speciálně pedagogické centrum logopedické a surdopedické, Centrum vzdělanosti Libereckého kraje.

Tab. 53 Počty škol a školských zařízení zřizovaných obcemi a Libereckým krajem v SO ORP Liberec (stav k 31. 10. 2024)

POČTY ŠKOL A ŠKOLSKÝCH ZAŘÍZENÍ DLE ZŘIZOVATELE			
obec		Liberecký kraj	
typ zařízení	počet	typ zařízení	počet
MŠ	38	ZŠ a MŠ	3
ZŠ	24	SŠ	7
ZŠ a MŠ	16	SŠ a VOŠ	2
ZŠ a ZUŠ	3	SŠ a MŠ	1
ZUŠ	3	dům dětí a mládeže	1
středisko volného času	1	domov mládeže	1
		pedagogicko-psychologická poradna	1
		dětský domov	1
		ostatní školské zařízení	1
		Pedagogické centrum	1
Celkem	86	celkem	19

ŠKOLY A ŠKOLSKÁ ZAŘÍZENÍ SOUKROMÁ, ZŘIZOVANÁ MŠMT A CÍRKVEMI

V ORP Liberec se nacházelo k 31. 10. 2024 celkem 22 soukromých škol a školských zařízení. Nejvíce soukromých škol se pak nachází v kategorii MŠ. V ORP Liberec je dále jedna církevní škola.

Tab. 54 Počty soukromých škol a školských zařízení v okrese Liberec (stav k 31. 10. 2024)

SOUKROMÉ ŠKOLY A ŠKOLSKÁ ZAŘÍZENÍ	
typ zařízení	počet
MŠ	12
ZŠ	2
SŠ a VOŠ	4
gymnázium	1
vysoká škola	2
středisko praktického vyučování	1
Celkem	22

ŠKOLSKÁ ZAŘÍZENÍ DLE STUPNĚ VZDĚLÁNÍ

PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Podrobné údaje za SO ORP Liberec včetně údajů o provozu a typu poskytované péče jsou uvedeny v následující tabulce. Zde i nadále převažují třídy s celodenním provozem, v rámci nichž se nevýrazně uplatňuje polodenní péče – pouze 432 dětí z celkového počtu dětí.

V současné době dochází k navyšování kapacit MŠ, limitujícím faktorem se jeví být prostorové a hygienické požadavky na provoz těchto škol, jež v mnoha případech vyžadují investice do daných objektů.

ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

V základním vzdělávání se stále výrazně projevuje rostoucí trend počtu obyvatel ve věku 6-14 let. Jedním z významných ukazatelů v oblasti základního vzdělávání je podíl žáků, kteří docházejí na víceletá gymnázia. I v důsledku nepříznivého demografického vývoje se podíl žáků odcházejících z pátých, resp. sedmých ročníků na osmi, resp. šestiletá gymnázia zvýšil z úhrnných 9,07 % na 9,58 %. Blíží se tak hraniční hodnotě 10 % stanovené v dlouhodobém záměru. Všechna gymnázia otevírají každoročně po jedné třídě osmiletého gymnázia.

Převážná část ZŠ, poskytujících základní vzdělání, je zřizována obcemi. Ostatní jsou školy soukromé, církevní a speciální školy zřizované LK. Většina všech ZŠ jsou školy se třídami I. a II. stupně. Statisticky průměrná úplná ZŠ měla 14 tříd, navštěvovalo ji 310 žáků a průměrná naplněnost třídy činí 22 žáků.

STŘEDNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Ve školním roce 2023/2024 bylo vedeno v rejstříku škol a školských zařízení na území ORP Liberec 17 právnických osob vykonávajících činnost SŠ, zřizovatelem 10 SŠ byl LK.

Ve sledovaném období pokračovala dlouhodobá tendence zvyšování podílu počtu žáků přijímaných do oborů poskytujících střední vzdělání s maturitní zkouškou.

VYŠŠÍ ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ

Vyšší odborné vzdělávání rozvíjí a prohlubuje znalosti a dovednosti studenta získané ve středním vzdělávání a poskytuje všeobecné a odborné vzdělání a praktickou přípravu pro výkon dalších činností. Denní forma studia zpravidla trvá od 2 do 3,5 roku dle zaměření příslušného vzdělávacího programu, s postupným přechodem k akreditovaným vzdělávacím programům bude trvat 3 roky (v případě zdravotnických oborů 3,5 roku).

V ORP Liberec, stejně jako v předcházejícím školním roce, působily 2 VOŠ. Obě z nich zřizoval LK a obě z nich jsou součástí subjektu, který vykonává činnost SŠ. Patří sem Střední průmyslová škola a Vyšší odborná škola, Liberec a Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická Liberec.

VYSOKOŠKOLSKÉ VZDĚLÁNÍ

Tento typ škol je zřizován výhradně MŠMT a soukromými osobami. V LK se nachází pouze jedna státní VŠ a to Technická univerzita v Liberci. Další VŠ spadají výhradně do soukromé sféry. Metropolitní univerzita Praha, o.p.s., s pobočkou v Liberci a sídlem v Praze a Vysoká škola Karla Engliša s pobočkou v Liberci a sídlem v Brně.

Díky malému počtu VŠ v LK, vyjíždí mnoho studentů za svými studii do ostatních krajů. Oblíbeným cílem vysokoškolských studií studentů z LK je Praha, nejen pro jeho prestiž a vysokoškolskou tradici, ale i pro dobrou dopravní dostupnost. I přes nově vzniklé pobočky soukromých škol v LK se tento trend nemění, neboť bezplatné VŠ vzdělání na veřejné VŠ zde poskytuje pouze Technická univerzita v Liberci.

DALŠÍ FORMY VZDĚLÁVÁNÍ

ZÁKLADNÍ UMĚLECKÉ ŠKOLY

Na území ORP Liberec se nachází 6 škol tohoto typu, a to:

- ZUŠ Liberec, příspěvková organizace, (a detašované pracoviště v Chrastavě a v Hrádku nad Nisou),
- Základní umělecká škola Český Dub,
- ZUŠ Jablonné v Podještědí, příspěvková organizace,
- ZŠ a ZUŠ, příspěvková organizace Jabloňová (Liberec).

JAZYKOVÁ ŠKOLA S PRÁVEM JAZYKOVÉ ZKOUŠKY

LK zřizuje pouze jednu jazykovou školu s právem státní zkoušky, a to v rámci Obchodní akademie a Jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky, Liberec, Šamánkova, příspěvková organizace.

VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ, ŽÁKŮ A STUDENTŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI A DĚTÍ, ŽÁKŮ A STUDENTŮ NADANÝCH

Vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami probíhá v MŠ speciálních, ZŠ praktických, ZŠ speciálních, odborných učilištích a praktických školách. V ORP Liberec jsou zřízeny speciální školy: Speciální školy pro sluchově postižené Liberec, Speciální mateřská škola při speciálních školách pro sluchově postižené Liberec, Speciální škola pro tělesně postižené Liberec, ZŠ a MŠ při nemocnici Liberec, ZŠ a MŠ logopedická Liberec, Speciální škola Liberec (detašované pracoviště PŠ PŘI ÚSP LIBEREC – ZEYEROVA ul.), ZŠ Liberec (Orlí), Základní škola praktická a základní škola speciální Jablonné v Podještědí, Základní škola Český Dub, ZŠ a MŠ Hrádek nad Nisou – Loučná.

CENTRUM VZDĚLANOSTI LIBERECKÉHO KRAJE – ZAŘÍZENÍ PRO DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ

Vedle SŠ je významným poskytovatelem dalšího vzdělávání v kraji příspěvková organizace Centrum vzdělanosti Libereckého kraje – zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků.

PLOCHY OBČANSKÉHO VYBAVENÍ – VZDĚLÁVÁNÍ

V rámci datového skladu ÚAP úřad územního plánování sleduje plochy občanského vybavení v jednotlivých kategoriích podle domluveného standardu s KÚLK. Plochy občanského vybavení jsou pro tuto tematiku rozděleny na plochy školství. Většina těchto dat je pořízena z údajů vedených v územně plánovacích dokumentacích a z terénních průzkumů.

VZDĚLANOSTNÍ STRUKTURA OBYVATEL

PODÍL OSOB SE ZÁKLADNÍM VZDĚLÁNÍM

Mezi lety 2011 a 2021 došlo ke zvýšení vzdělanosti obyvatel ORP Liberec, a to jak v rámci snížení počtu obyvatel pouze se základním vzděláním, tak i zvýšením počtu obyvatel, kteří dosáhli VŠ vzdělání. Podíl počtu obyvatel se základním vzděláním dosáhl v roce 2021 průměrně 12,4 % (roku 2011 – 16,7 %). Podíl obyvatel se základním vzděláním je velmi důležitým negativním faktorem rozvojových předpokladů území.

PODÍL OSOB S VYSOKOŠKOLSKÝM VZDĚLÁNÍM

Mezi lety 2011 a 2021 vzrostl počet obyvatel s vysokoškolským vzděláním, čímž se celkově zvedla vzdělanost v ORP Liberec. V roce 1991 byl průměrný podíl osob starších 15 let, kteří mají VŠ vzdělání cca 2,5 %. Zatímco v roce 2021 činil tento podíl už 17,2 %, což je významný vzestup. Podíl obyvatel s VŠ vzděláním je velmi důležitým pozitivním faktorem rozvojových předpokladů území.

Méně příznivá struktura vzdělanosti v ORP Liberec souvisí mj. s nabídkou pracovních míst, v níž převažují méně kvalifikované pozice, dále s dostupností vzdělání, sociální situací rodin atd. Nižší vzdělanost obyvatel většinou vede k nárůstu nezaměstnanosti, růstu podílu osob závislých na sociálních dávkách a k dalším sociálně patologickým jevům (závislosti, kriminalita apod.).

S rozvojem území a jeho předpokládanými změnami souvisí a bude souviset rostoucí počet vysokoškolsky vzdělaných obyvatel, a žádoucí snižování regionálních rozdílů v jejich rozmístění. Vzdělanost obyvatel se projevuje a bude i nadále projevovat jako významný faktor rozvojových předpokladů a skutečného rozvoje území. Z tohoto důvodu byl tzv. index vzdělanosti obyvatel použit jako jeden z indikátorů hodnocení rozvojových předpokladů území na úrovni obcí.

B 10.4 Kulturní zařízení

Kulturní zařízení, typu divadla, městské knihovny, muzea a výstavní síně, jsou soustředěny pouze ve větších městech. Podstatná část kulturních zařízení vyšší občanské vybavenosti je umístěna v Liberci.

Kapacitně a i stavem objektů jsou v podstatě vyhovující. Většina objektů je situována v historickém jádru měst nebo v centrální zóně. Seznam nejvýznamnějších zařízení:

- **Divadla a kina a další kulturní zařízení:**
  - Divadlo F. X. Šaldy,
  - Malé divadlo,
  - Naivní divadlo,
  - Dům kultury,
  - Sál Lidové Sady,
  - Experimentální studio,
  - Kino Lípa, Kino Varšava, Cinestar (OC Nisa), Kino Cinema City (Forum Liberec), IGI Vratislavice, Kulturní centrum Vratislavice 101010
  - Palác Liebieg
  - Home Credit Arena, Fotbalový stadion U Nisy (FC Slovan Liberec),
  - ZOO Liberec, Botanická zahrada,
  - Centrum Babylon, Plavecký bazén, IQ Landia
  - Ekopark Liberec, Dinopark (OC Plaza)
- **Muzea:**
  - Severočeské muzeum,
  - Technické muzeum
  - Kryt civilní obrany
  - Galerie Desítky
  - Galerie u Rytíře,
  - Oblastní galerie Liberec,
  - Automuzeum (Vratislavice nad Nisou)
- **Knihovny:**
  - Krajská vědecká knihovna Liberec,
  - knihovny jsou dále prakticky ve všech obcích umístěné v budovách městských a obecních úřadů.

Kulturní zařízení představuje i řada rekonstruovaných nemovitých památek, které byly prohlášeny za kulturní památky. Řada těchto památek je využívána pro bydlení nebo fungují jako církevní stavby. V následujícím výčtu jsou uvedené ty nejznámější:

- televizní vysílač a horský hotel Ještěd
- hrad Grabštejn
- zámek Lemberk
- bazilika minor v Jablonném v Podještědí
- liberecký zámek
- další zajímavosti na adrese: <http://www.infolbc.cz/cz/liberec/kulpam1.html>

B 10.5 Sport a volný čas

Sport v ORP Liberec hraje významnou roli jak z hlediska volnočasových aktivit obyvatel, tak i z pohledu regionálního rozvoje a identity. Město Liberec je centrem sportovního dění v regionu a disponuje širokou infrastrukturou zahrnující multifunkční areály, stadiony, sportovní haly i rekreační zázemí pro letní a zimní sporty. Významnou roli zde hraje také dostupnost Jizerských hor, které umožňují rozvoj outdoorových aktivit, jako je běžecké lyžování, cyklistika či turistika. Mimo profesionální a výkonnostní sport je kladen důraz na podporu mládežnických a amatérských sportovních aktivit, přičemž město i okolní obce spolupracují na rozvoji sportovní infrastruktury a organizaci sportovních akcí.

Pro efektivní plánování rozvoje sportu má pak celkem 7 obcí regionu zpracované strategické a koncepční dokumenty, které stanovují priority v oblasti sportovní infrastruktury a určují směřování investic do sportovních zařízení (Liberec, Hrádek nad Nisou, Jablonné v Podještědí, Mníšek, Oldřichov v Hájích, Hodkovice nad Mohelkou, Český Dub).

Nabídka sportovních a volnočasových zařízení:

Liberec

- Sport Park Liberec
- Sportovní haly
- Městský fotbalový stadion
- Plavecký bazén
- Skatepark
- Rekreační a sportovní areál Vesec
- Fotbalový stadion ve Vesci
- Sportovní areál Svojsíkova
- Dětská a workoutová hřiště
- Bowling
- Tenisové kurty
- Squash
- Zimní stadion
- Posilovny
- Koupaliště
- Bikepark Ještěd, Vapark Vratislavice
- Motokáry
- Horolezecká aréna, Boulderpoint
- Laser game
- Sportovní střelnice
- trampolíny
- Plochá dráha
- Aqua park Babylon
- Skiareál Ještěd
- Discgolf Vesec
- Golfová hřiště (Ypsilon Golf Liberec, Golf Club Machnín)
- Sportovní kluby a oddíly: AC Slovan Liberec, A-STYL, FBC Liberec, FC Slovan Liberec, JUDO Club Liberec, Liberecký tenisový klub, Sportovní klub Ještěd, Tělovýchovná jednota Bílí tygři Liberec, Tělovýchovná jednota Lokomotiva I, TAKT Liberec, Tělovýchovná jednota Slavia Liberec, TJ Dukla Liberec, TJ Slovan Vesec, Trampolíny Liberec, VK Dukla Liberec, Sportovní klub stolního tenisu Liberec

Z dalších sportovních a volnočasových zařízení lze jmenovat:

- Rekreačně-sportovní areál Obří sud Javorník
- Ski areál Buřín
- Golf Club Malevil, Golf Club Grabštejn, Golf Club Ještěd
- Přehrady: Fojtka, Mlýnice, Vesecký rybník
- Cyklostezky (Liberec, Oldřichov – Mníšek, Osečná)
- Jizerská magistrála (běžecké lyžování)

Další výčet sportovišť, oddílů a klubů je uveden na stránkách příslušných obcí, případně v koncepčních rozvojových dokumentech.

B 10.6 Dostupnost občanské vybavenosti

Výpočet dostupností veřejné infrastruktury vychází určitou měrou z metodiky Maier (2016, revize 2020): „Standardy dostupnosti veřejné infrastruktury“: <https://www.uur.cz/media/bdsip33u/35-standardy-dostupnosti-verejne-infrastruktury-aktualizace-2020-03.pdf> Na základě této metodiky je vypočítána vzdálenostní dostupnost (fyzická) k vybraným cílům z oblasti občanské vybavenosti a veřejných prostranství (po silniční síti z dat CEDA). Dostupnost je určována pomocí síťové analýzy, která z výchozího bodu (objektu dostupnosti) po silniční síti generuje uzavřený polygon představující území dosažitelné v rámci předem definované vzdálenosti.

Nebyla zpracována časová ani sídelně strukturální dostupnost. Analýza rovněž nezohledňuje typ území, přičemž dostupnost je vypočítána pro celé území správního obvodu ORP Liberec. Zpracování složitějších metod nebylo možné kvůli absenci podrobných dat pro výpočet časové dostupnosti veřejnou dopravou (data koordinátora Integrovaného dopravního systému nebyla k dispozici).

Vybrané cílové body byly řádově o jednotky metrů posunuty a přimknuty (pomocí funkce snapping) k liniové silniční síti. V případě, že byl řešený cílový bod vzdálenější než jednotky metrů, tak byla síť dovektorizována. Zmíněná konektivita dat, tedy skutečnost, že cílový bod leží přímo na linii cestní sítě, je jednou z podmínek analýzy dostupnosti.

Níže jsou uvedeny cílové body a typy dostupností, které budou předmětem analýzy vzdálenostní (fyzické dostupnosti):

Cílový bod	Standard dostupnosti
Lékařská péče (registrovaný všeobecný lékař)	není stanoven (vizualizováno: 0–200, 200,1 – 400, 400,1–600, 600,1–800, 800,1–1000, do 5000 m, 10 000 m)
Dostupnost vzdělání (MŠ, ZŠ)	standard modifikován na podmínky SO ORP Liberec (0–200, 200,1–400, 400,1–600, 600,1–800, 800,1–1000, do 5000 m, do 10 000 m)
Dostupnost dětských hřišť	standard je 500 m (0–300, 300–500, 500–1000, 1000–2000, 2000–4000, 4000–6000)
Dostupnost pošty	standard je 600 metrů, ale ten byl modifikován pro podmínky SO ORP Liberec (0–500, 500,1–1000, 1000,1–1500, 1500,1–2000, do 5000 m, do 10 000 m)
Dostupnost zastávek MHD	standard je 300 m pro území s kompaktní zástavbou, obecně pak 500 m
Dostupnost veřejných prostranství	standard modifikován na podmínky SO ORP Liberec (0-500 m)

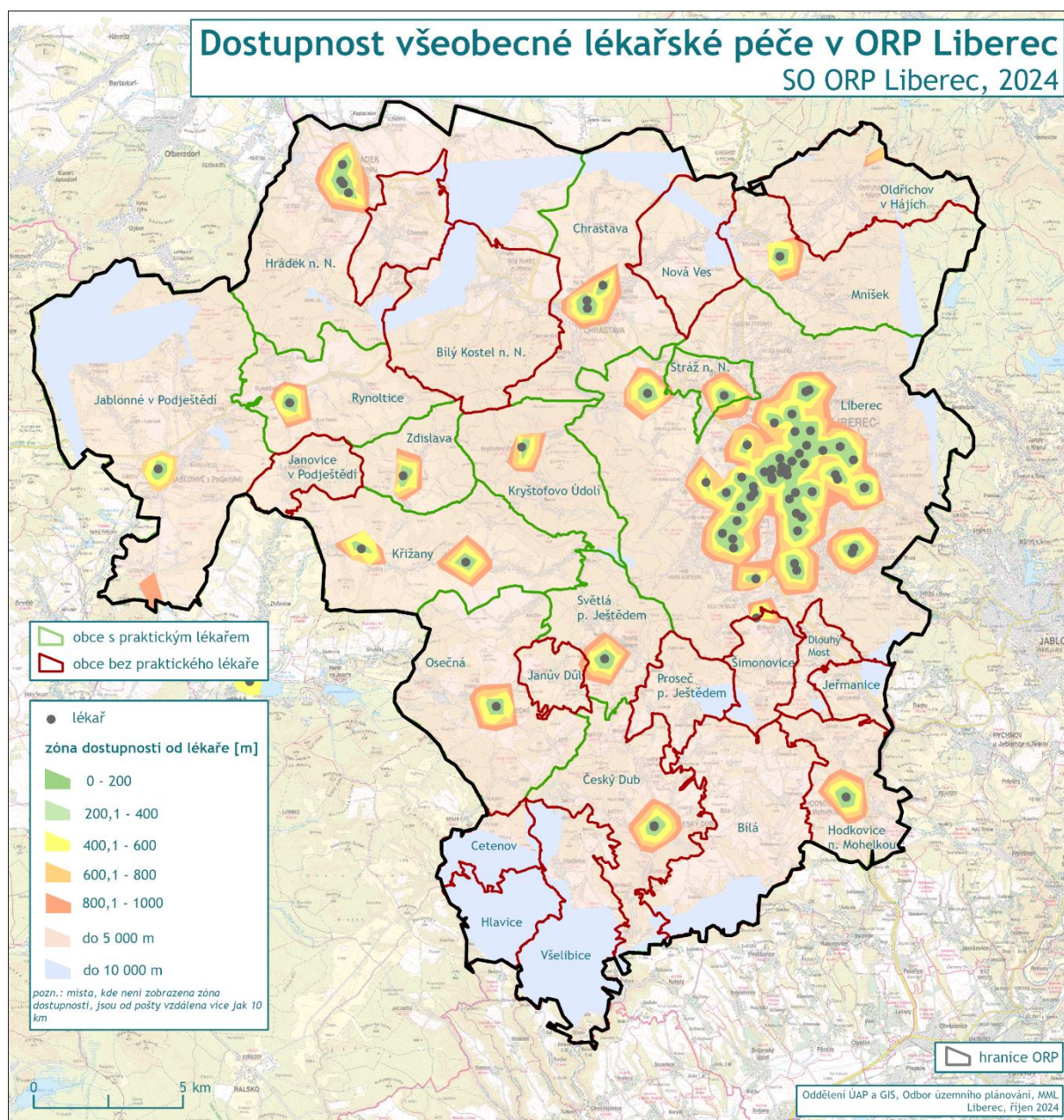
Poznámka: Byly vybrány cílové body, ke kterým byla dostupná dostatečně kvalitní data. Vybrané cílové body reprezentují občanskou vybavenost, pro které s ohledem na kvalitu dat a důležitost vybraných bodů zájmu, dává analýza dostupnosti smysl. Pro zobrazení dostupnosti byl vždy větší počet intervalů dostupnostních zón takovým způsobem, aby výsledná analytická mapa lépe vypovídala

o dostupnosti daného cílového bodu. Je důležité říci, že analýza je do jisté míry zjednodušenou formou pouze vzdálenosti po silniční síti (limitováno její kvalitou). Do budoucna lze uvažovat mnohá zlepšení analýzy dostupnosti.

Návrhy na zlepšení: kvalitnější vstupní data silniční sítě (větší hustota, dbát na její topologickou čistotu a konektivitu s bodovou vrstvou cílových míst) + zanesení drobných cest a pěšin, rozlišení jednosměrných komunikací, rozdělení na dostupnost různou formou dopravy (auto, motocykl, kolo, pěší).

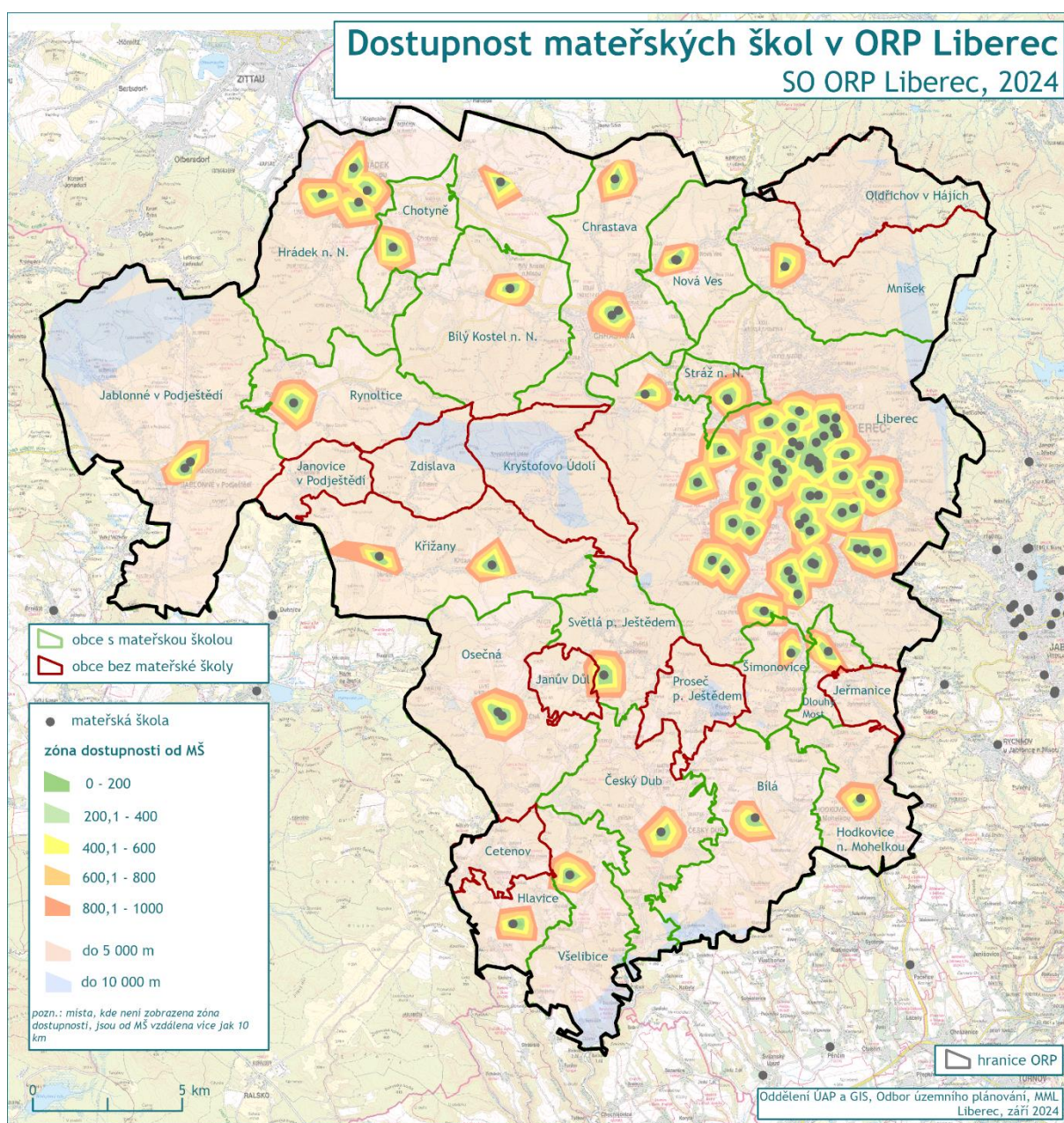
Analýza dostupnosti sleduje prostorovou dostupnost občanské vybavenosti v obcích a nehodnotí kvalitu a kapacitu jednotlivých zařízení. Daný přístup tak naznačuje, že k celkovému hodnocení občanské vybavenosti je nutno nahlížet z komplexního hlediska a nezohledňovat pouze její dojezdovou vzdálenost, kdy její reálná funkčnost a efektivita mohou být limitovány právě těmito faktory.

Obr. 21: Dostupnost všeobecné lékařské péče SO ORP Liberec (stav 2024)

Na základě mapy dostupnosti všeobecné lékařské péče v SO ORP Liberec lze tvrdit, že je pro obyvatele většiny území dobře dosažitelná. Ačkoliv se ordinace praktického lékaře nachází pouze v polovině obcí ORP, dostupností lékařskou péčí disponují i obyvatelé sousedních sídel, kdy jejich dojížděková vzdálenost za lékařem činí převážně maximálních 5 km. Nejhůře jsou pak na tom zejména okrajové lokality správního obvodu (obce v severní a jižní části území), které jsou od ordinací obvodního lékaře vzdáleny více jak 5 000 m. Vysoká koncentrace praktických lékařů a hustá síť ordinací je zaznamenána v centru ORP – ve městě Liberec, kde se soustředí i specializovaná lékařská péče včetně krajské nemocnice.

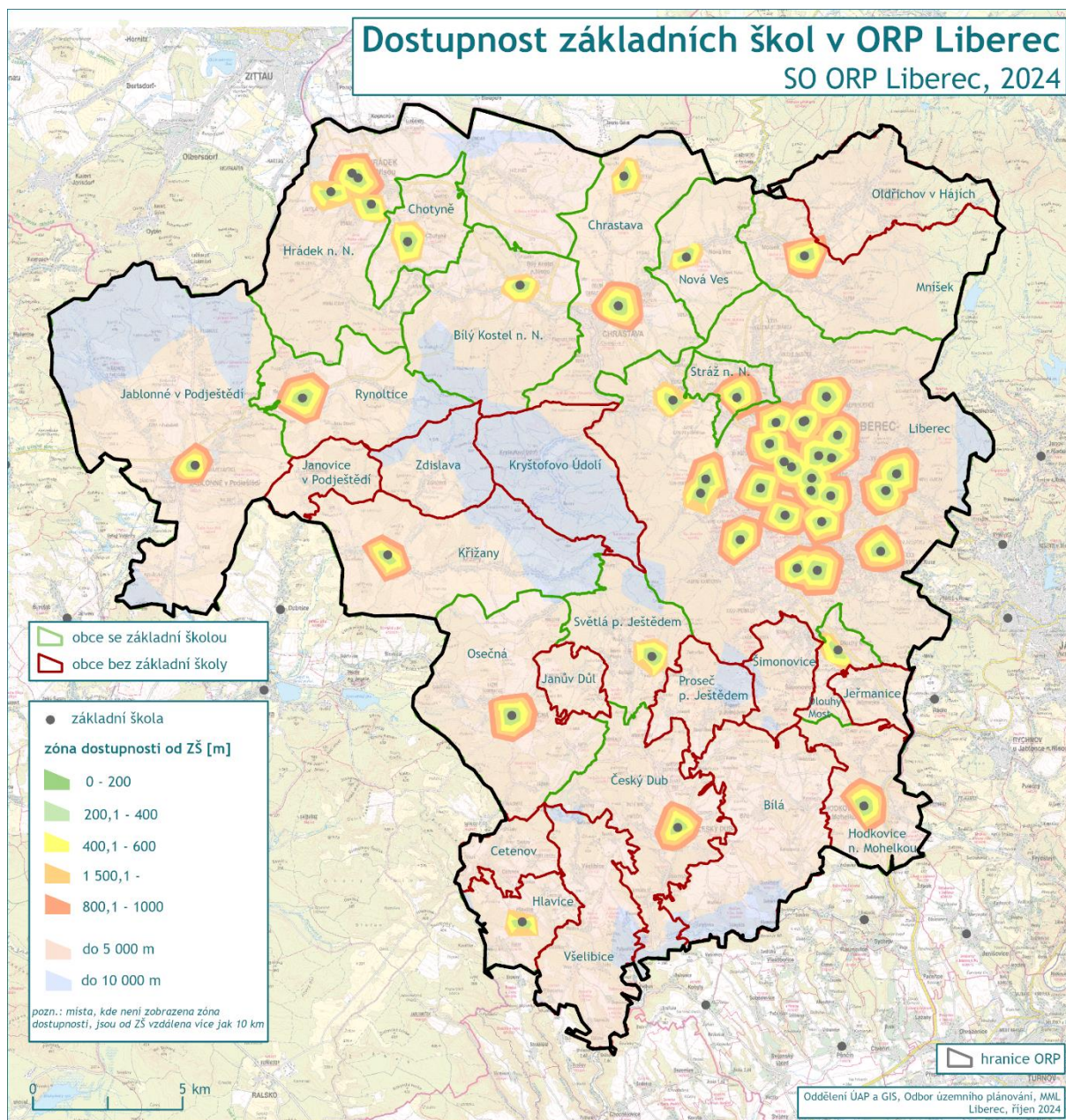
V rámci výsledků analýzy je pak nutno zohlednit, že v ní nejsou obsaženy údaje o ordinační době jednotlivých lékařů a zejména v menších sídlech se lékař vyskytuje pouze 1-2x týdně, což reálnou dostupnost péče významně ovlivňuje. Zmíněný stav se týká především obcí Kryštofovo Údolí a Zdislava, jejichž obyvatelé mohou být i přes vybavenost ordinacemi praktického lékaře nuceni za zdravotní péčí dojíždět do okolních obcí.

Obr. 22: Dostupnost mateřských škol SO ORP Liberec (stav 2024)

Pohled na rozmístění zařízení předškolního vzdělávání a jejich prostorovou dostupnost ukazuje, že mateřské školy jsou nejvíce koncentrovány ve větších sídlech (zejména v Liberci, ale i ve městech Hrádek nad Nisou či Chrastava). Nejvyšší hustotu pak vykazuje západní část správního obvodu, kdy se mimo Liberce nachází mateřské školy i v jeho zázemí (Stráž nad Nisou, Šimonovice, Dlouhý Most), což vypovídá o vyšším počtu obyvatel v oblasti a tím i vyšší poptávce po předškolním vzdělávání.

Naopak v menších sídlech a řidčeji osídlených oblastech je dostupnost mateřských škol výrazně nižší. Nejhůře se projevující obcí, která má nejbližší mateřskou školu v dosahu od 5 km – 10 km, je obec Kryštofovo Údolí. Společně se Zdislavou a Janovicemi v Podještědí, jež spolu vzájemně sousedí, vykazuje svou závislost na vybavenosti mateřskou školou na okolních obcích. Dalšími obcemi, které MŠ nedisponují, jsou Oldřichov v Hájích, Jeřmanice, Proseč pod Ještědem, Cetenov a Janův Důl. Dosah pěti kilometrů pak není splněn ani v severní části Jablonného v Podještědí, jehož katastrální území Heřmanice v Podještědí a Petrovice mají nejbližší mateřskou školu ve vzdálenosti vyšší než 5 000 m. Daná skutečnost tak klade zvýšené nároky na kvalitu dopravní infrastruktury a dostupnost veřejné dopravy, jež je stěžejní pro zajištění rovného přístupu k předškolnímu vzdělávání.

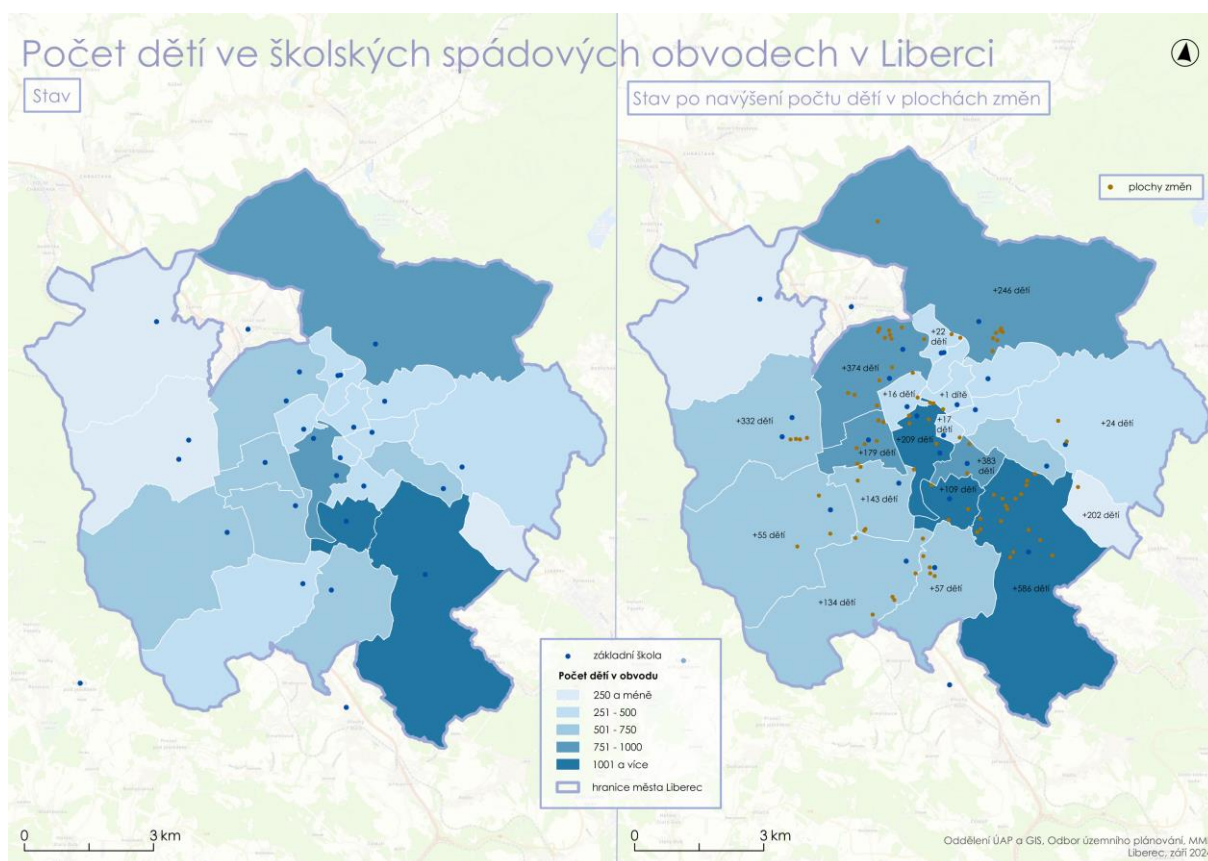
Obr. 23 Dostupnost základních škol v ORP Liberec (stav 2024)

Dostupnost základních škol (bez rozlišení 1. a 2. stupně) vykazuje podobné charakteristiky jako vybavenost ORP v rámci mateřských škol. Jejich největší koncentrace je soustředěna do měst, a to především do Liberce, Hrádku nad Nisou a Chrastavy. Naopak jejich celkově nižší počet v ORP způsobuje, že je dostupnost základních škol vyznačována jejich fragmentací a většími zónami pokrytí, kdy je vzdálenost do 5 km překonána méně často než u dostupnosti MŠ. To je patrné zejména u obcí Kryštofovo Údolí, Zdislava a Křižany, které zaznamenávají vyšší vzdálenosti do ZŠ z důvodu absence školského zařízení v místní části Křižany. Stejně tak je tomu i v Jablonném v Podještědí, kde je evidována pouze jedna základní škola a téměř celá severní část území se tak nachází v zóně od 5 km – 10 km.

Pro obě školské instituce pak platí, že nejhorší dostupnost vykazují obce v centrální části území, a to především Kryštofovo Údolí, které je v obou případech vyznačováno vyššími vzdálenostmi k nejbližšímu školskému zařízení. Obec pak disponuje pouze lesní školkou, jejíž status však není

oficiálně registrován a není tak považována za legitimní předškolní zařízení. Vybaveností mateřskou ani základní školou nedisponují pak rovněž Janovice v Podještědí, Zdislava, Cetenov, Oldřichov v Hájích, Janův Důl, Proseč pod Ještědem a Jeřmanice. Zmíněné obce tak kladou zvýšené nároky na kvalitu dopravní infrastruktury a dostupnost veřejné dopravy, jež je klíčová k zajištění rovného přístupu ke vzdělávání.

Nejlépe jsou na tom města, která ve většině případů shlukují dvě a více zařízení. Daná sídla tak slouží jako centra vyšší vybavenosti a jsou tak stěžejními body pro obsluhu okolních obcí. Díky své infrastruktuře a kapacitám jsou schopna pokrýt nejen potřeby místních obyvatel, ale i dojíždějících dětí z méně vybavených obcí. Tato centralizace zároveň zvyšuje jejich význam v regionálním kontextu a zdůrazňuje potřebu kvalitního dopravního spojení.

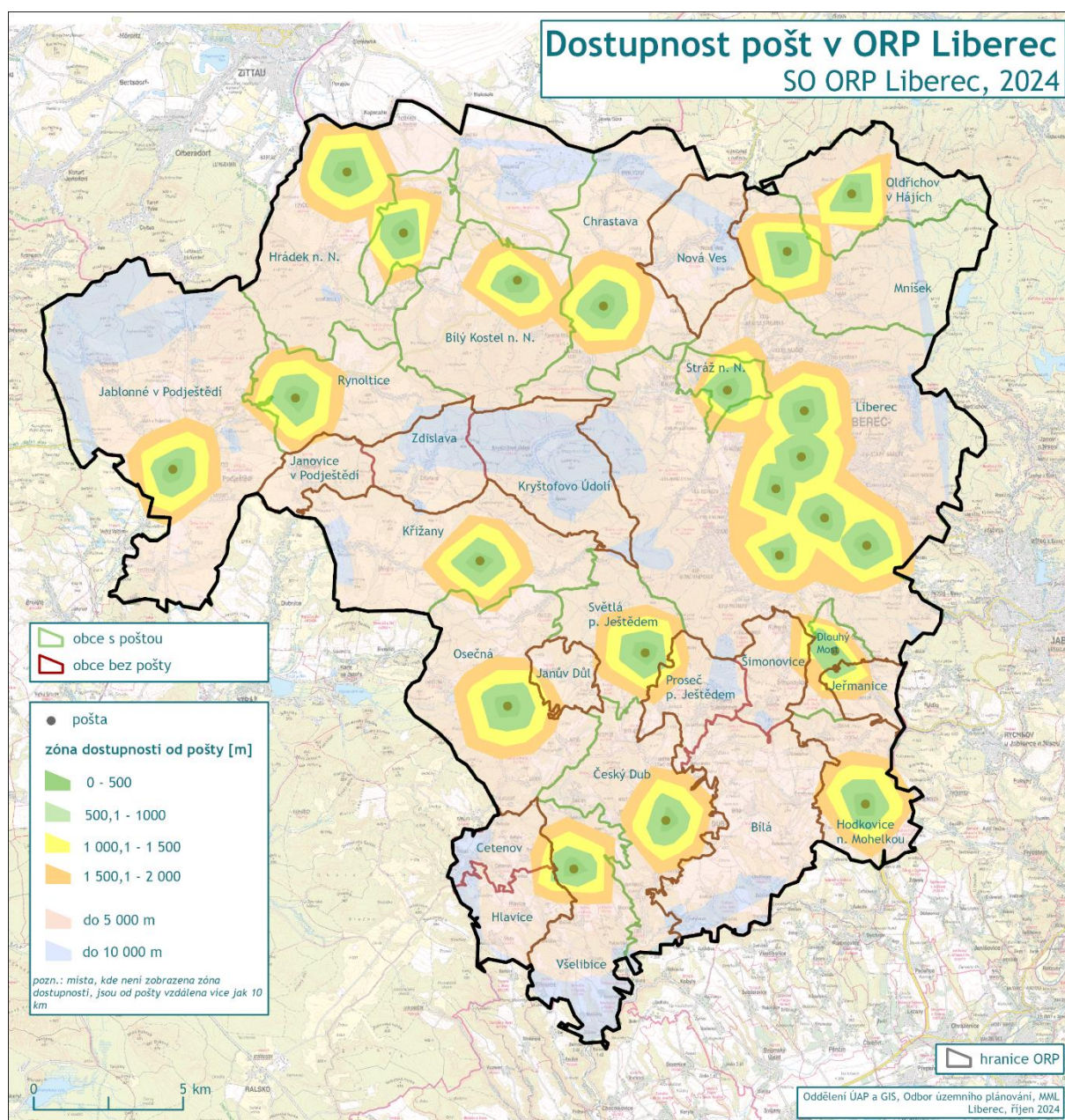

Obr. 24 Porovnání aktuálního stavu počtu dětí ve školských spádových obvodech se stavem po navýšení počtu dětí v plochách změn

Dostupnost vzdělávacích zařízení (MŠ, ZŠ), je jedním z klíčových faktorů regionálního rozvoje a kvality života, avšak přítomnost těchto zařízení v území není zárukou jejich funkčnosti a efektivity. Stejně důležitá je tak i jejich kapacita, která přímo ovlivňuje dostupnost vzdělání pro místní obyvatele. Na základě průzkumů, místních šetření a rozhovorů se starosty obcí ORP bylo zjištěno, že nepříznivým stavem disponuje základní škola v Mníšku, která ačkoliv je schopna pojmout děti žijící v obci, nedokáže již svou kapacitou pokrývat potřeby dětí z okolních obcí (zejména Oldřichov v Hájích), které jsou na jejich službách závislé z důvodu absence školských zařízení ve svém místě bydliště. Podobným problémem pak trpí i obec Šimonovice, která rovněž nedisponuje vlastní základní školou a dlouhodobě se spoléhá na umístování svých žáků do základních škol v okrajových částech Liberce. Tento model se však jeví jako problematický, neboť zmíněné školy z důvodu omezené kapacity zvyšují své nároky na vyšší finančních příspěvků od obce, která je za umístění každého žáka nucena zaplatit určitou finanční

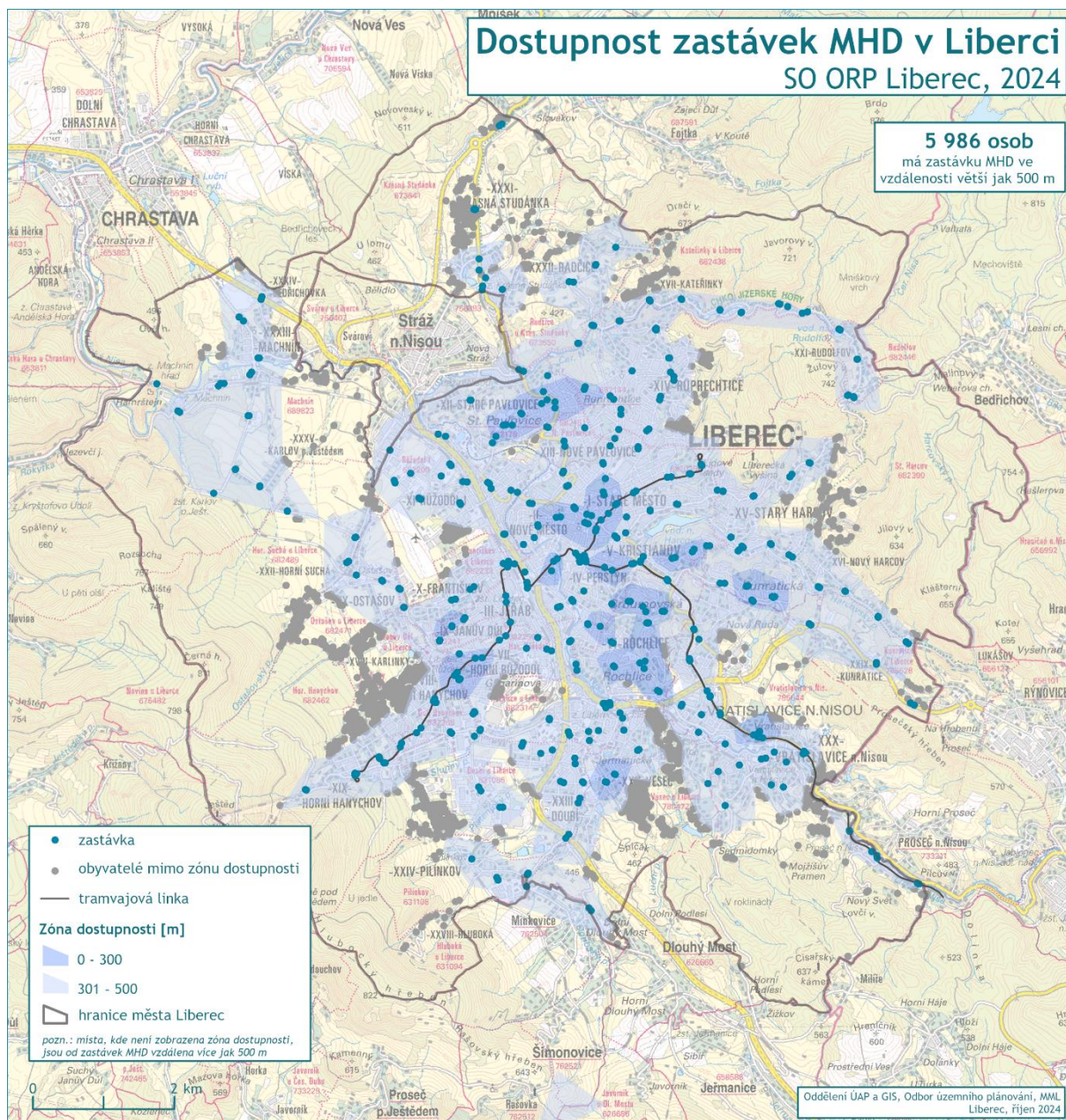
částku. Situace tak Šimonovicím vytváří zátěž na obecní rozpočet a ztěžuje přístup místních dětí ke vzdělání.

Z hlediska dostupnosti základních škol, jejich kapacit a plánovaných stavebních záměrů města Liberec, které do území přivedou v blízkých letech nové obyvatele (včetně rodin s dětmi), byla s ohledem na demografický vývoj vytvořena komparativní analýza počtu dětí ve školských spádových obvodech v současné době a v době po navýšení počtu dětí v daných plochách změn. Na základě srovnání bylo zjištěno, že největší aktuální potřeba pro zvýšení aktuální kapacity ZŠ je v centru města, kde přibude více jak 200 dětí. Rozsáhlá výstavba je pak rovněž plánována pro oblast Kunratic, kde se počítá s nárůstem 202 dětí, které však v poměru se současným stavem tvoří necelých 1700 % a kapacita dosavadní ZŠ Aloisina výšina nemusí dlouhodobě dostačovat. Další nárůsty jsou pak patrné v obvodech 9 (Staré Pavlovice, Růžodol I), kde přibude 58 % dětí, a 19 (Horní Suchá u Liberce, Ostašov u Liberce) s plánovaným nárůstem 332 dětí (což tvoří + 167 %). V případě Ostašova se však situace jeví výhledově jako problematická i z toho důvodu, že za současného stavu nedisponuje kvalitní kapacitní dopravní a technickou infrastrukturou, jejíž řešení může trvat v horizontu až 20 let. Nejvyšší nárůst počtu dětí je pak očekáván ve Vratislavicích nad Nisou (o 58 %), kde je jich v daném školském obvodu už dnes více jak 1001. Školské obvody s nejmenším počtem dětí jsou území na východní části města (od Starého Harcova k Novým Pavlovicím), kde není rovněž plánována ani rozsáhlá výstavba.

Obr. 25: Dostupnost pošty v SO ORP Liberec (stav 2024)

Ve srovnání s rokem 2020 (a s 5. úplnou aktualizací územně analytických podkladů) došlo k významnému snížení počtu budov pošt na území ORP, kdy bylo v důsledku restrukturalizace České pošty roku 2023 zrušeno 300 jejich poboček v ČR, a z toho 6 v Liberci. Ten pak v rámci dostupnosti pošt na území regionu vykazuje nejlepší vybavenost, kdy pokrývá nejširší území a umožňuje tak využívání poštovních služeb nejvíce obyvatelům. Je zároveň jedinou obcí, v níž se nachází dvě a více poboček. Naopak více jak jedna třetina obcí nedisponuje poštou vůbec a je tak nucena využívat služeb nejbližších okolních sídel. Nejhorší dostupnost pak zaznamenává Zdislava a Kryštofovo Údolí, které mají z většinové části dostupnost k nejbližší poště od 5 km – 10 km. Stejný jev pak vykazuje i místní část Václavice v Hrádku nad Nisou, Horní Vítkov v Chrastavě, severozápadní část Nové Vsi a Heřmanice v Podještědí (Jablonné v Podještědí).

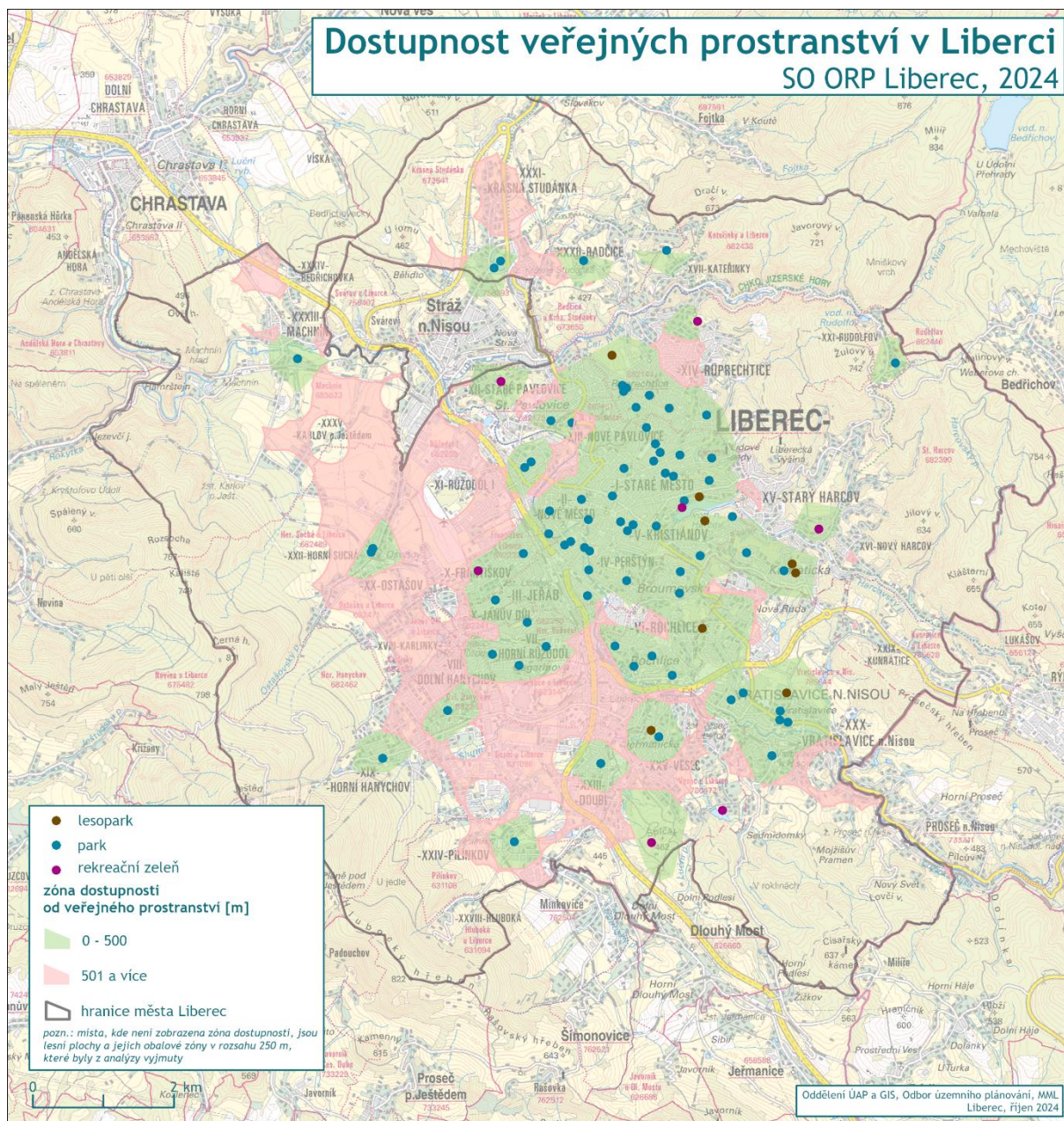

Obr. 26 Dostupnost zastávek MHD v Liberci (stav 2024)

Pro vymezení dostupnosti veřejné infrastruktury byla provedena rovněž analýza dostupnosti zastávek městské hromadné dopravy v Liberci, která přispěla k podrobnějšímu pochopení reálné dostupnosti pro obyvatele (např. pro potřeby využívání služeb soustředěných v centru města). Na základě standardů dostupnosti, definovaných metodikou Maiera (2016), byly na území Liberce vymezeny oblasti s kompaktní strukturou zástavby (včetně sídlišť), v rámci nichž byl standard definován na 300 m. Pro ostatní oblasti pak činil 500 m. Následně byla k zónám dostupnosti připojena data o počtu obyvatel na adresním místě (Registr obyvatel, 2024), z čehož vyplynul počet osob žijících uvnitř či vně definovaných zón a tím tak i dostupnost/nedostupnost zastávek MHD pro určitý počet obyvatel. Na základě analýzy tak bylo zjištěno, že celkem 5 986 osob má své bydliště ve vzdálenosti vyšší jak 500 m od zastávky, přičemž největší shluky těchto osob jsou zaznamenány v okrajových částech města,

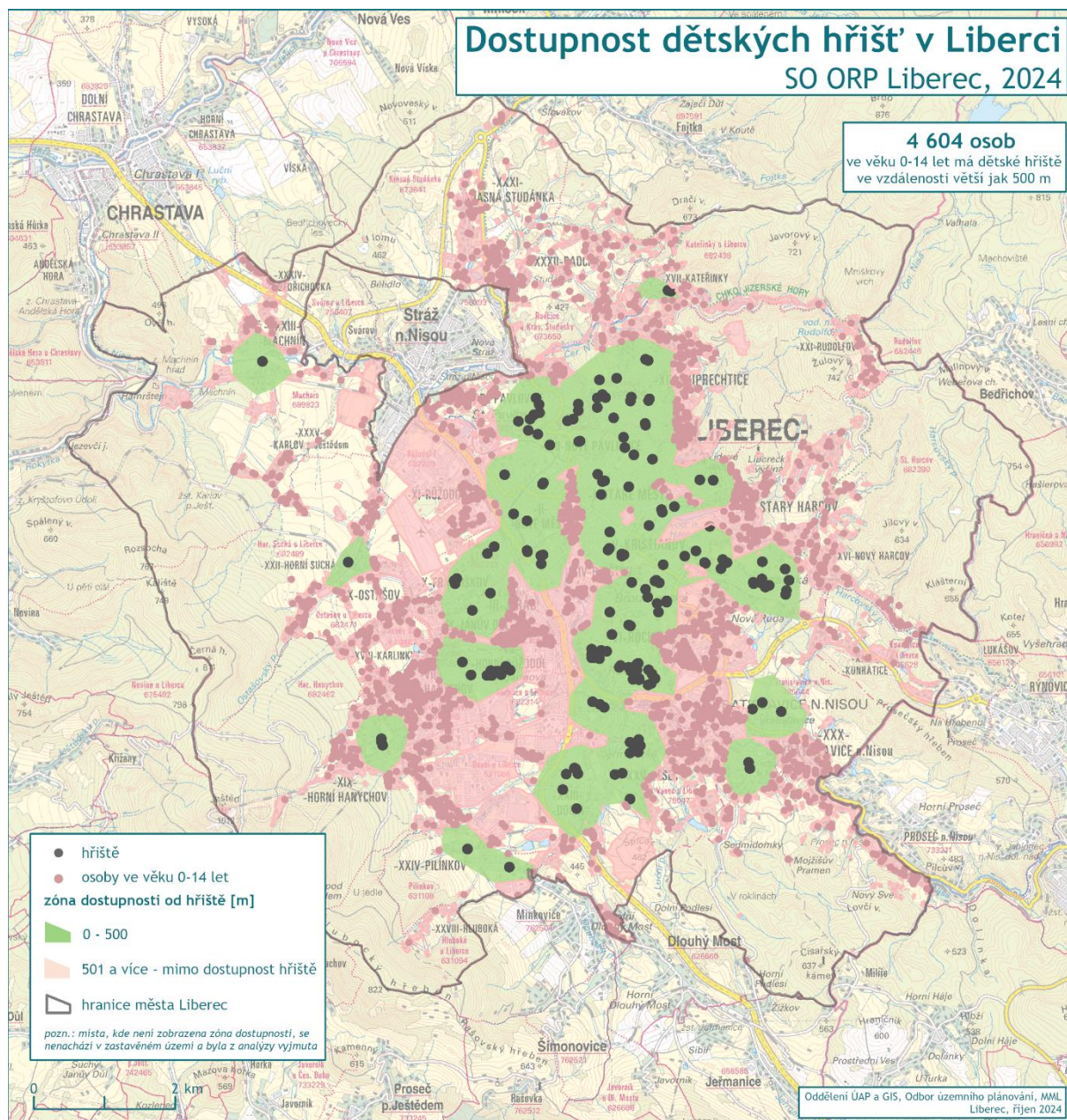

konkrétně v místních částech Horní Hanychov, Karlínky, Ostašov u Liberce (Z území), Krásná Studánka a Radčice (S území) a Vesec u Liberce (J území).

Obr. 27: Dostupnost veřejných prostranství v Liberci (stav 2024)

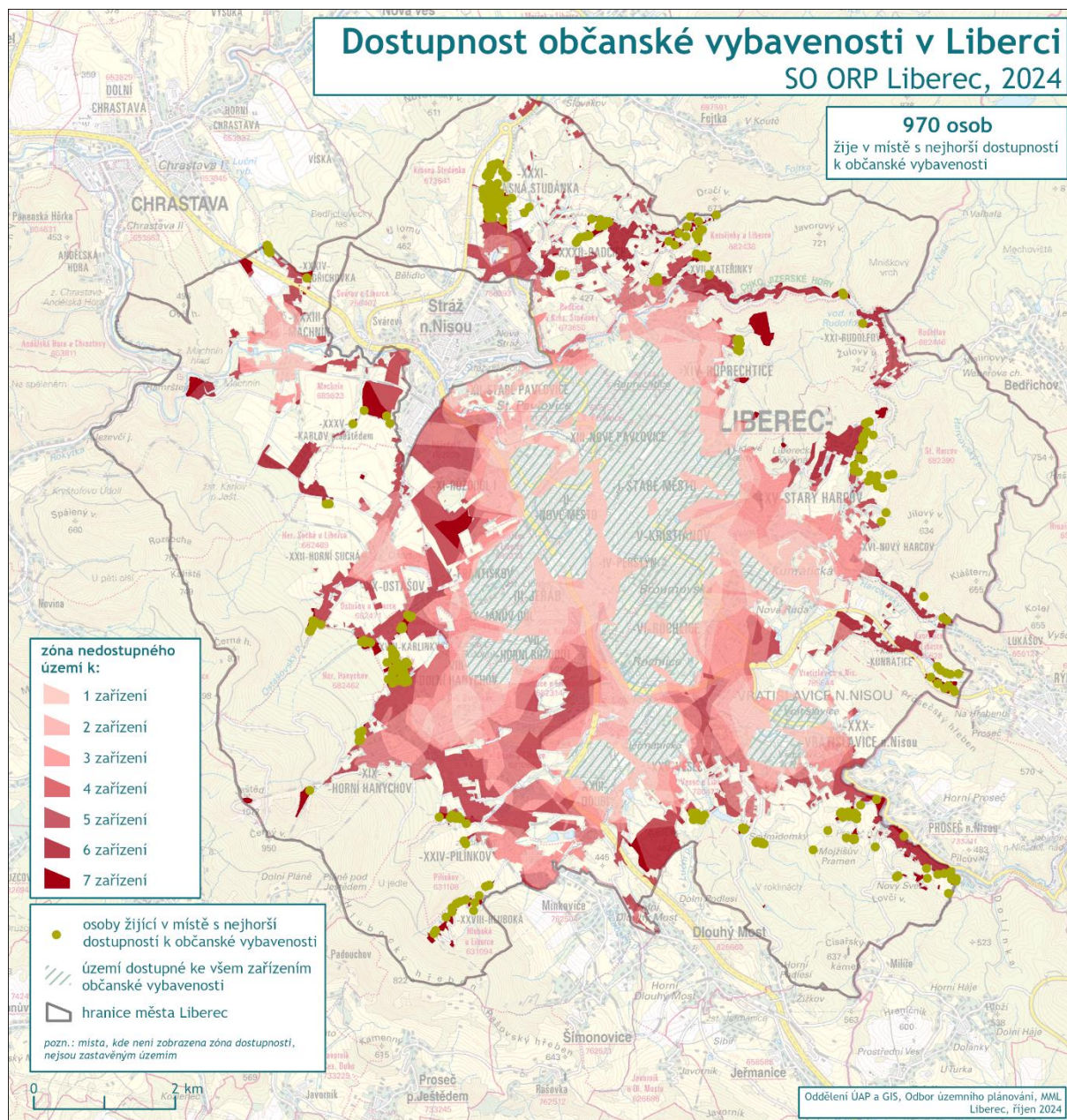
Veřejná prostranství jsou pro přehlednost a potřeby analýzy dostupnosti rozdělena do tří kategorií: *lesoparky, parky a plochy rekreační zeleně*. Jejich dostupnost pak byla pro území Liberce modifikována na 500 m a území, jež se nacházelo v oblasti mimo stanovenou zónu, bylo definováno jako nedostupné. Pro co nejpřesnější vyhodnocení dostupnosti veřejných prostranství byly z nedostupné zóny odejmuty lesní plochy (včetně předem vymezené obalové zóny 250 m), které se v Liberci nachází především v okrajových částech města nebo ostrůvkovitě v jeho centrálnějších částech. Na základě vycházejících dat je pak zřejmé, že největší nedostupnost veřejných prostranství vykazuje západní část obce, především místní části Machnín, Horní Suchá u Liberce, Ostašov u Liberce, Růžodol I, Karlínky, Dolní Hanychov, západní část Rochlic či Doubí u Liberce. Konkrétně Karlínky pak zaznamenávají nejhorší stav, kdy se na jejich území nenachází žádné veřejné prostranství, nezasahuje do nich zóna dostupnosti z okolních obcí a rovněž nedisponují ani lesní plochou.

Obr. 28 Dostupnost dětských hřišť ve městě Liberec (stav 2024)

Pro zjištění dostupnosti dětských hřišť v Liberci byla na základě stanovených standardů dostupnosti definována zóna do 500 metrů od hřiště. Ta část zastavěného území, která leží ve vzdálenosti větší než 0,5 km, je pak považována za nedostupnou. Na základě sledovaných dat tak lze pozorovat, že většina hřišť je situována v centrální části města a vykazuje dobrou dostupnost především v hustě osídlených oblastech s kompaktní zástavbou (včetně sídlišť). Naopak okrajové části města jsou dostupností hřišť spíše znevýhodněny.

Aby bylo možné lépe posoudit stav dostupnosti hřišť ve městě, byla ke zpracovaným zónám přidána data o obyvatelích. Vzhledem ke zkoumanému tématu pak byla tato data konkretizována pouze na osoby ve věku 0-14 let (jež tvoří cílovou skupinu, která dětská hřiště vyhledávají nejvíce). Z analýzy tak vyplývá, že celkem 4 604 dětí má hřiště ve vzdálenosti větší než 500 m. Nejvíce těchto osob je pak zaznamenáno v okrajových městských částech na západě a severovýchodě území, ale i ve Vratislavicích nad Nisou, ve Vesci u Liberce a v Horním Růžodole s Perštýnem.

Obr. 29 Dostupnost občanské vybavenosti v Liberci

Na základě předchozích 7 sledovaných dostupností k vybraným objektům občanské vybavenosti byla provedena souhrnná analýza dostupnosti/nedostupnosti území v Liberci. V rámci vycházejících dat tak lze říci, že centrální část města (včetně širšího jádra) vykazuje nejlepší dostupnost, což odpovídá i vyšší koncentraci obytné zástavby, služeb a zařízení dané občanské vybavenosti. Naopak okrajové části (zejména na severovýchodě, východě, jihu a západě) území jsou zřetelně méně pokryté službami, což odráží typickou prostorovou polarizaci mezi centry a odlehlejšími oblastmi. V těchto místech pak žije celkem 970 osob, které nemají přístup k žádnému ze sledovaných zařízení a jsou tak od nich nejvzdálenější.

B 10.7 Záměry na provedení změn v území

ZÁMĚRY Z NADŘÁZENÉ DOKUMENTACE – ÚAP LK 2024

Konkrétní požadavky na provedení změn v území – záměry v rámci tematického okruhu sociální péče, zdravotnictví a vzdělávání nejsou známy.

ZÁMĚRY Z ÚPD A Z PRŮZKUMŮ ÚZEMÍ

- Plochy občanského vybavení – návrh z ÚPD,
- plochy občanského vybavení – záměr z rozpracované ÚPD nebo z průzkumů území,
- záměry na rekonstrukci objektů veřejné správy (obecních úřadů),
- záměry na rekonstrukci objektů pro školství a zvýšení kapacity mateřských škol,
- jednotlivé záměry obcí jsou podrobně popsány v Kartách obcí **Příloha E.2**, nebo v **Příloze E.5** Přehled záměrů na území ORP Liberec.

B 11 Dopravní infrastruktura včetně její dostupnosti

B 11.1 Silniční doprava

Současná úroveň silniční sítě a sítě místních komunikací v ORP Liberec je kapacitně a technicky nevyhovující, neodpovídá nárokům dálkové a plošně rozprostřené regionální dopravy. Silniční tahy, zařazené do sítě evropských magistral, nesplňují v řadě úseků požadované standardy. Problémy v silniční síti narůstají především na hlavních dálkových tazích, v blízkosti větších sídel a hospodářských aktivit, kde dochází ke značné kumulaci dopravy. Samostatným problémem na těchto tazích jsou chybějící obchvaty sídel, ve kterých dochází k enormní zátěži obytných území hlukem a exhalacemi z dopravy, snižuje se bezpečnost provozu.

Na silnicích I. třídy jsou obecně navrhovány především přeložky na úsecích v kontaktu větších sídelních celků, případně rozšíření na čtyřproudovou komunikaci nebo homogenizace v souladu s navrhovanou kategorií.

Silnice II. a III. třídy a většina místních komunikací jsou v řadě úseků v nevyhovujícím technickém stavu, vyžadujícím zásadní rekonstrukci a údržbu. Nepříznivá situace v silniční síti se dále prohlubuje skokovým nárůstem intenzit individuální automobilové dopravy, která má v dopravních proudech převažující podíl.

Přes kapacitní a technické problémy na některých úsecích silniční sítě, lze konstatovat, že základní kostra hlavních pozemních komunikací I. II. třídy je v dobrém stavu a propojuje většinu obcí v ORP Liberec. Důležité je dobré napojení na hlavní silniční tahy v ČR, především na dálnici D10 Praha – Turnov, která pokračuje kapacitní 4 proudou komunikací do Liberce a dále do Hrádku nad Nisou a do Německa. Druhou významnou tepnou je silnice I/13 hlavní spojnice do Ústeckého kraje. Problematické nadále zůstává zkapacitnění silničního tahu do Královehradeckého kraje vedením trasy přes CHKO Český ráj.

SILNICE I. TŘÍDY

Silnice I/35 (dříve R35, úsek Liberec – Ohrazenice u Turnova)

Rozhodnutím Ministerstva dopravy z března 2016 byl úsek Liberec (MÚK Doubí) – Ohrazenice u Turnova (MÚK Ohrazenice I) včetně větví všech MÚK na této trase zařazen do kategorie silnice I. třídy. Nebezpečná mimoúrovňová křižovatka, kde docházelo k častým dopravním nehodám Rádelský mlýn byla na konci roku 2021 zcela přestavěna. Rizikovým zůstává úsek mezi Hodkovicemi nad Mohelkou a Rádelským mlýnem a ostrý oblouk v úpatí prudkého stoupání za Novým Mlýnem ve směru od Hodkovic nad Mohelkou na Turnov. Silnice I/35 je součástí mezinárodního tahu E442.

Silnice I/35 (úsek I/35 Hrádek nad Nisou – Liberec)

Jedná se o úsek mezi hranicemi ČR v Hrádku nad Nisou a Libercem (MÚK Doubí). V úsecích obchvatu Hrádku nad Nisou a Chrastava (MÚK Bílý Kostel) – Liberec je tento silniční tah veden v novostavbách. Kategorie silnic jsou S 11,5/80 – obchvat Hrádek nad Nisou a S 22,5/80 Chrastava – Liberec. V roce 2014 byla zprovozněna přeložka Bílý Kostel n. N. – Hrádek n. N., kde navazuje na novou německou silnici B178 krátkým úsekem přes Polsko.

Silnice I/13

Silnice I/13 vedoucí od Karlových Varů přes Chomutov, Most, Teplice, Děčín, Nový Bor, Liberec, Frýdlant po hranice ČR v Habarticích propojuje Karlovarský, Ústecký a Liberecký kraj. V ORP Liberec je důležitou spojnici Liberec – Jablonné v Podještědí a dále směřuje do ORP Česká Lípa a ORP Děčín a po silnici I/62 umožňuje propojení obchodních a správních center Libereckého a Ústeckého kraje. V úseku

Liberec – Frýdlant je důležitou spojnicí mezi ORP Liberec a ORP Frýdlant a zároveň je významným silničním tahem do zahraničí Habartice [Zawidów].

Silnice I/14

Klíčové aglomerační propojení měst Liberec a Jablonec n/N v současné době zajišťují souběžné trasy silnic I/14 a III/29024. Silnice I/14 prochází centrálními zónami obou měst a mezi nimi je trasována v údolnicové poloze v souběhu s řekou Nisou. V červnu 2018 byl zprovozněn nový úsek silnice I/14H Kunratice u Liberce – Jablonce n. N (2,5km), který nahradil původní směrově nevyhovující trasu (serpentýny). Mimo ORP Liberec – z Jablonce n/N pokračuje přes Smržovku, Rychnov nad Kněžnou a Ústí nad Orlicí napojuje Královéhradecký a Pardubický kraj.

Silnice I/65

Silnice I/65 v úseku Rádelský Mlýn (křižovatka s rychlostní silnicí R35) – Jablonec n/N má funkci přivaděče dopravy do města ze silnice R35. Silnice má vyhovující směrové i šířkové uspořádání v odpovídající kategorii. Silnice zasahuje na území ORP Liberec pouze v jižním cípu obce Jeřmanice.

SILNICE II. TŘÍDY

Silnice II/270 Dubá – Doksy – Mimoň – Jablonné v Podještědí – Petrovice – Německo

Významný silniční tah v úseku mezi městy Doksy (město mimo ORP Liberec) a Jablonné v Podještědí, dopravně zpřístupňuje oblasti Máchova jezera pro liberecko-jabloneckou aglomeraci. Nevyhovující průtah městem Jablonné v Podještědí.

Silnice II/277 Český Dub – Mnichovo Hradiště (mimo LK)

Krátký úsek v J části území ORP Liberec. Komunikace místního významu s nízkou intenzitou dopravy

Silnice II/278 Stráž pod Ralskem – Osečná – Český Dub – Hodkovice nad Mohelkou

V širší vazbě na silnice II/270, II/268 a II/262 významné spojení procházející jižní částí ORP Liberec.

Silnice II/592 Osečná – Křižany – Chrastava – Mníšek

Dopravní vazba mezi městy Osečná – Chrastava – Frýdlant. Kapacitně a technicky nevyhovující komunikace s dopravními závadami. Nevyhovující průtah obcí Kryštofovo Údolí (V letech 2023 -2024 probíhá rekonstrukce komunikace v obci Kryštofovo Údolí, vzhledem k omezenému prostoru nelze zlepšit šířkové a směrové parametry komunikace)

SILNICE III. TŘÍDY

Do textové zprávy byl zařazen pouze výčet silnic III. třídy v ORP Liberec. Bližší informace o lokalizaci silnic a jejich napojení je přehledně popsáno v kartách obcí – **Příloha E.2.**

Tab. 55 Přehled silnic III. třídy v SO ORP Liberec, zdroj: databáze ÚAP 2024

PŘEHLED SILNIC III. TŘÍDY							
označení silnice		označení silnice		označení silnice		označení silnice	
III	1326	III	2874	III	27237	III	27714
III	1327	III	2875	III	27238	III	27715
III	2711	III	2876	III	27239	III	27716
III	2712	III	2877	III	27240	III	27810
III	2713	III	2904	III	27241	III	27811
III	2715	III	2905	III	27242	III	27814
III	2716	III	2907	III	27243	III	28713
III	2718	III	2908	III	27244	III	29020
III	2719	III	3527	III	27245	III	29021
III	2773	III	26817	III	27246	III	29022
III	2774	III	27012	III	27247	III	29024
III	2782	III	27013	III	27250	III	29029

PŘEHLED SILNIC III. TŘÍDY							
označení silnice		označení silnice		označení silnice		označení silnice	
III	2783	III	27014	III	27251		
III	2784	III	27015	III	27252		
III	2787	III	27016	III	27253		
III	2788	III	27018	III	27710		
III	2789	III	27019	III	27712		
III	2873	III	27110	III	27713		

B 11.2 Železniční doprava

V rámci území ORP Liberec je provozována poměrně hustá a stabilní železniční síť. Železniční tratě, vybudované v minulém století, nejsou modernizovány ani elektrifikovány. Modernizace (revitalizace) trati 086 Liberec – Česká Lípa je v plánu (2027-2028).

Krajské město Liberec je v ČR jediné město se 100 000 obyvateli, které neleží na žádném hlavním železničním koridoru a nenachází se ani v jeho těsné blízkosti. Na hlavní síť je napojeno jednokolejnou neelektrifikovanou tratí úsekem Liberec – Turnov, z Turnova je možné napojení na Prahu nebo Pardubice (rovněž jednokolejné, neelektrifikované tratě). Přímou jízdu vlaků mezi Libercem a Prahou navíc komplikuje nutná úvrať v železniční stanici Turnov.

Dopravní dostupnost daná dosažitelností železničních stanic a zastávek má v současné době především význam z hlediska dopravní dostupnosti obyvatelstva a je příspěvkem ke zvyšování soudržnosti obyvatel území.

Do sítí tratí pro mezinárodní kombinovanou dopravu (tratě AGTC) náleží v ORP Liberec část tratě Praha – Liberec – Černousy – hranice ČR, která je vhodná i pro přepravu kamiónů po železnici (není využíváno).

V rámci vybudování V. rychlostního koridoru je na území ORP Liberec vymezen koridor pro jeho trasování. Koridor je celkem stabilizován, kromě úseku mezi Hodkovicemi nad Mohelkou a Libercem, kde přichází v úvahu nový úsek Hodkovice – Liberec zároveň s modernizací a ponecháním stávající tratě přes Rychnov u Jablonce nad Nisou. Studie proveditelnosti (2023) schválená v Centrální komisi Ministerstva dopravy v roce 2024 navrhuje jinou variantu trasy podél silnice I/35. Tato studie je předmětem aktualizace ZÚR LK.

030 (Pardubice–) Jaroměř – Liberec

Celostátní železniční dráha. Limitujícím prvkem tratě jsou oblouky o malých poloměrech a nevhodné sklonové poměry trati. Traťové rychlosti se pohybují v rozmezí 60–80 km/hod s dalším poklesem rychlosti ve stoupání. Délku trasy mezi městy prodlužuje cca 7 km dlouhá smyčka mezi stanicemi Jeřmanice, Rychnov u Jablonce n/N a Hodkovice nad Mohelkou. V souladu s nadřazenou ÚPD je plánován železniční koridor Praha – Mladá Boleslav – Liberec – státní hranice s Polskem (ŽD8) v ORP Liberec nově dle schválené Studie proveditelnosti podél silnice I/35.

036 Liberec – Tanvald – Harrachov

Významná regionální dráha, která propojuje liberecko-jabloneckou sídelní aglomeraci a vede přes Tanvald a Kořenov a Harrachov do Polska a nedávno na ní byl obnoven přeshraniční provoz. V Liberci se tato regionální trať napojuje na významné celostátní trati 030, 037, 086 a 089 včetně koridoru AGTC. Náročný horský úsek tratě Tanvald – Harrachov je díky unikátnímu ozubnicovému řešení vyhlášen národní technickou památkou. V úseku Liberec – Tanvald proběhla v období 2014–2015 zásadní revitalizace.

037 Liberec – Černousy

Železniční trať Liberec – Oldřichov v Hájích – Černousy je součástí mezinárodní trasy Praha – [Zgorzelec] podle dohody AGTC o provozu vlaků kombinované dopravy s předpokladem zvýšení rychlosti a úprav na zlepšení prostorové průchodnosti (velké kontejnery). Do budoucna se uvažuje o elektrizaci této trati.

086 Liberec – Česká Lípa

Celostátní železniční dráha, v ORP Liberec dopravně obsluhuje obce v S části Podještědí (Křižany, Zdislava, Rynoltice, Jablonné v Podještědí). Jedná se o důležité železniční propojení Liberce jako centra LK s okresním městem Česká Lípa a Z částí LK. Úsek Jablonné v P. – Liberec je problematický a obsahuje řadu rychlostních omezení, které nesplňují požadavky pro rychlíkové spoje. Správa železnic plánuje v letech 2027-2028 provést revitalizaci této trati se zlepšením parametrů umožňující rychlejší spojení do České Lípy do 60min.

089 Liberec – Zittau (–Varnsdorf)

V ORP Liberec významná železniční dráha zajišťující spojení mezi centry osídlení a průmyslové výroby – Liberec – Chrastava – Hrádek nad Nisou. Z hlediska širších vztahů propojuje S části území Libereckého a Ústeckého kraje přes Polsko a SRN. Celou trať Liberec Hrádek nad Nisou – Zittau provozuje německá společnost Trilex. Tato společnost vypravuje vlakové spojení až do německých Dážd'an. Problematický zůstává úsek trati přes Polsko, který je ve velice špatném technickém stavu s omezením rychlosti na 20 km/h. V letech 2024-2025 je plánována rekonstrukce železničních stanic Chrastav a Hrádek nad Nisou pro zlepšení komfortu cestujících. Součástí je nové traťové zabezpečovací zařízení.

B 11.3 Tramvajová doprava

Na území ORP Liberec je tramvajová doprava pouze ve městě Liberci a mezi městy Liberec – Jablonec nad Nisou. Jako specifický druh tramvajové dopravy lze chápat projekt Regiotram , který je ovšem v současné době pozastaven. Regiotram by měla spojovat města v ORP Liberec a měl by být veden po současných železničních a tramvajových tratích.

Liberecká tramvajová trať je v současné době základem liberecké MHD.

I. Tramvajová trať Liberec – Jablonec n. N.

Spojuje Liberec přes Vratislavice nad Nisou s Jabloncem nad Nisou (sousední obec ORP Liberec). Tramvajová trať s délkou 12,3 km byla do roku 2021 řešena jako úzkokolejná o rozvoru 1000mm. Po celkové rekonstrukci 1. 5. 2024 byl celý úsek převeden na rozchod 1 435 m a následně propojen na železniční trať v zastávce Proseč n/N. Trať zůstala z velké části jednokolejná s výhybnami. Její zdvojkolejnění bylo z ekonomických důvodů ukončeno v křižovatce U Lékárny ve Vratislavicích n/N.

II. Tramvajová trať v Liberci

Je řešena výhradně na území města Liberce. Spojuje dvě významné rekreační oblasti Liberce a to Lidové sady s Horním Hanychovem. Trať má délku 8,7 km s rozchodem 1 435 mm, byla v letech 1990–2008 rekonstruována, včetně zdvojkolejnění úseku mezi zastávkami Dolní a Horní Hanychov a přechodem z úzkého rozchodu 1 000 mm na rozchod 1 435 mm, úsek Lidové sady – Viadukt je (shodně a jako přípojná trať do vozovny v Mrštíkově ulici) realizován v tříkolejnicové splítce rozchodů 1 000 a 1 435 mm. Tento úzkorozchodný profil je zachováván z důvodu provozu linky č. 1, která je provozována jako historická s provozem tramvajů z 60 let minulého století.

III. Návrh tramvajové tratě – ve výstavbě

Tramvajová trať by měla spojit centrum města Liberec a největší sídliště v Liberci tj. Rochlice. Tato trať je pro SML prioritní. Na tuto trať bylo vydáno územní rozhodnutí i stavební povolení., stavební práce nového úseku od zastávky U Lomu, ale zahájeny nebyly. Existují 2 varianty tras tramvajové trati do

Rochlic. Konečné rozhodnutí o výběru trasy učiněno nebylo. Nový návrh ÚP Liberec vymezuje koridor pro obě varianty s možností zokruhování

Vzhledem k tomu, že kolejová doprava je přes svou investiční náročnost velmi atraktivní z pohledu ekologie a přepravní výkonnosti, jsou v návrhu ÚP Liberec pro návrhové období cca do roku 2030 navrhovány k územní ochraně další větve tramvajových drah do městských částí Ruprechtice, Staré Pavlovice, Františkova, Doubí a Vesce.

B 11.4 Letecká doprava

Na území ORP Liberec jsou v současné době situována 2 významnější letiště s travnatou vzletovou a přistávací dráhou pro letadla do 5700 kg v kategorii VFR – den. Z toho 1 má statut civilního veřejného vnitrostátního letiště – Hodkovice a 1 letiště – Liberec má statut civilního neveřejného mezinárodního letiště. Ostatních 2 letištní plochy – Český Dub, Družcov jsou využívány pouze v kategorii sportovních létajících zařízení. V Chrastavě v místní části Vysoká je účelové letiště – nouzová přistávací plocha.

Letiště Liberec – LKLB

vzdálenost 2,5 km z centra města, dobrá dostupnost s vazbami na komunikační síť města, jehož součástí je komplexní provozní a administrativní zázemí pro krajské operační středisko a výjezdové skupiny Zdravotnické záchranné služby Libereckého kraje, operativní heliport, další heliport vybudován v areálu KNL.

statut: civilní neveřejné mezinárodní letiště

provoz: VFR – den, cca 9000 pohybů ročně

dráha: travnatá, 1050 x 50 m

majitel: statutární město Liberec

provozovatel: Aeroklub Liberec, z.s.

Letiště Hodkovice – LKHD

vzdálenost cca 2,0 km z centra města, špatná dopravní přístupnost, omezené doprovodné služby, především pro sportovní a výcvikové účely

statut: civilní veřejné vnitrostátní letiště

provoz: VFR – den, cca 9000 pohybů ročně

dráha: travnatá, 1000 x 100 m

majitel a provozovatel: Aeroklub Hodkovice

Výše uvedená 2 letiště mají i svá OP. U letiště v Liberci byla při poslední aktualizaci doplněna a opravena všechna vyhlášená ochranná pásma. Jedná se především o OP leteckých radiových zabezpečovacích zařízení. Letiště Hodkovice má nově vyhlášena ochranná pásma. Všechna OP včetně ochranných pásem 3 provozovaných heliportů na území města Liberec jsou zobrazena ve Výkresu limitů využití území.

B 11.5 Lanová doprava

Nejvýznamnější lanovou dráhou v ORP Liberec byla lanová dráha Horní Hanychov – Ještěd. Lanová dráha byla provozována jako jediná svého druhu v celé ČR. Dne 31. října 2021 došlo k nehodě lanové dráhy, pád jedné z kabin nepřežil jeden člověk. Od té doby je dráha mimo provoz.

Šikmá délka původní trati byla 1188m, převýšená 401,7 m. Lanovka měla 2 pevně uchycené kabiny s kapacitou 35 cestujících v jedné kabině.

V roce 2024 Zastupitelstvo města Liberec rozhodlo pro obnovení lanové dráhy na Ještěd. Byla zvolena varianta s jednou kabinou s kapacitou 100 cestujících, zavěšenou na dvou lanech a s prodloužením trasy ke konečné tramvaje v Horním Hanychově.

Dále jsou na území ORP Liberec jsou provozovány vleký a sedačkové lanovky, a to převážně na svazích Ještědského hřbetu. Nejvíce vleků a sedačkových drah je ve SKI areálu Ještěd.

V územním plánu města Liberec je koridor územní rezervy pro pozemní lanovou dráhu do Bedřichova.

B 11.6 Turistické a cyklistické trasy

Turistika a cykloturistika je detailně popsána v samostatné kapitole B 14 Rekreační a cestovní ruch.

B 11.7 Hraniční přechody

V rámci mezinárodních dohod má ČR bilaterálně dohodnutý konkrétní hraniční přechody s určitým režimem. Po vstupu ČR do tzv. Schengenského prostoru v 12/2007 tyto hraniční přechody přestaly plnit svoji funkci, protože pohyb osob i nákladu přes státní hranice je limitován jiným způsobem (např. dopravní značení u silniční dopravy). Dohodnuté hraniční přechody však i nadále zůstávají v platnosti a v případě potřeby může dotýčný stát dočasně znovu zavést ochranu vnitřních hranic. Pro takovéto situace je rozsah provozu na jednotlivých hraničních přechodech uveden ve sdělení Ministerstva vnitra č. 373/2008 Sb., o vyhlášení seznamu hraničních přechodů a rozsahu jejich provozu v případě dočasného znovuzavedení ochrany vnitřních hranic. Určitá omezení na hranicích jsou v posledních letech také z důvodu narůstající migrace. Kontroly na hranicích mezi Libereckým krajem a sousedním Německem byly v roce 2024 znovu zavedeny. Pro místa dopravních přechodů státních hranic se užívá termín přeshraniční spojení.

Veškeré informace související se vstupem České republiky do schengenského prostoru jsou k dispozici na stránkách [Ministerstva vnitra ČR](#).

Omezení průjezdnosti přes státní hranici je stanoveno na základě dohody se správcem komunikace v sousední zemi. Na území SO ORP Liberec jsou možná tato přeshraniční silniční spojení:

Tab. 56 Seznam hraničních přechodů na území ORP Liberec, zdroj: ÚAL LK 2021

HRANIČNÍ PŘECHODY NA ÚZEMÍ SO ORP LIBEREC				
Název	Země	Druh	Spojení	Stav
Hrádek nad Nisou – Zittau/Žitava	SRN	železniční	trať č. 089	stav
Hrádek nad Nisou – Porajów	Polsko	silniční	silnice I/35	stav
Hrádek nad Nisou – Kopaczów	Polsko	silniční	silnice I/35	stav
Hrádek nad Nisou – Hartau	SRN	turistický	nespecifikováno	stav
Hrádek nad Nisou – Neu Hartau	SRN	turistický	nespecifikováno	stav
Petrovice – Lückendorf	SRN	silniční	II/270	stav
Petrovice – Lückendorf	SRN	turistický	nespecifikováno	stav
Petrovice – Lückendorf (Forsthaus) / Ringelshainer Weg	SRN	turistický	nespecifikováno	stav
Oldřichov na Hranicích – Kopaczów*	Polsko	turistický	nespecifikováno	návrh
Bod Trojzemí – Trojstyk – Dreiländerpunkt*	Polsko + SRN	turistický	nespecifikováno	návrh

B 11.8 Záměry na provedení změn v území

SPRÁVNÍ OBVOD ORP LIBEREC

ZÁMĚRY Z NADŘAZENÉ DOKUMENTACE – ÚAP LK 2021 A AZÚR LK 2024

Tab. 57 Přehled záměrů z nadřazené dokumentace KÚLK

PŘEHLED ZÁMĚRŮ		
Název	Obec v ORP Liberec dotčené záměrem	Stav záměru R – realizován P – přetrvává N – není sledován
komunikační síť		
silnice I/35, úsek Bílý Kostel – Hrádek nad Nisou – hranice ČR, 2 oddělené části; <i>územní rezerva rozšíření na 4pruh</i>	Bílý Kostel n. N., Chotyně, Hrádek nad Nisou	R
silnice I/13, úsek Stráž nad Nisou – Mníšek (Krásná Studánka)	Stráž nad Nisou – Liberec (Krásná Studánka)	R
silnice I/13, úsek Mníšek (Krásná Studánka) – Dětrichov	Liberec, Mníšek, Nová Ves	P
silnice I/13, obchvat Lvová	Jablonné v Podještědí, Rynoltice	P
silnice I/13, tunel Rynoltice	Rynoltice	N
silnice I/13, stoupací pruh u Jítravy	Rynoltice	R
silnice I/13 rekonstrukce a malé přeložky Kunratice u Cvikova – Jablonné v P.	Jablonné v Podještědí	P
silnice I/14, úsek Liberec – Jablonec nad Nisou	Liberec	R
úprava MÚK Rádelský Mlýn na silnici I/35	Jeřmanice	R
silnice II/272, úsek Liberec – Osečná (Druzcov) – mimo území Liberce pouze úprava komunikace ve stávající trase	Liberec, Světlá pod Ještědem, Křižany, Osečná	P
silnice II/272, úsek Osečná – Ralsko (Kuřívody) – hranice LK	Osečná, Cetenov	P
silnice II/270, obchvat Jablonné v Podještědí	Jablonné v Podještědí	P
silnice II/278, obchvat Český Dub	Český Dub, Proseč pod Ještědem, Bílá	P
silnice II/278, obchvat Osečná	Osečná	P
železniční síť		
železniční spojení Praha – Liberec, úsek hranice LK – Turnov – Liberec modernizace, nové úseky, elektrizace, zdvojkolejnění, společné úseky pro variantu D	Hodkovice nad Mohelkou, Šimonovice, Jeřmanice, Liberec	P
železniční spojení Praha – Liberec, úsek hranice LK – Turnov – Liberec modernizace, nové úseky, elektrizace, zdvojkolejnění; nové vymezení koridoru varianta E (ŽD19_D26E)	Liberec, Dlouhý Most, Jeřmanice, Hodkovice nad Mohelkou	P
železniční spojení Liberec – Černousy, úsek Liberec – Frýdlant – hraniční přechod PL, optimalizace, elektrizace	Liberec, Mníšek Oldřichov v Hájích	P
železniční spojení Liberec – Hrádek nad Nisou – Rybníště, úsek Liberec – Chrastava – Bílý Kostel n. N. – Hrádek nad Nisou – hranice ČR, optimalizace, elektrizace	Liberec – Chrastava – Bílý Kostel n. N. – Hrádek nad Nisou	P
železniční spojení Liberec – Česká Lípa, úsek Rynoltice – Mimoň, optimalizace jednokolejné trati, elektrizace (D33/2-5)	Rynoltice, Jablonné v Podještědí	P
železniční spojení Liberec – Česká Lípa, varianta C v úseku Bílý Kostel n. N. – Rynoltice, novostavba – <i>územní rezerva</i>	Bílý Kostel n. N., Rynoltice	P
železniční spojení Liberec – Česká Lípa, varianta A, B v úseku Bílý Kostel n. N. – Rynoltice, novostavba – <i>neaktuální záměr ZÚR</i>	Bílý Kostel n. N., Rynoltice	N

PŘEHLED ZÁMĚŘŮ		
Název	Obec v ORP Liberec dotčené záměrem	Stav záměru R – realizován P – přetrvává N – není sledován
komunikační síť		
projekt Regiotram Nisa – využití stávajících železničních tratí	Celá železniční síť v ORP Liberec	(N)
letišť Liberec		
záměr povýšit stávající neveřejné letiště s vnější hranicí VFR na veřejný mezinárodní provoz IFR	Liberec	P

ZÁMĚRY z ÚPD a z průzkumů území

- Nové úseky místních a účelových komunikací převážně do rozvojových lokalit obcí.
- Nová záchytná parkoviště v centru obcí, u objektů občanské vybavenosti nebo u turistických cílů.
- Rekonstrukce místních a účelových komunikací, které jsou žádoucí napříč celým územím ORP.
- Budování chodníků na frekventovaných dopravních tazích, budování protihlukových stěn a opatření ke zvýšení bezpečnosti silničního provozu (Rynoltice, Chotyně, Stráž nad Nisou, Český Dub, Kryštofovo údolí, Křižany, Mníšek). Mnoho záměrů na zvýšení bezpečnosti a další výše uvedených záměrů bylo již realizováno.

Jednotlivé záměry obcí jsou podrobně popsány v Kartách obcí Příloha E.2, nebo v Příloze E.4 Přehled záměrů na území ORP Liberec

MĚSTO LIBEREC

Záměry z nového ÚP Liberec mimo záměre z AZÚR LK.

SILNIČNÍ DOPRAVA

- silnici I/35 – na hranici s obcí Dlouhý Most doplnit oboustranný sjezd k odstavné ploše pro RASAV
- silnici I/35 – postupně přestavovat přetížené mimoúrovňové křižovatky (dále též MÚK) Doubí – plochy: Z6.82.DS, Z6.86.DS, P6.151.DS, Viadukt – plochy: P9.27.DS, P9.29.DS, Košická – plocha P9.60.DS, doplnit novou MÚK Oblouková – plochy: Z11.178.DS, Z11.179.DS
- silnici I/14 s režimem provozu silnice na průtahu městem jako v extravilánu územně stabilizovat, kategorie S 24,5/80, v úseku od okružní křižovatky (dále též OK) Kunratická realizovat v I. etapě v kategorii S 11,5/70, v II. etapě v kategorii S 24,5/80 s územními dopady zajištěnými vymezeným koridorem CNZ.3.1.DS(D11C),
- silnici **I/13** územně stabilizovat na obchvatu Krásné Studánky odpojeném z I/35 v MÚK Svárov, pro napojení severního sektoru města doplnit novou MÚK na pomezí Krásné Studánky a Stráže nad Nisou – plochy: Z.11.151.DS a Z.11.215.DS, a pokračovat obchvatem Mníšku u Liberce – plochy: Z.11.142.DS(D08B), kategorie silnice S 11,5/70,
- **stávající průtahy** silnic I/14 a I/13 centrem města přeřadit do silnic III. třídy (III/29024) v úseku: Mníšek – ÚK I/13 x Hejnická – ÚK Zhořelecká x Sokolská – MÚK Londýnská a úseku: Jablonec nad Nisou na přechodu Tanvaldská-Prosečská – MÚK Tanvaldeská x I/14.
- zbývající úsek: ÚK Zhořelecká x Sokolská – ÚK Klášterní x Jablonecká převést do místních komunikací a tím umožnit zamezení tranzitní dopravy centrem města, úsek ÚK Klášterní x Jablonecká – MÚK Tanvaldská x I/14 připojit dočasně jako součást silnice III/29020 do Bedřichova do jejího přeložení do „Nové Jizerské“.

- do silnic II. třídy (D16A) přeřadit jižní úsek **sběrné obvodové komunikace** od ÚK Spáleníště po MÚK Doubí v kategorii MS2k -/9/50 v trase Nová Puškinova a MS2 12/8/50 v trase Heyrovského – MÚK Doubí, plochy: Z6.86.DS, Z7.48.DS
- do silnic II. třídy přeřadit úsek stávající silnice III/2784 Výpřež (hranice města) – ÚK Spáleníště v kategorii S 7,5/60
- respektovat územní rezervu pro výhledovou přeložku silnice II. třídy do tunelové trasy pod Výpřeží – koridor 7.R12.M(D16A)
- respektovat koridor územní rezervy pro propojení obvodové sběrné komunikace z ÚK Obchodní x Svárovská do MÚK Svárov za účelem budoucího přeřazení severního úseku obvodové sběrné komunikace od ÚK Spáleníště do MÚK Svárov do silnic II. třídy – koridor 10.TR.11.DS
- Na silnicích III. třídy umístěných na úsecích sběrných a hlavních obslužných komunikací realizovat úpravy tras stávajících průtahů nebo nové přeložky vedené mimo hustě zastavěná území v přímé vazbě na základní komunikační kostru města
- Na obvodu centra města vytvořit vnitřní sběrný okruh vymezený ulicemi Na Bídě, M. Horákové, Košická, Hanychovská, Švermova, „Nová Žitavská“, Sokolská. Jako součást okruhu realizovat **tunelové úseky** mezi křižovatkami Sokolská x „Nová Pastýřská“ a Jablonecká x Na Bídě – koridor CNU.1.1.DS, a mezi křižovatkami Košická x Nákladní a Hanychovská x Ještědská – koridor CNU.9.2.DS, plochy: P.9.42.DS, P.9.60.DS,
- Respektovat územní rezervu pro tunelový úsek mezi křižovatkou Košická x Nákladní a Hanychovskou ulicí – koridor 9.R1.M, plochy: 9.42.M, 9.60.M
- Postupně realizovat nové nebo rekonstruované úseky rastrového systému navazujícího na vnitřní okruh a modifikovaného podle podmínek členitého reliéfu města:
  - Broumovská – Krejčího, plocha: Z.4.33.DS, Z.4.78.DS,
  - Kubelíkova, plocha: P.7.104.DS, P.9.53.DS,
  - Švermova v napojení na I/35 na jedné straně a na obvodovou sběrnou komunikaci na druhé, plochy: Z.8.117.DS, P.9.27.DS,
  - nový přívaděč z rekonstruované MÚK Čechova do ulice M. Horákové, plochy: P.1.16.DS,
  - České mládeže – Hodkovická – Vratislavická – Rochlická v úseku MÚK České mládeže x Průmyslová – ÚK Tanvaldská x Rochlická po vyřazení silnice III/2784 z krajské silniční sítě, plochy: P.6.11.DS, Z.6.38.DS,
- Postupně realizovat nové nebo rekonstruované úseky systému hlavních obslužných komunikací:
  - Radčická – Polední, plocha: P.2.07.DS,
  - Horská,
  - „Nová Baltská“, plocha: Z.2.58.DS,
  - Studánecká po vyřazení silnice III/01326 z krajské silniční sítě,
  - další úpravy systému hlavních obslužných komunikací v plochách: P.4.47.DS, P.5.82.DS.
  - Náhorní – Nad Školou, plocha: Z.5.76.DS, P.5.116.DS,
  - Za Tratí, plochy: P.5.129.DS
  - „Nová Vyhlídková“, plochy: Z.6.38.DS, Z.6.62.DS,
  - Dlouhá – „Nová Dlouhá“, plochy: Z.6.21.DS, Z.6.82.DS,
  - „Nová Křivá“, plochy: Z.4.12.DS,
  - České mládeže – U Stadionu, plochy: Z.9.44.DS, P.7.104.DS,
  - „Nová Americká – Volgogradská“, plochy: Z.8.82.DS, Z.8.140.DS, P.9.30.DS,
  - „Nová Švermova“, plocha: Z.8.119.DS,
  - „Nová Žákovská“, plocha: Z.8.45.DS,
  - Ostašovská – Partyzánská – Vilová – Žitavská, plochy: Z.10.80.DS, Z.10.84.DS,
  - I/13 – Studánecká – Hejnická, plochy: P.11.51.DS, Z.11.151.DS,
  - „Nová Výletní“, plocha: Z.11.88.DS,

ŽELEZNIČNÍ DOPRAVA

- Zrušit úsek železniční trati na „Dolní nádraží“ za účelem odstranění četných dopravních závad a blokáží území jím způsobených, umožnění komplexního řešení silniční, tramvajové a cyklistické dopravy a celkové revitalizace navazujícího území centra Liberce.
- Na železniční stanici Liberec realizovat opatření v železniční dopravě na stávajících plochách, které jsou dostatečně dimenzované pro umístění přestupního uzlu z vlakové na autobusovou dopravu mezi hlavní a ostrovní budovou, přitom respektovat koridory územních rezerv pro možnost propojení železniční a tramvajové trati (REGIOTRAM) na severním i jižním zhlaví železniční stanice Liberec a při Žitavské resp. Nákladní ulici umístit kapacitní objekty systému Park & Ride ve vazbě na stávající resp. navrženou tramvajovou trať
- **přednádražním prostorem** navrženém k uvolnění dopravním zklidněním vazby Nákladní a Žitavské ulice doplnit bezbariérové návaznosti pěších a cyklistických tras (vč. odstavení bicyklů) na severní i jižní podchody prodloužené na východní straně pod Nákladní ulici a na západní straně k zástavbě rozšířeného centra mezi železniční stanicí Liberec a Hanychovskou ulicí.
- V ochranném pásmu dráhy pouze výjimečně realizovat výstavbu objektů trvalého bydlení s ohledem na negativní vlivy (hluk, vibrace) provozu železniční dopravy.
- Zachovat stávající **vlečky** s výjimkou vleček napojených na rušené „Dolní nádraží“, ve vazbě na ně umožnit realizaci logistických center pro překládku zboží z železniční dopravy na silniční distribuci po území města Liberce – plochy: Z.9.45.VL, Z.9.47.VL

LETECKÁ DOPRAVA

- Respektovat prostor pro rozšíření a dobudování mezinárodního veřejného letiště s vnější hranicí se statutem umožňujícím celoroční provoz letadel s kapacitou do 40 osob a vzletovou hmotností do 25 tun.
- Rozvojovými plochami letiště umožnit vybudování **zpevněné vzletové a přistávací dráhy** o rozměrech 1 240 x 30 m a provoz doplňujících činností a služeb – plochy: Z.10.37.DL, Z.10.39.DL, Z.10.50.DL. Rozvojovými plochami letiště umožnit vybudování **zpevněné vzletové a přistávací dráhy** o rozměrech 1 240 x 30 m a provoz doplňujících činností a služeb – plochy: Z.10.37.DL, Z.10.39.DL, Z.10.50.DL.
- Letiště nově dopravně napojit na propojení Partyzánské a Vilové ulice s možností umístit linku VDO, nástupní **předprostor** celkově revitalizovat – plocha P.10.51.DL.

TRAMVAJOVÁ DOPRAVA

- Pro zvýšení podílu kolejové dopravy na celkových výkonech VDO v Liberci realizovat nové odbočné větve:
  - z tratě Lidové sady – Horní Hanychov do Ruprechtice, Pavlovic, Růžodolu a Františkova propojené do okruhu.
  - z tratě Liberec – Jablonec nad Nisou do Rochlic, Vesce a Doubí
- Respektovat územní rezervu pro zokružování realizované odbočné větve z tratě Liberec – Jablonec nad Nisou z Rochlic zpět do centra města po ulici Dr. Milady Horákové na Rybníček
- Rozvojovými plochami letiště umožnit vybudování **zpevněné vzletové a přistávací dráhy** o rozměrech 1 240 x 30 m a provoz doplňujících činností a služeb – plochy: Z.10.37.DL, Z.10.39.DL, Z.10.50.DL.
- Na trati Liberec – Jablonec nad Nisou zdvojkolejnit úsek z Liberce do Vratislavic nad Nisou v rozchodu 1 435 mm a v rámci projektu Regiotram propojit na železniční trať před zastávkou Kyselka

Jednotlivé aktuální záměry města Liberec jsou podrobně popsány v Kartách obcí **Příloha E.2**, nebo v **Příloze E.4** Přehled záměrů na území ORP Liberec.

B 12 Technická infrastruktura včetně její dostupnosti

V páté šesté úplné aktualizaci nedošlo k žádným zásadním změnám. Výstavby technické infrastruktury je velmi zdoluhavá a takto zásadní investice jsou v jednotlivých obcích odkládány. Došlo především k rozšíření vodovodů a kanalizace do rozvojových lokalit. V Liberci byl vybudován nový kapacitní vodojem v Ruprechticích, který zajistí bezproblémové zásobování vodou v této části města. V Oldřichově v Hájích byla dokončena výstavba páteřního vodovodu v téměř celé obci. Další významná dokončená investiční akce je odkanalizování centra obce a velké návrhové lokality B4 v Bílém Kostele včetně výstavby ČOV. V Šimonovicích a Mníšku byla rozšířena stávající kanalizační síť. Významnou investiční akcí na následující období je výstavba společné kanalizace obcí Šimonovice a Dlouhý Most. Na první etapu již bylo vydáno stavební povolení a zahájena realizace. I zde bylo vydáno stavební povolení. Aktuální údaje jsou v kartách jednotlivých obcí v části **E3**.

Účelem aktualizace bylo zanést všechny změny v technické infrastruktuře do databáze a do jednotlivých výkresů. V textové části se tyto drobné změny téměř nepromítly.

B 12.1 Zásobování pitnou vodou

Do této kapitoly jsou zařazeny jak údaje o vodovodních sítích a zařízeních, tak informace o zdrojích pitné vody, včetně jejich ochranných pásem.

VODNÍ ZDROJE A JEJICH OCHRANNÁ PÁSMA

Území SO ORP Liberec je poměrně bohaté na zdroje pitné vody. Z hlediska vodohospodářského jsou pro území významné 2 chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV): Severočeská křída a Jizerské hory, které celkem zabírají 60% řešeného území.

Řešené území je zásobováno pitnou vodou zhruba z 50 % z podzemních zdrojů a z 50 % z povrchových, které se ovšem nacházejí mimo řešené území. Na území SO ORP Liberec jsou nejvýznamnější zdroje podzemní vody v jeho J a JZ části, vázané na propustné sedimenty Jizerského turonu, kde jsou dvě významná jímací území – Dolánky a Libíč, řazená dle SČVaK do I. kategorie s vydatností nad 30 l/s. Jedná se o systém hloubkových vrtů a studní kvalitní podzemní vody, které společně s méně vydatným zdrojem Lesnovek – vrt LK1, tvoří významný zdroj vody pro celou jižní část řešeného území a pro Liberec. Do I. kategorie vodních zdrojů je zařazen též vodní zdroj Machnín, který byl obnoven s cílem posilovacího (záložního) zdroje pro oblast Hrádecka, kde došlo k významnému poklesu hladiny spodní vody vlivem těžby v nedalekém hnědouhelném dolu Turow i vlivem sucha.

V řešeném území je mnoho dalších zdrojů podzemní vody, z nichž je mnoho menších již dnes nevyužívaných, v lepším případě je odběr vody vodoprávním úřadem pro ORP Liberec již zrušen. Celkem se jedná o 20 % vodních zdrojů a ochranných pásem. Některé využívané podzemní vodní zdroje nesplňují hygienické normy kvality vody, a proto jsou nevyhovující (Zdislava). V některých případech je vydatnost zdrojů nedostačující nebo kolísavá (prameniště na V svazích Ještědského hřbetu – Světlá pod Ještědem, Uhelňá – Hrádek nad Nisou: pokles hladiny spodní vody vlivem těžby v oblasti Bogatyny).

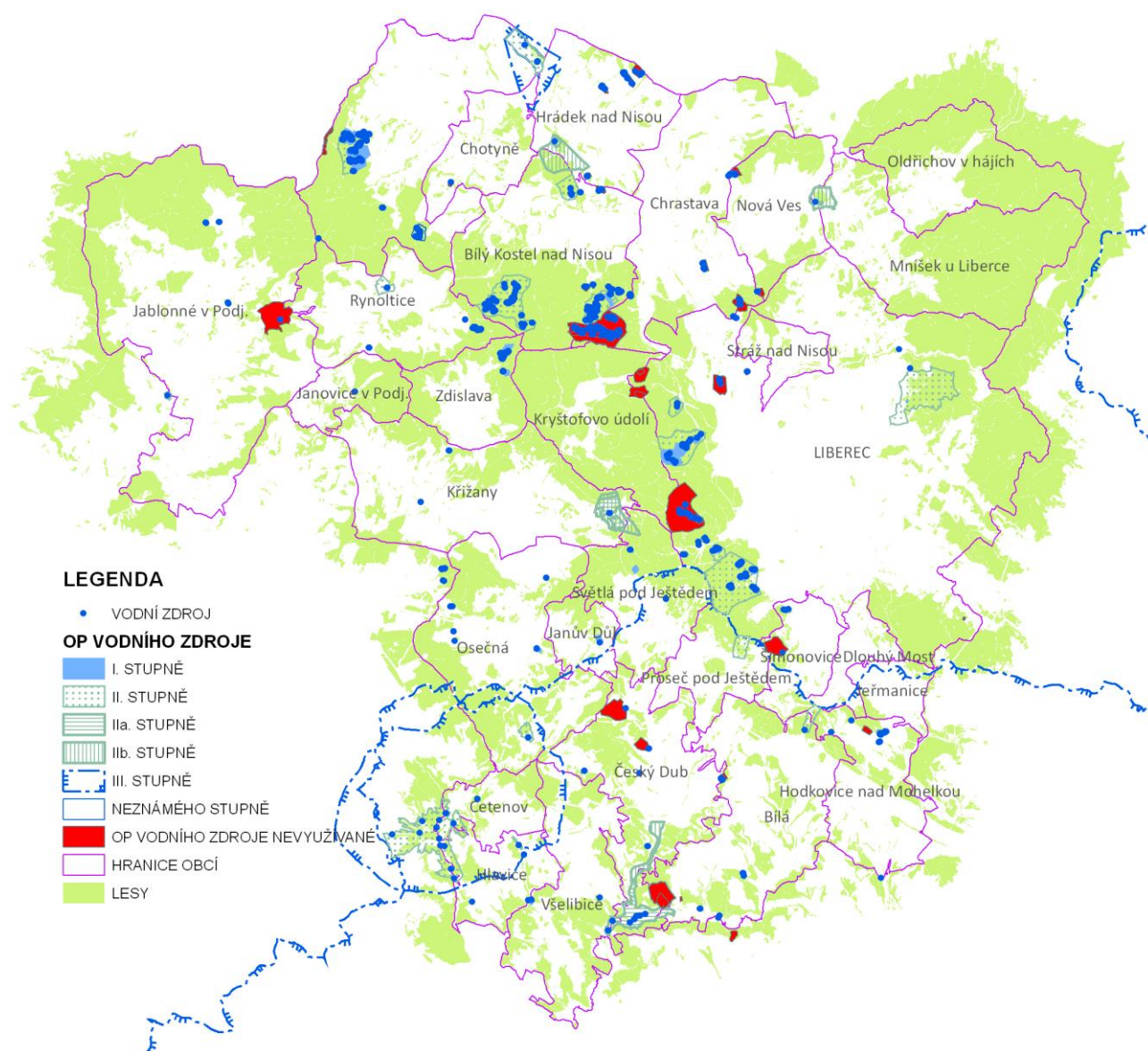
Významný zdroj povrchové vody, který zásobuje polovinu Liberce a Chrastavu je vodárenská nádrž Josefův Důl, která leží mimo řešené území.

Vzhledem k významnosti vodních zdrojů jsou stanovena ochranná pásma. Pro Dolánky jsou stanovena ochranná pásma I.–III. stupně. Ostatní lokality mají většinou pouze OP I. stupně, větší jímací území pak OP I. a II. stupně. Některá dříve vydaná OP ve svém rozhodnutí nerozlišují stupeň ochrany. Celkem se v ORP Liberec nachází 50 lokalit využívaných vodních zdrojů pro veřejnou potřebu s OP.

V rámci I. aktualizace ÚAP byla provedena komplexní revize OP vodních zdrojů. U vodních zdrojů spravovaných SČVaK byla situace obecně dobrá, i když i zde byly zjištěny rozdíly mezi rozhodnutím, případně geometrickým zaměřením a grafickými daty předaných touto společností. U vodních zdrojů ve správě obcí byla situace výrazně horší: chyběla rozhodnutí, nebo vymezení OP. Tyto vodní zdroje a OP ovšem tvoří pouze 12 % z celkového počtu. Lokalizace některých zdrojů a OP byla revidována přímo v terénu pomocí GPS. Celkově se podařilo opravit 90 % vodních zdrojů a OP. Jako problém se ukazuje skutečnost, že mnoho již dnes nevyužívaných vodních zdrojů (10 %) má stále platná OP. V poslední době je snaha SČVaK i vodoprávního úřadu tato OP včetně odběru z vodního zdroje zrušit.

VODNÍ ZDROJE V ORP LIBEREC A JEJICH OCHRANNÁ PÁSMA

Obr. 30: Vodní zdroje v SO ORP Liberec a jejich ochranná pásma, zdroj: databáze ÚAP 2016

ZÁSOBOVÁNÍ PITNOU VODOU

Pro zásobování obcí ORP Liberec pitnou vodou je vybudován vodárenský systém zásobních řadů, vodojemů, čerpacích stanic a úpraven vody. Z hlediska počtu zásobených obyvatel jsou významné

2 oblastní vodovodní řady: Dolánky → VDJ Roveň → VDJ Jeřmanice → Liberec, Josefův Důl → VDJ Orion (Liberec), → Chrastava (VDJ sv. Jan) → Hrádek nad Nisou. Na veřejný vodovod je v řešeném území v současnosti napojeno cca 94 % obyvatel a zásobovány jsou všechny obce. V 21 obcích provozuje systém zásobování vodou společnost SČVaK a. s., v 7 obcích vodovody provozují samotné obce, z celkového počtu obyvatel v SO ORP Liberec se ovšem jedná o pouhých 4 % obyvatel. Na území obce Liberec i v některých jiných obcích je také několik menších soukromých vlastníků a správců dílčí části vodovodů, nebo samostatných vodovodů.

Zásobování vodou v jednotlivých obcích v SO ORP Liberec podrobně popsáno v **příloze E.3**. Karty obcí.

Tab. 58 Zásobování vodou v ORP Liberec: celé území obce (všechny části obce), zdroj: databáze ÚAP 2024

ZÁSOBOVÁNÍ VODOU V SO ORP LIBEREC			
Systém zásobování vodou	Provozovatel	Obce	Zdroj
Skupinový vodovod	SČVaK	Jeřmanice, Dlouhý Most; Stráž nad Nisou Chotyně	Dolánky, Libíč, Lesnovek; přehrada Josefův Důl místní zdroje + přívodní řad z Chrastavy
Místní vodovod	SČVaK	Janovice v Podještědí, Křižany, Rynoltice, Zdislava	jeden nebo více zdrojů v obci, (nový přívaděč ze Lvové do Rynoltic)
	obec	Janův Důl; Proseč pod Ještědem Světlá pod Ještědem	Janův Důl; Proseč p. J., Javorník Hoření Paseky, Hodky, Světlá p. J., Jiříčkov

Tab. 59 Zásobování vodou v ORP Liberec: část obce, zdroj: databáze ÚAP 2024

ZÁSOBOVÁNÍ VODOU V SO ORP LIBEREC			
Systém zásobování vodou	Správce	Obec	Individuální zásobování, samostatný (soukr.) vodovod
Skupinový vodovod	SČVaK	Bílá	Dehtáry, Klamorna, Kocourov, Kohoutovice, Trávníček, Vesec
	SČVaK	Bílý Kostel nad Nisou	Panenský Hůrka
	SČVaK	Cetenov	Těšnov
	SČVaK	Český Dub	Modlibohov, Sobákov, Starý Dub
	SČVaK	Hlavice	Končiny
	SČVaK	Hodkovice nad Mohelkou	Žďárek, Radoňovice
	SČVaK	Hrádek nad Nisou	Dolní Sedlo, Václavice
	SČVaK	Chrastava	Horní Vítkov
	SČVaK	Kryštofovo údolí	Novina
	SČVaK	Liberec	Části městských částí: Bedřichovka, Krásná Studánka, Radčice, Kateřinky, Kunratice, Vratislavice nad Nisou, Hluboká, Rudolfov
	SČVaK	Všelibice	Chlístov, Podjestřábí
	obec	Mníšek	Fojtka
	obec	Nová Ves	Mlýnice, Nová Víska
obec	Oldřichov v Hájích	Na Pilách – část Betlém	
Místní vodovod	SČVaK	Jablonné v Podještědí	Heřmanice, Lvová, Lada v Podj.
	SČVaK	Osečná	Kotel, Vlachové
	obec	Šimonovice	Šimonovice (část), Rašovka

Tab. 60 Podíl osob v obydlených bytech napojených na vodovod, zdroj: PRVK LK 2020, SLDB 2011, 2021

OSOBY NAPOJENÉ NA VODOVOD			
Obec	Připojených obyvatel [%]	Podíl obyvatel v obydlených bytech s vodovodem (%)	
		2011	2021
Bílá	95	99,1	99,5
Bílý Kostel nad Nisou	92	99,7	98,8
Cetenov	96	98,9	100,0
Český Dub	93	99,3	99,8
Dlouhý Most	94	99,4	98,3
Hlavice	92	99,5	99,8
Hodkovice nad Mohelkou	94	99,8	99,3
Hrádek nad Nisou	90	99,6	98,6
Chotyně	94	100,0	98,9
Chrastava	92	99,9	100,0
Jablonné v Podještědí	90	99,6	99,0
Janovice v Podještědí	100	100,0	95,0
Janův Důl	100	100,0	97,3
Jeřmanice	98	99,7	99,6
Kryštofovo Údolí	50	100,0	97,5
Křižany	70	96,1	98,6
Liberec	95	99,8	97,1
Mníšek	69	99,0	99,1
Nová Ves	90	97,1	100,0
Oldřichov v Hájích	92	97,1	98,7
Osečná	97	99,4	99,3
Proseč pod Ještědem	85	99,7	99,9
Rynoltice	95	99,8	98,9
Stráž nad Nisou	99	99,6	100,0
Světlá pod Ještědem	96	99,8	99,6
Šimonovice	78	99,7	99,5
Všelibice	91	100,0	98,8
Zdílava	100	100,0	100,0

Tabulka podílu osob napojených na (veřejný) vodovod pouze z dat ČSÚ je zavádějící. Při 6. úplné aktualizaci proto byla využita data Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací po celkové aktualizaci 2020. Bohužel ani zde často nejsou agregovaná data za celou obec, v těchto případech se jedná o expertní odhad (sloučení hodnot za jednotlivá sídla). Další dva sloupce vychází přímo ze SLDB: 2011, 2021, kdy se jedná o podíl obyvatel v obydlených bytech s vodovodem v bytě (veřejný i soukromý). Na první pohled je zřejmé že údaje výrazně liší a to z toho důvodu, že SLDB eviduje nejen veřejný vodovod, ale i soukromé studny a vrty, které ovšem mohou být zvláště v oblastech zasažených suchem problematické. To dokládají i následující příklady: v Kryštofově Údolí je z veřejného vodovodu zásobována vodou pouze spodní část sídla a místní část Novina vůbec ne, takže hodnota 100 % je zavádějící. Také v Liberci okrajové části města (Krásná Studánka, Radčice, Kateřinky, Rudolfovo, část Ruprechtic), kde žije jistě přes 2000 obyvatel, nejsou napojeny na veřejný vodovod, takže i zde údaj od ČSÚ neodpovídá skutečnosti. V poslední době vlivem sucha jsou navíc tyto místní části města Liberec problematické i z hlediska individuálního zásobování vodou (nedostatek podzemní vody, vyschlé studny i vrty).

B 12.2 Odkanalizování

Území SO ORP Liberec patří k nedostatečně vybaveným územím splaškovými kanalizacemi a čistírnami odpadních vod. Z 28 obcí v řešeném území má vybudován funkční kanalizační systém zakončený na centrální čistírně odpadních vod, ke kterému je připojena nadpoloviční většina obyvatel, pouze 9 obcí. V dalších 7 obcích je vybudována kanalizace odvádějící splaškové vody alespoň z části území. Při

přepočtu na obyvatele je na veřejnou kanalizaci připojeno na 76 % obyvatel (dle SLDB 2021 73,2 %) řešeného území. Největším provozovatelem kanalizačního systému je společnost SČVaK, která spravuje kanalizaci ve všech obcích kromě Osečné, Mníšku, Nové Vsi a Oldřichova v Hájích.

Z hlediska počtu připojených obyvatel je v území nejvýznamnější společný kanalizační systém měst Liberec, Jablonec nad Nisou a Stráž nad Nisou zakončený na rekonstruované ČOV s kapacitou 190 000 EO. Na tuto ČOV jsou odpadní vody svedeny 2 hlavními sběrači A a B, přičemž sběrač B (Jablonec n. N. – Liberec; 11,2 km) tvoří páteř celého systému.

Tab. 61 Odkanalizování obcí v ORP Liberec, zdroj: databáze ÚAP 2020, SLDB 2011

Vysvětlivky Typ: J – jednotná (J) – dešťová stoka využívaná i pro splaškové vody, S – splašková, D – dešťová kanalizace; ČOV: MČOV (místní nebo skupinová ČOV)

ODKANALIZOVÁNÍ OBČÍ V SO ORP LIBEREC						
Obec	Kanalizace	Typ	ČOV	Připojených obyvatel [%] dle databáze ÚAP	Podíl připojených SLDB 2011	Podíl připojených SLDB 2021
Bílá	A	J	N	18	0	0
Bílý Kostel nad Nisou	A	J, S	A (MČOV – 250 EO)	15	0	5,0
Cetenov	N		N	0	0	0
Český Dub	A	S, D, J	A	67	57,1	59,4
Dlouhý Most	A		N	5	0	2,7
Hlavice	N		N	0	0	0
Hodkovice nad Mohelkou	A	S, D, J	A	85	77,2	77,4
Hrádek nad Nisou	A	S, D, J	A	75	66,2	68,7
Chotyně	A	S, J	A (MČOV)	30	25,4	24,7
Chrastava	A	S, D, J	A	68	62,9	62,9
Jablonné v Podještědí	A	S, D, J	A	60	61,7	65,4
Janovice v Podještědí	N		N	0	0	0
Janův Důl	N		N	0	0	0
Jeřmanice	N		N	0	0	8,1
Kryštofovo Údolí	N		N	0	0	0
Křížany	N		N	0	0	0-
Liberec	A	S, D, J	A	90	81,7	83,1
Mníšek	A	S, D	A (MČOV)	40	25,7	32,7
Nová Ves	A	J, S	A (MČOV)	25	11,6	11,5
Oldřichov v Hájích	N		A - Mníšek	3	0	1,4
Osečná	A	S, D	A (MČOV)	72	20,7	24,5
Proseč pod Ještědem	A	D, (J)	N	10	12,1	6,0
Rynoltice	N		N	0	0	0
Stráž nad Nisou	A	S, D	A - Liberec	85	57,6	58,7
Světlá pod Ještědem	N		N	0	0	0,5
Šimonovice	A	S, D, J	A (MČOV)	60	15,4	43,9
Všelibice	A	S, D	A	30	33,3	27,8
Zdislava	N		N	0	0	0

B 12.3 Zásobování elektrickou energií

Hlavním informačním zdrojem o energetice ORP Liberec je Územně energetická koncepce Libereckého kraje z roku 2005, aktualizovaná v březnu 2010 a září 2015 (dále jen ÚEK LK).

Energetika ORP Liberec je na relativně dobré úrovni. Je zde kapacitní elektrická soustava s hlavní transformační rozvodnou (dále jen TR) Bezděčín a řada velkých zdrojů tepelné energie, plošná plynofikace řady měst a obcí. ORP Liberec má však velmi omezené zdroje energií a je závislé na jejich importu. Nevyskytuje se zde žádný významný zdroj uhlí nebo zemního plynu a není zde realizován žádný nadmístní zdroj elektrické energie. Jediným významnějším zdrojem energií je spalovna v Liberci. Důležité jsou obnovitelné zdroje energie (dále jen OZE), kam patří i rozmáhající se fotovoltaické elektrárny, které jsou doposud využívány velmi málo. I díky energetické krizi v roce 2022 se OZE stále více rozšiřují. Bylo realizováno nebo povoleno mnoho fotovoltaických systémů na výrobních halách a také na budovách ve vlastnictví města.

Od poslední aktualizace nedošlo k žádným zásadním změnám. Hlavní investiční záměry zůstaly nezměněny.

Celková dodávka elektřiny dle ÚEK LK pro ORP Liberec v roce 2014 představovala 685,6 GWh/r. Z toho 211,4 GWh/r pro maloodběratele a 457,6 GWh/r pro velkoodběratele. Maloodběr podnikatelů činil potom 101,8 GWh/r. Novější údaje se nepodařilo dohledat.

VÝROBNA ELEKTŘINY

V ORP Liberec nejsou žádné zdroje na výrobu elektřiny, které by vyrobenou elektřinu dodávaly do přenosové soustavy ČEPS a. s. Malé výrobní zdroje jsou provozovány v rámci kombinované výroby elektřiny a tepla. Dle místní energetické koncepce Statutárního města Liberec 2022 (dále jen MEK SML) největší zdroj funguje v Teplárně Liberec s výkonem 3,6 MW elektrické energie. Ve spalovně odpadů TERMIZO a. s. je nainstalován výkon 4,5 MW. V ORP Liberec je od roku 2005 vzrostlo významně uplatnění obnovitelných zdrojů energie. Na území ORP Liberec je umístěno několik výroben elektřiny z obnovitelných zdrojů. Jedná se zejména o malé vodní elektrárny (dále jen MVE) umístěné na větších vodních tocích v oblastech s velkým spádem. Za příklad lze uvést tok Černé Nisy, kde se nachází 8 funkčních MVE. Nejznámější a největší je MVE Rudolfovo I s výkonem 0,98 MW. Ostatní vodní elektrárny mají výkon zhruba o řád nižší. Dalším tokem, na kterém jsou umístěny MVE je Lužická Nisa (Andělská Hora, Chrastava, Bílý Kostel nad Nisou, Chotyně).

V roce 2010 byla uvedena do provozu první bioplynová stanice a to v obci Křižany. V roce 2010 bylo také instalováno několik fotovoltaických elektráren (Český Dub, Jablonné v Podještědí, Druzcov). Za současných podmínek je jejich využitelnost v budoucnosti omezená (velmi vysoké pořizovací náklady, neschopnost konkurovat bez dotací ostatním zdrojům energie).

Dalším alternativním zdrojem energie jsou větrné elektrárny. Ty mohou být umístěny pouze do ploch k tomu určených územním plánem, přitom musí být v souladu se zákonem na ochranu přírody a krajiny. Vrcholové partie Ještědského hřbetu a Jizerských hor patří sice mezi území s velmi vysokou hustotou výkonu větru, ale tato území jsou silně chráněná instituty ochrany přírody a krajiny. V roce 2018 byl spuštěn provoz 12 větrných elektráren v Hrádku nad Nisou – Václavících. Větrný park Václavice má výkon cca 26 MW. Uvažuje se o rozšíření větrného parku.

ELEKTRICKÉ STANICE

Území ORP Liberec je zásobováno elektrickou energií z transformovny (dále jen TR) **TR Bezděčín** (400/220/110 kV) a z TR Babylon, na které jsou napojeny na příslušná vedení VVN přenosové soustavy. Jedná se o TR – VVN/VVN.

Transformovny distribuční soustavy 110/35, 110/22 kV nebo 110/10 kV tedy TR – VVN/VN slouží jako hlavní napájecí zdroje pro zajištění elektrické energie v území. Seznam transformoven v ORP Liberec je v příložené tabulce.

Tab. 62 Seznam transformoven VVN v SO ORP Liberec, zdroj: ČEPS, ČEZ Distribuce

TRANSFORMOVNY VELMI VYSOKÉHO NAPĚTÍ
400/220/110/35 kV – Bezděčín
110/35 kV – Jeřmanice, Liberec – Pavlovice, Liberec – Ostašov
110/35/10 kV – Liberec – východ
110/22 kV – Hrádek nad Nisou
110/10 kV – Liberec – teplárna

NADZEMNÍ A PODZEMNÍ ELEKTRICKÉ VEDENÍ

Přenosová soustava – koridory republikového významu

Celé území ČR je zokruhováno a propojeno v rámci přenosové soustavy, kterou vlastní a provozuje ČEPS, a. s. V rámci této přenosové soustavy je zabezpečeno i napojení na okolní státy. Vlastní území ORP Liberec je přenosovou soustavou propojeno s okolními ORP Turnov a Česká Lípa nikoli však s Polskem ani s Německem. Přenosová soustava je provozována v napětích VVN 400 kV a VVN 220 kV.

Distribuční soustava – koridory nadregionálního a regionálního významu

Z přenosové soustavy je elektřina dále rozváděna distribuční soustavou k cílovým odběratelům. Distribuční síť provozuje ČEZ Distribuce, a. s. Distribuční soustava zahrnuje napětí VVN 110 kV, VN 35 kV, VN 22 kV a VN 10 kV.

Na území ORP Liberec je distribuční soustava napájena z rozvodny VVN/VVN TR Bezděčín. Pro napojení rozvodu VVN/VN je vybudována síť napájecích vedení VVN 110 kV, která je přes tyto rozvodny propojená. Jednotlivá vedení jsou v následující tabulce.

Tab. 63 Seznam hlavních vedení VVN v ORP Liberec, zdroj: ČEPS, ČEZ Distribuce

HLAVNÍ VEDENÍ VELMI VYSOKÉHO NAPĚTÍ
Vedení VVN 400 kV
TR Bezděčín – TR Babylon (trasa 451)
TR Neznášov – TR Bezděčín (trasa 452)
TR Čechy Střed – TR Bezděčín (trasa 454)
Vedení VVN 220 kV
TR Čechy Střed – TR Bezděčín (trasa 209)
TR Chotějovice – TR Bezděčín (trasa 210)
Vedení VVN 110 kV
TR Noviny pod R. – TR Hrádek nad Nisou – TR Frýdlant Větrov
TR Bezděčín – TR Hrádek nad Nisou – TR Frýdlant Větrov – TR Liberec teplárna
TR Bezděčín – TR Liberec východ – TR Liberec teplárna
TR Hamr na Jezeře – TR Jeřmanice
TR Jeřmanice – TR Bezděčín
TR Bezděčín – TR Škoda MB
TR Bezděčín – TR Semily – TR Staré Místo
TR Jeřmanice – TR Jablonec n. N. – TR Rýnovice – TR Tanvald
TR Tanvald – TR Bezděčín
TR Noviny pod Ralskem – TR Hamr na Jezeře – TR Jeřmanice

V místech hustější zástavby (centra měst) jsou realizovány podzemní kabelové rozvody (10–35 kV), ze kterých jsou napájeny kabelové trafostanice (10, 22, 35)/0,4 kV. Přechod z venkovního vedení do kabelu zajišťují přechodové trafostanice. V současné době probíhá unifikace kabelových vedení na 22 kV. Podzemní kabelové rozvody vysokého napětí jsou v Liberci, Hrádku nad Nisou, Chrastavě, Jablonném v Podještědí, v Hodkovicích nad Mohelkou a v Českém Dubu.

V ostatních obcích a okrajových částech měst zajišťují dodávku elektrické energie trafostanice napájené vrchním vedením. Vrchní vedení VN má v ORP Liberec dvě napěťové hladiny (22 kV a 35 kV).

PROBLEMATICKÁ MÍSTA Z HLEDISKA ZÁSOBOVÁNÍ ELEKTŘINOU

Prudký rozvoj některých lokalit v ORP Liberec v posledních letech způsobil velký nárůst odběru elektřiny (průmyslová zóna Liberec). Stávající přírodní vedení VVN z TR Bezděčín do liberecké aglomerace se ukazuje jako nedostačující. Problematický stav byl vyřešen realizací nového dvojvedení VVN 110 kV Bezděčín – Šimonovice.

B 12.4 Zásobování zemním plynem

V řešeném území ORP Liberec je provozovatelem distribuční soustavy pro zásobování plynem společnost Gas Net, s. r. o, která je součástí Czech Grid Holdingu, a. s. se sídlem v Ústí nad Labem. Hlavními napájecími body pro zásobování obcí v ORP Liberec plynem jsou dálková vedení vysokotlakých (VTL) plynovodů přivádějící zemní plyn ze sousedních ORP. Na území ORP Liberec se nachází několik VTL regulačních stanic, odkud je plyn dále distribuován STL a NTL plynovody. Na území ORP Liberec se nevyskytuje žádný nadmístně významný zdroj zemního plynu či bioplynu.

TECHNOLOGICKÝ OBJEKT ZÁSOBOVÁNÍ PLYNEM

Mezi technologické objekty zásobování plynem patří zejména regulační stanice. Na území ORP Liberec se nachází 46 těchto regulačních stanic, z toho 30 z nich se nachází v Liberci, 3 v Hrádku nad Nisou, Chrastavě a Stráži nad Nisou, 2 v Jablonném v Podještědí a po jedné v ostatních plynofikovaných obcích.

VEDENÍ PLYNOVODU

Do ORP Liberec nezasahují žádná vedení velmi vysokotlakých plynovodů (VVTL) ani územím neprochází trasa tranzitního plynovodu.

Vysokotlaké plynovody (VTL) tvoří základ distribuční sítě a prochází územím ORP Liberec v několika samostatných trasách. Jedna trasa míří z Hodkovic nad Mohelkou směrem na Jablonné v Podještědí jižně od Ještědského hřbetu přes celé Podještědí. Další trasa Obchází Ještědský hřbet ze severu přes Liberec, dále prochází Libereckou kotlinou do Chrastavy odtud se trasa větví a jedna z nich míří přes Novou Ves na Frýdlant. Druhá trasa prochází Chrastavu a Bílý Kostel nad Nisou, překonává v Rynolticích sedlo mezi Ještědským hřbetem a Lužickými horami. Z této trasy je v Rynolticích další odbočka směrem na sever do Hrádku nad Nisou a do Zittau. Trasa z Rynoltice dál míří do Jablonného v Podještědí, za kterým se spojuje s jižní trasou vedenou v Podještědí. Plyn je z VTL plynovodů dále rozváděn prostřednictvím distribučních a průmyslových regulačních stanic. Z VTL regulačních stanic jsou vyvedeny středotlaké (STL) a nízkotlaké (NTL) plynovody zajišťující odběry v jednotlivých sídlech. Zásobována jsou zejména větší sídla. Jsou rovněž realizovány větve STL plynovodů napojených na VTL regulační stanice dodávající zemní plyn i do obcí mimo trasy VTL plynovodů.

Tab. 64 Přehled vysokotlakých plynovodů VTL zasahujících území SO ORP Liberec, zdroj: databáze ÚAP 2020

VYSOKOTLAKÉ PLYNOVODY
DN 500: Hospozín – Liberec, Liberec – Jablonec n. N., Žandov – Křižany
DN 300: Úžín – Nový Bor – Liberec, Rynoltice – Hrádek n. N. – st. hr. SRN, Liberec – Jablonec n. N., Nový Bor – Cvikov – Liberec
DN 250: Vlčetín – Liberec
DN 200: Chrastava – Frýdlant – Nové město pod Smrkem

PLYNOFIKACE OBCÍ A PODÍL OBYVATEL ZÁSOBOVANÝCH PLYNEM

Termín plynofikovaná obec není významově ustálen. Pro účely územního plánování je vhodné brát obec jako plynofikovanou, pokud na jejím území dochází k odběru plynu pro domácnosti. V obci Bílá je pouze velkoodběr, a je tedy bez plošné plynofikace.

Následující tabulka uvádí podíl obyvatel bydlících v bytech napojených na plyn v ORP Liberec SLDB 2001, 2011 a 2021. Z této tabulky je vidět, že největší podíl obyvatel v bytech s plynem byl v roce 2001-2021 v obcích Chrastava a Hrádek nad Nisou. Ve všech plynofikovaných obcích v ORP Liberec se průměrný podíl plynofikovaných domácností zvýšil. V ORP Liberec se průměrný podíl obyvatel v obydlených bytech s plynem zavedeným do bytu zvýšil ze 46,4 % v roce 2001 na 54,7 % v roce 2011 a 55,8 % v roce 2021.

Tab. 65 Přehled plynofikace obcí s podílem obyvatel v plynofikovaných bytech v SO ORP Liberec

PLYNOFIKACE OBCÍ				
Obec	Plošná plynofikace	Plynofikované byty [%]		
		SLDB 2001	SLDB 2011	SLDB 2021
Bílá	NE	0,9	0,9	1,0
Bílý Kostel nad Nisou	ANO	38,6	49,4	54,7
Cetenov	NE	0,0	0,0	0,0
Český Dub	ANO	9,5	21,0	26,7
Dlouhý Most	NE	0,0	2,2	1,9
Hlavice	NE	0,9	1,0	1,9
Hodkovice nad Mohelkou	ANO	20,7	32,3	36,6
Hrádek nad Nisou	ANO	70,4	70,5	75,9
Chotyně	ANO	70,3	63,7	60,4
Chrastava	ANO	73,2	67,2	73,2
Jablonné v Podještědí	ANO	27,6	39,7	52,1
Janovice v Podještědí	NE	0,0	0,0	0,0
Janův Důl	NE	0,0	4,3	0,7
Jeřmanice	NE	0,0	4,0	0,7
Kryštofovo Údolí	NE	0,0	4,7	0,6
Křižany	NE	3,9	5,7	1,5
Liberec	ANO	54,2	51	59,3
Mníšek	ANO	54,7	47,7	41,7
Nová Ves	NE	3,2	6,0	2,9
Oldřichov v Hájích	NE	6,6	7,5	6,4
Osečná	ANO	35,3	38,5	39,0
Proseč pod Ještědem	NE	1,5	1,8	2,6
Rynoltice	ANO	1,0	25,9	33,9
Stráž nad Nisou	ANO	50,6	52,5	54,6
Světlá pod Ještědem	NE	0,9	4,6	3,0
Šimonovice	ANO	46,7	57,2	56,1

PLYNOFIKACE OBCÍ				
Obec	Plošná plynofikace	Plynofikované byty [%]		
		SLDB 2001	SLDB 2011	SLDB 2021
Všelibice	NE	0,0	4,6	1,5
Zdílava	NE	0,0	2,2	1,6
ORP celkem	ANO	46,4	54,7	55,8

B 12.5 Zásobování tepelnou energií

Na území ORP je v současné době provozováno 5 velkých či menších soustav centrálního zásobování teplem (SCZT). Lze rozlišit na typ celoměstský a sídlištní. Nejrozsáhlejší systém SCZT je v Liberci, pro dodávku tepla je zde využívána kromě teplárny Liberec i spalovna komunálního odpadu TERMIZO a. s. V ostatních městech v ORP Liberec zásobování teplem zajišťují drobní výrobci a dodavatelé, kteří dodávají teplo a teplou vodu převážně do sektoru bydlení a terciární sféry z blokových, případně domovních plynových kotelen.

Tab. 66 Výroba tepla v hlavních SCZT a jeho dodávky, zdroj: ÚEK LK 2015, MEK SML 2022

VÝROBA TEPLA		
Provozovatel	Obec	Výroba tepla [GJ/rok]
Teplárna Liberec a.s. (ENERGIE Holding, a. s.)	Liberec	633 697
Termizo a. s. (dodává Teplárně Liberec)		627 980
Teplo Hodkovice n. M. s r. o.	Hodkovice n. M.	22 889
H-THERMA, a. s.	Hrádek nad Nisou	21 244
T E S Český Dub, s. r. o.	Český Dub	
Město Chrastava (VE, spol. s r. o.)	Chrastava	24 147

V územních energetických koncepcích měst je často doporučováno zachování SCZT v případě, že cena tepla není závažně odlišná od průměru cen tepla.

SCZT Liberec

Teplárna Liberec, a. s. zásobuje tepelnou energii Liberec a Vratislavice nad Nisou. Dle aktuálních údajů na webu společnosti (2023) zásobuje cca 13 000 domácností, dále 126 odběratelů z terciární sféry a 9 samostatných průmyslových areálů. Teplárna je technologicky propojena se spalovnou komunálních odpadů společnosti Termizo a. s., jejíž tepelná energie je distribuována do teplovodní sítě SCZT. Celkový instalovaný tepelný výkon je 94,9 MW. Spalovaným palivem je těžký topný olej a zemní plyn. V posledních letech byly snahy o odpojování jednotlivých koncových odběratelů od SCZT z důvodu vysoké ceny za dodávku tepla. Důvodem byla zastaralost rozvodného systému na hranici své životnosti. Od roku 2018 probíhají rozsáhlé investice do teplovodní infrastruktury v rámci projektu GreeNet. Etapa I byla již dokončena, další jsou v realizaci (více viz kapitola B 12.9)

B 12.6 Zásobování jinými produkty

Na území ORP Liberec nezasahuje dle informací poskytovatelů žádná plánovaná či stávající infrastruktura zásobování jinými produkty.

B 12.7 Spoje a telekomunikace

TELEKOMUNIKACE

Pod pojmem telekomunikace se zde rozumí veškerá komunikace pomocí kabelů.

ORP Liberec je provázán s okolním územím systémem dálkových optických kabelů. V současnosti je telekomunikační síť kompletně postavena znovu od dálkových optických kabelů až po posledního zákazníka.

Řešené území je plošně v celém rozsahu připojené na státní telefonní síť s automatickým vstupem do systému. Z telekomunikačního hlediska je území začleněno do Místní provozní oblasti (MPO) Liberec – okres Liberec; uzlový telefonní obvod: UTO Liberec. V řešeném území je dokončena výstavba digitální sítě a digitálních ústředěn. Dominantní postavení v telekomunikaci má společnost CETIN (vlastní nejrozsáhlejší rozvody telekomunikačních kabelů) a mezi významné poskytovatele datových služeb patří i UPC Česká republika a. s. (v roce 2020 došlo k obchodní fúzi, společnost byla sloučena se společností T-mobile a. s.). Z lokálních provozovatelů lze jmenovat společnost A-NET, která ovšem doposud neposkytla data.

RADIOKOMUNIKACE

Dominantním provozovatelem bezdrátového přenosu jsou v ORP Liberec České Radiokomunikace a. s. V území jsou dále provozovány radioreleové trasy různých mobilních operátorů (T-mobile, Vodafone, Cetin) a dodavatelů internetového připojení. Nejvýznamnějším bodem v ORP Liberec je vrchol hory Ještěd s televizním vysílačem a mnoha základnovými stanicemi a centrem radioreleových spojů. Horský hotel Ještěd s telekomunikačními vysílači je tak přirozeným centrem digitálního mikrovlnného spojení s okolím.

V databázi ÚAP jsou evidovány radiokomunikační zařízení Českých Radiokomunikací, Cetin, Vodafone, T-mobile a zařízení ve vlastnictví Armády ČR.

Páteří sítí radioreleových tras Českých radiokomunikací:

- RKS Ještěd – RS Buková hora (ozn. BUKO-JSTD)
- RKS Ještěd – RS Zvičina (ozn. JSTD-ZVIC)
- RS Jablonec n/N telekomunikační budova – RKS Ještěd (ozn. JNGM-JSTD)
- RKS = radiokomunikační středisko, RS = retranslační stanice
- Mimo systém radioreleových tras a zařízení Českých radiokomunikací a. s. je v ORP Liberec provozován radiokomunikační systém Policie České republiky a radiokomunikační systém Armády ČR.

V ORP Liberec jsou provozovány tyto hlavní vysílací objekty:

- RKS Liberec – Ještěd (České Radiokomunikace a. s., ozn. JSTD)
- RKS Liberec – Vratislavice n. N. (České Radiokomunikace a. s., ozn. LBRX)

B 12.8 Záměry na provedení změn v území v oblasti vodního hospodářství

Záměry vycházejí především z Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací Libereckého kraje (PRVKÚK), který je neustále aktualizován dle nových potřeb v území obcí a většinou je ve shodě s navrhovanou technickou infrastrukturou v ÚPD a následných projektových dokumentacích. Navíc v letech 2019 – 2020 proběhla velká hromadná aktualizace.

Z PRVKÚK obecně vyplývají tyto záměry, resp. návrh časového plánu realizace

VODOVOD

- zabezpečení jakosti vody ve zdrojích, kde jejich současný stav může ohrozit zdravotní stav obyvatelstva (jakost pitné vody) – do roku 2030
- nové stavby, případně náhrada staveb, jejichž technický stav ohrožuje provoz systému – do roku 2030
- výstavba vodovodních systémů a zdrojů pitné vody v lokalitách, které jsou ohroženy poklesem hladiny podzemní vody ve stávajících zdrojích – do roku 2030
- rekonstrukce vodovodních sítí a objektů – průběžně podle technického stavu
- výstavba nových vodovodů v dnes nezásobovaných obcích a doporučených k výstavbě v PRVKUK - do roku 2030

- výstavba či rekonstrukce kanalizačních zařízení vedoucí ke zvýšení technické úrovně současného provozu – do roku 2030

KANALIZACE

- realizace probíhajících nebo připravených akcí a realizace akcí ve vybraných aglomeracích nad 10000 EO - do roku 2030
- realizace v aglomeracích s počtem 2–10 tis. EO - do roku 2030
- rekonstrukce/modernizace kanalizačních sítí a objektů - průběžně podle technického stavu
- rozvoj kanalizací v obcích s investičním ukazatelem do 90 tis. Kč/EO – do roku 2030
- výstavba nových kanalizací a ČOV v ostatních obcích bez kanalizace a doporučených k výstavbě v PRVKUK - do roku 2030
- výstavba či rekonstrukce kanalizačních zařízení vedoucí ke zvýšení technické úrovně současného provozu – do roku 2030

Záměry hlavního vlastníka vodovodů a kanalizací v ORP Liberec SVS a. s. byly konzultovány s pracovníky útvaru rozvoje v Liberci a v Teplicích (SČVK a. s.).

- většina investičních záměrů je určena na rekonstrukci stávající infrastruktury (zařízení a řadů)
- konkrétní rozvojový záměr: zásobování oblasti Hrádku nad Nisou z vodního zdroje v Machníně, zpracována variantní studie, v současné době probíhá územní a stavební řízení (2020)

V dalším textu jsou uvedeny konkrétní záměry obcí v ORP Liberec.

ZÁSOBOVÁNÍ VODOU

Zásobování vodou ve většině obcí je stabilizované s kapacitními vodními zdroji a vodojemy. Záměry se týkají na rozšíření veřejných vodovodů do okrajových částí obcí a do rozvojových lokalit odvislé od potenciálního počtu zásobených obyvatel. Prioritu dle PRVKUK mají ovšem lokality, kde jsou problémy s jakostí vody, nebo kde jsou lokální zdroje nedostatečné.

Tab. 67 Záměry v zásobování obcí v ORP Liberec, zdroj: databáze ÚAP 2024
Poznámka: vodovodní řady k rozvojovým lokalitám nejsou v tabulce obsaženy

ZÁMĚRY ZÁSOBOVÁNÍ VODOU			
Obec	Nadmístní záměr	Záměr	
		vodovodní řad – lokality	zařízení
Bílá		V 1 k navrhované ČOV v Bílé V 2 Bílá západní okraj V 4 k navrhované ČOV ve Vlčetíně V 5 Vlčetín jižní okraj (<i>realizováno</i>)	VDJ Trávníček (<i>realizováno</i>)
Český Dub		nové napojení na oblastní vodovod: dostatečná akumulace a řešení zásobení města ve třech tlakových pásmech, rozšíření vodovodu do části obce Malý Dub a okrajových částí města	VDJ Zabitý
Hrádek nad Nisou	zkapacitnění příváděcího řadu ze zdroje Machnín (ÚV Bedřichov) do VDJ Chrastava-Svatý Jan a poté do Hrádku nad Nisou (2024 – 2027)	Václavice (PRVKUK) – realizace 2024 - 2026	x

ZÁMĚRY ZÁSBOVÁNÍ VODOU			
Obec	Nadmístní záměr	Záměr	
		vodovodní řad – lokality	zařízení
Chrastava	zkapacitnění přiváděcího řadu ze zdroje Machnín (ÚV Bedřichov) do VDJ Chrastava-Svatý Jan a poté do Hrádku nad Nisou (2024 – 2027)	Horní Vítkov (PRVKUK) – realizace 2024-2025	VDJ Horní Vítkov
Jablonné v Podještědí		Heřmanice, Lada v Podještědí a Lvová	VDJ Kamenný vrch
Janův Důl			vrt a posilovací VDJ
Kryštofovo Údolí	x	prodloužení rozváděcích řadů v k.ú. Kryštofovo Údolí	x
Křižany		prodloužení rozváděcích řadů v k.ú. Žibřidice a Křižany	x
Liberec		Bedřichovka, Krásná Studánka, Kateřinky, Radčice, Doubí-Vesec, Vratislavice, Kunratice – okrajové části – přivodní řad III. tlakového pásma z vodojemu Jizerský do vodojemu Horská – propojení přiváděčů z Jeřmanic (podél plynovodu)	VDJ Horská (realizováno 2023), Radčice, Krásná Studánka; přečerpávací stanice: Krásná Studánka, Radčice, Kateřinky
Mníšek		rozšíření obecního vodovodu – Fojtka	x
Nová Ves		rozšíření obecního vodovodu – Mlýnice, Víška	x
Oldřichov v Hájích		rozšíření obecního vodovodu do hlavní části obce a do části Filipka a Na Pilách ((realizováno))	VDJ – (realizováno)
Osečná		vodovod do sídla Kotel z vodního zdroje Smržov, rozšíření vodovodu v Chrastné	x
Šimonovice	x	vodovod v k.ú. Šimonovice	VDJ + čerpací stanice
Všelibice			Malá úprava vody Vrtky – realizováno

ODKANALIZOVÁNÍ

Problematika odkanalizování je aktuální u většiny obcí v ORP Liberec. Záměr na vybudování oddílné splaškové kanalizace s ČOV, případně rozšíření kanalizace do dalších částí obce je zachycen v následující tabulce. Záměr na rekonstrukci kanalizačních sítí a zařízení není sledován.

Tab. 68 Záměry v odkanalizování obcí v ORP Liberec, zdroj: databáze ÚAP 2024

Poznámka: kanalizační stoky k rozvojovým lokalitám nejsou v tabulce obsaženy

ZÁMĚRY ODKANALIZOVÁNÍ			
Obec	Záměr – lokalita	Zařízení	Poznámka
Bílá	Bílá, Vlčetín, Petrašovice z platného ÚPD	ČOV	
Bílý Kostel nad Nisou	Bílý Kostel n. N. – návrh z ÚPD Odkanalizování centrální části obce a rozvojové lokality B4 - realizováno		přehodnoceno na více MČOV, MČOV pro 250 EO v centrální části obce realizována
Český Dub	okrajové části města – návrh z ÚPD		
	Smržov, Starý Dub	ČOV	
Dlouhý Most	splašková kanalizace s ČOV – projekt společně s Šimonovicemi	ČS	napojení na systém Šimonovic
Hodkovice n. Mohelkou	Jílové	ČOV	realizováno

ZÁMĚRY ODKANALIZOVÁNÍ			
Obec	Záměr – lokalita	Zařízení	Poznámka
Hrádek nad Nisou	Oldřichov na Hranicích, Václavice	ČOV Václavice	projekt k řešení čištění odpadních vod z okrajových částí obcí Hrádku nad Nisou – Oldřichov na Hranicích
Chotyně	nový systém splaškové kanalizace zakončený na ČOV Hrádek nad Nisou		současný systém v havarijním stavu, původní jednotná kanalizace bude využita jako dešťová, návrh nové splaškové kanalizace pro oba katastry se zakončením na ČOV Hrádek n. N.
Chrastava	Splašková kanalizace Andělská Hora, Dolní a Horní Vítkov	ČOV D. Vítkov	návrh v ÚP; ČOV Dolní Vítkov a splašková kanalizace realizována
Jablonné v Podještědí	okrajové části města – návrh z ÚPD		nezobrazeno
Janův Důl	centrum obce – návrh z ÚPD, možnost napojení na systém Osečné	(ČOV)	nerealizovatelné z hlediska finanční náročnosti
Jeřmanice	návrh splaškové kanalizace pro většinu zastavěného území	ČOV	ČOV + nové Jeřmanice a centrum sídla realizováno
Kryštofovo Údolí	k. ú. Kryštofovo Údolí návrh splaškové kanalizace	ČOV	
Křižany	Křižany a Žibřidice systém odkanalizování centrálních částí obou k. ú.	ČOV	stavební povolení, zatím bez realizace
Liberec	rozšíření, nebo vybudování zcela nové splaškové kanalizace (Radčice, Kateřinky, Krásná Studánka, Machnín, Horní Suchá, Karlinky, Ostašov, Vesec, Vratislavice, Kunratice)		
Mníšek	rozšíření stávající kanalizace	ČOV v nové lokalitě	
Nová Ves	vybudování splaškové kanalizace s ČOV – rezerva	ČOV	více MČOV, centrum obce realizováno
Oldřichov v Hájích	zástavba podél hlavní komunikace – z ÚPD	ČS	napojení na ČOV Mníšek
Osečná	Osečná a Lázně Kunratice – nový systém splaškové kanalizace	ČOV	realizováno
Proseč pod Ještědem	Proseč p. J. a Domaslavice systém splaškové kanalizace	ČOV	současný systém dešťové kanalizace s výpustí septiků je nevyhovující
Rynoltice	systém odkanalizování centrální části zastavěného území sídla Rynoltice (500 EO), dle studie Ing. Tomáše Grúbela z 12/2018	ČOV	stavební povolení – pro ekonomickou náročnost nereálné
Světlá pod Ještědem	Světlá p. J., Hodky a Rozstání – systém splaškové kanalizace	ČOV	projektová dokumentace pro ekonomickou náročnost nereálné – finanční podpora DČOV
Šimonovice	Minkovice, spodní část Šimonovic, splašková kanalizace – projekt společně s Dlouhým Mostem		Napojení na ČOV Liberec -částečně realizováno
Všelibice	prodloužení stoky Všelibice, protažení do části Budíkov		nerealizovatelné z hlediska finanční náročnosti
Zdislava	systém odkanalizování téměř celého zastavěného území obce	ČOV	s realizací se nepočítá

B 12.9 Záměry na provedení změn v území v oblasti energetika a spoje

ZÁMĚRY NADMÍSTNÍHO VÝZNAMU – Z ÚAP LK A OD PROVOZOVATELŮ TI

ENERGETIKA

Koridory pro umístění vedení VVN 400, 110 kV

Záměr E10_PUR03

- ZÚR LK zpřesňují v PÚR ČR vymezený koridor republikového významu E10 pro dvojitá vedení 400 kV v trasách Výškov – Babylon a Babylon – Bezděčín, včetně souvisejících ploch pro rozšíření elektrických stanic.
  - stav – zatím nerealizováno

Záměr E11A

- *záměr dvojvedení VVN 110 kV v úseku Bezděčín – Šimonovice, posílení kapacity napájení v oblasti Liberce a Frýdlantského výběžku pomocí 2 nových napájecích linek – řeší akutní problematiku oblasti s omezeným připojováním nových odběrných míst.*
  - stav – realizováno
  - zdroj: ČEZ Distribuce, a. s.

Záměr E12C

- *záměr dvojitého vedení VVN 110 kV v úseku Liberec východ – Liberec Nové Pavlovice. Je zde požadavek na kabelové podzemní dvojité vedení včetně náhrady za stávající TR Liberec Pavlovice. Kapacitní zokruhování města Liberce zajistí dostatečnou kapacitu a spolehlivost napájecí distribuční soustavy 110 kV v dlouhodobé perspektivě nejen pro Liberec, ale i pro Frýdlantský výběžek.*
  - stav – zatím nerealizováno
  - zdroj: ČEZ Distribuce, a. s.

Záměr E35A

- *záměr dvojvedení VVN 110 kV v úseku odbočení ze stávajícího vedení VVN 110 kV do TR Český Dub (Proseč p. J. – Český Dub), zvýšení kapacity a spolehlivosti napájení odlehlé oblasti – souvisí s E17A*
  - stav – podle vývoje zatížení cca po roce 2030
  - zdroj: ČEZ Distribuce, a. s.

Záměr E36

- *záměr těžkého dvojvedení VVN 110 kV v úseku TR Bezděčín – (TR Turnov - záměr E21), posílení kapacity a rekonstrukce na dvojité vedení*
  - stav – realizováno
  - zdroj: ČEZ Distribuce, a. s.

Záměr E38A

- *záměr rekonstrukce dvojvedení VVN 110 kV smyčka Pavlovice v úseku odbočení ze stávajícího vedení VVN 110 kV do záměru TR Liberec Nové Pavlovice, 4násobné nadzemní vedení. Nadmístnost dána zejména lokalizací nejen v Liberci, ale i ve Stráži nad Nisou, nezávislostí Frýdlantského výběžku na okružním napájení města Liberec, zvýšení manipulačních možností při náhradních dodávkách.*
  - stav – zatím nerealizováno
  - zdroj: ČEZ Distribuce, a. s.

Záměr E39C

- *záměr dvojvedení VVN 110 kV smyčka Doubí v úseku odbočení ze stávajícího vedení VVN 110 kV do záměru TR Liberec Doubí. Vyčleněním průmyslové zóny v Doubí se sníží zatížení*

stávajících TR Ostašov a TR Jeřmanice a zvýší kapacita napájení ve VN síti města Liberec a navazujícího okolí – souvisí s E23

- stav – zatím nerealizováno
- zdroj: ČEZ Distribuce, a. s.

Poznámka: TR = elektrická stanice – transformační rozvodna (transformovna), TR uvedené v závorkách, v popisu jednotlivých záměrů, leží mimo ORP Liberec.

Plochy elektrických stanic – transformační stanic VVN

Záměr E17A

- záměr transformační rozvodny Český Dub
  - stav – podle vývoje zatížení cca po roce 2030
  - zdroj: ČEZ Distribuce, a. s.

Záměr E23A

- záměr transformační rozvodna Liberec Doubí, nejen pro potřebu průmyslové zóny,
  - stav – zatím nerealizováno
  - zdroj: ČEZ Distribuce, a. s.

Záměr E25

- *záměr transformační stanice Liberec Pavlovice, náhrada za stávající TR, není v měřítku krajské ÚPČ – řešit na úrovni obcí, stávající provizorní TR bude rozšířena a přemístěna ze stísněných prostor bez možnosti dalšího rozšíření na nový pozemek. Nová TR 110/35/22 kV zajistí zvýšení kapacity a spolehlivost napájecí sítě 110 kV i VN a umožní zahájení unifikace města Liberec. Vnitřní zapouzdřená rozvodna 110 kV o 9 polích bude významným spínacím uzlem 110 kV a zajistí nezávislé napájení jednotlivých navazujících transformoven 110/VN v oblasti Liberecka a Frýdlantského výběžku včetně zvýšení manipulačních možností při náhradních dodávkách z TR PS/110 kV Bezděčín a Babylon.*
  - stav – realizováno (2020)
  - zdroj: ČEZ Distribuce, a. s.

Další záměry ve stávajících plochách a koridorech

- TR Bezděčín – výměna T402 400/110 kV 250 MVA za 350 MVA (akce ČEPS 2013).
- TR Bezděčín – R 110 kV Bezděčín - zaústění nového T403 a výměna T401 (ČEZ 2026-2028)
- Posílení průřezu dvojvedení Bezděčín – odbočení na Liberec Pavlovice (předpokládaný termín realizace 2011).
- Babylon - Bezděčín - nové vedení 110 kV v trase vedení ČEPS V210 (2026+)
- Noviny - Jeřmanice – zdvojení a posílení vedení na průřez 434 mm² (vysokoteplotní vodiče) (2029)

ZEMNÍ PLYN

Plynofikace patří mezi jednu z nejnákladnějších investic. Většina obcí, u kterých plynofikace ještě nebyla provedena, nemá reálný ekonomický potenciál pro zavedení plynu pro vytápění domácností. To je dáno hlavně nízkým počtem obyvatel v daném území. U některých obcí je realizace plynofikace obce reálnější než u obcí jiných. Jedná se zejména o obce, přes které vedou VTL plynovody. V ORP Liberec se jedná o obce v blízkosti Liberce (Jeřmanice a Dlouhý Most). Tyto obce mají reálnou šanci k zavedení plynu i do domácností. Dále je plynofikace do budoucna možná i u obcí, v jejichž sousedství je umístěn koridor VTL nebo STL plynovodu či přímo regulační stanice. Jedná se o obce Janův Důl, Proseč pod Ještědem, Oldřichov v Hájích, Nová Ves a obec Bílá.

Konkrétní záměry na rozšíření plynovodní sítě byly poskytnuty správcem plynovodů RWEGasNet, s. r. o. v podobě projektových záměrů. A to geometrie projektů plynovodů VTL, STL a NTL. Záměry jsou zobrazeny v grafické části ÚAP. Nejvýznamnější jsou záměry VTL plynovodů v průmyslové

zóně Liberec Jih a ve Vratislavicích v lokalitě Tyršův vrch, kde se jedná převážně o přeložky a rekonstrukce stávajícího vedení. Významný co do rozsahu je záměr plynofikace obcí Jeřmanice a Šimonovice (k. ú. Šimonovice) plynovody STL. Rozsáhlejší plynofikace je plánována ve velkých rozvojových lokalitách v Liberci – Nová Kunratická (DTC), ve Stráži nad Nisou – lokalita Zlatý Kopec a v Českém Dubu v lokalitě Na Zhůrách.

ZÁMĚRY MÍSTNÍHO VÝZNAMU – Z ÚPD A Z PRŮZKUMŮ ÚZEMÍ

Jedná se převážně o záměry vyplývající ze schválené ÚPD. Pro návrhové lokality jsou často navrhovány nové trafostanice včetně přívodního vedení elektrické energie. V některých případech je v obcích (viz výše) uvažována plynofikace, bez konkrétního investičního záměru. V těchto obcích je záměr zobrazen pouze značkou. Přehled všech záměrů v jednotlivých obcích je soustředěn v **Příloze E.3**.

TEPLOVODY

Liberec – projekt GREENNET

Snížení potřeby primárních zdrojů a zvýšení efektivity dodávek tepla – to jsou hlavní benefity rozsáhlého projektu Teplárny Liberec, při němž dojde k modernizaci teplotní sítě výměnou parovodů za horkovody. Zákazníci teplárny pocítí změnu nejen v rámci zvýšení tepelného komfortu a spolehlivosti dodávek – inovace přispěje také k dlouhodobé stabilizaci cen tepla. Dalšími výhodami jsou redukce emise skleníkových plynů a snížení závislosti výroby tepla na fosilních palivech.

- Etapa I - přestavba jedné ze tří páteřních tepelných sítí soustavy centrálního zásobování teplem - parovodu „Město“ - vedoucí z teplárny dolním centrem města do lokality Pavlovice a Ruprechtice. Délka trasy 9,1 km. – realizováno 2018 -2019
- Etapa II a III - Jedná se o modernizaci teplotních sítí - parovodů „Textilana“ a „Vratislavice“. Při realizaci tohoto projektu dojde k výměně parovodů za úspornější horkovody vedené z větší části pod zemí. Realizace 2024 - 2025

B 13 Ekonomické a hospodářské podmínky

Území SO ORP Liberec lze obecně charakterizovat jako oblast se silným postavením zpracovatelského průmyslu. V jižní a jihozápadní části SO ORP má stále silné postavení i zemědělství. Jak bylo konstatováno v předchozích zprávách: Kombinace silného postavení zpracovatelského průmyslu (tedy sekundárního sektoru) a zemědělství (primárního sektoru) s sebou přináší hrozbu vzniku strukturální nezaměstnanosti. V souladu s obecným vývojem odvětvové struktury hospodářství v západní Evropě lze předpokládat, že podíl zpracovatelského průmyslu a zemědělství na celkové zaměstnanosti bude časem spíše klesat. Příležitosti pro vznik nových pracovních míst je možné hledat v terciárním sektoru, tedy v oblasti služeb. Nový pohled nabízí i sledování vývoje zaměstnanosti přes uvedené sektory (sekundární a terciární) v rámci odvětví KKO. Z dat šetření SLDB 2011 vyplývalo, že obce SO ORP Liberec měly podíl zaměstnaných dle odvětvové činnosti v primárním sektoru 0,84 % a v sekundárním sektoru 35 %, dohromady cca 36 %. Oproti tomu lze ze šetření v roce 2021 konstatovat následující vývoj daného jevu na úrovni SO ORP:

- podíl zaměstnaných v primárním sektoru 1,3 %.
- podíl zaměstnaných v sekundárním sektoru 38,6 %.

V součtu se v roce 2021 jedná o zaměstnanost v primárním a sekundárním sektoru ve výši cca 40 %, tj. oproti obecným očekáváním došlo k mírnému nárůstu podílů oproti SLDB 2011.

Pozn.:

Primární – zahrnuje prvovýrobu (zemědělství, lesnictví, rybářství).

Sekundární – zpracovatelský průmysl, zpracování surovin a energetika, zpracování vody a stavebnictví.

Terciární – poskytování služeb (banky, obchod, doprava, vzdělávání, zdravotnictví...).

Zatímco v předchozích obdobích byl ve všech obcích SO ORP Liberec opakovaně zaznamenáván mírný pokles významu zemědělské výroby (od r. 2009, viz rovněž shrnutí v roce 2020), v roce 2024 (data za rok 2022) docházíme ke zjištění spíše setrvalého stavu bez výrazných změn (tj. beze změny, min. zhoršení či min. zlepšení).

B 13.1 Struktura ekonomické základny

Dále z přehledu podnikatelských subjektů na území SO ORP (viz **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**) je patrné, že podíl mírně nad 13 % se zabývá průmyslovou výrobou, cca 14 % subjektů podniká ve stavebnictví a mírně nad 3 % se věnují zemědělské výrobě a lesnictví. Od roku 2001 došlo k útlumu aktivit v zemědělství, od roku 2011 lze však konstatovat stabilizaci těchto aktivit či dokonce mírný nárůst počtu subjektů. Ve službách, ať již veřejných nebo komerčních, působí přes 50 % ekonomických subjektů. Statutární město Liberec se na celkovém počtu ekonomických subjektů podílí dlouhodobě téměř 75 %, což dokládá jeho dominantní pozici v rámci SO ORP. Od roku 2015 (v rámci aktualizace v roce 2020) nebyla zjištěna zásadní změna.

Z hlediska právní formy převažovaly i v roce 2023 (poslední aktuální údaje) stejně jako v roce 2019 fyzické osoby (dále také FO) podnikající na základě živnostenského nebo jiného oprávnění, jejichž podíl na celkovém počtu subjektů činí od roku 2007 stabilně více než 70 %. Jedná se většinou o drobné podniky bez zaměstnanců působící ve sféře služeb a drobných řemesel. Další významnou skupinu představují obchodní společnosti s podílem více než 15 % v roce 2019, přičemž byl zaznamenán nárůst jejich počtu od roku 2001 cca o pět procentních bodů. V **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.** je patrný prudký pokles počtu právnických osob v roce 2014, který byl způsoben změnou legislativy (nový občanský zákon, zákon o obchodních korporacích). Lze předpokládat, že důvodem byl zánik do té doby

neaktivních obchodních společností, které se nepodřídily novým právním předpisům. K podobnému jevu došlo v roce 2023 (viz **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**), a to na základě legislativní povinnosti zřízení datové schránky všech ekonomických subjektů FO i PO. V důsledku došlo k ukončení činnosti ekonomických subjektů, často těch, které měly do té doby přerušenu činnost. Ačkoliv z hlediska celkového počtu podnikatelských subjektů převažují drobné a malé podniky fyzických osob, je třeba poznamenat, že z pohledu dopadu na celkovou zaměstnanost a tvorbu přidané hodnoty jsou rozhodující velké podniky, které mají zpravidla formu právnické osoby (také PO).

ÚAP SO ORP Liberec – 6. úplná aktualizace

Tab. 69 Výběr ukazatelů za SO ORP Liberec z oblasti obyvatelstva, nezaměstnanosti a ekonomických subjektů, zdroj: ČSÚ

UKAZATEL	SO ORP Liberec														2014	2015
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013			
OBYVATELSTVO																
Počet obyvatel (k 31. 12.)	133 380	133 066	133 370	133 355	134 309	135 611	137 051	138 769	139 850	140 426	140 749	141 134	141 555	141 986	142 929	
Index stáří (počet osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0–14 let)	86,2	87,0	88,8	90,9	93,2	95,8	97,2	99,2	100,4	99,7	101,7	104,7	107,3	109,8	111,7	
NEZAMĚSTNANOST (k 31. 12. dle MPSV)																
Evidování uchazečů o zaměstnání	4 790	5 715	6 342	6 060	5 685	5 217	4 085	4 524	7 234	7 388	6 651	-	-	-	6 580	
Volná pracovní místa	735	708	796	1 354	1 128	1 512	2 160	1 080	511	668	796	-	-	-	-	
Míra nezaměstnanosti (%) ¹⁾	6,68	7,97	8,85	8,46	7,51	6,78	5,31	6,04	9,89	10,07	8,97	-	-	-	-	
Podíl nezaměstnaných osob od roku 2013 (%)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8,6	7,8	6,8	
EKONOMICKÉ SUBJEKTY SE SÍDLEM NA ÚZEMÍ SPRÁVNÍHO OBVODU (k 31. 12.)																
Ekonomické subjekty celkem (podle Registru ek. subjektů)	35 430	37 834	39 518	39 934	40 528	41 353	42 070	42 269	42 812	44 008	44 671	45 377	42 112	42 629	43 024	
fyzické osoby	29 442	31 487	32 441	32 460	32 679	33 128	33 346	32 918	32 897	33 463	34 123	34 555	32 623	32 972	33 114	
z toho zemědělství podnikatelé ²⁾	1 093	1 119	1 147	1 153	1 142	1 123	1 116	1 103	190	212	219	223	252	257	339	
právnícké osoby	5 988	6 347	7 077	7 474	7 849	8 225	8 724	9 351	9 915	10 545	10 548	10 822	9 489	5 843	6 023	
z toho obchodní společnosti	3 694	3 785	3 961	4 135	4 260	4 418	4 592	4 800	4 950	5 099	5 215	5 348	5 482	5 629	5 812	
podíl obch. spol. na ekonomických subjektech celkem v %	10,43	10,00	10,02	10,35	10,51	10,68	10,92	11,36	11,56	11,59	11,67	11,79	13,02	13,20	13,51	
podíl FO na ekonomických subjektech celkem v %	83,10	83,22	82,09	81,28	80,63	80,11	79,26	77,88	76,84	76,04	76,39	76,15	77,47	77,35	76,97	
Podíl ekonomických subjektů podle vybraných odvětví ek. činnosti (%) ³⁾																
zemědělství, lesnictví a rybářství	3,8	3,6	3,6	3,6	3,6	3,5	3,5	3,5	1,7	1,9	2,1	2,3	2,4	2,4	2,6	
průmysl celkem	15,0	14,7	14,6	14,5	14,4	14,3	13,9	13,5	13,3	13,4	13,6	13,4	13,0	13,0	12,8	
stavebnictví	15,6	15,3	15,3	15,4	15,5	15,6	15,8	15,5	15,9	16,2	15,8	15,8	13,9	13,9	13,8	
velkoobchod, maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	33,2	33,9	32,9	32,3	31,8	31,7	31,6	31,3	31,2	31,0	30,6	30,7	24,3	24,4	24,3	
Počet subjektů podle počtu zaměstnanců																
bez zaměstnanců ⁴⁾	26 583	-	25 753	23 934	10 638	10 572	9 604	11 165	11 579	11 772	11 987	11 696	11 334	11 352	11 392	
1–9 zaměstnanci (mikropodniky)	3 257	-	3 547	3 519	2 839	3 049	3 034	3 072	3 016	3 046	2 971	2 962	2 853	2 908	2 892	
10–49 zaměstnanci (malé podniky)	666	-	766	747	687	720	724	725	681	649	627	596	571	559	557	
50–249 zaměstnanci (střední podniky)	145	-	131	151	165	162	164	173	157	146	152	146	141	143	148	
250 a více zaměstnanci (velké podniky)	31	-	29	27	31	31	32	31	31	30	30	26	29	31	32	
nezjištěno	4 748	-	9 292	11 556	26 168	26 819	28 512	27 103	27 348	28 365	28 904	29 951	27 184	27 636	28 003	

Vysvětlivky:

¹⁾ míra nezaměstnanosti je vypočtena jako podíl registrovaných uchazečů o zaměstnání a obyvatel ekonomicky aktivních (podle sčítání lidu, domů a bytů k 1. 3. 2001) – do roku 2004 se počítá z uchazečů celkem, od roku 2005 pouze z uchazečů dosažitelných, od roku 2012 došlo ke změně ukazatele nezaměstnanosti

²⁾ do roku 2008 včetně samostatně hospodařících rolníků nezapsaných v obchodním rejstříku

³⁾ do roku 2008 podle OKEČ

⁴⁾ do roku 2004 vč. nezjištěno

- NA (data nenalezena)

UKAZATEL	SO ORP Liberec							
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
OBYVATELSTVO								
Počet obyvatel (k 31. 12.) ¹⁾	143 645	144 077	144 878	145 676	145 386	144 062	149 554	150 432
Index stáří (počet osob ve věku 65 a více let na 100 dětí ve věku 0–14 let) (%)	114,0	116,3	117,1	117,9	118,24	121,7	118,6	122,5
NEZAMĚŠTNANOST (k 31. 12. dle MPSV)								
Evidovaní uchazeči o zaměstnání	5 383	4 054	3 365	3 034	4 077	3 759	3 848	3 811
Volná pracovní místa ²⁾	-	-	-	-	-	-	-	-
Míra nezaměstnanosti (%) ³⁾	-	-	-	-	-	-	-	-
Podíl nezaměstnaných osob (%)	5,5	4,1	3,3	2,9	4,1	3,7	3,8	3,5
EKONOMICKÉ SUBJEKTY SE SÍDLEM NA ÚZEMÍ SPRÁVNÍHO OBLASTI (k 31. 12.)								
Ekonomické subjekty celkem (podle Registru ek. subjektů)	43 516	44 085	44 054	43 115	43 285	42 770	41 651	38 231
fyzické osoby	33 295	33 493	33 141	31 980	31 867	31 131	29 769	26 186
z toho zemědělské podnikatelé	354	357	360	372	386	388	389	378
právníky osoby	6 294	6 564	6 780	6 931	7 123	7 311	7 490	7 605
z toho obchodní společnosti	6 090	6 365	6 579	6 726	6 928	7 119	7 298	7 425
podíl obch. spol. na ekonomických subjektech celkem v %	13,99	14,44	14,93	15,60	16,01	16,64	17,52	19,42
podíl FO na ekonomických subjektech celkem v %	76,51	75,97	75,23	74,17	73,62	72,79	71,47	68,49
Podíl ekonomických subjektů podle vybraných odvětví ek. činnosti (%)								
zemědělství, lesnictví a rybářství	2,7	2,8	2,8	2,9	3,0	3,1	3,2	3,4
průmysl celkem	12,9	13,1	13,0	13,2	13,3	13,4	13,6	13,4
stavebnictví	13,8	13,9	13,9	14,2	14,1	14,1	14,3	13,7
velkoobchod, maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	23,8	23,3	22,6	21,5	20,7	19,7	18,2	16,3
Počet subjektů podle počtu zaměstnanců ⁴⁾								
bez zaměstnanců	11 551	11 709	12 035	12 232	12 548	12 865	13 231	13 636
1–9 zaměstnanci (mikropodniky)	2 960	2 949	2 975	3 037	2 988	2 949	2 975	2 910
10–49 zaměstnanci (malé podniky)	556	569	561	563	578	581	586	583
50–249 zaměstnanci (střední podniky)	147	156	166	173	156	168	171	170
250 a více zaměstnanci (velké podniky)	35	35	34	32	31	34	35	36
nezjištěno	28 261	28 662	28 278	27 073	26 984	26 173	24 653	20 896

Vysvětlivky k **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.** 69

¹⁾ Do počtu obyvatel k 31. 12. 2021 byly promítnuty výsledky SLDB 2021.

²⁾ Údaje nejsou od roku 2020 na úrovni ORP dostupné.

³⁾ Ukazatel není od roku 2012 sledován.

- NA (data nenalezena)

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ, <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky#katalog=30829>

Zdroj pro Počet subjektů podle počtu zaměstnanců 2016 až 2023:

[https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupid=3773&katalog=33695&pvo=ORG05&pvo=ORG05&str=v392&v=v7)

[objekt&z=T&f=TABULKA&skupid=3773&katalog=33695&pvo=ORG05&pvo=ORG05&str=v392&v=v7](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupid=3773&katalog=33695&pvo=ORG05&pvo=ORG05&str=v392&v=v7) KODAKT 571 1&u=v392 VUZEMI 65 5105

B 13.2 Charakteristika hospodářských odvětví a jejich rozmístění

ZEMĚDĚLSTVÍ, ZEMĚDĚLSKÉ HOSPODAŘENÍ

Zemědělství je v SO ORP Liberec ovlivněno jeho horským charakterem s převahou méně úrodných pozemků pro zemědělské hospodaření a limity ochrany přírody a krajiny. Zemědělská půda zaujímá 46,5 % rozlohy ORP Liberec, přičemž nejkvalitnější půda I. a II. třídy ochrany tvoří 40,5 % zemědělského půdního fondu (dále jen ZPF). Nejkvalitnější půdy a klimatické podmínky jsou v JZ části řešeného území a v oblasti Žitavské pánve (okolí Hrádku n. N.). Bližší informace o ZPF jsou v kapitole B.9. Z výše uvedeného vyplývá, že zemědělské hospodaření není pro většinu řešeného území nosným oborem. Výjimku tvoří JZ část řešeného území, kde práce v zemědělství představuje často jedinou pracovní příležitost v místě.

Asi 1/3 zemědělské půdy v řešeném území je zařazena do výrobní oblasti B1 bramborářské a stejně zhruba 1/3 do oblasti B2 Bramborářské, dalších zhruba 20% spadá do Bramborářsko-ovesné výrobní oblasti. Zbýlá část řešeného území je zařazena do horských oblastí H1 (k.ú. Proseč pod Ještědem, Světlá pod Ještědem, Rozstání pod Ještědem, Rašovka, Záskalí, Hluboká u Liberce, Pilínkov, Starý Harcov,

Kateřinky, Fojtka) a H2 (Rudolfov) Ve srovnání s Libereckým krajem se zde tedy nevyskytují nejúrodnější oblasti řepařské (v kraji tvoří 13 % rozlohy), je zde vyšší zastoupení oblastí bramborářských (zde asi 87 %, v LK 75 %) a vyšší zastoupení oblastí horských (v LK 7 %).

Kromě přírodních podmínek je zemědělské hospodaření výrazně ovlivněno zejména podmínkami odbytu a zpracovávání – podnikatelský záměr konkrétního subjektu v druzích pěstovaných komodit je tak jednoznačně diktován situací na trhu a možnostmi dotací z tuzemských, příp. zahraničních (EU) zdrojů. Tyto ekonomické podmínky ovlivňují i způsob a intenzitu využívání (resp. nevyužívání) pozemků ZPF, kdy tyto skutečnosti výrazně ovlivňují souhrnné statistické údaje, které jsou v jednotlivých sledovaných obdobích i značně rozdílné. Přehled o množství pěstovaných komodit a o příslušných výměrách v řešeném území nejsou k dispozici, rovněž tak příslušné údaje o ostatních komoditách pěstovaných na zahradách a v ovocných sadech (zelenina, ovoce).

Současné způsoby a intenzitu zemědělského hospodaření v řešeném území ilustrují společensko-ekonomické poměry po roce 1989, zejména nové vlastnické vztahy k půdě a všeobecné podmínky pro podnikání v oboru, které v zemědělské prvovýrobě poskytují nízkou konkurenceschopnost zemědělců na trhu s komoditami. Důsledkem těchto změn je existence místně ladem ležící orné půdy a zanedbaných travních porostů. V posledním desetiletí došlo k restrukturalizaci a značnému útlumu zemědělské činnosti, s podstatným vlivem na krajinu. Strukturální změny projevené v destrukci zemědělské výroby (živočišné i rostlinné) se promítly do struktury zemědělských pozemků (viz kap. B 9). Současný vysoký podíl trvalých travních porostů a „sezónně“ zatravněné orné půdy vytváří předpoklady pro živočišnou výrobu (chov hospodářských zvířat, především skotu, též koz a ovcí).

SUBJEKTY ZEMĚDĚLSKÉ VÝROBY

Zemědělská výroba je zastoupena ve všech obcích SO ORP Liberec. Zařízení zemědělské výroby jsou evidovány v databázi ÚAP (jev A002).

Tab. 70: Podnikající subjekty v zemědělství, lesnictví a rybolovu, zdroj: ČSÚ 2015, 2019

Obec	SUBJEKTY PODNIKAJÍCÍ V ZEMĚDĚLSTVÍ, LESNICTVÍ A RYBOLOVU					
	Počet podnikatelských subjektů			Subjekty se zjištěnou aktivitou		
	2015	2019	2023	2015	2019	2023
Bílá	35	36	41	21	24	28
Bílý Kostel nad Nisou	16	17	13	5	8	6
Cetenov	8	8	9	8	7	6
Český Dub	55	61	62	34	37	47
Dlouhý Most	12	16	17	5	7	8
Hlavice	10	11	13	9	9	11
Hodkovice nad Mohelkou	34	36	31	18	21	19
Hrádek nad Nisou	38	64	67	9	31	40
Chotyně	12	11	17	6	7	10
Chrastava	48	55	54	35	38	46
Jablonné v Podještědí	52	62	68	34	38	42
Janovice v Podještědí	10	9	7	5	3	3
Janův Důl	4	7	7	1	4	5
Jeřmanice	8	9	10	3	3	5
Kryštofovo Údolí	7	11	9	5	6	4
Křižany	36	41	40	23	25	23
Liberec	500	546	580	265	293	348
Mníšek	25	25	26	18	14	18
Nová Ves	16	19	20	7	12	11
Oldřichov v Hájích	18	22	20	8	12	15
Osečná	30	31	27	17	16	17
Proseč pod Ještědem	15	14	16	15	13	15
Rynoltice	17	21	24	8	10	12
Stráž nad Nisou	29	29	26	17	14	16
Světlá pod Ještědem	24	22	23	16	15	19
Šimonovice	19	29	28	12	15	15
Všelibice	24	24	29	17	16	22
Zdislava	8	9	10	1	2	3
celkem	1 110	1 245	1 294	622	700	814

Nejvýznamnější subjekty zemědělské výroby působící v SO ORP Liberec jsou:

1. Agro Bílá a. s.
  - a. Základní údaje: sídlo Bílá,
  - b. Působnost: Bílá, Český Dub, Hodkovice nad Mohelkou
  - c. Činnost: Rostlinná výroba (1150 ha), živočišný výroba textilní výroba
2. Agro Chomutice a. s.
  - a. Základní údaje: sídlo Chomutice (okres Jičín),
  - b. Působnost: Bílý Kostel nad Nisou, Hrádek nad Nisou, Chotyně, (Osečná – Druzcov)
  - c. Činnost: Rostlinná a živočišný výroba, myslivost, prodej pohonných hmot, opravy a údržba motorových vozidel, účetnické a auditorské služby, obchod
3. Farma Jítrava, JUDr. Jan Suk
  - a. Základní údaje: sídlo Jítrava,
  - b. Působnost: Jítrava, Rynoltice
  - c. Činnost: Rostlinná a živočišný výroba, chov koní s jízdárnou, zpracování a prodej masa

4. AGROKOMPLET 2000 Janův Důl s. r. o.
  - a. Základní údaje: sídlo Janův Důl,
  - b. Působnost: Janův Důl, Osečná, Světlá pod Ještědem, Proseč pod Ještědem, Křižany
  - c. Činnost: Rostlinná a živočišný výroba (chov prasat a skotu)
5. Zemědělská farma KEK s. r. o.
  - a. Základní údaje: sídlo Šimonovice, počet zaměstnanců 9
  - b. Působnost: Šimonovice, Jeřmanice
  - c. Činnost: Živočišný výroba (chov mléčného skotu), obchod se zem. produkty

Kromě výše uvedených subjektů na území působí mnoho menších firem a zemědělských podnikatelů. Tito drobní živnostníci mají podstatný vliv na utváření a údržbu venkovské krajiny. Podrobnější informace o zemědělské výrobě v jednotlivých obcích jsou dostupné v příloze E3 – ekonomický potenciál obcí.

LESNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

LK se řadí ke krajům s vysokým podílem lesní půdy. Lesy zde zaujímají v současné době 44,1 % území. SO ORP Liberec má nižší podíl lesů (41,5 %), což je ale stále výrazně více, než je celorepublikový průměr (34,0 %).

Lesnické hospodaření je zajišťováno na základě LHP/LHO, zpracovávané v desetiletých cyklech. Charakteristika jednotlivých LHP/LHO není v ÚAP ORP Liberec řešena.

Z hlediska majetkoprávních vztahů převažují lesy ve vlastnictví státu (Lesy ČR, s. p., Vojenské lesy a statky, s. p., Správa KRMAP), kdy lesnické hospodaření je většinou prováděno dodavatelsky. Podíl lesů v soukromém vlastnictví fyzických osob je podstatně menší (bližší údaje – viz Oblastní plány rozvoje lesů – OPRL, či jednotlivé Lesní hospodářské plány a osnovy – LHP/LHO). Subjekty spravující státní pozemky vykonávají zčásti i funkci odborného lesního hospodáře pro lesy v soukromém vlastnictví. I přes poměrně nízkou výměru lesů v soukromém vlastnictví zde existuje nepříznivá struktura v jejich výměrách, kdy početně převažují vlastníci lesních majetků menších než 1 ha (průměrná výměra je menší než 3 ha). Tento způsob vlastnictví nedává příliš předpoklady efektivnějšího zhodnocení lesní půdy (vč. důsledné a včasné sanace škůdců), i přes deklarované snahy a připravenost státu podporovat sdružování vlastníků lesa do efektivních celků.

PRŮMYSL A STAVEBNICTVÍ

SO ORP Liberec lze zařadit mezi průmyslové regiony. Hlavně krajské město Liberec a území kolem hlavních rozvojových os, jako jsou komunikace I/35 a komunikace I/13 jsou průmyslovou oblastí s dlouholetou tradicí výrobních podniků, která jsou i v současné době atraktivní pro zahraniční investory. Statutární město Liberec se na celkovém počtu ekonomických subjektů v průmyslu a stavebnictví podílí téměř 70 %, v počtu pracovních míst v tomto odvětví se dostáváme k 80 %, což ukazuje na dominantní postavení Liberce v celém správním obvodu ORP. Město je centrem oblasti dojížděky s významným potenciálem disponibilní pracovní síly, nabídka je charakterizována vysokým podílem dělnických profesí.

Správní obvod obce s rozšířenou působností Liberec prošel v oblasti hospodářství během posledního desetiletí výraznými strukturálními změnami. Převážně průmyslový charakter oblasti zůstal zachován, ale mezi průmyslovými odvětvími došlo k silnému útlumu tradiční textilní výroby, což ve svém důsledku znamenalo uzavření i takových firem jako byla Textilana, a. s. Liberec. V současné době patří ve správním obvodu mezi nejvýznamnější průmyslové odvětví výroba kovodělných výrobků, strojů a zařízení, výrobků pro automobilový, textilní a plastikařský průmysl. Nelze opomenout i potravinářský průmysl, těžební průmysl a stavebnictví.

Tab. 71: Podnikající subjekty v průmyslu a stavebnictví, Ekonomický pilíř pro ÚAP SO ORP Liberec (2024)

SUBJEKTY PODNIKAJÍCÍ V PRŮMYSLU A STAVEBNICTVÍ			
Odvětví	Název firmy	Obec	Počet zaměstnanců
gumárenský	Tristone Flowtech Czech Republic s. r. o.	Hrádek nad Nisou	250–499, (308)
těžební	EUROVIA Kamenolomy, a. s.	Liberec	250–499 (263)
	Pískovny Hrádek a. s. (nyní ZAPA BETON, a. s.)	Hrádek nad Nisou	25–49
textilní	Licolor a. s.	Liberec	50–99
automobilový	Magna Exteriors & Interiors (Bohemia) s. r. o.	Liberec	1500–1999 (1557)
	Denso manufacturing Czech s. r. o.	Liberec	2000–2499 (2187)
	GRUPO ANTOLIN BOHEMIA a. s.	Stráž nad Nisou	250–499
	KNORR-BREMSE Systémy pro užitková vozidla ČR, s. r. o.	Stráž nad Nisou	500–999 (624)
	Monroe Czechia, s. r. o.	Hodkovice n. Mohelkou	500–999 (618)
	Webasto Roof & Components Czech Republic	Liberec	1000–1499 (1147)
	Benteler ČR s. r. o.	Chrastava	1000–1499 (1173)
stavebnictví	SYNER spol. s r. o.	Liberec	250–499, (377)
strojírenství	CNC TVAR s. r. o.	Stráž nad Nisou	100–199 (140)
papírenský	Drylock Technologies s. r. o.	Hrádek nad Nisou	1000–1499
potravinářský	Jizerské pekárny spol. s r.o.	Liberec	250–499 (397)
výroba plastů	Galvanoplast Fischer Bohemia, k. s.	Liberec	250–499 (422)
	LUKOV Plast spol. s r. o.	Český Dub	250–499 (330)
kovodělný	KSM Castings CZ a. s.	Hrádek nad Nisou	200–249
	Tenneco CA Czech Republic s.r.o.	Hodkovice n. Mohelkou	200-249 (210)
	DGS Druckguss Systeme s. r. o.	Liberec	250–499 (440)

Předložená tabulka dává přehled nejvýznamnějších průmyslových výrobních podniků a stavebních firem v ORP Liberec. Je zřejmé, že největší firmy (většinou se zahraniční účastí) se zabývají výrobou dílů a příslušenství motorových vozidel.

V roce 2009 sídlilo na území ORP Liberec 91 průmyslových podniků, které zaměstnávaly 100 a více zaměstnanců. ORP Liberec zaujímá v tomto směru důležité postavení v rámci Libereckého kraje, kde bylo celkem 123 takovýchto podniků.

Silná orientace průmyslu na některé sektory (jednodruhová orientace průmyslu celého ORP i kraje) – automobilový a dopravní průmysl – nese z hlediska hospodářské stability určitá rizika související se strukturálními problémy v daných odvětvích a poklesem poptávky po jejich výrobcích na domácích i světových trzích, což se potvrdilo při současné ekonomické krizi. Fungování a rozvoj největších podniků je spojen se zahraničními investory. Podniky s největším počtem zaměstnanců se koncentrují právě do zmiňovaných odvětví.

Do hospodářské základny a především průmyslové a drobné výroby některých obcí zasáhla významně blesková povodeň v srpnu 2010. Bylo zasaženo mnoho drobných podnikatelů s výrobními areály podél toků Jeřice a Lužické Nisy, pro některé firmy, dá se říci, byl zásah likvidační. Největší dopad ovšem mělo zastavení výroby v závodě GRUPO ANTOLIN BOHEMIA a. s., která je součástí řetězce výroby automobilů. Vzhledem k závažnosti situace bylo rozhodnuto o přesunutí výroby ze záplavového území Chrastavy do průmyslové zóny SEVER v Liberci.

SLUŽBY A OBCHOD

Ve službách, ať již veřejných nebo komerčních, působí přes 50 % ekonomických subjektů. Statutární město Liberec se na celkovém počtu ekonomických subjektů podílí dlouhodobě téměř 75 %, což dokládá jeho dominantní pozici v rámci SO ORP. To je dáno tím, že město Liberec, jako krajské město poskytuje služby v oblasti obchodu, dopravy, bankovníctví, vzdělávání, zdravotnictví a sociálních

služeb, cestovního ruchu širokému okolí a většina specializovaných služeb jako je poradenství a právní služby je k dispozici pouze zde.

Rozvoj služeb a posilování jejich významu je nedílnou součástí ekonomického růstu a důrazu na znalostní a inovační ekonomiku. Zejména posílení vysokého školství tvoří základ pro prohlubování kvality služeb a růst nejen terciérního (případně kvartérního) sektoru hospodářství.

Ze sektoru služeb má v řešeném území z pohledu ekonomiky největší význam obchod a doprava. Velká nákupní centra v ORP Liberec najdeme pouze v Liberci, ve větších městech, jako je Hrádek nad Nisou a Chrastava jsou k dispozici diskontní prodejny. V roce 2008 bylo v Liberci k dispozici okolo 114 000 m² prodejních ploch a toto číslo se do dneška ještě zvýšilo. Ze závěrů Průzkumů a rozborů ÚP města Liberec (3/2008) vyplývá, že poptávka a využívání obchodní vybavenosti v Liberci je téměř nasycena a další výrazná expanze obchodních center se neočekává.

Pro rozvoj všech obcí je dále velice významný cestovní ruch. Ostatní z pohledu soudržnosti obyvatel velice důležité veřejné služby se prolínají s vymezením občanského vybavení, a proto je o nich pojednáno v kapitole B 10.

CESTOVNÍ RUCH A REKREACE

Cestovní ruch patří mezi nepostradatelné dynamické faktory regionálního rozvoje i celé ekonomiky, jehož úloha neustále roste. Rozvoj cestovního ruchu má značný vliv na prosperitu měst a obcí v regionu ve všech oblastech. Přínosem je vznik nových pracovních příležitostí v zařízeních cestovního ruchu, podpora rozvoje standardních služeb a obchodu, což přináší koupěschopnou poptávku. Rozvoj cestovního ruchu vytváří tlak na investice do infrastruktury a na zvyšování péče o vzhled města, což opět vede k tvorbě pracovních příležitostí, ke zvyšování daňových příjmů a k řadě dalších pozitivních efektů.

Liberec a přilehlé obce disponují vhodnými přírodními podmínkami pro rozvoj cestovního ruchu (letní, zimní sporty, agroturistika, lázeňská turistika apod.), který je třeba podporovat. Samotné město Liberec má dostatečné zázemí hodnot i zařízení pro cestovní ruch a sportovní vyžití obyvatel a návštěvníků. O cestovním ruchu je více pojednáno v samostatné kapitole B 14.

ROZMÍSTĚNÍ HOSPODÁŘSKÝCH AKTIVIT

Největší koncentrace podnikatelských aktivit i zahraničního kapitálu je v Liberci a jeho okolí, případně v místech s tradiční průmyslovou výrobou. Liberec disponuje dvěma průmyslovými zónami o rozsahu cca 120 a 60 ha, což vzhledem k vazbám na výzkum a vývoj a VŠ dává šanci na získání dalších velkých investic v oblasti výroby. Ostatní města rozsahem nabízených ploch a dalším nabízeným zázemím (pracovní síly, služby atd.) mohou uspokojit spíše střední a menší investory.

Vzhledem k významnosti Liberce z hlediska podnikatelských aktivit je této lokalitě věnována zvláštní pozornost. O lokalizaci rozsáhlých průmyslových areálů rozhodovalo v 19. a na počátku 20. století využití volných ploch podél vodních toků z důvodu potřeb vody zejména pro textilní průmysl (možnost získání levné energie ve vodních elektrárnách v Kateřinském údolí, dolním centru, údolí Nisy směrem na Rochlici a Vratislavice n/N atd.) a využití blízkosti železničních tratí. Po 2. světové válce byl akceptován princip lokalizace výrobních podniků, skladů, drobných provozů a technických základen do specializovaných výrobně technických území (princip separace urbanistických funkcí), což vedlo k soustředění pracovišť na volné plochy v pásu pod Ještědem v západní části města (Ostašov, Karlinky, Františkov, Dolní Hanychov, Doubí) a k výstavbě rozsáhlých obytných komplexů ve východní části města s pracovními příležitostmi pouze v obchodu, službách a školství. Obecně vývoj v posledních desetiletích spěje od předchozí roztržitosti výrobních ploch v promíšení s bydlením k formování ucelených průmyslově-servisních okrsků. Pro tento proces jsou nejlepší urbanistické podmínky

v západní části města, kde je dnes soustředěna většina průmyslových ploch a středních a velkých výrobních subjektů ve městě. Hlavní rozvoj hospodářské základny města v současné době probíhá ve dvou průmyslových zónách (Doubí – Jih, Růžodol I – Sever).

V souladu s obecným vývojem odvětvové struktury hospodářství v západní Evropě nelze očekávat výrazné posílení průmyslové výroby, z čehož vyplývá, že se snižuje potřeba na vymezení nových výrobních areálů, průmyslových zón. V současné době jsou specifickým problémem opuštěné areály výrobních podniků, nebo areály nevhodně umístěné (přírodní nebo technické limity), které je potřeba řešit nástroji územního plánování.

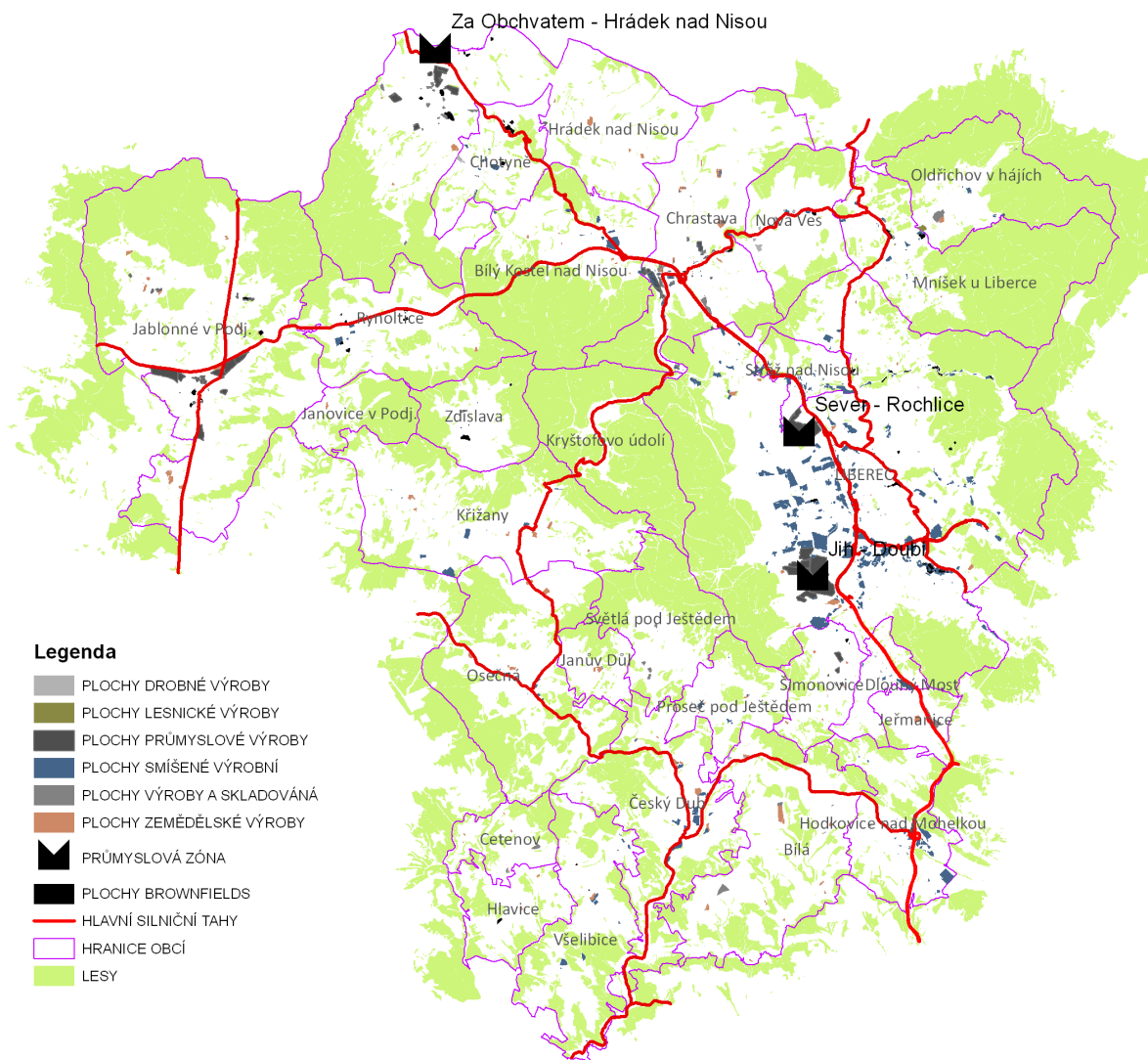
Zcela novým fenoménem přelomu tisíciletí jsou společensko-zábavní střediska, tzv. centra volného času (př. Centrum Babylon v Liberci), která integrují funkce obchodní, společensko-zábavní, tělovýchovné a nevyhýbají se i novým formám CR, jako je např. kongresová turistika. Tyto aktivity jsou jednou z možností, jak využít opuštěné staré výrobní areály v intravilánech měst, tzv. „brownfields“. O brownfields je pojednáno v samostatné podkapitole.

Přehled výměr ploch výroby v ORP Liberec dává následující tabulka. Jejich rozmístění pak schematická mapa na další straně.

Tab. 72: Plochy výroby a jejich kategorie v obcích SO ORP Liberec 2016, zdroj: MML – SUUP, databáze ÚAP ORP Liberec
Vysvětlivky: VZ – zemědělská výroba, V – plochy výroby a skladování (bez rozlišení), VP – průmyslová výroba, VD – drobná výroba, SO výroba smíšená s bydlením, SV – výroba smíšená bez bydlení

PLOCHY VÝROBY							
Obec	Kategorie ploch výroby [m ²]						Celkem
	VZ	V	VP	VD	SO	SV	
Bílá	155 782	0	0	49 988	0	0	205 770
Bílý Kostel nad Nisou	29 023	0	0	0	0	72 202	101 225
Cetenov	11 604	0	0	578	0	2 568	14 750
Český Dub	87 247	0	0	0	0	204 868	292 115
Dlouhý Most	0	0	0	16 474	0	6 278	22 752
Hlavice	14 532	0	0	0	0	0	14 532
Hodkovice n. Moh.	0	0	34 002	0	0	223 846	257 848
Hrádek nad Nisou	136 241	0	360 627	0	0	145 402	642 270
Chotyně	0	11 824	0	26 728	0	78 441	105 169
Chrastava	152 413	228 814	229 439	0	0	170 222	780 888
Jablonné v Podještědí	182 024	98 540	144 825	0	0	0	425 389
Janovice v Podještědí	15 336	0	0	0	0	0	15 336
Janův Důl	30 616	0	0	0	0	730	31 346
Jeřmanice	32 464	0	0	0	0	0	32 464
Kryštofovo Údolí	0	0	0	0	0	0	0
Křižany	90 233	0	0	161 585	0	0	251 818
Liberec	158 128	0	1 667 145	13 037	0	6 261 728	8 100 038
Mníšek	7 083	12 950	22 451	15 722	0	83 642	141 848
Nová Ves	0	0	0	70 877	0	35 082	105 959
Oldřichov v Hájích	60 598	87 598	0	0	8 181	29 438	185 815
Osečná	92 165	0	0	0	0	31 247	123 412
Proseč pod Ještědem	13 738	0	0	33 429	30 131	3 732	81 030
Rynoltice	29 248	0	0	0	0	66 750	95 998
Stráž nad Nisou	3 760	0	0	0	0	202 411	206 171
Světlá pod Ještědem	0	0	0	1 736	583	0	2 319
Šimonovice	5 286	0	59 807	0	0	4 340	69 433
Všelibice	23 229	0	0	0	0	107 705	130 934
Zdílava	0	0	0	0	0	35 059	35 059
Celkem	1 174 968	439 726	2 518 296	390 154	38 895	7 765 691	12 471 688

PLOCHY VÝROBY, PRŮMYSLOVÉ ZÓNY A BROWNFIELDS V ORP LIBEREC

Obr. 31: Rozmístění ploch výroby, průmyslových zón a lokalit brownfields v ORP Liberec, zdroj: databáze ÚAP 2016

VÝZNAMNÉ PRŮMYSLOVÉ ZÓNY

Centrum pro regionální rozvoj ČR (dále jen CRR ČR) vede na svých internetových stránkách v Regionálním Informačním Servisu databázi o průmyslových zónách (dále jen PZ). V této databázi byly v červnu 2009 zaneseno pro ORP Liberec 3 PZ z celkového počtu 161 PZ v ČR (informace CRR ČR k 11/2007). Základní charakteristika těchto PZ v ORP Liberec je v tabulce níže.

Tab. 73 Významné průmyslové zóny v ORP Liberec, zdroj: ÚAP LK 2015, CRR ČR 11/2007, ÚUP 9/2000
Poznámka: nevyužívané PZ jsou záměry v různém stádiu realizace a zapracování v ÚPD

VÝZNAMNÉ PRŮMYSLOVÉ ZÓNY				
Název	Obec	Plocha (ha)	Funkční náplň	Využití
Hrádek nad Nisou – Za Obchvatem (Oldřichovská)	Hrádek nad Nisou	40 (využitelných. 30)	servisní zóna – lehká průmyslová výroba	využito 80 %
Liberec – průmyslová zóna Jih – Doubí	Liberec	125	výroba stavebních a obráběcích strojů, izolačních materiálů, autodoplňků, kuchyňského vybavení, spedice, datové a telekomunikační služby, logistika	Využito 95 %
Obchodní a průmyslová zóna Liberec Sever – Růžodol	Liberec	67	obchod, služby, obchodní domy, hypermarkety, prodejní sklady, integrované zařízení pro vědu a výzkum, samostatné stavby a areály pro prům. výrobu, provozovny drobné/řemeslné výroby a služeb, sklady a skladovací plochy	využito 95 %

Z tabulky výše je zřejmé, že označení PZ je zavádějící, neboť v PZ se neodehrává pouze průmyslová výroba, ale často se jedná i o jiné ekonomické aktivity. Z tohoto důvodu jsou zde PZ pojednány samostatně a nejsou součástí ploch výroby.

LOKALITY TYPU BROWNFIELDS

Brownfield je urbanistický termín označující opuštěná území s rozpadajícími se obytnými budovami, nevyužívané dopravní stavby a nefunkční průmyslové zóny. Vyznačují se často obrovskými rozměry a negativními sociálními jevy (bezdomovectví, krádeže kovů) a ekologickou zátěží. Účelem územního plánování je tyto lokality zmapovat a navrhnout jejich nové využití. Lokality brownfields jsou zvláštním případem plochy k obnově nebo opětovnému způsobu využití znehodnoceného území (přestavbové plochy), které se vyznačují skutečně funkčně nevyužívaným opuštěným územím. Do této kapitoly jsou zařazeny především nevyužívané výrobní areály.

Na území ORP Liberec se nachází celá řada nevyužívaných výrobních areálů. Vzhledem k ústupu zemědělské výroby jsou v řadě obcí venkovského charakteru opuštěné zemědělské statky. V průmyslové oblasti je celá hospodářská základna Liberecka charakterizována velkým počtem málo nebo vůbec nevyužívaných textilních, strojírenských, potravinářských, zemědělských a zčásti i stavebních areálů. Jejich využití v budoucnu je však s ohledem na jejich většinou nízkou, případně obtížně využitelnou technickou a technologickou úroveň a často velmi špatný stavební stav problematické a v řadě případů nereálné. Příkladem může být Liberec, kde plochy výrobních objektů z 18.–19. století ve stísněném údolí Černé Nisy v Kateřinkách jsou zcela nevhodné pro současné výrobní technologie (špatná dopravní dostupnost, omezené možnosti dalšího plošného rozvoje, složitý terén pro přístup v zimním období a blízkost chráněné krajinné oblasti Jizerské hory). Předpokládané využití pro různé druhy jednodušších činností jako jsou služby a drobné podnikání, popř. částečný návrat k rekreačnímu či spíše turistickému využití.

Počet brownfields (nevyužívaných nebo neefektivně využívaných lokalit) se v regionu neustále mění, některé lokality jsou buď odstraněny nebo v lepším případě již zrevitalizovány. Jiné naopak postupem času vznikají např. ukončením podnikatelské činnosti. Z tohoto důvodu je nezbytné zmapované lokality brownfields neustále aktualizovat. V rámci aktualizace ÚAP 2010 bylo provedeno dotazníkové šetření na všech obcích, kde jedním z dotazů bylo určení výskytu brownfields v obci. Tyto údaje byly konfrontovány s výstupy z průzkumu území v letech 2013-2015 a s databází brownfields Libereckého kraje, kterou pro KÚLK spravuje Agentura regionálního rozvoje, spol. s r. o. (dále jen ARR).

Dle databáze brownfields Libereckého kraje se aktuálně (2024) v ORP Liberec nachází celkem 38 lokalit, z toho 24 tvoří výrobní nebo zemědělské areály. Databáze ARR je sice průběžně aktualizována, přesto v ní nenajdeme některé významné plochy a naopak areály, které jsou již využité nebo alespoň částečně využité zde stále zůstávají. Z tohoto pohledu má větší vypovídající hodnotu tento jev doplnit o závady využití území zanesené do výkresu problémů k řešení v ÚPD.

B 13.3 Ekonomický potenciál obcí

Pro lepší charakteristiku hospodářské základny jednotlivých obcí v SO ORP Liberec a především vyhodnocení ekonomického potenciálu obcí byla oslovena Ekonomická fakulta Technické univerzity v Liberci, která vypracoval dokument „*Ekonomický pilíř pro ÚAP správního obvodu obce s rozšířenou působností Liberec*“. V rámci tohoto úkolu byly provedeny ekonomické analýzy obcí v ORP Liberec, které jsou ve formě pasportů obcí v příloze E.3. Závěry z tohoto dokumentu jsou použity v rozboru udržitelného rozvoje území (RURÚ). Do této kapitoly jsou zahrnuty pouze vstupní údaje ovlivňující ekonomickou úroveň a je zde stručně popsán postup hodnocení.

Zdrojem dat pro hodnocení ekonomického potenciálu rozvoje byly:

- Údaje Českého statistického úřadu
  - vybrané ukazatele ze SLDB 2011,
  - další ukazatelé na vyžádání aktuálně za roky 2007–2019,
  - data společnosti KORID LK, měsíc říjen v letech 2017, 2018 a 2019.
- Inovovaná databáze Ekonomické fakulty Technické univerzity v Liberci <http://vyzkum.ef.tul.cz> hodnotící dynamiku hospodářského rozvoje všech obcí v ČR. [Zpracováno Ekonomickou fakultou TU v Liberci v rámci projektu TA ČR, TD 010029 „Vymezení subregionů pro rozlišení a řešení sociálních a ekonomických disparit“].

Potenciál rozvoje obcí (data sledována k roku 2006, 2009, 2011, 2014 a 2018) byl zhodnocen metodickým postupem Ekonomické fakulty (do 30. 8. 2009 Hospodářské) Technické univerzity v Liberci, více viz [ŽIŽKA, M. et al. Metodika identifikace dynamiky hospodářského rozvoje obcí. Liberec: TUL, 2008. ISBN 978-80-7372-423-8].

Dle této metodiky bylo jednak stanoveno pořadí každé obce v rámci České republiky dle významných faktorů. Jedná se o vícerozměrnou analýzu, která srovnává pořadí konkrétní obce s pořadím poslední obce, která ještě nemá problémy v daném faktoru. Tento stav byl charakterizován jako hranice dynamiky rozvoje. Na základě porovnání faktoru každé obce vůči stanovené hranici dynamiky rozvoje pak byla stanovena nízká či přijatelná dynamika obce. Hlavním přínosem realizované faktorové analýzy bylo vymezení jevů, které je důležité pro hodnocení rozvoje obce sledovat. Každý jev je proto popsán ukazateli, které jej významně specifikují. Typy faktorů a jejich charakteristika pro hodnocení obcí jsou uvedeny v **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.** Hodnoty ukazatelů jsou dostupné na:

<http://vyzkum.ef.tul.cz/td/index.php?content=mestaobce>.

Tab. 74 Charakteristika jednotlivých faktorů hodnocení obcí

FAKTORY HODNOCENÍ OBCÍ	
Faktor	Popis
Nezaměstnanost (zaměstnanost)	F1 = faktor MINimalizačního typu, tedy čím nižší hodnoty jednotlivých kazatelů, tím lepší postavení obce v rámci ČR. Výjimku tvoří ukazatel Účast voličů při volbách do PS PČR. Hodnocení tohoto ukazatele může být diskutabilní. V tom případě lze doporučit lokální došetření.
Atraktivita místa bydlení	F2 = faktor MAXimalizačního typu, převažují tři ukazatelé maximalizačního typu oproti jednomu minimalizačnímu (průměrný věk obyvatelstva)
Osídlení	F3 = faktor MAXimalizačního typu, čím vyšší hodnoty jednotlivých kazatelů, tím lepší postavení obce v rámci ČR
Věková struktura	F4 = faktor MINimalizačního typu, převažují tři ukazatelé minimalizačního typu oproti dvěma maximalizačního typu (Obyvatel ve věku 3–5 let na 1 mateřskou školu a Průměrná obytná plocha jednoho bytu [m ²])
Občanská vybavenost	F5 = faktor MAXimalizačního typu, čím vyšší hodnoty jednotlivých kazatelů, tím lepší postavení obce v rámci ČR. Zvolený pohled může být diskutabilní. V tom případě lze doporučit lokální došetření.
Struktura ekonomiky	F6 = faktor MAXimalizačního typu, čím vyšší Podíl aktivních subjektů ve službách tím lepší. U ukazatele Podíl subjektů v zemědělství a lesnictví může opět vzniknout otázka pohledu hodnocení. V tom případě lze doporučit lokální došetření. Převažující význam má v tomto faktoru ale ukazatel Podíl aktivních subjektů ve službách, proto MAXimalizační typ.
Ekonomická aktivita	F7 = faktor MAXimalizačního typu, čím vyšší hodnoty jednotlivých kazatelů, tím lepší postavení obce v rámci ČR

POZN. 1: Poměrně diskutabilní jsou faktory F5 a F6, kde záleží na úhlu pohledu.

POZN. 2: pro hodnocení ukazatelů je zvolen následující přístup

maximalizační typ (čím vyšší hodnota ukazatele tím lepší stav);

minimalizační typ (čím menší hodnota ukazatele tím lepší stav).

Před vyhodnocením výsledků faktorové analýzy jsou blíže charakterizovány vybrané ukazatele: nezaměstnanost, vzdělanost a vyjíždka veřejnou dopravou v samostatné kapitole.

NEZAMĚŠTNANOST

Nejprve je předloženo hodnocení **ukazatele míry registrované nezaměstnanosti**. V případě míry registrované nezaměstnanosti bylo možné srovnání mezi obdobími 2009, 2011, 2014 a 2018. Nebylo ale možné srovnání s celým regionem SO ORP Liberec či Libereckým krajem.

Dále byl sledován nový **ukazatel podílu nezaměstnaných osob**, který je sledován i na národní úrovni a je možné provést srovnání i v rámci SO ORP Liberec a Libereckého kraje.

Ad 1: Míra registrované nezaměstnanosti

Z analýzy míry nezaměstnanosti k 31. 12. 2009 v předchozích obdobích bylo zřejmé, že nejvyšší míry nezaměstnanosti vykazovaly obce **Zdislava, Janovice v Podještědí, Křižany, Rynoltice, Dlouhý Most a Nová Ves**. Nejnižší míru nezaměstnanosti měly Hodkovice nad Mohelkou, Janův Důl a Liberec. **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.** jsou uvedeny údaje ukazatele míry registrované nezaměstnanosti k 31. 12. 2011 a 2014.

K 31. 12. 2011:

Z analýzy míry nezaměstnanosti v roce 2009 a 2011 bylo vyzorováno celkové snížení míry nezaměstnanosti v SO ORP Liberec, bylo zřejmé, že nejvyšší míry nezaměstnanosti ke konci roku 2011 vykazovaly obce: **Dlouhý Most, Janovice v Podještědí, Křižany, Nová Ves, Proseč pod Ještědem a Zdislava**. Razantní zlepšení sledovaného ukazatele míry nezaměstnanosti pod průměrnou míru

registrované nezaměstnanosti v ČR v roce 2011 lze konstatovat u obcí: Cetenov a Janův Důl, Stráž nad Nisou a Všelibice. V malých obcích lze konstatovat, že zjištěné skokové změny v míře nezaměstnanosti jsou ovlivněny nízkým počtem ekonomicky aktivního obyvatelstva, kdy ztráta zaměstnání u několika málo osob vyvolá razantní zvýšení míry nezaměstnanosti. Což platí i v opačném případě. U některých obcí je změna míry nezaměstnanosti ovlivněna změnou počtu ekonomicky aktivního obyvatelstva (Dlouhý Most, Jeřmanice, Kryštofovo Údolí, Mníšek, Stráž nad Nisou, Šimonovice). Výrazná změna míry nezaměstnanosti je proto zdůrazněna zejména u obcí, kde došlo k významnému nárůstu počtu obyvatel, např. v důsledku nové bytové výstavby (typicky suburbánní zóna Liberce).

K 31. 12. 2014:

Z analýzy míry nezaměstnanosti v roce 2014 bylo vyzorováno zlepšení tohoto ukazatele u všech obcí SO ORP Liberec oproti roku 2011 s výjimkou obcí Cetenov, Kryštofovo Údolí, Stráž nad Nisou a Všelibice. Nejvyšší míra nezaměstnanosti byla zaznamenána **opět u obcí Dlouhý Most, Janovice v Podještědí, Zdislava, Křižany, Nová Ves a Proseč pod Ještědem**. V malých obcích lze konstatovat, že zjištěné skokové změny v míře nezaměstnanosti jsou ovlivněny nízkým počtem ekonomicky aktivního obyvatelstva, kdy ztráta zaměstnání u několika málo osob vyvolá razantní zvýšení míry nezaměstnanosti. Což platí i v opačném případě.

K 31. 12. 2018:

Z analýzy míry nezaměstnanosti v roce 2018 vyplývá **výrazné zlepšení** úrovně tohoto ukazatele **u všech obcí SO ORP** ve srovnání s rokem 2014. Příčinou byla příznivá ekonomická situace v celém národním hospodářství. S výjimkou obce Proseč pod Ještědem se v ostatních obcích nacházela míra nezaměstnanosti na minimální úrovni, často pod jedním procentem, což signalizuje nedostatek pracovních sil.

Ad 2: Podíl nezaměstnaných osob

Hodnoty ukazatele podíl nezaměstnaných osob (tj. počtu uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce na počtu osob ve věku 15–64 let) pro obce v rámci území SO ORP Liberec, jak jsou uvedeny v **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**, lze porovnat s hodnotami za vyšší územní celky: pro území SO ORP Liberec i pro celý Liberecký kraj činil v roce 2018 tento podíl shodně 3,0 %. V porovnání s údaji z konce roku 2015 došlo z hlediska podílu nezaměstnaných osob za Liberecký kraj i za území SO ORP Liberec k výraznému zlepšení (k poklesu hodnoty ukazatele o více než 3 procentní body).

Na úrovni obcí v rámci SO ORP Liberec lze pozorovat, že nejnižší podíl nezaměstnaných osob na konci roku 2018 vykazovaly obce Cetenov (0 %), Bílý Kostel nad Nisou (1,2 %), Kryštofovo Údolí (1,3 %) a Všelibice (1,4 %). Naopak nejvyšší podíl nezaměstnaných osob v roce 2018 byl zaznamenán u obcí Rynoltice (6,3 %), Janovice v Podještědí (5,6 %), Proseč pod Ještědem (4,7 %), Křižany a Osečná (shodně 4,3 %).

Oproti předešlému období bylo zaznamenáno významné zlepšení nezaměstnanosti v obcích Cetenov (o 11,4 procentního bodu), Zdislava (o 8,1 procentního bodu), Hlavice (o 5,9 procentního bodu), Dlouhý Most (o 5,8 procentního bodu), Všelibice (o 5,4 procentního bodu) a Bílý Kostel nad Nisou (o 5,3 procentního bodu). Ke zlepšení ukazatele nezaměstnanosti však došlo u 26 obcí SO ORP. Pouze ve dvou obcích – Rynoltice a Janovice v Podještědí – se nezaměstnanost ve srovnání s rokem 2014 mírně zhoršila (nárůst zhruba o jeden procentní bod).

ÚAP SO ORP Liberec – 6. úplná aktualizace

Tab. 75: Míra nezaměstnanosti v % ve vybraných letech k 31. 12. 2014 a 2018, zdroj: *MPSV, **ČSÚ, dopočítáno na EF TUL za rok 2014, viz <http://vyzkum.ef.tul.cz/td/index.php?content=mestaobce>

Název obce	Míra registrované nezaměstnanosti k 31. 12. 2014 [%]	Míra registrované nezaměstnanosti k 31. 12. 2018 [%]	Změna mezi lety 2014 a 2018 [procentní body]	Změna mezi lety 2014 a 2018	Míra dlouhodobé nezaměstnanosti k 31. 12. 2014 [%]	Míra dlouhodobé nezaměstnanosti k 31. 12. 2018 [%]	Změna mezi lety 2014 a 2018	Změna mezi lety 2014 a 2018 [procentní body]
Bílá	2,88	0,32	2,57	zlepšení	6,41	0,95	5,46	zlepšení
Bílý Kostel nad Nisou	5,18	0,93	4,25	zlepšení	2,10	0,21	1,90	zlepšení
Cetenov	5,63	0,00	5,63	zlepšení	0,00	0,00	0,00	beze změny
Český Dub	6,70	2,25	4,45	zlepšení	3,21	0,77	2,44	zlepšení
Dlouhý Most	10,30	0,52	9,78	zlepšení	2,79	0,23	2,56	zlepšení
Hlavice	5,22	1,14	4,09	zlepšení	3,73	0,43	3,30	zlepšení
Hodkovice nad Mohelkou	4,91	0,57	4,34	zlepšení	2,17	0,17	2,00	zlepšení
Hrádek nad Nisou	6,56	0,66	5,90	zlepšení	2,33	0,16	2,18	zlepšení
Chotyně	7,26	0,00	7,26	zlepšení	1,39	0,00	1,39	zlepšení
Chrastava	8,62	1,20	7,42	zlepšení	3,61	0,29	3,32	zlepšení
Jablonné v Podještědí	7,88	1,74	6,14	zlepšení	3,94	0,63	3,31	zlepšení
Janovice v Podještědí	10,45	0,00	10,45	zlepšení	4,48	0,00	4,48	zlepšení
Janův Důl	8,82	1,32	7,51	zlepšení	1,96	0,62	1,34	zlepšení
Jeřmanice	4,25	0,00	4,25	zlepšení	2,55	0,00	2,55	zlepšení
Kryštofovo Údolí	7,76	1,34	6,42	zlepšení	2,59	0,28	2,31	zlepšení
Křižany	9,85	1,90	7,95	zlepšení	4,65	0,59	4,06	zlepšení
Liberec	8,22	1,21	7,00	zlepšení	3,69	0,40	3,28	zlepšení
Mníšek	7,27	1,05	6,22	zlepšení	2,12	0,26	1,86	zlepšení
Nová Ves	9,14	1,68	7,46	zlepšení	3,45	0,35	3,10	zlepšení
Oldřichov v Hájích	7,82	0,31	7,50	zlepšení	3,61	0,13	3,47	zlepšení
Osečná	7,22	1,20	6,02	zlepšení	3,27	0,45	2,82	zlepšení
Proseč pod Ještědem	9,17	3,25	5,92	zlepšení	3,93	1,10	2,83	zlepšení
Rynoltice	7,18	1,64	5,54	zlepšení	1,13	0,39	0,74	zlepšení
Stráž nad Nisou	6,93	0,46	6,47	zlepšení	2,78	0,21	2,57	zlepšení
Světlá pod Ještědem	6,17	1,15	5,01	zlepšení	2,00	0,42	1,58	zlepšení
Šimonovice	5,81	1,31	4,50	zlepšení	2,30	0,09	2,21	zlepšení
Všelibice	7,83	1,88	5,95	zlepšení	1,57	0,36	1,21	zlepšení
Zdílava	10,99	1,74	9,25	zlepšení	5,49	0,72	4,77	zlepšení

Tab. 76 Podíl nezaměstnaných osob – obce ORP Liberec, srovnání s ukazatelem za ORP Liberec v letech 2011, 2014, 2015.

PODÍL NEZAMĚŠTNANÝCH OSOB				
Název obce	k 31. 12. 2011 [%]	k 31. 12. 2014 [%]	k 31. 12. 2015 [%]	k 31. 12. 2019 [%]
Bílá	4,6	6,5	4,6	3,2
Bílý Kostel nad Nisou	7,1	5,0	6,5	1,2
Cetenov	2,7	5,3	11,3	0,0
Český Dub	7,3	6,6	7,0	3,2
Dlouhý Most	7,2	10,3	8,0	2,2
Hlavice	7,7	5,2	8,2	2,3
Hodkovice nad Mohelkou	5,8	4,9	4,0	2,3
Hrádek nad Nisou	6,7	6,3	5,7	3,0
Chotyně	4,9	7,0	4,9	3,6
Chrastava	6,7	8,0	6,5	3,1
Jablonné v Podještědí	7,4	7,7	5,9	2,6
Janovice v Podještědí	10,8	10,0	4,5	5,6
Janův Důl	5,6	8,7	6,9	2,9
Jeřmanice	4,4	4,3	3,4	2,1
Kryštofovo Údolí	4,2	7,6	6,0	1,3
Křížany	8,8	9,6	8,4	4,3
Liberec	6,6	8,0	7,1	3,0
Mníšek	5,2	7,0	5,9	1,9
Nová Ves	11,7	8,9	7,4	3,9
Oldřichov v Hájích	6,2	7,5	5,6	3,6
Osečná	7,4	7,1	6,3	4,3
Proseč pod Ještědem	9,9	9,6	7,9	4,7
Rynoltice	7,3	7,0	5,5	6,3
Stráž nad Nisou	4,1	6,9	5,5	2,3
Světlá pod Ještědem	6,4	6,2	3,8	2,8
Šimonovice	4,0	6,1	4,9	1,9
Všelibice	3,3	7,5	6,8	1,4
Zdislava	9,9	10,2	10,4	2,3
Liberecký kraj	7,3	7,7	6,4	3,0
ORP Liberec	6,6	7,7	6,8	3,0

Legenda:

Porovnání s ukazatelem na úrovni ORP Liberec:
hodnota ukazatele více než jeden procentní bod nižší (tj. lepší) než hodnota na úrovni ORP Liberec
hodnota ukazatele o max. jeden procentní bod nižší (tj. lepší) než hodnota na úrovni ORP Liberec
hodnota rovna hodnotě na úrovni ORP Liberec
hodnota ukazatele o max. jeden procentní bod větší (tj. horší) než hodnota na úrovni ORP Liberec
hodnota ukazatele více než jeden procentní bod vyšší (tj. horší) než hodnota na úrovni ORP Liberec

Stav k 31. 12. 2023

Vývoj míry nezaměstnanosti v obcích s dominantním zpracovatelským průmyslem kopíruje fáze hospodářského cyklu. Nejvyšší míry nezaměstnanosti byly zaznamenány kolem let 2003 a 2009. V roce 2020 byla provedena týmem EF TUL aktualizace dat, jednak v oblasti nového ukazatele ČSÚ „podílu nezaměstnanosti“ a dále byl proveden dopočet ukazatele „registrované míry zaměstnanosti“ (za celou ČR), tak aby byla data koherentní s původním metodickým postupem. V roce 2019 bylo v SO ORP Liberec zjištěno významné zlepšení ukazatelů zaměřených na hodnocení nezaměstnanosti v obcích. Tato skutečnost souvisela s tím, že ekonomika ČR se v roce 2019 nacházela na vrcholu konjunktury hospodářského cyklu. Nově jsou v této kapitole níže uvedeny údaje za podíl nezaměstnanosti po obcích s ukázkou vývoje od r. 2020 do r. 2023, viz **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.** shrnující údaje v oblasti podílu nezaměstnanosti za jednotlivé obce (v pasportech dokládáno graficky). Rámcově lze konstatovat, že v údajích za období 2020–2021 došlo ke zhoršení ukazatelů hodnotících oblast

nezaměstnanosti a v roce 2023 k navrácení stavu hodnot před rokem 2019; viz dále **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.** (období let 2020 až 2023).

Tab. 77 Podíl nezaměstnaných v % - shrnutí po obcích (období 2020 až 2023)

obec	k 31.12.2020	k 31.12.2021	k 31.12.2022	k 31.12.2023
Bílá	6,5	4,6	3,8	3,3
Bílý Kostel	2,2	2,6	3,0	2,7
Cetenov	3,0	4,8	-	3,0
Český Dub	4,0	4,6	4,1	2,9
Dlouhý Most	3,7	3,5	2,8	3,7
Hlavice	2,3	2,4	1,7	1,7
Hodkovice nad Mohelkou	3,3	3,1	3,5	2,7
Hrádek nad Nisou	3,9	3,7	4,6	3,7
Chotyně	5,7	3,4	4,8	3,2
Chrastava	4,5	4,0	4,0	4,0
Jablonné v Podještědí	4,0	3,6	3,2	2,8
Janovice v Podještědí	5,9	7,5	-	-
Janův Důl	4,2	1,9	3,8	1,9
Jeřmanice	2,9	3,6	2,8	2,9
Kryštofovo Údolí	3,7	1,2	1,2	2,0
Křižany	4,9	4,0	4,7	4,2
Liberec	4,2	3,7	3,8	3,6
Mníšek	2,8	3,2	3,1	2,8
Nová Ves	5,6	4,0	4,1	3,1
Oldřichov v Hájích	5,0	2,8	5,6	3,6
Osečná	3,9	3,4	3,3	4,0
Proseč pod Ještědem	6,6	3,6	5,9	5,8
Rynoltice	5,3	3,8	3,4	4,1
Stráž nad Nisou	2,5	2,3	3,2	2,8
Světlá pod Ještědem	3,9	4,4	3,3	3,0
Šimonovice	2,8	2,6	1,6	1,6
Všelibice	3,8	6,7	4,6	4,8
Zdislava	3,5	2,3	0,6	3,5
ORP	4,1	3,7	3,8	3,5

Pozn. k :Tab. 78 Barevné stínování je vztaženo k celému sledovanému období 2020–2023 (tj. ve všech sloupcích zároveň) a za všechny obce SO ORP navzájem, pro porovnání je vložen rovněž údaj za SO ORP Liberec. Barevná škála je ve významu SEMAFORU, tj. zelená je lepší stav než červená. Tedy údaje v případě nezaměstnanosti by měly být co nejnižší (zelená barva), v případě vyšší hodnoty podílu nezaměstnanosti se jedná o negativní jev (červená barva). Obec vyznačená bílou barvu představuje hodnotu mediánu.

Formátovat všechny buňky na základě hodnot:

Styl formátování:

Typ:	Minimum Nejnižší hodnota	Střední bod Percentil	Maximum Nejvyšší hodnota
Hodnota:	(Nejnižší hodnota)	50	(Nejvyšší hodnota)
Barva:			
Náhled:			

Jak vyplývá z **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**, lze v rámci jednotlivých obcí konstatovat v roce 2023 spíše zlepšení podílu nezaměstnanosti oproti předchozím sledovaným obdobím, přičemž nejhorší hodnoty (tj. nejvyšší podíl nezaměstnanosti v %) vykazují obce Proseč pod Ještědem, Všelibice a Křižany.

VZDĚLANOST

Ekonomická úroveň obyvatel je zásadně ovlivňována jejich vzdělaností. Nízká vzdělanost obyvatelstva zhoršuje jeho uplatnitelnost na trhu práce a zejména v hospodářsky slabých obcích bývá hlavní příčinou vysoké úrovně nezaměstnanosti.

Chyba! Nenalezen zdroj odkazů. zachycuje časovou řadu (roky 2001, 2011 a 2021) především absolutních ukazatelů sledujících vzdělanostní strukturu obyvatelstva ve věku 15 let a více dle nejvýše dosaženého vzdělání, a to jak jednotlivě pro všechny obce v rámci SO ORP Liberec, tak za správní obvod celkem.

Následující hodnocení v oblasti vzdělávání vychází z datových údajů získaných ze SLDB v letech 2001, 2011 a 2021. V tomto roce monitorování (2024) tak byly aktualizovány údaje ze SDBD 2021. Právě v roce 2021 se vyskytly ojedinělé případy, kdy pro určité obce nebyly některé dílčí údaje (viz **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**). Lze se domnívat, že se jedná o projev zpřísnění politiky GDPR z roku 2018. Níže je stav vzdělanosti v SO ORP Liberec porovnáván s údaji na úrovni ČR.

SLDB 2001

Občané ve věku 15 a více let tvořili v roce 2001 (dle SLDB) v SO ORP Liberec cca 84 % obyvatelstva. Z této skupiny obyvatelstva bylo cca 22 % s neukončeným základním vzděláním nebo zcela bez vzdělání (na úrovni ČR to bylo 23,6 %), cca 38 % vyučených nebo se středoškolským vzděláním bez maturity (v ČR také 38 %), 29 % středoškoláků s maturitou nebo s vyšším odborným vzděláním (v ČR 28,4 %). Podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel činil v SO ORP Liberec 9 % (v ČR také 9 %). Z porovnání s údaji za SO ORP Liberec s daty na úrovni ČR vyplývá, že se průměrně úroveň vzdělanosti v SO ORP Liberec v roce 2001 nijak zásadně nevymykala celostátním statistikám, dokonce ve skupině obyvatel bez základního vzdělání vykazovala SO ORP Liberec menší podíl (tj. stav lepší o 1,6 procentního bodu), než byl celostátní údaj.

Při pohledu na vzdělanostní strukturu na úrovni obcí SO ORP Liberec byly patrné významné rozdíly, které byly shrnuty následovně: až na jednu výjimku byl ve všech obcích SO ORP Liberec zjištěn nepříznivě nízký podíl vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva (méně než cca 8,9 % na úrovni ČR) a nepříznivě vyšší podíl obyvatelstva bez vzdělání a s nedokončeným základním vzděláním (více než podíl 23,6 % obyvatel na úrovni ČR). Nejvyšší vzdělanost obyvatelstva vykazovalo statutární město Liberec, kde podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním činil 11 %. Naopak nejnižší vzdělanost z tohoto hlediska vykazovaly obce Janovice v Podještědí (0 %), Nová Ves (1,8 %), Cetenov (2 %), Chotyně (2,1 %) a Zdislava (2,5 %), kde byl podíl obyvatelstva s vysokoškolským vzděláním nižší než 4 %.

SLBD 2011

V porovnání s předchozím obdobím 2001 došlo k roku 2011 ke zlepšení vzdělanostní struktury obyvatelstva SO ORP Liberec, konkrétně klesl podíl obyvatel s neukončeným základním vzděláním (o 5 procentních bodů) či středním (vč. vyučení) bez maturity (o 6 procentních bodů), naopak se zvýšil podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním (o 4 procentní body, resp. v mezidobí vzrostl počet o 46 %), což souviselo se zpřístupněním vysokoškolského vzdělání širšímu počtu absolventů středních škol.

Občané ve věku 15 a více let tvořili v roce 2011 (SLBD) v ORP Liberec cca 85 % obyvatelstva. Z této skupiny obyvatelstva bylo cca 17 % s neukončeným základním vzděláním nebo zcela bez vzdělání (na úrovni ČR to bylo 17,6 %), cca 32 % vyučených nebo se středoškolským vzděláním bez maturity (v ČR také 33 %), 31 % středoškoláků s maturitou nebo s vyšším odborným vzděláním (v ČR též cca 31 %). Podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel činil v SO ORP Liberec 13 % (zatímco v ČR více – 17,6 %). Z porovnání údajů za SO ORP Liberec s údaji na úrovni ČR lze odvodit, že se úroveň vzdělanosti v SO ORP Liberec v roce 2011 zřetelně lišila ve skupině obyvatel vysokoškolsky vzdělaných – jejich podíl v SO ORP Liberec byl o 4,6 procentního bodu nižší než jejich podíl v rámci celé ČR.

Rozdíly ve vzdělanostní struktuře napříč obcemi SO ORP Liberec lze shrnout takto: až na jedinou výjimku (Šimonovice s podílem 18% - největší nárůst o 14 procentních bodů oproti roku 2001) byl ve

všech obcích ORP Liberec zjištěn nepříznivě nízký podíl vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva (méně než daných cca 17,6 % na úrovni ČR), včetně univerzitního města Liberce (cca 15% podíl vysokoškolsky vzdělaných). Vedle Šimonovic došlo ke zlepšení tohoto ukazatele o 10 procentních bodů v obci Jeřmanice (2. největší nárůst, byť v porovnání s úrovní ČR byl výsledný stav nedostatečný). Naopak více než 2/3 obcí mělo nepříznivě vyšší podíl obyvatelstva s nedokončeným základním vzděláním a bez vzdělání (tj. vyšší podíl než 18,1 % na úrovni ČR).

SLBD 2021

Jak je patrné z **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**, z hlediska vzdělanostní struktury obyvatelstva SO ORP Liberec lze v roce 2021 v porovnání s rokem 2011 konstatovat posun k vyššímu stupni vzdělání. Vzrostl podíl obyvatelstva s vysokoškolským vzděláním o 4 procentní body, resp. v mezidobí vzrostl počet o 35 %). Při konfrontaci údaje z roku 2021 k roku 2001 se jedná o téměř 97% nárůst. Dále klesl podíl obyvatelstva s neukončeným základním vzděláním o 5 procentních bodů (resp. jejich počet klesl o 25 %). Ačkoliv nebyl tolik výrazný, je třeba upozornit na pokles počtu vzdělaných v kategorii vyučených či se středoškolským vzděláním bez maturity (oproti 2011 o 6 %, podíl klesl o 2 procentní body), což odpovídá současnému trendu utlumování učebních oborů v České republice. Nedostatek vyučených odborníků v některých řemeslech je vnímám ze strany zaměstnavatelů v průmyslu jako brzda dalšího rozvoje produkce.

V roce 2021 tvořili občané ve věku 15 a více let v SO ORP Liberec cca 83 % obyvatelstva. Z této skupiny obyvatelstva bylo cca 12 % s neukončeným základním vzděláním nebo zcela bez vzdělání (na úrovni ČR to bylo cca 13 %), cca 30 % vyučených nebo se středoškolským vzděláním bez maturity (v ČR 31 %), 32 % středoškoláků s maturitou nebo s vyšším odborným vzděláním (v ČR též cca 32,5 %). Podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel činil v SO ORP Liberec 17 % (v ČR 17,6 %). Z porovnání s údaji za SO ORP Liberec s daty na úrovni ČR vyplývá, že se průměrná úroveň vzdělanosti v SO ORP Liberec v roce 2021 nijak zásadně nelišila od celostátních statistik.

Rozdíly ve vzdělanostní struktuře napříč obcemi SO ORP Liberec lze shrnout takto: ve ¾ počtu obcí SO ORP Liberec byl zjištěn nepříznivě nízký podíl vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva (méně než daných cca 17,6 % na úrovni ČR). Mezi výjimky s nejvyšším podílem vysokoškolsky vzdělaných obyvatel patřily v roce 2021 Šimonovice (27 % - nárůst o 9 procentních bodů), Kryštofovo Údolí (24 % - nárůst o 10 procentních bodů), po nich Liberec (19 % - nárůst o 4 procentní body) a Proseč pod Ještědem (19 %). Naopak nejnižší podíl obyvatelstva s vysokoškolským vzděláním měly obce Cetenov (6 %), Hrádek nad Nisou a Chotyně (po 7 %). Dále v roce 2021 měla polovina obcí (resp. 13 obcí) nepříznivě vyšší podíl obyvatelstva s nedokončeným základním vzděláním oproti údaji za celou ČR (více než 12,5 % daných pro ČR). Nejvyšší podíly vykazovaly obce Nová Ves (20 %), Hrádek nad Nisou a Chotyně (17 %). (Pozn.: Údaj o podílu obyvatel *bez vzdělání* nebylo možno vyhodnotit kvůli částečné nedostupnosti dat o počtech v několika obcích.)

Obecně by se měl trend nárůstu vysokoškolského studia projevit pozitivně v zaměstnanosti obyvatelstva. Na druhé straně je nutno kriticky vnímat oborovou strukturu absolventů, neboť se zvýšil počet absolventů VŠ zejména v humanitních a společenských oborech. Počet absolventů technických oborů zůstává téměř konstantní, a tak přes celkově vyšší formální vzdělanost obyvatelstva přetrvává nedostatek technicky vzdělaných vysokoškoláků, na což upozorňují zaměstnavatelé. Uvedený problém však souvisí s celkovým nastavením vzdělanostní politiky České republiky a nelze ho bezprostředně ovlivnit na úrovni Libereckého kraje nebo SO ORP.

ÚAP SO ORP Liberec – 6. úplná aktualizace

Tab. 78 Vzdělanost za SO ORP Liberec (dle SLDB 2001, 2011 a 2021), zdroj: ČSÚ, data ze SLBD 2001, 2011, 2021

Kód	Název obce	obyv 15+			bez vzdělání			ZŠ + neukonč.			vyuč+SŠ bez mat.			ÚSO+ maturita			VOŠ			VŠ		
		2001	2011	2021	2001	2011	2021	2001	2011	2021	2001	2011	2021	2001	2011	2021	2001	2011	2021	2001	2011	2021
563901	Bílá	657	705	754	0	4	1	189	132	94	269	271	267	152	184	230	9	22	8	28	65	101
563919	Bílý Kostel nad Nisou	649	728	865	3	3	5	179	117	105	309	353	380	113	158	241	15	17	5	23	43	85
563943	Cetenov	99	99	93	0	0	1	34	21	12	39	31	35	20	30	36	4	8	1	2	1	6
563960	Český Dub	2 425	2 466	2 348	12	14	20	645	521	285	1 026	913	868	552	629	707	63	78	39	122	191	285
530468	Dlouhý Most	453	655	759	4	4	1	115	132	97	225	224	248	72	187	252	8	18	9	18	58	103
564052	Hlavice	206	193	180	2	1	-	76	41	22	71	70	65	38	49	57	2	7	1	15	18	26
564061	Hodkovice nad Mohelkou	2 167	2 367	2 463	10	38	44	511	416	287	993	951	941	483	616	732	46	80	27	85	183	295
564095	Hrádek nad Nisou	5 996	6 267	6 332	39	53	60	1 833	1 516	1 086	2 662	2 596	2 535	1 123	1 337	1 616	107	144	65	184	267	445
564109	Chotyně	679	714	804	6	0	10	197	156	135	340	331	353	102	148	194	11	13	9	14	23	56
564117	Chrastava	4 779	5 016	5 010	18	29	34	1 330	1 095	798	2 112	1 947	1 962	951	1 198	1 368	83	143	56	231	305	431
561631	Jablonné v Podještědí	3 060	3 152	3 018	12	19	30	928	730	494	1 354	1 263	1 194	555	700	785	59	77	33	94	163	284
561657	Janovice v Podještědí	69	72	88	0	2	-	21	15	8	34	36	54	10	11	18	2	3	-	0	2	8
546658	Janův Důl	115	127	141	0	0	-	40	23	15	47	50	58	19	30	38	4	6	3	3	12	14
530484	Jeřmanice	261	371	459	4	2	4	94	63	52	98	119	146	50	115	144	2	13	3	8	48	81
564176	Kryštofovo Údolí	168	256	297	1	1	1	33	42	22	75	91	83	34	65	101	7	14	6	15	35	71
564184	Křižany	538	657	680	5	2	10	185	165	99	246	272	274	74	125	167	10	20	7	14	42	80
563889	Liberec	83 861	88 102	87 472	248	358	533	16 140	13 309	10 173	29 745	26 372	23 922	23 224	25 217	28 109	3 337	3 893	1 293	9 334	13 128	16 927
564231	Mníšek	884	1 093	1 305	9	4	9	213	183	169	386	394	402	194	292	405	25	44	19	42	116	223
546593	Nová Ves	544	655	762	7	25	6	181	155	149	258	280	301	62	117	167	3	10	7	10	35	77
564281	Oldřichov v Hájích	390	557	606	2	3	4	103	111	81	181	221	218	68	119	172	6	21	10	13	52	101
564290	Osečná	798	853	951	3	5	9	200	168	121	340	347	350	192	218	286	18	29	8	28	47	110
544345	Proseč pod Ještědem	229	285	331	1	0	-	57	42	26	104	107	114	56	89	114	4	13	3	7	24	62
564397	Rynoltice	603	645	650	6	4	5	173	148	94	263	258	253	109	160	191	11	15	4	23	45	76
544477	Stráž nad Nisou	1 469	1 762	1 863	3	5	5	303	236	205	565	568	553	399	551	656	56	71	18	130	250	340
564427	Světlá pod Ještědem	672	753	804	0	1	3	159	109	82	264	268	239	171	233	304	21	34	8	49	88	146
564460	Šimonovice	312	668	1 079	2	4	1	92	100	137	134	189	232	61	209	373	5	22	14	12	121	288
564532	Všelibice	420	458	504	0	1	2	135	107	69	181	177	181	71	116	143	10	14	7	18	33	59
564541	Zdislava	203	227	245	0	1	1	69	54	35	84	86	91	38	52	71	4	6	2	5	16	26
	CELKEM	112 706	119 903	120 863	397	583	799	24 235	19 907	14 952	42 405	38 785	36 319	28 993	32 955	37 677	3 932	4 835	1 665	10 527	15 411	20 806
	Podíl v %	100	100	100	0	0	0	22	17	12	38	32	30	26	27	31	3	4	1	9	13	17

VÝZNAMNÁ ZNALOSTNÍ ODVĚTVÍ NA ÚZEMÍ SO ORP LIBEREC – AKTUALIZACE 2020

Dalším klíčovým parametrem pro rozvoj regionu vedle vzdělanosti jsou inovační aktivity ekonomických subjektů. Jak konstatovala i studie z roku 2013 „Ekonomika, podnikatelské prostředí a trh práce“ zpracovaná pro Magistrát statutárního města Liberec, mezi slabé stránky na Liberecku patří skutečnost, že *investice proudí do oborů s nízkou přidanou hodnotou a zavádění inovací ve firmách je výrazně omezeno nedostatkem nejen finančních zdrojů* (s. 64 studie). Na základě tohoto zjištění byla dále provedena analýza, která se zaměřila na vyhodnocení inovačních aktivit podle převažujícího předmětu podnikání firem. Analyzována byla ta odvětví, které jsou v obcích SO ORP dominantní, a to z hlediska počtu zaměstnanců. Dalším hlediskem bylo, zda se jedná o klíčová odvětví pro inovace (tzv. znalostní odvětví). ČSÚ pro statistiku inovací používá klasifikaci znalostních odvětví založenou na dvouúrovňové úrovni členění klasifikace CZ-NACE r2. Sledování inovačních aktivit se provádí v České republice pomocí dotazníkového šetření pod označením TI, a to opakovaně vždy za dvouleté období. Zdrojová anonymizovaná mikrodata pro sledování inovačních aktivit byla pořízena od ČSÚ, a to z výzkumného šetření, které se uskutečnilo v letech 2011 (období let 2008–2010), 2013 (období let 2010–2012), 2015 (období let 2012–2014) a 2017 (období let 2014–2016) pod názvem Dotazník o inovacích (dále také TI 2010, TI 2012, TI 2014, TI 2016). Mikrodata za rok 2019 nejsou dostupná. Jako klíčová odvětví pro inovace byla specifikována technologicky vyspělá odvětví vymezená na základě klasifikace CZ-NACE r2 (více viz příloha A metodiky).

Jak uvádí ČSÚ, největší podíl inovujících podniků je evidován v odvětví činností informačních technologií, telekomunikačních činnostech a zpracovatelském průmyslu. Nejméně v odvětví dopravy a skladování, těžby a dobývání. Předkládané hodnocení nejprve poskytuje přehled dominantních odvětví v obcích SO ORP (jedná se o odvětví, která převažují ve firmách s největším počtem zaměstnanců v dané obci).

Chyba! Nenalezen zdroj odkazů. ukazuje znalostní odvětví, která byla identifikována v obcích SO ORP Liberec u firem s významným počtem zaměstnanců. Proto se např. u Liberce jedná o odvětví velkých firem a u některých obcí např. Bílá se jedná o firmy malé.

Tab. 79 Přehled znalostních odvětví významných firem obcí SO ORP Liberec, zdroj: vlastní šetření

ZNALOSTNÍ ODVĚTVÍ VÝZNAMNÝCH FIREM	
Obec	Znalostní odvětví v převažujícím předmětu podnikání nejvýznamnějších firem dle kódu CZ-NACE
Bílá	139 – Výroba konfekčního textilu 289 – Výroba ostatních strojů pro speciální účely
Bílý Kostel nad Nisou	494 – Silniční nákladní doprava
Cetenov	161 – Výroba pilařská a impregnace dřeva
Český Dub	222 – Výroba ostatních plastových výrobků 256 – Obrábění
Dlouhý Most	310 – Výroba ostatního nábytku
Hlavice	494 – Nákladní silniční doprava
Hodkovice nad Mohelkou	293 – Výroba ostatních dílů a příslušenství pro motorová vozidla
Hrádek nad Nisou	221 – Výroba pryžových výrobků 245 – Výroba odlitků z lehkých neželezných kovů
Chotyně	204 – Výroba mýdel a detergentů 252 – Výroba radiátorů a kotlů k ústřednímu topení
Chrastava	282 – Výroba průmyslových chladicích a klimatizačních zařízení 289 – Výroba strojů na výrobu textilu, oděvních výrobků a výrobků z usní 293 – Výroba ostatních dílů a příslušenství pro motorová vozidla
Jablonné v Podještědí	259 – Výroba drátěných výrobků, řetězů a pružin 281 – Výroba ostatních čerpadel a kompresorů
Janovice v Podještědí	494 – Silniční nákladní doprava
Janův Důl	222 – Výroba ostatních plastových výrobků
Jeřmanice	461 – Zprostředkování obchodu v oblasti stavebnictví
Kryštofovo Údolí	–
Křižany	107 – Výroba pekařských a cukrářských výrobků, kromě trvanlivých
Liberec	081 – Provoz pískoven a štěrkopískoven, těžba jílu a kaolinu 107 – Výroba pekařských výrobků 222 – Výroba ostatních plastových výrobků 245 – Výroba odlitků z lehkých neželezných kovů 263 – Výroba komunikačních chladicích a klimatizačních zařízení 293 – Výroba ostatních dílů a příslušenství pro motorová vozidla 493 – Městská a příměstská pozemní osobní doprava
Mníšek	256 – Povrchová úprava a zušlechťování kovů 494 – Silniční nákladní doprava
Nová Ves	236 – Výroba betonových výrobků pro stavební účely
Oldřichov v Hájích	161 – Výroba pilařská a impregnace dřeva 293 – Výroba ostatních dílů a příslušenství pro motorová vozidla
Osečná	494 – Silniční nákladní doprava
Proseč pod Ještědem	–
Rynoltice	381 – Shromažďování a sběr odpadů, kromě nebezpečných
Stráž nad Nisou	293 – Výroba dílů a příslušenství pro motorová vozidla
Světlá pod Ještědem	162 – Výroba ostatních výrobků stavebního truhlářství a tesařství 222 – Výroba plastových výrobků 251 – Výroba kovových konstrukcí a jejich dílů
Šimonovice	494 – Silniční nákladní doprava
Všelibice	222 – Výroba plastových výrobků
Zdílava	–

V obcích SO ORP Liberec se nacházejí významné zaměstnavatelské firmy, které dle svého převažujícího (hlavního) předmětu podnikání působí v tzv. znalostním odvětví. Nejvíce se jedná o firmy ve zpracovatelském průmyslu, dále o firmy v oblasti dopravy a skladování, kde se v případě malých obcí jedná převážně o silniční dopravu, v Liberci pak také o městskou a příměstskou pozemní osobní

dopravu. Dalším znalostním odvětvím je těžba a dobývání, zásobování vodou, činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi.

KREATIVNÍ A KULTURNÍ ODVĚTVÍ (KKO) A SOUVISEJÍCÍ EKONOMICKÉ AKTIVITY V RÁMCI SO ORP LIBEREC

Téma je aktuálně (v letech 2021–2025) řešeno v rámci strategie rozvoje Ministerstva kultury ČR (<https://www.mk.gov.cz/strategie-rozvoje-a-podpory-kko-cs-1301>). KKO jsou ve 21. století diskutována ve vazbě na jejich roli v národním hospodářství a pro odůvodnění se nejčastěji zjišťují kritéria ekonomického výkonu. Podstatnou roli KKO je ale třeba vnímat i z hlediska paměti místa a městské identity. Některá odvětví se stanou v regionu tradiční, na základě jakési „přílnavosti znalostí“ v daném regionu vytváří tzv. odvětvové okrsky. Pro možnost provázání výstupů s výzkumnými projekty v oblasti KKO a případnou diskuzi jsou v základu používány definice pojmů ze Strategie rozvoje a podpory kulturních a kreativních odvětví v České republice, která čerpá z dokumentu Evropské komise KEA (viz metodika). V období zpracování podkladů pro ÚAP 2024 jsou k dispozici jen veřejně dostupná data z ČSÚ (k 31. 12. 2023), a to pouze na úrovni 2 míst číselného kódu CZ-NACE. Poskytnuté údaje tak mají své limity, nicméně poukazují na existenci potenciálu pro rozvoj daného odvětví v obci a zároveň poskytují přehled o stavu pro rozvoj ekonomických subjektů v předcházejících a navazujících činnostech.

Tab. 80 nabízí přehled o počtech ekonomických subjektů působících ve vymezených sedmi oblastech KKO pro SO ORP Liberec a nabízí porovnání s údaji za vyšší územně správní jednotky okres Liberec, Liberecký kraj a za celou Českou republiku. Zdaleka největší počet ekonomických subjektů působí v rámci SO ORP Liberec ve třech dílčích oblastech KKO, kterými jsou výtvarné umění (1 381), architektura (1 049) a umělecké vzdělávání (978).

Zajímavý pohled pak nabízí poslední sloupec Tab. 80 udávající podíl ekonomických subjektů působících v oblastech KKO v rámci SO ORP Liberec na jejich celkovém počtu v Libereckém kraji. Ve čtyřech ze sedmi oblastí tento podíl činí 40 % a více (film a video/gaming 48 %, architektura 45 %, výtvarné umění 41 %, umělecké vzdělávání 40 %). Na SO ORP Liberec pak připadá takřka třetina všech ekonomických subjektů působících v Libereckém kraji v oblasti scénického umění se zaměřením na divadlo a hudbu. Naopak nejnižší podíl subjektů v SO ORP Liberec na počtu v celém Libereckém kraji je jednoznačně ve dvou dílčích oblastech KKO, umělecká řemesla ve sklářství (11 %) a ve výrobě klenotů a bižuterie (23 %). Odvětví sklářství a bižuterie sice jednoznačně představují tradiční kreativní odvětví spojená s Libereckým krajem, avšak jejich výskyt je přirozeně koncentrovaný v ostatních regionech Libereckého kraje mimo SO ORP Liberec.

Tab. 80 Počet ekonomických subjektů působících v dílčích oblastech KKO v rámci SO ORP Liberec

Oblast KKO CZ-NACE na 2 místa číselného kódu	Počet ekonomických subjektů v KKO dle územní správní jednotky				Podíl počtu subjektů v SO ORP na počtu subjektů v Libereckém kraji
	SO ORP Liberec	okres Liberec*	Liberecký kraj*	Česká republika	
1. umělecké řemeslo – sklářství 23 - Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků	180	224	1 570	10 704	11%
2. umělecké řemeslo – výroba klenotů a bižuterie 32 - Ostatní zpracovatelský průmysl	374	438	1 601	20 650	23%
3. architektura 71 - Architektonické a inženýrské činnosti	1 052	1 128	2 321	73 181	45%
4. film a video/gaming 59 - Činnosti v oblasti filmů, videozáznamů a tv. programů, pořizování zvuk. nahrávek a hud. vyd. činnosti	43	49	89	4 213	48%
5. umělecké vzdělávání 85 - Vzdělávání	979	1 115	2 465	58 702	40%
6. scénické umění se zaměřením na divadlo a hudbu 90 - Tvůrčí, umělecké a zábavní činnosti	141	164	472	15 706	30%
7. výtvarné umění 74 - Ostatní profesní, vědecké a technické činnosti	1 383	1 505	3 396	127 804	41%

Pozn.: Počet subjektů v SO ORP Liberec pro každou ze sedmi oblastí KKO byl získán jako prostý součet počtu subjektů v jednotlivých obcích. Takto získaný údaj byl porovnán s agregovaným údajem o počtu subjektů v SO ORP Liberec podle ČSÚ. Byly zjištěny rozdíly o velikosti 1–10 subjektů. Data za územně správní jednotky okres a kraj (*) byla stažena z ČSÚ jako agregované údaje a následně upravena (tj. navýšena) o zjištěné rozdíly.

B 13.4 Čistý peněžní příjem obyvatel SO ORP Liberec v širších souvislostech

Z pohledu **čistých peněžních příjmů**, které do značné míry reflektují životní úroveň obyvatelstva obcí SO ORP Liberec, lze konstatovat, že jsou **dlouhodobě mírně podprůměrné**, a to jak ve vztahu k indikátoru za Liberecký kraj, tak i národnímu průměru. V letech 2017–2019 činil čistý peněžní příjem přepočtený na obyvatele SO ORP Liberec **193 385 Kč**, tj. pohyboval se pouhé **1 %** pod průměrem Libereckého kraje a **5,50 %** pod národním průměrem. V období 2020–2022 sice vzrostl čistý peněžní příjem obyvatel SO ORP Liberec na **222 682 Kč**, avšak rozdíly oproti regionálnímu a národnímu průměru se zvýšily: čistý peněžní příjem obyvatel klesl na hodnotu **2,7 %** pod průměrem Libereckého kraje a **8,40 %** pod národním průměrem. Relativní pokles příjmů oproti národnímu průměru v období 2020–2022 se odráží také v zařazení do **národního příjmového kvartilu**. Zatímco v letech 2017–2019 náležel SO ORP Liberec do **2. národního příjmového kvartilu** (tzn., že obyvatelé zde měli příjmy nižší než průměrné, ale vyšší než ve čtvrtině všech SO ORP), v letech 2020–2022 se propadl **mezi čtvrtinu obcí s nejnižší hodnotou čistých peněžních příjmů přepočtených na obyvatele, tj. do 1. národního příjmového kvartilu**.

Příjmové rozdíly mezi 10 správními obvody obcí s rozšířenou působností Libereckého kraje **se zvýšily o cca 21 %** (viz Tab. 81), přičemž největší nárůst příjmů registruje SO ORP Semily (nad 20 %), růst příjmů v SO ORP Liberec mezi lety 2017–2019 a 2020–2022 patří spíše k těm nižším (cca 15 %) a nedosahuje ani průměrného růstu příjmů na úrovni Libereckého kraje (17 %) a národního průměru (cca 19 %). Výše uvedené je patrné také ze situačních kartogramů z let 2017–2019 (Obr. 32) a 2020–2022 (**Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**) a tabulek s výpočty (viz Tab. 81 a Tab. 83).

Metodická poznámka k Tab. 81:

Hodnoty jsou v tabulce barevně vyznačovány zvláště za jednotlivá období ve sloupcích (tj. v každém sloupci je některá hodnota mediánem – bíle vyznačená).

Při interpretaci prostorových disparit v tomto ukazateli je třeba vzít v potaz, že malé SO ORP budou vykazovat extrémnější hodnoty (menší vzorek populace) než ty výrazně větší, kde se bude hodnota více blížit průměru, jako je tomu na příkladu SO ORP Liberec. V případě velkých čísel se tak blížíme objektivnější realitě, protože je potlačen vliv extrémních hodnot.

Na příkladu SO ORP Liberec je možné demonstrovat jednak to, že hodnota čistého peněžního příjmu na obyvatele je v období 2017–2019 mediánem, ale v období 2020–2022 je pod úrovní mediánu, jehož hodnota v tomto období připadá na ukazatel pro SO ORP Nový Bor. Důvodem je pomalejší růst příjmů v SO ORP Liberec (cca 15 %), než byl např. ve zmiňovaném SO ORP Nový Bor (cca 20 %).

Tab. 81 Odhady čistých peněžních příjmů v SO ORP Libereckého kraje

SO ORP v Libereckém kraji	kód ORP	Čistý peněžní příjem na obyvatele 2017-2019	Čistý peněžní příjem na obyvatele 2020 - 2022	Změna čistých peněžních příjmů
Česká Lípa	5101	188 062 Kč	223 736 Kč	18,97%
Frydlant	5102	162 863 Kč	192 013 Kč	17,90%
Jablonec nad Nisou	5103	204 089 Kč	238 472 Kč	16,85%
Jilemnice	5104	236 810 Kč	278 512 Kč	17,61%
Liberec	5105	193 385 Kč	222 682 Kč	15,15%
Nový Bor	5106	189 627 Kč	226 941 Kč	19,68%
Semily	5107	210 178 Kč	253 036 Kč	20,39%
Tanvald	5108	184 919 Kč	215 936 Kč	16,77%
Turnov	5109	204 598 Kč	240 593 Kč	17,59%
Železný Brod	5110	189 937 Kč	217 176 Kč	14,34%
Směrodatná odchylka		18 363 Kč	22 287 Kč	21,37%

Zdroj: vlastní výpočty na základě Metodiky využití Big Data pro vyhodnocení socio-ekonomické pozice obyvatel v typech území definovaných Strategii regionálního rozvoje 2021+ (certifikováno 8. 6. 2021) s využitím dat ČSSZ, MPSV, MFČR, ČSÚ a MV ČR. Dostupné zde: <http://econlab.tul.cz/index.php/datamining-a-big-data-metodiky/>

Z hlediska **příjmové konvergence** došlo k mírnému snížení příjmových rozdílů mezi obcemi SO ORP Liberec, a to **o necelá 3 %** (viz Tab. 82). Jinak řečeno příjmy obyvatel v „bohatších“ obcích v průměru v období mezi lety 2017–2019 a 2020–2022 rostly pomaleji než v obcích s nižšími příjmy.

Mezi tradičně **vysoko příjmové obce** v SO ORP Liberec patří **Kryštofovo údolí a Šimonovice** (viz Tab. 82). **Vyšší příjmy** jsou dále registrovány v obcích **Rynoltice, Křižany, Dlouhý Most, Jeřmanice, Stráž nad Nisou, Janovice v Podještědí a Vselibice**. Naopak mezi obce s nejnižším příjmem se řadí **Chrastava, Bílý Kostel nad Nisou, Jablonné v Podještědí, Chotyně a Hrádek nad Nisou**.

Nejvyšší nárůst příjmů v rámci SO ORP Liberec registruje **obec Šimonovice**, kde došlo mezi obdobími 2017–2019 a 2020–2022 k nárůstu průměrného peněžního příjmu na obyvatele o téměř **38 %** (viz Tab. 82), za tímto nárůstem stojí především vyšší příjmy z podnikání. Další obcí s téměř **30%** nárůstem příjmů je **Proseč pod Ještědem**. Hranici **20 %** ještě překonaly nebo se jí významně přiblížily obce **Dlouhý Most, Nová Ves, Janův Důl, Jablonné v Podještědí, Bílý Kostel nad Nisou, Hodkovice nad Mohelkou, Oldřichov v Hájích a Osečná**.

Čisté peněžní příjmy obyvatel SO ORP Liberec jsou tvořeny z **61,2 %** příjmy ze zaměstnání, z **15,4 %** příjmy z podnikání, z **20,1 %** příjmy z pojistných a nepojistných dávek (druhotné příjmy) a **3,3 %** ostatními příjmy (z pronájmu, kapitálového majetku a dalších). Struktura příjmů obyvatel SO ORP víceméně odpovídá struktuře příjmů na úrovni Libereckého kraje a národní struktuře příjmů. Pouze o 2,5 procentního bodu vyšší, než v celé České republice, je v SO ORP Liberec podíl příjmů ze zaměstnání, oproti Libereckému kraji pak o 3,5 procentního bodu. Vyšší podíl příjmů ze závislé činnosti je v SO ORP Liberec vykompenzován nižšími příjmy z pojistných i nepojistných sociálních dávek a nemocenské. V rámci jednotlivých obcí SO ORP Liberec se strukturálnímu průměru vymykají především obce **Kryštofovo údolí**, kde s téměř **36%** podílem dominují **příjmy z podnikání**, dále obec Šimonovice a obec Vselibice s více než **30%** podílem příjmů z podnikání v letech 2020–2022. V obcích s nižšími příjmy lze vyzorovat mírně vyšší podíl příjmů ze zaměstnání a pojistných a nepojistných sociálních dávek (např. obec Chrastava, Jablonné v Podještědí, Hrádek nad Nisou, Bílý Kostel nad Nisou či Cetenov). Obecně charakteristické pro pandemické období 2020–2022 jsou v průměru o 2 procentní body vyšší příjmy ve

skupině pojistných a nepojistných dávek, nicméně i tak se jedná o podprůměrné hodnoty oproti regionálnímu a národnímu průměru.

Metodická poznámka k Tab. 82:

Při interpretaci prostorových disparit v tomto ukazateli je třeba vzít v potaz, že malé obce budou vykazovat extrémnější hodnoty (menší vzorek populace) než obce výrazně větší, kde se bude hodnota více blížit průměru, jako je tomu na příkladu města Liberec. V případě velkých čísel se blížíme více objektivní realitě, protože jsou potlačeny extrémní hodnoty.

Na obci Proseč pod Ještědem lze demonstrovat nutnost multikriteriálního hodnocení socio-ekonomické situace. Vzhledem k tomu, že počet obyvatel obce je relativně nízký, v čistých peněžních příjmech přepočtených na obyvatele se více prosazují extrémní hodnoty, které ovlivňují výslednou hodnotu indikátoru. Proto pozitivní vývoj v indikátoru čistých peněžních příjmů na obyvatele je třeba konfrontovat s relativně vysokou úrovní nezaměstnanosti.

Tab. 82 Odhady čistých peněžních příjmů v obcích SO ORP Liberec

obec SO ORP Liberec	Kód obce	Čistý peněžní příjem na obyvatele 2017-2019	Čistý peněžní příjem na obyvatele 2020 - 2022	Změna čistých peněžních příjmů
Bílá	563901	205 653 Kč	223 101 Kč	8,48%
Bílý Kostel nad Nisou	563919	171 166 Kč	202 589 Kč	18,36%
Cetenov	563943	188 952 Kč	221 693 Kč	17,33%
Český Dub	563960	196 528 Kč	221 230 Kč	12,57%
Dlouhý Most	530468	212 113 Kč	254 497 Kč	19,98%
Hlavice	564052	184 502 Kč	212 070 Kč	14,94%
Hodkovice nad Mohelkou	564061	188 095 Kč	230 338 Kč	22,46%
Hrádek nad Nisou	564095	174 735 Kč	200 927 Kč	14,99%
Chotyně	564109	174 043 Kč	191 593 Kč	10,08%
Chrastava	564117	170 540 Kč	199 243 Kč	16,83%
Jablonné v Podještědí	561631	175 671 Kč	208 713 Kč	18,81%
Janovice v Podještědí	561657	226 086 Kč	260 672 Kč	15,30%
Janův Důl	546658	184 007 Kč	222 330 Kč	20,83%
Jeřmanice	530484	212 749 Kč	249 422 Kč	17,24%
Kryštofovo Údolí	564176	285 527 Kč	294 171 Kč	3,03%
Křižany	564184	232 804 Kč	262 033 Kč	12,56%
Liberec	563889	194 726 Kč	223 204 Kč	14,62%
Mníšek	564231	195 444 Kč	230 975 Kč	18,18%
Nová Ves	546593	182 319 Kč	216 592 Kč	18,80%
Oldřichov v Hájích	564281	189 223 Kč	225 637 Kč	19,24%
Osečná	564290	180 650 Kč	214 525 Kč	18,75%
Proseč pod Ještědem	544345	193 658 Kč	249 951 Kč	29,07%
Rynoltice	564397	240 656 Kč	262 213 Kč	8,96%
Stráž nad Nisou	544477	227 590 Kč	255 443 Kč	12,24%
Světlá pod Ještědem	564427	193 124 Kč	224 433 Kč	16,21%
Šimonovice	564460	212 100 Kč	292 313 Kč	37,82%
Všelibice	564532	249 182 Kč	238 717 Kč	-4,20%
Zdislava	564541	215 978 Kč	252 263 Kč	16,80%
Směrodatná odchylka		26 621 Kč	25 910 Kč	-2,67%

Zdroj: výpočty na základě Metodiky využití Big Data pro vyhodnocení socio-ekonomické pozice obyvatel v typech území definovaných Strategii regionálního rozvoje 2021+ (certifikováno 8. 6. 2021) s využitím dat ČSSZ, MPSV, MFČR, ČSÚ a MV ČR, dostupné zde: <http://econlab.tul.cz/index.php/datamining-a-big-data-metodiky/>

Z uvedených údajů vyplývá, že i přes více než 15% růst čistých peněžních příjmů obyvatel SO ORP Liberec v posledních letech nedosáhly tyto příjmy průměrné úrovně Libereckého kraje ani národního průměru. Současně došlo ke zhoršení relativní pozice SO ORP Liberec, která se v období 2020–2022 přesunula do příjmově nejslabší čtvrtiny obcí. Růst příjmů zde byl ve srovnání s ostatními obvody Libereckého kraje i s národním průměrem spíše podprůměrný, což vedlo k nárůstu příjmové disparity v rámci kraje. Zároveň se v rámci SO ORP Liberec mírně snížily rozdíly mezi bohatšími a chudšími obcemi, avšak celkový růst příjmů byl nejvyšší zejména v obcích s vyšším zastoupením příjmů z podnikání. Naopak v obcích s nižšími příjmy lze pozorovat vyšší podíl příjmů ze zaměstnání a pojistných dávek. Strukturální složení příjmů obyvatel SO ORP Liberec tak odráží i socioekonomické rozdíly mezi jednotlivými obcemi a jejich odlišný potenciál k růstu příjmů.

Z pohledu regionálního rozvoje je vhodné posuzovat čisté peněžní příjmy na obyvatele s ohledem na jejich strukturu, která značně reflektuje demografické i sociální složení obyvatelstva. Zatímco obyvatelé, kteří jsou ekonomicky aktivní nebo v postproduktivním věku pobírají příjmy, děti a mládež do 15 let (případně také studenti) často vlastní příjmy nepobírají (nebo je výše těchto příjmů zanedbatelná). Tento faktor pravděpodobně způsobuje, že čisté peněžní příjmy na obyvatele jsou v SO ORP Jilemnice a Semily dlouhodobě vyšší, a to zejména ve srovnání s populačně většími a "mladšími" správními obvody, jako je SO ORP Liberec či Turnov. Zatímco populace v SO ORP Liberec a Turnov mezi obdobími 2017-2019 a 2020 - 2022 vzrostla o více jak 2,6 %, v ostatních SO ORP byl růst velmi nízký, v průměru 0,47 % (v případě SO ORP Semily dokonce 0,03 %). Z údajů v Tab. 83 je patrné, že rozdíly v příjmové složce "Starobní, pozůstalostní a invalidní důchody" jsou významné. Starobní, pozůstalostní a invalidní důchody dlouhodobě tvoří více jak třetinu průměrného příjmu v SO ORP Jilemnice a Semily, zatímco v SO ORP Liberec tvoří pouhých 16,5 %. SO ORP Jilemnice zaznamenává dlouhodobě také nejvyšší podíl příjmů z podnikání, a to 24 % zatímco SO ORP Liberec vykazuje 17,6 %. Příjmy ze zaměstnání dominují v SO ORP Česká Lípa, Liberec a Turnov, nepojistné sociální dávky zase ve struktuře příjmů v SO ORP Frýdlant, Tanvald či Jablonec nad Nisou a již zmiňované starobní, invalidní a pozůstalostní důchody v SO ORP Jilemnice a Semily. V neposlední řadě se do výsledků propisuje také fakt, že malé obce budou vykazovat extrémnější hodnoty (menší vzorek populace) než obce výrazně větší, kde se bude hodnota více blížit průměru. Autoři se tento faktor snaží potlačit odhadem 3letých průměrů. Nicméně i tak je srovnatelnost dat za SO ORP Liberec, který čítá více jak 150 tis. obyvatel a např. SO ORP Tanvald, Jilemnice či Semily, jež registrují necelou šestinu počtu obyvatel, omezená. Je tedy důležité si uvědomit, že samotný ukazatel čistých peněžních příjmů nelze považovat za jediné a univerzální měřítko socio-ekonomické situace regionu. Pro objektivní hodnocení je třeba aplikovat komplexnější a vícekritériální metody.

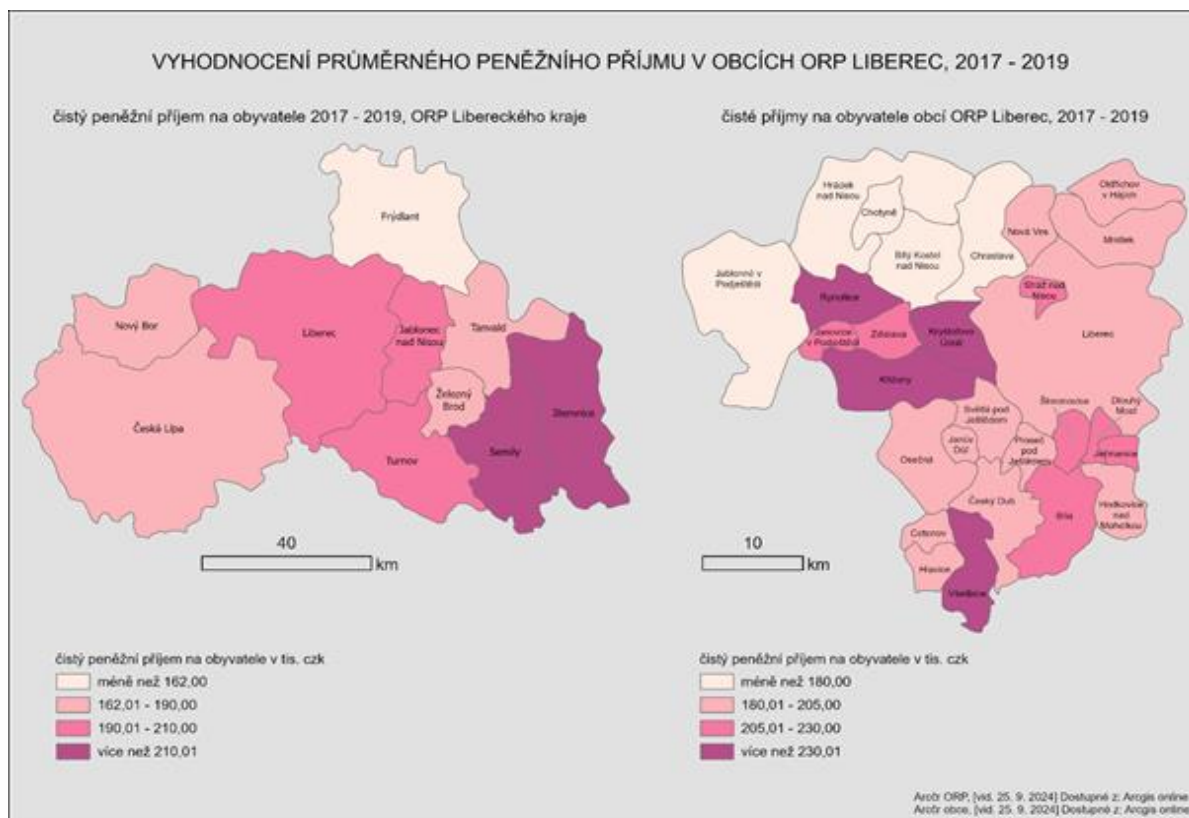
Metodická poznámka k Tab. 83:

Hodnoty jsou v tabulce barevně společně označeny pro složky příjmu, samostatná škála je ve sloupci Celkem. Jedná se o absolutní rozdíly v agregovaných hlavních složkách čistého peněžního příjmu přepočteného na obyvatele SO ORP.

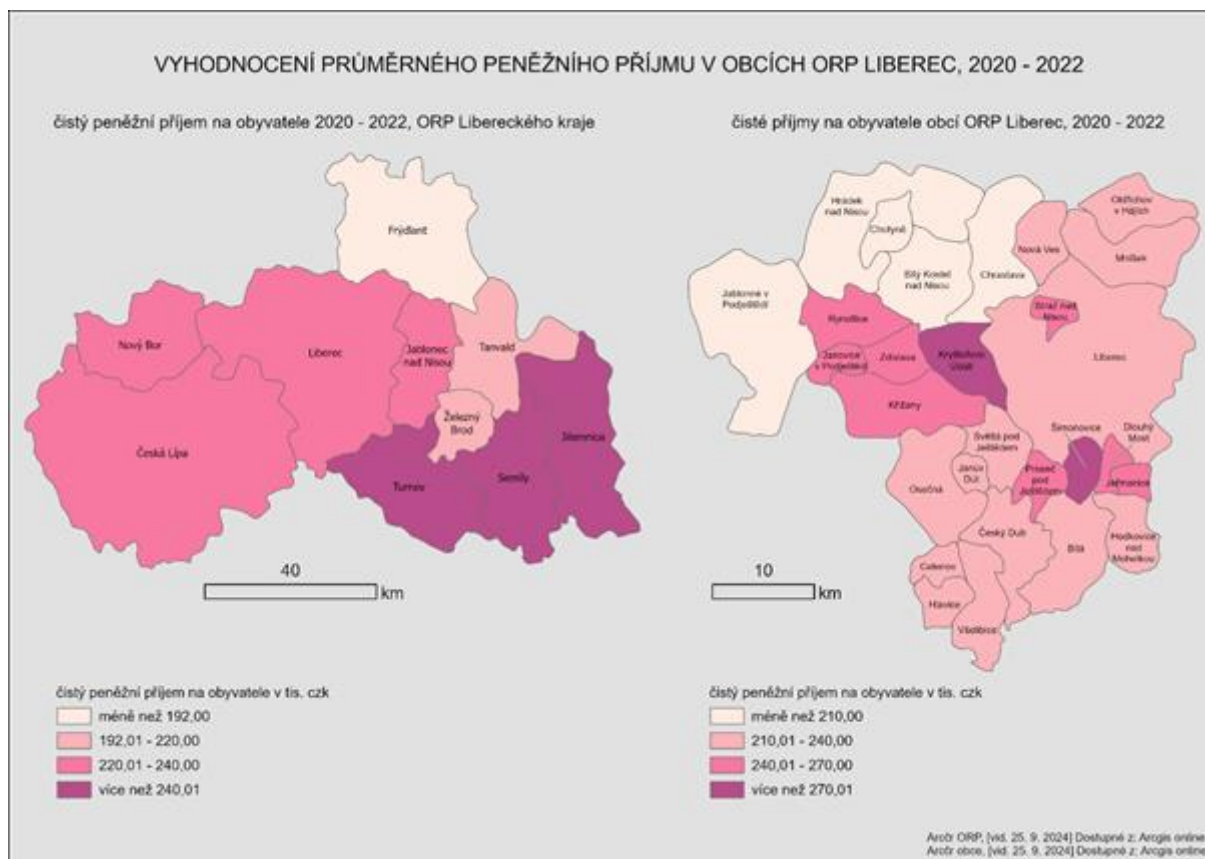
Tab. 83 Absolutní rozdíly v jednotlivých složkách průměrného čistého peněžního příjmu v SO ORP Libereckého kraje mezi lety 2017–2019 a 2020–2022

SO ORP Libereckého kraje	Příjmy z podnikání	Příjmy ze závislé činnosti	Ostatní příjmy	Nepojistné dávky	Dávky nemocenského pojištění	Starobní, invalidní a pozůstalostní důchody	Celkem
Česká Lípa	703 Kč	20 814 Kč	611 Kč	1 631 Kč	1 512 Kč	9 447 Kč	34 717 Kč
Frýdlant	3 322 Kč	13 733 Kč	721 Kč	2 370 Kč	1 312 Kč	7 102 Kč	28 560 Kč
Jablonec nad Nisou	2 032 Kč	15 465 Kč	2 433 Kč	1 949 Kč	1 040 Kč	10 358 Kč	33 277 Kč
Jilemnice	491 Kč	19 145 Kč	1 902 Kč	1 702 Kč	1 270 Kč	16 640 Kč	41 150 Kč
Liberec	-620 Kč	17 131 Kč	1 716 Kč	1 730 Kč	1 590 Kč	6 273 Kč	27 820 Kč
Nový Bor	2 760 Kč	18 979 Kč	1 544 Kč	1 700 Kč	1 317 Kč	10 682 Kč	36 984 Kč
Semily	3 154 Kč	17 228 Kč	1 721 Kč	2 119 Kč	1 192 Kč	17 096 Kč	42 510 Kč
Tanvald	987 Kč	13 201 Kč	1 110 Kč	2 312 Kč	888 Kč	11 557 Kč	30 056 Kč
Turnov	309 Kč	19 714 Kč	3 776 Kč	2 280 Kč	1 657 Kč	7 456 Kč	35 191 Kč
Železný Brod	-4 179 Kč	17 139 Kč	2 293 Kč	1 482 Kč	1 291 Kč	9 180 Kč	27 206 Kč

Zdroj: vlastní výpočty na základě Metodiky využití Big Data pro vyhodnocení socio-ekonomické pozice obyvatel v typech území definovaných Strategií regionálního rozvoje 2021+ (certifikováno 8. 6. 2021) s využitím dat ČSSZ, MPSV, MFČR, ČSÚ a MV ČR. Dostupné zde: <http://econlab.tul.cz/index.php/datamining-a-big-data-metodiky/>

Obr. 32 Kartogram vyhodnocení průměrného peněžního příjmu v obcích SO ORP Liberec, 2017–2019

Obr. 33 Kartogram vyhodnocení průměrného peněžního příjmu v obcích SO ORP Liberec, 2020–2022

B 13.5 Vyjíždka a dojíždka mezi obcemi ORP Liberec

Oproti předchozímu období hodnocenému v roce 2020 jsou nyní k dispozici aktuální data ze SLDB 2021 a od mobilních operátorů, viz níže.

ANALÝZA VYJÍŽDKY MEZI OBCEMI

Jako hlavní zdroj dat o vyjíždce obyvatelstva jednotlivých obcí byly použity výsledky ze sčítání lidu z roku 2021. Český statistický úřad zveřejňuje počty vyjíždějících a dojíždějících osob do zaměstnání a škol z a do jednotlivých obcí. Úřad zároveň upozorňuje, že řada respondentů údaj nevyplnila a data tak nejsou zcela spolehlivá. Nicméně u větších obcí dávají vcelku reprezentativní obrázek o hlavních směrech vyjíždky či dojíždky.

Jako alternativní zdroj dat byly použity údaje o mobilitě obyvatelstva od mobilních operátorů v období vybraných 28 dnů v září a říjnu 2021 a v březnu až červnu 2022. Ze srovnání obou zdrojů dat (viz Tab. 85) vyplývá, že u některých obcí jsou rozdíly ve vyjíždce poměrně malé (do 5 %): Bílá, Dlouhý Most, Hodkovice nad Mohelkou, Janův Důl, Jeřmanice, Kryštofovo Údolí, Křižany, Osečná, Světlá pod Ještědem a Všelibice. U ostatních obcí jsou však rozdíly poměrně velké, největší jsou v případě Hlavice (39 %, podle mobilních operátorů vyjíždí o 30 osob více než podle SLDB), Hrádku nad Nisou (32 %, podle mobilních operátorů vyjíždí o 474 osob více než podle SLDB), Liberce (27 %, podle mobilních operátorů vyjíždí o 2 583 osob více než podle SLDB), Proseče pod Ještědem (24 %, zde naopak vyjíždí podle SLDB o 52 osob více než podle dat mobilních operátorů), Cetenova (24 %, podle SLDB vyjíždí o 14 osob více), Chotyně (24 %, 91 osob navíc podle dat od mobilních operátorů) a Stráže nad Nisou (20 %, 195 osob vyjíždí navíc podle dat od mobilních operátorů). U ostatních obcí činí potom odchylka mezi 6 až 19 %. Jako základ byly vzaty počty vyjíždějících osob ze sčítání lidu.

Možných důvodů pro vysvětlení rozdílů je několik. V rámci sčítání lidu se zjišťovaly údaje o vyjíždce do zaměstnání a do škol. Data od mobilních operátorů zahrnují vedle vyjíždky do zaměstnání a do škol také další důvody mobility, jakými jsou vyjíždka za službami, do druhého ubytování a za návštěvami, byť se zpracovatelé dat snaží na základě frekvence a doby pobytu odvodit pravděpodobný důvod mobility. Sběr dat také probíhal v různých obdobích, přičemž sběr dat SLDB mohl být ovlivněn tehdy probíhající pandemií covidu. V neposlední řadě je nutné počítat s tím, že někteří respondenti údaje o vyjíždce v rámci sčítání lidu nevyplnili odpovědně. V některých obcích je rovněž vysoká mobilita v rámci dané obce (typicky Liberec), která je ve sčítání lidu zahrnuta rovněž pod vyjíždku. Proč se údaje v některých obcích poměrně shodují, zatímco v jiných se velmi liší, by však byly již spekulací. V obou kategoriích jsou totiž zastoupeny jak velmi malé, tak i větší obce. Nelze tedy například tvrdit, že obyvatelé menších obcí vyplnili dotazníky o vyjíždce odpovědněji než obyvatelé větších obcí.

Níže uvedená Tab. 84 udává absolutní počet vyjíždějících osob z obce do zaměstnání a do škol a podíl vztahený k počtu obyvatel v roce 2021. Dále jsou uvedeny nejvýše tři nejvýznamnější směry vyjíždky do zaměstnání (v prvním řádku buňky) a do škol (ve druhém řádku buňky) a podíl vyjíždky do těchto směrů (z celkového počtu vyjíždějících za uvedeným účelem). Uvedeny jsou proudy s denní intenzitou vyjíždky obyvatel větší než 5 %, s výjimkou Liberce, který je sám o sobě hlavním centrem dojíždky.

Hlavním směrem **vyjíždky do zaměstnání** pro většinu obcí ORP je Liberec. V oblasti Podještědí je to také Český Dub (primárně pro obce Hlavice a Všelibice, sekundárně rovněž pro obce Bílá, Cetenov, Proseč pod Ještědem a Světlá pod Ještědem). Lokálními centry dojíždky do zaměstnání jsou Hrádek nad Nisou (pro obec Chotyně), Chrastava (pro obce Bílý Kostel nad Nisou a Nová Ves) a Stráž pod Ralskem (pro obce Jablonné v Podještědí, Janovice v Podještědí a Osečná). Z některých obcí (Český Dub, Hlavice) je relativně významná vyjíždka za zaměstnáním do Mladé Boleslavi, ležící mimo ORP

Liberec. Pro obce Dlouhý Most a Hodkovice nad Mohelkou je také významná vyjížďka mimo ORP do Jablonce nad Nisou a pro samotné Hodkovice nad Mohelkou rovněž do Turnova.

Tab. 84 Vyjížďka obyvatel z obce za zaměstnáním a do škol – rok 2021

Obec vyjížďky	Počet vyjížďejících Podíl vyj./obyv.	Hlavní proud vyjížďky: do zaměstnání, do školy	Druhý nejvýznamnější proud: zaměstnání/škola	Třetí nejvýznamnější proud: zaměstnání/škola
Bílá	495 48 %	Liberec (32 %) Český Dub (42 %)	Český Dub (15 %) Hodkovice (21 %)	Hodkovice (14 %) Liberec (18 %)
Bílý Kostel nad Nisou	593 56 %	Liberec (58 %) Liberec (40 %)	Chrastava (10 %) Chrastava (20 %)	Hrádek n. N. (8 %)
Cetenov	62 51 %	Liberec (23 %) Český Dub (55 %)	Český Dub (23 %) Liberec (18 %)	Mnich. Hradiště (18 %)
Český Dub	1 169 42 %	Liberec (28 %) Liberec (19 %)	Mladá Boleslav (8 %)	
Dlouhý Most	493 52 %	Liberec (70 %) Liberec (60 %)	Jablonec n. N. (7 %) Hodkovice (7 %)	
Hlavice	87 40 %	Český Dub (17 %) Český Dub (38 %)	Ml. Boleslav (17 %)	Liberec (14 %)
Hodkovice nad Mohelkou	1 407 48 %	Liberec (40 %) Liberec (24 %)	Turnov (7 %) Turnov (7 %)	
Hrádek nad Nisou	3 362 44 %	Liberec (43 %) Liberec (24 %)	Chrastava (5 %)	
Chotyně	469 48 %	Liberec (42 %) Hrádek n. N. (31 %)	Hrádek n. N. (30 %) Liberec (19 %)	
Chrastava	2 997 49 %	Liberec (57 %) Liberec (27 %)	Stráž n. N. (6 %)	
Jablonné v Podještědí	1 752 48 %	Liberec (26 %) Liberec (19 %)	Stráž p. R. (11 %) Česká Lípa (6 %)	Česká Lípa (6 %)
Janovice v Podještědí	38 40 %	Liberec (22 %) Jablonné v P. (50%)	Jablonné v P. (19 %) Liberec (17 %)	Chrastava (16 %)
Janův Důl	89 52 %	Liberec (45 %) Osečná (50 %)	Osečná (9 %) Liberec (40 %)	Stráž p. R. (9 %)
Jeřmanice	311 54 %	Liberec (64 %) Liberec (75 %)	Jablonec n. N. (6 %) Hodkovice (10 %)	
Kryštofovo Údolí	202 52 %	Liberec (74 %) Liberec (89 %)		
Křižany	400	Liberec (60 %)	Stráž p. R. (7 %)	

ÚAP SO ORP Liberec – 6. úplná aktualizace

Obec vyjíždky	Počet vyjíždějících Podíl vyj./obyv.	Hlavní proud vyjíždky: do zaměstnání, do školy	Druhý nejvýznamnější proud: zaměstnání/škola	Třetí nejvýznamnější proud: zaměstnání/škola
	47 %	Liberec (32 %)	Osečná (23 %)	
Liberec	48 936	Jablonec n. N. (5 %)	Praha (3 %)	
	47 %	Praha (3 %)	Jablonec n. N. (2 %)	
Mníšek	942	Liberec (65 %)		
	57 %	Liberec (39 %)		
Nová Ves	446	Liberec (63 %)	Chrastava (8 %)	
	49 %	Liberec (39 %)	Chrastava (19 %)	
Oldřichov v Hájích	428	Liberec (66 %)		
	55 %	Mníšek (51 %)	Liberec (31 %)	
Osečná	591	Liberec (34 %)	Stráž p. R. (21 %)	Český Dub (8 %)
	52 %	Liberec (19 %)	Český Dub (7 %)	
Proseč pod Ještědem	215	Liberec (47 %)	Český dub (18 %)	Hodkovice (6 %)
	51 %	Český Dub (59 %)	Liberec (30 %)	
Rynoltice	349	Liberec (49 %)	Jablonné v P. (7 %)	
	44 %	Liberec (33 %)	Jablonné v P. (21 %)	
Stráž nad Nisou	1 236	Liberec (71 %)		
	53 %	Liberec (42 %)		
Světlá pod Ještědem	503	Liberec (57 %)	Český Dub (12 %)	
	53 %	Liberec (39 %)	Český Dub (23 %)	
Šimonovice	876	Liberec (75 %)		
	62 %	Liberec (85 %)		
Všelibice	288	Český Dub (25 %)	Liberec (24 %)	
	48 %	Český Dub (43 %)	Liberec (21 %)	
Zdislava	150	Liberec (60 %)	Praha (5 %)	
	53 %	Liberec (36 %)	Křižany (28 %)	Rynoltice (10 %)

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ: Vyjíždějící do zaměstnání a školy do vybrané obce místa pracoviště/školy a podle obce bydliště, data ze sčítání 2021.

V případě **vyjíždky do škol** je situace podobná s tím rozdílem, že lze identifikovat větší počet lokálních center, což je dáno rozmístěním školských zařízení. Liberec je dominantním centrem dojíždky do škol z většiny obcí.

V Tab. 85 je uvedeno srovnání vyjíždky z obcí podle dat ze sčítání lidu (první řádek) a podle mobilních operátorů (druhý řádek).

Tab. 85 Porovnání hlavních směrů vyjížďky z obcí podle SLDB a mobilních operátorů

Obec	Vyjíždka osob	Směr 1	Směr 2	Směr 3
Bílá	495	Liberec	Český Dub	Hodkovice n. M.
	460	Liberec	Hodkovice n. M.	Český Dub
Bílý Kostel nad Nisou	593	Liberec	Chrastava	Hrádek n. N.
	453	Liberec	Chrastava	Hrádek n. N.
Cetenov	62	Liberec	Český Dub	Mnichovo Hradiště
	45	Liberec		
Český Dub	1 169	Liberec	Mladá Boleslav	
	721	Liberec	Bílá	Hodkovice n. M.
Dlouhý Most	493	Liberec	Jablonec n. N.	Hodkovice n. M.
	443	Liberec	Jablonec n. N.	Jeřmanice
Hlavice	87	Český Dub	Mladá Boleslav	Liberec
	106	Liberec	Mnichovo Hradiště	Český Dub
Hodkovice nad Mohelkou	1 407	Liberec	Turnov	Jablonec n. N.
	923	Liberec	Turnov	Jablonec n. N.
Hrádek nad Nisou	3 362	Liberec	Chrastava	
	1 958	Liberec	Chotyně	Chrastava
Chotyně	469	Liberec	Hrádek n. N.	
	465	Hrádek n. N.	Liberec	Chrastava
Chrastava	2 297	Liberec	Stráž n. N.	
	2 284	Liberec	Nová Ves	Stráž n. N.
Jablonné v Podještědí	1 752	Liberec	Stráž p. R.	Česká Lípa
	993	Liberec	Stráž p. R.	Česká Lípa
Janovice v Podještědí	38	Liberec	Jablonné v P.	Chrastava
	31	Liberec	Jablonné v P.	
Janův Důl	89	Liberec	Osečná	Stráž p. R.
	89	Liberec	Osečná	Stráž p. R.
Jeřmanice	311	Liberec	Hodkovice n. M.	Jablonec n. N.
	305	Liberec	Jablonec n. N.	Hodkovice n. M.
Kryštofovo Údolí	202	Liberec		
	204	Liberec		
Křižany	202	Liberec	Osečná	Stráž p. R.
	328	Liberec	Osečná	Stráž p. R.
Liberec	48 936	Jablonec n. N.	Praha	Stráž n. N.
	12 117	Jablonec n. N.	Stráž n. N.	Praha
Mnišek	942	Liberec		

Obec	Vyjížďka osob	Směr 1	Směr 2	Směr 3
	699	Liberec		
Nová Ves	446	Liberec	Chrastava	
	369	Liberec	Chrastava	
Oldřichov v Hájích	428	Liberec	Mníšek	
	325	Liberec	Mníšek	
Osečná	591	Liberec	Stráž p. R.	Český Dub
	438	Liberec	Stráž p. R.	Český Dub
Proseč pod Ještědem	215	Liberec	Český Dub	Hodkovice n. M.
	159	Liberec	Český Dub	Bílá
Rynoltice	349	Liberec	Jablonné v P.	
	329	Liberec	Jablonné v P.	
Stráž nad Nisou	1 236	Liberec		
	1 157	Liberec		
Světlá pod Ještědem	503	Liberec	Český Dub	
	449	Liberec	Český Dub	
Šimonovice	876	Liberec		
	900	Liberec		
Všelibice	388	Český Dub	Liberec	
	258	Liberec	Český Dub	
Zdislava	150	Liberec	Křížany	Rynoltice
	125	Liberec	Jablonné v P.	Křížany

Zdroje: Veřejná databáze ČSÚ: Vyjíždějící do zaměstnání a školy do vybrané obce místa pracoviště/školy a podle obce bydliště, data ze sčítání 2021.

Portál geolokačních dat, 2021–2023. Dostupné z: <https://www.kamdojzdim.cz> a interní poklady MML.

Ze srovnání obou zdrojů dat vyplývá, že existuje významná shoda hlavních směrů vyjížděky podle obou zdrojů dat. Co se týká hlavního směru vyjížděky, pouze v obcích Hlavice, Chotyně a Všelibice je nejsilnější směr odlišný. V Hlavici podle sčítání lidu vyjíždějí obyvatelé za zaměstnáním a do škol nejvíce do Českého Dubu, podle mobilních operátorů se ukazuje nejsilnější směr Liberec, který byl podle sčítání lidu až třetí nejvýznamnější. Český Dub byl pro Hlavici podle mobilních operátorů rovněž až na třetím místě ve vyjížděce. Hlavice je ovšem malá obec, kde rozdíly ve významnosti jsou způsobeny frekvencí v řádu jednotek osob. V Chotyni se podle sčítání lidu nejvíce vyjíždí do Liberce a pak do Hrádku nad Nisou. Podle mobilních operátorů je pořadí těchto obcí opačné. Analogická situace byla zjištěna ve Všelibicích, kde se podle sčítání lidu nejvíce vyjíždí do Českého Dubu, a pak do Liberce. Podle mobilních operátorů je pořadí těchto směrů vyjížděky opačné. Celkově je však možné konstatovat, že data od mobilních operátorů zobrazují směry vyjížděky a dojížděky podobně jako data ze sčítání lidu a lze je v mezidobí mezi sčítáními použít jako relativně spolehlivý indikátor mobility obyvatelstva.

U některých obcí, viz Tab. 86 níže, byla identifikována významná mobilita v rámci území dané obce – jedná se například o vyjížděku z místních částí obce. Tato místní vyjížděka je zpravidla silnější do škol než

za zaměstnáním. Typicky se jedná o obce, které mají vlastní základní školu. V případě vyjížděky za zaměstnáním je silná vnitroobecní mobilita v obcích s významnými zaměstnavateli. Kromě Liberce, na jehož území působí mnoho zaměstnavatelů, se popisovaný jev týká zejména Českého Dubu, Hrádku nad Nisou, Hodkovic nad Mohelkou a Jablonného v Podještědí. Pokud v Tab. 86 u některé obce není údaj vyplněn, znamená to, že vyjížděka v rámci obce je nižší než 5 % z počtu vyjíždějících za daným účelem (zaměstnání, studium).

Tab. 86 Obce s významnou mobilitou v rámci území obce (podíl vyjíždějících v rámci obce v roce 2021)

Obec	Do zaměstnání	Do škol
Bílý Kostel		25 %
Český Dub	38 %	67 %
Dlouhý Most		20 %
Hlavice		25 %
Hodkovice nad Mohelkou	26 %	50 %
Hrádek nad Nisou	32 %	65 %
Chotyně	10 %	39 %
Chrastava	20 %	65 %
Jablonné v Podještědí	23 %	64 %
Jeřmanice	6 %	
Křížany	8 %	30 %
Liberec	76 %	88 %
Mníšek	8%	45 %
Nová Ves	6 %	23 %
Oldřichov v Hájích	7%	
Osečná	15 %	59 %
Rynoltice	10 %	32 %
Stráž nad Nisou	8%	49 %
Světlá pod Ještědem	6 %	24 %
Všelibice	8 %	

Zdroje: Veřejná databáze ČSÚ: Vyjíždějící do zaměstnání a školy do vybrané obce místa pracoviště/školy a podle obce bydliště, data ze sčítání 2021.

ANALÝZA DOJÍŽDKY MEZI OBCEMI

Dojížděka je komplementární ukazatel k vyjížděce. V Tab. 87 jsou uvedeny maximálně tři hlavní zdrojové obce pro dojížděku. Podíly v procentech jsou vypočteny z počtu dojíždějících osob za daným účelem (zaměstnání, studium).

Z Tab. 87 vyplývá, že největším centrem dojížděky je Liberec, přičemž nejvíce osob do Liberce dojíždí jak za zaměstnáním, tak i za studiem ze sousedního Jablonce nad Nisou. Dalšími významnými lokálními centry dojížděky jsou Hodkovice nad Mohelkou, Hrádek nad Nisou a Chrastava. Je zajímavé, že i do těchto lokálních center dojíždí nejvíce osob z Liberce, což je dáno velikostí krajského města.

V další fázi byla provedena komparace dojížděky podle sčítání lidu a podle mobilních operátorů, viz Tab. 88.

Tab. 87 Dojíždka obyvatel do obce za zaměstnáním a do škol – rok 2021, Zdroje: Veřejná databáze ČSÚ: Vyjíždějící do zaměstnání a školy do vybrané obce místa pracoviště/školy a podle obce bydliště, data ze sčítání 2021.

Obec dojíždky	Počet dojíždějících Podíl doj./obyv.	Hlavní zdroj dojíždky: do zaměstnání, do školy	Druhý nejvýznamnější zdroj: zaměstnání/škola	Třetí nejvýznamnější zdroj: zaměstnání/ škola
Bílá	83 9 %	Liberec (20 %) x	Český Dub (12 %) x	
Bílý Kostel nad Nisou	139 13 %	Liberec (32 %) x	Hrádek n. N. (20 %) x	Chotyně (9 %) x
Cetenov	6 5 %	x	x	x
Český Dub	1 218 44 %	Liberec (23 %) Bílá (16 %)	Všelibice (7 %) Proseč p. J. (9 %)	Bílá (6 %) Světlá p. J. (8 %)
Dlouhý Most	86 9 %	Liberec (36 %) Šimonovice (17 %)	x Hodkovice n. M. (13 %)	
Hlavice	17 8 %	x x		
Hodkovice nad Mohelkou	884 30 %	Liberec (32 %) Bílá (12 %)	Český Dub (6 %)	
Hrádek nad Nisou	2 225 29 %	Liberec (26 %) Chotyně (6 %)	Chotyně (7 %)	Chrastava (6 %)
Chotyně	187 19 %	Hrádek n. N. (44 %) Hrádek n. N. (13 %)	Liberec (17 %)	
Chrastava	1 913 31 %	Liberec (39 %) Bílý Kostel n. N. (5 %)	Hrádek n. N. (9 %)	
Jablonné v Podještědí	749 21 %	Liberec (8 %) Rynoltice (5 %)	Rynoltice (5 %)	
Janovice v Podještědí	5 5 %	Jablonné v P. (60 %) x		
Janův Důl	5 3 %	x x		
Jeřmanice	80 14 %	Liberec (64 %) x	Hodkovice n. M. (7 %)	
Kryštofovo Údolí	13 3 %	Liberec (54 %) x		
Křižany	102 12 %	Liberec (37 %) Zdislava (21 %)		
Liberec	47 634 46 %	Jablonec n. N. (10 %) Jablonec n. N. (5 %)	Chrastava (4 %) Šimonovice (2 %)	Hrádek n. N. (3 %) Hrádek n. N. (3 %)
Mníšek	388 24 %	Liberec (40 %) Oldřichov v H. (33 %)	Oldřichov v H. (8 %) Liberec (5 %)	
Nová Ves	86 9 %	Liberec (30 %) x	Mníšek (17 %)	
Oldřichov v Hájích	39 5 %	Liberec (26 %) x		
Osečná	291 25 %	Liberec (18 %) Křižany (18 %)	Světlá p. J. (8 %) Janův Důl (6 %)	Český Dub (7 %)
Proseč pod Ještědem	9 2 %	Liberec (33 %) x		
Rynoltice	150 19 %	Liberec (29 %) Zdislava (10 %)	Jablonné v P. (22 %)	Hrádek n. N. (12 %)
Stráž nad Nisou	1 619 69 %	Liberec (70 %) Liberec (16 %)	Chrastava (9 %)	
Světlá pod Ještědem	79 8 %	Liberec (18 %) Křižany (7 %)		
Šimonovice	126 9 %	Liberec (65 %) x		
Všelibice	47 8 %	Český Dub (25 %) x		

Obec dojížděky	Počet dojíždějících Podíl doj./obyv.	Hlavní zdroj dojížděky: do zaměstnání, do školy	Druhý nejvýznamnější zdroj: zaměstnání/škola	Třetí nejvýznamnější zdroj: zaměstnání/ škola
Zdislava	2 0 %	X x		

Tab. 88 Porovnání hlavních zdrojů dojížděky z obcí podle SLDB a mobilních operátorů

Obec	Dojížděka osob	Směr 1	Směr 2	Směr 3
Bílá	83	Liberec	Český Dub	
	61	Český Dub	Liberec	Hodkovice n. M.
Bílý Kostel nad Nisou	139	Liberec	Hrádek n. N.	Chotyně
	94	Chrastava	Liberec	Hrádek n. N.
Cetenov	6	x		
	4	x		
Český Dub	1 218	Liberec	Všelibice	Bílá
	869	Liberec	Světlá p. J.	Bílá
Dlouhý Most	86	Liberec		
	55	Liberec	Šimonovice	
Hlavice	17	x		
	11	x		
Hodkovice nad Mohelkou	884	Liberec	Bílá	
	821	Liberec	Jablonec n. N.	Bílá
Hrádek nad Nisou	2 225	Liberec	Chotyně	Chrastava
	1 840	Liberec	Chotyně	Chrastava
Chotyně	187	Hrádek n. N.	Liberec	
	142	Hrádek n. N.	Liberec	
Chrastava	1 913	Liberec	Hrádek n. N.	
	1 416	Liberec	Hrádek n. N.	Bílý Kostel n. N.
Jablonné v Podještědí	749	Liberec	Rynoltice	
	510	Liberec	Cvikov	
Janovice v Podještědí	5	Jablonné v P.		
	6	Liberec		
Janův Důl	5	x		
	3	Osečná		
Jeřmanice	80	Liberec	Hodkovice n. M.	
	120	Liberec	Rádlo	
Kryštofovo Údolí	13	Liberec		
	11	Liberec		
Křižany	102	Liberec		
	67	Liberec	Praha	Světlá p. J.
Liberec	47 634	Jablonec n. N.	Chrastava	Hrádek n. N.
	24 273	Jablonec n. N.	Chrastava	Hrádek n. N.
Mníšek	388	Liberec	Oldřichov v H.	
	257	Liberec	Oldřichov v H.	
Nová Ves	86	Liberec	Mníšek	
	67	Chrastava	Liberec	Mníšek
Oldřichov v Hájích	39	Liberec		
	45	Liberec	Mníšek	
Osečná	291	Liberec	Křižany	Světlá p. J.
	233	Liberec	Křižany	Světlá p. J.
Proseč pod Ještědem	9	Liberec		
	9	Český Dub	Liberec	

Obec	Dojíždka osob	Směr 1	Směr 2	Směr 3
Rynoltice	150	Liberec	Jablonné v P.	Hrádek n. N.
	164	Liberec	Jablonné v P.	Hrádek n. N.
Stráž nad Nisou	1 619	Liberec	Chrastava	
	1 998	Liberec	Chrastava	Hrádek n. N.
Světlá pod Ještědem	79	Liberec	Křižany	
	35	Liberec	Český Dub	Osečná
Šimonovice	126	Liberec		
	148	Liberec	Jablonec n. N.	
Všelibice	47	Český Dub		
	48	Liberec	Český Dub	Hlavice
Zdislava	2	x		
	1	x		

Zdroje: Veřejná databáze ČSÚ: Vyjíždějící do zaměstnání a školy do vybrané obce místa pracoviště/školy a podle obce bydliště, data ze sčítání 2021; Portál geolokačních dat, 2021-2023. Dostupné z: <https://www.kamdojizdime.cz> a interní poklady MML.

Z Tab. 88 je patrné, že míra shody v dojíždce analyzovaná na základě sčítání lidu a dat mobilních operátorů je poměrně vysoká. Rozdíly byly zjištěny hlavně u malých obcí, kde jsou proudy dojíždějících často v jednotkách osob (Janovice v Podještědí, Janův Důl, Proseč pod Ještědem, Zdislava). U menších obcí někdy vychází, že hlavní zdroj dojíždky podle sčítání lidu je až na druhém místě, pokud dojíždku srovnáme s daty mobilních operátorů. Do obce Bílá dojíždí podle sčítání nejvíce osob z Liberce, podle mobilních operátorů z Českého Dubu. Český Dub je podle sčítání na druhém místě a naopak podle mobilních operátorů je Liberec až na druhém místě. V případě Bílého Kostela nad Nisou je podle sčítání hlavním zdrojem dojíždky Liberec, podle mobilních operátorů je to však Chrastava. Z Chrastavy však do Bílého Kostela nad Nisou podle sčítání lidu dojíždělo jen pět osob, což je prakticky zanedbatelný počet. Liberec jako hlavní zdroj dojíždky pro Bílý Kostel nad Nisou je podle mobilních operátorů na druhém místě. Obdobná situace byla zjištěna v Nové Vsi, kam podle sčítání lidu dojíždí nejvíce osob z Liberce, avšak podle mobilních operátorů je hlavním zdrojem dojíždky Chrastava. Podle dat mobilních operátorů je Liberec jako zdroj dojíždky až na druhém místě. Z Chrastavy do Nové Vsi podle sčítání lidu dojížděly jen dvě osoby, což je zanedbatelný počet. Pro Všelibice je hlavním zdrojem dojíždky podle sčítání lidu Český Dub, podle dat mobilních operátorů je to však Liberec a Český Dub je až na druhém místě. Podle sčítání lidu do Všelibic z Liberce dojížděly jen čtyři osoby, tedy rovněž zanedbatelný počet.

SHRNUTÍ JEVU DOJÍŽDKY A VYJÍŽDKY MEZI OBCEMI SO ORP LIBEREC

Z hlediska dojíždky a vyjíždky je hlavním přirozeným centrem Liberec, kde se nachází řada velkých zaměstnavatelů a škol všech typů. Vedle Liberce bylo identifikováno několik lokálních center, které jsou významné pro dojíždku z okolních obcí. Těmito lokálními centry jsou Český Dub, Hodkovice nad Mohelkou, Hrádek nad Nisou a Chrastava.

Z některých obcí jsou významnější proudy vyjíždky i mimo oblast ORP Liberec. V Podještědí se jedná o vyjíždku za zaměstnáním do Mladé Boleslavi a do Stráže pod Ralskem. Z oblasti kolem Hodkovic nad Mohelkou se vyjíždí za prací i do Jablonce nad Nisou a do Turnova. Poměrně silná obousměrná mobilita existuje mezi Libercem a Jabloncem nad Nisou, a to jak za účelem zaměstnání, tak i vyjíždky a dojíždky za studiem.

Z hlediska porovnání v čase jsou proudy dojíždky a vyjíždky stabilní, byť srovnání je ovlivněno různými zdroji dat (sčítání lidu z let 2011 a 2021, data mobilních operátorů z let 2021–2022 a v mezidobí byla používána i data o počtech cestujících v rámci integrovaného dopravního systému IDOL).

B 13.6 Záměry na provedení změn v území

Z ÚAP LK nevyplývají žádné záměry na území ORP Liberec.

B 14 Rekreační a cestovní ruch

Přírodní a krajinné podmínky cestovního ruchu jsou v ORP Liberec výjimečně příznivé. Geomorfologicky pestré, hornaté a zalesněné území vytváří optimální podmínky pro rozvoj řady forem CR s vhodnými terény pro sjezdové a běžecké lyžování, pěší i cykloturistiku a jiné sportovní aktivity v přírodě např. horolezectví (Jizerské hory), paragliding (Ještěd). Pro letní pobytovou rekreaci lze využít rekreačních vodních ploch (Kristýna, Fojtka).

Význam z hlediska atraktivity mají v ORP Liberec kulturně-historické památky jako např. **hrad Grabštejn, zámek Lemberk, horský hotel a vysílač Ještěd**. Množství památek v území řadí ORP mezi významnější v rámci ČR. Kromě památkově chráněných objektů se v ORP nalézají i množství dalších historicky cenných památek lidové architektury (podstávkové a hrázdné domy), technických památek a sakrálních staveb. V území působí řada muzeí a galerií, několik divadel, botanická a zoologická zahrada.

Atraktivitu regionu dokládá nejnovější statistické údaje o intenzitě cestovního ruchu (poměr přenocování turistů na počet obyvatel dané lokality) za jednotlivé kraje ČR. Liberecký kraj z tohoto pohledu patří mezi turisticky nejvíce oblíbené destinace.

INTENZITA CESTOVNÍHO RUCHU 2023

Počet přenocování hostů v HUZ na počet obyvatel

Obr. 34 Intenzita cestovního ruchu v jednotlivých krajích ČR, zdroj: CzechTourism

B 14.1 Turistické oblasti a nejvýznamnější turistické cíle

Území ČR bylo Českou centrálou CR – **CzechTourism** (CzT) pro potřeby vyjádření a sledování problematiky CR (marketingové potřeby) rozděleno na 14 marketingových turistických regionů. ORP Liberec patří do regionu Český sever. Region **Český sever** byl rozdělen v roce 2005 na dva regiony: 1) Českolipsko a 2) Jizerské hory a Frýdlantsko (což bylo akceptováno i CzT). Oba regiony zasahují na území ORP.

Obr. 35: Marketingové turistické regiony zasahující do LK, Zdroj: KÚ LK odbor OKPPCR

V Programu rozvoje CR LK z roku 2003 (PRCRLK 2003) byly turistické regiony Libereckého kraje rozděleny na 7 oblastí. Na území ORP zasahují 2 oblasti Lužické hory a Ještědský hřbet a Jizerské hory.

V roce 2024 byl agenturou **CzechTourism** zpracován Destinační management cestovního ruchu v ČR.

Pomocí krajských, oblastních i lokálních managementů cestovního ruchu agentura sbírá požadavky tamních podnikatelů, provozovatelů turistických cílů a dalších partnerů a implementuje je do své strategie.

Destinační spolupráce má tato poslání, tyto hlavní úkoly:

- Kontinuální zlepšování primární a sekundární infrastruktury cestovního ruchu
- Vytváření nových pracovních míst, rozvoj podnikatelského prostředí v regionech
- Zvyšování prestiže destinací
- Pomoc při všeobecném rozvoji regionů – např. rozvoj základní infrastruktury (voda, kanalizace, datové sítě apod.), rozvoj sítě komunikací v území, zlepšování veřejných, zdravotních či sociálních služeb, iniciace příchodů nových potenciálních investorů do území apod.
- Hlavním úkolem je zlepšování kvality života místních obyvatel
- Podpora 3K platformy – systémová snaha o rozvoj KOMUNIKACE, KOOPERACE a KOORDINACE AKTIVIT v území
- Rozvoj udržitelného turismu v destinacích – snaha o co nejvyšší využití potenciálu cestovního ruchu v území a v čase

Zdroj: <https://www.czechtourism.cz/cs-CZ/Marketingove-aktivity/Destinačni-management/Destinačni-management/Mapa-DMO>

Obr. 36 Regionalizace ČR dle certifikovaných organizací destinačního managementu cestovního ruchu, zdroj: CzechTourism

Do ORP Liberec zasahují pouze 2 oblasti DMO a to Jizerské a Lužické hory. Lokální DMO ještě nejsou stanoveny. V Libereckém kraji zatím není stanovena žádná centrála cestovního ruchu.

Dále uvádíme nejvýznamnější turistické cíle.

LUŽICKÉ HORY A JEŠTĚDSKÝ HRBET

Grabštejn – goticko-renesanční hrad s válcovou věží, hezký výhled na Trojmezí (ČR, Polsko, Německo). Renesanční kaple s původními freskami, expozice zpracování drahých kamenů a stará kovárna. Ve sklepení zpřístupněný začátek takzvané tajné chodby.

Český dub – ve východním křídle zámku v roce 1991 znovuobjeveny prostory johanitské komendy sv. Zdislavy ze 13. století, historický unikát v českých zemích. Přístupná románská kaple, románsko-gotická síň a menší sál konventu. Muzeum K. Světlé.

Ještěd – jedna z dominant severních Čech (1012 m), 90 m vysoký moderní televizní vysílač s vyhlídkovou restaurací a hotelem. Stavba patří k nejlepším dobovým ukázkám architektury sledující směr humanizované techniky. Její tvar i kultivovaný technicismus detailů navozují poetické asociace se světem sci-fi, zároveň však věž jedinečně reaguje na krajinný kontext, na kuželovitý vrchol hory Ještěd, jemuž dodává elegantní aerodynamickou špičku. V tomto spojení technicismu se smyslem pro přírodní prostředí zaujímá věž jedinečné místo v celé české i středoevropské architektuře své doby. Nejvyšší část slouží radiokomunikacím, v dolních podlažích je vyhlídková restaurace a hotel. Z Liberce vede na Ještěd kabinová lanovka, na úbočí sportovní areál se skokanskými můstky. Výhled na Orlické hory, Krkonoše, Jizerské hory, bývá vidět i pražský Petřín.

Kryštofovo údolí – obec dochovaná v podobě ze začátku 20. století, roubené, hrázděné i kamenné horské chalupy, oblíbené výletní místo. V místní hospodě lidové betlémy, u obce 30 m vysoký železniční viadukt (1903).

Zámek Lemberk – kdysi strážní pomezní hrad na Žitavské obchodní stezce, nyní barokně-renesanční zámek. Nejznámější obyvatelkou hradu byla sv. Zdislava, manželka zakladatele hradu a patronka chudých a nemocných. Pod zámkem Zdislavina studánka s léčivou vodou.

Jablonné v Podještědí – vrcholně barokní bazilika sv. Vavřince a sv. Zdislavy. Postavena na přelomu 17. a 18. století při příležitosti blahořečení Zdislavy z Lemberka, její ostatky uloženy v kryptě.

Světlá pod Ještědem – jméno obce si zvolila za pseudonym spisovatelka Karolína Světlá (1830–1899), manželka zdejšího rodáka P. Mužáka. Pravidelně sem jezdila na letní byt, na náměty z okolí vytvořila řadu románů.

Bredovský zámek – raně barokní, klasicistně upravený letohrádek, původně součást zámku Lemberk. Expozice Lužické hory, zahrada se sochařskou výzdobou.

JIZERSKÉ HORY

Liberec – krajské město pod Ještědem, zajímavá historická i moderní architektura. Botanická zahrada s rozsáhlou sbírkou rododendronů, zoologická zahrada s chovem vzácných bílých tygrů, aquapark Babylon, Severočeské muzeum, Galerie Lázně, Palác Liebieg

Jizerskohorské bučiny - Národní přírodní rezervace byla vyhlášena v roce 1999. Předmětem ochrany je především zachovalý lesní porost bez zásahů člověka. Oblast je velmi oblíbená u turistů. Prochází tudy naučná stezka a několik turistických tras. Najdete tu velice rozmanitou flóru a faunu. V roce 2021 byly bučiny spolu s dalšími 15 evropskými lokalitami zapsány na seznam UNESCO.

B 14.2 Střediska cestovního ruchu

V rámci jednotlivých oblastí a podoblastí CR byla v ZÚR LK na základě expertně vyhodnocených podkladů při zohlednění územních podmínek provedena hierarchická regionalizace středisek CR a byly vymezeny následující kategorie středisek CR (viz **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**):

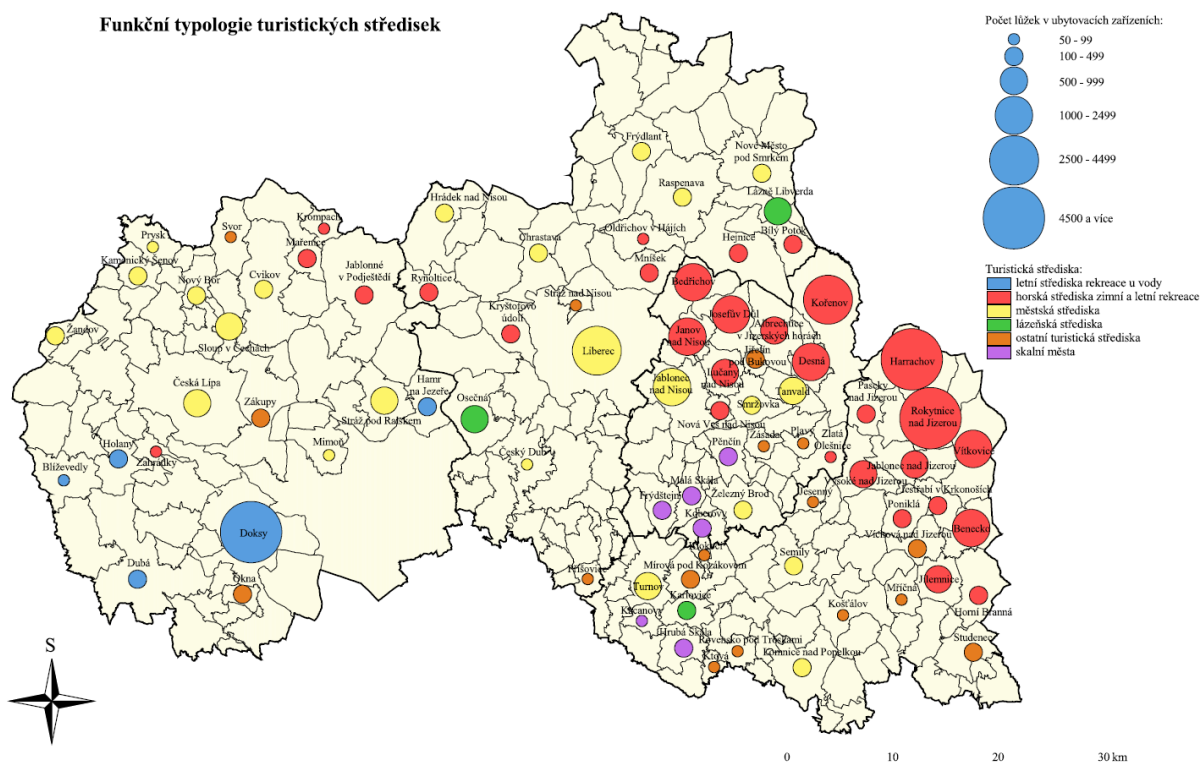
1. úroveň: **Polyfunkční střediska CR (PSCR)**
2. úroveň: **Nástupní a obslužná centra (NOC)**
3. úroveň **Střediska CR (SCR) a Příměstská střediska rekreace (PSR)**

Kategorizace středisek CR přispívá k systémovému přístupu k rozvoji CR a ke kvalitnějšímu a efektivnějšímu využívání potenciálu rozvoje CR v regionech, čímž naplňuje prioritu č. 4 – Vytváření organizační struktury CR uvedené v Koncepci státní politiky CR v ČR 2014–2020.

Tab. 89 Alokace PSCR, NOC, SCR a PSR do oblastí a podoblastí CR, zdroj: Dokumentace ÚAP LK 2021

STŘEDISKA CESTOVNÍHO RUCHU			
Oblast CR	Podoblast CR	Obec/sdružení obcí	Kategorie
Lužické hory a Ještědský hřbet	Hrádecko-Chrastavsko	Rynoltice	SCR
		Hrádek nad Nisou	PSCR
		Kryštofovo Údolí	PSR
	Podještědí	Křižany	PSR
		Osečná	SCR
		Světlá pod Ještědem	SCR
		Český Dub	PSCR
	Novoborsko	Jablonné v Podještědí	PSCR
Jizerské hory	Jizerské hory	Mníšek	PSR
	Liberecko	Liberec	PSCR

V PRCLK 2007–2013 byla v rámci 4. úrovně regionalizace vymezena turistická střediska zařazená do následujících funkčních typů: horská střediska zimní a letní rekreace, letní střediska rekreace u vody, historická města národního významu, historická města nadregionálního významu, ostatní města, lázeňská střediska, ostatní turistická střediska, přírodní atraktivity / skalní města, jeskyně) a nejvýznamnější střediska druhého bydlení (viz Obr. 37).

Obr. 37: Funkční typologie turistických středisek, zdroj: PRCLK, 2007–2013.

B 14.3 Turistická informační centra

Pro podporu cestovního ruchu jsou zřízena turistická informační centra. V Liberci jsou 2 informační centra. Hlavní na nám. Dr. E. Beneše v nové budově magistrátu, druhé je v kulturním středisku 101010 ve Vratislavicích nad Nisou, to je zaměřeno spíše na kulturní a sportovní akce. Další turistická (městská) informační centra jsou v Jablonném v Podještědí, Chrastavě, a Hrádku nad Nisou, které má jméno Brána Trojzemí a slouží pro území mikroregionu 3 sousedních států.

B 14.4 Pěší a cyklistické turistické trasy

Síť značených pěších turistických tras a naučných stezek je na území ORP Liberec poměrně hustá. Propojuje přírodní zajímavosti, kulturní památky a turistické atrakce. Z naučných stezek jmenujme **NS Mojžíšův pramen – Císařský kámen**, **NS Karlovské bučiny**, **Lesní NS Harcov** a **NS Ještědské vápence** na území Liberce, **NS Po stopách Karolíny Světlé** a **NS Terasy Ještědu** na území Světlé pod Ještědem, **NS Oldřichovské bučiny** a **Včelí NS** v Oldřichově v Hájích, **NS K pramenům** v Osečné a **mezinárodní NS Lužické a Žitavské hory**, která vede přes území 3 obcí (Hrádek nad Nisou, Rynoltice a Jablonné v Podještědí). Pěší turistické trasy procházejí všemi obcemi v řešeném území a jsou zobrazeny ve výkresu hodnot.

Správním územím ORP Liberec prochází následující **značené cykloturistické trasy**:

Tab. 90 Přehled cyklotras na území SO ORP Liberec, zdroj: databáze ÚAP LK, mapy.cz

CYKLOTRASY V SO ORP LIBEREC			
Číslo cyklotrasy	Třída	Průběh cyklotrasy v ORP Liberec	Délka úseku trasy v ORP (km)
14, 14A, 14B, 14M	II.	Hrádek nad Nisou, Chotyně, Bílý Kostel nad Nisou, Stráž nad Nisou, Liberec, Šimonovice, Proseč pod Ještědem, Bílá, Český Dub	63,8
15 Ploučnice	II	Světlá pod Ještědem, Osečná	15,4
21, 21A	II.	Chrastava, Liberec, Kryštofovo Údolí, Křižany, Jablonné v Podještědí	32,7
20 Odra - Nisa	II	Liberec, Chrastava, Bílý Kostel nad Nisou, Chotyně, Hrádek nad Nisou	35,4
22, 22M	II.	Oldřichov v Hájích, Nová Ves, Mníšek, Chrastava	19,8
25, 25M	II.	Hrádek nad Nisou, Rynoltice, Zdislava, Křižany, Osečná, Cetenov	37,5
241, 241A	III.	Jablonné v Podještědí, Janovice v Podještědí	11,2
3006		Liberec, Stráž nad Nisou, Mníšek, Oldřichov v Hájích	18,9
3007	IV.	Liberec, Kryštofovo Údolí, Křižany, Osečná	20,5
3007A	IV.	Dlouhý Most, Šimonovice, Proseč pod Ještědem, Světlá pod Ještědem, Liberec,	9,6
3016A	IV.	Oldřichov v Hájích	0,03
3020	IV.	Liberec	8,1
3022	IV	Mníšek	8,5
3024	IV.	Oldřichov v Hájích	2,1
3028	IV.	Mníšek, Liberec	2,6
3036	IV.	Liberec, Šimonovice, Dlouhý Most, Jeřmanice	28,9
3037	IV.	Liberec	1,0
3038	IV.	Jeřmanice	1,2
3039	IV.	Hrádek nad Nisou, Chrastava, Nová Ves	16,1
3044	IV.	Dlouhý Most, Jeřmanice, Hodkovice nad Mohelkou	9,2
3045	IV.	Jablonné v Podještědí	1,4
3046	IV.	Zdislava, Janovice v Podještědí, Křižany	11,9
3047	IV.	Hodkovice nad Mohelkou	0,6
3048	IV.	Cetenov, Hlavice, Všelibice	11,1
3049	IV.	Osečná, Janův Důl, Světlá pod Ještědem, Proseč pod Ještědem, Bílá	17,4
3050	IV.	Český Dub, Všelibice, Osečná	13,8
3060	IV.	Jablonné v Podještědí	3,1
3065	IV	Stráž nad Nisou, Chrastava	4,5
3069, 3069M	IV.	Kryštofovo Údolí, Bílý Kostel nad Nisou, Hrádek nad Nisou, Chotyně	17,2
NC Géčko (Na kole na nákup)	IV	Liberec	3,2

Územím prochází několik dálkových cyklotras, z nichž nejznámější je mezinárodní dálková cyklotrasa **Odra – Nisa**, která je na našem území vedena pod č. 14 s vedlejší větví 14A a nových úsecích též pod označením 20. Celková délka této cyklotrasy, která vede od pramene Lužické Nisy až do polského Štětína je 630 km. Na území ORP se jedná o 63 km, kdy část vede po samostatných cyklostezkách včetně dlouho neprůjezdného úseku mezi Chotyní a Bílým Kostel nad Nisou. Další významné dálkové cyklotrasy najdeme pod číslem 15 – **Cyklomagistrála Ploučnice**, která bylo od poslední aktualizace prodloužena až z Pláně na Ještědu, **21 (21A) Hřensko – Liberec** a **25 Krušné hory – Litvínov – Litoměřice – Liberecko**. Obě mají v řešeném území délku přes 30 km. Od roku 2020 je postupně budována **Cyklostezka Sv. Zdislavy** z Bílého Kostela do Jablonného v Podještědí a dále ve směru na Nový Bor. V roce 2024 byla velká část na území SO ORP Liberec vybudována. V SO ORP je i mnoho místních cyklotras (IV. třídy, které propojují všechny známé turistické cíle. Největší hustota cyklotras je v Liberci, Hrádku nad Nisou a Osečné

Vzhledem k tomu, že je Liberec považován za město sportu a v okolí měst jsou dobré přírodní podmínky a zajímavá krajina je zde cyklistická doprava hodně rozšířená. Ve většině případů se ovšem jedná o rekreační a sportovní cyklistiku ve volné přírodě. V území je i několik cyklostezek oddělených

od motorové dopravy, které jsou vhodné také pro in-line brusle. Jedná se o Cyklomagistrálu Ploučnice, cyklotrasu Oldřichov – Mníšek a úseky dálkové cyklotrasy Odra–Nisa v Liberci, Chrastavě, Bílím Kosteletu a v Hrádku nad Nisou, kde jsou i další cyklotrasy okolo rekreačního střediska Kristýna. Také ve správním centru Liberci se neustále budují nové cyklotrasy, nebo alespoň pruhy pro cyklisty. Vzhledem k náročnému terénu a prostorovým parametrům současných komunikací je to ale obtížné.

B 14.5 Rekreační zařízení

Krom rekreace aktivní je ve většině obcích v ORP Liberec silné zastoupení objektů i pro pasivní rekreaci. Je zde tedy plno rekreačních objektů dojíždějících na víkendy a v ORP se tím zvedá počet potenciálních uživatelů území. Tento předpoklad podporuje v několika obcích i vysoký počet trvale neobydlených domů (staré usedlosti, rekreačních chaty a chalupy). V okolí měst se také hojně vyskytuje pasivní rekreace, kterou představují četné zahrádkářské kolonie. Vysoký zájem o rekreaci je dán silným přírodním pilířem, přítomností značných ploch lesů, přírodně cenných lokalit (CHKO Jizerské Hory CHKO Lužické Hory, Přírodní park Ještěd a další maloplošná chráněná území). Krom těchto chráněných ploch jsou zde vyhlášeny na mnoha místech i evropsky významné lokality NATURA 2000. Díky těmto důvodům roste atraktivita území a přitahuje obyvatele ČR k trávení volného času v ORP Liberec. Oblíbenost pobytu v zdejší krajině podporuje i hustá síť turistických a cyklistických tras (viz výše).

Tab. 91 Počty rekreačních a ubytovacích zařízení v ORP, zdroj: ČSÚ 2023, SLDB 2011, 2021 a terénní průzkum 2024

REKREAČNÍ A UBYTOVACÍ ZAŘÍZENÍ			
Obec	Objekty sloužící k rekreaci (2011)	Stavby pro rodinnou rekreaci (RUIAN 2024)	Počet hromadných ubytovacích zařízení
Bílá	78	80	–
Bílý Kostel nad Nisou	9	34	3
Cetenov	14	24	3
Český Dub	140	59	6
Dlouhý Most	14	31	3
Hlavice	49	37	3
Hodkovice nad Mohelkou	21	73	3
Hrádek nad Nisou	39	73	12
Chotyně	9	7	2
Chrastava	31	39	6
Jablonné v Podještědí	57	104	8
Janovice v Podještědí	12	11	1
Janův Důl	22	16	4
Jeřmanice	11	21	1
Kryštofovo Údolí	160	128	5
Křížany	50	116	4
Liberec	130	143	52
Mníšek	22	101	5
Nová Ves	16	34	2
Oldřichov v Hájích	67	66	3
Osečná	71	97	6
Proseč pod Ještědem	77	37	2
Rynoltice	70	152	6
Stráž nad Nisou	1	8	2
Světlá pod Ještědem	162	44	4
Šimonovice	10	27	2
Všelibice	86	92	2
Zdílava	23	53	1
ORP celkem	1451	1707	113

Data ze SLDB 2021 nesledují důvod neobydlenosti bytů a jiný aktuální údaj o počtu objektů individuální rekreace ČSÚ neviduje. Jaký nejlepší podklad pro vynádrnění individuální rekreace proto byly využita data z RÚIAN, kde všechny registrované stavby jsou rozděleny do kategorií dle způsobu využití. Do tabulky výše byly zařazeny pouze stavby s výměrou vyšší než 60m², tak aby byly vypuštěny zahradní chaty, které většinou k pobytové rekreaci neslouží. Získané údaje zhruba odpovídají údajům se SLDB 2001 (1991), kdy byly v rámci SLDB objekty sloužící k individuální rekreaci sledovány. Nejvyšší zastoupení staveb pro rodinnou rekreaci je vzhledem k počtu obyvatel obce u Kryštofova Údolí, Cetenova a Zdislavy. Nejnižší je naopak v Liberci a Stráži nad Nisou.

B 14.6 Lázeňství

LÁZNĚ KUNDRATICE

Jsou to jedny z nestarších lázní v České republice. K léčbě pohybového ústrojí používají tradiční přírodní léčivý zdroj sirnoželezitou slatinu. Lázně Kundratice poskytují svým hostům procedury, které působí velice příznivě při následujících onemocněních: reumatická artritida, Morbus Bechtěrev, funkční poruchy páteře (blokády páteře), chronické ploténkové syndromy a stavy po operaci plotének, arthrosy, spondylosy, spondylarthrosy, porušené pohybové stereotypy, svalový rheumatismus, onemocnění svalů, šlach a povázek, a to zánětlivého, toxického i traumatického původu. Nosným léčebným programem jsou koupele v přírodní léčivé sirnoželezité slatině a tato léčba je podle potřeby doplňována různými typy masáží, koupelemi jehličnatými, sirnými, jodovými, perličkovými, vodoléčbou a mnoha dalšími procedurami včetně akupunktury, plynopunktury, kryotherapie a chiropraxe. Ubytování hostů je zajištěno ve dvouúžlkových pokojích s příslušenstvím. Stravování pacientů probíhá, včetně dietního, též přímo v léčebně.

Lázně Kundratice jsou vzdáleny 20 km od města Liberce v obci Osečná.

B 14.7 Rekreace u vody

Území SO ORP Liberec neprotéká žádná významná řeka, přesto zde vzhledem častým povodním v podhorském terénu byla na začátku 20. století vybudována soustava přehrad, které měly riziko povodní výrazně snížit. Některé z přehrad postavené původně k jinému účelu dnes slouží k rekreaci u vody: **Fojtka, Liberecká přehrada**, (Mlýnice). Nejvýznamnější přírodní vodní plochou vhodnou ke koupání je bývalý zatopený lom **Kristýna** v Hrádku nad Nisou. Tato lokalita s kempem a komerční občanskou vybaveností je velmi oblíbená a láká velké množství návštěvníků z širokého okolí. Další možnosti přírodního koupání jsou rybníky Chrástenský v Osečné a Vesecký v Liberci.

Na území SO ORP je také několik koupališť. V Liberci jsou 3 – Sluníčko ve Vratislavicích, Vápenka a Lesní koupaliště. Z okolních obcí jsou koupalištěm vybaveny Hodkovice nad Mohelkou, Český Dub, Chrastava Jablonné v Podještědí a Světlá pod Ještědem – Hoření Paseky.

B 14.8 Rekreční potenciál

Hodnota přírodního rekreačního potenciálu je na území SO ORP srovnatelná s hodnotou za Liberecký kraj a je výrazně vyšší než v rámci celé ČR. Nejvyšší přírodní rekreační potenciál vykazují obce Kryštofovo Údolí (96,4 %), Oldřichov v Hájích (95 %) a Mníšek (93,7 %). Nejnižší přírodní rekreační potenciál je naopak v obcích Chotyně (41,9 %) a Hrádek nad Nisou (53,7 %).

Tab. 92 Rekreační potenciál obcí v SO ORP Liberec, zdroj: ČSÚ k 31. 12. 2023

REKREAČNÍ POTENCIÁL OBCÍ						
Obec	Trvalé travní porosty (ha)	Lesní půda (ha)	Vodní plochy (ha)	Zahrady (ha)	Celk. výměra (ha)	Rekreační potenciál (%)
Bílá	573,4	822,4	16,1	58,7	2 630,0	55,9
Bílý Kostel nad Nisou	310,6	1 614,5	22,7	47,9	2 573,4	77,6
Cetenov	134,4	217,9	13,1	15,7	605,1	63,0
Český Dub	601,3	855,4	18,5	81,3	2 257,3	69,0
Dlouhý Most	234,2	53,6	2,4	44,0	443,6	75,3
Hlavice	174,8	256,4	6,5	24,1	827,0	55,8
Hodkovice nad Mohelkou	400,3	368,5	12,4	55,8	1 349,3	62,0
Hrádek nad Nisou	931,1	1 439,8	47,8	187,0	4 854,6	53,7
Chotyně	173,1	165,2	15,8	24,4	904,3	41,9
Chrastava	950,8	666,0	36,9	94,4	2 746,4	63,7
Jablonné v Podještědí	1 527,7	2 476,0	102,7	82,2	5 787,1	72,4
Janovice v Podještědí	118,9	359,3	3,3	3,4	633,7	76,5
Janův Důl	127,3	153,8	2,9	13,6	455,5	65,3
Jeřmanice	204,2	68,0	1,2	27,6	437,8	68,8
Kryštofovo Údolí	113,6	1 524,6	3,3	30,3	1 733,8	96,4
Křižany	1 440,4	945,0	23,4	63,2	2 857,5	86,5
Liberec	1 944,3	4 241,4	95,1	909,0	10 608,7	67,8
Mníšek	543,9	1 802,0	12,5	24,8	2 544,1	93,7
Nová Ves	432,2	403,0	10,4	29,7	1 234,4	70,9
Oldřichov v Hájích	338,6	1 176,5	8,6	19,2	1 624,6	95,0
Osečná	453,8	1 270,1	29,3	44,1	2 805,2	64,1
Proseč pod Ještědem	363,5	245,5	4,0	43,3	838,0	78,3
Rynoltice	444,0	660,8	11,7	40,8	1 772,4	65,3
Stráž nad Nisou	108,2	89,6	5,4	67,9	453,2	59,8
Světlá pod Ještědem	277,3	775,8	1,2	66,7	1 319,7	84,9
Šimonovice	261,5	180,7	2,0	27,7	719,0	65,6
Všelibice	322,2	756,7	4,5	67,8	1 844,5	62,4
Zdílava	284,6	524,6	4,5	19,8	980,2	85,0
SO ORP Liberec	13 790,2	24 113,10	518,2	2 214,4	40 635,9	70,3
Liberecký kraj	68 618,1	141 574,3	4 856,3	8 016,2	316 342,6	70,5

B 14.9 Záměry na provedení změn v území

Mezi záměry lze zařadit všechny návrhové plochy pro sport a aktivní rekreaci vymezené v územně plánovacích dokumentacích jednotlivých obcí v ORP Liberec. Dále i záměry z nadřazené dokumentace (ÚAP LK).

ZÁMĚRY Z NADŘAZENÉ DOKUMENTACE – ÚAP LK 2021

- multifunkční turistické koridory:
  - D39 – Ploučnice
  - D40A – Lužická Nisa
  - D42A – Nová Hřebenovka
  - D73 – Sv. Zdílava

- cyklokoridory
  - C1 – Dálková trasa č. 15: Zelená cyklomagistrála Ploučnice
  - C3 – Dálková trasa č. 20: Zelená cyklotrasa Odra–Nisa
  - C4 – Dálková trasa č. 25: "MODO" Most – Doksy (–Hrádek n. N.) v úseku hranice LK–Doksy
  - C5 – Tematický cyklokoridor – Cyklostezka Svaté Zdislavy
  - C6 – Segregovaná infrastruktura Sever – jih: úsek Liberec – Frýdlant
  - C11 – Segregovaná infrastruktura Sever – jih: úsek Jablonec n. N – Jeřmanice/Hodkovice n. M. a úsek Paceřice – Přepeře/Turnov
- Mezinárodní turistické pěší koridory (MN_P)
  - MN_P_E3 Istanbul – mys Sv. Vincent (hranice LK – Harrachov – Liberec – Mařenice – hranice ČR)

ZÁMĚRY Z ÚPD A Z PRŮZKUMŮ ÚZEMÍ

- Plochy tělovýchovy a sportu – návrh z ÚPD či záměr z rozpracované ÚPD a z průzkumů území.
- Cyklotrasy, hipostezky a naučné stezky z ÚPD nebo z průzkumů území.
- Aktualizace generelu cyklistické dopravy (6/2024) – návrh cyklostezek, cyklotras a úpravy úseků v Liberci a nejbližším okolí
- Jednotlivé záměry obcí jsou podrobně popsány v Kartách obcí **Příloha E.2**, nebo v **Příloze E.5** Přehled záměrů na území ORP Liberec.

B 15 Bezpečnost a ochrana obyvatel

Ochrana obyvatelstva představuje plnění úkolů v oblasti plánování, organizování a výkonu činností za účelem předcházení vzniku, zajištění připravenosti na mimořádné události a krizové stavy a jejich řešení; ochranou obyvatelstva je dále plnění úkolů civilní obrany. Jedná se tedy o plnění úkolů v souvislosti s ochranou života, zdraví, majetku a životního prostředí při mimořádných událostech a krizových situacích jak nevojenského, tak vojenského charakteru.

Úkoly ochrany obyvatelstva jsou legislativně řešeny zejména zákonem o Integrovaném záchranném systému (IZS), který mimo jiné vymezuje působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události a při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení krizových stavů. Zároveň zákon stanoví základní rozsah úkolů a působností v systému ochrany obyvatelstva, který je definován jako plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku. Současná definice však zdaleka neodráží všechny úkoly, které jsou v běžné praxi řešeny mimořádných událostí a krizových situacích realizovány. Jedná se například o problematiku informování obyvatelstva o vzniku mimořádné události či krizové situace nebo preventivně výchovnou činnost.

Pro efektivní řešení mimořádných událostí a krizových situací je nezbytné disponovat dostatečným množstvím odborně vyškoleného personálu, který bude schopen svých znalostí aktivně využít za účelem minimalizace dopadů události. Stejnými silami pro řešení mimořádných událostí a krizových situací jsou zejména:

- základní složky IZS,
- ostatní složky IZS,
- členové příslušných krizových štábů,
- právnické a podnikající fyzické osoby,
- nestátní neziskové organizace,
- dobrovolníci.

Činnost jednotlivých sil je možno rozdělit do nasazení v rámci následujících stupňů řízení:

- strategická (na úrovni představitele správního orgánu v daném území podporovaného krizovým štábem),
- operační (na úrovni spolupráce operačních středisek základních složek IZS koordinované operačním a informačním střediskem IZS) a
- taktická (na úrovni velitele zásahu řídicího zásah a koordinujícího složky IZS).

IZS je vybudován k přípravě a provádění záchranných a likvidačních prací při mimořádných událostech a krizových situacích, což je jeden z úkolů ochrany obyvatelstva. Jde o systém spolupráce složek IZS a jejich koordinovaný postup při přípravě a řešení mimořádných událostí a krizových situací.

Zdroj: Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030, Ministerstvo vnitra

B 15.1 Objekty pro ochranu a bezpečnost státu

Na území SO ORP Liberec je evidováno 9 strategických objektů Ministerstva obrany ČR důležité pro obranu státu včetně vymezených zájmových území:

- Obec Chotyně: Centrum vojenská kynologie Grabštejn, objekty 04-32-01 a 04-32-02
- Město Liberec: 31. pluk radiální, chemické a biologické ochrany – dolní kasárna, 04-10-01
- Město Liberec: horní kasárna, objekt 04-10-02

- Město Liberec: Krajské vojenské velitelství Liberec, objekt 04-10-04
- Město Liberec: Vojenský výcvikový prostor Radčice, 04-10-06
- Město Liberec: další objekty 04-10-03 (Růžodol I), 04-10-09, 04-10-11 (Horní Růžodol – zařízení pro sport)

Objekt důležitý pro obranu státu je nutno respektovat ve smyslu § 29 odst. 2 písm. A) zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, vymezené území MO ve smyslu § 175 odst. 1 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu.

Údaje o území poskytovaná Ministerstvem obrany v rámci jevu č. 107 je třeba akceptovat ve smyslu § 19 vyhlášky č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území.

V rámci územního plánování se jedná o plochy specifické určené pro obranu státu vyžadující zvláštních podmínek ochrany – §19 vyhlášky č. 501/2006 Sb., v platném znění, zastavitelné (objekty a zařízeními Ministerstva obrany) s vymezeným zájmovým územím MO (přesahujícím hranici vojenského objektu nebo vojenského areálu – plochu specifickou).

Zájmové území Ministerstva obrany je vymezeným územím, ve kterém lze umístit a povolit stavbu pouze na základě závazného stanoviska Ministerstva obrany v souladu s ustanovením § 175 odst. 1 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v znění pozdějších předpisů. Zájmové území Ministerstva obrany vč. Tzv. ohroženého prostoru je nutno ve veřejném zájmu na zajištění obrany státu vždy zapracovat jako nadregionální limit v území do koordinačního výkresu územně plánovací dokumentace a respektovat při rozhodování v území.

V ploše objektů důležitých pro obranu státu (vojenských areálů) nelze situovat prvky USES důvodu omezujících regulativů kolidujících s veřejným zájmem na zajištění obrany a bezpečnosti státu s plánovaným rozvojem strategické posádky.

B 15.2 Objekty Policie ČR, civilní obrany, požární ochrany

Na území SO ORP Liberec se nacházejí:

Objekty Policie ČR, předané Ministerstvem vnitra v obcích:

- Liberec:
  - Krajské ředitelství policie Libereckého kraje, Pastýřská č. p. 589, Liberec 1
  - Kynologické středisko, Ostašovská 573, Růžodol I
  - Obvodní oddělení Liberec město, Vápenka, Vesec, Vratislavice nad Nisou
- Český Dub – obvodní oddělení
- Hodkovice nad Mohelkou – obvodní oddělení
- Hrádek nad Nisou – obvodní oddělení
- Chrastava – obvodní oddělení

Objekty městské policie: Liberec, Hrádek nad Nisou, Chrastava, Jablonné v Podještědí

Objekty požární ochrany:

- Hasičský záchranný sbor Libereckého kraje:
  - Krajské ředitelství – Barvířská 29, Liberec 1
  - Požární stanice Liberec (Šumavská ul.), Jablonné v Podještědí (Lidická ul.)
  - Sklad Machnín – Stará 61

- Jednotky dobrovolných hasičů obce s vyššími pravomocemi – v 12 obcích SO ORP a 7 městských částech Liberce, kromě měst to jsou obce Chotyně, Křižany, Světlá pod Ještědem, Rynoltice a Všelibice
- Jednotky dobrovolných hasičů – ve všech ostatních obcích kromě Cetenova, Hlavice a Janovic v Podještědí, kde JPO chybí.
- Zařízení varovné signalizace (sirény, místní rozhlas)
- Jednotný systém varování a vyrozumění – poskytovatel Ministerstvo vnitra – generální ředitelství HZS ČR
  - Vysílač Ještědka, ochranné pásmo 500 m
  - Zařízení Master I, II; PSD, ochranné pásmo 500 m

Objekty civilní ochrany:

- 2x stálý úkryt – město Liberec

B 15.3 Zóna havarijního plánování

Na území SO ORP Liberec nezasahují vymezené zóny havarijního plánování pro objekty nebo zařízení typu B, v nichž se skladuje nebo zpracovává nebezpečná látka v množství takovém, že může mít vliv na závažnou havárii s rozsahem přesahujícím území podniku a s vážně ohrožujícím vlivem na život a zdraví lidí, zvířat a na životní prostředí, nebo jen vliv s velkou majetkovou újmou. Kousek za hranicí ORP (obce Jablonné v Podještědí) je vnější zóna havarijního plánování podniku Diamo s. p. Stráž pod Ralskem, kde je skladován kapalný chlór a amoniak.

B 15.4 Krizové řízení SO ORP Liberec

Krizové řízení je souhrn řídicích činností orgánů krizového řízení zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik a plánování, organizování, realizaci a kontrolu činnosti prováděných v souvislosti s přípravou na krizové situace a jejich řešení.

Krizové řízení zajišťuje ochranu obyvatelstva při mimořádné události, jako jsou živelní pohromy /záplavy, povodně, požáry, vichřice, apod./, havárie s únikem nebezpečných látek do životního prostředí a další, které mohou ohrozit životy a zdraví obyvatel a způsobit velké škody na materiálních hodnotách.

Dle nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění nařízení vlády č. 36/2003 Sb., byl pro Liberecký kraj zpracován Krizový plán obsahující souhrn krizových opatření a postupů, které kraj zpracovává k zajištění připravenosti na řešení krizových situací v dané působnosti. HZS Libereckého kraje jsou pak zpracovány na základě zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení krizové plány pro jednotlivá ORP. Krizové řízení má v ORP Liberce na starosti Oddělení krizového řízení. Dokumenty tohoto oddělení jsou dostupné zde:

<https://www.liberec.cz/cz/obcan/urad/odbory-magistratu/odbor-vnitrnich-veci/oddeleni-krizoveho-rizeni/ukoly-useku-krizoveho-rizeni-pozarni-ochrany/pripravenost-mimoradne-udalosti-provadeni-zachrannych-likvidacnich-praci-ochrana-obyvatelstva/>

B 16 Přehled záměrů na provedení změn v území a jejich vyhodnocení

B 16.1 Záměry nadmístního významu ze ZÚR a ÚAP LK

Tab. 93 Přehled záměrů nadmístního významu v SO ORP Liberec

ZÁMĚRY NADMÍSTNÍHO VÝZNAMU			
Kód	Záměr	Dotčené obce	Vyhodnocení
KORIDDOR VEŘEJNÉ DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY			
D2A	silniční – Hrádek nad Nisou, silnice R35 (rezerva rozšíření na čtyřproudou silnici)	Bílý Kostel n. N., Hrádek n. N., Chotyně	V ÚP zpřesněno, na hranici obcí Hrádek a Chotyně na sebe koridor nenavazuje – chyba v novém ÚP Hrádek umístěním koridoru na opačnou stranu od stávající silnice I/35
D08B	silnice I/13, úsek Krásná Studánka – Dětrichov	Liberec, Mníšek, Nová Ves	V ZÚR D08 (část do Krásné Studánky realizována), koridor ZÚR neodpovídá aktuální studii ŘSD, více variant – v aktualizaci ZÚR zohlednit aktuální průběh V ÚP Liberec a Nová Ves mimo vymezený koridor, řešeno v novém návrhu ÚP
D4/2A	silnice I/13, Kunratice u Cvikova – Jablonné v Podještědí	Jablonné v Podještědí	V ÚP koridor upřesněn
D4/3	silnice I/13, obchvat Lvová	Jablonné v Podještědí, Rynoltice	V ÚP Jablonné v P. upřesněno, v ÚP Rynoltice chybí – doplnit v novém ÚP
D11A	silnice I/14, úsek Liberec – Jablonec nad Nisou	Liberec	zrealizováno
D16A	silnice II/272, úsek Liberec – Osečná (Družcov)	Janův Důl, Křižany Liberec, Osečná, Světlá p. J.	V ZÚR koridor D16, který byl územní studií zpřesněn (vybrána varianta s krátkým tunelem). Zaneseno pouze do ÚP Světlá pod Ještědem, v ÚP Liberec a Křižany původní řešení, které se neshoduje se ZÚR, resp. ÚAP LK. V aktualizaci ZÚR zohlednit aktuální trasu koridoru, která bude následně zpřesněna v ÚP obcí
D17A	silnice II/272, úsek Osečná – Ralsko (Kuřivody) – hranice LK	Osečná, Cetenov	V ÚP koridor upřesněn
D22	silnice II/270, obchvat Jablonné v Podještědí	Jablonné v Podještědí	V ÚP koridor upřesněn
D23A,B	silnice II/278, obchvat Český Dub	Bílá, Český Dub, Proseč p. J.	V ZÚR vedeno jako D23, v rozporu s návrhem v ÚP Český Dub, Bílá a Proseč v P. (koridor prověřen a upřesněn). V ÚAP LK stále 2 varianty. V aktualizaci ZÚR vybrat jednu variantu při zohlednění řešení z platných ÚP.
D53	silnice I/13, obchvat Rynoltice – tunel	Rynoltice	V ÚP neřešeno, zohlednit v nově pořizovaném ÚP
D62	silnice II/278, severní obchvat Osečná	Osečná	V ÚP koridor upřesněn
D66	silnice II/592, dokončení přeložky Chrastava	Chrastava	zrealizováno

ZÁMĚRY NADMÍSTNÍHO VÝZNAMU			
Kód	Záměr	Dotčené obce	Vyhodnocení
D26	železniční spojení Praha – Liberec, úsek hranice LK – Turnov – Liberec modernizace, nové úseky, elektrizace, zdvojkolejnění, společné úseky pro varianty A, B, C	Liberec, Šimonovice, Dlouhý Most, Jeřmanice, Hodkovice n. M.	varianta s úpravou stávající trati, ve všech ÚP (nové ÚP, právní stav) kromě ÚP města Liberec koridor upřesněn (odpovídá ploše železniční dopravy), v Liberci řešeno v novém návrhu ÚP
D26D	železniční spojení Praha – Mladá Boleslav – Liberec, úsek hranice LK – Turnov – Liberec modernizace, nové úseky, zdvojkolejnění	Liberec, Šimonovice, Dlouhý Most, Bílá, Hodkovice n. M.	varianta s novými úseky trati a tunelem, ve všech ÚP (nové ÚP, právní stav) kromě ÚP města Liberec koridor upřesněn v Liberci řešeno v novém návrhu ÚP
D27	železniční spojení Liberec – Černousy, úsek Liberec – Frýdlant – hraniční přechod PL, optimalizace, elektrizace	Liberec, Stráž nad Nisou, Mníšek, Oldřichov v Hájích	ve všech ÚP (nové ÚP, právní stav) kromě ÚP města Liberec koridor upřesněn v Liberci řešeno v novém návrhu ÚP
D28	železniční spojení Liberec – Hrádek nad Nisou – Rybníště, úsek Liberec – Chrastava – Bílý Kostel n. N. – Hrádek nad Nisou – hranice ČR, optimalizace, elektrizace	Liberec, Stráž nad Nisou, Chrastava, Bílý Kostel nad Nisou, Chotyně, Hrádek nad Nisou	ve všech ÚP (nové ÚP, právní stav) kromě ÚP města Liberec koridor upřesněn v Liberci řešeno v novém návrhu ÚP
D33	železniční spojení Liberec – Česká Lípa, úsek Bílý Kostel n. N. – Rynoltice – Česká Lípa, optimalizace, nový úsek, elektrizace	Rynoltice, Jablonné v Podještědí	ve všech ÚP (nové ÚP, právní stav) kromě ÚP města Liberec koridor zohledněn
D33A	železniční spojení Liberec – Česká Lípa, varianta A v úseku Bílý Kostel n. N. – Rynoltice, novostavba	Bílý Kostel n. N., Rynoltice	Koridor v ÚP (právní stavu ÚP) zpřesněn
D33B	železniční spojení Liberec – Česká Lípa, varianta B v úseku Bílý Kostel n. N. – Rynoltice, novostavba	Bílý Kostel n. N., Rynoltice	Koridor v ÚP (právní stavu ÚP) zpřesněn
D33C	železniční spojení Liberec – Česká Lípa, varianta C v úseku Bílý Kostel n. N. – Rynoltice, novostavba	Bílý Kostel n. N., Rynoltice	Koridor v právní stavu ÚP Rynoltice zpřesněn, v ÚP Bílý Kostel n. N. chybí, bude doplněn v 1. změně ÚP
RGM	projekt Regiotram Nisa – využití stávajících železničních tratí	více obcí	Od záměru regiotramu se postupně upouští, využívá stávající tratě, není potřeba sledovat v grafické části ÚP
D37	veřejné mezinárodní letiště s vnější hranicí Liberec	Liberec	V platném ÚP není, zohledněno v novém návrhu ÚP Liberec
D39	Multifunkční turistický koridor Ploučnice	Světlá p. J., Janův Důl, Osečná	Velká část zrealizována (cyklomagistrála Ploučnice), v ÚP respektováno
D40A	Multifunkční turistický koridor Lužická Nisa	Liberec, Stráž n. N., Chrastava, Bílý Kostel n. N., Chotyně, Hrádek n. N.	Velká část zrealizována (chybí úseky cyklostezky Odra – Nisa, na část vydáno SP), v ÚP respektováno
D73	Multifunkční turistický koridor Sv. Zdislava	Bílý Kostel n. N., Rynoltice, Jablonné v P.	V ÚP zohledněno
C1	Dálková trasa č. 15: Zelená cyklomagistrála Ploučnice	Světlá p. J., Janův Důl, Osečná	V ÚP zohledněno, velká část zrealizována, na zbylé území hotová projektová dokumentace

ZÁMĚRY NADMÍSTNÍHO VÝZNAMU			
Kód	Záměr	Dotčené obce	Vyhodnocení
C3	Dálková trasa č. 20: Cyklotrasa Odra Nisa	Liberec, Stráž n. N., Chrastava, Bílý Kostel n. N., Chotyně, Hrádek n. N.	V ÚP zohledněno, velká část zrealizována, na zbylé území hotová projektová dokumentace
C5	Tematický cyklokoridor – Cyklotrasa sv. Zdislavy	Bílý Kostel n. N., Rynoltice, Jablonné v P.	V ÚP zohledněno, nová projektová dokumentace upravila průběh trasy (část zrealizována). V aktualizaci ZÚR i v ÚPD zohlednit aktuální trasu dle PD
C6	Segregovaná infrastruktura Sever – jih: úsek Liberec – Frýdlant	Liberec, Mníšek	Ideový záměr, v ÚP zatím není zohledněno – prověřit v nových ÚP nebo v změnách ÚP
MN_P_E3	Segregovaná infrastruktura – jih: úsek Jablonec nad Nisou – Jeřmanice/Hodkovice nad M. a úsek Paceřice/Přepeře		Dálkový turistický koridor po upřesnění po stávajících turistických trasách bez potřeby územní ochrany, ve stávajících ÚP většinou zohledněno je v textové části
MN_P_E10	Istanbul – mys Sv. Vincent (hranice LK – Harrachov – Liberec – Mařenice – hranice ČR)		Dálkový turistický koridor po upřesnění po stávajících turistických trasách bez potřeby územní ochrany, ve stávajících ÚP většinou zohledněno je v textové části
KORIDOR VEŘEJNÉ TECHNICKÉ INFRASTRUKTURY			
V3A	vodovodní přívaděč ÚV Liberec Machnín – VDJ Sv. Ján pod Chrastavou	Liberec, Chrastava, Bílý Kostel nad Nisou, Chotyně, Hrádek nad Nisou	V ÚP koridor nezohledněn, na část stavby vydáno ÚR, doplnit do nových ÚP, řešeno v aktualizaci ZÚR i v ÚAP LK
PUR03	zdvojení stávajícího vedení 400 kV v úseku TR Babylon – TR Bezděčín (v PÚR ČR – E10)	Hodkovice n. M., Bílá, Český Dub, Proseč p. J., Světlá p. J, Janův Důl, Osečná	Ve všech ÚP koridor zohledněn a upřesněn
E35A	vedení VVN 110 kV – úsek odbočení ze stav. vedení do TR Český Dub (Proseč p. J. – Český Dub)	Český Dub, Proseč p. J.	Koridor v ÚP zohledněn a upřesněn
E12C	vedení VVN 110 kV – TR Liberec východ – TR Liberec Nové Pavlovice, podzemní vedení	Liberec	V ÚP Liberec trasa zohledněna, ale její průběh neodpovídá aktuálnímu projektu. Řešeno v novém návrhu ÚP
E36	vedení VVN 110 kV – úsek TR Bezděčín – TR Turnov nová, rekonstrukce – zdvojení	Hodkovice n. M. (okrajově)	V ÚP není zohledněno, řešeno v novém ÚP
E37	vedení VVN 110 kV – úsek TR Turnov nová – TR Semily, rekonstrukce – zdvojení	Hodkovice n. M. (okrajově)	V ÚP není zohledněno, řešeno v novém ÚP
E38	vedení VVN 110 kV – smyčka Pavlovice v úseku odbočení ze stav. vedení do TR Liberec Nové Pavlovice	Liberec, Stráž n. N.	V ÚP není zohledněno, řešeno v novém ÚP Liberec a Stráž n. N.
E39B	dvojitě vedení VVN 110 kV – smyčka Doubí v úseku odbočení ze stáv. vedení do TR Liberec Doubí	Liberec	V ÚP není zohledněno, řešeno v novém ÚP
E40	vedení VVN 110 kV – smyčka Růžodol v úseku odbočení ze stáv. vedení do TR Liberec Růžodol	Liberec	V ÚP není zohledněno, řešeno v novém ÚP
E17A	Transformovna Český Dub	Český Dub	V ÚP zohledněno a zpřesněno

ZÁMĚRY NADMÍSTNÍHO VÝZNAMU			
Kód	Záměr	Dotčené obce	Vyhodnocení
E23	Transformovna Liberec Doubí	Liberec	V platném ÚP není zohledněno, v novém návrhu ÚP řešeno
E24	Transformovna Liberec – Růžodol	Liberec	V platném ÚP není zohledněno, v novém návrhu ÚP řešeno
E25	Transformovna Liberec Nové Pavlovice – náhrada za stávající	Liberec	realizováno
PAMÁTKOVÁ PÉČE			
PAM3	VPZ Dehtáry	Bílá	V ÚP není zohledněno, vychází pouze z ÚAP LK, v případě zanesení do aktualizace ZÚR LK bude doplněno v nejbližší změně ÚP
PAM9	horský a televizní vysílač Ještěd	Liberec	V platném ÚP není zohledněno, v novém návrhu ÚP řešeno
GEOLOGIE – TĚŽBA			
T03	znovuobnovení otvírky ložiska čediče Luhov – Brniště – Tlustec	Jablonná v P.	V ÚP zohledněno
DP02	změna stanovení dobývacího prostoru Václavice II.	Hrádek n. N.	V ÚP zohledněno – DP rozšířen
DP03	stanovení dobývacího prostoru Bílý Kostel	Bílý Kostel n. N.	Záměr ÚAP LK – v ÚP zohledněno jako CHLÚ s možností stanovení DP
PROTIPOVODŇOVÁ OPATŘENÍ			
P03A	protipovodňová opatření na toku Jeřice, úsek Oldřichov v Hájích – Mníšek	Oldřichov v Hájích, Mníšek, Nová Ves	Vymezeno v ZÚR, v aktuálních ÚAP LK vypuštěno – v ÚAP ORP Liberec zatím ponecháno bez vyhodnocení
P09	protipovodňová opatření na toku Lužická Nisa, úsek Jablonec nad Nisou – Hrádek nad Nisou	Liberec, Stráž n. N., Chrastava, Bílý Kostel n. N., Chotyně, Hrádek n. N.	Vymezeno v ZÚR, v návrhu aktualizace ZÚR LK vypuštěno – v ÚAP ORP Liberec zatím ponecháno bez vyhodnocení
P12-56	protipovodňová opatření na toku Panenský potok úsek Brniště – Rynoltice	Rynoltice, Jablonná v P.	Vymezeno v ZÚR, v návrhu aktualizace ZÚR LK vypuštěno – v ÚAP ORP Liberec zatím ponecháno bez vyhodnocení
P47	protipovodňová opatření na toku Harcovský potok v Liberci Harcově	Liberec	Vymezeno v ZÚR, v návrhu aktualizace ZÚR LK vypuštěno – v ÚAP ORP Liberec zatím ponecháno bez vyhodnocení
P49	protipovodňová opatření na toku Vesecký potok v Liberci Vesci	Liberec	Vymezeno v ZÚR, v návrhu aktualizace ZÚR LK vypuštěno – v ÚAP ORP Liberec zatím ponecháno bez vyhodnocení
P52	protipovodňová opatření na toku Ještědský potok v Dubnici	Křižany	Vymezeno v ZÚR, v návrhu aktualizace ZÚR LK vypuštěno – v ÚAP ORP Liberec zatím ponecháno bez vyhodnocení
P53	protipovodňová opatření na toku Oldřichovský potok v Oldřichov na Hranicích	Hrádek nad Nisou	realizováno
P57	protipovodňová opatření na Druzcovském potoce v Osečné	Osečná	Vymezeno v ZÚR, v návrhu aktualizace ZÚR LK vypuštěno – v ÚAP ORP Liberec zatím ponecháno bez vyhodnocení

ZÁMĚRY NADMÍSTNÍHO VÝZNAMU			
Kód	Záměr	Dotčené obce	Vyhodnocení
KORIDOR ÚSES – NADREGIONÁLNÍ BIOCENTRUM			
NC84	Jizerskohorské bučiny	Oldřichov v Hájích	V ÚP upřesněno – hranice neodpovídá přesně hranici v ZÚR – požadavek na úpravu v aktualizaci ZÚR
KORIDOR ÚSES – NADREGIONÁLNÍ BIOKORIDOR			
K19MB	K19MB	Bílý Kostel nad Nisou, Dlouhý Most, Hodkovice nad Mohelkou, Hrádek nad Nisou, Chrastava, Jablonné v Podještědí, Janovice v Podještědí, Kryštofovo Údolí, Liberec, Mníšek, Oldřichov v Hájích, Proseč pod Ještědem, Světlá pod Ještědem, Šimonovice, Zdislava	Ve sterých ÚP (Hodkovice n. M., Šimonovice, Liberec) průběh biokoridoru neodpovídá vymezení v ZÚR. V nových ÚP je biokoridor většinou upřesněn – zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR
K19H	K19H	Liberec, Proseč pod Ještědem, Světlá pod Ještědem	Ve sterých ÚP (Liberec) průběh biokoridoru neodpovídá vymezení v ZÚR. V nových ÚP je biokoridor upřesněn – zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR
K34B	K34B	Hrádek nad Nisou, Janovice v Podještědí, Křižany, Rynoltice, Osečná	V nových ÚP, právním stavu ÚP je biokoridor upřesněn – zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR V ÚP Janovice v Podještědí je biokoridor veden jako regionální
PLOCHA ÚSES – REGIONÁLNÍ BIOCENTRUM – ZÚR LK			
RC02	Čertova zeď	Český Dub, Osečná	Do ÚP zaneseno, rozsah odpovídá (v ÚP jinak označeno RC11, RC18)
RC05	Nad Betlémem	Mníšek, Oldřichov v Hájích	Do ÚP zaneseno, rozsah odpovídá
RC06	Tlustec	Jablonné v Podještědí	V ÚP upřesněno – hranice neodpovídá přesně hranici v ZÚR – požadavek na úpravu v aktualizaci ZÚR
RC13	Bezděčinské skály	Hodkovice nad Mohelkou	V ÚPNSÚ v jiném rozsahu – v novém ÚP potřeba zkoordinovat se ZÚR
RC143	Vysoká	Bílý Kostel nad Nisou, Hrádek nad Nisou, Rynoltice	V ÚP upřesněno – hranice neodpovídá přesně hranici v ZÚR v obcích Rynoltice a Hrádek nad Nisou (výrazné zmenšení biocentra, eliminace střetu s rezervou železničního koridoru D33A) – požadavek na úpravu v aktualizaci ZÚR
RC387	Karlovske bučiny	Liberec	Do ÚP zaneseno, hranice přesně neodpovídají – upraveno v novém návrhu ÚP Liberec

ZÁMĚRY NADMÍSTNÍHO VÝZNAMU			
Kód	Záměr	Dotčené obce	Vyhodnocení
RC388	Jezevčí vrch	Jablonné v Podještědí	Do ÚP zaneseno, rozsah odpovídá
RC1247	Údolí Mohelky	Český Dub, Bílá	Do ÚP zaneseno, rozsah zpřesněn, téměř odpovídá (v ÚP Český Dub jinak označeno RC13)
RC1259	Chrastenský vrch	Osečná	Do ÚP zaneseno, rozsah odpovídá
RC1260	Prameny Ploučnice (Jenišovský mlýn)	Osečná, Janův Důl	V ÚP upřesněno – hranice neodpovídá přesně hranici v ZÚR – požadavek na úpravu v aktualizaci ZÚR
RC1267	Lukášov, Harcovské bučiny	Liberec	Do ÚP zaneseno, hranice přesně neodpovídají – upraveno v novém návrhu ÚP Liberec
RC1268	Javorový vrch	Liberec	Do ÚP zaneseno, hranice přesně neodpovídají – upraveno v novém návrhu ÚP Liberec
RC1270	Stříbrník	Křižany	Do ÚP zaneseno, rozsah odpovídá
RC1271	Dlouhá hora	Chrastava	Do ÚP zaneseno, rozsah odpovídá
RC1272	Vápenný	Bílý Kostel nad Nisou, Rynoltice	Do ÚP zaneseno, v ÚP Bílý Kostel RC zvětšeno – požadavek na úpravu v aktualizaci ZÚR
RC1273	Loupežnický vrch	Jablonné v Podještědí, Hrádek nad Nisou	Do ÚP zaneseno, rozsah odpovídá v ÚP Hrádek nad Nisou, v ÚP Jablonné v p. J. upřesněno – zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR
RC1274	Hvozď	Jablonné v Podještědí	Do ÚP zaneseno, v ÚP Jablonné v p. J. upřesněno – zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR
RC1361	Ještěd	Liberec, Světlá pod Ještědem	Do ÚP zaneseno, hranice v ÚP Liberec přesně neodpovídají – upraveno v novém návrhu ÚP Liberec
RC1667	Milíř	Mníšek	Do ÚP zaneseno, rozsah odpovídá
RC1790	Boreček	Bílý Kostel nad Nisou, Hrádek nad Nisou	Do ÚP zaneseno, v ÚP Hrádek n. N. i Bílý Kostel n. N. upřesněno – zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR
RC1792	Janovice	Janovice v Podještědí, Křižany	Do ÚP zaneseno, v ÚP Janovice v P. výrazně upřesněno – požadavek na úpravu v aktualizaci ZÚR
RC1794	Zourov	Hlavice	Do ÚP zaneseno, v ÚP Hlavice mírně upřesněno – zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR
RC1913	Novoveský vrch	Nová Ves	Do ÚP zaneseno, hranice přesně neodpovídají – upraveno v novém návrhu ÚP Nová Ves
RC1978	Padouchov	Proseč pod Ještědem, Světlá pod Ještědem	Do ÚP zaneseno, v ÚP Proseč pod Ještědem mírně upřesněno – zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR
KORIDOR ÚSES – REGIONÁLNÍ BOKORIDOR – ZÚR LK			
RK05	RK05	Jablonné v Podještědí	V ÚP koridor upřesněn – zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR
RK06	RK06	Český Dub, Cetenov, Osečná	V ÚP koridor upřesněn – zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR

ZÁMĚRY NADMÍSTNÍHO VÝZNAMU			
Kód	Záměr	Dotčené obce	Vyhodnocení
RK07	RK07	Český Dub, Osečná, Světlá p. J., Proseč p. J.	V ÚP koridor upřesněn -- zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR
RK638	RK638	Hrádek n. N., Chotyně	V ÚP koridor upřesněn -- zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR
RK639	RK639	Bílý Kostel n. N.	V ÚP koridor upřesněn -- zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR
RK640	RK640	Nová Ves, Chrastava, Liberec	V ÚP Chrastava koridor upřesněn -- zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR, ÚP Liberec a Nová Ves biokoridor neodpovídá vymezení v ZÚR – řešeno v pořizovaném novém ÚP
RK641	RK641	Jablonné v P. (okrajově)	V ÚP koridor upřesněn -- zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR
RK642	RK642	Janovice v P., Rynoltice, Zdislava	V ÚP koridor upřesněn -- zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR
RK643	RK643	Křižany	V ÚP Křižany biokoridor neodpovídá vymezení v ZÚR – řešeno v pořizovaném novém ÚP
RK646	RK646	Liberec	V ÚP Liberec biokoridor neodpovídá vymezení v ZÚR – řešeno v pořizovaném novém ÚP
RK661	RK661	Osečná, Janův Důl	V ÚP koridor upřesněn -- zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR
RK662	RK662	Světlá p. J., Janův Důl	V ÚP koridor upřesněn -- zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR
RK666	RK666	Český Dub, Všelibice	V ÚP koridor upřesněn -- zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR
RK668	RK668	Hodkovice nad Mohelkou, Bílá	V ÚP Bílá koridor upřesněn -- zvážit úpravu v aktualizaci ZÚR, v ÚP Hodkovice n. M. biokoridor neodpovídá vymezení v ZÚR – řešeno v pořizovaném novém ÚP

B 16.2 Významné záměry z územní studie krajiny SO ORP Liberec

V návrhové části Územní studie krajiny SO ORP Liberec (2019) byly navrženy tyto náměty a opatření nadmístního významu, které by měly být prověřeny v aktualizaci ZÚR LK.

Náměty na změny vymezení nadregionálního ÚSES (vymezeny v šíři 50 m):

- NUSES01: Upravit vymezení nadregionálního biokoridoru NK K19MB do trasy dálkového migračního koridoru a mimo urbanizované území Rašovky.
- NUSES02: Upravit vymezení nadregionálního biokoridoru NK K19H do trasy dálkového migračního koridoru a vyvolaná též návrhem úpravy nadregionálního biokoridoru NK K19MB.
- NUSES03: Upravit vymezení nadregionálního biokoridoru NK K19MB do trasy dálkového migračního koridoru.
- NUSES04: Upravit vymezení nadregionálního biokoridoru NK K19MB do trasy dálkového migračního koridoru.
- NUSES05: Upravit vymezení nadregionálního biokoridoru NK K19MB směřující k zajištění provazby se sousední ORP Nový Bor.

Náměty na změny vymezení regionálního ÚSES (vymezeny v šíři 50 m):

- RUSES01: Upravit vymezení regionálního biokoridoru RK668 do trasy dálkového migračního koridoru s napojením na regionální biocentrum RC13.
- RUSES02: Vymezit nový regionální biokoridor do trasy dálkového migračního koridoru, který současně propojí nadregionální a regionální biokoridory NK K19MB a RK668.
- RUSES03: Vymezit nový regionální biokoridor do trasy dálkového migračního koridoru. Vzhledem k hustotě vymezení regionálního ÚSES posoudit vztah nové větve USES vůči stávajícím regionálním biokoridorům RK661 a RK662.
- RUSES04: Vymezit nový regionální biokoridor do trasy dálkového migračního koridoru a jeho z části upravené trasy, který propojí regionální biocentra RC143 a RC1790.
- RUSES05: Vymezit nový regionální biokoridor do trasy dálkového migračního koridoru a jeho z části upravené trasy, který propojí regionální biocentrum RC1790 a státní hranici ČR/Polsko.
- RUSES06: Vymezit nový regionální biokoridor do trasy dálkového migračního koridoru, který propojí regionální a nadregionální biocentra RC1790 a NC84. Vzhledem k celkové délce vyhledat v navržené trase plochu pro vymezení nového regionálního biocentra.
- RUSES07: Vymezit nový regionální biokoridor, který v trase dálkového migračního koridoru propojí regionální biocentrum RC1267 a nadregionální biokoridor NK K19H.

B 16.3 Významné záměry od obcí a záměry předané poskytovateli

Všechny významné záměry jsou zaneseny do ZÚR LK, případně do průběžně aktualizovaných ÚAP LK. V 5. úplné aktualizaci nebyly identifikovány na území SO ORP Liberec žádné nové záměry regionálního nebo nadregionálního významu, která mají zásadní územní dopad. Přesto lze zmínit několik záměrů občanské vybavenosti nadmístního významu:

- Rozšíření nemocnice (KNL) o nový pavilon „CUM – Centrum urgentní medicíny“ včetně nového dopravního řešení lokality
- Rozšíření ZOO Liberec, včetně řešení parkování a základní infrastruktury
- Nový autobusový terminál (více variant, možnost propojení s vlakovým nádražím)
- Rozšíření Skiareálu Ještěd

Ostatní záměry města Liberec a okolních měst a obcí jsou zaznamenány v kartách jednotlivých obcí (Příloha E.2) a také v tabulkovém přehledu za všechny obce ORP dle tematického členění.

C ROZBOR UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ

C 1 Zjištění a vyhodnocení pozitiv a negativ v území

Rozbor udržitelného rozvoje území zahrnuje zjištění a vyhodnocení území v 13 tématech dle vyhlášky 500/2006 Sb., s uvedením pozitiv/negativ v území dle vyhodnocovaných témat

C 1.1 Širší územní vztahy

Vyhodnocení pozitiv/negativ

ŠIRŠÍ ÚZEMNÍ VZTAHY	
POZITIVA	NEGATIVA
• Liberec jako centrum nadregionálního významu (nabídka práce a občanské vybavenosti) • Silnice I/35 s navazující D10 s výborným kapacitním silničním spojením do Prahy • Souběh (křížení) dalších důležitých dopravních tahů silnice I/35, I/13 a I/14 zajišťující vazby k dalším regionálním a nadregionálním centrům a také do zahraničí (Německo, Polsko) • Příhraniční poloha s možností pracovního uplatnění v Německu případně v Polsku • Mezinárodní kooperace v rámci příhraničního komunálního sdružení Euroregionu Nisa • CHKO Jizerské hory s navazujícími Krkonošemi jako oblast cestovního ruchu celostátního (mezinárodního) významu	• Periferní poloha v rámci ČR • Hnědouhelný povrchový důl v Bogatyni a elektrárna Turów v těsném sousedství správního území s negativními vlivy na životní prostředí a hladinu podzemní vody (emise, problém se zásobováním vodou), hrozba dalšího rozšíření • Horší silniční spojení do Hradce Králové, v ZÚR schválená ale doposud nezrealizovaná nová trasa I/35 vedoucí přes Český Ráj • Špatné železniční spojení na Prahu, správní území ORP leží mimo hlavní (vysokorychlostní) železniční koridory • Energetická nesoběstačnost Libereckého kraje i ORP Liberec

C 1.2 Prostorové a funkční uspořádání

Vyhodnocení pozitiv/negativ

PROSTOROVÉ A FUNKČNÍ USPOŘÁDÁNÍ	
POZITIVA	NEGATIVA
• Velká část území ORP (bez obcí v západní a severovýchodní části) leží v rozvojové oblasti nadmístního významu OB7 – Liberec • Středem území podél silnice I/35 prochází rozvojová osa OS3 Praha – Liberec – hranice ČR/Německo, Polsko – (–Görlitz/Zgorzelec) • Průmyslové zóny v Liberci (2x), Hrádku nad Nisou a další rozsáhlé plochy výroby – významný průmyslový region • Rozsáhlé a širokospektrální plochy občanské vybavenosti v Liberci odpovídající centru nadregionálního významu • Na území SO ORP se nachází také specifické formy občanské vybavenosti (botanická zahrada, ZOO v Liberci, Lázně Kunderlice v Osečné) • Rozsáhlé plochy sportu (sjezdovky Ještěd, golfová hřiště) a rekreace na Ještědském hřbetu, na území CHKO Jizerské a Lužické hory	• SV část SO ORP je zařazena do specifické oblasti Krkonoše – Jizerské hory SOB7 • Rozsáhlé plochy brownfields v Liberci, Chrastavě, Hrádku nad Nisou a Jablonném v Podještědí, hlavně pozůstatky ukončené textilní výroby a zemědělské výroby • Velká obchodní centra v Liberci s nekapacitními příjezdovými komunikacemi • Silně urbanizované území města Liberec s horší dostupností veřejných prostranství v některých lokalitách • Horší dopravní propojení Liberce se sídly v Podještědí. • Staré ÚP obcí (Stráž nad Nisou, Nová Ves., Šimonovice) nerefluktující změny legislativy a aktuální podmínky v území • Velmi vysoká míra plánovaného růstu zastavěného území u některých malých obcí, navíc často mimo rozvojové osy a oblasti

PROSTOROVÉ A FUNKČNÍ USPOŘÁDÁNÍ	
POZITIVA	NEGATIVA
- Všechny obce ORP mají platnou územně plánovací dokumentaci - Přiměřená míra plánovaného růstu zastavěného území u většiny měst vytvářející předpoklady pro další rozvoj	(Janovice v Podještědí, Janův Důl, Jeřmanice, Nová Ves)

C 1.3 Struktura osídlení

Vyhodnocení pozitiv/negativ

STRUKTURA OSÍDLENÍ	
POZITIVA	NEGATIVA
- Silně urbanizované území – více než 90 % obyvatel SO ORP žije ve městech - Dobrá dopravní dostupnost správního sídla SO ORP města Liberec ze všech obcí kromě JV části ORP (Podještědí) - Liberec jako centrum nadregionálního významu - Rovnoměrné rozmístění lokálních center s funkcí pověřených obecních úřadů, případně stavebních úřadů a jejich dobrá dopravní dostupnost - Kladné saldo migrace SO ORP Liberec v dlouhodobém horizontu svědčící o atraktivitě území - Historicky významná sídla a hrady na starých zemských cestách (Jablonné v Podještědí, Český Dub, Grabštejn) - Zachovalá, urbanisticky hodnotná struktura sídel nebo jejich částí odrážející národnostní složení původních obyvatel – historické centrum Liberce, Hrádku nad Nisou, Hodkovic, lesní lánové vsi (Kryštofovo Údolí, Jítrava, Zdislava), radiální lánové vsi (Benešovice)	- Nízká hustota zalidnění v obcích mimo města - Rozdrobená sídelní struktura s mnoha částmi obcí, malých samostatných sídel a samot v JZ části správního obvodu zvyšující náklady na správu a údržbu území - Rozvoj příměstského bydlení i v malých obcích potlačující venkovský charakter sídel, vliv suburbanizace (Šimonovice, Jeřmanice, Dlouhý Most, Mníšek) - Členitý reliéf řešeného území (mimo Žitavskou pánev) s méně vyvinutou cestní sítí v horských a podhorských oblastech a horším dopravními vazbami s okolím - JV část území a Podještědí jako oblast mimo hlavní urbanizační i dopravní osy - Bývalý vojenský prostor Ralsko narušující původní strukturu osídlení včetně dopravních a funkčních vazeb (Cetenov, Hlavice, Osečná)

C 1.4 Sociodemografické podmínky a bydlení

Vyhodnocení pozitiv/negativ

SOCIODEMOGRAFICKÉ PODMÍNKY A BYDLENÍ	
POZITIVA	NEGATIVA
- Rostoucí počet trvale bydlicích obyvatel celkem, ale i u většiny obcí: nejvyššího relativního zvýšení počtu obyvatel dosáhly v posledních 10 letech obce v suburbanizační zóně Liberce (Šimonovice, Jeřmanice, Proseč pod Ještědem) - Sídelní atraktivita SO ORP Liberec jako celku ale i většiny obcí, doložená kladným saldem migrace v posledních 10 letech (údaje za rok 2022 výrazně ovlivněna mimořádnou migrací z Ukrajiny)	- Postupné zhoršování věkové struktury populace, zvláště v malých obcích v Podještědí (Český Dub, Světlá pod Ještědem, Janův Důl, Zdislava, Janovice v Podještědí) - Pokles počtu obyvatel v některých obcích v Podještědí za posledních 10 let (Cetenov, Zdislava) - Rostoucí saldo přirozeného úbytku obyvatel v posledních 5 letech v rámci SO ORP (snižující se počet narozených dětí)

SOCIODEMOGRAFICKÉ PODMÍNKY A BYDLENÍ	
POZITIVA	NEGATIVA
- Hrubá míra přirozeného přírůstu obyvatel od roku 2006 do roku 2020 v SO ORP a také ve většině obcí v zázemí města Liberec - Příznivější věková struktura obyvatel SO ORP v porovnání s Libereckým krajem i ČR, u dynamicky se rozvíjejících obcí v okolí Liberce index stáří výrazně pod hodnotou 100 (Šimonovice, Jeřmanice, Mníšek) - Významný vliv sezónních uživatelů území v Liberci a okolí - Nadprůměrná (příznivá) vzdálenostní struktura obyvatel v Liberci, Šimonovicích, Kryštofově Údolí a Proseči pod Ještědem - Vysoká intenzita bytové výstavby v obcích okolo Liberce (Šimonovice, Jeřmanice, Dlouhý Most) a obci Janův Důl - Vysoký a rostoucí podíl soukromých vlastníků domů. - Snížení podílu neobydlených bytů v ORP jako celku i ve většině obcí mezi lety 2021-2011. - Příznivý vliv druhého bydlení na venkovské území	- Průměrná vzdělanostní struktura obyvatelstva s podprůměrným podílem obyvatel s ukončeným VŠ vzděláním. Nepříznivá vzdělanostní struktura v obcích Hrádek nad Nisou, Chotyně a Nová Ves - Nízká intenzita bytové výstavby ve městech mimo Liberec – Hrádek nad Nisou a Český Dub - Nadprůměrné stáří domovního fondu a jeho zanedbanost. - Podprůměrný podíl domů / bytů napojených na veřejnou kanalizaci. - Vysoký podíl neobydlených bytů a nárůst tohoto podílu mezi lety 2011-2021 u obcí Cetenov, Chotyně a Stráž nad Nisou. - Vysoké a stále rostoucí ceny stavebních pozemků a nových bytů

C 1.5 Příroda a krajina

Vyhodnocení pozitiv/negativ

PŘÍRODA A KRAJINA	
POZITIVA	NEGATIVA
- Významná velkoplošná chráněná území – CHKO Jizerské hory, Lužické hory - Přítomnost systému NATURA 2000 (ptačí oblasti, evropsky významné lokality) - Velký počet maloplošných chráněných území (NPR, PR, NPP, PP) - Přírodní park Ještěd - Významná síť nadregionálních biokoridorů a s nimi souvisejících biocenter - Vysoký počet registrovaných významných krajinných prvků a významných krajinných prvků ze zákona - Výskyt lokalit zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů - Výskyt památných stromů - Ve většině obcí koeficient ekologické stability vyšší než 1 (vcelku vyvážená krajina), u 1/3 obcí pak převyšuje hodnotu 3 (přírodní a přírodě blízká krajina) - Území se zřetelně dochovanou krajinnou strukturou – KPZ Lembersko - Lokální atraktivní krajinné scenérie a segmenty kulturní krajiny s památkami,	- Místně nízký stupeň ekologické stability krajiny (centra měst – Liberec, Hrádek nad Nisou, Chrastava a v obci Chotyně) - Intenzivně využívaná zemědělská krajina s velkými bloky orné půdy s malým zastoupením liniové zeleně v JZ a severní části řešeného území (Bílá, Hlavice, Chotyně) - Narušování krajinného rázu výstavbou FVE a objemných průmyslových a skladových areálů - Nespojitost lokálních biokoridorů na hranicích obcí, nefunkčnost části ÚSES - Kritická a problémová místa na migračních koridorech velkých savců (Hodkovice nad Mohelkou, Hrádek nad Nisou, Bílý Kostel nad Nisou) - Fragmentace krajiny liniovými dopravními stavbami včetně návrhu nových dopravních koridorů

pestrá krajinná mozaika, lokality harmonie sídla a krajinného rámce • Fragmenty osových vazeb a kompozice (Jablonné v Podještědí, Zdislava, Machnín) • Lokality s dochovaným členěním historických plužin (Podještědí, Rašovka, Václavice, Horní Vítkov)	

C 1.6 Vodní režim a horninové prostředí

Vyhodnocení pozitiv/negativ

VODNÍ REŽIM A HORNINOVÉ PROSTŘEDÍ	
POZITIVA	NEGATIVA
• Zásobárna a zdroj kvalitní pitné vody evropského významu • Vysoký podíl malých vodotečí v ORP Liberec • Chráněné přirozené akumulace podzemních a povrchových vod (Jizerské hory, Lužické hory, Severočeská křída) • Zdroj léčivé vody v peloidech Lázně Kundratice (Osečná) • Zdroj přírodní minerální vody Vratislavice (Liberec) • Budování nových vodních ploch v rámci komplexních pozemkových úprav (Křižany, Žibřidice) • Rozsáhlá ložiska uranových rud národního významu v jihovýchodní části SO ORP Liberec (Křižany, Osečná, Janův Důl) • Velká geologická a geomorfologická členitost území ORP – atraktivní turistické cíle • Velké zásoby stavebního a dekoračního materiálu (kámen, písky, Liberecká žula) • Protipovodňová opatření	• Nekvalitní nebo nedostatečné zdroje pitné vody v některých lokalitách (Zdislava, Světlá pod Ještědem), vysychání individuálních zdrojů pitné vody • Nedostatečná vodnost území obcí pro dobudování splaškové kanalizace s ČOV • Snížení úhrnu srážek a nedostatečná retence vody v ORP podporující riziko sucha • Vymezení zranitelných oblastí v části ORP s intenzivním zemědělstvím • Napřímené vodní toky se zpevněným dnem bez patřičných břehových porostů – potřeba revitalizace • Povodňové riziko na toku Lužická Nisa a Mohelka • Vymezeny kritické body povodí (včetně přispívajících ploch) • Území zvláštní povodně pod vodním dílem pro VD Harcov, VD Fojtka, VD Mlýnice (zasaženo i území z VD Bedřichov a VD Mšeno) • Problematická těžba čediče (Tlustec) • Četná poddolovaná území především v oblasti Ještědského hřbetu • Výskyt aktivních sesuvných území (Podještědí)

C 1.7 Kvalita životního prostředí

Vyhodnocení pozitiv/negativ

KVALITA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ	
POZITIVA	NEGATIVA
• Klesající vývoj měrných emisí znečišťujících látek (v období 2018 – 2022 nebyl překročen imisní limit u žádné ze znečišťujících látek) – zlepšení stavu • Nízký počet skládek odpadů (funkční – Druzcov) • Zlepšující se kvalita vody ve vodních tocích • Spalování komunálního odpadu (spalovna Liberec)	• Území zatížená hlukem z dopravy v okolí významných dopravních tahů (zejména I/13, I/35) • Výskyt troposférického ozonu (nadlimitní hodnoty po celém území ORP) • Vodní tok Lužická Nisa je dosud v kategorii „znečištěná voda“ • Velký počet starých ekologických zátěží a kontaminovaných ploch

• Veřejná kanalizace s ČOV ve větších obcích a městech SO ORP Liberec; 76 % obyvatel připojeno na veřejnou kanalizaci • Budování protihlukových opatření a přeložky komunikací snižující hlukovou zátěž obyvatel	• Vysoký radonový index v části území (SV Liberce – žulové podloží) • Místní znečištění ovzduší způsobené vytápěním méně kvalitními palivy – malé obce • Znečištění malých vodních toků vypouštěním splaškových vod zvláště u obcí bez splaškové kanalizace (Světlá pod Ještědem, Rynoltice)

C 1.8 Zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkcí lesa

Vyhodnocení pozitiv/negativ

ZEMĚDĚLSKÝ PŮDNÍ FOND A POZEMKY URČENÉ K PLNĚNÍ FUNKCE LESA	
POZITIVA	NEGATIVA
• Kvalitní půdy I. a II. třídy ochrany a vyšší stupeň zornění v JZ a S části území ORP • Rozsáhlé louky v podhůří Jizerských a Lužických hor a Ještědského hřbetu využívané k pastvě skotu a ovcí • Vysoký podíl zalesněných ploch (41,5 % plochy ORP) – zvýšení • Smíšené nebo listnaté lesy v části Jizerských hor (Oldřichov a v Hájích) a Ještědského hřbetu (Karlovske bučiny)	• Neobdělávání zemědělských ploch, zarůstání luk náletovou dřevinou a plevely • Znatelný úbytek zemědělské půdy za posledních 15 let – především zábory ZPF pro novou výstavbu • Velké bloky orné půdy ohrožené větrnou erozí (Hrádek nad Nisou) a vodní erozí (nejvíce J a JV území) • Likvidace remízků a mezí, v jejichž důsledku dochází k erozní činnosti (splav půdy) a zvyšuje se riziko záplav • Rozsáhlé plochy jednodruhové a stejnověkové skladby lesa • Špatný zdravotní stav a velký úbytek dřevní hmoty na území ORP v důsledku kůrovcové kalamity

C 1.9 Občanská vybavenost včetně její dostupnosti

Vyhodnocení pozitiv/negativ

OBČANSKÁ VYBAVENOST VČETNĚ JEJÍ DOSTUPNOSTI	
POZITIVA	NEGATIVA
• Dostupnost center zařízení občanského vybavení veřejnou dopravou. • Nabídka specializovaných zdravotnických zařízení v Liberci v KNL Liberec i dalších zdravotnických centrech • Vcelku rovnoměrně rozložená síť základních a mateřských škol na území ORP • Dobrá dostupnost středních škol s rozmanitými obory • Přítomnost technické vysoké školy • Přítomnost hospice sv. Zdislavy a organizací poskytujících terénní paliativní péči • Nárůst počtu sociálních zařízení (oproti roku 2019) • Široká nabídka kulturních zařízení v Liberci i dalších městech v ORP	• Nedostatečná základní občanská vybavenost v malých obcích (Cetenov, Janovice v Podještědí, Zdislava, Kryštofovo Údolí) a její horší dostupnost • Nevyváženost mezi rozvojem obcí a nabídkou občanského vybavení (Šimonovice, Jeřmanice) • Nedostatečné kapacity pobytových sociálních služeb (domovů pro seniory, chráněného bydlení atp.) • Nedostatek sociálního bydlení • Nedostatek služeb na pomezí zdravotní a sociální péče pro osoby ohrožené sociálním vyloučením • Nedostatek praktických lékařů, koncentrace zubařů do větších měst a jejich stárnutí

• Přítomnost základních zařízení pro sport a volný čas (hřiště, tělocvična) téměř ve všech obcích SO ORP • Silná spolková činnost v obcích	• Lokálně nedostatečné kapacity mateřských a základních škol, zvláště u obcí s dynamickým rozvojem (Šimonovice, Dlouhý Most, Jeřmanice) • Špatný technický stav školních budov v Liberci i dalších obcích a městech • Nedostatečná kapacita budov Krajské Nemocnice Liberec (<i>nový pavilon CUM</i>) • Nejnižší dostupnost občanské vybavenosti v okrajových částech ORP a v centrální části (Kryštofovo Údolí)

C 1.10 Dopravní a technická infrastruktura včetně jejich dostupnosti

Vyhodnocení pozitiv/negativ

DOPRAVNÍ A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA VČETNĚ JEJICH DOSTUPNOSTI	
POZITIVA	NEGATIVA
• Velká část území je dobře napojena na hlavní republikový dopravní systém (silnice I/35 a I/13, železnice 030 a 086) • Poměrně vysoká hustota silniční sítě II. a III. třídy a stabilizovaných železničních tratí • Připojení nejvýznamnějších průmyslových podniků na železniční síť. (Liberec) • Území je zabezpečeno leteckou záchrannou službou (heliport – Liberec) • Rozvinutý systém veřejné osobní dopravy v místním i regionálním dosahu • Tramvajová trať Liberec – Jablonec po nákladné rekonstrukci • Kvalitní a vydatné podzemní zdroje pitné vody (Dolánky, Libíč, Machnín) rozmístěné po celém řešeném území • Systém veřejné vodovodní sítě dostupný ve všech obcích • Veřejná kanalizace s ČOV ve větších obcích a městech SO ORP Liberec; 76 % obyvatel připojeno na veřejnou kanalizaci • Výrobní elektřiny z obnovitelných zdrojů – větrné a fotovoltaické elektrárny, bioplynová stanice v Křižanech • Celé území je plně elektrifikováno hustou sítí vedení VN a NN • Všechna větší sídla jsou plynofikována • Ještěd jako centrum vysílačů RR spojů a základnových MW stanic	• Špatná dopravní dostupnost obcí v Podještědí bez železničního a hlavního silničního spojení (Světlá p. J., Proseč p. J., Janův Důl, Osečná) • Nehomogenní a závadná silniční síť II. a III. tříd zejména v průjezdních úsecích obcí • Průjezdní úseky silnic I. II. třídy zastavěným územím obcí s intenzivní dopravou (hluková a emisní zátěž), pomalá realizace obchvatů • Nekapacitní sjezdy ze silnice I/35 do průmyslových zón Jih a Sever v Liberci a pomalá realizace druhého napojení • Nevyhovující stav železniční sítě na území ORP – nevyhovující technické parametry, chybí elektrifikace • Špatné železniční spojení ORP (Libereckého kraje) s Prahou, absence vysokorychlostních tratí • Nevyhovující dopravní spojení z Hrádku nad Nisou jihozápadním směrem • Nedostatečné zdroje pitné vody (prameniště) veřejného vodovodu (Zdislava, Světlá p. J. Ještědem, Proseč p. J.) a nedostatečné individuální zdroje v částech obcí (Liberec, Mníšek) zvláště v letních měsících. • Technicky nevyhovující vodovodní řady značného stáří (Zdislava, Rynoltice, centra měst: Liberec, Český Dub, Hodkovice n. M.) • Vysoký podíl malých obcí bez veřejné kanalizace a ČOV. • Nízký podíl výroby elektřiny v ORP Liberec • Distribuční síť VN pro rozvod elektrické energie je na většině území provedena vrchním vedením. • Vysoký podíl využití pevných paliv pro vytápění

DOPRAVNÍ A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA VČETNĚ JEJICH DOSTUPNOSTI	
POZITIVA	NEGATIVA
	Přístup k zemnímu plynu má pouze cca 55 % obyvatelstva

C 1.11 Ekonomické a hospodářské podmínky

Vyhodnocení pozitiv/negativ

EKONOMICKÉ A HOSPODÁŘSKÉ PODMÍNKY	
POZITIVA	NEGATIVA
- Území má jedno přirozené centrum (Liberec); - Dobře dostupná občanská vybavenost (MŠ, ZŠ, VŠ, zdravotnická zařízení, nemocnice) v Liberci; - Řada atraktivit cestovního ruchu (sportovní a rekreační zařízení), rozsáhlá ubytovací kapacita; - Příležitost pro rozvoj dalších forem cestovního ruchu (lázeňství, agroturistika, kongresový cestovní ruch, letní školy); - Většina obcí má zpracované programy rozvoje; - Vysoký počet ekonomických subjektů; - Existence tradičních odvětví zpracovatelského průmyslu (s přesahem do aktuálně podporovaných uměleckých řemesel); - Vnímání důležitosti specifických forem podnikání, jako např. rodinného podnikání (s potenciálem rozvoje sociálního podnikání, strat-upů, spin-off apod.); - Mírné snížení příjmových disparit mezi obcemi SO ORP Liberec (ale je třeba daný jev posuzovat v dalších souvislostech, otázka malých a velkých čísel); - Existence středního a vysokého školství, a to i v technických oborech; - Multioborový znalostní potenciál Technické univerzity v Liberci; - Zlepšení vzdělanostní struktury obyvatelstva (zvýšení podílu obyvatel s maturitou a VŠ vzdělaných); - Existence inovačních a podnikatelských center se zaměřením na tradiční i nová odvětví (např. KKO); - Existence výzkumných kapacit; - Existence klastrových iniciativ v oblasti moderních technologií, které propojují podnikatelskou, vzdělávací a výzkumnou sféru; - Spolupráce s partnerskými regiony v ČR i v zahraničí; - Ekologicky stabilní území.	- Pokračuje trend zhoršování věkové struktury populace; - Úbytek obyvatel v některých menších obcích (vylidňování venkova); - Nedostatek pracovních sil v řadě profesí; - Odvětvová struktura ekonomiky (vysoký podíl zpracovatelského průmyslu, přičemž stále převažuje závislost hospodářství regionu na odvětví automotive v celém rozsahu jeho hodnotového řetězce); - Nižší růst čistých peněžních příjmů obyvatel ve srovnání s Libereckým krajem a ČR; - Velké rozdíly v intenzitě bytové výstavby napříč SO ORP (počet dokončených bytů za období 2018–2022 v přepočtu na 1 000 obyvatel – na úrovni SO ORP Liberec cca 11; z obcí nejvíce Český Dub 70, Jeřmanice 51, Šimonovice 48, Janův Důl 47, Dlouhý Most 37 a Janovice v Podještědí 32. Naopak nejméně Hlavice (4), Hrádek nad Nisou a Chrastava (totožně 7), Liberec (9) a Jablonné v Podještědí (10). - Existence brownfieldů v některých obcích SO ORP Liberec; - Nedostatek komunikací vyhrazených pro cyklistickou dopravu (s ohledem na zvyšující se provoz na pozemních komunikacích se jedná o rizikový jev); - Zahraniční investice jsou zaměřeny převážně do oborů s nízkou přidanou hodnotou; - Nízká vazba systému vzdělávání na poptávku firem po technických oborech; - Odlisný stupeň občanské vybavenosti a úrovně obslužnosti mezi obcemi. - V případě Liberce je třeba upozornit na nekapacitní dopravní infrastrukturu. Jedná se o širší problém, např. oblasti Ostašova a napojení bývalé slévárny nově nabízené developery jako průmyslový prostor „Industrial Park Liberec – Ostašov“. Největším přetrvávajícím problémem je dopravní napojení obou stávajících průmyslových zón pouze z jednoho směru ze silnice I/35 a také dopravní napojení celého západního území města - sběrná obvodová komunikace (Horní Hanychov, Karlinky,

EKONOMICKÉ A HOSPODÁŘSKÉ PODMÍNKY	
POZITIVA	NEGATIVA
	Růžodol I, Ostašov), jejíž součástí je i dopravní napojení velké rozvojové plochy výroby u letiště.

C 1.12 Rekreace a cestovní ruch

Vyhodnocení pozitiv/negativ

REKREACE A CESTOVNÍ RUCH	
POZITIVA	NEGATIVA
• Velkoplošná chráněná území (CHKO Jizerské hory, CHKO Lužické hory + PP Ještěd) • Vysoký přírodní rekreační potenciál převyšující průměr ČR • Kulturní a historické dědictví (vysoký podíl kulturních a historických památek, lidová architektura) • Přítomnost 5 městských památkových zón, vesnické památkové zóny a kulturní památkové zóny • Hustá síť cyklostezek a turistických tras jako kvalitní předpoklad pro rozvoj letní turistiky • Liberec jako město nadregionálního významu pro aktivní rekreaci • Široké spektrum mezinárodní spolupráce	• Nízká sportovní a rekreační vybavenost středisek cestovního ruchu (doprovodná infrastruktura) a nízká kvalita poskytovaných služeb • Nedostatek finančních prostředků na zavádění nových služeb a koordinaci rozvoje • Nevyužití příležitostí regionu (přírodní bohatství) • Nedostatečná propagace kulturně historických hodnot obcí jako turistických cílů • Limitující opatření na ochranu přírody pro realizaci projektů zaměřených na cestovní ruch

C 1.13 Bezpečnost a ochrana obyvatel

Vyhodnocení pozitiv/negativ

BEZPEČNOST A OCHRANA OBYVATEL	
POZITIVA	NEGATIVA
• 2 stálé úkryty civilní ochrany v Liberci • V Liberci je hlavní stanice HZS Libereckého kraje včetně krajského ředitelství • Téměř ve všech obcích SO ORP Liberec (vyjma 3) jsou jednotky dobrovolných hasičů • Krajské ředitelství Policie ČR v Liberci • Rovnoměrné rozmístění obvodních oddělení Policie ČR ve městech Český Dub, Hodkovice nad Mohelkou, Chrastava, Hrádek nad Nisou • Významné útvary pro ochranu a bezpečnost státu (Centrum vojenská kynologie Grabštejn – Chotyně, 31. pluk radiální, chemické a biologické ochrany – Liberec) včetně jejich budov a zařízení • Záchraná zdravotnická služba s heliportem spadající pod Krajskou nemocnici Liberec	• Chybějící stálé nebo alespoň improvizované úkryty civilní ochrany v některých obcích, které mají horší dopravní dostupnost Liberce (Podještědí) • Zvýšené riziko teroristických útoků v důsledku přítomnosti 31. brigády radiální, chemické, biologické ochrany a Podpůrného kompletu společných sil NATO v Liberci • Horší dostupnost nemocnice a zdravotnické záchrané služby v obcích Podještědí (Hlavice, Cetenov, Všelibice) • Výskyt přírodních rizikových jevů, zvláště vysoké riziko v mapách povodňového nebezpečí (Lužická Nisa), dále záplavy při příválových srážkách, sesuvná a poddolovaná území

C 2 Vyhodnocení územních podmínek a potenciálů pilířů udržitelného rozvoje

V této kapitole se zaměřujeme na vyhodnocení podmínek udržitelného rozvoje a na vývojové trendy v jednotlivých pilířích udržitelného rozvoje. O potenciálu jednotlivých tematických oblastí a pilířů je pojednáno jen okrajově. Důvodem je podrobné zpracování krajinných potenciálů v Územní studii krajiny SO ORP Liberec – část Průzkumy a rozboru (str. 159 -177). Ekonomický potenciál je vyjádřen u hodnocení ekonomického pilíře.

Dle zadání ÚSK zpracované MMR a MŽP, resp. dle společného metodického pokynu, je potenciálem souhrn možností, schopností, vhodností, předpokladů území/krajiny pro určitou činnost. Jde tedy o koncentraci příznivých vlastností krajiny, které mohou poskytovat určité možnosti a předpoklady pro různorodé využívání krajiny s cílem uspokojit potřeby lidské společnosti.

V rámci ÚSK jsou sledovány tyto potenciály:

- Ekostabilizační;
- Biotický;
- Produkční zemědělský;
- Produkční lesnický;
- Mimoprodukční lesnický;
- Surovinový;
- Vodohospodářský;
- Sídlní;
- Rekreční;
- Kulturně-historický.

Pro každý z potenciálů byla expertním odhadem nastavena vstupní kritéria, tj. vybrané pozitivní vlastnosti krajiny, jejichž koncentrací a četností vzájemných překryvů dochází ke zvyšování potenciálu krajiny pro dané téma. Zjištěné výsledky byly následně agregovány na hexagonovou síť o velikosti 10 ha, výjimečně na administrativní hranice obcí (rekreační potenciál) nebo hranice základních sídelních jednotek (sídlní potenciál).

C 2.1 Hodnocení kvality životního prostředí obcí ORP Liberec

Hodnocení životního prostředí obcí s rozšířenou působností – Liberec, bylo zpracováno původní metodou, rozvíjenou na Katedře geografie Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické, Technické univerzity v Liberci. V přístupu rezonovala především skutečnost, že životní prostředí má dimensionální charakter, tj. integruje globální, regionální a lokální aspekt. Globální aspekt vzhledem k nedostatku informací nebyl hodnocen. Jednotlivé indikátory jsou výsledkem hodnocení aktivit životního prostředí v analogové, digitální formě, analýz, interpretací, syntéz v tabulkové, mapové formě s využitím tabulkových syntéz, parametrické analýzy. Regionální aspekt byl hodnocen v měřítku 1:50 000, lokální údaje v měřítku 1:5000. Jednotlivé katastry byly hodnoceny jako součásti vymezených prostorových polygonů. Výběr indikátoru byl zaměřen na „urbánní cenu zdraví“ v důsledku celkových změn krajiny a možností adaptace člověka na tyto komplexní podmínky, jeho biotopu (ekotopu), byl hodnocen topický, chorický dopad, environmentální zátěže na environmentální složky, ovzduší, půdu, vodu, zpracováním dostupných údajů a vlastním hodnocením. Výsledky jsou prezentovány v kartogramech, tabulkách, digitálních vrstvách ve formě databáze, prostorové databáze a metadatabáze. V tomto textu uvádíme závěry z celého hodnocení.

Životní prostředí hodnoceného území je ovlivněno následujícími skutečnostmi:

- Geografickou polohou území, z toho vyplývající přírodní prostředí, podmínkami reliéfu, modelem odtoku vody a říční sítí, půdním a vegetačním krytem.
- Mírou urbanizace v komplexu s dopravou
- Mírou produkční exploatace v důsledku toho stupně synantropizace ekosystému
- Historicky daným stupněm staré environmentální zátěže
- V důsledku urbanizace množstvím a intenzitou kontaminantů v přírodním prostředí

Z uvedených skutečností vyplývá environmentální zátěž, její důsledky, výběr indikátoru a způsob jejich hodnocení.

Geografická poloha je pro životní prostředí území příznivá. Jizerské hory, Lužické hory a Ještědský hřbet poskytují velmi vhodné podnebí pro existenci člověka. Rozdělují území z hlediska expozice (energetický příkon) a polohy v reliéfu. A to na vyšší pohoří se specifickými vlastnosti pro zdraví, relaxaci s vyšší náročností a dále na nižší hornaté polohy pro bydlení a rekreaci. Kotliny jsou ovlivňovány zvýšenými amplitudami ročními a denními důsledky inverze a jsou pro obyvatele větší environmentální zátěží. Vhodné jsou i nížiny v okolí Hrádku nad Nisou. Řeky v ORP Liberec mají většinou bystřinný charakter resp. charakter horní části toku. Kvalitní klima životního prostředí snižují vysoké úhrny srážek (největší v republice) v Jizerských horách, ale i v ostatních pohořích v území, což je způsobeno systémem padavých větrů (Jizerské Hory). Vcelku je možné charakterizovat celé území z hlediska přírodních poměrů za velice příznivé (hodnoceny byly jen složky přímo působící na člověka a jeho životní prostředí).

V důsledku vhodných reliéfových poměrů, intenzivních srážek a následného tvaru povodí a říční sítě jsou vytvořeny nebezpečné podmínky pro vytváření povodní. Na základě toho bylo v povodí Lužické Nisy stanoveno 6 citlivých prostorových konfigurací (bodů) integrace vody v čase, prostoru a modelu srážek. Dále byly vymezeny 3 oblasti v klimatickém regionu s nižšími srážkami, ale podmínkami potenciálních povodní v období přivalových srážek. Z pohledu ohrožení povodněmi je území nepříznivé.

Změnu původní krajiny na krajinu přírodní, kultivovanou, degradovanou-devastovanou provází celá řada změn s důsledky na stres obyvatel a snížení jejich adaptace, v důsledku toho imunity. Hodnotil se odklon od původní krajiny z pohledu synantropizace vegetace, technických proměn daných intenzitou a způsobem urbanizace a vlivem dopravy. Z tohoto aspektu je území značně heterogenní. Od území obcí téměř nenarušených (Oldřichov, Mníšek, Kryštofovo údolí) s krajinou legislativně chráněnou, přes přírodě blízké, ale extenzivně zemědělsky využívané (Jablonné v Podještědí, Janovice v Podještědí, Zdislava, Křižany) a intenzivně zemědělsky využívané (Bílá, Osečná, Janův Důl, Bílý Kostel nad Nisou, Nová ves) přes průmyslem a dopravou více degradovaným územím (Chrastava až po Hrádek nad Nisou). Nakonec lze uvést intenzivně urbanizovaný, silně zónovaný Liberec s charakterem velkoměsta a s minimálním zastoupením ekosystému v prostoru životního prostředí. Z hlediska přírodních složek v životním prostředí je významný vysoký podíl lesů, trvalých travních porostů a zahrad v území. Pozitivní je „zelený prstenec“ okolo Liberce v jeho bezprostředním okolí a pomyslná obalová zóna Liberce tvořena příměstskými obcemi s poskytováním perspektivního bydlení. Uvedená skutečnost je významná nejen z hygienického důvodu, ale též pro poskytování kvalitní krátkodobé rekreace a prostorové relaxace víceméně ve všech obcích.

Intenzita a druh kontaminace jsou podmíněny regionálním modelem urbanizace a industrializace, zejména v historickém pojetí. Přítomnost průmyslových center a jejich propojení v regionální, ale i přeshraniční síti je vyjádřen v urbanizačních tazích Jablonec nad Nisou – Liberec – Chrastava – Hrádek

nad Nisou, resp. Jablonné v Podještědí. Kartogramy kontaminace vody, ovzduší v pruhu urbanizace, dopravy, průmyslu, naznačují na silnou environmentální zátěž. Což ukazuje i dopravní zátěž na silnici I/35 Turnov – Liberec – Chrastava – Jablonné v Podještědí, kde doprava dosahuje podle měření intenzity dopravy ŘSD (2020) hodnot až 27 000 automobilů za den. Uvedený dopravní tah je postaven v dřívější době a poměrně věrně kopíruje terén v důsledku nejjednoduššího prostupu krajiny. S tím souvisí přítomnost množství vody v okolí tohoto dopravního tahu v Lužické Nise. Toto způsobuje její intenzivní kontaminaci (jako i vody poříční) v stupni – znečištěný vodní tok. Zátěž na těchto dopravních tazích zvyšuje ale i intenzivní exploatace zemědělstvím a lokální kontaminace, jak to vyplývá z kartogramů. Ostatní území představuje různý stupeň urbanizace. Od málo intenzivní, soustředěné v hlubokých údolích, přes řadové typy zástavby (lesní lánové obce, řadové obce), po mozaikovitě osídlení s parcelovou zástavbou v okolí Českého Dubu a Hlavičky. Intenzita kontaminace je tu dána intenzitou zemědělství a dopravní sítí, resp. velikostí urbanizačních jader, vesnic se střediskovou funkcí a místním až středně velkým průmyslem. Nejvíce environmentálně zatíženým územím je Liberec. Zejména jsou to jeho zastavěné zóny, průmyslové čtvrtě, dopravní plochy, budované jako metropole severu s dlouhodobou tradicí. Z uvedených skutečností vyplývají negativní důsledky pro životní prostředí.

V ORP došlo v posledních letech k výraznému zlepšení kvality ovzduší, kdy nebyly v žádné z obcí evidovány emise těžkých kovů a benzenových látek. V centrech jsou pak největšími znečišťovateli malé a mobilní zdroje znečištění, které převažují nad střešními a velkými zdroji a které jsou dány především dopravou. Negativní situaci města Liberec a dalších větších měst (Chrastava, Český Dub) znásobuje dispozice reliéfu pro hromadění a kumulaci kontaminantů v ovzduší. Toto je způsobeno silnou inverzní polohou a bezrozptylovou dispozicí reliéfu s nedostatkem ventilace ovzduší. Zejména Liberec je ve značně imisně zatížené inverzní poloze. Smog a vymývání kontaminantů častými dešti působí jak přímým ohrožením, tak kumulací v půdě a následným přenosem pomocí větru a vody. Kvalita vody je vázána na urbanizační tahy, intenzivně využívané zemědělské oblasti, urbanizační jádra městského typu, vesnické osídlení (zemědělské obce) a dopravou. Je vytvořen výrazný model splachu v pohořích, koncentrace a kumulace kontaminantů v kotlinách. To způsobuje kumulaci těžce rozpustných látek a eutrofizačních organických látek přecházejících do potravinového řetězce potravinami v souvislosti se samozásobováním. A to zejména v silněji urbanizovaném prostředí, kde jsou problémy s možností alternativního zemědělství.

Nepříznivý vliv centra urbanizačních tahů se projevuje i ve starých ekologických zátěžích, kde je víc registrovaných rizikových látek, včetně starých skládek. Nejvíce ohrožené a zamořené jsou vzhledem k počtu obyvatel z tohoto hlediska Liberec a Hrádek nad Nisou. V některých čtvrtích Liberce se vyskytují i desítky starých průmyslových závodů, zařízení, zrušených skladů nebo skladů s částečným provozem. Tyto nejsou registrovány jako zdroj emisí, nebo zdroj kontaminace vody, zdraví. Zejména tato neregistrovaná zátěž je ale pro obyvatelstvo ohrožující a často i riziková (prach, užitková voda).

Důležité z hlediska udržitelnosti regionu je místní kontaminace a úroveň životního prostředí. Je zpracovávána ekologická síť s ekologickou validitou a funkční hodnocení prostorových jednotek krajinné struktury, pro jednotlivé obce. Prozatímní výsledky hovoří o velmi dobrém prostorovém modelu a podílu validních jednotek krajinné struktury v celém území.

V rámci třetí úplné aktualizace bylo zadáno zpracování metodiky pro hodnocení kvality (zátěže) životního prostředí pro urbánní prostor (město Liberec). Cílem nové metody bylo vymezit pomocí syntézy jednotlivých stresových faktorů oblasti s podobnou zátěží životního prostředí ve velice heterogenním území města. Tato metodika měla doplnit stávající postup hodnocení, který byl ale zaměřen především na rurální (venkovské) území. Podrobnější hodnocení města Liberec a především vymezení nejrizikovějších míst, z hlediska zátěže životního prostředí nebylo dokončeno. Hlavním

důvodem jsou nedostatečně detailní podklady pokrývající povrch území města a využití území (zvláště co se týče sídlení zeleně), na což je nově navržená metoda velmi citlivá a výsledky jsou pak nevyhovující. Závěrem je ale potřeba říci, že nová metodika měla pouze upřesnit kvalitu životního prostředí uvnitř města, která je v jednotlivých čtvrtích odlišná. V celkovém hodnocení obcí, se na výsledku, tedy tom, že je město Liberec z hlediska životního prostředí hodnoceno jako jedno z nejhorsích, nic nemění.

Vzhledem k náročnosti provedení aktualizace metodou hodnocení zátěže životního prostředí popsané výše, zvláště pak z důvodu nedostupnosti aktuálních a dostatečně podrobných dat druhotné krajinné struktury – landuse (s dostatečným prostorovým rozlišením) bylo přistoupeno k alternativnímu hodnocení kvality životního prostředí prostřednictvím vybraných indikátorů. Další důvodem je potřeba sledování trendů, které jsou od 5. úplné aktualizace požadovány.

Tab. 94: Vybrané indikátory pro hodnocení environmentálního pilíře

INDIKÁTORY ENVIRONMENTÁLNÍHO PILÍŘE		
Označení	Název indikátoru	Popis (výpočet)
11	Koeficient ekologické stability (KES)	Poměr ekologicky stabilních ploch a ekologicky nestabilních ploch dle KN – k 31. 12. 2023
12	Kvalita ovzduší	Výskyt a četnost emisních zdrojů REZZO1 a oblasti s překročením imisních limitů; data za rok 2022 (resp. 2018–2022)
13	Výskyt stresových jevů	Výskyt průmyslové nebo významné zemědělské výroby a jejich rozsah, výskyt silnice I. třídy, výskyt a četnost SEZ, výskyt spalovny nebo skládky odpadu – expertní hodnocení
14	Míra urbanizace	Podíl výměry zastavěného území na rozloze obce [%]
15	Míra plánovaného růstu zastavěného území	Podíl výměry zastavitelných ploch k výměře zastavěného území [%]
16	Lesnatost	Podíl lesních pozemků na rozloze obce k 31. 12. 2023 [%]
17	Trend změny rozlohy zemědělské půdy	Změna podílu evidované zemědělské půdy na celkové výměře hodnoceného území za posledních 5 let [%]

Indikátory byly zvoleny tak, aby pokryly většinu složek životního prostředí, aby pro ně byla dostupná aktuální data, která se navíc průběžně aktualizují a zároveň alespoň zčásti korespondovala s hlavní metodou hodnocení na základě environmentální zátěže.

KARTOGRAMY

V rámci zpracování „Hodnocení environmentálního pilíře ORP Liberec“ Katedrou geografie Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TUL byla vytvořena databáze faktorů charakterizující environmentální pilíř a zároveň zhotoveno několik kartogramů a kartodiagramů jako výstup z celého projektu. V rámci třetí úplné aktualizace bylo vyhotoveno mnoho dalších mapových výstupů charakterizujících modelové zatížení životního prostředí.

Mapové přílohy včetně metainformací a vysvětlivek tvoří samostatný podklad a nejsou součástí dokumentace. Mapy zobrazují antropogenní proměny krajiny, environmentální zátěž území z hlediska kontaminace, povodňového rizika a kvality ovzduší. Vzhledem k diametrálně rozdílným přírodním podmínkám v jednotlivých částech města Liberec je pro environmentální zátěž území a potenciální nebezpečí povodní zpracovány samostatné mapy pro městské části Liberce.

Kromě expertního hodnocení environmentální zátěže, které ve 4. ani 5. a 6. úplné aktualizaci nebylo provedeno, jsme zpracovali nově alternativní hodnocení prostřednictvím indikátorů. Následující tabulka obsahuje výsledné hodnocení jednotlivých indikátorů a celkové hodnocení environmentálního pilíře. V 5. úplné aktualizaci došlo k rozšíření o jeden indikátor kvůli pokrytí všech témat environmentálního pilíře. Kvůli požadavku hodnotit trendy vývoje byly zpětně dopočítány hodnoty

nového indikátoru. Došlo také k úpravě indikátoru I5 – míra plánovaného růstu zastavěného území, tak jak byl původně navržen. Hodnocení včetně vstupních data je v příloze E.

Tab. 95 Vyhodnocení environmentálního pilíře dle jednotlivých indikátorů, zdroj: vlastní zpracování
Vysvětlivky: I1 – koeficient ekologické stability, I2 – kvalita ovzduší, I3 – výskyt stresových jevů, I4 – míra urbanizace, I5 – míra plánovaného růstu zastavěného území, I6 – lesnatost, I7 Trend změny rozlohy zemědělské půdy 2St – dvou stupňová škála (hodnocení dle MMR), 5St – pěti stupňová škála (přesnější hodnocení oddělení UAP a GIS)

VYHODNOCENÍ ENVIRONMENTÁLNÍHO PILÍŘE												
Obec	I1	I2	I3	I4	I5	I6	I7	suma	2St	5St 2024	5St 2020	Trend
Bílá	1	2	0	2	0	-1	0	4	+	1	1	↑
Bílý Kostel nad Nisou	2	2	-1	2	0	2	-1	6	+	2	1	↑
Cetenov	1	2	1	2	-2	1	0	5	+	1	1	↔
Český Dub	1	0	-1	0	-1	1	-1	-1	-	-1	0	↔
Dlouhý Most	2	2	0	-1	-1	-2	-2	-2	-	-1	0	↓
Hlavice	1	2	1	1	-1	-1	0	3	+	1	1	↔
Hodkovice nad Mohelkou	1	0	-1	1	-2	-1	-1	-3	-	-1	-1	↑
Hrádek nad Nisou	1	0	-1	0	0	-1	-1	-2	-	-1	-1	↑
Chotyně	-1	1	0	0	1	-2	-1	-2	-	-1	0	↔
Chrastava	1	0	-1	-1	2	-1	-1	-1	-	-1	0	↔
Jablonné v Podještědí	1	1	-1	1	-1	1	-2	0	+	0	1	↓
Janovice v Podještědí	2	2	1	2	-1	2	0	8	+	2	2	↑
Janův Důl	1	2	1	1	-1	0	-1	3	+	1	1	↔
Jeřmanice	1	2	1	-1	-2	-2	-2	-3	-	-1	-1	↔
Kryštofovo Údolí	2	2	2	2	2	2	0	12	+	2	2	↔
Křížany	2	1	0	1	-1	0	0	3	+	1	0	↑
Liberec	1	-1	-2	-2	2	1	-1	-2	-	-1	-1	↔
Mníšek	2	1	-1	1	0	2	0	5	+	1	1	↑
Nová Ves	1	2	-1	2	-2	0	-2	0	+	0	1	↓
Oldřichov v Hájích	2	1	1	2	-1	2	0	7	+	2	2	↔
Osečná	1	0	-1	2	0	1	-2	1	+	1	1	↔
Proseč pod Ještědem	2	2	2	0	-1	-1	0	4	+	1	2	↓
Rynoltice	1	0	-1	1	1	1	1	4	+	1	1	↑
Stráž nad Nisou	1	0	-1	-2	-1	-2	-2	-7	-	-2	-2	↑
Světlá pod Ještědem	2	2	1	0	1	2	0	8	+	2	2	↔
Šimonovice	1	2	2	-2	-1	-1	-1	0	-	0	0	↔
Všelibice	1	1	0	1	-1	1	0	3	+	1	1	↑
Zdislava	2	2	1	2	-1	2	0	8	+	2	2	↔

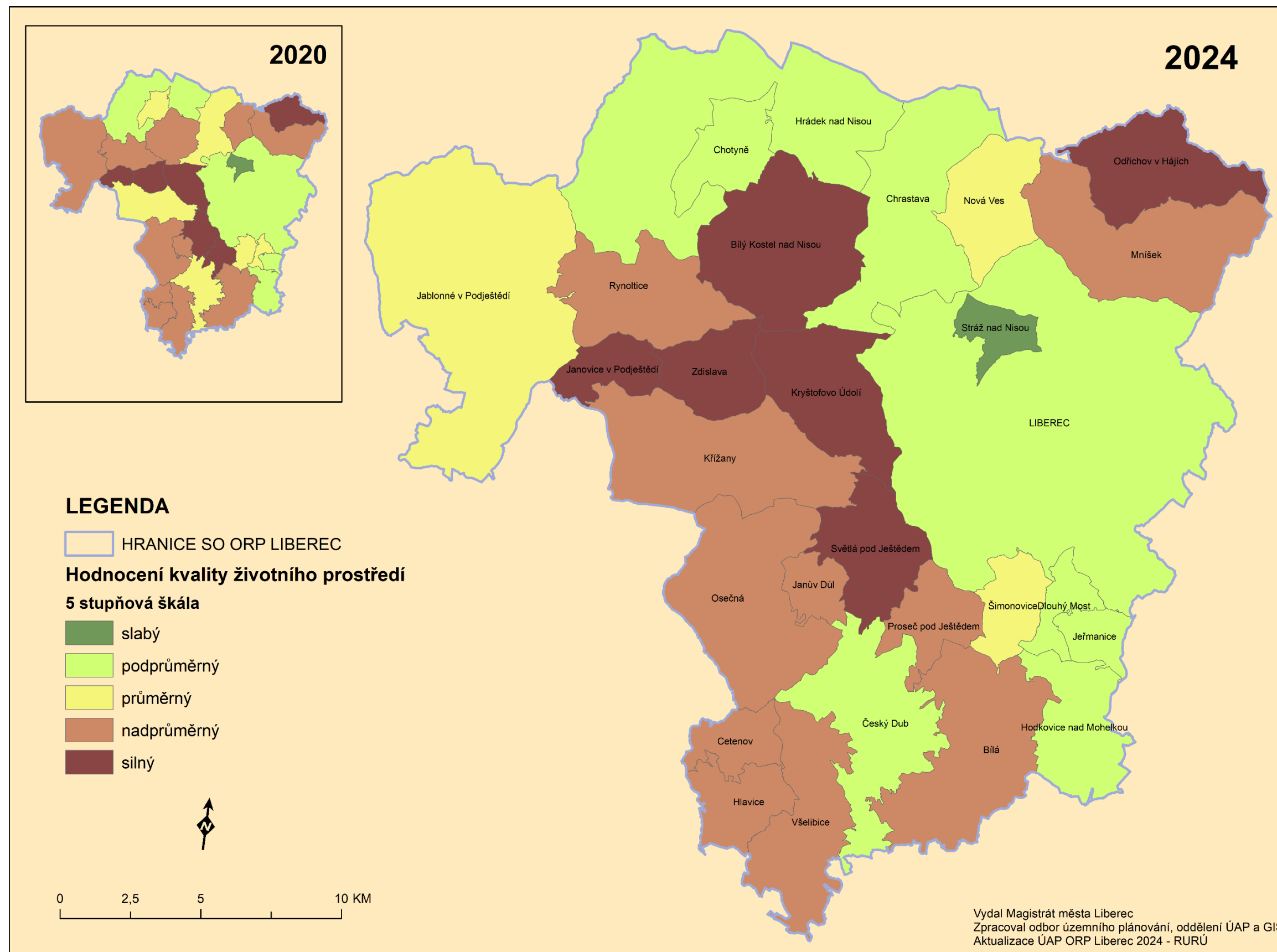
Pro celkové hodnocení prostřednictvím indikátorů byla použita pěti a dvou stupňová škála, přičemž jako vstup do tohoto hodnocení byla využita suma hodnot v jednotlivých indikátorech. Všem indikátorům byla přisouzena stejná váha. Zařazení do kategorií je znázorněno v následující tabulce.

Tab. 96 Rozdělení výsledků vyhodnocení do kategorií kvality životního prostředí, zdroj: vlastní zpracování

KATEGORIE KVALITY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ		
Výsledek vyhodnocení (suma)	5 stupňová škála	2 stupňová škála
-5 a méně	-2	slabý
		- (špatný)

-4 až -2	-1	podprůměrný	
-1 až 1	0	průměrný	0 brána odborným odhadem dle znalosti území (+ nebo -)
2 až 6	+1	nadprůměrný	+ (dobrý)
7 a více	+2	silný	

Kartogram hodnocení kvality životního prostředí je výsledkem kombinace 2 hodnocení. Expertního hodnocení, vycházejícího ze syntézy mnoha vstupních faktorů (viz výše) a hodnocení prostřednictvím indikátorů. Výsledky indikátorového hodnocení víceméně potvrdily původní expertní hodnocení. Environmentální stav v SO ORP Liberec vykazuje značnou variabilitu mezi jednotlivými obcemi, přičemž některé oblasti dosahují pozitivních hodnot, zatímco jiné čelí zhoršování podmínek. Nejlépe hodnocené obce, jako Kryštofovo Údolí, Janovice v Podještědí, Světlá pod Ještědem a Zdislava, si udržují stabilní či zlepšující se trend, především díky nízké urbanizaci, zachování přírodních hodnot a efektivní ochraně krajiny. Naopak nejhorší hodnocení vykazují města a hustěji osídlené obce, kde se environmentální podmínky udržují pod hodnotou 0, a to zejména v důsledku husté zástavby a dopravní zátěže. Obecně lze však říci, že v rámci environmentálního pilíře došlo k mírnému zlepšení, kdy bylo ve všech obcích ORP sledováno zlepšující se hodnocení kvality ovzduší, což přispívá k faktu, že 2/3 obcí ORP vykazují kladný stav životního prostředí a kdy jejich trend zůstává konstantní nebo rostoucí. U Dlouhého Mostu, Jablonného v Podještědí, Nové Vsi a Proseče pod Ještědem je pak sledován zhoršující se stav, což zdůrazňuje potřebu zaměřit se na cílená opatření ke zlepšení kvality životního prostředí v těchto lokalitách.

ENVIRONMENTÁLNÍ PILÍŘ - HODNOCENÍ SO ORP LIBEREC

Obr. 38: Hodnocení environmentálního pilíře v SO ORP Liberec

ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Hlavní metoda použitá pro hodnocení environmentálního pilíře vznikala současně s hodnocením a kromě zpracování nové metodiky kvality životního prostředí pro urbánní prostor – město Liberec (2013) nebyla z výše uvedených důvodů aktualizována. Základem tohoto hodnocení environmentální zátěže území vyplývající z druhotné krajinné struktury jsou dostatečně podrobná a aktuální data landuse, která nejsou k dispozici a přehled stresorů pro jednotlivé složky životního prostředí, jejichž aktualizace je náročná. Hodnocení tedy bylo provedeno tedy spíše v expertní rovině. Metoda nicméně velice dobře zhodnotila regionální rozdíly v kvalitě přírodního prostředí na území SO ORP Liberec a poukázala na jeden velký problém a to je interpretace výsledků hodnocení za správné jednotky obcí, které je u plošně velkých a funkčně členitých obcí velmi zkreslené. Při dalším zpracování se nabízí jemnější členění na katastry případně do zón.

V původním expertním hodnocení z roku 2012 bylo stanoveno pořadí obcí podle stavu a kvality životního prostředí následovně (hodnota klesá v pořadí): Kryštofovo Údolí, Oldřichov v Hájích, Janovice v Podještědí, Zdislava, Světlá pod Ještědem Mníšek, Jablonné v Podještědí, Křižany, Proseč pod Ještědem, Cetenov, Hlavice, Všelibice, Bílá, Bílý Kostel nad Nisou, Janův Důl, Rynoltice, Nová Ves, Osečná, Šimonovice, Český Dub, Dlouhý Most, Jeřmanice, Hodkovice nad Mohelkou, Chotyně, Chrastava, Hrádek nad Nisou, Liberec.

Po provedení indikátorového hodnocení v roce 2016 a jeho úpravě 2020 se pořadí obcí v hodnocení kvality životního prostředí mírně změnilo: Kryštofovo Údolí, Světlá pod Ještědem, Proseč pod Ještědem, Oldřichov v Hájích, Janovice v Podještědí, Zdislava, Cetenov, Bílý Kostel nad Nisou, Mníšek, Janův Důl, Jablonné v Podještědí, Hlavice, Všelibice, Bílá, Osečná, Rynoltice, Nová Ves, Křižany, Šimonovice, Český Dub, Dlouhý Most, Chotyně, Chrastava, Jeřmanice, Hodkovice nad Mohelkou Hrádek nad Nisou, Liberec, Stráž nad Nisou.

V poslední aktualizaci byly použity výsledky z předchozího hodnocení doplněné o hodnocení prostřednictvím indikátorů, které bylo oproti roku 2016 mírně upraveno. Od 5. úplné aktualizace je požadováno provést a vyhodnotit změny v pilíři životního prostředí a sledovat trendy vývoje tohoto pilíře. Při pohledu na jednotlivé obce došlo téměř u všech obcí dle indikátorového hodnocení k mírnému zlepšení. Důvodem je zvýšení ekologické stability obcí zalesňováním a také vybudováním nových vodních ploch (Křižany). Celkově se zlepšila kvalita ovzduší (platí pro celou ČR) a snížili zdroje emisí. Mírně se zvýšil podíl obyvatel napojených na kanalizaci (Mníšek, Liberec) a také byla provedena rekonstrukce celého kanalizačního systému včetně ČOV (Osečná). V oblasti ekologického odkanalizování jsou v ORP Liberec stále velké rezervy, mnoho objektů vypouští nepřečištěné vody přímo do vodních toků. Pořadí obcí, dle kvality životního prostředí se téměř nezměnilo, pouze u obce Bílý Kostel nad Nisou indikátorové hodnocení ukázalo na výrazně lepší stav, a tato skutečnost byla zohledněna. Také v oblasti zemědělství došlo k mírnému zlepšení, snížením erozně ohrožených ploch, případně nastavením protierozních opatření a zvýšení podílu ekologického zemědělství. Do celkového hodnocení, které nemá na přírodu přímý okamžitý dopad, se kladně promítlo snížení míry plánovaného růstu zastavěného území revizí rozsahu zastavitelných ploch v nových ÚP nebo právních stavech, které v budoucnu bude znamenat snížení záborů zemědělské půdy. Odkloněním od původně zpracovaného hodnocení na základě zátěže životního prostředí jednotlivými stresory se v indikátorovém hodnocení více projeví hodnoty životního prostředí, které jsou oproti jiným regionům výrazně lepší (KES, výskyt ZCHÚ, lesnatost). Při tomto pohledu došlo ke zlepšení hodnocení obcí, které byly dříve hodnoceny velice špatně Liberec, Hrádek nad Nisou, Chrastava. Rostoucí trend, který bylo možné od poslední aktualizace vysledovat je u obcí Cetenov, Český Dub, Hodkovice, Hrádek nad Nisou, Chotyně, Chrastava, Křižany a Všelibice. Celkově došlo v hodnocení většiny obcí k mírnému zlepšení, což je ale způsobeno především doplněním způsobu hodnocení. Žádné zásadní změny v životním prostředí

v horizontu 4 nebo 6 let nelze vysledovat, přesto lze říci, že se stav životního prostředí mírně zlepšil. Vedle výše zmíněných zlepšených ukazatelů jako je např. kvalita ovzduší, je pozitivní pro životní prostředí i pokles těžby nerostů. Kladně lze hodnotit také nárůst ekologicky stabilních ploch a prvků ať již v rámci komplexních pozemkových úprav (Křižany), nebo v rámci revitalizace vodních toků a veřejné zeleně (Rynoltice, Oldřichov v Hájích, Liberec). Stále vážnějším problémem, který se v budoucnosti bude zřejmě dále prohlubovat je problematika sucha a snižování hladiny podzemní vody a to nejen při zásobování obyvatel pitnou vodou, ale hlavně pro přírodní ekosystémy. Na lesích se tento stav společně s napadením kůrovcem již negativně projevuje. Jako problematické se stále jeví vzrůstající hluková zátěž a rozsáhlé zábory zemědělské půdy v některých obcích. Trend celkového mírného zlepšení kvality životního prostředí potvrdila také zpráva „Zpráva o životním prostředí v Libereckém kraji 2018“, zpracovaná CENIA, česká informační agentura životního prostředí. Ne všechny ukazatele sledované ve zprávě mají pozitivní trend. Největší problém je v oblasti produkce odpadů, která neustále roste a výrazně tak zatěžuje životní prostředí. Další oblastí, která vykazuje zhoršení, je kvalita vody v řekách, zvláště Lužická Nisa je zařazena do V. nejhorší kategorie velmi silně znečištěná voda. Jako problém lze označit také rostoucí těžbu dřeva, která je následkem kůrovcové kalamity spojené s nedostatkem srážek. U lesů je naopak výhodou zlepšení druhové skladby stromů. Ostatní ukazatele, kterých je většina, ale vykazují setrvalý stav nebo zlepšení, takže celkově se jedná o mírné zlepšení.

Pro další rozvoj SO ORP Liberec v oblasti životního prostředí lze doporučit zejména:

- snížení dopadů povodní: dodržení zákazu výstavby v aktivní zóně záplavového území, zvyšováním retenčních vlastností krajiny a budováním protipovodňových opatření,
- podpora budování kanalizací s napojením na ČOV v menších obcích, zvláště v území s kvalitními zdroji pitné vody; rozšíření vodovodních řadů do lokalit s nekvalitními zdroji pitné vody,
- budování silničních obchvatů hustě obydlených částí území – snížení emisní a hlukové zátěže obyvatel,
- zajistit ochranu lesní a kvalitní zemědělské půdy – minimalizovat zábory zemědělské půdy I. a II. stupně ochrany pro výstavbu,
- účelně využívat alternativní zdroje energie a postupně snižovat zátěž emisí z lokálních topenišť,
- podporovat nenáročnou formu krátkodobé rekreace v blízkém okolí měst, stabilizovat, případně rozšiřovat plochy urbanizované a krajinné zeleně jako veřejná prostranství,
- pokračovat v systematické legislativní a krajinné ochraně přírodních lokalit – zvláště chráněná území, NATURA 2000, ÚSES, památné stromy, VKP, hodnotné krajinné celky,
- pokračovat v pořizování komplexních pozemkových úprav a v realizaci opatření z Plánu společných zařízení, které zvýší ekologickou stabilitu území a sníží erozní ohrožení půd,
- snižování dopadů sucha posílením zelenomodré infrastruktury (navýšení podílu zeleně hlavně ve městech, rozšíření vodních ploch a mokřadů), šetrné zacházení s vodou (snížení spotřeby, ochrana pramenišť a zdrojů podzemní vody),

C 2.2 Hodnocení ekonomického potenciálu obcí ORP Liberec

Metodika hodnocení ekonomického potenciálu obcí SO ORP Liberec

K hodnocení ekonomického pilíře pro 6. úplnou aktualizaci 2020 byla opět využita metodika zpracovaná na Hospodářské (Ekonomické) fakultě Technické univerzity v Liberci. Výsledky hodnocení byly ve spolupráci s Ekonomickou fakultou interpretovány pro celkové hodnocení ekonomického pilíře v jednotlivých obcích.

Sledované jevy a jejich analýzy pro hodnocení ekonomického pilíře jsou evaluovány nejprve na úrovni obcí, popř. v rámci „přirozeného“ subregionu, který vzniká zejména spádovostí obyvatel za zaměstnáním a do škol, nebo dominantním rozdělením dopravní infrastrukturou apod. Na závěr se zjištění promítnou do hodnocení ekonomického pilíře celé ORP (obce s rozšířenou působností).

Zdroj dat pro hodnocení ekonomického potenciálu

- Údaje Českého statistického úřadu ze SLDB 2001, 2011, 2021 a dále vždy aktuální ukazatele za období 2001 až 2015 v meziobdobí šetření SLDB (ve vazbě na dostupnost dat).
- **Databáze Ekonomické fakulty Technické univerzity v Liberci hodnotící dynamiku hospodářského rozvoje obcí.**
- Výsledky dotazníkového průzkumu k tématu sociálního podnikání a ESG na úrovni vedení obcí SO ORP Liberec.
- Databáze ARES Ministerstva financí České republiky, dostupná na webové adrese (<https://ares.gov.cz/>).
- Databáze ekonomických subjektů MAGNUSWEB.CZ, zakoupená licence EF TUL pro přístup k datům.
- Dataset k hodnocení kulturně kreativních odvětví – vytvořen z dat ČSÚ.
- Údaje z e SLDB (<https://csu.gov.cz/scitani-lidu-domu-a-bytu>).

Sledované jevy v rámci analýzy ekonomického potenciálu:

- Rozloha a počet obyvatel (úroveň obec), obecné jevy, zdroj: veřejná databáze ČSÚ a webové stránky obcí, https://www.czso.cz/csu/xl/pohyb_obyvatel_ve_mestech_a_obcich;
- Zaměstnanost v obci:
  - *Míra registrované nezaměstnanosti v obci:* v případě ukazatele nezaměstnanosti, došlo v navazujících letech na rok 2011 na národní úrovni evidence ČSÚ ke změně metodiky. Na základě dohody s Českým statistickým úřadem Ministerstvo práce a sociálních věcí počínaje lednem 2013 přešla na nový ukazatel nezaměstnanosti v ČR s názvem Podíl nezaměstnaných osob, který vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku. Tento ukazatel nahrazuje doposud zveřejňovanou míru registrované nezaměstnanosti, která poměřuje všechny dosažitelné uchazeče o zaměstnání pouze k ekonomicky aktivním osobám. Od roku 2016 je prováděna aktualizace dat, tak aby byla koherentní, tj. i v roce 2024. EF TUL si zakoupila primární data od ČSÚ. Nejprve byly dopočítány údaje ukazatele Míry registrované nezaměstnanosti v obci k danému datu, pro možnost srovnání s daty předchozích studií. Následně byly zpětně dopočítány i hodnoty ukazatele Podíl nezaměstnaných osob za rok 2011, aby je bylo možné vyhodnotit s dalšími lety.

- Vzdělanostní struktura je sledována vždy ve vazbě na dostupnost ze sběru dat ze šetření SLDB, které probíhaly 2001, 2011 a 2021. V roce 2024 byly dostupné (aktuálně zpracované) údaje ze šetření SLDB 2021.
- Ekonomická aktivita v obci:
  - *Přehled vývoje počtu ekonomických subjektů*, čerpal z údajů Ministerstva financí, databáze ARES a to za všechny sledovaná období (ARES 2010, 2012, 2014, 2020, 2024); dále byla využívána data z Magnus Web 2016, 2020 a ČSÚ, 2024);
  - *Přehled firem a ostatních ekonomických subjektů v obci s největším počtem zaměstnanců* či vyznačenou důležitostí ze strany samosprávy obce, zdroje: data z dotazníkového průzkumu, komerční databáze Magnusweb a databáze Ministerstva financí ARES (2016, 2020 a 2024), a to k datu zpracování studie (měsíc červenec). V případě města Liberec jsou uvedeni i další významní zaměstnavatelé v oblasti veřejného sektoru. Důležitým kritériem výběru firem bylo vedle počtu zaměstnanců sídlo firmy v analyzované obci ve vazbě na daňovou výtěžnost do rozpočtu obce. Významní zaměstnavatelé jsou hodnoceni rovněž z hlediska velikosti přes interval počtu zaměstnanců, zde jsou ale dostupné údaje jen z roku 2013;
  - *Zemědělská výroba*, zdroje: data z dotazníkového průzkumu, komerční databáze Magnusweb a databáze Ministerstva financí ARES (2016);
  - V návaznosti na dotazníkové šetření realizované v roce 2020 jsou uváděny údaje o ekonomických subjektech s předmětem podnikání v *těžbě a dobývání*, a to s ohledem na dopad jejich činnosti na život v obci;
  - *Odhad čistého peněžního příjmu na obyvatele* byl proveden na základě komplexní certifikované metodiky „Metodika využití Big Data pro vyhodnocení socio-ekonomické pozice obyvatel v typech území definovaných Strategii regionálního rozvoje 2021+“ (certifikováno Ministerstvem pro místní rozvoj České republiky dne 8. 6. 2021), dostupná zde: [https://econlab.tul.cz/wp-content/uploads/2021/07/Metodika_\(2021\).pdf](https://econlab.tul.cz/wp-content/uploads/2021/07/Metodika_(2021).pdf). Odhady jsou založeny na customizovaných datech České správy sociálního zabezpečení, Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky, Generálního finančního ředitelství, Českého statického úřadu a Ministerstva vnitra České republiky z let 2017 – 2022
- Stav a trendy využití území:
  - *Opuštěné objekty (brownfieldy)*, zdroj: data z dotazníkového průzkumu Ekonomické fakulty TUL v roce 2009 a aktualizace v roce 2014 a 2015 z databáze brownfieldů Libereckého kraje: <http://regionalni-rozvoj.kraj-lbc.cz/page3531/>; v roce 2024 použita data z databáze ARR - Investuj pod Ještědem: Investiční příležitosti (<https://investujpodjestedem.cz/gd-home/>) a z Národní databáze brownfieldů v ČR CZECHINVESTu (<https://brownfieldy.czechinvest.org/Aplikace/bf-public-x.nsf/bfs.xsp>)
  - *Využití území obce*, zdroje dat: ČSÚ.
    - Jako indikátor pro hodnocení environmentální oblasti udržitelného rozvoje Libereckého kraje (LK) je použit koeficient ekologické stability (KES). Koeficient je zaměřen na zjištění stavu krajiny z hlediska její vyváženosti a rovnováhy
    - Potřebná data jsou veřejně přístupná ve Veřejné databázi ČSÚ – ukazatel Území, sídelní struktura (ČSÚ 2024). Výhodou využití KES je především srozumitelnost a široké možnosti využití v praxi. Díky zobecnění je možné provést u rozsáhlého území hodnocení v čase a porovnat vývoj. V případě hodnocení v čase se dají očekávat jen nepatrné změny hodnoty indikátoru, které však v reálu znamenají významné změny ve struktuře daného území. Viz příloha A.
  - *Ekonomické aktivity dle CZ-NACE v návaznosti na kulturně kreativní odvětví (KKO)*: jedná se o nově sledovaný jev, proto je blíže vysvětlen v příloze B.

- *Spádovost obce, vyjíždka za prací a do škol*: realizováno v návaznosti na přechodí období, na data z dotazníkového průzkumu (realizován Ekonomickou fakultou TUL v roce 2012 za rok 2011), databáze spol. KORID za měsíc říjen 2011; SLDB 2011; SLDB 2021 (dostupná aktuální data). Aktuálně pro porovnání byly za období 2021–2023 použity údaje z portálu geolokačních dat (dostupné z: <https://www.kamdojizdime.cz>) a interní poklady MML.
Pozn.: od spol. KORID byly použity údaje o počtu cestujících mezi obcemi LBK za CELÝ měsíc (říjen 2011). Jedná se o úplné šetření, a to cesty mezi jednotlivými zónami IDOL: data "zóna-zóna", tarify, způsob platby (hotově, OPUS kartou); vybrán typický měsíc (říjen) bez sezónních vlivů.
- **Potenciál rozvoje obce:**
  - *Vymezení funkčního subregionu v rámci Libereckého kraje*, zdroj dat: <http://vyzkum.ef.tul.cz/td/index.php?content=mestaobce>, postup dle **certifikované metodiky** MMR, viz RYDVALOVÁ, P., ŽIŽKA, M., HUBÍNKA, Z., ŠMÍDA, J. *Metodika hodnocení disparit na úrovni subregionů*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2013. Certifikace přidělena 13. 12. 2013 na **MMR, registrační č. 002/2013**. (Beze změny.)
  - *Hodnocení potenciálu hospodářského rozvoje obcí*: Hodnocení potenciálu hospodářského rozvoje SO ORP Liberec bylo provedeno pro každou obec. Data byla sledována v rámci šetření z let 2006, 2009, 2011, 2014, 2020 a 2024. Viz příloha C.
- **Závěrečné shrnutí za celé SO ORP**
  - *Pro celkové shrnutí ekonomického potenciálu* byla vypracována ekonomická analýza všech obcí SO ORP Liberec. Výstupy a porovnání jednotlivých obcí jsou shrnuty v kapitole Ekonomický potenciál území. Detailní výstupy vícerozměrné analýzy všech obcí byly předány na samostatném nosiči pro potřeby úřadu územního plánování.
  - *Pasporty ekonomické základny* jsou zpracovány u všech obcí SO ORP Liberec, v aktualizovaném dokumentu pasportů všech obcí je kladen důraz na údaje v případě zjištěných změn.
  - *Vyhodnocení pozitiv a negativ území SO ORP Liberec v rámci ekonomického pilíře* byla zpracována formou slovního hodnocení.
  - Aktuálně bylo v roce 2024 realizováno *šetření obcí se zaměřením na téma sociálního podnikání a ESG*. Viz výzkumná zpráva.
  - *Výpočet souhrnné hodnoty ekonomického potenciálu* byl zpracován na základě indikátorů jednotlivých obcí (postup viz příloha D). Výsledné hodnoty byly pro lepší slovní interpretaci rozděleny do pětistupňové škály a porovnány s výsledky z předchozích časových horizontů pro možnost sledování trendů vývoje v obcích. Pozn.: Údaje 2 ukazatelů již nejsou od roku 2011 k dispozici – týká se to kapacit ubytovacích zařízení. Podle ČSÚ mají tato data individuální charakter a nelze je zveřejnit. Proto do hodnocení nebyla zahrnuta. Ovšem jejich vliv nebyl ani v minulosti zásadní. (Trvá).

Příloha A: Hodnocení udržitelného rozvoje území pomocí koeficientu ekologické stability

Krajinu je třeba vnímat jako živý systém, který zaujímá určitý prostor a v čase dochází k jeho vývoji. V rámci tohoto vývoje se mění komplexní vlastnosti krajiny, zejména ekologická stabilita, diverzita a krajinný ráz, které nabývají různých kvalit (Maier 2012, s. 116).

Krajina je schopna působením samovolných vnitřních mechanismů vyrovnávat rušivé vlivy vnějších faktorů bez trvalého narušení přírodních mechanismů. Z tohoto důvodu je třeba krajinu využívat racionálně, hodnotit udržitelnost využití jednotlivých druhů pozemků a při plánování budoucího využití území na všech úrovních (státní, regionální i místní) je třeba usilovat o zajištění ekologické stability krajiny. Dopad strategických rozhodnutí o využití území na rozvoj daného území je dlouhodobý a významně ovlivní kvalitu života obyvatel i kvalitu životního prostředí, tudíž je nutné důsledně

podporovat kroky vedoucí ke zvýšení ekologické stability krajiny. Jako indikátor pro hodnocení environmentální oblasti udržitelného rozvoje Libereckého kraje (LK) je použit koeficient ekologické stability (KES). Koeficient je zaměřen na zjištění stavu krajiny z hlediska její vyváženosti a rovnováhy (Míchal 1994, s. 117).

Jedná se o ukazatel syntetického charakteru, který souhrnně charakterizuje krajinný typ z hlediska funkčního využití území. Kromě toho, že koeficient kvantitativně hodnotí stav ekologické stability daného území, je také měřítkem disparit krajiny z hlediska zastoupení ploch s potenciálně vyšší úrovní ekologické stability (tzn. ekologicky významných segmentů krajiny, zejména trvalých kultur).

Metodika zpracování indikátoru KES a charakteristika krajiny dle výsledků KES

Koeficient je konstruován jako poměr ploch relativně ekologicky stabilních k plochám relativně ekologicky nestabilním, které zatěžují životní prostředí v daném území. Ekologicky stabilní plochy (čitatel podílu) zahrnují součet výměry chmelnic, vinic, zahrad, ovocných sadů, trvalých travních porostů, lesní půdy a vodních ploch (ČSÚ 2024). Ekologicky nestabilní plochy (jmenovatel podílu) zahrnují součet výměry orné půdy, zastavěných ploch a nádvorí a ostatních ploch (dopravní plochy, dobývací prostor, skládky a neplodná půda); (ČSÚ 2024).

Potřebná data jsou veřejně přístupná ve Veřejné databázi ČSÚ – ukazatel Území, sídelní struktura (ČSÚ 2024).

Výhodou využití KES je především srozumitelnost a široké možnosti využití v praxi. Díky zobecnění je možné provést u rozsáhlého území hodnocení v čase a porovnat vývoj. V případě hodnocení v čase se dají očekávat jen nepatrné změny hodnoty indikátoru, které však v reálu znamenají významné změny ve struktuře daného území. Problémem je zjednodušování reálného stavu krajiny plošnou kategorizací forem využití území. KES nezohledňuje historicky odlišnou ekologickou kvalitu a strukturu (a tím stabilitu) ploch v rámci téže kategorie využití půdy. Např. drobná pole i scelené lány polí patří do kategorie orná půda, přestože nemají stejnou ekologickou hodnotu.

Obecně vzato, čím vyšší je hodnota KES, tím vyšší ekostabilizační potenciál vykazuje krajina. Ani vysoká hodnota KES však nezaručuje v krajině vysokou ekologickou stabilitu, ale spíše ukazuje na vhodné podmínky pro její vytvoření (Maier 2012, s. 116).

Území lze podle hodnoty KES rozčlenit do pěti kategorií, které vykazují určité společné charakteristiky území.

Hodnota KES je nižší než 0,1

Území s maximálním narušením přírodních struktur, základní ekologické funkce musí být intenzivně a trvale nahrazovány technickými zásahy.

KES je v rozmezí 0,1 až 0,3

Území nadprůměrně využívané, se zřetelným narušením přírodních struktur, základní ekologické funkce musí být soustavně nahrazovány technickými zásahy.

Hodnota KES je v rozmezí 0,3 až 1,0

Území intenzivně využívané (zejména zemědělskou velkovýrobou), oslabení autoregulačních pochodů v ekosystémech způsobuje jejich značnou ekologickou labilitu a vyžaduje vysoké vklady dodatkové energie (tj. lidské práce).

Hodnota KES je v rozmezí 1,0 až 3,0

Vcelku vyvážená krajina, v níž jsou technické objekty relativně v souladu s dochovanými přírodními strukturami, důsledkem je i nižší spotřeba energo-materiálových vkladů.

Hodnota KES je vyšší než 3,0

Krajina relativně přírodní, ekologicky stabilní. Přírodní a přírodě blízká krajina s výraznou převahou ekologicky stabilních struktur a nízkou intenzitou využívání krajiny člověkem.

Zdroje:

ARR. Investuj pod Ještědem: Investiční příležitosti [online]. 2024 [cit. 2024-06-30]. Dostupné z: <https://investujpodjestedem.cz/gd-home/>

BUKÁČEK, R., HÁKOVÁ A. a V. MELICHAR. 2020. Koncepce ochrany přírody a krajiny Libereckého kraje 2021+. Rozborová část, zkrácená verze. [online]. poslední aktualizace: 12.03.2024. [vid. 2024-07-02]. Dostupné z <https://www.kraj-lbc.cz/getFile/case:show/id:472533/2024-03-12%2015:26:15.000000>

ČSÚ. 2024. Územně analytické podklady [online]. 28. 06. 2024 [cit. 2024-06-22]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/csu_a_uzemne_analyticke_podklady

ČSÚ. 2024. MOS – Městská a obecní statistika [online]. 28. 06. 2024 [cit. 2024-05-28]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/mos/okres.jsp?k=CZ0513>

CZECHINVEST. Národní databáze brownfieldů v ČR: Seznam brownfieldů [online]. 2024 [cit. 2024-06-30]. Dostupné z: <https://brownfieldy.czechinvest.org/Aplikace/bf-public-x.nsf/bfs.xsp>

MAIER, K. a kol. 2012. Udržitelný rozvoj území. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-4198-7

MÍCHAL, I. 1994. Ekologická stabilita. 2. rozš. vyd. Brno: Veronica. 276 s. ISBN 80-85368-22-6

ŠVEDA, M. a D. VIGAŠOVÁ. Zmeny vo využití země v zázemí velkých slovenských miest. Geografie, 2010, 115, No. 4, pp. 413 –439.

VAVROUCHOVÁ, H. a A. LEPKOVÁ. Hodnocení změn krajiny v zázemí města Brna pod vlivem suburbanizace. Urbanismus a územní rozvoj. Brno: Ústav územního rozvoje, 2013, roč. XVI, č. 4, s. 43 – 47. ISSN 1212-0855

Příloha B: Ekonomické aktivity dle CZ-NACE v návaznosti na kreativní a kulturní odvětví (KKO)

Na základě metodiky mapování KKO (Baleka et al., 2016) jsou dle evidované CZ-NACE vymezeny oblasti činností zahrnovaných pod KKO z hlediska toho, zda spadají:

- pod kulturní a umělecké jádro (výtvarné a scénická umění, kulturní dědictví, umělecká řemesla), dále pod tzv.
- kulturní odvětví (film a video, hudba, TV, rozhlas, knihy) nebo tzv.
- kreativní odvětví (design, architektura, reklama).

Kulturně kreativní odvětví byla vyhodnocena ve vazbě na projekt KKO Liberecký kraj (plnění výzvy č. 0232/2022 na tvorbu strategických materiálů v oblasti rozvoje a podpory kulturních a kreativních odvětví, jež je vyhlášena v rámci Národního plánu obnovy Ministerstvem kultury ČR. Výzva je vypsána v rámci programu Rozvoj regionálního kulturního a kreativního sektoru). V rámci daného projektu, jehož část mapování realizuje tým Ekonomické fakulty TUL od září 2023 do března 2025, bylo vymezeno následujících 7 oblastí KKO významných z hlediska četnosti ekonomických subjektů. Tato odvětví byla dále pro studii MML podrobena analýze na základě dat ČSÚ – VDB, kdy byly dohledány údaje o zastoupení daných oblastí v obcích SO ORP Liberec. Jedná se o CZ-NACE za následující oblasti:

1. umělecké řemeslo – sklářství
23.13 Výroba dutého skla
23.19 Výroba a zpracování ostatního skla včetně technického
23.31 Výroba keramických obkládaček a dlaždic
23.41 Výroba keramických a porcelánových výrobků převážně pro domácnost a ozd. předmětů
2. umělecké řemeslo – výroba klenotů a bižuterie
32.10 Výroba klenotů, bižuterie a příbuzných výrobků (zařadit celou 32.1)
32.11 Ražení mincí
32.12 Výroba klenotů a příbuzných výrobků
32.13 Výroba bižuterie a příbuzných výrobků
3. architektura
71.11 Architektonické činnosti
4. film a video/gaming,
59.11 Produkce filmů, videozáznamů a televizních programů
59.12 Postprodukce filmů, videozáznamů a televizních programů
59.13 Distribuce filmů, videozáznamů a televizních programů
59.14 Promítání filmů
77.22 Pronájem videokazet a disků
47.63 Maloobchod s audio- a videozáznamy (část)
5. umělecké vzdělávání
85.52 Umělecké vzdělávání
6. scénické umění se zaměřením na divadlo a hudbu
90.01 Scénická umění
90.02 Podpůrné činnosti pro scénická umění
90.04 Provozování kulturních zařízení
7. výtvarné umění
74.20 Fotografické činnosti
90.03 Umělecká tvorba

Samotné mapování ekonomických subjektů bude dokončeno až v roce 2025, kdy bude mít kraj k dispozici vyčištěný dataset s údaji o jednotlivých ekonomických subjektech KKO, zveřejňována budou

ale vždy jen agregovaná data. V období zpracování podkladů pro ÚAP jsou k dispozici jen veřejně dostupná data z ČSÚ (k 31. 12. 2023), a to jen na úrovni 2 míst číselného kódu CZ-NACE. Poskytnuté údaje tak mají své limity, nicméně poukazují na existenci potenciálu pro rozvoj daného odvětví v obci a zároveň poskytují přehled o stavu pro rozvoj ekonomických subjektů v předcházejících a navazujících činnostech.

Zdroje:

Bednář P., M. Dubová, M. Kraus, P. Návrat, E. Žáková. 2016. METODIKA MAPOVÁNÍ KULTURNÍCH A KREATIVNÍCH PRŮMYSLŮ NA LOKÁLNÍ A REGIONÁLNÍ ÚROVNI ČR. Praha: Institut umění – Divadelní ústav. ISBN 978-80-7008-372-7.

ČSÚ. 2024. Vlastní výběr z VDB. <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=uziv-dotaz#k=5&pvokc=100&uroven=30&w=>

Příloha C: Potenciál hospodářského rozvoje obcí

(Data byla sledována v rámci šetření z let 2006, 2009, 2011, 2014, 2020 a 2024.)

Hodnocení potenciálu hospodářského rozvoje SO ORP Liberec bylo provedeno pro každou obec.

Potenciál hospodářského rozvoje obcí: Data byla sledována za období 2006, 2009, 2011, 2014 a 2018. Vyhodnocení potenciálu hospodářského rozvoje bylo realizováno na základě metodiky hodnocení hospodářského rozvoje obcí zpracované na Ekonomické fakultě Technické univerzity v Liberci, zdroj: RYDVALOVÁ, P., ŽIŽKA, M. Metodika identifikace dynamiky hospodářského rozvoje obcí [certifikovaná metodika]. 1. vyd. Liberec: TUL, 2011. ISBN 978-80-7372-761-1. Certifikováno v srpnu 2011 **Ústavem územního rozvoje, osvědčení s registračním č. 03-ÚUR-259-2011/01-WD-30-07-1.**

Dle této metodiky bylo stanoveno pořadí obce v rámci České republiky dle významných faktorů. Jedná se o vícerozměrnou faktorovou analýzu, která srovnává pořadí konkrétní obce s pořadím poslední obce, která ještě nemá problémy v daném faktoru. Tento stav byl charakterizován jako hranice dynamiky rozvoje. Na základě porovnání faktoru každé obce vůči stanovené hranici dynamiky rozvoje byla stanovena nízká či přijatelná dynamika rozvoje obce.

Hlavním přínosem realizované faktorové analýzy je vymezení jevů, které jsou důležité pro hodnocení rozvoje obce. Každý jev je proto popsán ukazateli, jež jej významně specifikují. Typy faktorů a jejich charakteristika pro hodnocení obcí (po inventarizaci dat ve spolupráci s ČSÚ v roce 2009) jsou uvedeny v tab. Metodika 2. (Hodnoty ukazatelů pro všechny obce České republiky jsou dostupné na webové adrese EF TUL: <http://vyzkum.ef.tul.cz/td/index.php?content=mestaobce>).

Tab. 97: Charakteristika jednotlivých ukazatelů hodnocených faktorů

POZN. 1: Diskutabilní jsou faktory F5 a F6, kde záleží na úhlu pohledu.

POZN. 2: pro hodnocení ukazatelů je zvolen následující přístup:

maximalizační typ (čím vyšší hodnota ukazatele tím lepší stav);

minimalizační typ (čím menší hodnota ukazatele tím lepší stav).

POZN. 3: Přijatelná dynamika obce ve sledovaném faktoru $F \geq$ hranici dynamiky faktoru.

Nízká dynamika obce ve sledovaném faktoru $F <$ hranici dynamiky faktoru.

Hranice dynamiky rozvoje ČR udává vzestupné pořadí obce, která jako **první** nemá významné problémy ve sledovaném faktoru (1. obec má nejhorsí hodnocení a cca 6 240. obec má nejlepší hodnocení daného faktoru v ČR).

UKAZATELE HODNOCENÝCH FAKOTRŮ	
Faktor	Popis
Nezaměstnanost (zaměstnanost)	F1 = faktor MINimalizačního typu, tedy čím nižší hodnoty jednotlivých kazatelů, tím lepší postavení obce v rámci ČR. Výjimku tvoří ukazatel Účast voličů při volbách do PS PČR. Hodnocení tohoto ukazatele může být diskutabilní. V tom případě lze doporučit lokální došetření. V tom případě lze doporučit lokální došetření a přihlídnutí k vazbě na funkční subregion. Faktor odráží zejména ukazatele míra registrované nezaměstnanosti, míra dlouhodobé nezaměstnanosti a míra tlaku na pracovní místa, účast voličů.

UKAZATELE HODNOCENÝCH FAKTORŮ	
Faktor	Popis
Atraktivita místa bydlení	F2 = faktor MAXimalizačního typu, převažují tři ukazatelé maximalizačního typu oproti jednomu minimalizačnímu (průměrný věk obyvatelstva). Faktor zahrnuje zejména charakteristiky přirozeného a migračního přírůstku či úbytku obyvatel obce, průměrný věk obyvatel a intenzitu bytové výstavby.
Osídlení	F3 = faktor MAXimalizačního typu, čím vyšší hodnoty jednotlivých kazatelů, tím lepší postavení obce v rámci ČR. Faktor je ovlivněn především hustotou osídlení a specifickou hustotou zalidnění dle zastavěné plochy.
Věková struktura	F4 = faktor MINimalizačního typu, převažují tři ukazatelé minimalizačního typu oproti dvěma maximalizačního typu (Obyvatelé ve věku 3–5 let na 1 mateřskou školu a Průměrná obytná plocha jednoho dokončeného bytu [m ²]).
Občanská vybavenost	F5 = faktor MAXimalizačního typu, čím vyšší hodnoty jednotlivých kazatelů, tím lepší postavení obce v rámci ČR. Je ovlivněn především ukazateli počet mateřských, základních a středních škol, počtem zdravotnických zařízení na 1000 obyvatel obce. Zvolený pohled může být diskutabilní. V tom případě lze doporučit lokální došetření a přihlídnutí k vazbě na funkční subregion.
Struktura ekonomiky	F6 = faktor MAXimalizačního typu, čím vyšší Podíl aktivních subjektů ve službách tím lepší. U ukazatele Podíl subjektů v zemědělství a lesnictví může opět vzniknout otázka pohledu hodnocení. V tom případě lze doporučit lokální došetření. Převažující význam má v tomto faktoru ale ukazatel Podíl aktivních subjektů ve službách, proto MAXimalizační typ.
Ekonomická aktivita	F7 = faktor MAXimalizačního typu, čím vyšší hodnoty jednotlivých kazatelů, tím lepší postavení obce v rámci ČR. Zahrnuje zejména podíl soukromých podnikatelů na populaci ve věku 15 až 64 let, kapacitu hromadných ubytovacích zařízení, podíl ekonomických subjektů na produktivní populaci.

Potenciál hospodářského rozvoje z hlediska tzv. funkčních subregionů je znázorněn kartogramy, které představují slabé a silné stránky rozvoje obce v návaznosti na spádovost a funkce, které jsou v daném subregionu zajišťovány. Kartogramy za celou ČR jsou dostupné na webové adrese: <http://vyzkum.ef.tul.cz/td/index.php?content=mapy>. (Beze změny).

KARTOGRAMY

V rámci vyhodnocení ekonomického potenciálu obcí SO ORP Liberec byly Ekonomickou fakultou TUL zpracovány kartogramy za jednotlivé faktory (F1–F8). Kartogramy zobrazují dynamiku rozvoje obce v daném faktoru: přijatelná dynamika znamená, že obce je v daném faktoru nad pomyslnou hranicí dynamiky rozvoje všech obcí ČR. Nízká dynamika pak znamená, že obec má v daném faktoru významné problémy. Při druhé aktualizaci již tyto kartogramy nebyly požadovány. Aktuální stav jednotlivých faktorů v jednotlivých obcích je ve formě spider grafů znázorněn v příloze E.4 Ekonomický potenciál obcí.

Úkolem zpracovatele RURÚ bylo interpretovat předložené výsledky hodnocení ekonomického pilíře z hlediska ekonomického potenciálu obcí do jedné syntetické mapy, tak jak je požadováno v metodice MMR. V úvodu je nutno říci, že takováto míra generalizace výrazně zkresluje komplexní hodnocení ekonomického potenciálu obcí rozdělené do faktorů a že výsledky je možné brát jen jako orientační.

V předchozím zpracování nebyly výsledky faktorové analýzy zcela správně interpretovány. Z tohoto důvodu byla celá problematika s odborníky z Ekonomické fakulty několikrát konzultována. Výsledkem bylo zpracování souhrnného vyhodnocení v podobě číselné hodnoty reprezentující postavení obce ve všech 7 faktorech se zohledněním váhy (důležitosti) jednotlivých faktorů (viz Metodika souhrnného hodnocení). Výsledné číslo může nabývat hodnoty v intervalu (0–1) s doporučeným dělením (0–0,19: velmi nepříznivé; 0,2–0,39: nepříznivé; 0,4–0,59 – neutrální; 0,6–0,79: pozitivní; 0,8 a více: velmi pozitivní). V hodnocení ekonomického pilíře pro aktualizaci ÚAP 2014 byla doplněna tendence vývoje ekonomického potenciálu jednotlivých obcí. Zpětně bylo provedeno i dopočítání souhrnného hodnocení za rok 2006 podle upravené metodiky opírající se o 7 faktorů a jiná vstupní data. V aktualizaci ÚAP 2024 byla metoda hodnocení zachována a proto máme k dispozici poměrně zajímavý vzorek dat reprezentující vývoj ekonomického potenciálu obcí za 16 let.

Metodika souhrnného hodnocení ekonomického pilíře

1. Pro souhrnné zhodnocení ekonomického pilíře byla použita **metoda Weighted Sum Average (WSA)**. Tato metoda je založena na konstrukci lineární funkce užítku na škále od 0 do 1. Nejhorší obec podle daného indikátoru má užitek nula, naopak nejlépe hodnocená obec má užitek 1 a ostatní obce se poté nacházejí mezi oběma krajními hodnotami. Při aplikaci metody WSA bylo třeba nahradit původní prvky kritériální matice y_{ij} (tzn. hodnoty konkrétních ukazatelů) transformovanými hodnotami y_{ij}^* , které reprezentují hodnocení obce X_i podle ukazatele Y_j na škále $\langle 0; 1 \rangle$. Při transformaci je však nutno vzít v úvahu, že některé indikátory jsou minimalizačního typu (např. míra registrované nezaměstnanosti) a jiné jsou maximalizačního typu (např. podíl zaměstnanců na celkovém počtu obyvatel obce). Transformované hodnoty pro maximalizační kritéria byly získány pomocí vztahu (1), pro minimalizační kritéria pomocí vzorce (2). Celkové hodnocení obce $EVAL(X_i)$ je dáno součinem transformovaných kritériálních hodnot a příslušné váhy kritéria v_j , viz vztah (3).

2. Ke stanovení váhy kritéria bylo využito výsledků faktorové analýzy. Výchozím krokem pro konstrukci vah ukazatelů byla matice faktorových zátěží po rotaci metodou Varimax. Čtverec faktorových zátěží reprezentuje podíl celkového rozptylu ukazatele, který je vysvětlen daným faktorem. **POSTUP lze rozdělit do následujících kroků:**

- Pro všechny ukazatele se stanoví čtverce faktorových zátěží.
- Sečtou se čtverce faktorových zátěží v každém faktoru.
- Vypočte se podíl každého ukazatele na celkové sumě čtverců faktorových zátěží v každém faktoru.
- Takto získané podíly se sumarizují u všech ukazatelů napříč faktory. Výsledná suma představuje váhu daného ukazatele. Součet vah všech ukazatelů je v tomto případě roven počtu extrahovaných faktorů. Pokud požadujeme, aby součet vah byl roven jedné, provedeme jednoduchou normalizaci: sumu podílů vydělíme počtem faktorů.

$$y_{ij}^* = \frac{y_{ij} - \text{MIN}(Y_j)}{\text{MAX}(Y_j) - \text{MIN}(Y_j)} \quad (1)$$

$$y_{ij}^* = \frac{\text{MAX}(Y_j) - y_{ij}}{\text{MAX}(Y_j) - \text{MIN}(Y_j)} \quad (2)$$

$$EVAL(X_i) = \sum_{j=1}^n y_{ij}^* v_j \quad (3)$$

3. Interpretace číselných hodnot ukazatele $EVAL(X_i)$ je uvedena v následující tabulce.

Tab. 2: Interpretace číselných hodnot ukazatele $EVAL(X_i)$, zdroj: vlastní zpracování

Tab. 98: Interpretace číselných hodnot ukazatele $EVAL(X_i)$, zdroj: vlastní zpracování

INTERPRETACE ČÍSELNÝCH HODNOT UKAZATELE EVAL (X _i)		
Rozmezí hodnot EVAL(X _i)	Interpretace hodnocení	Kód
0–0,19	velmi nepříznivé	--
0,20–0,39	nepříznivé	-
0,40–0,59	neutrální	0
0,60–0,79	pozitivní	+
0,80–1,00	velmi pozitivní	++

Ukazatele pro hodnocení sociálně ekonomického stavu obcí byly na základě faktorové analýzy seskupeny do 7 hlavních faktorů. Následně byla zhodnocena změna stavu ukazatelů mezi roky 2006,

2009, 2011, 2014, 2018 a 2022 na škále mírné zhoršení, beze změny, zhoršení, mírné zlepšení a zlepšení. V rámci hodnocení změny vývoje hodnot ukazatelů specifikujících jednotlivé faktory bylo zohledněno, zda se jedná o ukazatel maximalizačního či minimalizačního typu. Analýza byla provedena pro každou obec SO ORP Liberec, výsledky analýzy jsou uvedeny v pasportech jednotlivých obcí. Pro souhrnné zhodnocení ekonomického pilíře za obce SO ORP Liberec byla použita metoda váženého součtu (WSA). Výsledky jsou uvedené v **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.** Platí, že čím blíže jsou hodnoty výsledného indikátoru nule, tím je stav obce horší a opačně.

HODNOCENÍ VÝVOJE EKONOMICKÉHO POTENCIÁLU OBCÍ	
Tendence	Symbol
zlepšení	↑
zhoršení	↓
beze změny	↔

Lze konstatovat, že u většiny obcí nedošlo v roce 2022 oproti roku 2018 k zásadní změně socioekonomické situace. Obce, kde došlo ke změně slovního hodnocení oproti roku 2018, jsou vyznačeny červeně. Ve dvou případech (Nová Ves, Český Dub) se jedná o zhoršení a ve dvou případech (Janův Důl, Cetenov) o posun do lepší kategorie. S výjimkou Českého Dubu se však jedná o velmi malé obce, kde výkyvy jsou způsobeny změnou v řádu jednotek osob. V případě Českého Dubu se negativně projevuje postupně se zhoršující demografická situace spojená s klesající ekonomickou aktivitou obyvatelstva. Nejedná se o skokovou změnu, ale spíše o dlouhotrvající trend.

V roce 2022 lze socioekonomickou situaci ve většině obcí SO ORP Liberec, včetně centra hodnotit jako stabilní či mírně se zlepšující. K mírnému zhoršení stavu souhrnného indikátoru došlo pouze u tří obcí, a to v případě Bílé, Českého Dubu a Nové Vsi. Jedná se o periferní oblasti, kde se nadále zhoršuje demografická situace se souvisejícími dopady do bytové výstavby a podnikatelské aktivity

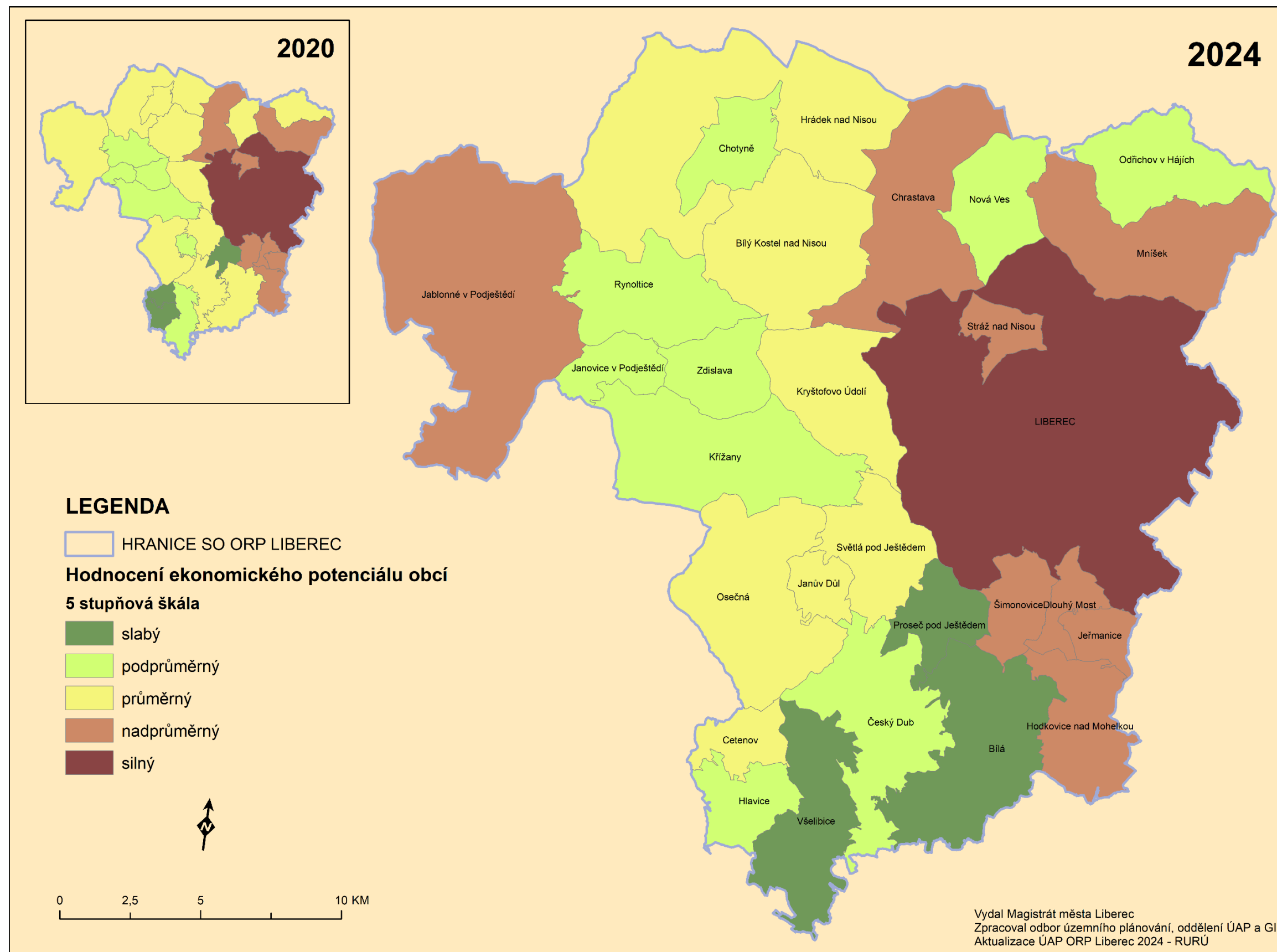
Tab. 99: Vyhodnocení tendencí rozvoje z hlediska faktorové analýzy SO ORP Liberec, zdroj: vlastní zpracování

Identifikace obce		Rozmezí hodnot EVAL (Xi)						Interpretace hodnocení							
Kód	Název	2006	2009	2011	2014	2018	2022	Hodnocení	2006	2009	2011	2014	2018	2022	Tendence
530468	Dlouhý Most	0,40	0,48	0,47	0,41	0,47	0,51	neutrální	0	0	0	0	0	0	↑
530484	Jeřmanice	0,40	0,47	0,48	0,46	0,47	0,49	neutrální	0	0	0	0	0	0	↔
544345	Proseč pod Ještědem	0,38	0,36	0,32	0,29	0,26	0,29	nepříznivé	-	-	-	-	-	-	↔
544477	Stráž nad Nisou	0,40	0,56	0,55	0,50	0,58	0,56	neutrální	0	0	0	0	0	0	↔
546593	Nová Ves	0,39	0,37	0,31	0,34	0,40	0,38	nepříznivé	-	-	-	-	0	-	↓
546658	Janův Důl	0,36	0,43	0,38	0,32	0,33	0,45	neutrální	-	-	-	-	-	0	↑
561631	Jablonné v Podještědí	0,40	0,49	0,45	0,44	0,45	0,48	neutrální	0	0	0	0	0	0	↔
561657	Janovice v Podještědí	0,39	0,31	0,27	0,21	0,32	0,36	nepříznivé	-	-	-	-	-	-	↑
563889	Liberec	0,46	0,69	0,67	0,62	0,65	0,70	pozitivní	0	+	+	+	+	+	↑
563901	Bílá	0,39	0,36	0,39	0,34	0,36	0,32	nepříznivé	-	-	-	-	-	-	↓
563919	Bílý Kostel nad Nisou	0,38	0,43	0,41	0,42	0,42	0,45	neutrální	0	0	0	0	0	0	↑
563943	Cetenov	0,33	0,32	0,36	0,32	0,29	0,42	neutrální	-	-	-	-	-	0	↑
563960	Český Dub	0,41	0,45	0,39	0,40	0,40	0,37	nepříznivé	-	-	-	0	0	-	↓
564052	Hlavice	0,36	0,31	0,30	0,27	0,29	0,36	nepříznivé	-	-	-	-	-	-	↑
564061	Hodkovice nad Mohelkou	0,43	0,56	0,49	0,52	0,49	0,52	neutrální	0	0	0	0	0	0	↔
564095	Hrádek nad Nisou	0,40	0,50	0,46	0,45	0,46	0,45	neutrální	0	0	0	0	0	0	↔
564109	Chotyně	0,40	0,39	0,41	0,38	0,39	0,38	nepříznivé	0	-	0	-	-	-	↔
564117	Chrastava	0,44	0,51	0,49	0,46	0,48	0,51	neutrální	0	0	0	0	0	0	↑
564176	Kryštofovo Údolí	0,38	0,47	0,42	0,35	0,42	0,45	neutrální	0	0	0	-	0	0	↑
564184	Křižany	0,40	0,31	0,33	0,28	0,34	0,35	nepříznivé	0	-	-	-	-	-	↔
564231	Mníšek	0,42	0,45	0,46	0,43	0,47	0,50	neutrální	0	0	0	0	0	0	↑
564281	Oldřichov v Hájích	0,39	0,37	0,34	0,34	0,39	0,38	nepříznivé	-	-	-	-	-	-	↔
564290	Osečná	0,39	0,47	0,42	0,38	0,41	0,41	neutrální	-	0	0	-	0	0	↔
564397	Rynoltice	0,39	0,42	0,40	0,39	0,35	0,37	nepříznivé	-	0	0	-	-	-	↔
564427	Světlá pod Ještědem	0,39	0,43	0,41	0,41	0,41	0,41	neutrální	-	0	0	0	0	0	↔
564460	Šimonovice	0,40	0,49	0,50	0,47	0,50	0,56	neutrální	0	0	0	0	0	0	↑
564532	Všelibice	0,38	0,36	0,38	0,31	0,31	0,31	nepříznivé	-	-	-	-	-	-	↔
564541	Zdislava	0,37	0,27	0,30	0,25	0,32	0,36	nepříznivé	-	-	-	-	-	-	↑

Vzhledem k použitému hodnocení u ostatních dvou pilířů, kde výsledky nejsou vztaženy k celé ČR, bylo rozhodnuto, že bude upravena hodnotící škála tak, aby byly zachyceny především rozdíly v rámci ORP. Pro rozdělení do pětistupňové škály (5ST; (-2, +2)) byla zvolena metoda mediánu (0,41) a následného rozdělení intervalu hodnot (0,29–0,70) lineárně podle velikosti intervalu pod a nad mediánem. Při dělení byly zohledněny skokové změny hodnot ukazatele a výrazný rozptyl u krajních hodnot posuzovaného souboru.

Tab. 100: Vyhodnocení indikátorů ekonomického potenciálu obcí SO ORP Liberec

Obec	VYHODNOCENÍ EKONOMICKÉHO POTENCIÁLU OBČÍ								
	Vyhodnocení v roce						Kategorie		
	2006	2009	2011	2014	2018	2022	5ST (2020)	5ST (2024)	2ST
Bílá	0,39	0,36	0,39	0,34	0,36	0,32	0	-2	-
Bílý Kostel nad Nisou	0,38	0,43	0,41	0,42	0,42	0,45	0	0	+
Cetenov	0,33	0,32	0,36	0,32	0,29	0,42	-2	0	-
Český Dub	0,41	0,45	0,39	0,40	0,40	0,37	0	-1	-
Dlouhý Most	0,40	0,48	0,47	0,41	0,47	0,51	1	1	+
Hlavice	0,36	0,31	0,30	0,27	0,29	0,36	-2	-1	-
Hodkovice nad Mohelkou	0,43	0,56	0,49	0,52	0,49	0,52	1	1	+
Hrádek nad Nisou	0,40	0,50	0,46	0,45	0,46	0,45	0	0	+
Chotyně	0,40	0,39	0,41	0,38	0,39	0,38	0	-1	-
Chrastava	0,44	0,51	0,49	0,46	0,48	0,51	1	1	+
Jablonné v Podještědí	0,40	0,49	0,45	0,44	0,45	0,48	0	1	+
Janovice v Podještědí	0,39	0,31	0,27	0,21	0,32	0,36	-1	-1	-
Janův Důl	0,36	0,43	0,38	0,32	0,33	0,45	-1	0	+
Jeřmanice	0,40	0,47	0,48	0,46	0,47	0,49	1	1	+
Kryštofovo Údolí	0,38	0,47	0,42	0,35	0,42	0,45	0	0	+
Křižany	0,40	0,31	0,33	0,28	0,34	0,35	-1	-1	-
Liberec	0,46	0,69	0,67	0,62	0,65	0,70	2	2	+
Mníšek	0,42	0,45	0,46	0,43	0,47	0,50	1	1	+
Nová Ves	0,39	0,37	0,31	0,34	0,40	0,38	0	-1	-
Oldřichov v Hájích	0,39	0,37	0,34	0,34	0,39	0,38	0	-1	-
Osečná	0,39	0,47	0,42	0,38	0,41	0,41	0	0	-
Proseč pod Ještědem	0,38	0,36	0,32	0,29	0,26	0,29	-2	-2	-
Rynoltice	0,39	0,42	0,40	0,39	0,35	0,37	-1	-1	-
Stráž nad Nisou	0,40	0,56	0,55	0,50	0,58	0,56	1	1	+
Světlá pod Ještědem	0,39	0,43	0,41	0,41	0,41	0,41	0	0	-
Šimonovice	0,40	0,49	0,50	0,47	0,50	0,56	1	1	+
Všelibice	0,38	0,36	0,38	0,31	0,31	0,31	-1	-2	-
Zdislava	0,37	0,27	0,30	0,25	0,32	0,36	-1	-1	-

EKONOMICKÝ PILÍŘ - HODNOCENÍ SO ORP LIBEREC

Obr. 39: Vyhodnocení ekonomické pilíře v obcích SO ORP Liberec

ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Před interpretací výsledků je třeba poukázat na fakt, že hodnocené období 2014 až 2018 spadalo do období hospodářského růstu, což se odráží ve většině indikátorů. Již na konci roku 2019 však bylo patrné oslabení růstu ekonomiky a rok 2020 přinesl zcela novou, nečekanou diskontinuitu v podobě epidemie koronaviru. Tato epidemie silně zasáhla hospodářský život nejen na hodnoceném území SO ORP, ale prakticky na celém světě. V návaznosti je třeba upozornit na období války na Ukrajině, která vyvolala vlnu přistěhovalectví nejen do ČR a lze ji tak zaznamenat i v SO ORP Liberec. Např., co se týká města Liberce, přírůstek obyvatelstva se v letech 2018–2021 pohyboval vždy kolem 400 až 500 osob ročně. Výjimkou byl rok 2020 s úbytkem 541 (zde je patrný vliv nadúmrtí vlivem COVID-19, jak bylo predikováno v minulém šetření roku 2020). A rok 2022, kdy došlo k přírůstku 4 438 osob, což je zřejmý vliv imigrace z Ukrajiny.

Na základě hodnocení ekonomického pilíře obcí SO ORP z předchozích období lze konstatovat pozitivní trendy. Území sice i nadále vykazuje jednu hospodářsky slabou oblast, a to Podještědí, avšak i v této oblasti byl zaznamenán pozitivní vývoj ekonomických aktivit a zaměstnanosti s výkyvem v letech 2020 až 2022. Nezaměstnanost na celém území rámcově klesla. S vyšší nezaměstnaností dle podílu nezaměstnaných nad 4 % se aktuálně (k 31. 12. 2023) potýkají pouze následující obce: Rynoltice, Křižany a Proseč pod Ještědem). Odvětvová struktura hospodářství je v daném území SO ORP stabilní. Nejsilnější je sektor služeb, jehož podíl má tendenci růst (vyjma odvětví – velkoobchod, maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel). Sektor zemědělství zaznamenal po letech stagnace mírně rostoucí počet ekonomických subjektů.

V interpretaci ukazatele čisté peněžní příjmy na obyvatele je na místě jistá obezřetnost, je třeba zohledňovat nejen jejich výši, ale také strukturu, která značně kopíruje demografické složení obyvatelstva. Zatímco obyvatelé, kteří jsou ekonomicky aktivní nebo v postproduktivním věku, pobírají příjmy, děti a mládež do 15 let (případně také studenti) často vlastní příjmy nepobírají (nebo je výše těchto příjmů zanedbatelná). Tento faktor pravděpodobně způsobuje, že čisté peněžní příjmy na obyvatele jsou např. v SO ORP Jilemnice a Semily dlouhodobě vyšší, a to zejména ve srovnání s populačně většími a "mladšími" správními obvody, jako jsou SO ORP Liberec či Turnov. Zatímco populace v SO ORP Liberec a Turnov mezi obdobími 2017–2019 a 2020–2022 vzrostla o více než 2,6 %, v ostatních SO ORP byl růst velmi nízký, v průměru 0,47 % (v případě SO ORP Semily dokonce 0,03 %). Starobní, pozůstalostní a invalidní důchody dlouhodobě tvoří více než třetinu průměrného příjmu v SO ORP Jilemnice a Semily, zatímco v SO ORP Liberec tvoří pouhých 16,5 %. SO ORP Jilemnice zaznamenává dlouhodobě také nejvyšší podíl příjmů z podnikání, a to 24 %, zatímco SO ORP Liberec vykazuje 17,6 %. Příjmy ze zaměstnání dominují v SO ORP Česká Lípa, Liberec a Turnov, nepojistné sociální dávky ve struktuře příjmů významněji dominují v SO ORP Frýdlant, Tanvald či Jablonec nad Nisou, a již zmiňované starobní, invalidní a pozůstalostní důchody v SO ORP Jilemnice a Semily. I přes 15% růst čistých peněžních příjmů obyvatel SO ORP Liberec v posledních letech zůstaly tyto příjmy pod průměrem Libereckého kraje i pod národním průměrem. Ve sledovaném období 2020–2022 se region přesunul do příjmově nejslabší čtvrtiny všech SO ORP, což odráží nižší růstovou dynamiku peněžních příjmů tamních obyvatel oproti zbytku ČR. Ačkoliv se příjmové rozdíly mezi obcemi v rámci SO ORP Liberec mírně snížily, výrazně vyšší příjmy stále zaznamenávají především obce s vyšším podílem příjmů z podnikání. Pro obce s nižšími příjmy je příznačný vyšší podíl příjmů ze zaměstnání a pojistných či nepojistných dávek, což dokresluje socioekonomické rozdíly v regionu. Mezi obce s nejvyššími příjmy patří Kryštofovo Údolí či Šimonovice, naopak nejnižší příjmy v průměru evidují obyvatelé Chrastavy, Chotyně a Hrádku nad Nisou, resp. v severozápadní části SO ORP Liberec.

I nadále zmíněná hospodářsky slabá oblast zhruba kopíruje průběh Ještědského hřebene. Obce ležící jižně od tohoto hřebene vykazují ve větší míře nadprůměrnou úroveň nezaměstnanosti a špatný stav

technické infrastruktury (vodovod, kanalizace s napojením na ČOV, plynofikace), který se odráží v nízké intenzitě bytové výstavby. Slabinou této oblasti je vzdělanostní skladba obyvatelstva (byť i zde se postupně zlepšuje podíl vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva), která se stále vyznačuje vysokým podílem obyvatel jen se základním vzděláním a se vzděláním bez maturity. Přírozeným hospodářským centrem oblasti je krajské město Liberec, které je hlavním zdrojem pracovních příležitostí pro ostatní obce SO ORP. Krajské město rovněž disponuje sítí školských a zdravotnických zařízení, za kterými obyvatelé okolních obcí dojíždějí. Vzdělanostní struktura obyvatel v krajském městě je výrazně lepší než v ostatních obcích SO ORP (výjimkou je pouze Stráž nad Nisou, která má ovšem těsnou vazbu na Liberec). Dalším lokálním centrem, a to pro některé obce v Podještědí, je Český Dub.

Ekonomický stav SO ORP Liberec v zásadě reaguje na aktuální hospodářskou situaci celé ČR, jak je patrné z poklesu nezaměstnanosti (k 31. 12. 2023) ve většině obcí ORP. S případným nedostatkem pracovních sil souvisí nepříznivá demografická situace. Index stárí se za sledované období 2019 až 2023 zvýšil o 5 procentních bodů, což znamená, že rychleji přibývá počet osob ve věku 65+ než dětí ve věku do 14 let. Tento trend je dlouhodobě rostoucí. Stárnutí obyvatelstva bude, kromě problémů na trhu práce, přinášet v budoucnosti další negativa a vyšší veřejné výdaje, například na zajištění sociální a zdravotní péče.

Pro další rozvoj SO ORP Liberec lze doporučit zejména:

- Lze doporučit diverzifikaci odvětvové struktury, orientaci na obory s vyšší přidanou hodnotou – např. větší zaměření na ekonomické činnosti KKO, jako protiváha k převažujícímu průmyslu orientovanému na odvětví automotive. V uvedeném KKO se nacházejí převážně ekonomické subjekty v rozsahu malých a středních podniků, které jsou schopny flexibilně reagovat na krizové situace, zlepšují stav zaměstnanosti, zavádění inovací a tím pomáhají stabilizovat hospodářství. Byť je třeba připomenout, že odvětví KKO, často obzvláště v kategorii služeb, jsou zranitelnější, jak ukázala epidemie covid, viz zpráva z roku 2020.
- SO ORP disponuje vhodnými podmínkami pro rozvoj cestovního ruchu – v okolí Liberce se jedná zejména o rozvoj letních a zimních sportů (Ještěd a část Jizerských hor), lázeňské (Osečná – Lázně Kundratice) a kongresové turistiky (Liberec); v obcích Podještědí jsou příznivé podmínky pro rozvoj agroturistiky. Velký potenciál má rovněž propojení na aktivity KKO, např. umělecká řemesla ve spolupráci s aktivitami Křišťálového údolí – Crystal Valley.
- Ve vazbě na celosvětový trend podpory diverzifikace odvětví a podpory rozvoje kulturně kreativních odvětví lze doporučit rozvoj aktivit ve vazbě na zjištěný stav a potřeby těchto odvětví v SO ORP Liberec, a to v souladu se strategií rozvoje celého kraje. Jako pozitivní příklad podpory rozvoje KKO lze uvést zahájení projektu rekonstrukce objektu Linserka, který má sloužit jako kulturně kreativní centrum a zázemí celého ORP až kraje. V rámci celé širší oblasti Papírového náměstí mají být vybudovány nejen podnikatelské prostory, ale i moderní bytová čtvrt. Podobným směrem je třeba rozšiřovat aktivity komunitního střediska Kontakt ve zrekonstruovaném Liebigově paláci aj.
- Ve vazbě na uvedené aktivity v KKO se rozvíjí rovněž oblast filmového odvětví (Anifilm, Sport film). Činnosti v oblasti rozvoje KKO pomáhají aktivizovat subjekty působících v celé širší jeho dodavatelsko-odběratelského řetězce.
- Dokončení technické infrastruktury v menších obcích – výrazným problémem je především odkanalizování obcí a napojení na ČOV; v některých obcích včetně Liberce bude muset projít rekonstrukcí i významná část vodovodního řadu. Dokončení technické infrastruktury je podmínkou rozvoje bytové výstavby, která by měla zabránit postupnému úbytku obyvatel v menších obcích; ve vazbě na to je třeba zaměřit se rovněž na zajištění občanské vybavenosti obcí. (Viz minulá zpráva)

- V Liberci je třeba upozornit na nekapacitní dopravní infrastrukturu. Jedná se o širší problém obou průmyslových zón (Jih a Sever) a také nově připraveného průmyslového prostoru „Industrial Park Liberec – Ostašov“ s vazbou na Františkov, kde současně došlo i k nárůstu bytové výstavby a je třeba posílit rovněž dopravní obslužnost této lokality.
- Vzhledem k vysoké vyjíždě ekonomicky aktivního obyvatelstva z okolních obcí za zaměstnáním do Liberce (případně také do Českého Dubu a Mladé Boleslavi) je podmínkou udržení příznivé míry nezaměstnanosti dopravní dostupnost a obslužnost těchto obcí, zejména z oblasti Podještědí, kde trvale dochází k poklesu ekonomické aktivity. (Viz minulá zpráva)
- Lze doporučit podporu vzdělanosti v technických oborech ve vazbě na potřeby zaměstnavatelů – vzdělanostní struktura se ve většině obcí významně zlepšila, nicméně často neodpovídá potřebám trhu práce. Zde je nutná spolupráce vzdělávacích institucí, a to od základního stupně vzdělávání až po vysokoškolský, s podnikatelským sektorem. Jednou z cest je dobře zacílená komunikační kampaň firem směřem k popularizaci technických oborů. Dále pak např. patronace podniků nad technickými obory. Jako prostředníka pro danou spolupráci je možné navrhnout Hospodářskou komoru. Dalším příkladem je podpora start-upů formou soutěže, kterou pořádá Student Business Club TUL (sbc-tul.cz). V této oblasti je mírné zlepšení, které lze doložit nárůstem zájmu studujících o studium na technických fakultách TUL a středních průmyslových školách (viz zpráva KÚ LK https://edulc.cz/getFile/id:481389/DZ%20LK%202024-2028_pracovn%C3%AD%20verze.pdf) a současně stav vzdělanosti v porovnání SLDB 2001, 2011 a 2021.
- Významnou potřebou je podpora vzdělávání v oborech sociálních a zdravotních služeb, po jejichž absolventech poroste poptávka v souvislosti s markantním stárnutím populace v SO ORP. V době realizace posledního šetření lze konstatovat mírné zlepšení stavu, např. Fakulta zdravotnických studií (FZS), která vznikla 1. srpna 2016 transformací z Ústavu zdravotnických studií (ÚZS) na půdě TUL, rozvinula úzkou spolupráci s Krajskou nemocnicí Liberec, a.s., a to nejen na poli vzdělávání, ale i v projektové rovině.
- V návaznosti na předchozí bod je třeba dále podporovat celoživotní vzdělávání, neboť lze očekávat vznik nových profesí v oblasti např. digitalizace, automatizace či robotizace, a naopak zánik některých tradičních profesí v průmyslu. V reakci na nutnost diverzifikace odvětvové struktury (viz výše) dochází k rozšiřování nabídky ČŽV na TUL, v oblasti green skills a udržitelného rozvoje, oceňování majetku a technologií (vazba na transfer výsledků VaV).
- V případě malých obcí lze doporučit podporu rodinného a sociálního podnikání (často se jedná o „dva v jednom“) jednak v oblasti vzdělávání, ale i z pohledu zajištění důstojné životní úrovně. Přínosem těchto subjektů je zlepšování stavu života obyvatel/zaměstnanců, tím, že jsou využívány lokální zdroje včetně zapojování obyvatel/zaměstnanců sociálně vyloučených z trhu práce. Podpora těchto specifických forem podnikání může v neposlední řadě pomoci udržet tradici vybraných aktivit na venkově a pro mladé lidi být stimulem, aby neodcházeli do měst či mimo region, případně měli důvod se vrátet.

C 2.3 Hodnocení soudržnosti společenství obyvatel obcí ORP Liberec

Na úvod je třeba říci, že objektivní hodnocení soudržnosti obyvatel území v ORP Liberec a jeho obcích je nejméně náročné, a to z těchto důvodů:

- nejsou k dispozici ucelená a aktuální statistická data ze socioekonomické oblasti,
- silné vazby, resp. velký přesah ekonomického a sociálního pilíře

Hodnocení sociálního pilíře, zvláště pak rozdělení obcí do kategorií dle postavení v daném pilíři ve formě kartogramů, může vzhledem k výše uvedenému v sobě skrývat nepřesnosti.

Při šesté úplné aktualizaci bylo použito stejně jako v předchozích úplných aktualizacích hodnocení na základě indikátorů. Byly zvoleny indikátory (viz **Chyba! Nenalezen zdroj odkazů.**) z jednotlivých tematických okruhů, které co nejlépe reprezentují daný pilíř a pro která jsou k dispozici aktuální data, aktualizovaná ideálně v roční (případně čtyřleté) periodě. Nejvíce jsou zastoupeny indikátory z tematického okruhu socioekonomických podmínek. Nastavený systém indikátorů do budoucna umožní sledovat vývoj stavu sociálního pilíře.

Tab. 101: Výběr indikátorů pro hodnocení sociálního pilíře

VYBRANÉ INDIKÁTORY HODNOCENÍ SOCIÁLNÍHO PILÍŘE		
Označení	Název indikátoru	Popis (výpočet)
11	Index stáří	Podíl obyvatel starších 65 let k počtu obyvatel 0–14 let [%]
12	Změna počtu obyvatel	Rozdíl počtu narozených a přistěhovalých k počtu zemřelých a vystěhovalých na 1000 obyvatel v letech (2014–2023)
13	Hustota zalidnění	Počet obyvatel na km ²
14	Vzdělanostní struktura	Podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel na obyvatelích nad 15 let [%]
15	Volební účast v komunálních volbách	Statistický údaj
16	Výskyt základního občanského vybavení	Kritéria pro hodnocení – počet školských a zdravotnických zařízení
17	Dostupnost (vzdálenostní) základního občanského vybavení	Analýzy dostupnosti základního občanského vybavení (MŠ, ZŠ, lékař, pošta) po silniční síti. Na základě intervalů vzdálenosti k cíli dojížděky byly jednotlivé obce zařazeny do 5stupňové škály (-2, +2)
18	Intenzita bytové výstavby	Počet dokončených bytů v letech (2010–2019) na 1000 obyvatel

Ze souhrnné SWOT analýzy, do které výrazně vstupovalo dotazníkové šetření na jednotlivých obcích, vyplývají tyto skutečnosti:

Řešené území jako celek vykazuje v posledních 20 letech vyjma specifického roku 2021 (pandemie COVID19, úprava počtu obyvatel 2021) stálý nárůst obyvatelstva, který je dotován především migrací. Společně s nadprůměrnou bytovou výstavbou v Liberci a většině obcí lze SO ORP Liberec hodnotit jako lokalitu atraktivní pro bydlení. Kladně lze hodnotit poměrně dobrou dostupnost základní občanské vybavenosti většiny obcí v ORP Liberec a přítomnost vyšší a specializované občanské vybavenosti v Liberci, která je ze všech obcí dostupná veřejnou dopravou. Z hlediska dostupnosti základní občanské vybavenosti je situace nejhorší u obcí ležících na Ještědském hřbetu (Kryštofovo Údolí, Proseč pod Ještědem, Zdislava) a také v J a JZ části území (Cetenov a Bílá). Velkou vzdálenost nad 5km k požadovanému občanskému vybavení vykazují také místní části u rozlehlých obcí (Heřmanice, Letařovice a Přibyslavice). V samotném Liberci je pak problematická absence nebo špatná dostupnost veřejných prostranství a dětských hřišť v západní části města. Dalším pozitivem a také příležitostí pro sociální pilíř je vysoký potenciál území pro sport a cestovní ruch, který s sebou přináší zájem sezónních

uživatelů o území. Pozitivně lze hodnotit také silnou spolkovou činnost v obcích. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že téměř ve všech obcích je několik spolků (dobrovolní hasiči, myslivecké spolky, chovatelé a zahrádkáři, sportovní kluby), které pořádají tradiční i netradiční kulturní a sportovní akce.

Mezi bolavá místa SO ORP Liberec bezpochyby patří velká ekonomická a tím i sociální závislostí území SO ORP Liberec na automobilovém průmyslu, který je lehce zranitelný v době ekonomických krizí a s tím vyplývající vážné důsledky pro „sociální soudržnost“. To se neprojeví pouze rychlým růstem nezaměstnanosti a s tím souvisejících „sociálních problémů“, ale i dopady na využití území, zejména území průmyslových zón, které zasahují i ostatní výrobní a nevýrobní činnosti v území. Z demografického hlediska je největším problémem vývoj věkové struktury obyvatelstva. Celorepublikový trend stárnutí populace platí v průměru i pro celé území ORP Liberec. V současnosti již nedostačující počet a kapacita zařízení sociální péče může být, vzhledem k rostoucímu počtu seniorů, do budoucna velkou hrozbou. Situace není příliš příznivá ani v dalším demografickém ukazateli, kterým je vzdělanostní struktura obyvatel, která je až na výjimky Liberec, Stráž nad Nisou, Šimonovice Kryštofovo Údolí a Proseč pod Ještědem na nízké úrovni. Za posledních 10 let (SLDB 2021) se ovšem vzdělanostní struktura ve všech obcích SO ORP zlepšila.

Při detailnějším pohledu na území najdeme velké rozdíly mezi obcemi, jak je patrné z kartogramu (viz níže).

Obecně kladně jsou hodnoceny obce s dostatečnou občanskou vybaveností, intenzivní bytovou výstavbou, pozitivním indexem vývoje počtu obyvatel a příznivou věkovou strukturou obyvatelstva a dostupností území železniční a hlavní silniční dopravou.

Naopak obce bez základní občanské vybavenosti (škola, lékař) a navíc se špatnou dopravní dostupností do center osídlení a hlavně za vyšší občanskou vybaveností jsou hodnoceny z hlediska sociálního pilíře jako slabé. Podobně jako u ekonomického pilíře jsou také z hlediska soudržnosti společenství obyvatel nejhůře hodnoceny malé obce v Podještědí (Cetenov, Zdislava, Janovice v Podještědí). Hlavním důvodem je kromě výše uvedeného špatná věková a vzdělanostní struktura obyvatel a odtrženost území mimo hlavní silniční a železniční tahy. Problematika dopravní dostupnosti Podještědí, je tak poměrně zásadním faktorem ovlivňujícím jak sociální tak ekonomický pilíř. Z velkých obcí pak byla dlouhodobě hodnocena jako slabá města Český Dub a Jablonné v Podještědí, i když zde došlo za poslední 4 roky k výraznému zlepšení v hodnocení sociálního pilíře, a to především u demografických ukazatelů, u Jablonného se též zlepšila nabídka občanské vybavenosti. U velkých obcí a měst vede ke zhoršení hodnocení nízká volební účast, která odráží zájem obyvatel o správné fungování a rozvoj obce, a tak nepřímo vyjadřuje vztah obyvatel k obci (soudržnost obyvatel).

Mezi problémy, které mají přímý dopad na obyvatele regionu, je stav a kapacita zařízení občanské vybavenosti. Problémem je jistě nedostatečná kapacita zařízení sociální péče, a to především pro seniory. Ne menším problémem je technický stav a kapacita budov krajské nemocnice v Liberci (zahájena výstavba nového pavilonu Centra urgentní medicíny). Problémem ve zdravotnictví je ovšem také nedostatek praktických lékařů, lékařů specialistů a zubařů v ORP. Také v oblasti sportu a kultury přetrvává problém s technickým stavem budov a areálů (bazén, atletický stadion, divadlo F. X. Šaldy, kulturní dům Lidové sady). Vzhledem k intenzivnější bytové výstavbě v Liberci a jeho zázemí v určitých nastává problém s kapacitou některých ZŠ a MŠ (Mníšek, Liberec – centrum, ZŠ Kunratická, ZŠ Ostašov).

Mezi hlavní příležitosti, které by měli přispět k zvýšení sociální stability území, spatřujeme podporu rozvoje služeb sociální péče a zdravotnictví za využití dotačních titulů z EU. Výhodu v tomto směru má území spadající do rozvojové (specifické) oblasti a rozvojové osy. Dalšími příležitostmi jsou využití rekreačního potenciálu území, především v turisticky méně navštěvovaných lokalitách (Ralsko), a zlepšení kvality poskytovaných služeb. Vzhledem k tomu, že rozvojové projekty pro posílení

sociálního pilíře překračují hranice jedné obce, lze jako příležitost považovat koordinaci projektů v rámci příhraniční spolupráce Euroregionu Nisa a v dalších mikroregionech (Podještědí, Hrádecko-Chrastavsko, Jizerské podhůří, Císařský kámen, Mezi Kopci).

Charakteristika jednotlivých obcí se za poslední čtyři roky změnila jen málo (mírné zlepšení i zhoršení u některých obcí). Základní problémy zůstaly zachovány. Na určení nějakého jasného trendu vývoje je potřeba delší časový horizont. Změny od předchozího hodnocení jsou vyvolány změnou způsobu vyhodnocení (viz výše). Při sledování vývojových trendů za delší období hraje hlavní roli změna demografických ukazatelů. U většiny obcí došlo v hodnocení sociálního pilíře za posledních 8 let ke zlepšení, nebo je sociální pilíř hodnocen jako stabilní. Negativní trend vývoje byl zaznamenán pouze u obcí Cetenov a Zdislava.

KARTOGRAMY

Hodnocení jednotlivých obcí při čtvrté úplné aktualizaci bylo provedeno na základě 8 indikátorů (I1–I8). Hodnoty jednotlivých indikátorů u jednotlivých obcí byly začleněny do pěti stupňové škály (-2, +2). Stanovení intervalů pro začlenění do kategorií pěti stupňové škály bylo provedeno nejčastěji na základě mediánu a následného určení lomových bodů se snahou o rovnoměrné rozdělení. V některých případech bylo provedeno logické členění (výskyt občanské vybavenosti), nebo jako kritérium použita hodnota průměru v ČR (Libereckém kraji) – index stáří. Následující tabulka obsahuje výsledné hodnocení jednotlivých indikátorů a celkové hodnocení sociálního pilíře. Hodnocení včetně vstupních data je v příloze G.

Tab. 102: Vyhodnocení sociálního pilíře dle jednotlivých indikátorů

Vysvětlivky: I1 – index stáří, I2 – změna počtu obyvatel, I3 – hustota zalidnění, I4 – vzdělanostní struktura, I5 – výskyt základního občanského vybavení, I6 – dopravní obslužnost obcí, I7 – intenzita bytové výstavby, I8 – účast v komunálních volbách

2St – dvou stupňová škála (hodnocení dle MMR), 5St – pěti stupňová škála (přesnější hodnocení oddělení UAP a GIS)

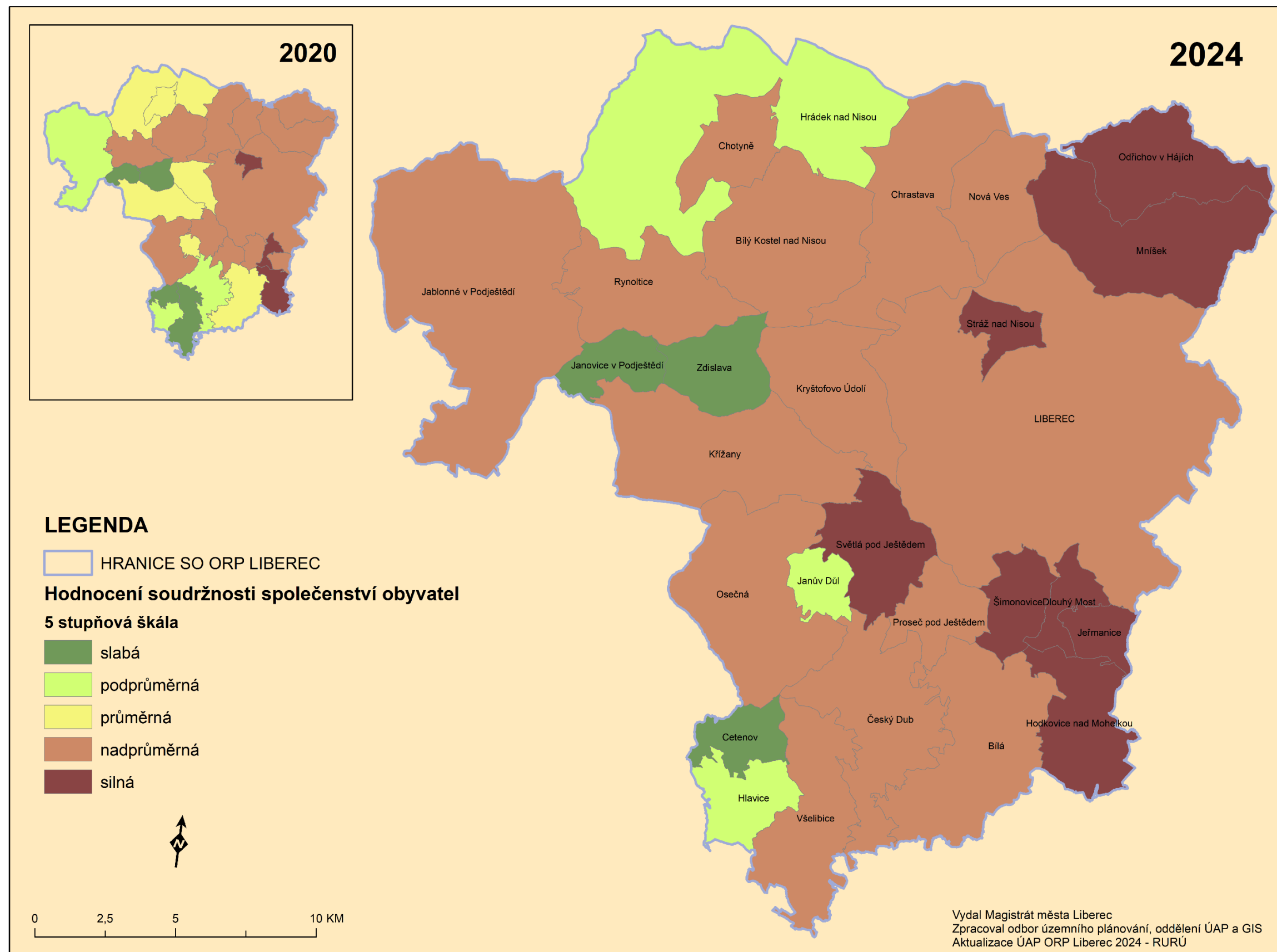
VYHODNOCENÍ INDIKÁTORŮ SOCIÁLNÍHO PILÍŘE													
Obec	I1	I2	I3	I4	I5	I6	I7	I8	suma	2St	5St 2024	5St 2020	Trend
Bílá	0	1	-1	0	2	-1	-1	2	2	+	1	0	↑
Bílý Kostel nad Nisou	1	2	0	-1	1	0	1	1	5	+	1	1	↔
Cetenov	0	-1	-2	-2	-1	-2	-1	-1	-10	-	-2	-2	↓
Český Dub	-2	1	1	0	1	2	1	1	5	+	1	-1	↑
Dlouhý Most	1	2	2	0	-1	1	2	-1	6	+	2	2	↔
Hlavice	-2	-1	-1	1	1	0	-1	1	-2	-	-1	-1	↑
Hodkovice n. Mohelkou	-1	1	2	-1	1	2	1	1	6	+	2	2	↔
Hrádek nad Nisou	0	1	1	-2	-2	2	1	-2	-1	-	-1	0	↔
Chotyně	0	1	1	-2	1	0	1	1	3	+	1	0	↑
Chrastava	0	1	2	-1	-1	2	1	-1	3	+	1	1	↔
Jablonné v Podještědí	0	1	1	-1	0	2	0	0	3	+	1	-1	↑
Janovice v Podještědí	-2	-1	-2	-1	2	-2	-1	2	-5	-	-2	-2	↑
Janův Důl	-1	2	-1	-1	1	-2	0	1	-1	-	-1	0	↔
Jeřmanice	2	2	1	1	2	-2	0	2	8	+	2	1	↔
Kryštofovo Údolí	1	2	-1	2	2	-1	-2	2	5	+	1	0	↔
Křížany	0	1	-1	-1	1	1	0	1	2	+	1	0	↔
Liberec	0	1	2	2	0	2	2	0	9	+	2	1	↔
Mníšek	2	2	1	1	1	1	1	1	10	+	2	2	↔
Nová Ves	0	2	1	-1	1	0	0	1	4	+	1	1	↑
Oldřichov v Hájích	2	2	1	1	2	-2	1	2	9	+	2	1	↔
Osečná	0	2	0	-1	0	2	1	0	4	+	1	1	↑
Proseč pod Ještědem	2	2	1	1	1	-2	-1	1	5	+	1	1	↑

VYHODNOCENÍ INDIKÁTORŮ SOCIÁLNÍHO PILÍŘE													
Obec	I1	I2	I3	I4	I5	I6	I7	I8	suma	2St	5St 2024	5St 2020	Trend
Rynoltice	0	1	0	-1	1	1	1	1	4	+	1	1	↔
Stráž nad Nisou	1	1	2	1	1	2	2	1	11	+	2	2	↔
Světlá pod Ještědem	-1	1	1	1	2	1	1	2	8	+	2	1	↑
Šimonovice	2	2	2	2	0	-1	0	0	7	+	2	1	↔
Všelibice	0	2	-1	-1	2	-1	-1	2	2	+	1	-2	↔
Zdílava	-2	-1	-1	-1	0	-1	-1	0	-7	-	-2	-2	↓

Pro celkové hodnocení byla použita pěti a dvou stupňová škála, přičemž jako vstup do tohoto hodnocení byla využita suma hodnot v jednotlivých indikátorech. Všem indikátorům byla přisouzena stejná váha. Zařazení do kategorií je znázorněno v následující tabulce.

Tab. 103: Rozdělení výsledků vyhodnocení do kategorií kvality sociálního pilíře

KATEGORIE KVALITY SOCIÁLNÍHO PILÍŘE			
Výsledek vyhodnocení (suma)	5 stupňová škála		2 stupňová škála
-5 a méně	-2	slabý	- (špatný)
-4 až -2	-1	podprůměrný	
-1 až 1	0	průměrný	0 brána odborným odhadem dle znalosti území (+ nebo -)
2 až 4	+1	nadprůměrný	+ (dobrý)
5 a více	+2	silný	

SOCIÁLNÍ PILÍŘ - HODNOCENÍ SO ORP LIBEREC

Obr. 40: Hodnocení sociálního pilíře v obcích SO ORP Liberec

ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Základní charakteristika sociálního pilíře včetně jeho hodnocení je uvedena v úvodu kapitoly. Obecně lze říci, že sociální pilíř se za poslední 4 roky v celkovém pohledu zlepšil a je na území SO ORP Liberec lze ho v rámci SO ORP Liberec hodnotit jako nejsilnější. Do velké míry je to dáno zlepšením demografických ukazatelů, které jsou ovlivněny mimořádnou migrací z Ukrajiny. Navíc i zde narážíme na problém hodnocení velmi heterogenního území, které zvláště z pohledu demografie nelze považovat za reprezentativní vzorek. Různé demografické charakteristiky, spádovost obyvatel do center dojížděky, sídelní struktura a dopravní dostupnost poukazují na potřebu řešené území rozdělit do mikroregionů, které by byly následně hodnoceny samostatně.

Nicméně největší slabiny území z hlediska sociálního pilíře se tím nemění a lze za ně považovat:

- Disproporce územní nabídky pracovních míst a jednostranná orientace na zpracovatelský průmysl, která ovlivňuje sociální stabilitu území
- Nedostatečný počet zařízení a služeb sociální péče, resp. jejich nedostatečná kapacita
- Nedostatečný počet zařízení a služeb zdravotní péče, resp. jejich nedostatečná kapacita zvláště u specializovaných zařízení (např. zubař)
- Nepříznivá vzdělanostní struktura obyvatelstva v některých obcích a trend stárnutí populace
- Špatná dopravní dostupnost vyšší občanské vybavenosti u obcí v Podještědí a z okrajových částí ORP
- Horší dostupnost základního občanského vybavení u malých obcí v JV části řešeného území, okolo Ještědského hřbetu a odlehlých místních částech rozlehlých obcí (Hrádek nad Nisou, Jablonné v Podještědí)

Použitá sada indikátorů poslouží k vyhodnocení vývoje stavu sociálního pilíře v jednotlivých obcích následně v celém ORP. Sociální pilíř je nejvíce dynamický a silně provázaný s ekonomickým pilířem. Za posledních 8 let došlo k postupnému mírnému zlepšení u 10 obcí (Bílá, Český Dub, Hlavice, Chotyně, Jablonné v Podještědí, Janovice v Podještědí, Nová Ves, Osečná, Proseč pod Ještědem, Světlá pod Ještědem). Důvodem je zlepšení demografických ukazatelů. Hodnocení sociálního pilíře většiny obcí vykazuje setrvalý stav 16. Zhoršující se trend pak evidujeme pouze u 2 malých obcí (Cetenov a Zdislava). Důvody jsou rozdílné od zhoršení demografických ukazatelů, po nízkou intenzitu bytové výstavby po nedopovídající občanskou. Do celkového hodnocení se také promítl nový indikátor dostupnosti základního občanského vybavení, který některým obcím v celkovém hodnocení dosti pohoršil (Kryštofovo Údolí). Největší pokles jsme zaznamenali u obce Zdislava (demografické ukazatele, volební účast). V hodnocení vývoje soudržnosti společenství obyvatel v rámci celého SO ORP není jednoznačný převládající trend. Vzhledem k obecnému zlepšení demografických podmínek i výše popsaným výsledkům indikátorového hodnocení je vývoj pozitivní a trend rostoucí. Jak již bylo popsáno výše, do značné míry jsou výsledky demografických ukazatelů za poslední roky zkresleny mimořádnou migrací z Ukrajiny, která po skončení války může zase odeznít.

Z hlediska dominantních hrozeb – alespoň tak, jak se jeví podle současných pozitiv a negativ i trendů vývoje sociálního pilíře – by se měly ÚAP a ÚPO systematicky věnovat souvislostem a řešení následujících problémů:

- Nové / budoucí využití stávajících, ale postupně opouštěných průmyslových zón a objektů (nová generace brownfields) místo dalších nároků na výstavbu nových objektů a zón
- Nabídka cenově dostupnějších pozemků pro bytovou výstavbu
- Podpora a posílení regenerace / humanizace starších panelových sídlišť
- Podpora a zvýšení investic do turisticko-rekreační infrastruktury
- Podpora a udržování místních tradic a místních kulturně-památkových hodnot
- Podpora a zlepšování systému veřejné dopravy
- Prevence vzniku lokalit se sociálně vyloučenými skupinami obyvatel
- Větší péče a vytváření potřebných zařízení pro seniory a postižené osoby

- Doplnění nebo posílení chybějící, nekapacitní a špatně dostupné základní občanské vybavenosti (zdravotnické, školské) i ostatní vybavenosti posilující soudržnost obyvatel (hospoda, obchod, hasiči, kulturní a sportovní zařízení včetně společenských akcí)
- Zvýšení kvality a zlepšení dostupnosti veřejného prostoru a klidových zón pro odpočinek a krátkodobou rekreaci v silně urbanizovaných územích
- Podpora a vytváření potřebných zařízení / systému pro celoživotní vzdělávání
- Podpora modernizace a rekonstrukce starého domovního a bytového fondu.

C 3 Vyhodnocení vazeb jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje a trendů vývoje území

K vyhodnocení vazeb jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje byla použita metoda z předchozích aktualizací, která řešila vyváženost jednotlivých pilířů.

Udržitelný rozvoj je definován nejčastěji jako rozvoj, který zajistí rovnováhu mezi třemi základními pilíři: sociálním, ekonomickým a environmentálním. Podstatou udržitelnosti je naplnění tří základních cílů:

- sociální rozvoj, který respektuje potřeby všech;
- účinná ochrana životního prostředí a šetrné využití přírodních zdrojů;
- udržení vysoké a stabilní úrovně ekonomického růstu a zaměstnanosti.

Jak je uvedeno v *Metodickém sdělení odboru územního plánování MMR k aktualizaci územně analytických podkladů, části „Rozbor udržitelného rozvoje území“ (dále jen „sdělení“)*: „Cílem vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje není dosažení a udržení trvale vyvážených podmínek, vyhodnocení může být pouze upozorněním na potřebu změn a na jejich povahu/zaměření. Ve většině případů není ani tato vyváženost dosažitelná izolovaně na území jedné obce a často ani ve správním obvodu jedné ORP.“

„Účelem vyhodnocení a interpretace ne/vyváženosti územních podmínek je formulovat problémy k řešení v ÚPD, to znamená problémy v ÚPD řešitelné, zda zjištěné ne/vyváženosti vyvolávají požadavky na změny využití a uspořádání území [SZ § 2 odst. 1 písm. a)]. Účelem vyhodnocení je tedy zjistit další problémy, které není možné odvodit např. z požadavků ochrany veřejných zájmů podle zvláštních právních předpisů, uplatňovaných příslušnými dotčenými orgány, ze střetu záměrů a limitů, zjištěných v rámci aktualizace podkladů pro rozbor udržitelného rozvoje území [vyhl. č. 500 § 4 odst. 1 písm. a)].“

Při vyhodnocení vyváženosti bylo postupováno přiměřeně podle metodické pomůcky a Metodického sdělení OÚP MMR k aktualizaci ÚAP – RURÚ (dále jen „metodické sdělení“). Pro jednotlivé pilíře byla použita metoda faktorové analýzy. Stav území byl v jednotlivých pilířích hodnocen v pěti bodové škále – celkové hodnocení pak bylo zjednodušeno na 3 kategorie – slabý, průměrný, silný (viz E.2). Rozdíly mezi jednotlivými pilíři byly sledovány samostatně a jsou zobrazeny a okomentovány v kartách jednotlivých obcí. Trend vývoje jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje v obcích byl sledován přímo u ekonomického pilíře porovnáním s předchozími hodnoceními (2006–2022) u dalších pilířů se jedná spíše o expertní odhad, protože řada hodnot z indikátorového vyhodnocení je zatím poměrně krátká (2015–2023).

Před tím, než bude vysloveno závěrečné hodnocení vyváženosti jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje je potřeba si uvědomit tyto souvislosti (také viz výše):

- území ORP je příliš malé a nesourodé na to, aby mohlo být hodnocení objektivní,
- do faktorové analýzy vstupovaly některé statistické údaje, které nejsou aktuální (sociální pilíř),
- ekonomický a také sociální pilíř ovlivňují významně makroekonomické a demografické faktory s celostátním (nadmístním) dopadem, jejichž vývoj lze těžko predikovat a které lze jen obtížně řešit jako problémy na úrovni ORP a v ÚPD vůbec.

Prostým sjednocením stavu jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje území v obcích SO ORP Liberec popsaných v předchozích kapitolách můžeme v území ORP vysledovat oblasti, v kterých jsou obce hodnoceny jako silné – 2 a více pilířů jsou hodnoceny pozitivně a v žádném z pilířů nejsou výrazné problémy. Jedná se o oblast Liberce a jeho nejbližšího okolí a dále pak obce podél komunikace I/35 a I/13, dále pak obce v podhůří Jizerských hor (Mníšek a Oldřichov v Hájích) a mikroregionální centrum Osečná. Není náhodou, že všechny tyto obce spadají do rozvojové oblasti, specifické oblasti nebo rozvojové osy vymezené v PÚR ČR 2008 resp. v její 7. aktualizaci (2024). Ve všech pilířích jsou v 6. úplné aktualizaci hodnoceny kladně obce Bílý Kostel nad Nisou, Jablonné v Podještědí, Mníšek a Kryštofovo

Údolí (zde je zvláště u sociálního pilíře hodnocení spíše průměrné). Naopak žádná z obcí v ORP Liberec není v roce 2024 hodnocena ve všech pilířích negativně. Další skupinu tvoří obce Hlavice, Cetenov, Český Dub, Janovice v Podještědí, Zdislava, Hrádek nad Nisou a Chotyně, které mají 2 pilíře hodnoceny negativně. Většinu z těchto obcí lze zařadit do hospodářsky slabé oblasti (viz závěry kap. B) s nízkou občanskou vybaveností a negativními demografickými ukazateli a dobrým stavem životního prostředí. Výjimkou je pouze město Hrádek nad Nisou, které je hodnoceno kladně v hospodářském pilíři, naopak v dalších 2 pilířích jako podprůměrné (vyšší zátěž životního prostředí, horší demografické ukazatele – vzdělanost a především nízká bytová výstavba. U ostatních obcí lze hovořit o uspokojivém stavu všech pilířů pohybujících se v pětistupňové škále okolo průměru, tedy až na Stráž nad Nisou, která je v pilíři životního prostředí hodnocena jako slabá. Na celkové hodnocení postavení obcí z hlediska udržitelného rozvoje území má velký vliv úvaha, že kvalita životního prostředí je v ORP Liberec obecně dobrá (průměrná a lepší).

Důležitější než postavení obcí v součtu všech pilířů je nalezení disproporcí (nevyváženosti) mezi 3 základními složkami udržitelného rozvoje. Dalo by se říci, že platí obecná pravda o tom, že ekonomicky rozvinuté oblasti vykazují špatný (horší) stav životního prostředí. Toto tvrzení platí v ORP Liberec jen zčásti. Obce značně urbanizované s vyšším podílem výrobních ploch a intenzivní dopravou vykazují vyšší environmentální zátěž (Liberec, Stáž nad Nisou, Chrastava, Hodkovice nad Mohelkou, Hrádek nad Nisou). Ovšem obce Bílý Kostel nad Nisou, Jablonné v Podještědí, Mníšek a Kryštofovo Údolí jsou hodnoceny kladně ve všech pilířích. Z ekonomického pohledu je značnou devizou těchto území vyšší podíl zaměstnaných v terciérním sektoru – další velkou výhodou je blízkost a dobrá dopravní dostupnost Liberce (kromě Jablonného) a atraktivita místa bydlení „v přírodě“ s relativně dostupnými stavebními pozemky.

Na druhou stranu jsou zde obce, které leží v oblasti s kvalitním životním prostředím, málo urbanizované se stabilní přírodní (nenarušenou) krajinou, které se potýkají s problémy ekonomického a především sociálního charakteru, jako je nedostatek pracovních příležitostí, chybějící nebo slabá občanská vybavenost. Jedná se o obce Janovice v Podještědí, Zdislava, Hlavice a Cetenov. Zde jsou rozdíly mezi pilíři nejmarkantnější.

Provázanost mezi sociálním a ekonomickým pilířem je značná, proto v hodnocení obcí z pohledu těchto 2 pilířů nevykazuje velké rozdíly. Pouze u obcí Oldřichov v Hájích a Proseč pod Ještědem je stav sociálního pilíře výrazně lepší, než stav hospodářské základny. Přesně naopak je tomu u obce Cetenov. Na tomto místě je nutné podotknout, že ekonomický pilíř řešen metodou, která porovnává všechny obce v ČR, takže je nepřísnejší a při převodu na hodnocení (+,-) i dost zkreslující. Obecnou nevýhodou je využití pouze statistických dat zvláště u sociálního pilíře, které skutečný stav soudržnosti obyvatel v obcích dostatečně nevykreslují. Příkladem je rychle rostoucí obec Šimonovice, která je dle sociodemografických ukazatelů hodnocena kladně, fakt že se jedná o suburbánní zónu Liberce s řadou sociálních problémů (i přes výrazné zlepšení nedostatečná občanská vybavenost, špatná dopravní obslužnost, horší sociální péče, styl života původních a nově příchozích obyvatel) se kterými se obec potýká a vedení obce si je uvědomuje (jsou součástí problémů k řešení v ÚPD). Tato skutečnost vedla k pilotnímu hodnocení kvality života pro město Liberec, které by do budoucna mělo doplnit tvrdá statistická data.

Odhadem budoucího vývoje vyslovujeme zároveň opatření, kterým by měly být řešeny předpokládané problémy vyplývající z hrozeb. Lze očekávat, že Liberec jako přirozené hospodářské centrum oblasti a správní centrum osídlení nadregionálního významu bude dále plnit svoji úlohu. Vekou výhodou pro Liberec a nejbližší okolí, je skutečnost, že je tato oblast zařazena do rozvojové oblasti a tudíž zde lze předpokládat další rozvoj technické i veřejné infrastruktury a jako příležitost musí být chápána možnost využití dotačních titulů EU. Při dalším rozvoji ekonomiky by měl být brán zřetel na místy značnou environmentální a urbanizační zátěž území a mělo by se věnovat větší úsilí k posílení kvality životního prostředí v této oblasti.

V hospodářsky slabé oblasti nelze předpokládat pozitivní sociální ani ekonomický rozvoj. Je to dáno poměrně nepříznivou věkovou a vzdělanostní strukturou obyvatel v této oblasti, špatnou dopravní dostupností. Musíme ovšem brát v úvahu i aspekt, jak je viděno toto území očima obyvatel, které v něm žijí. Je kladně hodnocena malebná krajina s rozptýlenou často původní zástavbou a klidné prostředí. Jako špatné jsou chápány sociální služby pro věkově nejstarší složku obyvatel. Vzhledem k výše uvedenému by měla být v této oblasti být podporována umírněná výstavba objektů k bydlení a druhému bydlení při zachování místních hodnot. Měl by být využit rekreační potenciál, který je spatřován zejména v původním vojenském prostoru Ralsko. Měly by být posíleny sociální služby.

Další relativně ekonomicky slabá oblast Hrádecko – Chrastavska se bude v budoucnosti vyvíjet dobře. Oblast má všechny předpoklady k ekonomickému růstu: dopravní dostupnost, vybudovaná základní technická a dopravní infrastruktura, leží v rozvojové ose. Hrádecko těží a může dále těžit z příhraniční polohy (spolupráce v rámci euroregionu Nisa). Hrozbou v tomto území je vysoké riziko povodní.

Oblasti s kvalitním životním prostředím budou profitovat z potřeby lidí trávit volný čas v přírodě. Tyto oblasti by se měly zaměřit na zkvalitnění nabízených služeb a hledání dalších k přírodě šetrných způsobů rekreace. Nedostatečná základní občanská vybavenost bude v těchto oblastech (škola, lékař) řešena dojížděním. Jako zásadní vidíme udržení současného stavu poměrně rovnoměrně rozmístěné sítě škol v ORP Liberec. Rušení některých škol a školek by mohlo znamenat výrazné sociální problémy.

Problémy k řešení v ÚPD, které vyplývají z tohoto vyhodnocení, byly namátkově popsány výše. Souhrnně je o problémech, tedy závadách, střetech a rizicích pojednáno v kapitole C4. Přehled všech problémů je pak tabulkové příloze G1 a v kartách jednotlivých obcí. Některé problémy dále uváděné jsou převzaty z dotazníkového šetření a jsou tedy pohledem starostů obcí. Nemusí se tedy nutně shodovat se závěry RURÚ.

GRAFICKÉ VYJÁDŘENÍ

V souladu s metodickými pokyny MMR ČR je použita přehledná metoda vytvoření kartogramu, v němž je vyjádřena vyváženost vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj obcí, tedy vztahu jednotlivých pilířů. Tato metoda vychází z hodnocení jednotlivých pilířů a následného zařazení území obce do dílčí kategorie.

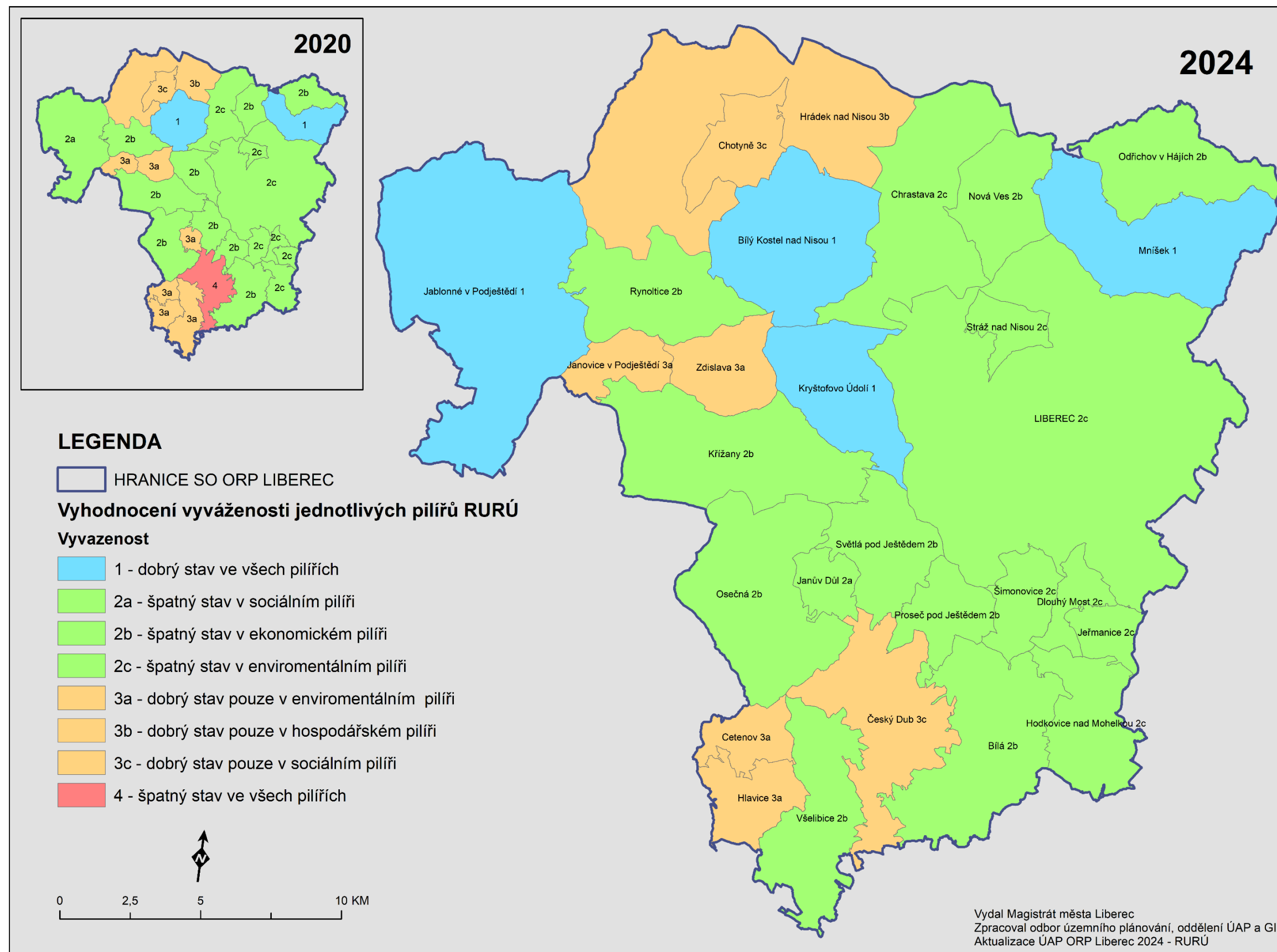
Tab. 104: Matice vyjádření vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj území

kategorie zařazení obce	Územní podmínky			vyváženost vztahu územ- ních podmínek pro udržitelný rozvoj úze- mí		vyjádření v kartogramu
	pro příznivé životní prostředí	pro hospodářský rozvoj	pro soudržnost společenství obyvatel území	dobrý stav	špatný stav	
	Z	H	S			
1	+	+	+	Z, H, S	žádné	
2 a	+	+	-	Z, H	S	S
2 b	+	-	+	Z, S	H	H
2 c	-	+	+	H, S	Z	Z
3 a	+	-	-	Z	H, S	H, S
3 b	-	+	-	H	Z, S	Z, S
3 c	-	-	+	S	Z, H	Z, H
4	-	-	-	žádné	Z, H, S	

Legenda: + dobrý stav - špatný stav

Původní zpracování kartodiagramu bylo opuštěno. V posledních aktualizacích je vyhodnocení vyváženosti zpracováno přesně v souladu s metodickým pokynem MMR.

**VYHODNOCENÍ VYVÁŽENOSTI
ÚZEMNÍCH PODMÍNEK JEDNOTLIVÝCH PILÍŘŮ RURÚ**

Obr. 41: Vyhodnocení vyváženosti územních podmínek jednotlivých pilířů RURÚ

C 4 Určení problémů k řešení v územně plánovacích dokumentacích

V této kapitole se snažíme stručně shrnout to co je jedním z hlavních výstupů celého zpracování ÚAP a to je definování problémů k řešení v ÚPD. Druhá aktualizace byla na podrobnější zpracování problémů v území se vyskytujícími zaměřena. Záměrem bylo provést přehledné členění problémů, jejich podrobnější popis a jednoznačné propojení mezi grafickou a textovou částí. Ve třetí aktualizaci byla doplněna nová kategorie závad, závady využití území, která napomohla zařadit sporné závady v kategorii urbanistické a estetické, o kterých se vedly dlouhé diskuse. Bylo také doplněno mnoho nových problémů z terénního šetření a problémy zrevidovány v rámci projednání návrhu 3. úplné aktualizace. Ve 4. až 6. úplné aktualizaci jsem v nastaveném způsobu zpracování pokračovaly. Nadále platí, že hlavním zdrojem problémů k řešení v ÚPD jsou konzultace s vedením obcí (dříve dotazníky) a průzkum území.

ČLENĚNÍ PROBLÉMU A JEJICH ZPRACOVÁNÍ

Problémy v území jsou zjišťovány na podkladě rozboru údajů o území od poskytovatelů, vlastním průzkumem území, dotazníkovým šetřením adresovaným starostům obcí a z výsledků RURU – SWOT analýz. Problémy jsou členěny na:

- závady v území
  - závady dopravní
  - závady veřejné infrastruktury
  - hygienické závady
  - urbanistické závady
  - závady využití území
  - závady estetické
- problémy – problémy limitující rozvoj obce, problémy vyplývající z RURÚ, problémy jiné
- rizika v území – rizikové jevy ÚAP, hrozby uvedené v dotazníku
- střety v území
  - střety záměrů s limity kulturními,
  - technickými,
  - přírodními,
  - hygienickými a
  - vzájemné střety záměrů místního a místního významu a nesoulad mezi vedením koridorů v různých dokumentacích (z různých zdrojů)

Přehled problémů je uveden v příloze E.5 – Přehled problémů, kde jsou problémy rozděleny dle výše uvedených kategorií. Současně jsou problémy za jednotlivé obce vloženy do karet obcí – Příloha E.2. Součástí karet obcí je také vyhodnocení udržitelného rozvoje s poukázáním na slabé stránky a možné problémy do budoucna. Převaha problémů uvedených v přehledu vychází z dotazníkového šetření, které bylo právě na zjištění problémů v jednotlivých obcích zaměřeno.

PROBLÉMOVÝ VÝKRES

Do výkresu jsou zaneseny pouze problémy řešitelné v ÚPD. Ostatní problémy, které nejsou v ÚPD přímo řešitelné jsou obsaženy pouze v textové části, jedná se především o problémy sociální (nedostatečná bezpečnost obyvatel, přítomnost sociálně nepřízpůsobivých občanů). Problémy jsou stejně jako v grafické části rozděleny na závady, střety, rizika a problémy vyplývající z dotazníkového šetření a rozboru udržitelného rozvoje území, které, které ve výkrese nejsou zobrazeny. Každá závada, střet i problém má své označení, nebo je odlišena značkou nebo její barvou (ZD – závada dopravní; barevné odlišení jednotlivých střetů). K těmto symbolům je přiřazen jednoznačný index v rámci celé ORP (u závad a problémů je provedeno rozdělení podle obcí: zkratka

obce_ zkratka závady_ číslo závady; u ostatních je číselná řada pro celé ORP). Problémy dotýkající se celé obce (např. absence kanalizace), nebo které je obtížné přesně lokalizovat (lokální znečištění ovzduší v obci) jsou v grafické části prezentovány grafickou značkou s příslušným kódem, pod názvem obce. Podobně je řešena problematika absence nějakého jevu (dopravního spojení) bez znalosti přesné trasy, která je v grafice naznačena šipkami.

Do problémového výkresu byly také doplněny významné bodové liniové a plošné střety záměrů s limity. Kategorie střetů i barevné grafické vyjádření pro tyto typy grafických prvků zůstaly zachovány.

C 4.1 Závady v území

HLAVNÍ URBANISTICKÉ ZÁVADY

- Rozpory ve vyváženosti měřítka zástavby ve venkovských sídlech – proporční vztah obytných území a velkých průmyslových a zemědělských areálů.
- Nevhodná struktura zástavby, parcelace, umístění a charakter staveb vzhledem k stávající často hodnotné zástavbě
- Neřízený rozvoj novostaveb, narušení tradiční struktury obce předimenzováním zastavitelných ploch
- Absence prostorové a funkční regulace – nejasné pozice center venkovských sídelních útvarů, plošná zástavba bez patřičné veřejné vybavenosti aj.

HLAVNÍ ARCHITEKTONICKÉ (ESTETICKÉ) ZÁVADY

- Neuspokojivý stav stavebního fondu, zejména v odlehlých sídelních útvarech, zejména nevhodné stavební zásahy do objektů vlivem nevhodného využívání v rozporu s jejich původním účelem.
- Přítomnost nevzhledných průmyslových a zemědělských areálů

HLAVNÍ ZÁVADY VYUŽITÍ ÚZEMÍ

- Omezený zájem o realizaci investic, využití a údržbu odlehlých okrajových částí (zejména v oblasti Podještědí).
- Nevyužívané nebo nevhodně využitě zastavěné plochy (výrobní areály) – brownfields
- Nevyužitě nebo nevhodně využitě volné plochy uvnitř intravilánu (proluky)
- Chátrání nevyužívaných objektů a souborů (památky, architektonicky hodnotné stavby)

HLAVNÍ DOPRAVNÍ ZÁVADY

- Problematické dopravní zpřístupnění území ORP v oblasti Podještědí.
- Vedení tranzitní a částečně radiální dopravy přes centra obcí Rynoltice, Jablonné v Podještědí (Lvová), Mníšek, Oldřichov v Hájích, Osečná, Český Dub
- Nedostatečné šířkové a směrové uspořádání především na silnicích III. třídy v centrálních částech obcí, nepřehledná místa a úseky.
- Lokální zhoršená dopravní průchodnost území (zejména pěší a cyklo) přerušením původních cest (účelové komunikace).
- Problematické kvalitativní parametry železničních tratí.
- Úrovňové křížení se železničními tratěmi.
- Málo komunikací vyhrazených pro cyklistickou dopravu (cyklostezky)
- Nedostatečná segregace pěší a automobilové dopravy

HLAVNÍ ZÁVADY VEŘEJNÉ INFRASTRUKTURY

- Absence nebo špatná dostupnost základního občanského vybavení (obchod, zdravotní zařízení, restaurace, školka a škola)
- Nedostatek veřejných prostranství

- Absence veřejného vodovodu
- Absence splaškové kanalizace včetně ČOV
- Nedostatečná dopravní obslužnost obce nebo její části veřejnou dopravou

HLAVNÍ HYGIENICKÉ ZÁVADY

- Vysoká produkce emisí (hlavně BaP a PM10) motorovou dopravou v Liberci a v okolí hlavních dopravních tahů (I/13, I/35) – *v posledních letech výrazné zlepšení*
- Nedostatečná likvidace splaškových vod, nízký počet napojených obyvatel na veřejnou kanalizaci, nevhodné zneškodňování odpadních vod.
- Znečištění vodních ploch a vodních toků
- Výskyt starých ekologických zátěží (nedostatečně zabezpečených skládek).
- Lokální zatížení hlukem – zejména podél silnice I/13 a I/35 v zastavěných územích a také na hlavních dopravních tepnách procházejících centrem Liberce

C 4.2 Problémy v území

Do této kategorie patří problémy, které nemají charakter závady a často je ani není možné řešit přímo nástroji územního plánování. Jedná se o

- Problémy limitující rozvoj obce
- Problémy vyplývající z RURÚ (indikátorového hodnocení)

HLAVNÍ PROBLÉMY VYPLÝVAJÍCÍ Z RURÚ (SOCIÁLNÍ)

- PR1 Dlouhodobý úbytek počtu obyvatel
- PR2 Nevyhovující věková struktura obyvatel
- PR3 Nevyhovující vzdělanostní struktura obyvatel
- PR4 Útlum ekonomických aktivit, vysoká nezaměstnanost
- PR5 Nízká intenzita bytové výstavby
- PR6 Nízký (koeficient ekologické stability – KES)
- Nedostatečná péče o seniory a zdravotně postižené

U problémů a limitů se jedná často o přírodní nebo technická omezení zabraňující dalšímu rozvoji obce v požadovaných lokalitách. Vedle limitů jsou zde i překážky v podobě územní ochrany koridorů pro veřejně prospěšné stavby a opatření. Často zmiňovaným problémem na malých obcích jsou pak majetkoprávní vztahy u rozvojových ploch.

C 4.3 Střety záměrů na provedení změn v území

Jednotlivé střety byla vyhodnocena na základě GIS analýzy. Při původním zpracování bylo využito vytvoření matice očekávaných střetů. Při třetí až šesté aktualizaci bylo zvoleno pouze několik jevů, které v případě střetu s jiným jevem budou mít výrazně negativní důsledky na životní prostředí nebo na civilizační hodnoty a majetek obyvatel. Typickým příkladem, který je navíc v rozporu s prioritami PÚR, je umístování zastavitelných ploch do záplavového území.

Vedle tohoto střetu s limitem přírodním jsou velmi významné vzájemné střety záměrů místního a nadmístního významu. Přitom se jedná o dvě kategorie střetů. V prvním případě jde o střet plánovaného rozvoje dané obce (zastavitelná plocha) s koridorem plánované dopravní nebo technické infrastruktury v druhém případě se jedná o nevyjasnění nebo nesoulad vedení koridoru pro umístění dopravní infrastruktury mezi územními plány, nadřazenou územně plánovací dokumentací a podklady od poskytovatelů. V těchto plochách je komplikované rozhodování, území je víceméně blokováno.

Vygenerované tabulky střetů byly následně podrobeny dalšímu posouzení, které vedlo k odfiltrování méně významných nebo málo pravděpodobných střetů. Striktně byly vypuštěny vzájemné střety v technické infrastruktuře, které nejsou územním problémem ale pouze problémem technického provedení. V páté úplné aktualizaci byly revidovány zvláště střety záměrů s limitem přírodním, zvláště kvůli vymezení nových jevů ochrany přírody a krajiny. Do limitů byly zařazeny také pohledově exponované plochy, kterou jsou spíše hodnotou, ale jsou důležité z hlediska ochrany krajinných hodnot.

V šesté úplné aktualizaci byly střety generovány znovu s využitím aktuálních záměrů a limitů. Samostatně byly hodnoceny střety s novým koridor vysokorychlostní železniční trati Liberec – Praha ŽD19_D26E, který je předmětem 3. aktualizace ZÚR LK (před vydáním).

Další možné střety, které nejsou graficky zobrazené (lokalizované), ale lze je předpokládat jsou zejména v následujících problémových okruzích:

- rozvoj území x ochrana dopravní infrastruktury
- rozvoj území x ochrana vedení technické infrastruktury
- rozvoj území x ochrana ZPF
- rozvoj území x ochrana lesa
- rozvoj území x kulturní hodnoty, pohledově exponované lokality
- rozvoj území x prognózní zdroje nerostných surovin

C 4.4 Rizika v území

- Poddolovaná území
- Stará důlní díla
- Sesuvná území
- Riziko pronikání radonu
- Staré zátěže území a kontaminované plochy
- Skládky
- Spalovny
- Zranitelná oblast
- Znečištěné ovzduší (město Liberec, Hodkovice nad Mohelkou, Český Dub a podél hlavních silničních tahů (I/35, I/13))
- Zóny havarijního plánování
- Záplavová území, aktivní zóna záplavového území. Mapy povodňového rizika
- Kritické body a jejich povodí
- Území zvláštní povodně pod vodním dílem
- Kritická místa migrace zvěře
- Území ohrožená vodní a větrnou erozí

HLAVNÍ OHROŽENÍ ÚZEMÍ (RIZIKOVÉ JEVY)

- Riziko větších škod způsobené záplavami v případě dalšího zastavování a nerespektování vymezeného záplavového území.
- Další rizika vzniklá působením přírodních jevů – lokální povodně, přílivové vlny při protržení hrází vodních děl a rybníků, lokální sesuvy půdy, větrná smršť, sněhové kalamity.
- Potenciální rizika způsobená únikem nebezpečných látek.

D DATABÁZE ÚAP

Data byla zpracována v aplikaci UAP Manager, nastavení programu Geostore a jsou uložena v databázi Oracle. Pro tvorbu výkresů a poskytování dat dochází k exportu z databáze do souborů SHP. Pojmenování jednotlivých souborů je velmi jednoduché a vychází z přílohy 1A vyhlášky 500/2006 Sb.. Dále je rozlišen typ grafického prvku (bod, linie, polygon) viz příklad dále.

- 1 zastavěné území = a001_pol
- 11 urbanistické a krajinné hodnoty = a011_lin, a011_pnt, a011_pol

Součástí exportu jsou také metadata: Vygenerovaný pasport údaje o území, případně další informace (struktura zdrojových dat) předané poskytovatelem.

Přehled sledovaných jevů ÚAP s názvy souborů včetně výskytu jevu ÚAP je v příloze E1.

E PŘÍLOHY

OZNAČENÍ	NÁZEV	
E.1	Výskyt jevů ÚAP v obcích ORP Liberec	
E.2	Karty obcí	
E.3	Ekonomický potenciál obcí	
E.4	Přehled záměrů na provedení změn v území SO ORP Liberec	
E.5	Přehled problémů k řešení v ÚPD v obcích SO ORP Liberec	
E.6	Tabulkové přílohy k textové zprávě	
	Tab. 1	Vývoj počtu obyvatel (1869 – 2023)
	Tab. 2	Vývoj obyvatelstva na území SO ORP Liberec podle bilancí pohybu obyvatelstva od posledního sčítání (stav k 31.12. daného roku) – hustota zalidnění (obyvatel na km ²)
	Tab. 3	Vývoj bilance pohybu obyvatel na území SO ORP Liberec
	Tab. 4	Počet potenciálních uživatelů území a hustota osídlení v obcích SO ORP Liberec
	Tab. 5	Seznam nemovitých kulturních památek včetně OP lokalizovaných v SO ORP Liberec

F GRAFICKÁ ČÁST ÚAP

Grafická část vychází z vyhlášky 500/2006 Sb. ve znění pozdějších předpisů a kopíruje rozdělení dokumentu:

- Podklady pro rozvoj udržitelného rozvoje území (PRURÚ)
  - Výkres hodnot území
  - Výkres limitů využití území
  - Výkres záměrů na provedení změn v území
- Rozvoj udržitelného rozvoje území (RURÚ)
  - Výkres problémů k řešení v ÚPD

Výkresy jsou zpracovány v měřítku 1:10 000 na 53 listech v kladu Základní mapy ČR. Legenda je přiložena samostatně.

Seznam obrázků

Obr. 1: Lokalizace ORP Liberec v rámci Libereckého kraje.....	13
Obr. 2 Koridory železniční dopravy vymezené v Úplném znění PÚR ČR po 7. aktualizaci (2024), zdroj: MMR	15
Obr. 3 Koridory silniční dopravy vymezené v Úplném znění PÚR ČR po 7. aktualizaci (2024), zdroj: MMR	16
Obr. 4 Správní členění SO ORP Liberec, zdroj ČSÚ	18
Obr. 5 Působnost stavebních úřadů SO ORP Liberec, zdroj: vlastní zpracování.....	18
Obr. 6 Rozvojové a specifické oblasti, rozvojové osy vymezené v Úplném znění PÚR ČR (2024	21
Obr. 7 Rozvojové osy a oblasti ZÚR LK	22
Obr. 8: Města a obce na území ORP Liberec, zdroj ÚSK ORP Liberec (2019	29
Obr. 9 Náčrt vztahu urbanizace a krajinného zázemí na území ORP Liberec, zdroj ÚSK ORP Liberec (2019)	30
Obr. 10 Regionalizace ČR na mikroregionální úrovni na základě geolokačních dat, zdroj: MV ČR	34
Obr. 11: Vybrané vymezené estetické a urbanistické hodnoty území, zdroj: ÚSK ORP Liberec 2019	62
Obr. 12: Krajinnáško-estetické hodnoty a harmonické měřítko a vztahy v krajině, zdroj: ÚSK ORP Liberec 2019	64
Obr. 13: Prostorové členění – prostorové předěly a terénní dominanty, zdroj: ÚSK ORP Liberec 2019	64
Obr. 14: Upřesnění hranic Oblastí krajinného rázu Libereckého kraje na správním území obce s rozšířenou působností Liberec, zdroj: USK SO ORP Liberec	76
Obr. 15: Schéma oblastí a míst krajinného rázu na správním území obce s rozšířenou působností Liberec, zdroj dat: USK SO ORP Liberec	79
Obr. 16: Přehled geohazardů v SO ORP Liberec	100
Obr. 17 Hluková zátěž v ORP Liberec, denní, zdroj: vlastní zpracování z dat ÚAP 2024	109
Obr. 18 Hluková zátěž v ORP Liberec, noční, zdroj: vlastní zpracování z dat ÚAP 2024	110
Obr. 19 Větrná eroze v ORP Liberec, zdroj VÚMOP	117
Obr. 20 Vodní eroze v ORP Liberec, zdroj: VÚMOP	118
Obr. 21: Dostupnost všeobecné lékařské péče SO ORP Liberec (stav 2024)	137
Obr. 22: Dostupnost mateřských škol SO ORP Liberec (stav 2024).....	138
Obr. 23 Dostupnost základních škol v ORP Liberec (stav 2024)	140
Obr. 24 Porovnání aktuálního stavu počtu dětí ve školských spádových obvodech se stavem po navýšení počtu dětí v plochách změn	141
Obr. 25: Dostupnost pošty v SO ORP Liberec (stav 2024)	143
Obr. 26 Dostupnost zastávek MHD v Liberci (stav 2024)	144
Obr. 27: Dostupnost veřejných prostranství v Liberci (stav 2024)	145
Obr. 28 Dostupnost dětských hřišť ve městě Liberec (stav 2024).....	146
Obr. 29 Dostupnost občanské vybavenosti v Liberci	147
Obr. 30: Vodní zdroje v SO ORP Liberec a jejich ochranná pásma, zdroj: databáze ÚAP 2016.....	161
Obr. 31: Rozmístění ploch výroby, průmyslových zón a lokalit brownfields v ORP Liberec, zdroj: databáze ÚAP 2016	187
Obr. 32 Kartogram vyhodnocení průměrného peněžního příjmu v obcích SO ORP Liberec, 2017–2019.....	206
Obr. 33 Kartogram vyhodnocení průměrného peněžního příjmu v obcích SO ORP Liberec, 2020–2022.....	206
Obr. 35 Intenzita cestovního ruchu v jednotlivých krajích ČR, zdroj: CzechTourism	217
Obr. 36: Marketingové turistické regiony zasahující do LK, Zdroj: KÚ LK odbor OKPPCR	218

Obr. 37 Regionalizace ČR dle certifikovaných organizací destinačního managementu cestovního ruchu, zdroj: CzechTourism	219
Obr. 38: Funkční typologie turistických středisek, zdroj: PRCRLK, 2007–2013.	221
Obr. 39: Hodnocení environmentálního pilíře v SO ORP Liberec	252
Obr. 40: Vyhodnocení ekonomické pilíře v obcích SO ORP Liberec	267
Obr. 41: Hodnocení sociálního pilíře v obcích SO ORP Liberec	275
Obr. 42: Vyhodnocení vyváženosti územních podmínek jednotlivých pilířů RURÚ	281

Seznam tabulek

Tab. 1: Přehled SO ORP Libereckého kraje, zdroj: ČSÚ	13
Tab. 2 Základní charakteristika obcí ORP Liberec, zdroj: ČSÚ (počet obyvatel k 31. 12. 2023), databáze SÚÚP ORP Liberec Vysvětlivky: SM/O III – statutární město/obec s rozšířenou působností, M II – město s pověřeným úřadem, M I – město, O I – obec.....	17
Tab. 3: Rozvojové osy a oblasti AZÚR LK, zdroj: Zásady územního rozvoje Libereckého kraje 2011	22
Tab. 4: Funkční kooperace mezi centry osídlení v LK, zdroj ÚAP LK 2021.....	24
Tab. 5: Velikostní kategorizace obcí SO ORP Liberec, zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování	31
Tab. 6: Hustota obyvatel osídlení v ORP Liberec, zdroj rozpracované ÚAP LK 2025 Vysvětlivky: PUÚ = počet potenciálních uživatelů území, TBO = počet trvale bydlících obyvatel, zast. území = zastavěné území z dat jevu ÚAPO_001 z 2016	32
Tab. 7: Počet obyvatel a jeho vývoj v obcích SO ORP Liberec mezi lety 2003–2023. zdroj dat: ČSÚ, Běžná evidence obyvatelstva, stavy k 31. 12. daného roku Pozn.: relativní změna = (stav 2023 – stav 2013) / stav 2018* 100... 38	38
Tab. 8: Charakteristiky věkové struktury obyvatelstva (k datu SLDB 2001 a 31. 12. 2019), relativní ukazatele v %, zdroj: ČSÚ	40
Tab. 9: Počet dokončených bytů v obcích v ORP Liberec v letech 2003–2023, zdroj ČSÚ	43
Tab. 10: Intenzita bytové výstavby v obcích SO ORP Liberec, zdroj: ČSÚ	44
Tab. 11 Počet domů a jejich obydlenost v obcích SO ORP Liberec, zdroj: ČSÚ - SLDB 2011, 2021	47
Tab. 12 Počet bytů a jejich obydlenost v obcích SO ORP Liberec, zdroj: ČSÚ - SLDB 2011, 2021	48
Tab. 13 Památkové zóny na území ORP Liberec, zdroj: databáze SÚÚP Liberec 2024	50
Tab. 14: Národní kulturní památky v SO ORP Liberec, zdroj: databáze SÚÚP Liberec 2024	52
Tab. 15 Kategorizace a definice pojmů architektonicky cenných staveb, zdroj: vlastní zpracování	54
Tab. 16 Výskyt architektonicky cenných staveb v ORP Liberec, zdroj: databáze SÚUP Liberec 2024.....	55
Tab. 17 Definice pojmů historicky významných staveb	56
Tab. 18 Významné osobnosti na území SO ORP Liberec spojeni s historicky významnou stavbou, zdroj: databáze ÚAP Liberec 2024 Vysvětlivky: UDÁLOST - 1. Narození, 2. Úmrtí, 3. Život, tvorba, 4. Učení, studia, 5. Vyučování, 6. Aktivní působení, 7. Dílo, stavba, 8. Zakládání, 9. Hrobka, hrob (pohřbeni).....	57
Tab. 19 Místa významných událostí v SO ORP Liberec, zdroj databáze ÚAP Liberec 2024.....	60
Tab. 20 Přehled urbanistických hodnot v SO ORP Liberec, zdroj: databáze ÚAP Liberec 2024	61
Tab. 21 Přehled vizuálních a krajinných hodnot v SO ORP Liberec, zdroj: vlastní zpracování	63
Tab. 22 Přehled lokalit zvláště chráněných druhů rostlin v SO ORP Liberec, zdroj: Koncepce ochrany přírody a krajiny Libereckého kraje	66
Tab. 23 Přehled lokalit zvláště chráněných druhů rostlin v SO ORP Liberec, zdroj: Koncepce ochrany přírody a krajiny Libereckého kraje	66
Tab. 24 Přehled zvláště chráněných území, zdroj: databáze ÚAP (úplná aktualizace 2020.....	68
Tab. 25 Přehled registrovaných VKP v SO ORP Liberec Zdroj: databáze ÚAP 2024	81
Tab. 26 Seznam nadregionálních prvků ÚSES	82
Tab. 27 Seznam regionálních prvků ÚSES	82
Tab. 28 Seznam památných stromů, zdroj: databáze AOPK	84
Tab. 29 Seznam významných vodních toků v SO ORP Liberec, zdroj: povodnovyportal.kraj-lbc.cz, 2020.....	92
Tab. 30 Charakteristiky nejvýznamnějších vodních nádrží SO ORP Liberec, zdroj: povodnovyportal.kraj-lbc.cz, 2024	92

Tab. 31 Přehled základních vlastností jednotlivých vodních nádrží, zdroj: Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka.....	93
Tab. 32 Charakteristika CHOPAV v Libereckém kraji, zdroj: GIS ÚÚP Liberec.....	94
Tab. 33 Výhradní ložiska nerostů na území SO ORP Liberec (odpovídá zobrazení ve výkresech), zdroj: databáze ÚAP, aktualizace 2024.....	97
Tab. 34 Prognózní zdroje nerostných surovin, zdroj: databáze ÚAP (aktualizace 2024)	98
Tab. 35 Chráněná ložisková území (CHLÚ) na území SO ORP Liberec, zdroj: databáze ÚAP (aktualizace 2024) ..	98
Tab. 36 Dobývací prostory (DP) na území SO ORP Liberec, zdroj: databáze ÚAP (aktualizace 2024).....	99
Tab. 37 Geomorfologické členění území SO ORP Liberec	101
Tab. 38 Největší znečišťovatelé SO ORP Liberec ohlašující úniky škodlivin do vody za rok 2022, zdroj: irz.cz ...	105
Tab. 39 Staré ekologické zátěže území a kontaminované plochy v ORP Liberec	105
Tab. 40 Základní hlukové hygienické limity.....	108
Tab. 41 Provozované a uzavřené skládky v území SO ORP Liberec, zdroj: Krajský úřad Libereckého kraje, odbor životního prostředí a zemědělství.....	111
Tab. 42 Seznam zařízení na odstraňování nebezpečného odpadu v SO ORP Liberec, zdroj: Krajský úřad Libereckého kraje, odbor životního prostředí a zemědělství.....	112
Tab. 43 Struktura zemědělských pozemků v SO ORP Liberec k 31. 12. 2023, zdroj: ČSÚ (data ÚAP k 31. 12. 2023	113
Tab. 44: Struktura zemědělských pozemků v jednotlivých obcích ORP Liberec k 31. 12. 2023, zdroj: ČSÚ (data ÚAP k 31. 12. 2023).....	114
Tab. 45 Zastoupení tříd ochrany ZPF v SO ORP Liberec, zdroj: databáze ÚAP (aktualizace 2024).....	115
Tab. 46 Přehled stavu zpracování pozemkových úprav v obcích SO ORP Liberec, zdroj: Pozemkový úřad	119
Tab. 47 Zastoupení jednotlivých kategorií lesů v ORP Liberec k 31. 12. 2023, zdroj: databáze ÚAP (aktualizace 2024)	122
Tab. 48 Lesnatost obcí v SO ORP Liberec k 31. 12. 2023, zdroj: databáze ÚAP (aktualizace 2024)	122
Tab. 49 Vybavení obcí ORP Liberec občanskou vybaveností	125
Tab. 50 Registrovaná zařízení sociální péče v SO ORP Liberec ke dni 31. 10. 2024. Zdroj: GIS ÚP LK z dat Registru poskytovatelů sociálních služeb MPSV	126
Tab. 51 Počet zdravotnických pracovišť v SO ORP Liberec dle druhu (2024).....	128
Tab. 52 Zdravotnická zařízení v obcích SO ORP Liberec	128
Tab. 53 Počty škol a školských zařízení zřizovaných obcemi a Libereckým krajem v SO ORP Liberec (stav k 31. 10. 2024)	131
Tab. 54 Počty soukromých škol a školských zařízení v okrese Liberec (stav k 31. 10. 2024).....	131
Tab. 55 Přehled silnic III. třídy v SO ORP Liberec, zdroj: databáze ÚAP 2024	150
Tab. 56 Seznam hraničních přechodů na území ORP Liberec, zdroj: ÚAL LK 2021	154
Tab. 57 Přehled záměrů z nadřazené dokumentace KÚLK.....	155
Tab. 58 Zásobování vodou v ORP Liberec: celé území obce (všechny části obce), zdroj: databáze ÚAP 2024 ...	162
Tab. 59 Zásobování vodou v ORP Liberec: část obce, zdroj: databáze ÚAP 2024	162
Tab. 60 Podíl osob v obydlených bytech napojených na vodovod, zdroj: PRVK LK 2020, SLDB 2011, 2021	163
Tab. 61 Odkanalizování obcí v ORP Liberec, zdroj: databáze ÚAP 2020, SLDB 2011 Vysvětlivky Typ: J – jednotná (J) – dešťová stoka využívaná i pro splaškové vody, S – splašková, D – dešťová kanalizace; ČOV: MČOV (místní nebo skupinová ČOV).....	164

Tab. 62 Seznam transformoven VVN v SO ORP Liberec, zdroj: ČEPS, ČEZ Distribuce	166
Tab. 63 Seznam hlavních vedení VVN v ORP Liberec, zdroj: ČEPS, ČEZ Distribuce	166
Tab. 64 Přehled vysokotlakých plynovodů VTL zasahujících území SO ORP Liberec, zdroj: databáze ÚAP 2020	168
Tab. 65 Přehled plynofikace obcí s podílem obyvatel v plynofikovaných bytech v SO ORP Liberec.....	168
Tab. 66 Výroba tepla v hlavních SCZT a jeho dodávky, zdroj: ÚEK LK 2015, MEK SML 2022	169
Tab. 67 Záměry v zásobování obcí v ORP Liberec, zdroj: databáze ÚAP 2024 Poznámka: vodovodní řady k rozvojovým lokalitám nejsou v tabulce obsaženy	171
Tab. 68 Záměry v odkanalizování obcí v ORP Liberec, zdroj: databáze ÚAP 2024 Poznámka: kanalizační stoky k rozvojovým lokalitám nejsou v tabulce obsaženy	172
Tab. 69 Výběr ukazatelů za SO ORP Liberec z oblasti obyvatelstva, nezaměstnanosti a ekonomických subjektů, zdroj: ČSÚ	179
Tab. 70: Podnikající subjekty v zemědělství, lesnictví a rybolovu, zdroj: ČSÚ 2015, 2019.....	182
Tab. 71: Podnikající subjekty v průmyslu a stavebnictví, Ekonomický pilíř pro ÚAP SO ORP Liberec (2024.....	184
Tab. 72: Plochy výroby a jejich kategorie v obcích SO ORP Liberec 2016, zdroj: MML – SUUP, databáze ÚAP ORP Liberec Vysvětlivky: VZ – zemědělská výroba, V – plochy výroby a skladování (bez rozlišení), VP – průmyslová výroba, VD – drobná výroba, SO výroba smíšená s bydlením, SV – výroba smíšená bez bydlení.....	186
Tab. 73 Významné průmyslové zóny v ORP Liberec, zdroj: ÚAP LK 2015, CRR ČR 11/2007, ÚUP 9/2000 Poznámka: nevyužívané PZ jsou záměry v různém stádiu realizace a zapracování v ÚPD	188
Tab. 74 Charakteristika jednotlivých faktorů hodnocení obcí	190
Tab. 75: Míra nezaměstnanosti v % ve vybraných letech k 31. 12. 2014 a 2018, zdroj: *MPSV, **ČSÚ, dopočítáno na EF TUL za rok 2014, viz http://vyzkum.ef.tul.cz/td/index.php?content=mestaobce	192
Tab. 76 Podíl nezaměstnaných osob – obce ORP Liberec, srovnání s ukazatelem za ORP Liberec v letech 2011, 2014, 2015.	193
Tab. 77 Podíl nezaměstnaných v % - shrnutí po obcích (období 2020 až 2023.....	194
Tab. 78 Vzdělanost za SO ORP Liberec (dle SLDB 2001, 2011 a 2021), zdroj: ČSÚ, data ze SLDB 2001, 2011, 2021	197
Tab. 79 Přehled znalostních odvětví významných firem obcí SO ORP Liberec, zdroj: vlastní šetření	199
Tab. 80 Počet ekonomických subjektů působících v dílčích oblastech KKO v rámci SO ORP Liberec	200
Tab. 81 Odhady čistých peněžních příjmů v SO ORP Libereckého kraje	202
Tab. 82 Odhady čistých peněžních příjmů v obcích SO ORP Liberec.....	203
Tab. 83 Absolutní rozdíly v jednotlivých složkách průměrného čistého peněžního příjmu v SO ORP Libereckého kraje mezi lety 2017–2019 a 2020–2022	205
Tab. 84 Vyjíždka obyvatel z obce za zaměstnáním a do škol – rok 2021	208
Tab. 85 Porovnání hlavních směrů vyjíždky z obcí podle SLDB a mobilních operátorů	210
Tab. 86 Obce s významnou mobilitou v rámci území obce (podíl vyjíždějících v rámci obce v roce 2021)	212
Tab. 87 Dojíždka obyvatel do obce za zaměstnáním a do škol – rok 2021, Zdroje: Veřejná databáze ČSÚ: Vyjíždějící do zaměstnání a školy do vybrané obce místa pracoviště/školy a podle obce bydliště, data ze sčítání 2021. ..	213
Tab. 88 Porovnání hlavních zdrojů dojíždky z obcí podle SLDB a mobilních operátorů.....	214
Tab. 89 Alokace PSCR, NOC, SCR a PSR do oblastí a podoblastí CR, zdroj: Dokumentace ÚAP LK 2021	220
Tab. 90 Přehled cyklotras na území SO ORP Liberec, zdroj: databáze ÚAP LK, mapy.cz.....	222
Tab. 91 Počty rekreačních a ubytovacích zařízení v ORP, zdroj: ČSÚ 2023, SLDB 2011, 2021 a terénní průzkum 2024	223

Tab. 92 Rekreační potenciál obcí v SO ORP Liberec, zdroj: ČSÚ k 31. 12. 2023	225
Tab. 93 Přehled záměrů nadmístního významu v SO ORP Liberec.....	230
Tab. 94: Vybrané indikátory pro hodnocení environmentálního pilíře.....	249
Tab. 95 Vyhodnocení environmentálního pilíře dle jednotlivých indikátorů, zdroj: vlastní zpracování Vysvětlivky: I1 – koeficient ekologické stability, I2 – kvalita ovzduší, I3 – výskyt stresových jevů, I4 – míra urbanizace, I5 – míra plánovaného růstu zastavěného území, I6 – lesnatost, I7 Trend změny rozlohy zemědělské půdy 2St – dvou stupňová škála (hodnocení dle MMR), 5St – pěti stupňová škála (přesnější hodnocení oddělení UAP a GIS) ...	250
Tab. 96 Rozdělení výsledků vyhodnocení do kategorií kvality životního prostředí, zdroj: vlastní zpracování	250
Tab. 97: Charakteristika jednotlivých ukazatelů hodnocených faktorů POZN. 1: Diskutabilní jsou faktory F5 a F6, kde záleží na úhlu pohledu. POZN. 2: pro hodnocení ukazatelů je zvolen následující přístup:	261
Tab. 98: Interpretace číselných hodnot ukazatele EVAL(X _i), zdroj: vlastní zpracování	263
Tab. 99: Vyhodnocení tendencí rozvoje z hlediska faktorové analýzy SO ORP Liberec, zdroj: vlastní zpracování	265
Tab. 100: Vyhodnocení indikátorů ekonomického potenciálu obcí SO ORP Liberec	266
Tab. 101: Výběr indikátorů pro hodnocení sociálního pilíře	271
Tab. 102: Vyhodnocení sociálního pilíře dle jednotlivých indikátorů Vysvětlivky: I1 – index stáří, I2 – změna počtu obyvatel, I3 – hustota zalidnění, I4 – vzdělanostní struktura, I5 – výskyt základního občanského vybavení, I6 – dopravní obslužnost obcí, I7 – intenzita bytové výstavby, I8 – účast v komunálních volbách 2St – dvou stupňová škála (hodnocení dle MMR), 5St – pěti stupňová škála (přesnější hodnocení oddělení UAP a GIS).....	273
Tab. 103: Rozdělení výsledků vyhodnocení do kategorií kvality sociálního pilíře.....	274
Tab. 104: Matice vyjádření vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj území.....	280

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj počtu obyvatel (k 31. 12.) SO ORP Liberec mezi lety 1869–2023. zdroj dat: ČSÚ, Běžná evidence obyvatelstva	37
Graf 2: Ukazatele demografického vývoje SO ORP Liberec, zdroj dat: ČSÚ, Běžná evidence obyvatelstva). Pozn.: Hrubá míra přirozeného přírůstku hmpp = (NAROZENI - ZEMRELI) / ss * 1000. Hrubá míra migračního salda hmms = (PRISTEH - VYSTEH) / ss * 1000. Hrubá míra celkového přírůstku hmcp = hmpp + hmms. SS je střední stav obyvatelstva vypočítaný jako průměr středních stavů počtu obyvatel k 1. 7. daného roku v daném časovém období	38
Graf 3 Počet dokončených bytů SO ORP Liberec (2002–2023), zdroj: ČSÚ.....	44
Graf 4 Stáří domovního/bytového fondu v SO ORP Liberec, zdroj: SLDB 2021	49